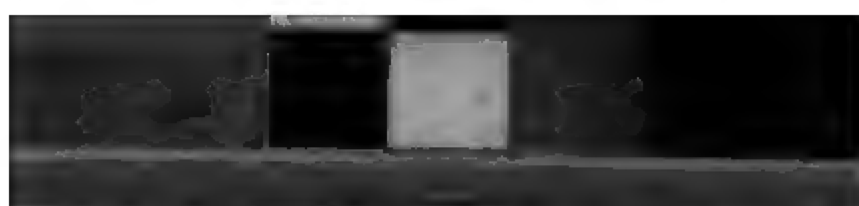

Na památku

od nejmenovaného čtitele

drahé naší vlasti České.

dne 1. ledna léta Páně

1860.

NOWOČESKÁ

BIBLIOTEKA

WYDÁWANÁ

NAKLADEM ČESKÉHO MUSEUM.

Cjslo I.

W PRAZE.

W KOMMISSJ U KRONBERGRA I ŘIWNÁČE.

1841.

JOSEFA JUNGMANNA,

CJS. KRÁL. LEOPOLDOWA ŘÁDU RAKAUSKÉHO RYTJŘE, DOKTORA FILOSOFIE, PREFEKTA NA GYMNASIUM AKADEMICKÉM STARÉHO MĚSTA PRAŽSKÉHO, UČENÉ SPOLEČNOSTI A MUSEUM ČESKÉHO AUDA A T. D.,

SEBRANÉ SPISY

WERŠEM I PROSAU.

NÁKLADEM ČESKÉHO MUSEUM.

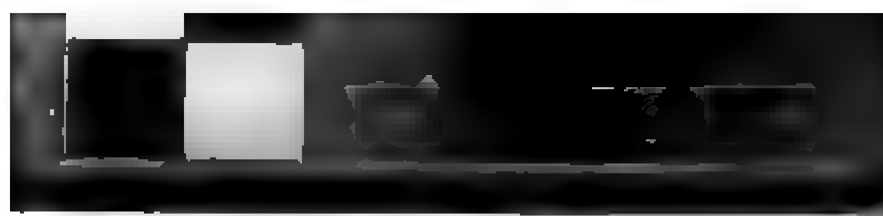
W PRAZE.

W KOMMISSJ U KRONBERGRA I ŘIWNÁČE.

1841.

Tisk a papjr synů Bohumila Háse.

NOWOČESKÁ

BIBLIOTEKA

WYDÁWANÁ

NAKLADEM ČESKÉHO MUSEUM.

Cjslo I.

W PRAZE.

W KOMMISSJ U KRONBERGRA I ŘIWNÁČE.

1 8 4 1.

[redacted]

JOSEFA JUNGMANNA,

, KRÁL. LEOPOLDOWA ŘÁDU RAKAUSKÉHO RYTJŘE, DOKTORA
SOFIE, PREFEKTA NA GYMNASIUM AKADEMICKÉM STARÉHO MĚSTA
PRAŽSKÉHO, UČENÉ SPOLEČNOSTI A MUSEUM ČESKÉHO AUDA
A T. D.,

SEBRANÉ SPISY

WERŠEM I PROSAU.

NÁKLADEM ČESKÉHO MUSEUM.

W PRAZE.

W KOMMISSJ U KRONBERGRA I ŘIWNÁČE.

1841.

Tisk a papjr synů Bohumila Háze.

[redacted]

PŘEDMLUWA.

Slawného musegnjho spolku komitét ku wzdělávánj českého gazyka a literatury ustanowil wydáwati mezi ginými knihami také některé spisy nowěgšjch spisowatelů, zemřelých i žiwých, pokud k záměru geho by hoditi se widěli. Prwnj w té řadě měly státi Puchmayrowy básně. Poněwadž ale nedáwno tomu gest, co tiskem wyšly, a posud rozprodány negsau, uznáno za dobré počjti giným sebránjm a sice tjmto přjtomným, gehož půwodce, kterýž na wydánj roztraušených tam zde drobnůstek swých nikdy nepomyslil, tjm poněkud proti geho přjsněgšjm posuzowatelům zaštjtěn býti daufá, že toliko na úsilné některých přátel domlauwánj a z naděge něgakého snad fondu českému, wůbec matice zwanému, odtud možného užitku k wydánj geho se propůgčil. Dobřeť on wj, že, byla-li gaká kdy cena geho zkaušek poetických i prosaických, ta od okolnostj doby wisela, w které psány byly. To wšak

[redacted]

KE DNI 1 BŘEZNA 1832,

gakožto

čtyřidcetiletého panowánj GM. Cjsaře a Krále

FRANTIŠKA I.

(Hlasy Wlastenců 1832.)

Čj-to gméno slawj w rozložitém poli,
Kdež bystrý se Dunag, Pád i Labe pěnj?
Proč dwakrát paterý národowý gazyk
Hymny prozpěwuge k nebi?

Ne k Jordánu to wedl let čtyřikrát deset
Pauštj lidstwo prorok: král weliký to wládl
W njwách mlékotokých let čtyřikrát deset,
Slaupem lásky božj krytý.

On před wjtězowým neplakal obrazem
Žjznj slávy, ginoch: mjrolibec, stogj
Hradba swým dědinám, nestrašiwý wrahůw,
Řjše přispořitel swaté.

Čist dlauhým osudem, co plamenem zlato,
Láskau prostomilau k swým plane národům,
Wlastnj srdce hotow, káže-li potřeba,
K štěstj obětowat lidu.

1*

Práwům poswěcených On zemiwládařů
Swjtj ke spasenj nábřehowá wěže,
Pewná neskroceným odporowať wlnám
  Baufjcjho se domněnj.

Proměnným zprawugeť žezlem i zákonem
Každau swým, swěřenau sobě bohem, čeleď,
Otcowský welitel, genž koruny mnohé
  Láskau wjže pronárodů.

Nábožnost blaženau, ctnost nebesům milau,
Sám ctnosti spanilá hwězda, konať welj;
Palmau rágeplodau mjru ušlechtilé
  Okrýwať libuge wědy.

Pod křjdlem chowaný, ó Čechu! orlowým,
Plésey w den weliký! Darmo sočj wrazi,
Darmo zrádce brogj, odrodilec; twoge
  Zwážil srdce i wjru král.

Mjšencem pohrdá, národowost cenj,
Ljbj, gjmžto mluwil Wáclaw i Jan, gazyk
Český; gjm powinen tys welebiť Geho,
  Geg ti zkwjtati On přege.

WYUČENEC ŘEKŮW.

[DLE KLOPSTOKA.]

(Mus. Čas. 1832 I.)

— — | — ◡ ◡ — | — ◡ ◡ — | ◡ —
— — | — ◡ ◡ — | ◡ —

Kdož [1]) we swých rodinách od Genia, s milým
  Usmánjm oka poswěcen,
Kdo twau z mládi družj, Fébe Anakreon,
  Bágečnau, holubičkami
Básnickými oljtán, w skolij hluku
  Méonské na ucho hlasem [2])
Ljbezným uwrkán, a perutjm, žeby
  Wrásek dawnobylosti gich
Nezřel, záhy byl ostjněn a kryt [3]): tomu
  Darmo podmanitel, hrdý
Wěncem, genž uwadá od prokletj lidu,
  Kýwá wûceliwé [4]) pole,

---

1) Smysl prostý ody této gest: Kdo od přirozenj k básnictwj gest powolán, a záhy s řeckými básnjky seznámen, kterýž ale ne, gako mnozj, toliko z nich řeči a wěcem se naučil, anobrž také swûg na nich krasocit zostřil: tomu darmo kyne sláwa wjtězitelowa (t. neyblyskawěgšj); ano i w bogi gsa nenáwidj krutost wogny. Nebažj po chwále dané toliko ze slušnosti, nebo od přepiatých ctitelû, nebo polowičných, znatelû, ale taužj po nesmrtedlnosti, gakowéž požjwagj básnjci starého wěku, za kterauž mu ručj wylauzená zpěwem geho slza přjtelkyně.

2) Aby gemný cit krásy w swém básnjku wyznamenal, připisuge mu ranau známost s hladkým, lahodným Anakreonem, gegž samým Fébem t. bohem básnictwj nazýwá, a méonické ucho, t. sluch cjtjcj krásu Homerowých weršû.

3) Mjsto prosaického wyřknutj: »Gest seznámen s Anakreonem,« prawj básnjk: že geg holubice Anakreonowy bágečné (t. dle domněného bágečného wěku mluwjcj) obletugj, okrýwagj, a swým přjgemným gekem to pûsobj, aby hluku skolij, t. poznamenánj wýkladných, učenostj někdy přecpaných, neslyšel, poněwadž čtaucjho často z cjtěnj krásy básnjkowy wytrhugj. Klopstok představuge skolie ty co osobu s wraštělým čelem, na znamenj starobylosti, ne bez ironie, čili tagného posměchu.

4) Starým způsobem mjsto: w oceliwé, gako wûči mjsto w oči atp.

Kdež žádné mateřj zasmucených wzdechy,
    Poslednjm u poljbenj,
Mraucjch tobě synů wyrwati nestačj
    Ukrutná, storuká smrti!
Nech králům že třebas geg přibočj osud,
    Nezwyklý bogowým hřmotům,
W saudné ustrnulý prawdě, widj němá,
    Bezdušná, swalená těla,
Žehná odprchagjcjho ducha w krage,
    Kde wrah lidstwa newjtězj.
Chladněť pochwalu on dobrotiwau [5]) slyšj,
    Chladně plýtwače [6]) oslawau,
A blázna [7]), kdo wodit geg na odiw pilen
    Brklým w obdiwu přátelům;
Nedbá odrodilých saudu oněch Čechů,
    Gimž w pjsnjch Jaroslaw temen [8]),
Žádost pochwaly lepšj, gemu bezsmrtj,
    Pěwců před wěky bezsmrtj [9]).
Gichž hodnost trwalá, rowně co praudowé
    Rostauc, wše stoletj plnj,
Obgedná, i prawé odplatě geg, o njž
    Pyšným snjlo se, poswětj.
On, štěstj-li mu, což řjdko genom činj,
    Dá přjtelkyni mysliwau,
Má w každé slze, pjsnj dobyté, slzj
    Přjštjch zwěstowatelkyni.

5) Ironicky na mjstě: zdwořilau, ze slušnosti danau, ne z u

6) Wšecko chwáljcj. 7) Přepiatého chwalitele — přátelům w obdiwu z mjry wystupugjcjm.

8) Jaroslaw Puchmayer o české básnictwj welezaslaužilý. U stoka stogj toto dwauweršj:

Nedbá posměchu gen twářilepé lady,
Gjžto Singrowa temna gest.

Alžběta Singrowa (Singer) anglická básnjřka († 1737), za swéh wážená. Gegj *Friendship in death* (přátelstwj po smrti) podalo Wielandowi k geho listům mrtwých k pozůstalým přátelům.

9) Nesmrtedlnost starých básnjků.

[redacted]

7

Urozenému Pánu

FR. XAV. TWRDÉMU,

GUB. RADĚ W KRÁL. ČESKÉM.

(1816. Česká Wčela 1839. čjslo 62.)

⏑ ⏑ ⏑ — | ⏑ ⏑ — | ⏑ —
⏑ ⏑ — ⏑ | ⏑ — ⏑ | — ⏑
⏑ — ⏑ ⏑ | — ⏑ ⏑ | — ⏑
— ⏑ ⏑ ⏑ | — ⏑ ⏑ | — ⏑

Kdyby, že Nestorowau hoden
Gsi radau zprawowat senáty,
Wolal weliký Tebe César
Tam w patera národu město;

Kdyby, že Témidě poswěcen,
Skalina w moři, nechwěgeš se
U práwu, podáno ti wésti
Národowa wýkwětu saudy:

Kdekoli, ó mohutá swogjm
Weleochrano! newzdalug se,
Nazýwati kdež Tebe otce
Zwykli uměnj wywolenci.

Hluboko nad mizenjm stonaw
Gazyku, mrawu i prawosti,
Přemysla, Giřjho památky,
Sláwie i názwu libého,

Na Tebe, na skalinu twrdau
Genius Čechie wzdělány
Wolil měti, nawzdoru záštj,
Zárody nowého potomstwa.

Do wěku podporo nám trwey!
Dokawad hlaholj Slowansko,
Twrdého welebno a wážno
Wznjti u potomka bude gmě.

Při rozstonánj D. C. H. Pána

ALEXANDRA WASILIEWA,

PENZENSKÉHO OPOLČENJ PŘI CJS. RUSKÉM WOGSKU WRCHNJHO KAZATELE. DNE 1. ŘJGNA 1813.

(Prwotiny pěk. Uměnj, we Wjdni 1814. st. 69.)

⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑ — — ⏑ ⏑
⏑ ⏑ — — ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑
⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — — —
⏑ — — ⏑ ⏑ — ⏑ —

Ne Lidomjra [1]) mjroděgná ruka,
Tebe zhaubné lidobigce rámě
Stawilo, hrade nehostinský,
Mořjcj neduhem krutým
Muže, mnohým drahého dobrým lidem,
Tobě hostinstwa swatého práwem
Wasiliewa Alexandra,
Který ostawě wlast i dům
I syna rozmilého sladké doma
Celowánj, Bohu lib i cáru,
Gjť zwoluge, milený pastýř,
Za stádem, hotowým zlomiť,
Okowy zpupně Franky Ewropčanům
Ukuté! — Odrodilým gsa Němcům
Polowinu wěku rág štědrý
Zcizil's swému se národu?
I dosawáde žjla každá tobě
Nenečeská; nebo gá slowanskau
Pocitugi w těle krew. Sem, sem
Hogebné dary, hor twogjch
Byliny snes, a mjzy žiwnau pomoc,
I sadů twých moky sjlonosné.
Na Slowany moge buď laskaw;
I geť brat Slowanům Slowan.

1) Lidomjr, stawitel Litoměřic, as půl stoletj zněmčených.

[redacted]

PJSEŇ O ZWONU.

[Z SCHILLERA.]

Vivos voco. Mortuos plango. , Fulgura frango.

(1823. Krasořečnjk I. 69.)

Pewně zděnau země kryge
Formu z hljny pálené.
Dnes se geště zwon ulige!
Chutně, chaso! k ruce mé.
Gen kdy horký pot
S čela teče w hod,
Gméno mistra djlem slyne;
Požehnánj z nebe płyne.

Když djlo wážné počjnáme,
Tu wážné slowo w čas býwá,
A práce, an my rozmlauwáme,
Nám weselegi uplýwá.
Tak nynj beřme w rozgjmánj,
Co zde slabá moc působj;
Ten matný muž gest k pohrdánj,
Kdo nesmyslil, co wyrobj.
Toť muže krásj neomylně,
A protož rozum také má,
By u wnitř rozwažowal pilně,
Co rukau tworě, wykoná.

Sneste hornau smrkowinu,
Ale dobře sušenau,
Ať se hustj w oddušinu
Plamenowé naženau.
Wařte w peci měď,
Cjnem pak se řeď,
Má-li tuhá tekutina
Býti prawá zwonowina.

Co w této gámy hlubokosti
Mocj ohně se wystawj,
To na zwonici u wýsosti
Swé dělatele oslawj;
Potrwá wěky budaucjmi,
Powábě sluchy k pozoru,
A bude kwjliť s truchliwými
A zbožné wolať ke zboru.
Co w hlaubi dole zemšťanowi
Proměnné losy přinesau,
To wrážj tamto w zwučné kowy,
An naučně to roznesau.

Ayta! spausta plyne k woli,
Znám to z bublin náskoku.
Hoďte tam popelné soli,
Ta pomáhá roztoku.
Pěny prosta též
Dlužna býti směš,
By kow, šwárně wygda z ruky
Dáwal čisté, plné zwuky.

Neb slawným zwukem radowánj
Wjtá nemluwně milené
W prwnjm žiwota putowánj,
Jež koná, od sna wedené.
Geště mu w lůně budaucnosti
Nehody spj i blaženosti.
Wzor něžný mateřské milosti
Ge w zlatém gitru ostřjhá —
Čas gako střela ubjhá.
Od djwky hrdě opuštěné
W swět pacholisko harcuge,
A prošed země oddálené
Domů se hostem wracuge.
A spanilau a kwětoslawnau,

[redacted]

Co s wýše nebe podobu,
Zřj ljcem kázanau a mrawnau
Wýtečné panny způsobu.
Tu tauha bezegmenná klonj
Ginocha ku samotině,
Slz toky mu se z očj ronj,
Wyhýbá ryčné družině,
Gde za milenkau staudně w sledy,
Gegjmi oblažený hledy,
Co neykrašsjho w lučině,
Snášj w ozdobu djwčině,
O, tauhu něžnau! sladké city,
Zlatý wěk prwnj milosti!
Oko widj nebeské byty,
A srdce plýtwá w blahosti.
O, kéž by měly kwěty wěčné
Té mladé lásky doby wděčné.

Pjšťaly žlutěť widjme!
Omočjm nynj tu trest,
Gestli osklenau spatřjme,
Že zralý tok, známka gest.
Chutně, chaso! běž,
A ohledey směš,
Zdaliže se látky dwogj,
Nehebné a měkké pogj.

Neb kde se přesné s gemným wjže,
A s mjrným silné pautá bljže,
Tu slyšán býwá dobrý zwuk.
I hlediž ten, kdo k slibu chodj,
Zda k srdci srdce též se hodj;
Geť krátko bludu, dlauho muk.
Ljbezně panenský hrage
Wjnek w kadeřjch newěst,
Když, weselj gich hlásage,

Zwonj z wěže blahowěst.
Ach, neykraššj wěku swátek
Končj kwěten žiwota,
S rauškau, s pasem béře zmatek
Bludů milných pěknota.
Zápal hasne,
Láska ostáwá,
Na kwěty gasné
Plod nastáwá.
Tělem, dušj
Muž se krušj,
Klopotě, baže,
Pjle, se snaže,
Měně a boře,
Štěpě a twoře,
Mocj a lestj
Sháněge štěstj.
Nesmjrné praudem hrne se zbožj,
Na sýpkách zlatá špjže se množj,
Přibýwá prostoru, zrůst béře dům,
A w domu wládne
Hospodyň zpráwná,
Djtek mátt;
Řjdj w ctnosti
Domácnosti,
Cwičj djwky,
Zdržuge hochy,
Spořj, střádá,
A pořádá,
Pracuge, pjlj
Každau chwjlj.
Zásobau truhly špihuge drahné,
Frčjcjm niti wřetenem táhne,
Chránj we skřjni za mnohý den
Wlnu bělostnau i sněžný len,
Wždy pilna k prospěchu krásy dánj,

A nemá stánj.
Otec pak okem utěšeným
Od swislj domu dalekohledných
Plésá nad požehnánjm swým,
Zhljdá štěpnice zlatoplodné,
Pátra stodoly prohnuté,
Prostory sýpky nasuté,
Na poli wlny zrnorodné.
W hrdosti chlubj se geho austa:
Pewně co swěta samého spausta
Zlým proti aupadům
Stogj mi skwostný dům! —
Ale osud mocně wládne,
S njmžto nenj smlauwy žádné,
Klopotem přigde neštěstj.

Boh pomozi! počnem ljti,
Lom má zubowatý hled.
Když uzřjte na čep bjti,
Rcete swatau průpowěd.
Nuže, tak se staň!
Bože domu chraň.
Giž se ryhau, dadauc čmaudy,
Walj ohňorudé praudy.

Geť dobročinná ohně moc,
An krotj se a opatruge,
Co člowěk twořj, způsobuge,
W tom gemu platen na pomoc;
Wšak strašna geho božská moc,
Když z paut se wymkne, wyřinuge,
A kráčj stopau swobody
Ten diwoký syn přjrody.
Nastogte, když w náplň bjdy
Wzrostauc bez ubráněnj,
Skrze lidné města třjdy

Hrozné těká znjcenj!
Neboť žiwly nenáwidj
Rukostwůry zemských lidj.
Z oblaku
Zdárnost chodj,
Děšť se rodj;
Z oblaku i w čase tom
Bučj hrom!
Gak to kňučj s wýše wěže!
Bauře gde!
Krwawé gest nebe,
O, to nenj wedro dennj!
Bigj w zwon!
Gaký shon!
Wznikna oheň s plápolánjm
Zbjhá třjdy zažehánjm
Wětrowého spěchem křjdla;
Wraucj gako z peci hřjdla
Žjřj wjtr, giskry deštj,
Okna břinčj, trámy třeštj,
Děti kwjlj, matky blaudj,
A pod krnj
Brawi mrnj.
Běh a autěk, kam pohledne,
W noci swětlo gako we dne,
Dlauhau řadau, z ruky w ruku
Wědro ljtá; wzwýši w luku
Sopcj praudy, waly wody.
Chomoł wyge přižene se,
Hlukem hledá plamene;
Plamen w suché rolné plody
S praskotem se w sýpku nese;
Bauřj w krokwj suchém lese,
Gakby w wánj náramnosti
Mjnil wšecku z spodu zem
Wyrwat prudkým klopotem,

[redacted]

Wzroste nebes do wýsosti
Welikán!
Losu dán
Ustaupá, kde wětšj sjla,
Člowěk, wida swého djla
Zhynutj
W trnutj.
Stogj prazdné spáleniště,
Chomolů wzteklých stanowiště:
W pustých oken wydutj
Hrůza sedj,
Do nich oblak s nebe hledj
Wysoký.
Naposled
Geště k zwratku
Swého statku
Člowěk gednau hledj zpět —
Pak wesel půgde w šjrý swět.
Ač krutá geho nechwile,
Wždy útěchy mu přege nebe:
Sčjtá milé swé wůkol sebe,
A hle! widj wše swé milé.

Do země to šťastně přišlo,
Forma giž se nalila;
Kéž i zdárně na den wyšlo,
By se práce zplatila.
Což ať newrhlá? —
Forma roztrhlá? —
Ach, snad sladkau za naděgj
Trpké pohromy se děgj.

Tmawému lůnu země swaté
Wěřjme ruk swých tworenj,
Wěřj swé rolnjk osenj,
A daufá, že mu w klasy zlaté

Dá zrůsti nebes sauzenj.
Stkwostněgšj sjmě zarmauceně
Do lůna země skrýwáme,
A k kraššjm losům utěšeně
Že z rakwj zkwěte, daufáme.
Temně s wýše chrámowé
Zwonj zwuky hrobowé;
Wážně w průwod zněgj smutné kowy
Na poslednj cestě pautnjkowi.
Ach! toť manželka gest drahá,
Ach! toť milá, dobrá máti,
Od knjžete stjnů černých
Gata choti z rukau wěrných,
Autlým djtkám mileným,
W gegjm kwětu zrozeným,
Gežto mjle kogila,
Gich se růstem blažila —
Swazek něžný domu wšeho
Gest rozwázán na wěky:
Ach! giž wěrné matky geho
Nenj mezi člowěky!
Nenj té, gjž blahau dobau
Byl on péče, potěcha,
Bude wlásti nad sirobau
Nelaskawá macecha.

Dokud zwon nám newystydne,
Hmotnau práci ostawte,
Gako ptactwo w haušti klidné
Swobodně se zabawte.
Hwězdy zaswjtj,
Péče necjtj
Slyše chasnjk na klekánj;
Mistr se trápj w neustánj.

Chutně chodě
Bystrým krokem

[redacted]

Pozdnj pautnjk w pustém lese
K milému se domu nese.
Bečjc tjhnau k stági owce;
Gdau i skotu čelatého
Hladká stáda bučjce,
Zwyklé chléwy plnjce.
S mandeli do stodoly wůz se klátj,
Mnohokwětý na snopech wěnec ležj,
Ryčný mladý ženců lid k tanci běžj.
Ticho, pusto na náměstj.
K towaryské swětla záři
Sedá čeleď gasné twáři.
Brána skřipjc zawjrá se,
Země mrakem obstjrá se;
Měšťana wšak nezatrudj
Černá noc,
Gešto zlocha strašně budj:
Bděgjť práwa na pomoc.
Řáde swatý, synu nebe
Požehnaný, skrze tebe
Zwolně, lehce, chutně pogj
Swé se k swému, města stogj,
Z lesů wyšli spolku chtiwj,
Nespolečnj lidé diwj.
Ty i mezi lidské stawy
Uwodil gsi tiché mrawy.
Tebau dražšj swazek spiatý
K wlasti milé podnět swatý!
Tisjc ruk se hýbe w pjli
U weselém spogenj,
Zgewugj se tagné sjly
Skrze wraucj snaženj.
Pod swobody drahau strážj
Mistr i chasnjk pracuge,
Každý swým se mjstem blažj,
Posměwači zdoruge.

Práceť krása obecenstwj,
Požehnánj občana,
Ctj-li krále důstogenstwj,
Ctj swá pilnost měšťana.
Mjre milý,
Shodo sladká,
Panug, panug
Mjle městu tomuto!
Kéž dne toho nezaswjtá,
Anť by wogny láge ljtá
Wztekle w tyto tiché doly
Wrhla sebe,
Anby nebe
Na hwězdném se stkwěge polu
Milostně,
Ohniwělo od plápolu
Měst a dědin žalostně!

Wýchladu gsme dočekali:
Zrušte nynj stawenj,
By se smysly radowaly
W podobizny zdařenj.
Tlucte každý zwlášť,
Rozhrušjce plášť:
Má-li zwon kdy zhůru wstáti,
Třeba formu w kusy dáti.

Neb mistr formu rozhrušiti
Můž maudrau rukau, a kdy whod,
Wšak běda! když se wyprostiti
Kwapj sám žhaucj rudy plod.
Tu bauřj hřmoty hromowými,
Dům puklý wztekle oboře,
A gako wraty pekelnými
Wen soptj strast a pohoře.
Kde mocj hmotných tupost wládne,

Newznikne zobrazenj žádné,
Když lůza zwolnost uchwátj,
Tehdáž blahost se rozwrátj.

Žel, když se traudný bauře žárod
W měst lůnu tagně shromáždj,
Sám ztrhaw sobě pauta národ
Se strašně s sebau zawraždj.
Tu ljtý rozbrog za řemenj
Rwe zwon, an wyge zahučj,
A poswěcen gsa k mjru zněnj,
Ukrutné heslo zazwučj.

Swobodu, rownost pokřikugj,
Pokogný měšťan béře braň,
A ulice se naplňugj,
A těká wraždy ljtá saň.
Tu ženy hyénowé šprýmy
Z nepřjtele si třápagj,
A srdce zuby pordowými
Z žiwého těla škubagj.
Utuchne zbožná wšecka bázeň,
Nenj nic wjce swatého,
An zlobě w cestu negde kázeň,
Zlý zapuzuge dobrého.
Gsau tygři w hněwu ukrutněgšj,
Gsau krutšj lwowé drážděnj,
Wšak ze wšj hrůzy neyhrozněgšj
Gest člowěk we swém šjlenj.
Ó, běda těm, kdo božskau swjci
Dadj slepému, běda těm!
Nemůž mu swjtiť, ale žjci,
Wsy, města klásti popelem.

Tento den mi radost nese!
Gako hwězda, Bohu děk,

Sličný, hladký zgewuge se
Kowowý mně wýlupek.
Ljčj se celé
Leskem wesele,
Náměť štjtu způsobného
Také chwálj mistra swého.

Sem, rychle sem!
Kolem, chasnjci, obstaupjme,
Okřtjme zwon a poswětjme,
Concordia ho nazůwem,
By stal se smjrcem, obec wodě
Ke srdečné a klidné shodě.

Wždy býwey k tomu powolán,
Nač byl od mistra udělán!
Wis w oblohowé blankytnosti
Nad stánky země njzkými;
Buď hromu saused na wýsosti,
A mezug s swěty hwězdnými;
Mluw s hůry, gako ony swjce,
Ta gasná hegna hwězdných ok,
Genž tworce chwálj kolugjce,
A wěncowaný wodj rok.
Gen k wěčným wěcem oprawdowým
Wzni hlas úst geho kowowých.
A rozměrem se hodinowým
Dotýkey křjdel časowých.
Zapůgčug losům mluwu swého,
A, mage srdce bez citu,
Swým aspoň hlasem proměnného
Prowázeg žiwobytj hru;
A wyučug, že gako mizj
Nám w sluchu plný geho zwuk,
Tak stálost na zemi gest cizj,
Tak toho swěta mizj hluk.

[redacted]

Nuže, teď prowazu silau
Z gámy wytáhněte zwon,
Aby w řjši zwuků čilau
Wstaupil, na wětrný tron.
Zhůru, zhůru, wýš!
Zdwih' se, wisne giž.
Radost zgewug městu dennj,
Mjr buď prwnj geho zněnj.

SPOLKU DOBRODINCŮ

K ZACHOWÁNJ NA POHLED MRTWÝCH,

ž půwodem byl Wys. uroz. p. hrabě Leop. Berchtold († 1809), potom náčelnjkem Oswjc. knjže Isidor z Lobkowic († 1819)

I.

Drahý, ljbý žiwote,
Sladká bytu zwyklosti,
Dárku boha neystkwostněgšj,
U něhož twůg byt wezdegšj!
Tebau, ragský klenote,
Cherub wěčně se ukágj,
Čerw, se wina, tebe hágj.
Powědom twé sladkosti
Člowěk nad wše tebe cenj.
Žiwot, žiwot wážné gměnj,
Základ každé blahosti;
Kde ho nenj, nic tu nenj,
Na zemi i w wěčnosti.

II.

Ach, tu malau geho částku,
Wyměřenau člowěku,

Hubj tisjceré psoty;
Zima, horko, kruté sloty,
Nenáwistnj žiwlowé,
Žjzeň, hlad a morowé,
Péče trudné,
Wášně bludné:
Hrozj wšude ljtá smrt! —
Strašně, strašně znj to gméno,
Buď cokoli dowěřeno,
Duši leká hlahol: *Smrt!* —
Hlukem se skal praudowé
Walj domy gako drástku,
Chwátj twory zátopau;
Smrt gde wšudy za stopau,
W tiché hlaubi očihuge,
Mautj wzteklé wýlewy;
W ohni Moloch sauseduge,
Tmawé hroby, skalnj sluge
Pligj zhaubné wýgewy.
Dusj uhel potutelný,
Hroznu nápog hogitedlný
Před žiwotem dýchá *Smrt!*
Smrt swé dráby gedowaté,
Záhubiwé neduhy,
Na chudé i na bohaté
Sajlá, mrzké podruhy.
Negen země nebezpečna:
Nebe hromem třepjcjm
Žiwot stjrá;
W srdci zwjrá
Wášeň wztekem hubjcjm;
Wražedlnice, ach! bezděčná,
Ljté braně
Samobogstwu podáwá;
Ruka daná ku ochraně,
Swau katankau se stáwá.

Žiwot lidský, prostřed smrti,
W oka mžiku dogde drti:
Wisj tenké na nitce,
Plamen geho slabě hořj,
Ustřihne-li s přeslice
Zawistná gi sudice,
Gestli božský oheň shořj,
Weta, weta;
Žádná Klotho toho swěta
Tenké wazby nescelj,
Aniž ohni Titan který
Oživěti powelj.
Gedno má gen přjtel smutný,
Čjm swau těšiť sirobu:
Wšechněm gest ten los urputný;
Žiwot — cesta ku hrobu.

III.

Wáhá-li ostřjm Atropos,
An dautná giskra žiwota:
Nastogte, gestli nepospjchá
Mraucjho ohně nerozdmýchá
Dchem lásky lidská ochota,
Přechwátj nešťastnjka los;
Že bratřj negsau člowěky,
On zhasne, zhasne nawěky.
Než běda, běda,
Gestli dautnagjcj traud
Žiwota se w rakwi znjtj;
Hrůza, hrůza, an kdo cjtj
Nad sebau ten strašný saud:
Smyslem powědomu sobě
W tmawém, těsném býti hrobě,
W dušném puchu,
W smradném zduchu
Mezi mrtwolami,

Čerwy a žabami,
W smrtném chladu
Za lup hladu;
Spátečnau se wzteklostj
Hryzaucjmu do kostj,
Kdežto blechne pláč a lkánj,
Ljté bydlj gen zaufánj.
Hrůza, hrůza strašliwá
Býti w hrobu za žiwa!

IV.

Nač lidu sběh?
Ti ohromenj přátelé?
Ta choť omdléwagjcj,
Ty děti plakagjcj?
Ach! srdečného přjtele,
Ach, manžela i otce kwjlj.
Uchwátil praud geg smutnau chwjlj.
Tam ležj bjdný žiwočich,
A zamčen gemu zrak i slych;
Bezwládné audy,
Bezdušné tělo,
Tupé citu omráčenj
Smrti náhlé oznámenj.
Dokonáwá,
Hasne! —
Ha, kdo ten,
Který upocený klopotá,
Rozrážege lidu daw?
Angel pomocný! —
Bratra z nauze wychwacuge,
Z hrdla smrti wydjrá,
Usnulé city probuzuge,
Zamčené smysly otwjrá;
Od sna budj, žiwot křjsj —
Dobrotiwé nebe!

Mrtwý ožjwá! —
Giž se wůkol sebe
S podiwem djwá,
Giž ljbezné swětlo widj
I twář bohorownau lidj.
Ha, slyš přátel radowánj,
Wiz manželky objjmánj,
Pláč radostný milých dětj
Nowrozenj otce swětj.
Ale s božským pocitem
(Požehnánj lidu nese,)
Přjtel lidský raduge se
W žiwotu zas dobytém.

V.

Wjtey lásko k člowěku,
Spolutrpné smilowánj!
Lásko gemná k poslauchánj
Žalostného nářeku;
Dobrotiwé, maudré nebe,
Dbagjc o člowěčenstwj,
Wštjpilo nám w srdce tebe.
Toť twé sjdlo, leč že sebe
W twé uwáže wlastenstwj
Njzké samomilenstwj.
Twůg gest, kdo zná milosrdj,
Kdo se k bjdě nezatwrdj
Druha swého, neb cizince,
Dobrodĕge neb zločince,
Žiwočicha rozumného
Nebo zwěře bezumného;
Kdo gest swětu dobrodince;
Gaké koli gmeno geho,
Konfucig, neb Taut, neb Sidný
Humbert nebo Berchtold wljdný,
Berchtold, oběť člowěčenstwa,

Geho čest a ozdoba,
W cizině i u wlastenstwa!
Wyššj s nebe podoba
Kázal swěta drahné půli
Na Africkém pohořj,
W Asiatském zamořj
Lásky lidské božskau wůli.
Turků ljtých krotil zlost:
Ale doma pěknau ctnost,
Podlé statných Angličanů
Zwěčnil w srdci u občanů.
Sláwa Čechům! u nich ctnost,
U nich z wěku do wěku
Pěkná láska k člowěku
Žiwe Berchtoldowým wzorem,
Žiwe gasným Isidorem!

R A D O S T.

[Z SCHILLERA.]

(Prwotiny pěkných Uměnj we Wjdni 1813. list XXIX.)

Giskro s nebe, ó radosti,
  Eliseyská bohyně!
Wstupugeme w horliwosti,
  Krásná, do twé swatyně;
Diw twé moci opět wjže,
  Co zlá moda zdwogila;
Bratrem gest žebráku knjže,
  Kdes milá se whostila.

K Ů R.

Pocelugte miliony,
Obgjmey se celý swět,
Bratřj! tamto k nebi wzhled!
Tam swé náš má otec trony,

Komu gest to welké štěstj
  Býti přjtel přjtele,
Kdo se s milau ženau pěstj,
  K plésánj se měg směle;
Ano, kdo swým může zwáti
  Gen žiwůčka na zemi!
Kdo ho neznal, bleď se brátři
  Z zboru toho s slzemi.

K Ů R.

Wšeho swěta bydlitelé
Sklánějte se k sympatý!
Wstupugete k trůnu s nj
Neznámého ředitele.

Wšecko požjwá radosti
  Z prsau matky přjrody;
Dobrý, zlý ge pln žádosti
  Božské gegj úrody.
Rýwa nám a celowánj,
  Přjtel w smrti stálý dán;
Čerw w rozkoše požjwánj,
  Cherub w Bohu gest kochán.

K Ů R.

Sklánjte se miliony!
Tušj swého tworce swět!
Wzhůru, wzhůru k nebi zhled!
Nad nebesy geho trony!

Radost každé moci budj
  W wěčném nátury strogi;
Radost, radost kola pudj
  W welkém swěta orlogi;
Kwjtky z paupat wyluzuge,
  Slunce s nebes prostoru,

SPOKOGENOST.

(Nowé básně A. Puchm. V. 1814. st. 65.)

Žiwot můg gest garo tkwaucj,
Wolný, tichý, blažený;
Ani citem welmi wraucj,
Ani tupě studený;
Ne to býwá, které chřestj,
Ale mjrné, prawé štěstj.

Mramory a pyšné kowy
Buďte panské libostky;
Prostočisté moge krowy
Osednuly milostky.
Zlatostropé pánům kryty
Dagj rowně — krátké byty.

S Pomonau mi wůkol domu
Libá Flora obcuge;
Plodného mi žádný stromu
Chytřec nepostřihuge.
Chromky drew mé gako lidj
S utrpenjm oko widj.

Hustolistá obrubuge
Gilma potok hadowý,
Gegj chládek pokynuge
W horku na sen makowý,
Nedbá zdutých wětrem ložj,
Koho snjček w chladu božj.

Hág, kde Amor mile blaudj,
Trudy wětšj zahogj;
Ten mne k zwěři w ústup laudj,
Zwěř se krotká nebogj:

[redacted]

Nemilugiť myslivosti,
Negsa schopen ukrutnosti.

Neznám nauze, ani zbytu,
S přirozenjm hodugi;
Střjdmě, prostě býti sytu,
Ale zwolně libugi.
Dobrá wůle w gjdle, pitj
Zachowáwá žiwobytj.

Mělnické, to trudolomné,
Někdy strast mi zahánj,
K tomu sladké strogj pro mne
Česká ženka ljbánj.
Sausedowo gasné čelo
Štěstj moge dělá celo.

Gako nebe ráno w létě
Klidný w duchu zgasněném,
Rád wše widjm na tom swětě
W pěkném swětle růženém.
Člowěk wše dle swého zraku
Widj w swětle nebo w mraku.

Lidi kochám gako sebe,
Maudré, blaudy — snět i kwět;
Ani peklo ani nebe
W swětě widjm — ale swět.
Blázen, komu hlawa hořj,
Peklo, nebe z swěta tworj.

Okolo mne pléše djtek
Ryčná, zdrawá rodina,
Zkwétagjcj gako kwjtek,
Gegžto kogj lučina.

Gednjm stromkem, gednau dušj
Zwěčniti se maudru slušj.

Smrti čekám bez taužienj,
Ale také bez leku;
Dá-li plynné, sladké pěnj
Nebe mi až do wěku,
Sytému chci swěta hosti
Řjci sobě: Žil gsem dosti.

PJSEŇ MILOSTNIČKY (MIGNON).

[z Göthe 1820.]

Znáš onu zem? citrony kde kwětau,
We tmawém stjnu pomaranče žhnau;
Tichaunký dech z modrého nebe dme,
Nechwěge myrt, a laur se zbůru pne? —
Tu gestli znáš, ó tam, ó tam
Nech s tebau se ó můg milenče dám!

Znáš onen dům? na slaupech spoléhá,
A zlatý sál a stkwaucj gizby má,
A mramory se na mne djwagj:
Ach, co ti ubožátko dělagj?
Ten gestli znáš, ó tam, ó tam
Nech s tebau se ó můg ochránce dám!

Znáš onen wrch a stezku w oblaku?
Mezkyně hledá stopy we mraku;
W rozwalinách saň ljtá obýwá,
Zbořené skály přjwal okrýwá.
Ten gestli znáš, ó tam, ó tam
Nech ať se tam můg otče s tebau dám.

[redacted]

G E S E Ň.

(1821. Krok I. b str. 21.)

◡◡ ◡◡ ◡◡
◡◡ — — — — ◡ — ◡ —
◡◡ ◡◡ ◡◡ ◡◡
— — — — — ◡ — ◡ —

Ayta geseň! Krásy mizne rág,
Utagen zápach lauky ambrowé;
Zasmucuge plésawý se hág,
A lesem chřestj pršky listowé.

Do zrcadla střjbrných toků
Se nenahljdá kwjtnatá pažiť,
Hlas pěwných lásky wýroků
Přestal utěšené pastwiny blažiť.

Pozbuzený předcitem časů
Dalekau se na pauť wystrogil geřáb,
Do blažených pod nebem pasů,
Kamž geg stálý tjhne léta wáb.

Ay nastala má geseň také;
Ljce spadugj, smysly se tměgj;
Péče kolem smutnooblaké;
Wše druhdy garé sjly hyběgj.

O duše má! strog se z audolj,
Gež zima sewerem náhle zamrazj;
Pospjchey w ty blahé rolj,
Kde žiwota žádná smrt neobrazj.

RYBÁŘSKÁ PJSEŇ.

(1821. Krok I. b. 30.)

◡ ◡ ◡ ◡ | — — | ◡ ◡ —

Osuda rybákům lahodj,
Woda pole gim, pluh ge lodj;
Semene na záhon nehodj,
We keseru žeň wšak nachodj.

Kudy zemi wln tok proteká,
Role zasahá gich daleká;
W moři bohatý low ge čeká,
Hlubina i žádná neleká.

Nebesa se mračnem zatagj,
Wlny wody mutné se wlagj,
Ale oni bauřem nelagj;
W moku ryby kalném lapagj.

Rybaři ti šwarnj a plešj
Wždy u wodě ladné se těšj;
Lichota nemá w nich pelešj,
Proti bohu řjdko kdy hřešj.

Kdy se tuto pak dost nalowj,
W žiwotě si wěčném pohowj;
Kudy w nebe, Petrem se dowj,
Bohu ge, rybák, rád opowj.

N A N E O B U L I.

[Z HORACE III. 12.]

(1805. Česká Wčela 1839. čjslo 79.)

◡ ◡ — — | ◡ ◡ — — | ◡ ◡ — — | ◡ ◡ — —

Ubohá, kdož sebe láskau nezabýwá, ni lahodným
Psotu wjnem myge: gjž ustrašené srdce sewjrá
Mučiwé strýcowo lánj. Tebe letný Wenušin hoch
Z koše laupj, tebe z autků a čilých Pallady pjlj
Poobjrá, Neobule, spanilý ten Liparan twůg,
Mazané když paže mastj Tiberinských, u wodách zmyl,
Cwičeněgšj na konjch Bellerofonta, w běhu rychlém
Překonán nikdy a klánj: wyučen přes pole šjré
Těkawých týž gelenů stádo plaché střjleti, křepký
Polapiť, kdež se we chrastj kryge hustém koli, wepře.

ZPĚW DUCHŮ NAD WODAMI.

[Z GÖTHE.]

(1821. Krok I. b. str. 29.)

Duše člowěka
Podobá se wodě,
Z nebe wychodj,
Do nebe wstaupá,
A dolůw opět
Ku zemi padá
Střjdau wěčnau.
Z wysoké, přjkré
Skály pramen
Wyřinuge čistý,
Ljbě se prášj

Mrakowlnami
Skálu na hladkau,
A, přigat lehko,
Oblačný
Tichošumný
Plyne w auwal.
  Kde proti spádu
Strminy kamýků:
Pěně se newolně
Poslaupně
Dopadá bezdny.
  We zmolu ploském
Lukami łazj,
A w plese hladkém
Weškery se widj
Hwězdy radostně.
  Wjtr ge milenek
Wln ljbezný,
Wjtr i ze dna
Wlny kormautj.
  Duše člowěka
Wodě si podobna!
Lose člowěka
Podobens wětru.

[redacted]

ELEGIE

NA SMRT

STANISLAWA WYDRY,

3. prosince 1804. zemřelého.

(Tištěna 1808 w Hlasateli III. str. 35.)

Co tak smutně, gako hrana, zwučj
Přes ty zimnj rowiny?
Proč ten wjtr úpěnliwý hučj
Tam od Pražské doliny?

Zwuk to smrti! Wydry wjce nenj!
Zarmaucená wlast to lká,
Wydry nenj! Ach, to w bolestěnj
Opětuge duše má.

Těžce, žalostiwě stará wzdychá
Máti Akademie;
Shaslať gegj slávy část nelichá:
Wydra gegj nežige.

Smutkem kryté, děgj, spolu stogj
Božské gegj podoby; [1])
W chrámu Páně tkwj ten Janus dwogj,
Čtyry řádů způsoby.

Teskná, wzácná, opět wystawená
Pocto muže welkého,
Od přátelské lásky poswěcená,
Dcero žele prawého!

1) Narážj se na kastrum, které Šteplinkowi nebožtjku schwalně wdělano bylo, čtyry fakulty neboli řády uměnj představugjcj. Wydra wýbornau řeč tenkrát swému učiteli držel.

Swědkyně ty praudů wýmluwnosti,
Slzys téci spatřila,
W něžto Wydru plná klopotnosti
Láska k mistru wylila.

Dnes zas pláčem obor ušlechtilý
Polewá tě žalostným;
Neb co Wydrowi byl Šteplink milý,
To byl Wydra milým swým.

Wydry nenj! Zamklo ticho losné
Ústa prawdy hágjcj; —
Nebige to srdce nebenosné,
Spj ta hlawa myslјcj.

Wydry nenj! ustal k nebeskému
Rozpalowať uměnj, 2)
W němž se krásná muži srdnatému
Stkwěla hwězda spasenj.

O wy, genž gste od úst k ústům z něho
Božské prawdy pjgeli,
Prawte, také-li gste podobného
Učitele widěli?

Wy, gimž srdce k srdci geho lnula
Užšjm pautem milosti:
Dobré duše! Wás-tě neminula
Střela trpké žalosti! —

Otec žákům, dobrý pastýř stádu,
Wlasti žil, ne sobě sám,
Odpusť hano, žil i swému řádu, 3)
Bohu žil, i Uměnám.

2) Posluchači geho wědj dobře, gak o mathematice smýšlel.
3) Jesuitau býti sobě po celý žiwot za neywětšj milost a št[illegible] pokládal. Co pastýř duchownj se oswědčil w Gezjkowě, a [illegible] le i onde kázanjm. Wyšla kázanj geho w Praze a Hercia 1780.

[redacted]

Bez lichwy wšem swětlo učenosti
Gako slunce wzněcowal; [4])
A kdy statkem přispěť nemohl dosti,
Srdce s chudým zdělowal.

Šťastný w práci, staw se kmetem činy,
Zůstal djtě celostj;
Nic mu od ohně, nic od newiny
Neubylo starostj.

Swéwolnému swětské zloby rohu
Ctnostné prsy w odpor dal;
Mládež wodil ku prawdě a Bohu,
Které w srdci schowáwal.

Giž ho nenj! Wětre, wěg to k Hradu
Osiřelé Králowé; [5])
Uswadnul štěp plodný z toho sadu,
Kde se rodj Čechowé. [6])

Wěg to k Brnu, Praslowanů sjdlu,
Toť ho ctnostj krmilo, [7])
Wěg to k města Klatowského bydlu,
Genž ho Musám swětilo.

Tam kde Gičjn u hor zasněžený,
Dones tento truchlý žel,
Kwěl, že umřel geho druhdy ctěný
Prwotinný učitel.

---

4) Sprostý, ať nedjm chudý žiwot weda, nikdy obyčegných re-
etícj z platu nedáwal.

5) W Hradci Králowé se narodil l. 1741 dne 13. listopadu. Tam
ké u Jesuitů mezi r. 1750—57 na gymnasium studowal.

6) Balbin, Orličný, Kocjn a ginj.

7) W Brně po 2 léta byl w nowiciatu; w Klatowech též 2 léta
krásným uměnjm se učil; w Gičjně co magister na gymnasium swé
učitelstwj počal.

Ale na ta pole Genjkowa
    Úpěg žele klopotem,
Gemuť swatá láska ginochowa
    Byla w smrti žiwotem.

Strašný mor swé wztřásal křjdlo černé
    Nad tau smutnau planinau;
Pastýř padl, mřelo stádo wěrné,
    Zbjrala smrt kořisť swau.

Kdo se ugme stáda zsiřalého,
    Kdo ty mrtwé pochowá?
Který Kurcig nedbaw žitj swého
    W gámu smrti žiwot dá? —

Wydra k stádu hrdinsky se wážj,
    Chce se ztratiť za giné,
A wšak dobrý Anděl gemu strážj,
    Wydra w smrti nezhyne.

Gemu nehledaný řetěz zlatý
    Strogj Akademie;
Praha kanownický plamen swatý
    O čelo mu owige. [8])

Zdeť půl wěku slawně od úst geho
    Plynul prawdy libý zwuk,
Ginocha geg, muže, starce ctného
    Slyšel otec, syn i wnuk.

Dlauho střjdmost muže ocelila,
    Neznal literátů mdlob:
Až předc starost sjlu olomila,
    Bylť mu ach! též cjlem hrob.

---

8) Roku 1800 wywolily ho Pražské wysoké školy za reka[illegible] ... pak senátů akademického byl kanownjkem u wšech swat[illegible]

[redacted]

Gednak prwé pjti gemu dána
Čjše trpká zkaušenj:
Zawřjna gest gemu gedna brána
Lahodného patřenj. [9])

Třikrát našla zima kormautliwá
Starce polauslepého,
Ale odpjrala duše žiwá
Moci losu hrozného.

W sobě osten žele nenaděgný
Tage stařec wýtečný,
Wždycky geště učitel byl stegný,
Horliwý a srdečný.

Takto owocem se ušlechťuge
Polau rozštjpený břek:
Takto u Trafalgar swjtězuge
Gednoruký Anglůw rek.

Než, ach! pitá čjše přehluboko
Znowa gewj trpkost swau,
Černý pawauk druhé starci oko
Zatkal wěčnau mrákotau.

Neuzřj wjc lahodného kwjtj,
Ani krásnau dennici:
Gen to wnitřnj swětlo gemu swjtj,
W nesměřené temnici.

Geště, slepý stařec, wystupuge
Na Parnasskau wrcholi, [10])
Eyler český, mjry wygewuge
Wlastenskými hlaholy. [11])

9) Roku 1799 oslnul na lewé oko.
10) Wydal w slepotě swé latinské básně.
11) Počátkowé aritmetiky od St. Wydry; w Praze 1806.

Záwidělo wšak ho nebe swětu,
Do dna čjšj trápen duch:
Druhý smysl lidský zawřjn kmetu,
Wzat gest gemu drahý sluch.

Giž w něm gen ten božský plamen hořj,
Gjmž se děgem člowěky,
Ach, i ten giž ukrutná smrt mořj,
Ten i zhasnul na wěky.

Teď tam ležj s smysly zawřenými,
Podobizna přesmutná,
Nač nám w swětě losy nezménnými
Wšechněm lidem přigjť má.

Wčera hwězdy nebe prostranného
W hlawě nosil spočtené:
Dnes geg zaobegme weškerého
Lůžko prstem změřené.

Co gest člowěk, ten twor welebený?
Prachu bydlitel, a prach!
Učený buď, nebo neučený,
Smrt gest geho gistý wrah.

W tomto zimau nynj ztuhlém těle
Pěkný oheň bydljwal;
W této lepence duch skaumatele
Nesmrtedlný mysljwal.

Giž gest tam, kde w lepšj gistotnosti
Tycho swěty zpytuge;
Kde *Klein* měřj nebes prostrannosti,
Kde můg *Strnad* obcuge.

[redacted]

Giž ho ten, genž nade wšecky giné
Byl mu gména swatého,
Giž ho welký *Šteplink* k srdci wine,
Mistr žáka wděčného.

Wstaupil, kam ho silná z země wjra
Za žiwota wzpjnala,
Tam se k Stwořiteli wšeho mjra
Duše geho ubrala.

Sčjtá slunce, skaumá diwné twory
Nedohledných tuto hwězd,
Staupá na planétů nowých zbory,
Diwů nowých swědkem gest.

Widj nebe ginák obmezené,
Než si ge tu končj snář;
Widj žiwlů swazky utwrzené,
Widj Boha twářj w twář. —

Wy, genž učitele ztraceného
Glnochowé kwjljte,
Wy ten obal ducha zgasněného
Matce zemi wrátjte.

Neste k hrobu srdce, gehož sehrány
Wás w swé kryly milosti;
Wzhlédne Wydra od nebeské brány
Na ten skutek wděčnosti.

Dokoneyte službu lásky wřelé,
Spusťte tělo w tmawý hrob,
Potom rakew swého učitele
Slzau horkau každý skrop.

Každý ikage nasyp chladné prsti
 W smutnau poctu duchowi,
Muži, wlastenci dwě wěnug hrsti,
 Třetj učitelowi.

Čest ta králům chybj, ač že w žitj
 Krwe pro zem nešetřj,
Nedostane gim se w zemi bytj,
 Práchniwěgj w powětřj.

Nepláče ho sice smutná wdowa,
 Nekwjlj ho wnukowé,
Pláče hodna wšak smrt panicowa;
 Plačte wy ho žákowé.

Plačte wy, gimž sladké přjbuzenstwj
 W srdci budj čitedlnost,
Plač ho každý ctitel člowěčenstwj,
 Plač ho, komu milá ctnost.

A ty, muži swatý, do wzkřjšenj
 Odpočjwey blahého,
Gehož čáka žiwotu i mřenj
 Učila tě šťastného.

Tamto někdy, Wolšan[12]) pomjgege
 Wzdechne Čechůw posledek:
Ach, že také muže, bez naděge,
 Wšepotraucj zhubil wěk!

A když k hrobkám zagde citem hnaný,
 Snad ten nápis nagjť můž:
»Od powděčných žáků pochowaný
 »Ležj tuto welký muž.

12) Wesnice, bljže které se pochowáwagj Pražané starého města.

»Liniál a circin prawj tobě
»Geho uměnj a ctnost;
»Gewilť měrau, pronášel i w sobě
»Dokonalost, upřjmost.

»Umřel, ale paměť geho kwete
»Po weškeren časů běh,
»Bylť gest dobrý, gakž gich málo w swětě,
»Člowěk, pěstaun, kněz a Čech.«

ELEGIE
NA
HROBKÁCH WESKÝCH.

[PODLÉ ANGLICKÉHO P. GRAYE.]

(1807. Hlasat. II. 592.)

Den dokonáwá, na klekánj zwonj,
Braw bečj, k stági tjhna powlowně;
Mdlý rolnjk s pole k domowu se klonj,
A zůstawuge swět ten tmám a mně.

Krag stkwaucj saumrakem se zasmušuge,
A w hoře ticho slawné přebýwá:
Gen bžučný chrobák wážně poletuge,
A ospánliwě owčjn zawznjwá;

Gen z oné wěže pusté, obmešené
Tam děsná sowa strašně běduge,
Že chodec, genž se pozdě domů žene,
Gi w starém, hrozném sjdle burcuge.

W tom smutném gilmowj a smrčj stjnu,
Kdež suchopárnj strmj rowowé,
Tu wěčně, w auzkém chladné země kljnu,
Spj dědiny té sprostj otcowé.

Gich powonného gitra hlahol zwučný,
Zpěw lastowčj se střechy slaměné,
Kur pěnj gasné, ohlas trauby hlučný,
Wjc newywolá z chyže prstěné.

Gim w plápolawém prsku pilná žena
Wjc neostará gjdla k wečerau,
Ni djtky, obsypané o kolena,
K gich celowánj wjc se poderau.

Gak mnoho sjgj srpem zprostjrali,
Co potřeli hrud zpurných rozworem,
Gak wesele swůg potah w pole hnali,
Co padlo lesů pod gich toporem!

O, waž gich sobě práce, pýcho twrdá!
Cti klidné štěstj stawu njzkého;
A ty, ač skrowný, prostý, welkost hrdá!
Slyš, bez posměchu, žiwot chudého.

Pych rodu zpupný, moc i powýšenj,
Čest, bohatstwj i sličnau podobu
Swé gisté čeká gednau porušenj;
Krok sláwy wede přjmo do hrobu.

Ty chlaubo! odpusť, že gich njzké rowy
Gsau bez wjtěsných, slawných znamenj,
Že newznj chwála wýtečnými slowy
Skrz walná, zwučná chrámu sklepenj.

Popelnjk stkwostný, socha oživená,
Zdaž opět ducha tělu nawrátj?
Zda prachu žiwot čest dá roztraubená,
A pochlebenstwjm smrt se odwrátj?

Snad mnohé srdce w tyto hroby kleslo,
Genž božským ohněm druhdy hořelo,
A rámě hodno, aby berlu neslo,
Neb lyře rozkoš plodit welelo.

Než před nimi swůg Musa poklad zlatý,
List dáwnj zkušenosti skrýwala,
Gich oheň nauze udusila swatý,
A wtipu znikat zima nedala.

Gak mnohý kámen, gako hwězda stkwaucj,
Se oku tagj w mořské hlubině,
Gak mnohý kwjtek, nadarmo se pstraucj,
Swau ambrau dýchá w pusté kragině!

Tu mnohý, gehož blažšj wedla strana,
Thurn obce odpočjwá hrdinný;
Tu mnohý ležj němý Rokycana,
A Žižka, krwj Českau newinný.

Gim osud nedal saudy w uzdu bráti,
Skrz oheň téci na nepřátele;
Swau zpráwau blahé obce widět zráti,
A wládu swau čjst lidu na čele.

A wšak, gak skrowné byly gegich ctnosti,
Tak malé gegich byly auhony;
Střew nezawjrali swých autrpnosti,
A netřeli se mečem na trony.

Gich srdce tagná prawda neswjrala,
Twář nezhrzela studu ličidlem,
Gich rozkoši a pýše nedýmala
K swé hanbě Musa žádným kadidlem.

Než, podál od měst bláznowého zwyku,
Wždy skrowné w srdci tužby chowali,
A w chladném stranném dolu, bez powyku,
Paut žitj swého tjše konali.

Teď chatrnj, mjgegjcj obrazowé
Gich kostj od swéwole hljdagj,
A neučenj, sprostnj náhrobkowé
Slz daně na pocestném žádagj.

Gen wěk a gména, (chwálu pomlčeci)
Tu neumělá Musa napsala,
A, umjrať gich syny poučeci,
Text mnohý swatý z pjsma přidala.

Kdož rád, gsa w laupež němé nepaměti,
Ten sladký, teskný žiwot postrádá,
Kdož, mage z toho swěta wycházeti,
Dél krásy geho zřjti nežádá?

Duch z těla gdaucj hledá utrpenj,
A oko, w slaupu, slzj přjtele;
W swém geště hrobu wolá přirozenj,
A oheň náš w swém žige popele. —

Ty, gehož lyra w žádné ctěným dobé
Tu sprostau pjseň mrtwým wydala,
Snad kdyby, kdo gsi? při twém trudná hrobě
Se kterás duše dobrá optala,

[redacted]

Dj pastýř šediwý tak o twém losu:
»Hned za šera ho bylo wjdati,
»An rychlým krokem potjrage rosu
»Tam na wrch kwapil slunce wjtati.

»Tam kde se buk ten kýwá nahrbený,
»Swé staré dworně wina kořeny,
»Se chladjwáwal wedrem umrtwený,
»A na ty střjbrné zhljdal prameny.

»Teď s hrdým blaudil usmjwánjm w lese,
»Cos z fantasie tworné šeptage,
»Teď smutný, bledý, těžkau hlawu wěse,
»Chřad, nad psotau neb láskau zaufage.

»Dne gednoho se u milého búčku
»Mé po něm oko darmo točilo,
»I druhý den ho wjce u potůčku
»Ni na wrchu, ni w hági nebylo.

»Pak z gitra, úpěgjce zarmauceně,
»Ho nesli k hrobkám našj dědiny.
»Čti sobě geho nápis na kameně,
»Tam u té wěkowité trniny:

N Á P I S.

Tu, gehož štěstj, sláwa nepoznala,
Spj w tmawém země lůnu mládenec;
Gjm, ač byl sprostý, Musa nehrdala,
A melancholie byl milenec.

Měl dobré srdce, ducha upřjmého,
A za to Boha odplatitele;
Dal chudým, co měl — slzu oka swého,
Dal gemu Bůh, co žádal — přjtele.

W tu swatau skrýši nenahlédey mnoho,
Co geho křehkost, a co byla čest:
Toť obé trna složil před trůn toho,
Genž milým gemu otcem, Bohem gest.

SLAWĚNKA SLAWINOWI [1]).

(Prwotiny pěk. Uměnj, we Wjdni 1813, list. XVII.)

O ty, gakým tebe nazwati mám neyhodněgi gménem,
Sláwo a rozkoši má, wlastenče, kochánku, miláčku!
Dlauho, ba dlauho ge twau pohrdáno (a práwě-li?) djwka
Mně, když Nymfy giné štěpnými se pyšnily wěnci,
Gedwa planý a dosti malý byl k ozdobě kwjtek.
Ty mně se zawděčugeš kyticj tau z Enny a Tempe.
Znám to milé kwjtj řecké po wůni lahodné;
Autljčkau i trháno rukau, i w krásotě swjžj.
O kdyby prostolibým ge chtěl také wázati pautkem,
Gak sama w záňadřj krásná ge nesla Helenka,
Neb gako wýborný swázal ge Tewtoně Herder:
Záwiděly Slawěnce by twé po celém kragi Nymfy.
Zákona wšak wolná pjseň wolného ge wěstce.
Od tebe dar každý wzácen: tys pýcha Slawěnky;
Tyť ne zřenj wděčného genom, ty i wjce naděge!

1) Sam. Rožnay († 1815) wydal Anakreona českého w Praze 18

[redacted]

POSLÁNJ KARAMZINA K*.

[Z RUSKÉHO.]

(1820. Slowesnost str. 49.)

Druhu můg! chtě staupiť w šumný swět
S ljbeznau a čistau dušj swogj
W garnjm kwětu mládeneckých let,
Rád by mluwil o tom s musau mogj,
Čeho každý hledá na swětě,
A co wěčně lidem w předmětě,
O čem rowně powoleno saudiť
Učenému, gako newědě,
Bohatci, i komu gest se traudiť
W plášti chodeckém a obědě,
Na stolicjch slávau okraužených,
I w chalaupkách sedlských utěšených,
Na čem naděge se u lidj
W každém země prauhu postawuge,
A co smrtných srdce obelšťuge,
Ale ach, se w nikom newidj!
O štěstj ge slowo. Událjme
Pod wětwj se k oné gjwině,
Prochladau swé city oswěžjme,
Tam i rozmluwau se nasladjme
W ljbezné té musám tišině.
Druhu můg! i gestli k wjry hodnosti,
Aby deset tisjc bylo mněnj
Učených libomudrckých přenj
We spisownách šedé dřewnosti
O prostředcjch šťastně tuto žjti,
O prostředcjch útěchu nagjti?
Ale tak gest; nenj w počtu chybeno.
Thales, Chylon, Pittak a Stylponi,
Diogeni, Plato a Zenoni,

A co gjných swětu widěno,
W djlnách, chrámjch, sadech zrozkošnělých,
Na bečkách a kobkách zatemnělých,
O neywyššjm blahu mluwili,
Smrtedlnjky k štěstj wábili
Swému — berlami se žebráckými,
Bradami se klnauc swěcenými,
Že plod pozemnjho swršenstwa
W sadu maudrosti gich brát se může,
Že w něm netlelý kwět blaženstwa
Swěže kwete gako pyšná růže.
Slowa kázala se překrásná,
Gen že nebyla i sauhlasná:
Geden křičel: staupey sady!
Druhý: ne, ne, pogdiž tady! —
A co Gréci? zabýwali se,
Učeným rozepřem smáli se,
Za časté i snem ge zwauce.
My též po gich stopě gdauce
Toho wěku dočekali se
Mnoho o té wěci šumu, sporu
Od negedněch nowých hrdeců̄w,
Kterým často bez rozboru
Dáno gméno mudreců̄w.
Oni také swatě zaslibugj
Přjmý k štěstj ukázati sled,
Ale w twář ho sami nespatřugj,
Žiwau pode ghem, gak wšickni, běd,
Žiwau, hořké slzy z očj tratj,
Gimiž tjše osudowi platj
Za to práwo mudrcemi slaut,
O štěstj wynášet w knihách saud.
Nelstěme se klamem obraznosti,
Hledagjce w swětě blaženosti!
Spjše, druhu můg, ty dobudeš
Diwotworný filosofský kámen,

[redacted]

Než wěk bez bolesti probudeš.
Iapetůw syn étherný plamen
Člowěkowi krádj s nebe snesl,
Ale štěstj gemu nepřinesl,
Ono w úděl nám se nedostalo,
A tam s Jupiterem pozůstalo.
Wzdychey, taužj, nenj k platnosti!
Osudowé řekli: budiž swěte
Bydlo přjzraků a marnosti,
Kde w běd mnoze blaha málo kwěte!
Řekli — i hned šumnau ochotau
Marnosti wše na zem zpustily se,
Hrdinowé w brni strogili se,
Gsauce gati slávy krásotau;
Mečem máwagjce poletěli
Usmrcowat lidj w zábawu,
Gedni trůnu chtjčem zahořeli,
Druzj být i w chrámě k odiwu;
Gedni drze wesly šumjcjmi
Rozdělili pěnu dalných wod,
Druzj chtiwě rukami mocnými
Otewřeli w zemi temný chod,
Swětlého by prachu hrstku wzali —
Matné domněnky wšem hlawu spialy.
Wjtěz nad národy mohutnými,
Wládce nad zeměmi bezčjslnými,
Gehož čelo bleskem wěnčeno,
W duševném předc mraku umdléwá,
Sám i sebe tagně často ptá,
K čemu na wýsosti stupně kráčel,
K čemu w krwi lidské laury smáčel!
Smělec Ameriku odekrywšj
Pauti žádné k štěstj neodkryl,
Indy okowami zakljčiwšj
Sám též okowami skljčen byl,
Wedl i skonal žiwot w utrpenj.

A ten skelet drkotagjcj,
Který nezná užjwati gměnj,
Prostřed něho w tauhách žigjcj! —
Ale kdo můg druhu s auplnostj
Wlny přečte w mořské hlubině?
A kdo předstawj nám w kartině
Ničemnost wšech zemnjch pečliwostj!
A co dělať? W lesůw pustině
W newědomé skrýši žel se hostj,
S swětem zbožně na wždycky se prostj,
Kdy k neštěstj swět gest takowý;
Auwe, anachoret w přjkrowj
Pustém šťastliwěgšj giných nenj!
W samém strasti zemské zapomněnj
Geho duše ugedinčná
Němým mrakem obehrazená
Poustáwá, klesá, wadne;
Srdce tesklj w hrudi chladné,
Čjm se zagjmati neznagjc;
Heyno oblud w adské hrozliwosti,
Plodůw dušnj geho pustotnosti,
Diwůw hrozných milionowé,
Zmige létagjcj, drakowé
Nad njm šustj křjdly šuměgjce,
Um pak geho strachem ztemňugjce; —
W té on strasti žiwot skončuge!
Takowý ten swět gest podměsjčný:
Ač w něm blaha málo domuge,
Ač w něm hoře spůsob mnoholičný:
Gednak my předc pro něg rozeni,
Dušj, umem k tomu dařeni,
A w něm dlužni do skonánj býti.
Hleďmež geg si tedy sladiti,
Neyméně, gak možno, taužiti,
Raděgi, gak možno, tjše žjti,
Bez wšelikých marných žádánj,

Od čistého srdce smége se
(Prawo smége se, ne hřešno)
Nad wšjm, co se gewj směšno:
Tentoť swětem klidně béře se,
Nežádá, by zhasli geho dnowé
Od gedu neb mečů hubjcjch,
Tomu swětem swět, ne peklem slowe;
Prostřed trnů žiwot koljcjch
Růžemi ten pauť swau kwětj,
Odtušenj nagde bolestem,
Čas wečernj s usmjwánjm wstřetj,
A w půl noci usne tichým snem.

ELOISA ABELARDOWI.[1]

(1807. Hlasat. II. str. 236.)

W té hlaubi samotnosti, wážném obýwánj,
Kde genom bohomyslné bydlj rozgjmánj,
A kde melancholie w sobě trudná kwjlj,
Kam w žilách děwy swaté tato bauře cjlj?
Proč duch můg sobě ráge krom té paustky twořj,
Proč oheň dáwnozhaslý w tomto srdci hořj?

---

1) Abelard a Eloisa žili w dwanáctém stoletj, bywše dwě přeznamenité osoby wěku swého z strany uměnj a krásy; ale nic gich tak w známost neuwedlo, gako nešťastná gegich láska. Po mnohém neštěstj gdauce do klášterů rozdjlných, obětowali ostatek dnů swých nábožnosti. Mnoho let po tom rozlaučenj list Abelardůw, daný gistému přjteli, a obsahugjcj přjběh gegich neštěstj, dostal se do rukau čitedlné Eloise. List ten probudil znowa wšecku lásku gegj, a podal přjčiny powědomým psanjm, gsaucjm přežiwé wyobrazenj půtky mezi ctnostj a láskau. Wýborný Pope, básnjř anglický, přjtomné psanj wytáhw ge na djle z dotčených, wyhotowil mistrně, kteréž tuto w třináctisložném werši z angličiny wyložené se podáwá.

[redacted]

', geště láska! — Abelarda gméno
ště od Eloisy celowánjm ctěno.

tné, drahé gméno! zůstaň nezgewené,
p na rty swatým tichem zpečetěné.
wané ge srdce pod tjm krytem strogným,
mu pocit žige s citem bohabogným;
má ho ruko — gižtě předce psáno —
edy wámi slzy wymazáno.
Eloisa darmo odporuge,
lce welj psáti, ruka následuge.

ljtostné! w gichžto strašné mrákotnosti
agjcj wzdechy, wolné truchliwosti;
olenau swatých skály wyklečené,
rně a sluge trnjm wygežené!
rně, kde panny bledotwářné bděgj,
, gichžto sochy slzami se stkwěgj!
denau a tichau gak wy učiněna,
dce zapomnělá negsem do kamena.
o nebes, pokud Abelarda stáwá,
rozenost zbogná srdce půl mu dáwá.
dlitby a slzy po léta tekaucj
nestawily urputně tlukaucj.

ak, se chwěgjc, psanj twé gsem otewřela,
t gménem známým wšecka obnowěla.
wěčně smutné! wěčně drahé gméno,
le mne gen lkánjm, pláčem wysloweno!
kolikráte mé gen wlastnj přigde,
odporného brzy za njm wygde.
ýma očma z řádky řádku stjhám,
u protiwenstwj rozmanitost zbjhám;
m, hořjc, cjtjm, we kwětu že wadnu,
teru tmawém osiřelá chřadnu,

Kde ohně nepowolné zbožnost přjsná dusj,
Kde drahý cti a lásky plamen hasnauť musj.

A předce piš, piš wšecko! radost geť wše znáti,
A radost moci hořem ohlas hoři dáti.
To mně i strast i lidé dali neyljtěgšj:
I zdaž ty Abelarde bylby ukrutněgšj?
Gsau slzy gměnj moge, nech ať plači tebe,
Chce láska oběť mjti, giž by bralo nebe.
Těm uslzeným očjm nenj wjce přáno,
Čjsť, plakať, to gest wšecko, co gim w swětě dáno.

Přeg tedy částky hoře, dey to potěšenj!
O přeg mi wjce, deyž mi wšecko zarmaucenj.
Psáť naučilo nebe neyprw nešťastnjky,
Buď zahnané neb gaté kterés milownjky;
Geť psanj žiwo, mluwj, duchem lásky dýše,
Pronášj horké city, gako ten kdo pjše.
Co nesmj gewiť djwka, psanj wyprawuge,
Wymlauwá stud, a celé srdce wygewuge;
Dwau dušj rozmlauwánj sladce pogj spolu,
A nese powzdechnutj od Indusu k polu.

Wjš, že má prwnj láska bez úhony byla,
An pod přátelstwj gmenem plameny swé kryla.
Gá genom ctila w tobě twora andělského,
A sličný gakýs wýplyw ducha wšekrásného.
Twé usmèwawé oči, mjrně wzhlédagjce,
Se stkwěly libým bleskem, gak dwě nebes swjce.
Twých zpěwů poslauchalo nebe potěšené,
A od úst prawdy božské wzněly okrášené.
Což diwno, z úst-li takých pohlo naučenj,
A widjno mi, láska že nic zlého nenj.
Než brzo smysly ducha podmanily sobě,
Ne anděl, ale člowěk giž mi kochán w tobě.
Gen w mrákotě a wzdálj swatých rozkoš widjm,
A gim, gež pro tě tratjm, nebe nezáwidjm.

[redacted]

Gak mnohokrát gsem řekla, slyšjc o swátosti,
[?]ď proklat každý zákon, leč žeť od milosti.
[?]eb milost ráda wolná w pautech nemá zniku,
A wztáhnauc lehká křjdla, zapoletj w mžiku.
Ať čest, ať drahé zbožj za manželkau chodj,
Ať spanilé gj činy swatau powěsť rodj,
[?]kdc ohni prawé lásky wše to ustupuge,
[?]čsť, powěsť, drahé zbožj láska přewyšuge.
[?]dyž podněty se gegj zlehčj prostopášně,
[?]ih žehrawý na pomstu wdechuge ty wášně,
[?] welj smrtedlnjkům oklamaným lkáti,
Genž wjce chtěli w lásce, nežli lásku, bráti.
[?]yť sám Pán swěta welký zljbil twora swého,
[?]ledc pohrdla bych swětem, gjm i trůnem geho;
cjsaře swé ruky nehodným bych mněla,
[?]en swého milého bych milenkau býť chtěla.
[?]eb gest-li nad milenku gméno swobodněgšj,
[?]o u tebe nech nagdu, gméno neymilegšj.
[?] štěstj! kdy dwau dušj milau nagjť shodu,
[?]dyž zákon přirozenost, láska za swobodu:
[?]u plno potom wšecko, magjcj i gměné,
[?]u žádným srdce prázdné tužbám wystawené,
myšlénka se mjle gedna s druhau scházj,
každá z prsj žádost obapolně wzcházj.
[?]oť blahost, to ge štěstj, pokud gen zde gaké,
to gá s Abelardem gednau měla také.

Ach gaká nynj změna! strach to nesměřený!
[?]a w pautech, w krwi ležj milý obnažený!
[?]dež byla Eloisa, že ni hlas, ni ruce,
[?]i dýka gegj kruté překazila muce?
[?]yrowče stůg! ó ustaň krwawé té rány,
[?]a stegnau winu buďte stegné tresty dány.
[?]ůwám, hanbau, wztekem gsauci uchwácená,
[?]ch styd a slzy mluwj slowa zamlčená.

Zapomněls na tu smutnau, na tu slawnau chwjli,
Když u oltářnjch stupňů gsme co oběť tkwjli?
Zapomněls, kterak tehdáž gsem se naslzela,
Když w mladém, horkém wěku swět gsem opauštěla?
Gá ke studeným ústům swatau raušku zwedla,
An oltáře se třásly, swětla wůkol bledla.
Swým nebe nad wjtězstwjm stálo w pochybnosti,
A swatým byly sliby plny podiwnosti.
I k hrozné přistaupiwši obětnici bljže,
Gen na tebe gsem zřela, newidauci křjže.
Mé láska, ne-li zbožnost, byla powolánj,
Twé lásky ztráta gest mi wšeho postrádánj.
Přigď! oko twé a slowo bolest mau ukogj,
Wždyť we twé moci stáwá tato blahost dwogj.
Nech geště k twým se prsjm rozkochaná wigi,
Nech geště ze twých očj libé gedy pigi;
Dey k srdci přitulené na rtau twých se chwjti,
Co můžeš dey — co zbýwá, nechey mi se snjti.
Ach ne, ne! uč mne šetřiť giných kratochwilj,
Dey, ať mé hřjšné oči giných krasot pjlj.
Ty staw mi w celé kráse wysloněné nebe,
By pro Boha má duše opustila tebe.

Ach, měg swé aspoň milé stádo na paměti,
Twých wlastnjch rukau štjpky, modliteb twých děti,
Genž wygdauc w kwětu žitj s toho swěta zloty
Šli, kam gsi kynul, do hor, na paušť, do samoty.
Tys zbudil ty zdi swaté, samota se smála,
A rág znikl přerozkošný, pustina kde stála.
Tu stkwělých obětnicj, tjm což děditi mělo,
Sirůbě plakagjcj, krásiť newidělo,
A střjbrné sochy mraucjch od lakomců dané
Nechlácholily nikdý nebe rozhněwané;
Brž prostj přjbytkowé, djlo pobožnosti,
Tu wzněgj k twůrci hlasem chwály, powděčnosti.
Zde, genž nás wězj wěčně, mezi zdmi pustými,

[redacted]

echowatých chrámjch, s wěžmi wysokými,
klepenjm wážným noc se we dne šjřj,
enom okna slawným swětlem žjřj,
paprskowé radost prostjrali,
dny slávau mjle zgasňowali.
l pokog z každé božské twáři sličné,
de bledý smutek, slzy ustawičné.
giných proseb hledám k přemlauwánj,
lowaného bližnjch milowánj!)
oč ginych proseb hledám w strastné psotě?
ť mi otce, bratra, přjtele i chotě!
a wděk ten učiň dceři, sestře, robě,
ce swé, gmenu, genž má wšecka w sobě!
sosny, které na té skále čněgj,
wětru hučjc wysoko se chwěgj;
praudy, které z dolin wyblyskugj,
ě, co toků hrkot opětugj;
, co lkagjc w stromjch umjragj,
co čřjcjm wětrem drkotagj:
c nezpomáhá mé zamyšlenosti,
á djwky snářské obraznosti,
ákotných hágjch, w slugjch zatemnělých,
ohlučných sjnjch, w hrobkách osamělých
e sedj, gegjž pohled siwý
stele ticho, poklid kormautliwý.
gegj mračná wšecko zasmucuge,
i kwjtj wůkol zacloňuge,
n tekaucjm dáwá zwuk temněgšj,
lesy dychá hrůzy šediwěgšj.

e wěčně, wěčně mám zde obýwati,
ý důkaz lásky, že zná poslauchati.
z té pewné wazby dá gen wyniknauti,
ý můg popel má zde spočinauti;
osti swé celé, wšechněch ohňů zbýti,
le, až smjsiť s twým se bude smjti.

Ach nešťastnice! darmo chotj Páně slugeš,
Ty otrokyni lásky w sobě pociťugeš.
O přispěg Bůh! — Než odkud k Bohu odwolánj,
Gest ono z pobožnosti, čili od zaufánj?
Zde, čistota kam mrazná poukryt se zašla,
Pro ohně zakázané láska oltář našla;
Co měla bych, to nelze; proč mám, neljtostjm!
Pro milownjka tesknjm, pro hřjch nežalostjm.
Hřjch widjm swůg, wšak hořjm znowa u widěnj,
A klnauc staré, žádám nowých potěšenj.
Teď k nebi hledjc plači minulého činu,
Teď, zpomenauci tebe, klegi na newinu.
Z wšech protiwenstwj, která milownici mučj,
Neyhoršjť ono, když se zapomjnať učj.
O kterak citu nezbyť, hřjchu pominauti,
Gak kochať bezprawnjka, bezprawj klnauti?
Gak rozmilý ten předmět laučiť od páchánj,
Neb kterak odděloważ lásku od pokánj?
Dáť wýhost náklonnosti — pjle přenešťastná!
An duše celá hnutá, bodená a strastná!
Než takowá se duše w poklidu zas widj,
Gak často pomiluge, často nenáwidj;
Gak často daufá, zaufá, tišj se i wzpjná,
Přetwářj, hrdá, — wšecko, gen ne zapomjná.
Nech wšak gi pogme nebe, hned se rozplamenj,
Hned wšecka bude w citu, wšecka w wytrženj!
O, uč mne nad přjrodu powyšowať sebe,
Uč odřjkať se lásky, žiwota i tebe.
Nech čitedlné mé srdce Bohem samým bjti,
Gen toho můžeš soka, následnjka mjti.

Westálce neauhonné šťastná plynau léta;
Gsauc swětu zapomněna, zapomene swěta;
Powěčné gasno swjtj z gegj duše ctnostné,
A nebe prosby gegj slyšj nežádostné;
Půl wěku wezme práce, půl gj wezme lůže,

[redacted]

*) magjc spánj, bdjť i plakať může.
šeň nezabauřj, tužby nezaplanau,
potěše gj slzy, wzdechy k nebi wanau;
t oswěcuge zářj neygasněgšj,
gj šepcj sny neylahodněgšj.
ni newadnaucj ragská růže zkwetá,
Serafjnská božský zápach metá.
n slibný prsten ženich připrawuge,
auchých panen heyno prozpěwuge.
zem harf nebeských milenka umjrá,
m dnů wěčných žiwot swůg zawjrá.

mau bludnau duši giné bawj sněnj,
neposwátných giné wytrženj!
acem každého dne smutné pečliwosti,
ato mi pomstau, nagdu w obraznosti.
omj mé usne, přjroda má wůli,
ná duše s tebau swau prowodj zwůli.
wzácná hrůza noci wšewědaucj!
ně smělau rozkoš množj hřjch horaucj;
howé mi wábnj pouprostraňugj,
ť znik lásky we mně probuzugj.
n, widjm tebe, půwabem twým plynu,
stjnu twého wřelé rámě winu.
; — mjgj hlas ten, mjgj pohled stkwostný,
hle stjn twůg, gak ty nelјtostný.
n žiwým hlasem; neslyšj wolánj,
lokty prázdné; zmizj celé zdánj.
wu pousnauti, sklesnau oči samy,
menj se sladké, přigďte drahé klamy!
no! hroznau paušťj, zdá se mi, že gdemo,
rast obapolnau hořce bědugeme.
se bledý břečtan k wěži pobořené,
gj nad hlawami skály nakloněné.

. znamenj dá.

Ty, znikna do wýsosti, kyneš gjti k sobě,
Mrak, wjtr a wlny hřmotné nedagj mi k tobě.
Wykřiknu, wskočjm, nagdu tentýž pohled smutný,
A procit gest mi rowně gako sen ukrutný.

Twůg lepšj osud tobě w wljdné zůřiwosti
Dal chladnau nečitedlnost žele i radosti,
Twůgť žiwot mrtwé ticho, poklid wždycky stálý,
W twých žilách nenj bauře, plamen se newálj;
Co gezeros pokogný, dřjw než wicher wstane,
Dřjw než, an čeřj wody, rannj wětřjk wane.
Powlowný, gako snowé swaté rozhřešené,
A gemný gako nebe zbožným otewřené.

Přigď Abelarde! nebo čeho tu se báti?
Pochodně Wenušina mrtwým nemůž pláti.
Utichlo přirozenj, nábožnost se zpjrá,
Tys chladný, — Eloisu lásky plamen zžjrá.
Ach nenaděgný plamen! gaký w hrobkách býwá,
Kde strastný, mrtwým swjtě, popelnjk zahřjwá.

O gacj pohledowé mně se wygewugj!
Ty drahé podobizny, kam gdu, následugj.
Ty se mnau w různém hági, do swatyně chodj,
A dušizprzňugjcj kratochwile plodj.
Při lampě tráwjc gitro, oplakáwám tebe,
Twá podoba se laudj mezi mne a nebe.
Mnjm, že gsem w každém hymnu bljzka twého hlas
A wraucnau pauštjm slzu každém při zdráwasu.
Když oblak z kadidlnice libé wůně dýmá,
A slawný hlučných warhan hlahol duši gjmá,
Tu slávu gedno hasj na tě pomyšlenj,
Wše, kněžj, swjce, chrámy, před očma se měnj;
Mé smysly do moře se plamenného nesau,
An blýskagj oltáře, andělé se třesau.

Když tuto rozprostřená ležjm w skraušenosti,
A z očj cedjm slzy rozkochané ctnosti;
Když modljm se a trnu, když se w prachu wigi,
A swjtagjcj milost w duši znikať čigi:
Přigď, smjš-li, ať tě zřjti w celé kráse mohu,
Weď rozpor o mé srdce, stoge proti Bohu.
Přigď, nech ať w té mé duši celé nebe gasné
Twých gednjm pohlednutjm laudných očj hasne.
Zpět wezmi tuto milost, slzy zarmaucenj,
Zpět skraušenj a ljtost, genž mi platna nenj,
Mne w stany blaženosti wstupugjcj swrhni,
Mým pomoz nepřátelům, a mne Boha strhni.

Ne! wzdálen, wzdálen budiž, gako swěta poly,
Buď mezi náma moře, buďte hory, doly!
Ach zůstaň, nechoď, nepiš, nepomysli na mne,
A co gá trpjm za tě, netrp i ty za mne.
Gá dáwám tebe z mysli, paušťjm z slibu twého
Ty zapomeň, nenáwiz wše, co bylo mého.
Nuž s Bohem! pěkné oči, wábná pohlédánj,
Wy dlauho milowaná, s Bohem! sladká zdánj.
O gasná nebes lásko! přespanilá ctnosti!
O božská nepaměti zemské pečliwosti,
Ty naděge kwětaucj, dcero nebe sličná,
Ty, naše nesmrtedlnost, wjro ustawičná!
Sem wljdnj, milj hosté, sem wáš pokrok wděčný!
Ať wzniknu, ať se octnu tam, kde pokog wěčný.

Ay, zde w swé Eloisa chyši zarmaucená
Tkwj, sausedkyně smrti, na hrob zpodepřená.
Neyslabšjm wětrů dechem wolagj duchowé,
A ze zdj těchto mluwj wjc než ohlasowé.
Zde při umjragjcj lampě kdys gsem bděla,
A z oné obětnice temná slowa zněla:
„Pogď sestro! (tak to řeklo, nebo řjci zdáno)
„Pogď, pogdiž smutná sestro, tu ti mjsto přáno.

A swjžj kde pastwa, hledá ztracených a na dráhu
Nawracuge bludné, dnem gich střeže a w noci chránj,
Autličká do náruči swé gehňátka pogjmá,
Swau i krmj ge rukau a na swém pěstuge kljně:
Weškeru tak pjli strážnau člowěčenstwo pozagme
Otce wěků přjštjch; tuť wjc proti národu národ
Newstane ukrutný, nezdwihne se k bitwě bogownjk,
Niž pole okrýwať bude blyštjcjmi se mečmi,
Ni k wzteku trauba budiť kowowá: skuge w nakřiwe-
ný srp
Sudlice neplatná, široký meč w rádlo se skončj.
Wzrostau hustě paláce: synem dokoná se radostným
Krátkowěký započal co otec. Bude réwa potomkům
Dáwati chlad; ruka, genž obilj sela, táž bude žjti.
W paušti neaurodné uwidj růsť ljlie pastýř.
S obdiwenjm uwidj zelenost powstáwati náhlau:
W pustině wyprahlé hlučných wody uslyše spádů
Ustrne se podiwem. Tam kde w rozpuklině skalnj
Ljtá bydlela saň, chwěge teď se w rozdechu wětrů
Tresť zelená, wysoký plyne tam gako wýlewy rákos.
Pjsečné, pusté doly, smutné gindy trniště,
Sosna nynj ztepilá a sličný zkrášluge pušpan.
Ustupugj kwětným bezlisté chrastiny palmám,
Myrtě i wonné hloh škodný. Bude owce a wlk se
Na zeleném spolu pásati aupoře; tygra i parda
Na řetězjch z kwjtj powedau pacholátka maličká.
S býkem u gedněch giž bude lew se scházeti geslj,
Neškodný pautnjkowi had paty ljzati prašné;
Djtě neostawené baziliška a geštěra pstrého
Uchwátj, ano se zeleným se zabýwati leskem,
A s gazykem geho rozdwogeným bude bez škody hrá
Powstaň wěncowaný swětlem ó Sáleme mocný,
Powstaň, a spanilé hlawy giž pozdwihni a wzhlédni.
Walná eyhle! potomstwa dworů twých prostoru krá
Eyhle! hrnau se dawem od wšech stran u wěku pří
Nezrozen[illegible]sawád synowé, dcery: žjti magjcj,

[redacted]

›stj čekagjce nebes! Wiz národy státi
twých, w tém swětle chodiť, w twém pokłonu chrámě
ıti. Eyhle popatř, twoge gak obětnice gasné
ce pokloněných gsaucj obkljčeny králů
se zbytkem Sabeyské aurody garnj.
se rozkwětagj Idumegské háginy wonné,
horách Offjr žeřawé zlata sjmě se leskne.
i nebe giskřjcj široké swoge brány.
ry dnů lige nad hlawu twau; giž slunce zanedbá
cowať rána, splňowať též Cynthia roh swůg
s stříbrný, brž we twé swrchowaněgšj
: paprsky: geden wýlew bude sláwy, geden lesk
ıčný dwory okryge twé. Samo swjtiti swětlo
wené bude a wěčný boha den bude dnem twým!
ıman wláhy gezer, wymizj nebe w způsobě dýmu,
se w prach sesugj, hory pak rozpuštěny pogdau.
ıe wšak slowo Páně nepohnuto, i s požehnánjm.
íť twé panstwj, Messiáš twůg král bude wěčně.

L E N O R A.

[Z BÜRGERA].

(1806. w Hlasateli I. str. 466.)

Lenora diwě za šera
Se ze sna wyrazila:
»Wiljme, kde gsi? — newěra,
Či smrt tě zachwátila?«
On na Bělohrad u wogi
S Loudonem táhnul ku bogi,
A nepsal milé k zpráwě,
Zda z boge wyšel zdráwě.

Když pak udatnj plukowé
Se dosti nawálčili,
A smjřenj mocnářowé
Mjr swatý učinili:
Tu wznikne ples a zpěwu hluk,
A bubnů chřest, a cinků zwuk,
A listjm ozdobené
Se wogsko domů žene.

A přewšudy a odewšad
Gde walem wše a stěžj;
A buď on stár, a buď on mlaď,
Wstřjc plukům ryčným běžj;
Tam slyšeť otce, manžela,
Tu chotě wjtať z wesela:
Lenora čeká mnoho,
A wjtať nemá koho.

I ptá se tam zde každého,
A zbjhá celé řady;
Než nikdo nezná milého,
A nikdo newj rady;
A když pak přegdau plukowé,
Tu wrané wlasy sobě rwe,
Tu hrozné ryky plodj,
A wztekle sebau hodj.

I běžj matka k děwčeti:
»Kéž Pánbůh smiluge se!
Mé milé djtě, co ge ti?«
A od země gi wznese.
Co pryč ge matko, to ge tam!
Pryč se swěta, geť lest a klam!
Bůh nezná smilowánj,
Ach, auwe mého lkánj!

»Smilug se Pánbůh, otec náš;
Onť dobře dělá námi.
Ach! pomodli se otčenáš,
Bůh dobrý bude s námi.«
O matko, matko, klam a lest!
Ne, mnau co dělá, dobré gest:
Dost gsem se namodlila;
O, nač by prosba byla? —

»Bůh, dobrý otec, uslyšj,
Kdy djtě mu se kořj,
Gdi přigmi swátost neywyššj,
Ta žalost w tobě zmořj.« —
O matko, co zde zahořj,
To swátost žádná nezmořj,
Ach, žádná swátost, máti,
Znik mrtwým nemůž dáti. —

»Což, ať ten swodnjk šalebný
Káms do Turek se pustil?
Pro nowý sňatek swatebný
Snad swé se wjry spustil?
Nech, djtě, muže wrtkého,
On zisku dogde špatného,
Kdy duše těla zbude,
Ten klam ho páliť bude.«

Co pryč ge, matko, to ge tam,
Co pryč ge, po tom weta!
Gen smrt ge zisk můg, swět ge klam —
Kéž neznala gsem swěta!
Ha, zmiz ty tělo w hrob a prach,
A kryg tě hrůza, noc a strach!
Bůh nezná smilowánj,
Ach, auwe mého lkánj!«

»Ach nesuď z toho bezpráwj
  To strastné, Bože, robě!
Co slina kane, rozpráwj,
  Ach, nebuď winno tobě!
O djtě, zanech kwjlenj,
A pomni na swé spasenj,
  Ať duše aspoň swého
  Má chotě nebeského.«

O matko! co ge spasenj?
  O matko, co ge peklo?
S njm, s njm ge w pekle spasenj,
  A bez Wiljma peklo —
O, zmiz ty tělo w hrob a prach,
A kryg tě hrůza, noc a strach!
  Tam, kde ho nenj, žjti,
  I w nebi nechci býti. —

Tak zaufalost se wztěkala
  Skrz gegj mozk a žjly,
A proti Bohu reptala
  Hůř, hůře každau chwjli;
A tlaukla prsy zawilé,
Až zašlo slunce spanilé,
  A w zlatém po obloze
  Až gely hwězdy woze.

A wenku, slyš! to dupy dup!
  Co koňský cupe dusot;
A chřestem ssedne w domu wstup,
  A stawj gezdec klusot.
Pak u wrat počne kruh a hřeb
Gen zticha, zlehka klepy klep!
  A skrze wrata na to
  Ge slyšeť slowa tato:

[redacted]

Wpusť, pusť mě milá milenko!
  I bděla-lis, či spala?
Máš smjch, či hoře panenko?
  I zdalis o mne dbala? —
»Wiljme, ty? — tak pozdě k nám? —
Ba hoře, milý, hoře mám,
  A kwjljm bez pomoci.
  I odkud gedeš w noci?«

My sedláme gen w půlnoci,
  Až z Uher gedu k tobě:
Dřjw gsem ti nemoh' spomoci,
  Teď wezmu tebe k sobě. —
»Ach, pogď sem djtě medowé,
Skrz chrastj fičj wětrowé,
  Pogď, pogď sem zlatý hochu;
  W mých rukau okřeg trochu!« —

Ať fičj bauře wětrowa,
  Ať fičj, fauká, wěge;
Kůň hrabe, břinká podkowa,
  Tu nedobře se děge.
Pogď, kasey, zchop, a na mého
Wyšwihni se na wraného:
  Sto mil tě w ryčném plesu
  Dnes w chotj lůže wnesu. —

»Ach, dnes sto mil? — dnes djwčinu
  Donese kůň tam růčj?
Ay, gedenáctau hodinu
  Giž zwon na wěži hučj.«
Hle měsjc swjtj, gasnotě!
My s duchy gedem w klopotě:
  Oč že ty w té hodině
  Gsi w lůži newěstině! —

[redacted]

»Kde ložnice, kde, gaká twá?
  Kde, gaké lůžko twoge?« —
Gen malá, tichá, daleká;
  Šest desk, a deštky dwoge!
»Dost wolná?« — Dost! ty rychle pogď,
Kasey se, zchop, na kůň se hoď!
  Host k hosti hned se sbéře,
  A do kořen gsau dwéře.

I kasá, zchopj, švihne se
  Na koně holka prudce,
A wůkol gezdce obnese
  Swé liliowé ruce.
A rykem, rykem, hopy hop!
Kůň cwálá mžitkau na sta stop,
  A gezdce dál unášj,
  Až zem se ohněm prášj.

A w prawo, w lewo walem wzad
  Wše mjgelo, kde geli;
Gak letěl les, a sad a hrad!
  Gak duté mosty hřměly!
Strach djwčině? — i gasnotě!
My s duchy gedem w klopotě.
  Strach djwčině-li z duchů? —
  »Ach ne! — i nechey duchů!« —

Nač medle gest ten hluk a zwuk?
  Co wyge seyc tu dobu?
Slyš zwonu zwuk, a zpěwu hluk:
  »To tělo nesme k hrobu« —
A, nesa rakew na marách,
K nim průwod s tělem bljže táh';
  Zpěw geho k poslauchánj,
  Co žabj křehotánj.

W půl noci tělo pohřběte
   Wy w zwuku, hluku, plesu;
Ať sobě tělo děwčete
   Gá w chotj lože wnesu.
Pogď zpěwče s kůrem! přitřešti!
A swatebnj mi zawřešti!
   Spog, pope, s ženau muže,
   Než lehnem w chotj lůže!

Dost zwuku! — máry zaletj —
   A gedwa okem kyne,
Hned rykem rykem w zápětj
   Se wše to za njm line.
A dál a dále hopy hop!
Kůň cwálá mžitkau na sta stop,
   A gezdce dál unášj,
   Až zem se ohněm prášj.

Gak letj w prawo, na lewo,
   Ay pole, role, sady!
A w lewo, w prawo, na lewo
   Wsi, zámky, města, hrady!
Strach djwčině? — i gasnotě! —
My s duchy gedem w klopotě;
   Strach djwčině-li z duchů? —
   Ach, nechey, nechey duchů!

A hle! a hle! tu na kole
   Půlzgewná w záři bledé,
Ta luza wůkol dozwole
   Si ryčný tanec wede.
Sem, sem ty luzo! za mnau pogď!
Sem, skoky pogď, a sebau hoď!
   A když se sňatky počnau,
   Hop! tancug rykem skočnau!

A luza s kola prask a prask!
  Se hrne za njm chřestem,
Gak kdyby chrastjm wichr třask,
  A šustěl suchým klestem.
A dál a dále hopy hop!
Kůň cwálá mžitkau na sta stop,
  A gezdce dál unášj,
  Až zem se ohněm prášj.

Gak letj wšecko stranami,
  Co pod hwězdnau gest zářj;
I samo nebe s hwězdami
  Gak letj před gich twářj! —
Strach djwčině? — i gasnotě!
My s duchy gedem w klopotě!
  Strach djwčině-li z duchů?
  Ach, w pokogi nech duchů!

Ha, wraný! pěgj kaurowé —
  Čas kwapj neustále —
Giž wanau rannj wětrowé —
  Ha, wraný! cwáley dále! —
Tu, tu se dráha skončila,
Tu djwka chotě nabyla!
  A s duchy pádem geli;
  Hle, tu gsme, kde gsme chtěli!

Pak přjmo k wratům klopotá
  Co přes záwodnj hony,
A šwižným prutem ztroskotá
  I záwory i spony.
Dsky břinkotem se rozletj;
On pogaw koně w zápětj,
  Se po hřbitowě řjtj,
  An gasně měsjc swjtj.

[redacted]

A hle, a hle! tu na droby,
  Ha, strachem tělo trne!
Co traud gsa, s gezdce podoby
  Se kyrys dolů hrne;
W leb nahý hlawa zmizela,
A zplchala a zlysela,
  Gest kostliwec gen z něho,
  A kosa w ruce geho.

I zpjná se a supá kůň,
  'Z úst plamenem mu hořj,
A pod nimi se w černau tůň
  Zem propadne a zbořj.
Hluk hučj horem bauřliwý,
Gek gečj dolem strašliwý,
  Smrt napjná swau kuši,
  Lenora paustj duši.

Hu, hu! teď wůkol duchowé
  Hop! tančj kolem skočnau;
A tancugjce takowé
  Gj zpěwy huhlať počnau:
Snášeg! byť srdce ustalo,
Lép, než by Bohu reptalo;
  Duch ušel tělu swému,
  Bůh milostiw buď gemu.

ČARODĚGNICKÝ UČEDLNJ[illegible]

(Z GÖTHE.)

[illegible] 18[illegible] sz. 72.)

Posiez gednau kauzedlnjka
Udnis se z domu gjti!
Nynj bude wiedlnjku
Duchy geho k wůli mjti:
Slowo mistra wisk[illegible],
Zwyk i skutky znam,
Moej duchu take
Čary udělam.

Skoky, skoky
Ku potoku!
Wědro k boku!
Aby wody
Walnym, plnym tekly tokem,
W kaupel daly hogné brody.

Nynj pogď sem starý chwostě,
Za pacholka byl gsi dlauho;
Wezmi na se ruby prosté,
Buď mi k wůli wěrný sl[illegible]
W hoře nasaď hla[illegible]
Dole nohy [illegible]
Běhey, co[illegible]
Wody [illegible]

[illegible] tokem,
[illegible] brody.

Geště [illegible]
Staudew [illegible]

Ch[illegible] [illegible]
Dosti [illegible]
Ani kr[illegible]
Negdi [illegible]
Běda, bě[illegible], [illegible] [illegible]
Zapom[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Slowa, ktery[illegible] [illegible] [illegible]
W prwnjm [illegible] [illegible] [illegible]
Ach! zas běž[illegible] [illegible] [illegible]
Kéž pak bude [illegible] [illegible]
Wždycky opět [illegible]
Wědrem nowý [illegible]
[illegible] [illegible] na [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]ných [illegible]

Ďásel chwosta mjwal!
Nechce slowa dbáť.
Chwoste, kterýs býwal,
Zůstaň gednau stáť.

Předce nechce
Zloboh státi!
Má se káti!
Gá ho schwátjm,
A to staré dřewo lehce
Širočinau w dwé rozwrátjm.

Giž ho zase widjm běžeť!
Gak se na tě wrhu mjle,
Hned padauchu budeš ležeť; —
Třeskl topor, padlo čjle,
Wěru dostal notně!
W dwé ge kletý chwost!
Gak mi bylo psotně!
Giž gsem leku prost.

Běda, běda!
Oba djly
Zas tu chwjli
Wzhůru wstaly,
Každý z nich co chlap si weda;
Kéž se bozi smilowali!

Oba běžj! Co tu wody
Po schodech a pokogjku!
Gaké řeky, gaké brody!
Kde gsi mistře kauzedlnjku?
Ach on práwě k tomu.
Mistře, zle ge, zle!
Duchů opět z domu
Nepozbudu, hle! —

[redacted]

W kautě stůgte,
Chwosti, chwosti!
Wody dosti.
Má-li djka
Z posluh býti, pozorugte
Genom mistra kauzedlnjka.

RUKAWIČKA.

[Z SCHILLERA.]

(1814. Nowé Básně Ant. Puchm. IV. 143.)

U swé lwárny, na stolici
Sedě, čekal na štwanici
Knjže Hleď.
U něho wládyky, podpora trónu;
Horem do kola na balkonu
Pěkná pleť.

A kdy prstem kyne knjže,
Otewrau se gedny mřjže,
Potom rozmyslně w gew
Wygde Lew,
A se djwá,
Zjwá,
Hřjwu wztřese,
Protáhne se,
A prostře se,
Tlapy snjže.

Opět prstem kyne knjže;
Na obrat
Z druhých wrat
Tygr skočj;

Kdy lwa zočj,
Wydá ryky,
Do okliky
Ohon wine,
Gazyk syne,
Plaše gda
Wůkol lwa,
Zuřj wrče;
Potom škrče
Lehne bljže.

Opět prstem kyne knjže.
Tu z dwau se záwor gedinau
Dwě lewhartice wyřinau.
Ty klopotem se w saubog smělý
Na tyğra střelj.
On chwátne ge w tlapy zuřiwě welmi.
Řwa wywstane lew,
A wšecko ztišj geho hněw;
W kolo diwé
Wraždy chtiwé
Rozhostj se ljté šelmy.

Tu od zábradla dolů smekne
Se rukawička s ruky pěkné,
Padne mezi drawce dwa
Tyğra a lwa.

I dj Wogslawu z uštipečna
Kunhuta slečna:
»Nu, pane rytjři! když lásku máte,
»Gakau každé chwjle mi přisaháte,
»Rukawičku mi zwedněte!«

A rytjř skokem chwjle té
Rychle w strašný okol sběhne,

[redacted]

Zmužilými pogda kroky
Mezi ljtých networ boky
Po ztrátě se směle sehne.
A s hrůzau na to podjwánj
Hledj zemanky a páni.
A rytjř klidně
Rukawičku přinese.
Tu chwála z úst wšech ozwe se,
Ale laskawě a wljdně —
Došel k radostnému cjli —
Šlechtična oň gewj pjli.
On kydw gj rukawičku řek:
»To pro mne, dámo, špatný wděk!«
A opustil gi po tu chwjli.

P A U S T E W N J K.

[ROMANCE DLE GOLDSMITHA].

(1797.)

»Weď, paustewnjčku laskawý,
  Mne skrze pustinu,
Tam kde ten oheň blyskawý
  Těšj tu dolinu.

Gá blaudjm tuto sám a sám,
  Giž wšecek umdlený:
Čjm dál, tjm delšj nalezám
  Les tento zmatený.«

»»O nechoď synu po tmawém
  Odwážně po lese,
To swětlo w lesku klamawém
  Ti zkázu přinese.

Přigjmám we swůg přjbytek
Pocestné častokrát,
A skrowný s nimi nábytek
Zdělugi mjle rád.

Beř, paustewnjk co chudičký
Ti w nauzi poskytne;
Měg se mnau pokrm střjdmičký
A lůžko rokytné.

Žiwůčka k gjdlu pro sebe
Gsem nikdá nezabil;
Milosti této od nebe
Dobrého gsem nabyl.

Mně trávná hora bez winy
Pokrmu dodáwá,
Wždy mi se chutné byliny
I wody dostáwá.

Ach, člowěk mnoho lopotu
Má pro swůg dennj kwas;
A málo třeba k žiwotu,
I to ne dlauhý čas.««

Gak sladce nebe děšť ronj,
Tak geho wýmluwnost:
A z ticha gemu se klonj
I následuge host.

We tmawé paušti geskyně
Geho se skrýwala;
Wšak ráda bludné chudině
Se wždy otwjrala.

K té pusté skrýši naměřj,
  Tam w krátce přibyli;
Zacwakla skoba u dweřj,
  A oni wstaupili.

Když w saumrak pilný dělnjček
  Na lůžko chodjwá,
Paustewnjk kutj ohnjček
  A hosta zabýwá.

A krměmi bylinnými
  Geg wljdně čestuge,
I slowy boholibými
  Mu chwjli zkracuge.

Koťátko spolu cjtjcj
  Wesele skákalo;
Tu roždj plálo chřestjcj,
  Tu cwrče cwrkalo.

Radosti ty wšak odtuchu
  Mládenci nedaly;
On sewřen byl we swém duchu,
  Slzy mu kapaly.

To paustewnjka tle bodá,
  Že gemu pláče host:
»»Gaká žalost tebe hlodá?
  Neb znamenám žalost.

Gsi z wlasti wypowěděný,
  A blaudjš sem a tam?
Či od přátel opuštěný?
  Trápj tě lásky klam? —

Co štěstj dáwá, darowé,
  Gsauc marnj, neblažj;
Marněgšj pak ti blaudowé,
  Kteřj po nich bažj.

Přátelstwj? — gméno wětrné,
  Co sen, neostogj:
Bohatstwa, sláwy — šetrné,
  Wšak bjdy se bogj.

A láska? — tať ge prázdný hlas,
  Hra pauhá miličkám:
Ta genom hnjzda tento čas
  Zahřjwá hrdličkám.

Mládenče! zapomeň starost,
  Ženy i wšechen trud. —««
W tom náhle progewil se host,
  An ruměnil geg stud.

We twáři geho zkwjtaly
  Přeljbé sličnosti,
A rannj záři rownaly
  Se w pěkné krátkosti.

Prs zedmutý, zrak sklopený,
  A tělo ztepilé —
Giž pautnjk gest prozrazený,
  Gsa — děwče spanilé.

»Ach, odpusť, pane, děwčeti,
  Genž rušilo twůg klid,
A smělo semo kráčeti,
  Kde máš s bohem ty byt.

Politug, prosjm, stwořenj,
  Gež láska zawedla,
A chtěgjcj utěšenj
  Do smutku uwedla.

Byl slawný někdy otec můg,
  A bohatstwjm se stkwěl,
Mně chystal wšechen statek swůg,
  Mne gedinautě měl.

Mnohý ginoch z ruk otcowých
  Mne wzjt usilowal,
A oheň ke mně w prsech swých
  Buď cjtil nebo lhal.

Wždy s přjpowědj přjgemnau
  Prodagný hluk tu byl;
I Litmjr stál o lásku mau,
  Wšak mně nepochlebil.

Měl on gen prostočistý šat,
  A žádnau mohútnost;
Na ctnost a rozum wšak bohat,
  A to mi bylo dost.

Geg krůpě rosy přečisté,
  Kwět ragské zahrady
By u rownánj zagisté
  Nalezly bez wady.

Na kwjtku rosa, kwětu běl
  Nestálau krásu má;
Gich krásu Litmjr dobrý měl,
  Gich stálost měla gá.

Za geho gsem umjlenj
  Nelásku chowala,
A smjchem genom trápenj
  Mu odměňowala.

Až mne konečně zanechal
  Hrdosti a wině,
Na paušti obýwať se gal,
  Kdež umřel w tišině.

Wšak za ty geho tesknoty
  Můg žiwot spláceť má:
Hledám i gá té samoty,
  Kde on byl, budu gá.

Tu w zámutek se cele swůg
  Umrauci zawinu:
Tak zhynul pro mne Litmjr můg,
  Tak gá proň zahynu.«

»»Chraň bůh!«« — on obegma gi, dj,
  Uleklau welice:
Chce láť, wšak před sebau widj,
  Litmjra děwice.

»»O Angeljno! wrácený
  Mé duši angele!
Ay, žiwe Litmjr ztracený!
  Pusť djwko od žele.

Nech na smutek a wzdychánj
  Nastaupj weselj;
Po tomto sladkém shledánj
  Nic nás nerozdělj.

[redacted]

W té lásce blahé mnoho let
Kéž žiwi budeme!
Když ty powzdechneš naposled,
Tu pukne srdce mé.«

KŮŇ Z HORY.

[ČESKÁ POWĚST Z IX. STOLETJ; SKLÁDÁNJ HERDEROWO.]

(1832. Mus. Čas. I. 14.)

Pěkně lskne se oku zlato, střjbro:
Zlato, slunce; střjbro, lůna země:
Stkwostná ozdoba i cena wšeho,
Wšeho, gen ne žiwota a zdrawj.
Mocněť wábj leskem; smj gen chudý
Gimi pohrdnauti; než bohatý
Wjc gich mage, wjce po nich taužj.

Bohatý byl knjže Křezomysl.
Země geho u prostřed hor krušných,
Rostly gemu stromy, střjbro, zlato,
Zlatá zrna wylévaly řeky,
Prali mu ge chudj ryžownjci.

Ale on hlauběgi w horách kopal
Dobýwage z lůna matky země
Zlaté pliky, těžšj než on sám byl,
Klada hory w oběť swému bohu.
Než čjm wjc má, tjm mu wjce chybj.

Ladem ležj nezorané rolj,
Národ zaklený w hlubiny hrozné
Ryge zem, a wzdýchá k swému pánu.
Pán neslyšj wzdechu z hlaubi země.

[redacted]

Slyšj nebe: zatwrzené nebe,
Gako srdce železné gich pána.

Sucho bylo. Ze země wyprahlé
Wstane hlad, wyzáblý hlad a bledý,
Udawuge smutnau, nebohau chudinu,
A pohřbjwá do hlubiny země.
Walem, walem hladná i chřadnaucj
Ku knjžeti hrne se chudina:
Otče! dey nám chleba, umjráme;
Dey nám chleba, nám i dětem našim.
Nech kopáme rolj mjsto hory,
Nech bydljme w chatách mjsto dolů.
Otče slyš, ach slyš swých dětj hlasy!

I slyšel gich hlasy otec giný,
Dáwno bydlegjcj we swé hoře,
Kde žel gemu často bjdy lidu.

Slyšte powěsť djwnau! — Gednau wečer,
Lech, pro nářek země bolestjcj,
Často prosiw, darmo prosiw pána,
Chudým pomoc, we tmách hwězda gasná,
An poslednj skywu rozdal druhům,
Horymjř, w pustině smutný chodil:
»Kam mi gjti?« takto k sobě wece,
Mám se wrátiť do domu žalosti,
Nynj hladu a smrti obydlj:
Čili —« Ayta, muž tu náhle stogj,
Stár a wysok; koně w uzdě držj.
Koni zraky giskřily se bleskem,
Chřjpě geho soptaly mu ohněm;
Kůň byl bjlý. Starý muž ten wece:
»Horymjře dobrý, wezmi koně,
Šemjk gméno geho. Geho gméno
W nauzi woley, bude ti pomocno.

Ale nynj chwátey, zapěň doly;
Z dolů dým se walj, mor to chudým.«
Takto muž, a zgewně před očima
Wešel w horu; zawřela se hora,
Stál kůň očma swjtě, rže a hrabe.
S báznj Horymjř ho ugme, hladj:
»Šemjku, nuž gménem zowu tebe,
Ty mně pomoz!« To řka, zhůru na kůň;
Kůň co wjtr letj k zlatým dolům,
Řehce, dupá, tisjc hornjch duchů,
Mužjčků a šetků wygde w pomoc.
S hrozným hlukem zapěnj se zmrsky.
W polu noci, luna gasně swjtj,
Komoň šipkau letj, nese geho
Na dwůr swětlý, na dwůr Křezomyslůw.

Swjtá. Horymjř zde, pánu slaužj.
Geho wrazi zpráwu přinesaucè
Druhého dne teprw přichwátagj.
Běda, běda pustošitelowi,
Genž knjžeti swému srdce srazil!
Za něho přátelé wěrnj prosj:
»Pane, zdali on tu nebyl wčera?
Kdo můž letmo tam i tuto býti?
Která za noc ruka zmrak zapěnj?«
Wšecko darmo. »Umři! zjtra umři!«
Switne gitro, smrti čeká chrabrý;
Switne w mysli slowo muže z hory:
Šemjk gméno geho. Geho gméno
W nauzi woley, bude ti pomocno.
»Knjže, wece, dřjwe nežli umru,
Malau radost učiň mi a prosbu.
Nech ať na swém koni, milém druhu,
Progedu se geště w tomto dwoře.«
Smál se knjže; zamčeny wše brány.
Ušig prosby blázen pustošitel.

Auzkostně Horymjř pogde k stági;
Smutně stogj komoň ohňozraký,
Gakby mluwil: »Zapomněl gsi na mne?«
Zařehotá, wsjsti na se dege:
Šemjku můg, Šemjku pomoz mi!

Sotwa pronešeno tiché slowo,
U wětru gest Šemjk; gezdce nesa
Přes záwory, tamo k geho hradu,
Tamo, kde ho tisýc chrabrých wjtá,
Tisjc wčel se rogj wůkol matky,
Ale Šemjk hlawu klonj smutný,
Mdlege, zraky mu se temně lesknau,
A, o diwu! hlas powýše, wece:
»Umřjť gest mi, býti w laupež wlkům,
W pokrm býti psům a supům žrawým,
Leč mne doprowodjš tamo k hoře,
Bez odtahu. Djlo mé skonáno.«

I wede geg bez odtahu k hoře,
Otewře se hora, muž tu stogj:
Wesele zařehce ohňozraký,
Omlazený komoň. Muž pak wece:
Blaze tobě, žes učinil práwě!
Synům twým se bude dobře wésti,
Ty slynauti země wyprostitel.
Přemysl mi gméno, gá gsem Čechům
Prworodič, prwnj gegich knjže.
Tento komoň gest komoň Libušin,
Na něm ona gezdjwá k swým dětem
Pomáhat gim w nauzi. To powěděw
Ugal koně, i zašel do hory.

[redacted]

OLDŘICH A BOŽENA.

(1806.)

Wjš ty, kde selskau děwici
  Wzal knjže za ženu?
Proč *Peruc* wes, a studnici
  Tam zowau *Boženu?*
    Swé wlasti neznage běh,
    I gsi-li ty Čech?

K swé zwůli Oldra knjže byl
  A pro swé trampoty
Kdys w traubu lowčj uděřil,
  Tu šlechta s holoty
    Se hrne z Postoloprt,
    I lowec i chrt.

A hurra! honba w lesině,
  A z lesa hlučj w plaň,
A knjžeti tu w dědině
  Se gewj dražšj laň.
    I gal se w pocitu stát,
    Se diwit a ptát:

»Hle! peraucj tu děwici
  Tam při tom raubenj;
O diw! w té malé wesnici
  Tak pěkné stwořenj!
    Kdos kwjtku w pustině nám,
    Gak zwát tebe mám?«

Dj ona: »Slowu Božena.«
A gegj hled se rděl:
»Ta Božena gest má žena,«
On zase powěděl.
A zeman wolně se smál,
Lid w podiwu stál.

»O lowče, netrop, kdoskoli,
Si smjchy z prostého,
Gsem djwka weská gakkoli,
Wšak ducha čestného.
Twůg, Pane, w městě ge swět,
Tam kwěte ti kwět.«

»Ho, ho! ty děwo, knjžeti
Kwět kde chce rozkwětá,
Ty měg mé slowo w paměti,
Bůh zjtra wjce dá.»
Stál zeman do zemi wryt,
Má potěchu lid.

A hurra! honba klopoce
A zmizne w lesině.
O gak se traudj hluboce,
O gak ge djwčině!
A zeman gitra se bál,
Wšak lid geho přál.

»Ať na hrad choť mi wyprawj
Dwůr slušný ústrogně,
A knjžecj mi oslawj
Trůn žena důstogně.
Kde kwěte krása i ctnost,
Tam urozenost.«

A z gitra slyšl tu we wrata
Cos náhle drnčelo,
A stál tu wůz, i od zlata
Se wšecko třpytělo.
I wegde družina k nj
A w úkloně dj:

Swau knjže welj ústrogně
Choť na hrád wyprawiť,
Twá ctnost a krása důstogně
Má trůn mu oslawiť.
Ctj gako urozenost
On krásu a ctnost.

Změň choti panská prostý šat
W ten stkwostný zlatohlaw,
Wšak na panowný wezmi hrad
Ten tichý, prostý mraw.
Ten tichý prostoty mraw
Geť nad zlatohlaw.

Wděg na ty zlaté kadeře
To drahé kamenj,
Gest geho leskot krásy twé
Gen slabé znamenj.
Co s krásau rownané twau
Demanty, co gsau?

Těch perel mjrná gasnota
Twá ňádra ozdobj:
Gim ctnota twá i dobrota
Se w ceně podobj.
O pro twau ctnotu a čest
Co perla, co gest?

Odjna djwka w drahý šat
  A w perly, kamenj,
A wyprawena strogně w hrad
  Pro trůnu zkrášenj.
    Tu, ačtě národu wděk,
    Wstal zeman i řek':

O knjže! chceš ty — práwě-li?
  Nám kněžnu selku dát?
Wždyť páni z panstwa bráwali,
  Swůg k swému má se znát.
    Ay, předky w paměti měg,
    A zemana dbey!

Ha! ty zemanstwo blahowé
  Měg we cti rolnj rod!
Ze Stádic twogi wládcowé
  Swůg wywodili plod.
    I platj krása i ctnost
    Co urozenost.

Či wezmu cizozemkyni,
  A w hřjwu lepjk dám,
Bych zgednal wrahům wůdkyni,
  Bič strogil Čechům wám?
    Lép kněžnu z národu wzjt,
    Než z cizjny wzj

A ulowené djwčině
  Dal knjže korunu,
A wzala prostá Čechyně
  Hle! sláwa na trůnu.
    I plésal wysoko lid,
    Byl s zemany klid.

Wjš nynj, kde ta djwčici
Gal knjže za ženu,
Proč *Peruc* wes a studnici
Tam zowau *Boženu?*
Swé wlastí poznage běh,
Tak gedno gsi Čech!

Z U Z A N N A.

PRAWDIWÍ PŘJBĚH [1]).

(1814.)

Gaký to powyk! gaký lidu hluk
Tam, kde se ta šatlawa černá!
Zuzanna lomj ruce wěrná.
»Smilug se nebe! zde co mrzký kluk
Můg manžel bez winy do zlých muk
Uwržen zuřiwými ge dráby,
Pro bůh, gedowé mezi žáby.«

On w spolku giných — měšťanstwa to kwět, —
Kam mjtali lotry a žháře,
Po skřipci ge dán do žaláře,
Kde okna ni dwéře nerůznily zeď,
Kde pljce zawjral puch a ged,
Tu s třjmimecjtma se traudil,
Že s odpapeženci zablaudil.

1) R. 1418 dne 30 mága Mikuláš Pichl, pr[illegible]litoměřický městskau radau čtyrmecjtma mladých měšťanů k [illegible] se zuogjch, bez wyššjho potwrzenj w Labi utopiti kázal, [illegible] zetě swého [illegible].

A w zatwrzeném saud ukrutný
  Wydán Lidomjrowě městě:
  Že k lepšj nelnuli cestě,
Topiť w řece zbor ten urputný.
Primátor přjsnjk slowútný
  Směl nález na zetě psáti,
  To slz mnoho geg mělo státi.

Přiběhla Zuzanna i padla k nohám,
  Prosjcj otce krutého:
  »Ach pro boha, otče, dobrého,
Nedeyte na smrt, neostawte mukám,
Nebuďte katem zeti swému sám,
  Na swětlo, swobodna ho deyte,
  S zetěm dceru swau zachoweyte.«

Blaudjčku, blaude, nebuď ti žel
  Bludnjka i odpapežence.
  On sám sebe dal w zawržence,
Sám od wěrných odstaupiti směl:
Kterak s prawowěrci by bydleti měl?
  I ďáblu-li směl duši dáti,
  Bůh káže rybám tělo žráti.

»Ach otče, nekáže, to zlobě se zdá,
  Bůh náš, ten bůh smilowánj
  Hřjšnjky wodj ku pokánj;
Ten bůh duše pro bludy ďáblu nedá;
O, měgte milost, ať s wámi gi má.
  Na swětlo, swobodna ho deyte,
  S zetěm dceru swau zachoweyte.«

Co práwně celá rada ustawila,
  To nelze rušiť gedinjkům.
  Dne[illegible] dnes zawilým bludnjkům
Ži[illegible] zlého se doplnila.
Hl[illegible] proti práwu ty nehřešila.
  C[illegible] nelze ginak se státi —
  Giného ti manžela dáti.

»Ach přeběda wám ukrutnjkům!
  Bůh s wámi newcházeg w saudy,
  Gak wy zde chodjte s blaudy.
Bůh slunce wysjlá hřjšnjkům,
Wy swětlo hasjte bludnjkům.
  Ach šetřete manžela mého,
  Newdáte mě wjc za giného.«

Spokog se, spokog, dcero nezbedná,
  Ginak kdy nemůže to býti:
  Hůř mohlo by tobě se djti.
Nic, nic mu milosti nezgedná,
S bludnjky milosti ni bůh nezná;
  Nemnož smutného diwadla,
  By též ty do trestu nepadla.

I wymkne otec odsud hněwiwý,
  Splnit pospjchage saudu,
  Slzj zanechal dceru praudu.
Změnil se dceřin pohled truchliwý,
Gewil gj w twáři smjch se diwý:
  »Wezau chotě, ay gde newěsta.«
  To řkauci se wrhne do města.

A z města lidé dawem se hrnau,
  A wše k Labi stádně se shánj,
  Smutného chtiwé podjwánj;
A od wěže strážj obklopenau
Wezau tu bludem chasu nakwašenau,
  A zběř rozpásaně ljtá
  Ge [illegible]čně pukawci pomjtá.

Pak do prámů hnali nastražených
  Radostné odpapežence,
  (Za smrt w nebi daufali wěnce).
Sto drábů kuklami zastrogených
Do wln ge mjtalo rozpěněných,
  Sto drábů dřewcemi stále
  Ge pjchalo od břehu dále.

Mnohau tu plakať, kudy břeh se wine,
  Manželku a s djtkami matku
  Slyšáno s gekem wody w zmatku.
Zuzanno! Zuzanno, hle muž ti hyne:
Zuzanno, plačj manželky giné:
  Po tobě se twůg z wody djwá,
  Ach darmo-li twé gmeno wzýwá?

Ne darmo! Zuzanna kwapj na ručesť:
  »Ach lásky tolik lidé měgte,
  Gen spatřiti manžela deyte!«
A lid prorazj, co wichřice tresť,
Než lid se nadá, ona w praudu gest:
  »Můg manžele!« řkauc, ho obegme;
  Očjm oba praud ge odegme.

Užasnul lid, mráz otce pošel,
  Zhrozil se swé twrdosti,
  A rwal hlawu od žalosti,
Prokljnage saud, co wynesti směl.
»Ach! w hrozný saud bůh se mnau wšel:
  Mne žel sprawedliwě traudj,
  Bůh sám swědomj nech saudj.«

[redacted]

LAZEBNICE.

[PODLÉ POPE.]

(1808. Hlasat. III. 580.)

Gak mnohá s manželstwjm gest bjda spogená,
To, slyšte, powj wám w něm panj zkušená;
  Co ona kaupila, wy maudrost darmo mégte,
  I žena gedenkrát že prawdu řekla, zneyte.
Gá owšem bez winy gsem také nebyla,
Neb sama sobě bič gsem na hřbet strogila,
  An od patnácti let, w tryumfu po kostele,
  Pět gatých manželů gsem wedla do postele.
O Kristu pjsmo dj, že swatbu uwiděl,
A mimo tu co žiw, prý, žádné newiděl;
  Co s autlým swědomjm chtj lidé z toho bráti? —
  Že zbožná křesťanka se nesmj dwakrát wdáti.
Wšak, nechať čtau, a mně, mohau-li, wyswětlj,
Co tamto w pjsmě se k Samaritánce dj:
  Ta pětkrát za muže se prawým sňatkem wdala;
  Ba aniž pjsma nám kde gistý počet dala.
Že plodiť, množiť se, Bůh poručil, to wjm,
A tomu textjku gá dobře rozumjm;
  I onomu, že muž má otce, matky nechať,
  A za swau zwolenau, kamž srdce táhne, gechať.
Wždyť pak i Šalomaun měl sám žen na kopy;
A předce maudrosti on šlapal na stopy.
  Gá sama mnohý gsem giž pěkný důwtip měla,
  A bohdá podobných bych geště mjti chtěla;
Neb kdyby umřel dnes můg manžel, nemrawa,
A žalost měla býť má smutná potrawa,
Hned křesťan některý gest toho náprawa.
  Též Pawel dj, a tenť znal naše náklonnosti,
  Že lépe gest se wdáť, než hořeť w palčiwosti.
Ne, nenj bezpečno dáť oheň k kaudeli;
Toť prawda, a co mnj — gste dáwno wěděli.

Ten samý Apoštol to otewřeně sázj,
Že přjkaz panictwj w swých knihách nenacházj:
To prý gen rada gest, — a my se s rozwahau
Čjm chceme zprawugem, gj nebo wůlj swau.
I nezáwidjm gá, když ta, neb tento gistý
Si wésti wywolj hned zhola žiwot čistý;
Buď kdo a gak chce čist, kdo gak chce ctnostliwa,
Gá pro maličkosti být nechci teskliwa.
Gsau cesty wšelgaké, a mnohá powolánj,
A každý u sebe swé libé chowá zdánj.
Ne každý powinen, by statek rozprodal,
A cožkoli má sám, to aby chudým dal;
Kdo dokonalý gest, ať gest si swého prázen,
Mně ale odpusťte, gá nebudu ten blázen.
Wjm, že co stogj swět, giž mnohá swětice
Zlým mužům bránila swé čestné suknice:
Chléb bjlý takowé si s Pánem Bohem měgte,
Gen panjm poctiwým nám režný gjsti přegte.
Gá, kde mi kázal Pán, tam státi zůstanu,
A nikdý swau těžiť hřiwnau neustanu;
Gen spláceg mužjk můg swau daň mi podlé moci
A rownau odměnu měg za to každé noci.
Ne geho, ale mé, co má, gest, dobře wěz,
Toť Pawel powěděl, a ten byl maudrý kněz.
Nu tedy, z pěti mých, co wám se wyobrazj,
Třj prošli manželé, dwa byli darmo drazj.
Ti třj, ač obstárnj, se po mně třeštili,
A, blázni, do ohně by byli skočili.
Wšak, že gsem w penjze gich hned se [illegible]zala,
Giž potom o druhé gsem hrubě málo dbala,
Za lásku dělala gim špatnau potěchu,
Předc měla zwůle wjc, než oni oddechu.
Co darů nanesli! — an zlatým (ať djm krátce)
Mi deštěm dwořili, gak Jowiš tam w pohádce.
Když gsem se zasmála, co chlapci skákali,
Když gsem se mračila, hned strachy zdechali.

Wy panj panowné! poslyšte, rozuměgte;
Tak mluwiť manželům, tak wládnauť w domě zneyte:
Ne, nenj smrtnému to dáno mužowi,
By moh' tak důwtipně kdy lháti gako wy.
Co na swé oči zřel, to gemu upřete,
A w swědomj, že lže, swau děwku wezměte.
Gá mluwjwala gim tak newinně a sprostně:
Hleď starý! kterak gde ta panj Klimba stkwostně,
Gen samé hostiny a pocty, šwihlice!
Gá panj ubohá nepřigdu z swětnice;
A mysljm swozuge i tebe, žena peská!
Cožs zamilowaný, a tobě-li tak hezká?
Mne pak když widj gen strýc někaký či brach,
Pro Pána! kterak hned se durdjš gako wrah!
A sám se, ožralý co nedwěd, domů klátjš,
A pak w swém lenochu půl noci hubau mlátjš;
Ty z ženské wěrnosti si děláš trpký žert,
A řjkáš, aby wzal, co ženského ge, čert;
Že, která chudá gest, ta muže utahuge,
A která bohatá, galány přiluzuge:
A gest-li od stawu, že marná s giné dwě,
Wždy pýcha, newrlost gj fičj w kotrbě:
Že zakrnělá hned, a hned že tuze hlučná,
Kdy zdráwa, swéhlawá, a zastůně-li, skučná.
Kdo pěkná, ta že má co bránit čistoty,
An sjla naběhne k nj mladé holoty;
A která škaredá, i ta že w malé chwjlce
Swým wtipem kteréhos si swábj pošetilce:
A když nic giného, že šwárně tancuge,
Neb zrůstem ohyzdnau twář wynahrazuge,
I každá šedá hus, co na rybnjk kdy wyšla,
S swým čestným hauserem že k páru také přišla.
Kůň, osel, můž být znán, dřjw než se způsobj,
A zwuk, prý, pronese hrnčjřské nádobj:
Gen s ženau ubohý se člowěk w kaupi šidj,
Gest slepý w námluwách, po swatbě teprw widj.

Tu holá teprwa se prawda odkryge,
Tu teprw, co ge zlé a žena, počige.
Ty prawjš, aby gen mohl dobrau wůli mjti,
Že na mém pohledu twé oko musj mřjti,
Mé uši lahodau wždy krmiť gazyk twůg,
A wždycky w hubě mjť: Holaubku! cukre můg!
A kdy, (což zřjdka gest,) se pozardjm maličko,
Tu aby chwálil hned mé autlé měkké ljčko;
Co w modě pěkného, to že chci mjť na wlas,
A na mé rodiny že musj býti kwas;
Tu dary chowačce, a služce wywolené,
Tu samé hostiny, a taulky neskončené;
Tu strýčky, přátely, a přjbuzenstwa směš; —
To wšecko řjkáš ty, a wšecko to ge lež.
Co wjc? ty newražně se djwáš na Jenjka:
Hm, blázne žehrawý! což tobě z učedlnjka?
Gest w ljcech čerwený, a twáři bělawé,
A má ty kudrny co zlato blýskawé:
Wšak nech té starosti, a proto wyhlaď čelo,
Gáť nechci ho, by dnes se tobě umřjť chtělo.
Proč, z gaké přjčiny máš truhly zawřené?
Zdaž swětské gměnj twé a statky negsau mé?
Ba na mau milau wěř, twé tělo a twé gměnj,
Gá negsem bláznice, gen tobě wlastno nenj,
Z těch dwau mi gedno dáš, bys udělal co chtěl,
A kdyby zamčené ge pod sta zámky měl.
Hle, kdybys zpráwný byl, a rozumem se radil,
Ne každé pro trety bys hned se se mnau wadil,
A řekl by: zlataušku, měg wšecku swobodnost,
Wždyť pak gá tebe znám, znám wěrnost twau i ctn
Hle, hle, když ty dost máš, co tobě pogde z toho,
Zda uweselenj má ta neb tento mnoho?
Bych dáwať pak i bráť ge chtěla celý den,
Předc geho nábytek máš w noci weškeren.
Kdo můž to neprawé a nerozumné řjci,
Když saused sausedu dá rozswjtiti swjci?

[redacted]

Strog, prawjš, nákladný; též nebezpečný gest,
A která zfintěná, ta špatně chowá čest.
Když kočka spálená, a přiškwrlé gest srsti,
Tu doma ráda, prý, ge w popeli a prsti;
Wšak kdy se wyhladj, tu z kauta paluge,
Pohráwá ocasem, a w slunci šaškuge,
Twář mlzne kulatau, a pyšně na se kauká,
A ukazuge srst, a taulá se a mňauká. —
Hle sestry, tak gsem gá těm starcům kázala,
Tak gsem ge chuděry dle wůle týrala:
Gá řjkáwala gim: taks dělal, tak gsi řečil:
Nic prawda nebylo, než Jenjk wtipně swědčil.
Gá hrýzti gako pes a štěkať uměla,
Když byla wina má, gsem neywjc křičela.
A často lála gsem, že k kuběnám utekli,
Ač ledwa ze dweřj ocháblé lýtky wlekli.
A přisahala gsem, že chodjm na zwědy,
Kde gsau gich newěstky a nočnj besedy.
Skrz zámysl takowý gsem mnohé zwůle došla;
Ta wtipná bystrota nám ženám zhůry pošla;
Tjm darem nebesa zde ženu nadala,
By předla, plakala, a muže klamala.
S tak dobrým, důwtipným a maudrým počjnánjm,
A řečmi hladkými, a mocj, lstj a lánjm
Gsem odolala wždy, wždy byla prawda má,
A nebo wýčjtkau noc muži zkažená.
Když mne kdy laskawě se ruka geho tekla,
Hned gsem: hey, s panj-li tak towaryšsky! — řekla.
A chtěl-li — pokaždé mi taxu musel dáť,
Pak dostal — Tak gsem hle, wše na wlas znala bráť.
To každý mužský wěz, ať s škodau neprohlaupj,
Že naše pohlawj se newdá, leč se kaupj.
Prázdnýma rukama se nepřiwábj sup,
Wšak ale s penězi můž přigjť také hňup.
Kde peněz, zdali stár, či mocen, málo dbáme,
Gen za ty milugem, gen za ty obgjmáme.

Gá často lála gsem i při obgjmánj,
A zase ljbala, a klela w ljbánj.
Gá pořjzenj swé bych brzo udělala,
Neb slowa mužowi gsem dlužna neostala.
A byl-li někdy swár, ten z těžka konec wzal,
Byť sedě u stolu sám papež w to se dal,
Wšak když zas po mé šlo: »Nu teď můg milý Pánek!
(Gsem řjkáwala mu,) gest pěkný gak beránek;
Nech ať tě poljbjm, že gsi tak hezaučký,
Tak wždycky hezký buď, tichaunký, wljdnaučký!
Znáš w přjklad Jobowu mi trpěliwost dáwať,
Když gi tak dobře znáš, měl bys gi zachowáwať.
Toť owšem nesnadno, wjm dobře, ale wšak
Můg milý mužjčku, gá naučjm tě gak.
Hleď, panj opatrná gest welké požehnánj,
Ta w domě přetrhne swár wšeliký a lánj.
Z dwau geden musj wládť, a druhý pod njm býť,
I žeť pak šťastný muž má rozum za swůg štjt,
Nech ženu slaběgšj swau wůli za to mjť.
Z mé celé rodiny wždy ženy panowaly
Swým mužům laskawým, a ohně gich gim braly.
Pfy! to-li zmužilé, tak wzdychať si a lkáť!
Což nechceš žádnému swé ženy trochu přáť?
Nu tedy, měgž mě sám, a wezmi si to wšecko!
A pomsti se; co rád to máš, a nebuď děcko.
O kdybych odemkla gá krám gen drobjnek,
Ty newjš gaký bych gá měla počinek.
Než hleď, gá gsem gen twá! — nu na! — Pfy toho lk
Co to, mé srdéčko? — hle hodens w prawdě lánj.
Tak s těmi swými třmi gsem žila manžely,
A ti, co ženská gest a žena, zwěděli.
Pak za penjze gich, co gsem si naspořila,
W swém stářj mladé gsem si muže způsobila.
Ač uswadnul kwět můg, wšak neswadla gsem gá,
Wždy plachá, swéwolná, co straka howorná,
A w tanci wšelikém gsem wždycky wýhru měla,

sem ljbezným, co slawjk wečer, pěla.
k žádá swlaženj, a srdce posily,
roček kofljky se mnohé prázdnily;
s wjnkem přechutným, krew zlepšugjcjm mladau,
ucjm k milosti naběhlým žilám wnadau:
gisto, gako že led pogde z mrznutj,
le hůra plna gest, tu spodek k nagmutj.
no ljbkowi wždy w lásce činj dosti,
hříčky znatelé to wědj z zkušenosti.
h, milj bohowé! když pogmu w mysl swau,
radost mladých let, a krásu minulau,
enkrát libostky, má tenkrát potěšenj,
gaké rozpaly můg starý led se měnj!
n zlopowěstný swět měl rozkoše až moc;
eď dobýwánj wšak a wnadě dobrau noc!
pěknau přebrawši kam ubohá se wrhu?
gdu tedy gá teď s otrubami k trhu.
ůg drabý čtwrtý muž byl wěrný nehrubě,
a samlauwalky, prý, měl gednu nebo dwě:
wrub ten přepěkně gsem gemu wyplatila,
ak wy myslite, — ne tak gsem špatná byla;
ž tanci, strogenjm, a kwasy, pitkami,
shledem na kohos takými očkami,
u to k srdci šlo, a zažehal ho w kosti
w šjlený a wztek, a oheň žehrawosti.
wěčnau slávu má, to nepochybná wěc,
b tuto byla gsem gá geho očistec.
mnohokráte geg kde střewjc w nohu tlačil,
bage zpjwal si, a twáři nezamračil.
ak gá ho zlobila, to samo nebe zná,
a, genž to čil, a gá, a kdo s to rozum má.
ž z pauti poslednj gsem s swaté hory přišla,
ně tenkrát s gistými gsem sobě kmotry wyšla,
a umřel; giž gest tam! — a křjžek dostal hned,
ak z dřjwj dobrého, tak pěkný na pohled.
a náhrob nemá sic ty rytiny a slowa,

Gak ten, co Mousolu ta zbožná dala wdowa,
Neb ten, kde pochowán gest Daryg wýtečný,
Wšak náklad na hroby gest náklad zbytečný.
My gámu zasuli, a na to drnu dáno,
Buď Bůh mu milostiw, a tak gest dokonáno!
Můg pátý neylepšj a milý posledek —
Dey odpočinutj mu Pán Bůh wěčný wěk!
Od geho milosti gá srdečné a wěrné
Mám známky dosawad i zsinalé i černé.
A k němu láskau předc mé srdce hořelo,
I tu, když od bitj mě wšecko bolelo.
Co za podiwný chtjč gest pánem nad ženami,
Co těžko mjť, to chtj, a nic, co magj samy.
Buď muž gen zdrabawý, hned na krku ge má;
Kde wšeho w trhu dost, tu špjže laciná.
Gá toho weselku gen wzala k wůli twáři,
Byl z Wolowic, a tam kdes psáwal w kanceláři.
Byl strawau u wdowy w tom městě rodilé,
U panj Klábosky, mé družky rozmilé.
Ta wšeho tagemstwj, co na srdci gsem měla,
Dřjw než můg zpowědnjk se wždycky dowěděla.
Tu mjti chtěla gsem hned o wšem zprawenu,
A kdyby byl můg muž gen močil na stěnu,
Neb něco udělal, co žiwota se teklo,
To gj se, — tetce mé — a geště gedné řeklo,
Též hodné paničce: co neywjc tagiť chtěl,
Ten milý dychánek se toho dowěděl.
Gak mnohokráte on se podrbal a škeřil,
Že gaké tagemstwj kdy, hlupec, ženě swěřil.
Než kdys, — byl Božj půst, to gsem se bawila,
A tenkrát den co den k té kmotře chodila.
Můg muž, ten pro štěstj byl na daleké cestě,
My k domu od domu gsme cárali se w městě.
Gá, panj Kláboska, a pjsař (dennj host,)
A zewlowali gsme, a klewetali dost;
My w každém kostele gsme byli na parádě,

[redacted]

ǵli při každé pobožné maškarádě;
pilně mjsta swá i stráže zastali,
; moc se postili, wšak málo wyspali.
kázanj gsem w šarlatě chodila:
rauchа od molů se nepokazila,
proto, že gsem ge den gak den nosila.
dyž gednau pěkný máj zas plodil kwět a lásku,
a gsem s tjm pjsařem wen w pole na procházku,
gsme si mluwili, tak sladce — gako med,
na swau milau čest mu dala přjpowěd,
e, až gen gedenkrát bych swého pochowala,
en geho samého bych za muže si wzala.
dáno po ruce, a trh byl zawřený;
k nauzi prostředek wždy měla zprawený:
myslјm, špatná by to tuze myška byla,
enž na gednu by gen se djru bezpečila.
řjkala, že mně on dáwno spanj bral,
řisahala gsem, že gest mi udělal;
spala-li gsem kdy, že o něm gen mi zdáno,
na sny od maudrých že wždycky mnoho dáno;
o wše gsem řjkala, než wšecko bylo lháno;
genom plnila swé kmotry nauku,
ıž tuto lež — i wjc — mi dala na ruku.
ak tráwen po dni den, a měsjc po měsjci,
ž mému mužowi Pán žitj zhasil swjci.
prach gsem na hlawu, a černý wzala šat,
r prsy bila se, gak wdowa má dělať.
šátek na oči gsem sobě přiložila,
slzy skrýwala, gichž gsem wšak neprolila.
k nesen nebožtjk do chrámu s průwodem:
w smutku s sausedy při pjsaři šla gsem.
Než, bohowé! co wám, když podlé wykračowal,
Za lýtka kulatá a silná ukazowal!
ı neywjc dwadceti se widěl mjti let,
ı w prawdě staršj giž gsem byla o dwadcet,
Wšak geště weselá a šwarná, čerstwá žena,

Gsauc hasiť plameny až k diwu wycwičena.
Mně hadač powěděl, (a ten znal wěštěnj,)
Na býku Smrtonoš že gest mé znamenj.
Gest tedy žiwot můg, gak hwězdy mi ho twořj,
Ach! žeť pak hřjch to gest, když člowěk láskau h
Mne wděkem Venuše a ohněm nadala,
Od Marsa obljčeg gsem smělý dostala,
Tak silau tažená té mocné hwězdnatosti,
Gsem následowala swé wlastnj náklonnosti.
Než, nechať dopowjm: As pátau neděli
Gsme s tancem, zpjwánjm swé sňatky drželi.
Gá wšecko dala mu hned do wlády a wůle,
Můg nábytek, i dům, i penjze, i půle:
Wšak toho pykala, a pykám posawad,
Byltě zrádce, odbognjk, ba w ňádřjch skrytý had:
Bůh wj, že gedenkrát mi facku wyťal w ljce,
Gen sami posuďte, a slyšte napřed wjce.
Gá byla urputná, co lwice w náhlotě,
A hlasu powýšiť gsem znala po notě.
A taulky swé, co gsem prw w obyčegi měla,
Nechť on si klel gak klel, gsem wždycky wésti cht
On byl tak wšetečný, a počal mudrowať,
A staré přjklady mi w oči wstawowať;
O Řjmských matronách, a gakés staré wdowě,
O Grachůw mateři, a žené Duilowě;
Na konci kázanj, by wtip swůg dowodil,
Wždy z pjsma swatého text ňáký prohodil.
On řjkáwal, že ten, kdo w pjsku stawj baudy,
Neb cwálá po poli, kde weliké gsau braudy,
Neb ženě chodiť dá na pauti wenkowské,
Má kuklu bláznů mjť a uši oslowské.
Nic platno nebylo, neb kdo mi chybu řekne,
Nechť gest on kdokoli, ten w žiwo se mne tekne,
Ten má mau nenáwisť; wšak wjm, že mnoho gich,
Ba každý dělá tak — muž, žena, kněz i mnich.
Můg muž, (měw učené, gak wjte, wychowánj)

Si na noc čjtáwal rád gisté pogednánj,
W tom wšickni skladači se w kopu sebrali,
(Čert wem ge napořád, že tolik nalhali:)
Walér a Jeroným, a Heloisina láska,
Chrysip, Tertulián, a těm podobná cháska,
I Šalomaun, a ctné Ovida uměnj,
Gichž cjrkew, gista gsem, neschwálj učenj.
O wjce ženách zlých, tam lhaly se pohádky,
Než dobrých postyla na wšecky klade swátky.
Kdo lwa kdy zabil? — muž! Nic toho o ženě:
Wšak kdyby mohly psáť i ženy učeně,
Oč, žeby o mužjch wjc zlého w knihách stálo,
Než gegich pohlawj kdy o ženách se zdálo.
Nic nedbá na milost, kdo učenj go wzdán,
I zagdeť Venuše, než wygde Dobropán.
Býť muži nemohauc, stanau se učenými,
A ženy pjchagj, čjm mohau, — pery swými.
Když wěkem churawj chuť ztratj k ljbánj,
A selabne rozum gich, tu sednau ku psánj:
Že žádná nedržj swých slibů žena stále.
(To prawjm pžjhodně; teď slyšte, powjm dále.)
Kdys w zimě u wečer můg muž si k stolu sed,
A s welkau radostj w té knize na hlas čet,
Gak prwnj žena, prý, (což w pjsmě uwiděti,)
W strast muže uwedla i wšecky geho děti;
Gak Samson padl, a ten, co w gedu močený
Šat dostal od panj, a shořel zblázněný. [1])
I Erifylinu [2]) a Klytemnestry [3]) wadu,
Gak tamta kula lest a tato hromskau zradu.
Než neywjc gala geg ta Kretská necuda [4])
A manžel gegj — býk! pfy, pfy! ta ostuda!
On wěděl z paměti tu celau powjdačku,

1) Herkules. 2) Erifyle zradila muže swého Amfiarausa. Diod. Sic. IV. c. 67. 3) Klytemnestra muže swého Agamemnona pomocj Egista, milce, zabila. Mythol. 4) Ewropa.

Gak s dobrým manželem Xantippe měla rwačku,
A wěděl, kolikrát se za den wadila,
A kolik nádobek naň nočnjch wylila;
On trpěliwě prý gen hlawu utřel sobě,
A, »po hřjmánj déšť« — dal odpowěď té kobě.
Četl, kterak přjteli si Arig stěžowal,
Že sobě nešťastný strom w sádku wychowal,
Kde w krátce po sobě tré žen se oběsilo,
A bjdně kláceno, gak wjtr wanul, bylo.
I kdež ten strom, mu dj ten přjtel, řekni, kde?
Neb nenj lepšjho, hle, w žádné zahradě.
Deyž prautek od toho mi blaženého stromu,
Ať sobě štjpjm gęg gá k swému také domu.
Pak, kterak od swých žen dwa muži wzali dost,
Pro záštj gedné z nich, a druhé pro milost.
Ta wilnost budjcj mu nápog udělala,
A tamta do pitj mu tráweniny dala;
A muži aučinek gich lásky zkaušeli,
Na noc se zbláznili, a ráno pomřeli.
Gak mnohé rubaly swým pánům w spanj leby,
A giné do hlawy gim tlaukly welké hřeby,
A giné klidily ge gedem bezbožně,
To wšecko četl, a četl to welmi pobožně.
Gá dlauho poslauchám, nabjrám, rdjm se, mračjm;
Wšak když ten přjběh byl wždy delšjm nežli kratšj
A když on pořád četl, a smáw se opět čet,
A tak giž zbůhdarma půl noci ušlo hned:
I wzskočjc, wyškubnu tři listy gá mu w zlosti,
A baňku dám, že padl, až chrupaly w něm kosti.
On wztekle wywstana mne strhne rukami,
A pod se připrawiw mi přišel s fackami —
Gak dlauhá ležjc, lkám: Ach toť ne k wůli knize,
Tos, prawjm, lotrase mne zabil pro penjze.
Než, gá ti odpaustjm — dey pocelowánj —
On chuďas s pláčem hned se nahnul k ljbánj.
.Gá dám mu pohlawek; měl twář hned šjřj mnohé

Pak wzdychau si, a djm: ach, s Bohem, ljbku, s Bohem!
Když mezi mnau a njm seč mnohá stala se,
A welké prošenj gsem udobřila se;
A gak řekl: Milenko, nu tedy po twé woli
Si děley do smrti, co se ti ljbj koli:
Ta hned gsem geho wěc si wzala na starost,
Že po mé chodilo, giž na tom magjc dost.
Tjm panstwj dostala gsem neobmezeného,
I statku wládnutj i domu weškerého,
A spolu řjdila gsem gazyk, ruce geho.
Ta kniha, co se w nj tak lhalo na ženy,
Hned roztrhána gest a dána w plameny.
Teď Pán Bůh mužům mým rač wšechněm w nebi spolu
Dáť radost za tu zlau, co w swětě měli školu:
Přeg w hrobě klidného gich tělu bydlenj,
Gich duši mrawy mé pomohly k spasenj.

U T Ě C H A M Y S L I.

[Z INDICKÉHO PODLÉ ANGLICKÉHO PŘELOŽENJ.]

(1821. Krok I. b. str. 27.)

Člowěče, ubašug lakomau žjzeň;
Nesytá žádost pauhá trýzeň:
W bohatém statku ctnostna konánj
Twá duše mjwey gedno kochánj.

Kdož twá žena gest, kdo twůg rozenec?
Co ge sám ten swět, co ty, geho plozenec,
Ten swět diwný, kdež ty obýwáš:
Na to, na to, můg brate, ať pomnjwáš.

8*

Nechlub se rolj, sluhami, mladostj,
Wšechnoť časowau mine rychlostj;
Klamy duse Majiny [1]), chutney wěděnj,
U Brahmy [2]) nohau giskey učenj.

Gak rosy krůpěg na lupenu drkotá,
Takto žiwot náš kluzký se motá.
Nikde tu gistoty, nikde stánj:
Našeho korábu to po moři plowánj.

Člowěk se rodj, člowěk umjrá,
Dlauho-li ho žiwot mateře zawjrá!
Ty powahu zlostj na swětě lituješ;
Proč tedy sobě w tom dolu libugeš?

Gitro se a wečer wracowati wjdá,
Zima, garo, den a noc se wždy střjdá;
Čas plyne, a žiwot stále ucházj,
Náděge wěčné wjtr přicházj.

Nermuť přjliš sebe wrahem a druhem,
Synem a pokrewným, wálkau, neduhem:
Mysl wždy stegnau sobě-li osobjš,
Tau se gakostj Wišnowi podobjš.

Ay tělo padawé, wlasy osněžené,
Usta holozubá, zraky podkalené;
Starci se berla w ruce zachwjwá,
W báni lakomstwj ale neubýwá.

Sedm gezer, osm hor, slunce a bohowé,
Ti genom stálj we změně časowé;

1) Maja = bohyně fantasie, neb wlastně mámenj (delusio); maju, mane se na mysl.

2) Brahma = bůh neywyšš Indianů, bytnost lidskau myslj ne stižitedlná, která se ale wygewuge duchem swým Wišnu (t. g. pronik

[redacted]

Wšak ani ty, ani gá, ten, onen národ:
To-li dostogný smutku ti zárod? —

W tobě i we mně stan má Wišnu;
Proč-že wypjnáš swau duši pyšnu?
W swé duši každau duši poznáwey;
Sobě nigak sám předku nedáwey.

Tak dlauho pachole po hřjčce chodj,
Tak dlauho ginocha zase láska wodj,
Tak dlauho kmeta newrlost saužj,
Že dokona žádný Bohu neslaužj.

K R O K.

NOTAGITELNÁ POWĚST, PODLÉ HÁGKOWY KRONIKY NA LISTU I–IV.

(1821. Krok I. a. st. 3.)

⏑ –	– – – / ⏑ – – / – ⏑ – / – – ⏑ / ⏑ – ⏑ / – ⏑ ⏑	⏑ – –	⏑ – ‖ ⏑ –	– – – / ⏑ – – / – – ⏑ / – ⏑ ⏑ / ⏑ – ⏑	⏑ – ⏑ | ⏑ –

sjni kdys lidohlučné poswatného Wyšehradu,
Čechowě zlatém stolci wěhlasný Hleděwic seděl,
:děwic, bohumil wěštec, z uměnj zwán lidu Krokem.
hlawě mu Čechůw wjnek, Čechowá berla mu w rucc,
berlau wjnek wladoznačný let dewět Halatem chowán
kwětné dcery u stolce, ljbezný choti plod geho,
oti Njwy lepotwárné, tři wěštkyně bohům milé.
udné w gich rukau desky, gež otec psáti gim welel.
a mocnost bylin tagnau, a wšecku znala přjrodu,
la wšem neduhům ljky, a kauzlila slowem zdrawj.
tugjcj druhá, Tetka, co gest člowěk, co mjr, co bůh,
kožiznům bohům poctu dáti kázala, ne tworům,

Tworům gegich, stromům, ohni a hwězdám, kamenj, wodám
Wladorodná třetj djwka, Libuša gméno pěwkyni,
Kauzelným warytem skály pohýbala, co Amfion.
Tyto tři dcery u stolce, řeknul by wtělené umy.
W prawo w lewo kosým křjdlem kmeti, leši a wládyky;
Ge zastaupil kolem národ, národ mnoholičen k sněm
Tu ze zlatého Krok sjdla wěštjm takto počal hlasem:
»Tři dni oběť bohům dáno; slyš národe, co wůle gic
Wůle, giž chowagj tobě tři wěštkyně bohům milé.
Wám mužj bugarých srdcj, gimžto za praporem bylo
Reka gjti, dadaucjho to sladké gméno wám, Češi!
Wám gsau ty bohaté wlasti bohowé dali na wěky,
Od střjbropramenů Labských až tam Wltawy ku pěnám
Bozi wšaké dadj dobro: ge chowať — snaha člowěka.
Ni waše wám lwowá chrabrost, ni silné paže obrana,
Ni twá porada, Černauši, pěkný walohrdý Budeč,
Ni tento na twrdé skále strmjcj Wyšehrad swatý.
Rozum cwičný, a národstwj w mysli welké, to hrad pewen
Gazykem gedno žiw národ: toho smrt — geho záhuba
U střjbrotoku wod rybných, pustjce lesowé budy,
Sruby zděláte pospolné: dušj spolkem obec kwěte.
Lesy pod toporem padnau; tam kde šelma děsj bory,
Bude hustoklasé žjto wláti se wětru rozdechem.
Kde wstáwá, kam lehá slunce, na sewerú, i tam kde gj
Na wše strany pozjreyte, skaumagjce umem čilým
Zemi žjrnau, kterau statnj ugali plukowé Čecha,
Slušno gest dar bohůw znáti, geho neznať — nemjti ges
Ay báně železokrušné! — Twé Botáku gich odkrytj,
Zemi tu w drženj dáwám, nech ať twých buchotem kladi
Němé zahlaholj stráně, w žeřawém teče praudu kow!
Žiwot bez železa trudný: železo w bogi wjtězem,
Než lépe se třpytj w rádle a w ženců weselých dlani.
Zlatopjské widjm lauky: synowé bugna Rohslawa
Waš nález. Tam ryžownjci! nechť wám péře se kow drah
Co gest komu bohem dáno, aniž bráti mu neslušj.
Choweyte wšak i srdcj swých: mnohýmť ge pohybel zlat

[redacted]

haté gsau Čechů wlasti, bohaté na drahé rudy:
styř w poli hodj kámen wzácněgšj skota za skotem.
tam wody mocj tagných, wěčná, země, ti oslawa,
twých dolů putugjcjmu prýštj se klokotem zdrawj.
rawj ti w bylinách roste, z nebe twého kane zdrawj.
ky, plesa, lesy, hwozdy pište na březowých korách,
korách březowých pište wšecku swých bohatost dědin.
odu, zem, též oheň, wětry, wše znáti probytečno wám.
šecko znáti welj nauze, i wěčnj welegj bozí.
gestě Swětowid káže: Hudbu a zpěwy Čech milug.
ocj hudby, zpěwu kauzlem krotnau i sapawj lwowé.
m pěwče s warytem zwučným, tu chrámSwětowidůw swatý,
pěg ctnost a Čechůw sláwu w libém přjrody rozměru.
ljbezných zpěwů saudce Krok tť prawdolibý sedj.
pak Mane ctiodbogný, rodobigce, chuti wrahu!
skotj powahau zdurný, zapřahán budi se skotem.
obě wlasti milownjku, we Ctinowsi hrobu swatá
chystána s Čechem pocta: tebe w swětle Merot wodj.
damas Tasanům hrozným newydá w pohybel tebe.«
omluwil. Powstali wšickni kmeti, leši a wládyky,
wáljce Kroka wěhlasnost, i wěštkyné geho dcery.

G I N O T A G I T E L K A.

(1816.)

Znáš toho wýborného kmeta,
Ten odiw dlauhowěkosti,
A stálé mladé žiwosti?
Kéž w nápodobné čerstwosti
I gá swá stará trávjm léta!
Gest swůg; wšak tjm kdo nebýwá?
Teď škaredě se podjwá,
Teď wzhledne opět usměwawě;

Zlý, dobrý gest swé ku zábawě.
Ač starý, změnu miluge,
Wždy baurage a stawě.
Kde přjlišně rád widjn býwá,
Tam nedlauho se zdržuge;
Wšak odtud zdlauha ucházjwá,
Kde naň si někdo ztěžuge.
I lakomstwj prý nenj prázen,
An gako skrbný mnohý blázen
Dost chudý oděw na se wzaw,
Swůg starý schowal zlatohlaw:
Gá wšak mám pewně za to,
Že posud nosj zlato. —
Ten kdo má oči protřené,
Zřj ctnosti geho wznešené.
On potěšuge ztrápené,
A milý balsam do ran lige,
On krásné sláwy wěnce wige,
A učj hlupce maudrosti.
On, když se lidská srdce dwogj,
Ge nowým přjzně swazem pogj.
Gest pln wždy tiché činnosti,
A w zimě, w letě, we dne, w noci
Swé nedá leniť žiwé moci,
Nade wše pilnost miluge.
Hra, žert a marné děckowánj
Geg gužuge i odehánj,
Zahálka geg umrtwuge.
Mzdu práci hodnau wěnuge,
A přinášj, gak může,
Tam bodláčj, tu růže.
Wždy šetřj řádu slušného:
A protož maudrý gen s njm kde ge,
I mluwj, rmautj se a směge,
A blázen to wše bez něho.
Syn prawý přirozenj!

W němá chlauby nemáš ani s wlas.
Můg zpěw, ach! gemu wzácen nenj,
Ba ani, čtenáři, twé čtenj;
Neb utjká nás obau — *čas*.

ŽÁDOSTKA I BLAHODAL.

[GINOTAGITELNÁ BÁSEŇ Z V**.]

(1814.)

Žádostka ge bystrá, žiwá,
Ale nedočkawá, chtiwá;
Před zrakem gj mrakota,
W mysli tauha kormútliwá.
Na twáři hned tesknota,
Hned radosti gasncta
Gewj se, i wášeň diwá.
Lahodné gest gegj sněnj,
Sladké gegj probuzenj.
Ona den oslazuge,
Blahodala miluge.
Geg w milostném rozčilenj
Přjliš djwka starala,
A pro chwjle nestrpenj
U wýčitky se dala:
Tjm milého zahnala.
Se smjchem odšel w rychlosti,
A nechal gj w zaufalosti.
Bezsmyslná běhala,
Po wšem swětě hledala
Newěrného odběhljka,
Nemohauc být bez miljka.

Neyprwé šla ke dworu:
Widěli gste rozmilého?

Máte Blahodala mého? —
Šprýmownjkům we zboru
Zdá se řjkat potworu;
S smjchem prawj, kde ho děla?
Kdo gest, aby powěděla,
By wypsala milého.
Můg milý gest snadno znalý,
Onť wšecek dokonalý;
Laskaw ge na každého,
Každý laskaw na něho.
Um má zdrawý, smysl kalý;
Neznal nikdá swjzele,
Wšudy má swé ctitele.
Načež oni: S bohem gděte;
Tu swé ztráty nenagdete,
Taký člowěk, djme wám,
Nepřicházj nikdá k nám.

Žádostka gde odtud k městu,
W klášter wezme prwnj cestu,
Mnjc, že tu swé srdéčko
Nagde w sjdle pokognosti.
Dj gj přewor: Děwečko!
Čekali gsme dlauho dosti
Hocha twého pěkného;
Newiděli wšak gsme ho.
Geden bratr holený
Prawil dobrodružce našj:
Uspořte si cesty wašj,
Neb ten hošek milený,
Gestliže gsem prawdu slyšel,
Z toho swěta w onen wyšel.
Na ta slowa hnětliwá
Wece djwka hněwiwá:
Milý brachu, gá wám to djm,
Že ten, po němž smutná chodjm,

Pro mne zrozen gedině;
Gistě bydlj w kragině,
W njžto můg se osud wige,
Gáť gsem žiwel, w kterém žige;
Kdo wám o tom ginak děl,
Ten nerozum powěděl.

Potom krásná z toho zoestj
Pošla hledat na náměstj
Domnělého zběhljka,
Naděgjc se nagjť gistě
S krasomluwci miljka,
An ho malugj tak čistě.
Geden prawj: Mysljme,
Bude na omylu panj:
Onť gest genom w našem psanj,
Wjce o něm newjme.
Běžjc wůkol domu rady
Zamkne oči Žádostka:
O, můg milý nenj tady,
W tomto sjdle sporné wady,
Geho giná radostka,
Geho giné swedly wnady;
S předmětem mé milosti
Černé rotě Themidině
Nenj žádné swornosti.
Gednak w chrámu Thaliině
Na diwadle myslila,
Že milého spatřila.
Wolaná gde na besedu
K rozkošnjkům gako host,
Zwaným *dobrú společnost*,
Lidé tu ljbého hledu
Magj we swém způsobu
Gakaus geho podobu;
Ale čjm wytwařowali

Blahodala snažněgi,
Tjm, gak widj, méněgi
Gemu gsau se podobali.
Posléz djwka w zaufánj
Z neplatného hledánj
Domů přigde. Ledwa wkročj,
W pokogi Miljka zočj,
An tu stogj w nadánj
Náhlého se shledánj.
Trwey, prawj, w budaucnosti
Se mnau w sladké pokognosti,
Nežádagjc přjlišnosti.
Chceš se stále kochati
W mé milosti a osobě? —
Warugiž se žádati
Wjce nad to, než dám tobě.

Žádostku a Blahodala
Nečechowé málo znagj:
Nech se dobrých Čechů ptagj,
By gim gasna wěc se stala,
Kam to podobenstwj cjlj,
Co gest naše určenj? —
Blahodala každý pjlj,
Lid po něm mře tesknau chwjlj;
I gá gsem w tom domněnj,
Že gsem geho w drženj;
Ale chránjm se to djti;
Kdo se gjm kdy pochlubj,
Záwist mu ho pohubj;
Chce-li geg kdo dlauho mjti,
Hleď se a swůg žiwot skrýti.

TĚŽKÉ WYBRÁNJ [1]).

(Nowé básně Ant. Puchm. IV. 1802. st. 29.)

Djwky dwě můg žiwot sladit wolj,
Popohnulo gich mé wzdychánj,
Sladké, wšak gak těžké wybránj!
Obau nelze, gednu wzjti bolj.

Rusá, gako zlatá sjge w rolj,
Lila, gemně hořj k ljbánj;
Prudkým hřege ohněm k kochánj
Pěkná, žiwá, černooká Lolj.

Zwoljm prudkau lásku Lolinu,
Čili gemný oheň modrých očj?
Prudkýmť se i gemným rozplynu.

Slepě, wztáhna ruce, když mne zočj,
Která dřjwe k horkým prsům skočj,
K prsům horkým slepě přiwinu.

---

1) Tento prwnj pokus znělky w českém gazyku od r. 1798 na-děj se laskawého saudu.

LÉTAWJ MRAWENCI.

(1799.)

Nad skalinau w záři hesperowé
Letmo w kole hragj mrawencowé:
Wiz, gak rogně sebe stjhagj,
Po kotaučjch z wýše prchagj.

Proč se w zatočině Kartezowé
Autlých žjžal brogj národowé?
Milowánj pudem wznikagj,
Geho medęm zpitj klesagj.

Láskau wšeho tworu srdce bige;
Láska w ljtém moři pod geky,
W země kwjtj, w nebes swětle žige.

Láska blažj čerwa, člowěky;
Gegjm wjrem zem se gatu čige,
Láskau wesmjr trwá po wěky.

M Ú S Y.

(1798.)

D J W K A.

Powěz, milý zpěwáku,
Kdo gsau blahé ty Músy,
Kterých pomoc woláte ?

B Á S N J K.

Ty Músy, má děwinko,
Sestřinky gsau milostné,
Ge wšech do počtu dewět,
A těchto ljce krásné,

A těchto lásky přjzeň
Okauzluge zpěwáka,
Že z úst mu pjsně mędné
Plynau a srdcegemné.
Ty máš gegich i ljce,
I wšecku gich podobnost:
Popřeg swogj mi lásky,
Gsi Músa má desátá.

NÁPISOWÉ.

POLOWICE.

(1798.)

Swau ženu Hlupoň, ljtau lwici,
Nazýwá wždy swau polowici:
I což se gemu zdá?
On s milenci gí, očma hledě,
Den gak den widj na besedě:
Wždy Hlupoň prawdu má.

NA WANDU.

(ze Sarbiewského.)

Mezka s gednjm okem kaupila Wando sobě:
Wadj mezku oko, wadj oči tobě.

NA NEWTONA.

(z Pope.)

Nočnj tmau se celé weškerenstwo krylo.
Bůh řekl: Newton buď, a wšude swětlo bylo.

NEDOHLJDAWÝ.

(1798.)

Twá ti nebem slowe milostnice,
W twáři gegj widjš oblohu:
Gá na čele draka widjm sice,
Panny ale widěť nemohu.

NA GETŘICHA.

Zpěw welebjš sprostý, wyššjho nechápage myslj:
Getřichu, tys sprosták! – Sprosto-li tohle ti dost?

NA TĚHOŽ.

Bezchutné a nebásnické dals pochwalu pjsni,
Básnická se ti pak chwály nehodna widj:
Gest syrinx, lyra ge zde také, ge tu Pan, ge Apollo:
Segmi klobauk, Mjdas, Getřichu, též tu bude.

K GISTÉMU CIZOZEMCI.

Buď wšetečnost, buď nauze přiwedla tě z dálj;
Proč ústa twá gen wždycky waši zemi chwálj?
Tu nic ti negde k chuti, gak tam za horami:
Gdi, zůstaň, kde se ljbj, my zde dobře sami.

NA ZLÉHO KAZATELE.

Kazatel ten lidmi pohybuge:
Mně i žaludek se zkormucuge.

NA TĚHOŽ.

Že pohnutedlně káže, kdo můž přjti?
Gen počne, hned se každý chystá gjti.

[redacted]

Z ANTHOLOGIE ŘECKÉ.

(Slowesnost 1820, str. 158.)

1) SLEPÝ A CHROMÝ.

Na plece pogma slepý žebrák žebráka chromého
Wet nese: půgčuge on zrak druhu, druh mu nohy.

2) SAFIN NÁPIS NA HROBU RYBÁŘE.

Postawil ay, zde rybáři otec Pelagonu Meniskus
Weslo a wrš, žiwotą trudna památku geho.

3) NA OBRAZ FILOKTÉTA.

Známe Filoktéta; w prwnj naň wzjrage pohled
Každý rychle widj trapliwu srdce žalost.
Částka geho hlawy má zgežené wlasy; část ode pautce
Kštjci nosj surowé barwy mu kostrbatau.
Kůže plná wrásek se widj, a wšecka wyzáblá,
A skoro, žeť wyschlá, moh' namakať by rukau.
Ustydlé slzy wyplakaných mu zřjti na wjkách,
Náramné patrnau známku bolesti geho.

4) NA OBRAZ PĚKNÉ KRAGINY.

Čj ge to pěknořadé stromowj, pastýřj? — Oljwy
Pallady gsau: winný kmen se wine Bromiu.
Ti klasowé? — Démétery. Čj a gakého to božstwa
Kwjtj? — Hérino tu, růženy tam Pafie.
Páne milý! neračiž swé pjšťaly dáwať ode rtů,
Ozwěna w auporu tom nagde se gistě také.

5) K SLAWJKU ULOWENAU KOBYLKU DO HNJZDA NESAUCJMU.

Attyčane stredný, zpěwawau uchwátě kobylku
Ty zpěwawý za pokrm ptenci nepernu [1]) neseš:

1) Ptáčku neopeřenému.

Pěwkyni sám ty pěwec, letawý blaholepno [2]) letadlo,
 Zárownau letnjk letnici, hosti ty host.
Rychle gi pusť ubohau, i nenjť zapodobno ni práwno
 Pěsnolibými pogjť ústami pěsnolibým.

6) BŘICHO.

O břicho nestaudné! pro tě mastihuba spolugedlý
 Ljbezné swobody práwo za gjchu prodá.

7) TANCJŘ.

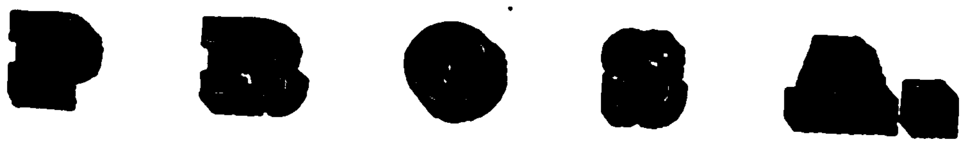
Pleskonosý Niobi když tancuge Memfis a Dafni,
 Gak z kameneť Niobi, gak z dřewa Dafni wede.

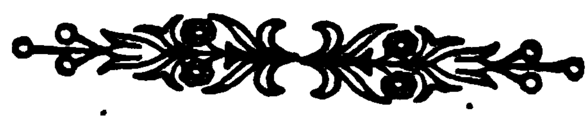
2) Bláhau lepotu magjcj.

PROSA.

[redacted]

O GAZYKU ČESKÉM.

(1803. w Hlasateli I. str. 43.)

ROZMLAUWÁNJ PRWNJ.

Daniel Adam z Weleslawjna, Čech a Němec.

Weleslawjna. Dowol Minose! ať promluwjm několik slow s tjmto přjchozjm. Tušjm, Pane! že rozprávjte česky?

Čech. Tobše Pan! ga měla, tyš pyl chlapes, chowaška, a ten pyl šesky.

Welesl. Chwalné a potěšitedlné gest to srdci mému, an widjm, kterak i do cizjch zemj gazyk můg milý se šjřj. Wy, gakož patrno gest, Němec gste; odkud, prosjm, rodič?

Čech. Na, na, Pan! ga Šech ge, a w Šechy narotil.

Welesl. I toť gste tedy celé swé žiwobytj w cizině strávil; a kdežto můg milý, že wám možné nebylo, abyste se doučil gazyku Českému?

Čech. Ga pyl můg šiwot ne pšeš granic šesky. Ga w Prase narotil, w Prase šiwa pyl, a w Prase umšel.

Welesl. Pro Bůh! gak gest to možné: Čech — Pražan — a tak nedokonale mluwiti gazykem swým.

Čech. Můg gasyk ga mlufit tobše.

Welesl. Pohřjchu! nehrubě; leda byste (čehož Bůh ostřez!) k ginému se znal gazyku.

Čech. Můg gasyk ge Němesky.

Welesl. I wjm wšecko; wyť gste syn něgakého Německého řemeslnjka, gimž předkowé naši Pořič za obydlj

[redacted]

wykázali, aneb snad některého do Čech wnowě přiš Němce, a Němci wždy měli tu wadu do sebe, že, do Čech se laudjce, neradi gazyku Českému zwyl snad gste i málo s Čechy obcowal?

Čech. Prafil fám, še s Prase sem. Ge ne Kaféhaus w Prase, kte ga nepyl gako toma, šatny kte ga ne fortansowat, theatr a khostel, kte ga neu haltowat. Ga mám tobše tabak kaušil, tobše Bil hral, cechofal i fechtofal, a mám wšesko tělal, s šikofal na šlofěk od kultur.

Welesl. Odkud mnedle ta hřjšná gazyka swého umělost?

Čech. Ga šek fám, še můg gasyk ge Němesk ten kto šest w těle, a topry kapát na tělo má, ten mlufit hanba.

Welesl. Nastogte! česky mluwiti se hanbj! gazyl wkterém weškeré králowstwj se řjdj, gjmž od končii končin po celé wlasti slowo Božj se káže a hlásá, umění se přednášegj, a srdce Česká k ctnosti a hrdin se wzbuzugj! — W hrdlo lžeš člowěče! že Čech gsi! Ně tobě z očj i kroge hledj; oč, že Šwáb gsi? —

Čech. Šwab nepo Šech! tnes to getno. Ale Šech ge, a Minos k Šechy mi anweisowat.

Welesl. Odrodilý předků swých potomku! Gest sobě w kafjrnách, w těch cizozemců, gak widjm, l dech, Němce wywálel, wšak gsi we škole lépe n naučiti se mohl i měl; čili do žádné nechodil?

Čech. Še ga mlšel k ten šeči, fitěl Pan, še Philo sem; snám i jura wšesko, a ga moch moge půl attest, gako kto giny s nofey ušensy, producirofat.

Welesl. A wšak z Koldjna, kancléř wýborný, n slednj zagisté gest spisowatel; což gste geho města práw nečetl? Tuť byste byl měl přjležitost dobré če se naučiti.

Čech. Ga uměl ne šesky šjst, a ga to nepočel

Welesl. Co slyšjm? Prawda-li, že nynj w Čec

[redacted]

někdo může naučiti se weškeré filosofii i wšem práwům, genžby česky ani čjsti neuměl? Nečjtagj se tedy, gakož gsem daufal, spisowé těch ušlechtilých mužů, kteřjž statky i žiwoty swé na zwelebenj gazyka swého wynakládali? Nečjtá se Konáč, Welenský, Hágkowé a můg milý Kocjn, aneb onen, gehož sláwa i nás se donesla, dobromyslný Komenský? A což Weleslawjna, ha! powěz, čjtagj-li toho?

Čech. Můg Pan! To ge šesky fesnic! o ten lit mám ga, so šiw, nis neslyšel. Ale to prafili mi, še ten šesky kniškỳ ge pletky a pláto; ten němesky proti něg slato; a ten šesky pyl ne tost na Couvert těm němesky

Welesl. Utrháš! co za mého času psáno bylo, to nebyly pletky; byli to plnj bohabognosti a umělj spisowé, byly drahé ctnosti kameny, gimž oprawdowá pobožnost zgednala utěšenau a wěku mému milau skwělost; byla zrna prawdy bez plew lichoty, zlato počestných mrawů bez trusek lehkomyslnosti. Němci sice wšjm úsiljm za našeho času pracowali, wšak neprawda i lež gest to, aby w tom swém štěkawém a chrochtawém gazyku djla wywedli, která by ona našeho libého a zwučného gazyka gako zlato nad bláto předčila! Ha! powěz oprawdu, magj-li Němci tak drahně spisů wýborných?

Němec. Prawdu mluwj přjchozj tento, kterýž, gak widjm, gest prawý obraz nyněgšjch Čechů, ničehož méně neuměgjcjch, gako česky, a to proślé skrze twé péro přjslowj prorocké *že někdy na mostě Pražském bude Čech newjdaněgšj, gako gelen s zlatýma rohama,* wyplněno gest téměř tuto dobu. Ne tak Němci; ti by měli wašim za přjklad býti. Gest tomu asi 60 let, co našinci gazyk swůg upřjmě wzdělávati počali, brausjce, pilugjce, hladjce tak dlauho, až se každému we swětě gazyku w bohatstwj a dokonalosti wyrownati mohl. W brzce wěk zlatý Němcům wykwetl, gehož wůnj milau zakochali se i wašinci, zwláště proto, že štěp swůg, mohaucj nápodobný kwět nésti, swéwolně ze wšech odrali paupat.

Nebo giž dwě staletj wyzauwagj se ze wšeho, což Českého gest; spáliwše staré knihy předků swých, nowých nepsali; mraw, krog, až i skoro gazyk otcowský proměnili, aneb aspoň změniti usilugj; slowem, přigda mezi ně, řekl by, že ne Český to, ale z Franků a Něnıců gest složený národ: welcj z Franků, sprostj z Němců, a to wšickni, když ne skutkem, aspoň wůlj. Wšemu ge naučjš raděgi, než gazyku předků gich!

Welesl. Přestaň, pro Bůh! přestaň! nahý meč gsau slowa twá.

Němec. Widjm w tobě staročecha, gednoho z těch, kteřj pro gazyk swůg a wlast nasazowali gměnj i žiwoty swé, gimžto slauti Čechy byla chwála neyžádaněgšj, kteřj byli slawnj práw hagitelé, podiw záwistných národů, lampy u prostřed wichru hořjcj. Gednák zhasly lampy ty, přišel podiw ten w přjslowj a lehkost, a usnuli hagitelé práw strašnj. Čas, Danieli! čas, ten wšeho dárce a zhaubce, za njmžto města, obce, národowé i swěty wycházegj a zacházegj napořád — i to gméno České, leč že Čechowi bude možné odolati osudům, brzy, brzy snad wěčnými přikryge zawalinami.

Welesl. Ach, přjsný saude Božj! nastogte, že mi nelze po druhé umřjti, že takowá hanba potomků mně zahořčila sladké Elysegské radosti! Zagdu, kde bych newiděl přicházeti nezdárnjků těch, i snažiti se budu, abych s wlastenci wěrnými o tom, což bylo, rozmlauwage, nad tjm, což nynj gest, uskrownil zármutku swého.

Němec. Nermuť se Danieli! nenj geště posawad po wšem weta. Žiw gest národ ten, gehožto gazyk zcela nepošel. Stogj až po tu dobu onen štěp wašinců, ač odraný, ač ostjın wůkol dušený, nicméně zdá se paušťěti nowé pupeny, silné dosti, aby geště gednau geho předešlá mladost se obnowila; gen ať dobrý zahradnjk gest ho šetrný, genžto w sadu swém každý strůmek rownau péčj pěstuge. Powstáwá, djm, ušlechtilegšj Česká rodina, zdárnj synowé wlasti, powinnau k té matce lásku w pr-

[redacted]

jej. Ti, kde gste wy snažjce se ustali, ucho-
Českého uměnj, a wytrhnau (buďtež gedno-
slawnau druhdy wlast swau z přjslowj a po-
okolnjch národů, gen gestli, (a lze-li pochybo-
n dobrý otec národů, král náš milostiwý, k žádosti
wěrných naklonj ucha swého, a bude, gjmž byl
Rudolf odpoly, docela otcem Slowanům swým!

ROZMLAUWÁNJ DRUHÉ.

(1803. Hlasat. I. str. 321.)

Slawomil a *Protiwa*.

tiwa. Nenadál gsem se we zboru wčeregšjm,
ist dáwno prohlášeného swětaobčana tak horliwá
gazyka Českého se pronesla.
womil. Swětaobčana? — horliwá obrana? To
d wljdnosti wašj za poklonu tjm radėgi přigjmám,
se radowati mohu, an gsem wám poněkud po-
než to druhé? — i nu, každý má swého konjčka,
k zasedna rád w zámeznj končiny paluge. Gá
toho nepřjm, že na swém zaháleti nemohu; my-
ak, že mezi těmi dwěma slowci gest něgaký odpor?
t. As takowý, gako gest mezi těmito: býti a
nebo dokonce mezi milowati a nenáwiděti.
w. A kterak to? prosjm.
t. Buďto že w prawdě kdo swětaobčanem gest,
wšem celý swět zarowen miluge, nebo ale ně-
geho částku za obzwláštnj lásky swé předmět wy-
ten swětaobčanem býti patrně přestáwá; nýbrž
se, aby takowá stranná láska k gedné částce
dno w nenáwist ke druhé nepřešla.
w. Co se mne tkne, gá o swětaobčanstwj do-
ého gsem mjněnj. I mnjm, že se tak láska k wlasti

s láskau k ostatnjmu swětu, gako láska k přjbu s láskau k sausedům srownáwá. O tom wšak gindy. W tedy gsem se wám zdál horliwěgi rozmlauwati s t němčilcem? — Než medle, widaucjmu mně u pros wlasti newlastenectwj tak náramné, Čecha rodem, wšemu, což dědům geho swaté bylo, se rauhá a p wá, domácj tupj, cizj chwálj, těch nenáwidj, od žige a tyge, — možno-li, prosjm, aby kdo horliwost gat nebyl, a neypřjsněgšj newole proti synu wlasti hodnému necjtil?

Prot. Možno-li wám wlastně, oprawdu newjm gediné wjm, že tudjž za horliwost swau widěti gste na pokánj, gak odpůrce wáš, gakož při půtkách čegně se děge, tjm pewněgi na swém zůstal. G chladný wás obau posluchač, snadno gsem se war swědčiti gedné neb druhé straně, a olege do ohně nýbrž toho prospěchu při tom užil gsem, že w obap zahřitém a tudy gako plynutěgšjm wtipu wašem, w gsem se kochal.

Slaw. Prawát gest to maudrého powaha, s p losti giných rozumného požitku nabýwati. Než ten neodnesl gste geho darmo. Pokud zde sedjme w t starým Čechům poswatném hági, powězte mi, pr komu z nás sám u sebe gste dal za prawdu, ne smýšlel o tom celém rozmlauwánj?

Prot. S gednau wýmjnkau.

Slaw. Přigjmám gi, buď gaká koli.

Prot. Byste poslyše mne zůstal chladný.

Slaw. Zůstanu gako led.

Prot. Nemálo gsem se diwil, kterak gste z wy celé to rozmlauwánj od hlawnj wěci na ginau cela rozdjlnau přewedl, aneb ať zřegměgi djm, od k wlasti k lásce gazyka Českého se uchýlil; což směšné přicházelo, gako když tam Lucianůw J rozběhna se s swým mnohohrotným hromem na za Bohů Anaxagora, sám newěda gak, udeřil do c

[redacted]

tora a Poluxa, kteřj mu ničjm neublјžili, gešto zatjm
of bez neymenšjho úrazu wywázl.

Slaw. Chrám Spartánských blјženců a Anaxagor
of owšem wěci nestegné byly; gestliže pak mezi
tj a gazykem wlastenským táž gest nestegnost, toť by-
m arci daleko za cjl byli házeli. Než, dowolte, ať
wás zeptám, gaký národ přebýwá w Rakausjch? Řek-
e zagisté, Němci! na týž způsob Francii Frankům,
ii Rusům připjšete; aniž zapřete, že wšickni tito swau
tnj wlast magj. Nuže, což práwě tjm ge dělá, aby
kowé, Rusowé, Němci byli?

Prof. Zwláštnj gich každých obec a zpráwa.

Slaw. Než co, kdyby se wšecky gich země pod
nau zpráwau spogily, zdaž by předce gako prwé to-
rými byli národy?

Prof. Bylaby to gedna obec w Němcjch, Rusjch a
ncjch záležegjcj.

Slaw. Gedna, ale rozdjlných národů. Každý ten
od sebau by obmezen byl, a mnjm, žeby nenamluwil
snadno Rusowi někdo, že Francie geho wlast gest.
mi Francauzowé, ač že gako neyhlawněgšj swětaob-
é wšudy doma gsau, neopominuli by swého Zárýnska,
tošto wlasti swé, plnau hubau zwelebowati. A mnedle,
kdeby gedna zpráwa, gedno práwo, gedno, deyme i
náboženstwj panowalo, odkud předce ta patrná roz-
nost mezi těmi národy pocházj?

Prof. Rozumjm wám: mjnjte, že gazyk gest to, co
mezuge národy a wlasti gegich. Než co, kdyby mjstnj
rálek snad to byl, gegž wlastj nazýwáme? Deyme to-
, žeby Francauz we Wjdni gsa zrozen a wychowán,
wlast swau tázán byl: může-li, nelhagc zapřjti, že Wj-
ňan gest? umj-li německy, čili nic, na tom nezáležj.

Slaw. Welmi mnoho. Neuměge německy, wůbec za
ancauze gmjn bude.

Prof. A co, kdyby takowých Francauzů buď we
dni, buď w okolj gegjm wjce, až i na tisjce bylo?

Slaw. Tu by se patrně dělili, a gako gsau u ná
Češtj a Něměčtj Bojemowé, nápodobně by tam Němečt
a Francauzštj Rąkušané byli; wždy wšak dwa národow
w gedné zèmi.

Prot. Tedy w gedné wlasti?

Slaw. Pokud gistau země částku, neboliž gisté zhor
dolů, řek a lesů sestáwagjcj okolj wlastj nazýwáte, nepřjm
se, a na ten způsob celá naše, gakkoli prostranná mát
země gedinau bude wšech národů wlastj, a předce, ž
wjce na zemi wlastj gest, (wygjmage ty waše swětoob
čany) žádný potud nepochybowal; aniž, pokud mn
známo gest, přirozenost zwláštnj tak nazwané wlast
obehnala něgakau hradbau, aneb plotem gakýmsi widi
tedlným opatřila, tak aby gedné každé z nich wěčn
byly wykázány meze, a ona za hodnými toho přjčinami
menšj nebo wětšj býti nemohla.

Prot. Widjm že, nechci-li, aby se ten led docel
rozgihl, ustaupiti musjm. Tedy kolik gazyků, tolik ná-
rodů, a kolik národů, tolik wlastj?

Slaw. Gelikož gistá částka země s swými obywatel
dle gazyků rozdjlnými práwem wlast slowe —

Prot. Čechia tedy částkau Bojemie, a w Uhřjch
neyméně trogj wlast, a co při tom neyutěšeněgšjho, hezky
pomatena gest!

Slaw. Smě̀gte se do wůle; ginak nenj. O gméno
se nehádáme, nýbrž o wěc samu; a mnjm, kdyby Česk
národ se poněmčil, aneb gakým koli giným způsobem
pošel, (čehož na wzdory nenáwistnjkům Českým geho
duch ho chraniž a ostřez,) žeby gméno Čechie zemi t
tak málo náleželo, gakož gj náležj ono Bojemie, an w n
dáwno žádných Bojůw wjce nenj. Tedy-liž wčera cjk
tak hrubě chybeno? Nebo gestliže wlasti bez národu
národu bez gazyka zwláštnjho pomysliti nelze, dokládám
gešt gednau, že se žádný, kromě kdož gazyk národu
swého miluge, prawau láskau k wlasti honositi nemůže

Prot. Nechci déle upjrati, že gakási národu bytos

[redacted]

gazyku geho záležj. Wěru! Slawomil domněnj swá, ...opa sebe zwláštněgšj, wýborně ohrázeti zná.

...wi. Zkaušjte mne přjteli! Wy, gsa milownjk a ...tel staré i nowé literatury, wjte dobře, kterak každý ... swětě národ o swém gazyku smýšlj. Znáte ono Řj...anůw na wtjragjcj se cizozemce neustálé newraženj, ...ň třeba připomenauti wám Juwenála, an gako wšech ...stenců zástupce ty Grékuly tám ne nehodně mrská; ...ete staršj přjklad? máte geg na neystaršjm, od něhož ...tky gsau, národu, Hebregském: celý zákon pln gest ...ky rozpálené k wlasti a gazyku. Ale proč hledati ...mrtwých, čehož u žiwých dosti! Frankowé až pyšně ...práwěgj o gazyku swého rozšjřenosti a sláwě; Angli...né swého sjlu, hognost a krátkost, ač že ta geg ne...ilo štěkawým činj, horliwě zastáwagj. Což Němci? ti ...isté gednau rukau wynálezky učenj a uměnj Francauz...ých dychtiwě wždycky uchwaoowali, a wšak druhau ...emu, co u nich pofrančiti se chtělo, widliček podá...ali.

Prot. Wše to pohřjchu swědčj, že swět posawad ...zmaudřel. Ony wýborné myšlénky o powšechné obci, wšeobecném gazyku, o pokogi wěčném, zůstanau tedy —

Slaw. Čjmž byly na počátku — pěkným snem! Ten ...audrý a mocný přirozenosti spráwce, kterýž působj, ...y ty waše Španielky a ty mé Holandské tulipány, čjm ...ile tjm wjce, ony k owcjm, tyto k tulipánům Českým ...dobněgšj byly: kterýž winnému kři rowně gako krá...wskému gablku náležitý prauh země wykázal, nás obělil, ...aury očernil: kterýž, ať djm wšecko, ani dwau we ...rětě zrnek pjsečných docela sobě rowných neučinil, ...n spráwce, prawjm, nedopustj, aby ta we wšech wě...ech panugjcj rozmanitost podiwná w gednom pokolenj ...lidském, aneb gen w gedné wlastnosti geho lidskau mocj ...ušena býti měla.

Prot. Ačkoli sám pochybugi, žeby kdy geden gazyk, ...ť i gakási nadpřirozená moc wšechněm národům dnes

geg w ústa włožila, dlauho se udržeti mohl, aby ho no
Bábel nerozdělil: nicméně za to mám, že gak bez
oné w prawdě welebné a diwné rozmanitosti', tak
ugmy osobnosti swé národ Česky poněmčiti by se mo
nebo ani neysubtilněgšj záwěrek toho mi nedokáže,
týž národ, proměniw gazyk swûg, zjtra byl proto giný
než dnes gest, národem. Gen se přizneyte, že gak
záblesk od toho gazyka Českého oko waše zarazil,
wám, že geden gazyk gest gako druhý, nelze bylo
chopiti.

Slaw. Mohl bych wám odpowědjti, gakož odpowě
onen filosof učjcj, že smrt a žiwot gedno gest, tážjcj
se, proč on tedy žiw gest a neumřel? Pro tauž příči
wece, že to gedno gest; — aneb tjm wás odbyti,
owšem gedno gest, gestli růže od přirozenj červe
aneb bjlá; nicméně djwky naše by to nesaudily za ged
aby gakaukoli růžj pěkná ňádra swá ozdobowaly, nýl
každá by rozwážliwě wybjrala tu, která by k pleti g
neylépe se hodila. Ale odstupte šprymy, kde rozml
wánj tak wážné mjsto má. Kdyby waše filosofie kosm
politská byla filosofij weškerého swěta, řekl bych,
prwnj gsem, který se snášjm; ale dokud neywýborně
lidé u wzdělaných národů s wšeobecnau pochwal
zpjwagj:

Franky budauce, budem národ, ne wšak ale Němci.[1]

Aneb:

Každý národ ge žiw, pokawad přemilý mu gazyk zn
Mateřský, s njm ach! gestost geho hasne negistá.[2]

Dotud tušjm bez hany smjm přáti, aby národ m
milý raděgi s druhými národy chybowal, než aby za
to neposlednj Slowanské gméno a bytnost swau, zad
ten drahý poklad — gazyka swého, pro který od př
ků geho mnoho krwe prolito bylo. — Ale nechtěg

1) Gleim. 2) Virág básnjř Uherský znamenitý.

[redacted]

rány, ledwa zamřelé — nebo kdož by mnedle bez bolesti na ni pohleděti mohl? Než co, , že gest geden gazyk gako druhý, znělo pěk- prawdwiěgi? Zdaž každý národ nemá swého gako wychowánj wlastnjho? A nenj-li gazyk d weliký wšj wědomosti lidské, kteráž gjm od yna, co zwláštnj gedné každé rodiny bohatstwj Co wjce? gazyk gest neywýtečněgšj, dle země prauhu, mrawů, smýšlenj, náklonnostj, ијcerých každého národu rozdjlů uzpůsobená a tudy, gakož každý účinek k swé přjčině se on složenjm, zwukem a powahau swau neygi- sywěrněgšj obraz počátku, zobecněnj, wzdělánj, způsoby samého národu představuge, tak že m gazyku gako celý národ žige, a geg co důwod osobnosti swé pronášj, geho skaumá- neomylně skaumán býwá, a gjm samým od gi- ıdů tak se dělj, gako se dělj člowěk od druha ychowánj a zwedenj. I může tedy wlastenec, ohlédage na gisté zámeznj filosofy, bez bázně, ıhonný předsudek upadl, milowatí gazyk gaký- du swého, ano, ať djm geště gednau, gelikož u lidu dosti praweno býti nemůže, bez lásky kému gazyku na lásku k wlasti, t. g. k národu ımysliti nelze; a Čech tedy zárownau smělostj ůže:

i budauce, budem národ, ne wšak Češi wjce!

Tenkráte (mezi námi) po celém tom ledu giž negen wlastenský, ale i básnický oheň řál. Ale ti Čechowé, co se tak trpěliwě gako ičná na bjlo z čerwena barwiti dáwagj, aniž se y gsauce bjlj růžemi býti přestali, a co se při h mrawech, způsobu a řeči tak wýborně magj, ıdi gsau, když gim kdo těch dřewnjch gegich připomene, ti, prawjm, Čechowé musegj býti ısaičtj lidé, že se citliwost gich tak náramné

změny, gakau wy w poněmčenj gegich widjte, nelel
zdá se, gakoby ge změna ta nic nebolela, ano i přjge
něgšj gim byla, než snad pupě zmoteylenj gegj.

Slaw. Wědomo gest wám, že člowěk w roztrhan
kabátu wšeho mluwiti nesmj. Diwjte se wšak, že ti
týlowé, nebo raděgi brauci (tak gsem ge z mládj g
nowati slýchávál,) lépe se magj, wyssáwagjce pro s
kwjtj lučné, nežli wčeličky, kteréž pro obec záso
strednau pracně sbjragj? Gsau to hladoleti, gich
bohem břich gest, a gestliže ten pln, co gim do wl
a národu? Deyte takowému sobjku gjsti, a chcete-li,
wám zapře negen wlast, ale i matku a otce swého;
málo se wjže přirozeným zákonem! Wšak on wždy
nagde pěknau zástěru hanbě swé, buďto pokrče ram
nama dj wám, že tak osud to nese, nebo konečně
filosofa se wydá, gelikož mnj, že těmto pěkně sluš
žádné wlasti nemjti. Aby o swé spoluobčany dbal,
běhy národu swého čjtal, k tomu ho ani prosbau nep
wedete; a gakby mnedle čjtal, ano Česky neumj,
w něměině gen gednostranně předky swé sezná, ač
ani w němčině nečjtagj hrubě takowj Nečechowé letop
o národu swém, bogjce se, žeby dočtaucjm se, gak š
chetnj byli otcowé gegich, wlastnj swědomj gim od
dilost od nich připomjnalo, a z hrdin pošlých hube
spjlalo. Což tedy, chtj-li ugjti zgewného na sebe prs
ukazowánj, zbýwá gim giného, než aby se doma i w
za Němce wydáwali, gelikož widj, že Čechowé od dáw
tak zdwořilj gsau, a Němců, kteřj za dwadcet i wjce
mezi nimi bydljce Česky naučiti se nemohli, beze wše
smjchu snášegj: gednák tu oni zdwořilost magj gen
k cizozemcům, že nechtj uraziti práwa hostinstwj,
s našinci, newjm, proč by takowau útrpnost měli? Na
celá potupa a hrdánj gich slušně naléhá, že směli
tupiti wlast swau, žežhule! sebjragjcj pérka po páwj
a znagjcj se k stádu cizjmu, a kyhagjcj s njm; odl
by dáwno giž wyštjpáni byli, leč že tamti, trpjce u

počet swůg k wýchodu rozhogniti hledj, třebas
ſáhulemi opowrženými.

Ay, ay! toť něgaký Satyr z podšjwky wám
snál bych se, kdyby se ty žežhule na wás se-
ıodně wám, gak tam Lucianu filosofowé, wy-
wyrwaly.

. Kdybych gim to řekl německy, — Česky
:gj, neb aspoň stawj se, gakoby nerozuměli,
ı, kdyby gednau nekyhali, celý swět by zwěděl,
ıewděčné žežhule. Gednák nechť přigdau, tu-
·ch gako Lucian hodného saudce nalezl.

Neradil bych wám k rozepři w tento čas, ge-
drahotu wšech wěcj i na sprawedlnosti hrubě
. Ale bez šprymu, Slawomile! rozmlauwánj naše
ad nadánj oprawdowěgšj, budiž, gak prawjte, že
ı Čechowé zůstanau Čechy, pokud Česky mlu-
ıu: než, prosjm, co na tom, gestliže oni Če-
ıau nebo Němci, genom když šťastnj gsau; čili
by Němec nemohl tak šťastný býti gako Čech?
. O milý Protiwo! rozuměgte mně lépe. Ne-
mdlý, abych to myslil. Gá sobě wážjm Němců,
o národu oswjceného, a každý Čech tak pra-
ıde a wyzná, že gim w uměnj aspoň tolik, co
Francauzům, dlužni gsme; kterak bych mjnil,
to samé, že Němci gsau, šťastni býti nemohli,
sám to, co ge šťastné činj, umělost gegich wy-
:bjm a milugi? Ale mohau-li Čechowé, pokud
ıněmčowánj trwá, šťastni býti, to wěru giná otázka
ıšte sám a suďte! Pauhý Čech ode wšech auřadů
gsa, ani mizerným nadennjm pjsákem býti ne-
·brž gako tam u Egypčanů ku pluhu neb šjdlu
ch zaklen gest, gešto zatjm cizozemec nadutý
ı zemskau a prospěchy geho se uwazuge; aneb
nákladem a pracj k auřadům ten kljč německý
sobě musj, we školách, očkowaných sice němči-
k tomu neywjce hodných, aby i poslednj znik

wtipu Českého udusily; w nichž by i neybystřegšj hlawě z
čtwero i patero let nebylo možné se naučiti kromě tom
německému bukwaři, hezky od slowa k slowu, gakoby n
moldánky hrál. O porozuměnj wěci, pohřjchu! dbánj ne
žádného, a k posledu wygde ubožák gak wšel, gen o něc
tupěgšj. Zdali wás nepřiwjtali gako mne, Čecha pauhého
s pauze německým slabikářem? Wás-li učitel neugišťowa
gako mne tisjckráte, že Němec gsem, že němčina ges
má řeč mateřská, ačkoli matce mé německého slowa nikdj
ani na gazyk newstaupilo? A co studia? zdaž i tam, coby
se neywjce učiti mělo, u mládeže se nepředpogjmá
Těch zagisté žák Český buď pro nesnadnost dwau řeč
neznámých, z nichž gedna neučj se tak, gakby se
dalo, brzy se odstrašj, a do djlny nebo na pastwu s
wrátj, gestliže postudentiw se wjce mrzkým nebude po
walečem, — aneb pak wšecku nesnázi zmužile přeskočj
a konečně buda wýborným Němcem, Čechem býti pře
stane, a k auřadům w Čechách Němce gest nemnoho lepš
— Netrpj-li sama při tom sprawedlnost? Zdaž na tom
gest dosti, že práwům, takměř pauze německým, toliko
saudce rozumj? — Zdaž od našich auřadů pauhý Čech
sprawedliwosti bezpečně nadjti se může? Prosebný geh
list Český buď se zawrhne, buď, že žádný mu rozuměti
nechce, do němčiny třebas naopak, překládá, gsa po
dáwán od Kaifáše k Pilátowi, an zatjm každý škrabák
nad njm frnj, že německý nenj. A tak Čech, chce-li
k swému, wol newol práwnjmu přjteli, často řekl bych
nepřjteli, a opět na wětšjm djle — Němci, do rukau se
wrhnauti přinucen.

Prot. Než odkud mnedle w Českém mjstě sudj Ně
mec, gelikož dle opatrného rozkazu při skaumánj s
saudce zgewný se rozdjl mezi Němci a tak nazwaný
obogetnjky činj? —

Slaw. Činj, gedno pozdě! Potom každý, ať ge
něco po chůwě bleptati zná, nebo dobrého gitra p
Česku dáti umj, za obogetnjka, kterýmž owšem w giné

e wytwořil? — Než nechci wás dlauho woditi
lářjch, gichž gména samého, snad ne bez přj-
ohý se leká, to řeknu toliko, že mne pokaždé
ský smjch napadá, kdykoli německý ljstek In-
do ruky wezmu, a čtu, kterak tam neb zde
ch k dostawenj se pod trestem powolán býwá,
řegnau dostáwá zpráwu o nápadném dědictwj,
owánj statku geho, a tisjcerých wěcech užiteč-
otřebných, o nichž se celá německá Řjše snáze
t práwě ten, koho se týče, gelikož tuze mnoho
něho žádati, aby, Čech gsa, nowiny německé,
ozumj, kupowal, a sobě wykládati dáwal. Což
ráwourážné uznáno gest, že samo neywyššj řj-
egně prohlásilo,[3]) *že žádostiwo gest, aby list In-
také Českým gazykem se wydáwal:* gakoby pra-
se Čechowé styděli geden na druhého něme-
měg on neb nic, wolati a mluwiti. Prospěge-li
é země Pána pokynutj? — Čas neylépe ukáže.
Na ten způsob Čech předce šťastný gest, ge-
sám newj, co mu chybj.
Tak šťastný, gakož ten úsměch wáš geg šťast-
dokládá! Bohužel, že ne šťastněgšj! Než gaký

swůg béře, nýbrž i wšelikými spisy potřebnými, co
gakými rukowětmi ke wšemu uměnj hogně opatřen
I pomlauwá-li ten potom geg, že nenj tak zprávný
lid německý, že nenj k djlném rozmanitým a k fabry
způsobilý; mnedle nenj-li hoden úkoru gako w bág
prawice, ana swé sestře lewici nemotornic předh
wala? Bláznowá! kdyby člowěk cwičil obě bez roz
což by překáželo, aby gj lewice we wšem rowna neb

Prot. Co se týče hospodářstwj, ba i giného um
mnjm, žeby w tom duchownj pastýřowé a učitelé šk
lidu přispěti mohli, an by přjklad gegich wjce wydal,
knihowny spisů neywýborněgšjch.

Slaw. Deyme, že tomu tak gest, ač že weliké
hnútky mám toho přjti, deyme i tomu, že slušno
aby duchownj také w tělesných potřebách lidu do
radau posloužiti mohl: než, prosjm, žádati-li se od
může, aby on wšecko we swětě uměl, a w tom sa
wšecko wšem byl, aby přjkladně štěpowal, oral, w
přehljžel, snad i rozepře wedl, a rány léčil? — Učit
— Kolik, mnedle, mezi nimi Borowých, Pawlowský
Michálků? Nežádeymež, aby za skrowný plat swůg g
i učenj byli.

Prot. Wše to arci důwodem gest, že kde w
uměnj wáha, tam i dělnost, pilnost a způsobilost se
kloňuge. Než to wás neywjce těšiti může, že př
wzdělaným gazykem, gakož německý gest, uměnj
lépe do národu přicházj; a mysljm, že Čech uwy
němčině, w uměnj a wzdělánj dřjwe a snáze prosp
než aby w swém gazyku od dwau set let, gakž n
sami Čechowé nařjkagj, zanedbaném, wzděláwati se
gešto snadno to každý pochopj, že snáze gest, stu
hám w cizj řeči porozuměti, nežli gen gednu do
sepsati.

Slaw. Že uměnj s gazyky do země se wnášj,
pochybuge? Ale zůstane-li uměnj to w gazyku ci
aniž s welkým národu zástupem se zdělj, tuť, mys

méně prospjwá, nežli bohatstwj, které tam Pan Steyskal za žjto sbrabuge a we sklepě pochowáwá do truhly železné: tomu Weyskal, synáček otci na leytka hledjcj, gen co z domu ho prowodj, wjka otewřit poběhne, a úplnau swobodu i oběh mezi lidem požitečný způsobj. Ale kdo způsobj doma oběh náramné učenosti Pana Wšewěda? Ten umj wšecky gazyky, gen ne Český; učenosti pak má tolik, že newj kam s nj, nýbrž rok co rok baljky gj posjlá do Lipska židům, ač že mu psali kolikráte, aby přestal woziti dřjwj do lesa, že gest tam wjce spisowatelů nežli kupců. — On wšak předce neustane pracowati pro cizinu; gednak na wlastence s autrpnostj hledj, že tak zpozdilj gsau a toho gazyka neumégj, w němž on tak utěšené wěci wynášj. Nebo we wlasti geho gim nerozumj nižádný, a gest to pro domácj tak, gakoby on ani učeným nebyl; a o něm práwě řjci se může, že nenj prorokem we swé wlasti. — To na waši prwnj námjtku; druhau dowoljte mi tak obrátiti: Snáze gest národu sto dobrých spisowatelů wynesti, než celému w giný národ se obrátiti. A wěru, deyte Čechům, co k tomu potřebj, a stogjm za to, že za dwadcet let diwy na literatuře gegich uhlédáte; kdežto oněch padesáte let, za které onen našeho národu dobrodinec, že Čechy celé se poněmčj, slibowal, giž drahně minulo, a čjm dále, tjm wjce gest widěti, že selhal. Tak Bůh potrestey wšech Čechowých nenáwistnjků, aby zkwétati geg widěli, čjm wjce se nadáli záhuby geho.

Prot. Což gest padesáte let wzhledem národu, an gako mrawná osoba gest nesmrtedlný! Gá prawjm, že za dwě stě, a když to ne, owšem za čtyry sta let zagisté se zněmčj. Nebo k tomu že přicházj, widjte sám, gestliže wás ta wlastenská láska docela neoslepila. Za posledničh třidceti let okolo pomezj na sta městeček a wesnic se poněmčilo; šest kragů gest německých, a ti gsau práwě neylidněgšj, práwě neywzdělaněgšj, kdež obchod, uměnj, fabryky a hospodářstwj w takowé dokona-

losti se nacházegj, gakéž w pauze Českých ledwa gak stjn onde a onde gest znamenati. Němců, přidáte- Prahu, wětšj města a úřednjky pozemské, tolik neyméně gest, co Čechů; a tito, kdož gsau proti oněm? — Se dláci, a něco měšťanstwa w menšjch městech; u wětšjch gak sám prawjte, za Češtinu se stydj; tak že w Čechác gazyk Český sedlským, a to gen z částky, německý na proti tomu městským a zwedeněgšjm gmenowati se můž Ač že giž i pauze Češtj sedláci děti swé pilně k němčin magj, wědauce, že ginak gim od pluhu daleko stawi se nemožno; a městské dcerky? co platna těm krás bohatstwj? neuměgj-li německy, i ten chatrný bradý gimi pohrdne. Německý gazyk této doby gest krás wtip, ctnost, bohatstwj i poctiwost. Toť hlas sedláka měšťana; wše newražj na ty předky naše, že nebyli r děgi Němci. Gelikož tedy němčina gediné gest spase wlastenců wašich, i což gim gj nepřegete, a to gi chwáljte, čehož by rádi pozbyli? Wšak, wěřiti-li tom Českému Pautnjku, nic wám pilnost waše neprospěg protože nad to wšecko dobře on pozorowal, že zem Česká se Slowany ginými toliko na Morawu mezuge, což neybolestněgšj rána Češtině gest, že i nowězrůst gjcj pokolenj w pauhých prwé Čechách nynj giž w prawd německé gest; i gestliž tak, gakož wěru gest, nenj d toho času daleko, kdy se řekne: *Kdež Čechowé? Byli*, *nenj gich wjce!*

Slaw. Ten Český Pautnjk, co tak brzy doputowal — Tomu na potkánj ubodnauti se mohlo, co gest kragana: wždyť gen na pomezj gezdil; a Čechowé, to geho k nim smýšlenj, které sem tam podřekna pronesl, málo přjčiny magj gemu wděčni býti. Diw- že gežek w bágce posawad pjchá? — Že Čechie asp skrze Morawu s ginými zbratřenými Slowany se stýk to má nad zemi Maďarskau: může-li wšak Maďar u žeti se a zkwétati wjce, než cizozemci sobě předstawug proč, chtěge též, nemohl by Čech? Ale přizneyme

[redacted]

e, zhasne-li gméno geho, on sám toho gest neywětšj řjčina. Nedá-li gemu zdwořilost geho, aby gako Ma- lar spolnjky swé nazýwal přjpletkami, mělť by owšem to následowati w tom, aby milowal gazyk swůg, a za- chowal půwodnost národu swého, která že s ugmau gazyka za našich dnů náramně trpěla, toho zapjrati, bylo by arci o polednách slepým býti; že by ale národ náš w prawdě na počepj byl, a strach šel, aby wše, co Če- chem gest, před námi očitě nezhaslo, gak to giž gistý id s plnau hubau a s radostným srdcem prowoláwá, gako nad hrobem Čechie dupage a křiče: *Ha! tu ležjš! wčkali gsme tě hrdá sokyně!* — to, mysljm, směšný gest triumf před wjtězstwjm! Od té chwjle, co do Bojemie Čech nohau wkročil, w neustawném trwá zápase s cizo- zemci, a tolik wždycky nepřátel proti gazyku gehó doma i wně wálčilo, že, diwil-li se Balbjn po tolika wognách býti gen gednoho w Čechách obywatele, my dnes prá- wěgi diwiti se můžeme, že slyšeti gest i neyslabšj hlahol došlé nás od předků slowanštiny. Než tak zdlauha, i sám chtě, umjrá národ! Přepial tedy úsudek swůg ten, kdož prawil, že giž německé po nás wyrostá pokolenj, tak abychom my poslednj Čechowé byli; ó toť mluwil ze žádosti srdce swého! Čili mnj, že se wypudj gazyk náš, co neduh nějaký, očkowánjm giného? — Ta gest člowěka powaha, aby čehož neumj, nedbal, widěl w kaž- dém druha swého, a gako ona bezocasá liška každému radil kusým býti. Zagisté, pokud ten weliký obecného lidu zástup Česky mluwj, plésati nad pohřbem Čecha gest směšno; práwo-li? Tomu by tušjm Němci, kdyby gich se to gako nás týkalo, neylépe učili. Než děkugme Bohu, že nenj tak zle, aby nemohlo lépe býti. Lid Český gest; panstwo, nechť sobě howořj francauzsky neb chaldegsky, (rozumněgšj gazyk lidu swého milugj) což na tom? že lid za to ge má, zač sebe wydáwagj, — za ci- zozemce, a tjm méně ge miluge, čjm méně od nich mi- lowán gest. Wšak gim to špatně slušj, když s podda-

nými swými skrze tlumače mluwj, což ať s Lucianem djme, w prawdě tolik gest, gakoby cizjm uchem slyšeli, cizjma rukama gedli, a cizjch očj a nohau potřebj měli, a woditi se dáwali, gakoby slepj a chromj byli. Pakli-že to slepota a chromota mizerná gest, což řjci mám o těch trefných opičkách mezi nižšjmi, genž myslj, že kdy neuměgj Česky, hned Páni gsau, Českau řeč za sedlskau magj? — Ubožátka! newědj, že každý gazyk tu, kdež doma, sedlský gest, a že sedlák gest obywatel země neypředněgšj, genž by gim práwě řjci mohl: Co mi to gečj okolo hlawy? Gá wám dáwám gjsti: gsteli wy lidé gako gá, mluwte, ať wám rozumjm! Diwno gednak, že mnohý děti swé německy učiti rád dáwá? Wšak i Němci swých do Čech posjlagj; oba tedy obau gazyků potřebu cjtj. Než má-li Čech, že se Němec w zemi geho rozšjřil, přestati Čechem býti? Proč ne raděgi onen Němcem? čili, aby kam směřuge, wyšlo a řeklo se: *Hle! nebylo z Čecha nic, pokud se neznĕmčil*; i bylo prawdiwé cizozemců přjslowj: *Cesk é gest* 4) *widěnj nehodno!*

Prot. Kam wás nese zámeznj horliwost! Zdaž gest Čechům na škodu gedno neb druhé cizozemců přjslowj, kteréž gediné dowodj, že oni gazyka Českého neznagj? Toť zagisté zwedeněgšjm Čechům žádný za auhonu ne položj, že německy se učj, a s gazykem uměnj německá sobě oswogugj.

Slaw. Nenj to gegich auhona, že uměgj německy, ale, že neuměgj Česky! gakž toho dobré a sláwa wlastj gegich wyhledáwá. Kdyby, mnedle, cizozemec, čta příběhy země České, žádostj pogat byl widěti ten národ, gehož kolik předků, tolik hrdin bylo, který negsa welký, welikého sobě we swětě zjskal gméno, a samým sebau to-liko přemožen býti mohl; kdyby prawjm připutowaw k nám widěl a slyšel, gak mnohý poctiwých otců ne

4) Wieland w nowých básnjch.

rný synek nemjrným weseljm w diwadle tleská ruka-
na pochwalu herci německému,[5]) který přjgda po
stinu opowážil se toho hrubešstwj, prawiti weřegně
sm wůbec Čechům, *že w baurliwém času dokázali se
í prawým národem německým!* gakoby gen Němec hod-
m býti mohl: — kdyby widěl a slyšel, gak za tak
lebné a šlechetné předky tak chatrnj potomečkowé
hanbj, a studem lekagj, když Čechy ge někdo na-
e, widěl a slyšel, gak, čjm kdo méně Čechem gest,
wětšj hodnosti docházj: gak tu saudce protokol
bě do němčiny překládat dáti musj, nebo krage
ráwce gak tam w N* důležité země Pána rozkazy pauze
ském lidu německy wykládá, a kdy wše hubu naň
ejrá, mnj, že to pozornost, a newj, že posměch gest;
bo gak tam w N*[6]) nenj Čecha duchownjho, by lidu
wo Páně Česky hlásal, protože w Čechách studugjcj
patnácte let nemá, kdeby se naučil Česky, a má-li,
wj, že k platnosti to gest; gak Němec kaplan s lidem
modlj, až se wšecko za břich popadá, a gak na to
ho správce druhý den do školy běžj, honem něme-
y učj, a když to hned negde, wšeho tak nechá, a spo-
gj se tisjci důchodů swých: kdyby ty, a těm podobné
ci na swé oči widěl, a na swé uši slyšel, gako my ge
djme a slyšjme den co den: kdyby widěl konečně ten
rod pocestným gedaucjm po deližancj podobný a spo-
ný gen mjstem, bez spolnj záležitosti, bez odměnné
ky, bez wlastenectwj; podobný oněm čtyřem sochám
edstawugjcjm čtwero národů, gešto stogj na mostě
ském, zdělané od welikého mistra Prokofa, aby byly
rným obrazem cizjho sobě Českého národu, gemuž na
owršenj hanby nic nescházj, než aby, k čemu se i giž
blyžuge, gako páni s poddanými, sudj s stranami, tak
duchownj učitelé s lidem skrze tlumače mluwili: —
coť by se pohrdliwým čelem obrátil, nebo smjchy pukal,

5) Iffland w 1802. 6) Psáno gest to léta 1803.

blahoslawě sebe, že cizokragný gest, a pospjchal ku z
hrdin starých zaškaudlé kraginy, kde patrnj wygew
důkazowé, gaká neřesť z toho býwá, když národ, z
chutě sobě ctnost a mrawy předků swých, zanedb
gazyka swého, a swjzel doma, wně pak potupu se
připrawj.

Prot. Widjm owšem, a přjti nemohu, že buď
buď w čase budaucjm, nynj aspoň toho gest potře
aby každý mezi námi, kdož něgaký auřad zastáwá, Če
uměl, ano i tomu za prawdu dáwám, že, gestli ne
lidu druh, který k Němcům se přirazil, kamž i úředn
náležegj, alespoň ostatnj lid potřebu literatury Če
cjtj, řekl bych z částky, že wšak pro úzký wšech um
swazek toho řjci nelze, prawjm bez obmezenj, literat
České; kteráž by ale tak dokonalá býti musila, aby i t
kdo s německau známý gest, zamilowati gi mohl, gi
wždy by mu, gako sama Čeština, byla zawržena. Ne
gen s literaturau k gazyku láska se wštěpuge, a gest
gi potracugj tudjž Čechowé, gak brzy německau lite
turu zachutnali, zdaž i Němec gi mjti může, an mi
to s welkau nesnadnostj gazyka zápasiti musj? A w praw
chudoba literatury České gest snad neywětšj přjčina,
kterau Český gazyk tak málo milownjků má. Gá s
se přiznáwám, že o ceně gegj negsem posawad d
přeswědčen, ale mnjm, že, kdyby něco na nj bylo,
dáwno bychom to na gewě widěli. To wjm, že Něm
gak samému gazyku twrdost pro mnohé spoluzwuč
tak literatuře tu náramnau chybu wystawugj, že až
tu dobu ani gedné knihy České newyšlo, která by ni
nowého, wýborného obsahowala. Wšecko, co po
Čech dobře powěděl, buďto w německém gazyku
wěděl, buď to lépe powěděli Němci nežli on, gelik
literatura gegich Českau, i w Čechách samých, .
dáwno přewážila. Přidám i to, načež sami Čechowé s
naříkagj, že zwláště w technických slowjch welký ne
statek trpj. I gestliže tomu tak, gakož nelze pochy

...ť malý prospěch učinj ten gazyk w uměch a wě... Od giných ale dialektů Slowanských aby sobě ...apůgčil, neprospěge tjm mnoho, protože gim Čech ...e rozuměti nebude. Tak weliká, hle, na tom, co ...ho gest, ležj klatba!

..., Gak toho gednau žádný nebude zapjrati, a ...by zapjral, což i Protiwa uznáwá? — že gazyka ...ho wědomost Čechům gest i chwalitebna i pro... ano co wše do se zawjrá, newyhnutedlně po... gestliže nemagj mrawy, duch, sprawedlnost, ště... i sám národ gich zahynauti: o gazyku a literatury ... zwelebenj malá péče bude. Že gazyk ten dosti ...ěný a způsobný ku wzdělánj wšelikých uměnj ...toho stařj spisowé zgewnými zůstáwagj důwody, ... i gak našincowé, tak Němci, (wygmauce ty naše ...istj zaslepené,) nestranně ukázali. Slow, kterých ...ec a umělec žádá, owšem na mále nagde; než, ... dlauho-li tomu, že w němčině wjce? A u koho ...em nedostatek neywětšj? U toho, kdo s gazykem ...mě gest známý! Potom táži se wšech České řeči ...njků a zpytatelů: giž-li wšecka slowa a mluwenj ...bowé mezi lidem a w spisech sebráni a wůbec ...chod uwedeni gsau? — Posléze nepochopugi, tu ...by se prawý nedostatek wyskytl, coby zbránilo ...owi bráti slowce z giných dialektů Slowanských — ...edné matky pošlých? Ten ale křik nad množstwjm ...zwuček w našem gazyku zpozdilý gest. Má-li sem ...Čech něco wjce gich na začátku, zdaž za to Němec ...ci tolik, ba i wjce gich nenahrauge? Zwykem ne...ost mijj.[7]) Zatjm dobrý spisowatel w obogjm ga-

Co té ubohé Češtině wšecko wytýkagj! Slyšel gsem na swé ...rak giatil muž gakýsi gedņak nemenčený., že to sikawé latin... st a sp, co št a šp wyslowenj od Čechůw pošlo. O wýborný ...! Kdož pak we swé řeči st a sp co št a šp wyslowuge, Čech-li ...e? — Adelung prawj, že Saská řeč ljbosti od Wenedů nabyla. ..., zdaž Němci, čjm bljže Slowanů, tjm gemněgi ...? naproti

zyku mnohým twrdostem nenesnadně se wyhne.
za Němci této doby, ale ugdeme-liž kam, zůstaz
státi? Ač že i w tom se nám utrhá. Máme důležité
o národu našem, máme o slowu Páně, máme p
máme — nechci se do literatury našj paušti na
mjstě, anad toho gindy hodná přjležitost bude.
tam na wýchodu wystaupá olowěné nebe, i my ob
máme potřebj warowati se wečera chladného, chce
nápotom geště pracowati pro miláčky swé, wy pr
wáš weswět, a gá pro Čechy swé.

Prot. Byl bych Slawomilowy satyry hoden, kdy
geště newyznal, že kdo swým wlastencům proe
swětu prospjwá. Co wjce? pozorugi dle sebe p
že hrdánj Českým gazykem konečně od gediné
mělosti geho pocházj; giž i geho potřebu uznáw
že mnohé newědomé přednosti má, to cele wěřjm
geštо ho wědom gste. Gednak pochybugi, aby kdy
na prostřednj stupeň dokonalosti se wynesl, pokud
wjm otewřeněgi, gelikož gen tento němý hág gest
kem našjm) ta hlawnj záwora geg swjrá, a znikа
nedá, a dáti nemůže. —

Slaw. Myslјte zemské řjzenj? —

Prot. Tak gest! Neboť patrno, že dobré slaw
domu panugjcјho žádá, aby z Čechů Němci se
toť by gemu snadnost spráwy, gednotu a sjlu
zgednalo. Nebo, ať wšecko slowem uzawru, Franci
gednotu řeči gest nepřemožená. —

Slaw. Gá bych zgewně mluwil, byť i celý sw
swědka stál. Dwůr náš i s nepřátely zacházj praw
my bychom s prawdau předeň gjti se štjtili? Čirá
nás tu na tom mechowitém kořánj napadla, kdy
wypráwěti měl, gak wždycky Čechowé k sobě Ne
byli, tak že, ač wšickni slawnj z toho welkého

---

tomu Slowanů, tjm twrdági, čjm bljže nich? Sydme Šwába,
hu, , Beam.

i neměli se stegně k Čechům, řjci se může, -li gazyk Český, Čechowé sami tjm winni budau. t-li kdy gednohlasně prosili země pána o zagazyka swého, giž-li gen znáti dali, že gim milý iš-li gim, kdy čeho požádali, odepřel? Zdaž tj na prosbu swých wěrných wždycky nebyl ný? — Francie nepřemoženost? Ta, mysljm, š politiky zcela giné má průwody. Gisté gest, tty gazyka franského britský, kymrisky a bilosti se patrně dělj; a neznj-li i potud celtický á, ať pominu německý a giné rozšjřeněgšj. — ť giž we swětě mnohogazycj národowé: slaužili gednoho gazyka. I giž-li kdy slawný dwůr náš ı? A gestli kdy s štěstjm nerowným bogowal, ykowé národů geho byli tjm přjčinau? Zdaž n nestal se silněgšjm, že kolik národů, tolik h o čest zápasnjků do pole uwedl? — Gaký :kni mu srdcem oddáni gsau, gelikož wědj, že š práw, náboženstwj a gazyků národů swých! game té naděge, že ten Otec wšeobecný, který ı i žiwočichů pokolenj wšeliké, i národ náš ohá zkušenj prošlý, ostřjhá i dochowá do časů h. Geště, než domů se odebéřeme, dowolte, onesl několik pobožných žádostj: aby nám opět a radnic gazyk náš milý uwedli, aby se mládež učiti musela, neb ona žcl! neučj se, než co aby wšem Čechům láska k wlasti swé, a swor- i sebau, Němcům pak našim wětšj snášeliwost ětšj chuť k našemu gazyku s nebe do srdce ; a každý, čemuž gak náležj nerozumj, aby gak a skromného člowěka, haněti a tupiti hezky wa- !

WÝTAH Z KNIHY

O NĚMECKÉM NÁRODSTWJ

(DEUTSCHES VOLKSTHUM)

FRID. LUDW. JAHNA.

(Prwotiny pěkných Uměnj, we Wjdni 1814. list 48.)

Nic nenj obec bez národu, bezdušný strog; nic n… rod bez obce, bezživotná twářnost, wětrný stjn, gako c… káni a židé těkawj po swětě. Obogj dělá — národstwj.

Národstwj gest prawá mjra welikosti národu, kd… ono gest, tam gest obec, ne ale na opak, kde obec… tam národstwj. Obec bez národstwj — hwjžď (prázdn… ořech).

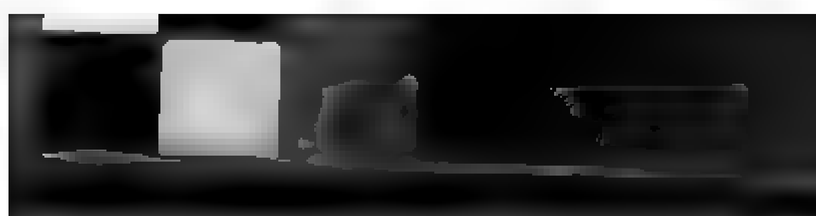
Zewnitřnj meze a hranice nečinj národa. Lidé n… mohau se gako slanečky do beček naložiti a nasoliti… anebo do člowěčj obory gako stádo uzawřjti.

We wšech časjch zahubeni býwali celj národowé… ale žádná lidská moc ani gediného národu newzkřjsila… Tisjciletý dub neroste w pařeništi, nébrž pod šjrým… nebem.

Smjšenci zwjřecj nemagj dobré plodnosti, u p. mez… kowé, a bastardnj národowé nemagj wlastnjho národ… njho žiwobytj. Kdo se zasadj proti wěčné, půwodn… moci wšech wěcj? W kwjtku pomněnce kochagj nás n… beská a ohniwá barwa w slične shodě; smjchey ge, bud… špina mrzká. Kdo snažen gest, národy zemské sehna… w gedno stádo, wydáwá se w nebezpečenstwj panowa… nad powržliwým smětjm pokolenj lidského. Newěř m… latowi a mezku, prawj španielské přjslowj. Čjm náro… čistěgšj, tjm lepšj; čjm smjšeněgšj, tjm k banditům p… dobněgšj. Den narozenj monarchie wšeobecné gest p… nj den člowěčenstwa.

Arab půlnočnj Afriky, přecházegjcj do Mauřenjna st hanba pokolenj swého. Tam i podlé *tisýce a gedné* ri auhlawnj nepřjtel lidský swau králku prowádj, a *ýraby* gest neyhrozněgšj wýmyslek Šezeradénůw. *Kabrús* gest hrdina banditů italských. *Barbeti* na starošmeauzském pomezj, *Mikeleti* w Pyrenejch čjhagj na řisť a laupeš, gako drawá zwěř w brlohách. *Lýtychowé Walloni* gsau powěstnj od Tilliho až na Amelia. Mezi redy *Šenowé* w podezřenj gsau. W Konstantinopoli rek i nowý Hellen neypodlegšj; w Asii Turek lepšj — laupežnických zemjch na prosto — powrhel a ohawa. de nowý Hellen nesmjšen bydlj, tam gest hoden swých edkůw. Gak ušlechtilý národ gest wlastnjch Kafrů, ír dobré powahy a neškodný gest Hottentot, a opět cj běsowé gsau lesnjci (Buschmänner). Swobodná obec lnočnj Ameriky bude dlauho nedužiwěti na mjšeninu podnj.

Žádný pták nedělá hnjzda spůsobem giného; žádný witel nestrogj domu hodjcjho se do wšech zemských trsků. Samogedský kregčj nebude w hod šjti Quineaowi. Nenj té zrostliny, nenj toho zwjřete, aby wšude dařilo. Gen onen, který Nowau zemi ohřege, by hity —, Saharu swlažj, by Egyptem —, Mauřenjnsko chladj, by Jonij, a ledné hory alpské zúrodnj, by rám se staly — mohl by na to mysliti, aby geden národ ostatnjm za wzor a obrazec wystawil. Spánj a štj, wjra a láska nedá se uprawiti gako gjdlo. Nikdo lesného spánj do nšj, tjm méně duchownjho do ducha ibřjmati mocen gest. Otec prwopočátečný giž umřel, rwotnj pokolenj došlo, národu prwotnjho nenj wjce. šeobecného wzoru, přjměru a obrazu pro weškeren a ždý národ nikdý nebylo, nemohlo a nemělo býti. Proš každý zhaslý národ gest nežtěstjm člowěčenstwa, ditau historie a nedoplnitedlnau mezerau. W gednom lko národu nemůže se ušlechtilost člowěčj wygádřiti, nobrž we wšech se wšemi. Nikde nenj stegného obli-

čege, nikde gednoho smyšlenj, gedné powahy. N
a tyž charakter, ale swůg wlastnj má sobě kaž
wěk wzdělánjm přiosobiti, a tak řka samotworc
Přjtel i nepřjtel pohrdagj bezcharakterným, ni
člowěkem, magjce w poetě půwodnost.

Národowé, gako gedinaký člowěk magj sw
chwjle. Řjm zbořili Gallowé, a to wěkostálé m
powalo pokog od laupežnjků. Wlny nawalugj
skály, bauře na čelo hor alpegských, země se tř
ostáwá. Charakter nezlomně klonj se pod nau
wený powstáwá ze psoty, gako uchřadlý kwjte
napogen rosau nebeskau. Gen Tamrlan, gehož
práce zahubowánj bylo, — nesa tři kaule swěta
a korauhwi, chtěl po celé zemi Páně toliko geden
geden gazyk, gedno náboženstwj mjti.

O založenj a zachowánj rowné wáhy ewrop
wladařstwj dlauhé wogny wedeny byly: budaucnos
se wogen o meze národnj; ale to budau wogny

Starých gmen, daných wětšjm i menšjm kr
násilně rušiti nehodno. Stará nazwánj wůbec g
hodný odkaz předkůw, napomenutj potomstwu, že
gest, také sebe zwěčniti. Kdo giným paměti n
gen za žiwota na nebi hwězdu mjti bude, zhasn
smrti geho.

Občanská poctiwost, dobré swědomj potřeb
i tam, kde zákon a práwa průchod magj. Samo
může odňata, ale ne tak brzo wštjpena býti.

Saudce (rychtáře), učitele a kazatele každá
cti měg, nechceš-li se sama zdlauhawě zabiti.

Politura nenj kultura, a přjliš wzdělánj g
domské gablko, wně sličné, wnitř plno popele, k
očj ljtá.

Učitel weský gest důležitá osoba. Toho ctj
hlawnjho učitele, který mne čjsti naučil. Kde d
hodných učitelů, tu za času pokoge méně plukůw
trestnjch a chudých domů potřeba.

ralé knihy gsau nebezpečněgšj než nezralé owoce; kniby záhubněgšj, než nezdrawé maso.
šj žádné wychowánj, nežli špatné. Wychowánj z učenj; toho možnost w gazyku. Clowěk má matku, na gedné řeči mateřské gemu dosti. Běda , kterýmž chůwy potřeba, běda nemluwňatům, wedlé mateřského gazyka i hned chůwiným mluno. Mateřská láska gest neylepšj tlumočujk po- o mluwenj, ana z leptánj a zagjkánj wytwořuge k s gitrem žiwota mateřská mluwa stáwá se ote- ranau k srdci, k paměti a rozumu; cizj raučj a é breptánj otwjrá zadnj dwéřka zlodégským kljč- Dwě matky neporodj gednoho těla; dwě nebo ěj spolu nerozwinau schopnosti k mluwenj. Přednj dwéře gednjm rázem otewřené dělagj průchod . Koně z předu i z zadu k wozu zapřaženj ne- u ho daleko. Učiti se z mládj w tuze autlém lwěma, nebo wjce gazykům působj nezhodu ., přetrženost myšlének a pomatenj celého člo- Podobně gako w stářj člowěk se plete, naučiw gazykům z mladosti: tak to newyhnutedlně děge tlém počátku žiwota. I dwaugazyčnj Karaibowé dětinstwj gedinau řeč, obecnau ženám, až do- brani budauce naučj se otcowskému gazyku, co tagnosti. Zázračné děti, gako Heinke, Baratier, g. gsau sokolowé, wyučeni od figlařů (tašečnjků), ohawené od lidolomců, aneb wždy nebezpečné sebe šálenj. W mateřském gazyku ozýwagj se hluboké city, dozwučelé hlaholy srdečné, od hlasu w koljbce, až do přesladkého, rozkoš- zhoworu milosti. Gen w gednom gazyku možno býti. Homér, a celá přjkladná starožitnost, Ario- so, Cervantes a Shakespeare zagisté neproleptali řečech swého mateřského gazyka. Mluwiti bez azyky znáti, a žádného mocnu nebýti; wěděti we wšech řečech gmenowati, a žádnau řečj geho

zjskati nemoci; krokánj, špačkowánj, papauškowánj, žádného národu tak gako Němce (ba Čechy wjce) nespotwořugj, a k neštěstj libugeme si tu potwornost, gako mnozj horáci — wolata. Naše opičj láska k cizjm gazykům giž dáwno znamenitými učinila mnohé wětrnjky, nedopány a tuláky: náš prostý a poctiwý národ zkazila, z ženštin strogné lautky udělala. Cizj gazykowé tomu, kdo ge toliko z náklonnosti a žwatlawosti mluwj, gsau tagná otrawa.

Nenj to z pauhé wůle, gakau řečj djtě neyprwé mluwj. Nebe, powětřj, země wztahugj swau moc na orgány mluwu. Tak prawj důstogný Koray, Nowý..., následek Herodota a Hippokrata, skaumatelů lidské přirozenosti.

Mnoho knih nedělá učeného, nébrž čtenj dobrých wěcj, a těch časté čjtánj dělá učeného a dobrého.

Národnau býti, národ historicky wyobraziti, a to w otcowském gazyku, gest swatá trogice historie. Historik nic nenj bez wlasti, bez národu, bez wlastenského gazyka. To gsau kauzly Jana Müllera — po německo-šweycarsku, proto magj nowj národowé ewropegštj tak málo historiků, Angličané tak mnoho a dobré.

Kdo miluge swůg národ, přičiň se o geho děginy; kdo ge wj, ten ge piš; kdo psáti umj, uč se děginám. Psánj historie stawj skutkům chrámy a mosty přes zapomenutj.

W swém gazyku ctj se každý národ; w pokladu gazyka paměť wzdělánj geho složena. Národ odřjkage se gazyka, odřjká se hlasu swého w člowěčenstwu, a odsauzen gest býti němau osobau na diwadle národnjm. Nech ať se naučj wšem gazykům we swětě a přeučen gsa bude tlumačem u Babelů — a wšak proto wždy nenj wjce národem, gest mjšeninau papaušků a špačků.

Twořenj slow, buďte gen dobrá, zpěčiti se nehodno. Haller poprwé užil slowa *Sternwarte* (hwězdárna). Nowáři za času sedmileté wogny mjsto franc. slowa bagage

li nowého: *Gepäcke* (zawazedla). Sterne Angličan wy-lezl slowo sentimental (citliwý), geho překladatelé ně-čtj: empfindsam. Büsching wywolil: Erdbeschreibung měpis) atd. Podobně w českém gazyku Kramerius wnj užil slowa *lodstwo* (Flotte); Stach přeložil ab-actum gmenem *odtažený;* a i my bychme historii ga-ka swého psáti mohli.

Národ mage národnj spisowatelstwj, gest pánem ne-ýrného pokladu. Zachowagj-li se swaté geho knihy, łže z popela wlasti zkřjšen býti.

Weliké to neštěstj, když někdo zapomenauti nemůže, učeným gest; mnohem wětšj, když potměšilowé a dymálkowé w prázdném domněnj swé wysoké ceny owážj se dusiti spisowatelstwj, magjce sebe za samo-žce rozumu.

Nezdárný syn, kdo se stydj za rodiče; proklatý isowatel, kdo swůg národ před cizinau tupj.

O RŮZNĚNJ
ČESKÉHO PJSEMNJHO GAZYKA.

(1832. Mus. Časop. II. 165.)

Gestliže literatura, česká od některého desjtiletj prostřed mnohých překážek wznikagjcj, žiwotem po-škud obgeweným wlastence upřjmně smýšlegjcjho obra-wala: nemůže ginak býti, než že způsobau a twár-stj, kterau této doby na se bráti počjná, téhož wla-ence mysl zarmucuge, a naděgi w něm o swém dalšjm ůku a zkwětánj na welikém djle udušuge. Ta smutná řrnost gegj gest bezpotřebné od gazyka w pjsmě po-twad užjwaného odstupowánj, a geho na giné a giné

podnářečj rozdrobowánj. Pohledněme na neynowě
staw literatury české, a obogj wadu poznáme.

Počjtá ona sice mnohé upřjmné a přičinliwé milc
njky, pokusila se za našich dnů dosti šťastně o wy
uměnj a rozličné druhy básnictwj, a na sebe pozor i
gedněch držjmagjcjch wlastencůw obrátila: ale dwě so
odporné strany mezi spisowateli dalšjmu zniku gegi
nemálo škoditi se widj. Gedna sobě gistau dobu mi
losti, kterau zlatým wěkem nazwati ráčila, za neywr
něgšj a neydokonalegšj obraz wšeho psánj wystawila,
nesnášeliwě i urputně má se k těm, kteřj gen o w
od wedaucj tam cesty se uchylugj, byť to i s napra
njm a uhlazenjm té weliké silnice djti se mělo. T
každý nedostatek a omyl zlatého gegich wěku rowně
swatým gest, gako správnost a dokonalost geho gazy
Oni wšecku literaturu i we zpěwjch i w newázané ř
w auzké meze slohu skoro gediného historického těsn
pro strach, aby se od wýborných Weleslawjnů a B
menských neušinuli, raděgi ničeho nepjšjce, k čemu
těchto klassický gazyk nestačowal. Od nich nelze
kati, aby nám českau logiku, fysiku, metafysiku pod
neb chrám giných wyššjch wědomostj kdy otewřeli, i
mohauce kljčů k tomu we swém Weleslawjnowi nale
Gakkoli ale tito starowěrci literaturu w pokroku geg
nemálo zdržugj, a gi gako Niobu w nepohnutedlný
men obrátiti usilugj; předce wšak, kdyby se gim toli
čehož owšem daleci gsau, podařilo Weleslawjnů a B
menských w prawdě dostihnauti, zapřjti nelze, že
wždy tak geště weliký národu a literatuře geho uži
přinášeli. Neměl by český národ spisů we třjdě saust
ných wěd a wyššjho básnictwj, ale historickými a z pro
poučugjcjmi knihami by oplýwati mohl. Dobře tedy
o zachowánj přesnosti a čistoty gazyka se snažugj, tol
w tom chybugjce, že o wyššj wzdělánj geho málo se star

Daleko škodněgšj literatuře našj gest druhá str
těch, kteřj od došlého nás způsobu psánj nepotřeb

odstupugj, anebo dokonce nowá nářečj w pjsemnj gazyk uwozugj. K prwnjm počjtáme ty, kteřj českému gazyku mezi cizozemci odwykli, nebo gemu se ze staré literatury nenaučili, (ano mnozj wjce knih českých napsali než přečtli), neb konečně zcestným hlaubánjm wlastnjm, neb nedorozuměnými od skaumatelů dobrých gazyka pronešenými slowy se zawedli. Těm ani zwuk českého gazyka ljbiti se, ani geho sklad k chuti déle býti nechce. Nagdau-li kde w německém neb giném gazyku něgaké dwogsmyslné a k básnické hřičce schopné slowo, nebo má-li giný který gim známý gazyk dwě saugmenné neb šťastně podobnosti rozlišugjcj, nebo konečně gim zdagjcj se býti zwučné neb lahodné slowo, tu giž nad chudobau a neohebnostj, nad twrdostj domácjho swého gazyka běduggjce, geg na cizj brdo přetkáwagj, nowá slowa zamýšlugj, stará stahugj neb natahugj, samohláskami protykugj, cizj smysl a zwuk gim wnucugj, a tak bohdá giný, bohatšj, libozwučněgšj dialekt z nuzného, hrubého mateřského utwořugj. K tomu z wětšjho djlu přistupuge neznámost geho prawidel, která to působj, že w užjwánj, změňowánj, odwozowánj a skloňowánj slow scestně a práwě opak pokračugj, a tak pohoršenj gazyka i čtenářů wšemožně dowršugj.

K druhým, kteřj konečně od českého gazyka docela odcházegjce, nowý naprosto sobě gazyk pjsemnj twořj, počjsti musjme některé z pánů Morawanů a Slowanůw Uherských. Byla to naděge utěšená, že u šesti millionů zbratřených Slowanů našeho pjsemnjho gazyka užjwagjcjch literatura swým časem weliké a wzácné plody ponese, we kteréž naděgi nás našeho Palkowiče, Tablice, Kolára, Šafářjka, Gallaše a giných přičinliwá horliwost posilowala; a wšak ze sladkého sna té weliké naděge nemile nás probudilo nowěgšj na Morawě i w Uhřjch milowánj, tuto nitrančinu, tamto gakausi walasko-hanácko-českau mjchaninu w pjsemnj gazyk powýšiti. Šel se duchu slowanskému toho samowraždného úsilj! —

Ginj národowé, magjcj daleko rozdjlněgšj dialekty nežli my, honosj se gediným pjsemnjm gazykem, w něm palladium bytnosti národnj pokládagjce, gemu každau oběť rádi přinášegjce. Ať nedjme nic o Anglii, Francii, Italii, Hispanii, kdež negedni gazykowé domácj wšeobecné pjsemnj řeči swé celé práwo postaupili, obraťme pohled swůg toliko na neybližšj nám Němce. Komu neznáma gest mnohonásobná rozličnost dialektů gegich njzké a wysoké, saské, šwabské, braniborské, rakauské, baworské, w každém kragi, w každém okolj giné a giné němčiny, a předce geden pjsemnj gazyk wšecky gakkoli od sebe se lišjcj šťastně spoguge. Bawor ne baworsky, Šwab ne šwabsky, Rakušan ne rakausky, ale každý z nich německy, to gest, we wyššj spisowné němčině pjše, čte a wzdělává se. Gaký tu prospěch wšem wůbec a každému zwlášť, gaký samému gazyku gegich užitek, z tolika pramenů w gedau welikau a wše potopugjcj řeku se stjkagjcjmu! — My pak nářečjmi mnohem sobě než oni bližšj, k nenabyté literatury a wzdělánj obecného škodě a zkáze, k žalosti wšech o naše powšechné dobré upřjmně smýšlegjcjch wlastenců, k newýslowné radosti našich nepřátel a gazyka slowanského hubitelů, sami se roztrhugeme, slabjme a zničenj konečné sobě připrawugeme. Půgde-li to dále, budeme mjti brzo knjžky w pražském, domažlickém, krkonoském, holomuckém, turčanském, a kdo wj w gakém podpodnářečj, w každém něco, we wšech nic! —

Český gazyk od 14. stoletj až do 17. doma i wně wážený, w okolnjch zemjch dobře známým, na Morawě wůbec, a na mnoze i mezi Slezany a Slowáky w psánj užjwaným byl. Drahé zůstatky geho dáwnj wzdělanost gsau neypewněgšj a neylepšj základ nowě wznikagjcj w těchto nynj dotčených wlastech literatury. Žigjcj gazyk dle běhu přirozeného ustawičným proměnám podroben gest, které proměny podlé mjsta a okolnostj wšude ginau twárnost magj. Psáti, gak se kde mluwj

byloby gazyk národnj na nesčjslné dialekty rozdrobowati. Má-li národnj literatura něgakau gednotu a wnitřnj ukončenost mjti, potřebj gest, aby gazyk co nástrog gegj na obecných a určitých prawidlech založen byl. Takowá prawidla poskytuge obyčegně sjdelnj neb giné hlawnj město, z kterého, gako ze srdce slušný mrawu a mluwy způsob do těla ostatnj wlasti wycházj. Přestalli ale domácj gazyk w témž samém městě býti nástrogem občanského žiwota, a ginému swé práwo postaupil, tu giž nemá mjry a prawidla, leda w samém sobě a w literatuře swé, kterých spustj-li se, w nesčjslné a záhubné nowoty a změny, i konečně w mrzké barbarstwo zbjhá. Doswědčuge toho prostřednjch wěků latina, kteréž z kalu hlubokého nebylo ginak pomoci, než auplným ku klassičnosti starořjmské nawrácenjm.

Nebude snad mezi Čechy nikoho, kdo by starau literaturu naši za hlawnj školu gazyka pjsemnjho nepowažowal; rozumjm pak zde netoliko celý gegj běh od prwnjch počátků nám powědomých až do 18. stoletj, ale obzwláště spisy 16. wěku, a mezi těmi na prwnjm mjstě biblj kralickau, ten poklad neoceněný národu našeho, kterýž gako pramen a zákon pjsemnjho gazyka w Čechách, na Morawě i w Uhřjch powažowán býti může, a za to od maudrého jesuity Matěge Šteyra práwem powažowán byl. Užili toho psánj způsobu wšickni lepšj spisowatelé, zwláště zasloužilý Faustin Procházka, wydawatel pjsem swatých, tak že geho biblj, co se gazyka týče, tomu, kdo kralické nemá, gegj mjsto na wětšjm djle zastaupiti může. Pilné čtenj biblj této ano kterékoli giné, wšecky gsau dobře česky psány, wšecky sláwa českého národu, gest spisowatelům českým wywěšený praporec, ku kterému kdo nepřisáhl, snadno cizjm zběhům a podwodnjkům, to gest, pokaženosti neb mjstné zwláštnosti gazyka materského, neb dokonce zwuku a prawidlům gazyků cizokragných sebe swésti a zběhem od pjsemnjho gazyka našeho učiniti dopustj.

Nawrženo dobře smýšlegjcjmi literatury našj přátely, aby Češtj spisowatelé něco od swé češtiny upustili, a ke slowačině i morawčině přibljžiti se hleděli, ano, když každá strana něco pro shodu obecnau učinj, snáze obě se sgednotj. Pěkně! ale, ptáme se, kterak to wywésti, aby z toho wětšj zmatek nepôwstal? Má se bljžiti čeština oběma spolu nářečjm a raděgi hned wšem podnářečjm? To zagisté nemožno. Čili gen — slowačině? Kterému, prosjm, podnářečj? Deyme, že gen gednomu, nitranskému, gakožto neywjce wznikagjcjmu. Co tjm giným podnářečjm zpomoženo? — Potom otázka, má-li to přibližowánj rozumjno býti z strany materie, t. g. užjwánj slow tam obyčegných, gak to činil Tablic, Pałkowič a ginj spisowatelé oněch wlastj? W tom se my přerádi snášjme, a ugišťugeme, že giž w prawdě mnohá gegich slowce u nás měšťanského práwa nabýwagj. Rozumj-li se ale zewnitřnj způsoba čili forma gazyka, tu nelze pochopiti, gak by dwě rozdjlné způsoby sgednoceny býti mohly. Přigjmánj slow ginoslowanských, budiž gen střjdmé, nářečj naše pjsemnj obohacuge, zdokonaluge: přigjmánj ale forem ginokragných ge rušj a zničuge, i připrawuge nás o mnohem wětšj prospěch, kterýž nám stará literatura česká přinášj. Škoda nám odstaupenjm od nj způsobená nemůže nižádným giným užitkem nahrazena býti.

Newstaupeyž nikomu na mysl, žeby Čech, užjwage pjsemnjho swého gazyka, swým domácjm nářečjm psal, Morawan pak a Slowák, chtěge po česku psáti sám gen teprwé tomu se učiti musel. Gest zagisté pjsemnj gazyk český, gakowýž w biblických a giných dobrých spisech se nalezá, a kterýž my sobě za obraz dobrého způsobu psánj wystawugeme, owšem sprostému českému bližšj než morawskému a slowáckému: ale i od našeho sprostého, zwláště, máme-li ohled na rozdjlné krage české země, znamenitě rozdjlný, tak že kdo se gemu z pjsem a knih nenaučil, gjm psáti nikoli způsoben nenj; ano každý

rostonárodnj spisowatel, který se čtenjm knih dobře kých pilně nezanášj, břidilem hnusným ostáwá, a ry dobrého spisowatele nikdý nedosáhne. Biblj kraá w Morawě powstala; Komenský, Žerotjn, Ctibor a j mnozj w staré literatuře co hwězdy prwnj welikosti skwěgjcj, Morawané byli: Tránowský, Slezák; Čerňan, Doležal, Hruškowic, Semian a mnozj ginj správně ky pjšjcj, Slowáci. Morawě a Slowensku pannonmu náležj i nynj mnozj z neylepšjch spisowatelů česlowanských, gichž gména w historii literatury české wěky skwjti se budau. Odkud, ptáme se, tito wšiú ušlechtilj Morawané a Slowené naučili se tak dobře ky, že lépěgi než tisjcowé rozených Čechů pjšj? Ne ginud, než odkud ostatnj částka česky pjšjcjch našich stenců, ze staré literatury české, a z nowých někteh spisů podlé přjkladu onéno zhotowených.

Odstup to od nás, abychom neynowěgšj snahu o ga. a literaturu slowenskau dobré paměti Bernoláka, a lepěge geho nastupugjcjch wýborných mužůw haněti li; my raděgi upřjmně z toho se těšjme, že u gednorných bratrů našich w Slowácjch, w tom slowútném rnjho křesťanstwa sjdle, odkudž ono swé paprsky i českau zemi prostjralo, konečně gednau láska k nálnjmu gazyku a literatuře domácj se probudila; die se rekowné mysli, stálosti a wytrwánj gednoho že, kterýž u swých kraganů w nepřjzniwých okolnoch sám takořka literaturu zbudil a gi obšjrným i na čas welmi správným slownjkem obdarowal: s podinjm a úctau hledjme na toho muže, který snad prwnj swé wlasti o wyššj básnictwj se pokusiti směl, a d Horacowu lyru w půwodnjch odách uchopil, hned Virgilem, Ovidem i Homerem chwalně pokračowal, matiw se sám o swém wesle na epické moře, noho zlatého rauna, — Swatoplukyady šťastně doplawal; ne w prawdě ony muže, kteřj welikomyslnau podau nowé té literatury, stali se dobrodinci nesmrtedl-

konec i s tjm na plac wygede, že skoro každý w Polském gazyku řečnjk Českých slow mjsto Polských užjwá, gako by to bylo na schwal dobře.«

»Nenj, co by tu mohlo se ljbiti, když někdo, mage wlastnj Polské slowo, zawrhna ono, wypůgčj na mjstě geho z cizjho gazyka, a mjsto »*Stanów* koronných« mluwj *Stawy* koronné; nebo to gest neginače, gedno gako kdyby kdo Poláky wyháněl ze země, a Čechy do nj přigjmal: w čem gaký by byl rozum, widj to každý. Prawda to gest, kdyby slowa Polského nebylo na tu wěc, kterau by Polák okřtiti měl, aneb w přetlumačenj z gednoho gazyka na druhý potřebowal by cizjho slowa: netoliko nehanjm, ale z tak podobného mluwě našj gazyka, gaký gest Český, wzjti mu dowolugi. Tak to podobno naši řečnjci Polštj slawnj činili; čemuž nerozuměgjce dnešnj, gali se nestydatě w swůg gazyk klásti diwná slowa cizozemská, a mjsto slow wýborných Polských stawěti Česká, dobře než naše podlegšj. Zatjm to gde, že těm nowým Ciceronům málo rozumjme, a tomu prosto nic, co nám kdy w pjsmě podadj. I mněgj oni, by to byl neywětšj rozum tak mluwiti, anebo tak psáti, aby málo lidj, aneb žádný nerozuměl, w čemž gak blaudj, znáte páni sami.« (Potom mluwj pan Kryský wůbec o srozumitedlnosti w mluwenj i w psánj, což zde pomjjgjme).

Na čež p. Lubelský: »Nynj mi to Pane Kryský powěz: když gazyk náš Polský nenj práwě dokonalý, (i pamatugi gá, kdy u dwora takowého řečnjka chwáleno, kterýž we swau řeč neywjce češtiny mjchal), gakým gazykem dwořenjn nastawiti swého má: gestli Českým, či Ruským, čili Charwatským, anebo Slowanským; anebo gestli mu též wolno starodáwné a práwě giž umrlé Polské slowa zkřjsiti, kde by se které sgjti mohlo. Nad to, že latinská mluwa gest u nás welmi pospolitá, wolno-li též dwořenjnu časem mjsto Polského slowa latinské wložiti. K tomu též i to bych rád wěděl, který gazyk

wšech, které s našjm magj přjbuzenstwj, gest těžšj.«
Abych na to slušně odpowěděl, (dj p. Kryský), mu-
očku wýše počjti. Napřed tedy abyste wěděti rá-
náš gazyk nenj sám w sobě starý, ač gjm dáwno
mluwj, ale urodil se ze Slowanského, gako Český,
, Charwatský, Bosněnský, Srbský, Bulharský. —
ulharowé přigawše litery od Řekůw, a přičiniwše
něco, a druhé předělawše, počali psáti prwnj gako
gednak předce pilnostj swau přišli k tomu za ča-
še mnoho pjsma Božjho na swůg gazyk přeložili.
iš ten gazyk dobře bohatšj než náš býti musj: a
, že dáwněgi w něm psáno, než w našem. Od
růw potom Racowé, Srbowé, Rus, i ginj pjsmo
Nastalo zase pjsmo České z latinských liter, giš
olerowanégšjho, odtud podobno, že Čechowé gsau
sedstwu s národy neprostými; ti hned spůsobněgi,
gi, ozdobněgi, zachowagjce gakés protahowánj
wech, podobné latinskému wyslowenj, mluwiti po-
I odtud urostla gim ta sláwa, že gich gazyk měl
ti owšem než náš čistěgšj. Gakož podobno bohatšj
áš býti může, a to odtud, že dřjwe k nim i pjsmo
ky přišly; ale o pěknost geště to nechať wisj na
u. A tak přistupugjc k wěci, když dwořenjnowi
Polských nestane, dobře učinj, že půgčj z Če-
gazyka rychlegi než z druhých, a to proto, že
en sám u nás gest wzácný a počjtaný za neyči-
. — Ale kde by se slowo gaké nahodilo w če-
, které by bylo přjtrudněgšjm, a na to mjsto bylo-
bo Ruské neb Charwatské, neb Srbské lehké Po-
i k wyrozuměnj, tam w té mjře bude lépěgi dwo-
owi wedlé swého zdánj obrati z těch druhých leh-
a sličněgšj slowa, a zanechati Českého. Wšak
ecko záležj na geho wlastnjm rozsudku, aby uwá-
teré slowo wjce slaužj ušim Polským, které znač-
, které zřetelněgšj, které wlastněgi wěc opisuge. —

Naposledy M. Pane, ráčjš mne ptáti: Který by mi se z těch gazyků z Slowanského powstalých neyčistěgš widěl: newjm gak na to Wašj Milosti odpowědjti; nebo w té mjře nečinjm dosti sám sobě. Český gazyk ges pěkný, ale gakoby trošku mazliwý (pieszczący), a mu žowi málo přjstogný; Ruský zase surowý; Rácký, Srb ský, Charwátský, Bulharský giž magj cos pohanského neho se od Turkůw nakazili. Náš též Polský zdá se trudný, a gakoby člowěk celau hubau a snahau mluwil Gá w tom newjm co powědjti, i owšem wolil bych ptát se koho, který gazyk na swětě neyčistěgšj.« (Tu přegd rozmluwa na gazyk Řecký a Latinský gakožto neywzdě laněgšj).

Toto sprostičké o našem gazyku pronešenj přjčinu podati může k důležitému o něm přemyšlowánj. My zde maudrému, gak se prawj, napowědauce, gen toho podotkneme:

a) Připomenauti slušj, že tento wýpis z Hornického schwalně do slowa téměř ne tak přeložený, gako ra děgi wyňatý, a wždy, gakož se naděgeme, Čechům lep šjm srozumitedlný gest. Podobnost gazyka Polského s Českým za onoho wěku byla mnohem wětšj než ny něgšj, proto, že od té doby každý z těch dwau ga zyků swau cestau u wzdělááwánj se pokračowal, djlem z sebe se wywjgegjce, djlem formy giných gazyků sobě osobugjce; w čemž posledujm Český tjm se zwláště od lišil, že mnohem wjce z powahy Německého gazyka přj gal, než Polský; což ne tak nám Čechům patrno, gako giným Slowanům o našem nářečj poněkud přemyšle gjcjm.

b) S potěšenjm zagisté každý Čech dočjtá se toto, že byl někdy čas, kde i geho gazyku dostalo se za hranicemi známu a wáženu býti w té mjře, až i nad přjlišným oblibowánjm geho tam od wlastenců horleno Toho tušjm netřeba se wjce obáwati; ale tolik sobě i nynj i budaucně Český gazyk sobiti může, aby, gak

wzdělaněgšj slowanská nářečj ku pomoci slaužj, gim opět swým bohatstwjm, swau hladkostj a enostj mnohonásobně k užitku prospjwage, swau h platnost zachowal, čehož gen mnohostranným, za našeho wěku počato, literatury wzděláwánjm do-
.

c) Kterak se to postawenj gazyka Českého k dru- Slowanským od té doby změnilo, wůbec známo a gik Weleslawjna, wida, gak daleko w literatuře si za swého Sigmunda Welikého pokročili, nad tjm , že Čechowé wáhawěgi postupugj. Kdyby Hor- dnes psal, podobno, že by i o giných nářečjch anských, zwláště o Ruském a Illyrském, gináče il. —

d) Že Hornickému Český gazyk mazliwý, zženštilý, gak on prawj, pěštjcj zdál se býti, toho přjčina ne giná, než že Český gazyk mezi Slowanskými, ě gako Atticky mezi Řeckými, užjwánjm wyššjch hlásek gakausi měkkost a tenkost sobě oswogil, nezwyklému, a gako Dorickému, na plnost a hlu- st zwuků nawyklému uchu snadno nadsazenau, pě- m, maznawau zdáti se může; což i podnes množj Slowáky a ginými s námi pobratřenými národy hla- , do prawočeského zwuku swau nelјbost gewjcj, rzugj. A wšak žádati, abychom my Čechowé k tjm hláskám docela se nawrátili, gest žádati, aby- , ať tak djm, od atticismu odstaupili, a k ginému j se uchýlili; což my, ostatně každý Slowanský kt w rowné wážnosti magjce, za nepotřebné a že u uchu odporno, za neradné, a literatuře našj iwé uznáwati musjme.

e) Co konečně o mjrném přigjmánj slow gino- nských do Polského gazyka powěděl spisowatel, a tě z Českého, gakožto neybližšjho, — to rozumno u samo chwalno gest, a snadno na Český gazyk, dž by tento pomoc bráti měl, obráceno býti může.

O KLASSIČNOSTI W LITERATU

WŮBEC A ZWLÁŠTĚ ČESKÉ.

(1827. Mus. Časop. I. 29.)

Literatura každého národu w čase prodlaužen stegné, to gest wjce méně dobré, plody wynášj, rých ony, gežto neylepšj býti se widj, obyčegně g klassických spisůw se nazýwagj. I naše téměř ti česká literatura, prošedši rozmanité doby, a za moci negedné, gak od náboženstwj tak od spráwy o zagisté w počátku, prostředku a konci swém r gest materij a formau. Gak dalece ona klassičnau a kterak té chwály, gest-li gaká, dowršiti může otázka, na kterau ne wšickni gednjm hlasem odpo Gedni giž dokonalé mezi námi klassiky widj, a d mněnj gegich Ciceronů, Liwiů, Horaciů a g. mám nedostatku; druzj na některém ze staršjch wěků l wšjm, což nowého gest, bez rozdjlu pohrdagj; g nečně, podlé swého srdce žádosti, sebe a swé a kdo gich kdy pochwálil, za klassiky pokládagj, wšecky pod klassu, to gest, pode wšj cenu stawj

Hodno tedy bude o klassičnosti wůbec i obzw české, a o důležitosti gegj tuto několiko slow pr s užitjm k tomu poněkud, co o té wěci geden z spisowatelů německých powěděl [1]). Neboť poznán gest wšeliké dokonalosti počátkem.

Klassický neb *klassičný*, gakoby *třjdný*, (poch od slowa classis, *třjda*), Latinjkům tré znamenalo: tahmo na třjdy lidu Serviem Tulliem ustanowené co měšťan z prwnj třjdy, neybohatšj, neyobzwlášt 2) potahmo na wogsko tolik co wogenský, bog classicum canere, znamenj ke shromážděnj se, k

---

1) Přilis w knize: Das Gesammtgebiet der deutschen S Leipzig 1825.

ogi dáti; 3) potahmo na loďstwo neb koráby tolik, lodnj, korábnj, n. p. classicum bellum, classici mili- My béřeme slowce classicus, gak ge bral Gellius ct. attic. XIX, 8.): e cohorte illa duntaxat antiquiore, oratorum aliquis, vel poetarum, id est classicus as- lusque aliquis scriptor, non proletarius. Rozumjme tedy na spisowatele, kterýchžto hlas w literatuře tak auge a rozhoduge, gako w Řjmě mohowitěgšj mě- né we wěcech obecnjch rozsuzowali a rozhodowali. ssičnost nám znamená uměleckého djla w swém spů- u dokonalost, kdež se materie s formau pronikagj a eden celek swrchowaný splýwagj. Mluwnická spráw- t a řečnická ozdoba negsau k tomu dostatečny; w klas- kém spisu pohledáwá se netoliko gasnost mluwy a gená s nj čistota, wlastnost a určitost wýrazů, ale ! ukončená krása a gednota, nebo sauhlasná mjra a nost wšech částek.

Tato klassičnost gest gakoby kwět neb raděgi owoce ého zrostagjcjho štěpu národnj literatury. Prawý ge- s owšem činj i zde wýmjnku; on předbjhá wěk swůg jmage swé sauwěké mocj neobyčegnau, dáwá spolu laucjmu wěku zákony: ale *doba klassická* literatury a yka nepowstáwá gednjm nebo druhým spisowatelem ikagjcjm, ani wzděláwánjm prospěšným gednoho neb ého pole literatury, n. p. básnictwj, anobrž zname- m množstwjm spoluwěkých, wýtečných, původnjch w, a zdařilým wzděláwánjm wšech, anebo skoro wšech wnjch forem spisowatelských — básnictwj, prostomluwy ečnictwj. Takowáto doba klassická teprwé poswě- e národnj literaturu, a spolu na budaucnost klade ný základ weškerému duchownjmu i mrawnému wzdě- a mluwě bohaté. Nebo gen tenkráte, když spisowé ochybných klassikůw národnjch we wyššjch okresech lečenstwa se čjtagj, ale také prostřednjm ano i njzkým ům k obzwláštnjmu wzdělánj a ke sprawě i řjzenj bownjmu základem gsau; gen tenkráte, když to, co

práwě klassičného gest w národnjm básnictwj, w úste
zástupu obecného žige, u wyučowánj mládeže přechá
a w rowné mjře žiwaucj a zkwětagjcj pokolenj pozdw
há, nadechuge, proniká; gen tenkráte plodj se wšestran
literatura národnj, weliká k nj wážnost, a obgewowá
se též literatury we weškeré činnosti národu. To pr
náleli za starodáwna Řekowé a Řjmané, to w nowěgšj
časech pronášegj Italowé, Španielé, Frankowé, Brittow
to Němci, Polané a Rusowé. Cervantes, Tasso, Petra
cha, Ariosto, Racine, Corneille, Shakespeare, Thomso
Pope, Schiller, Göthe, Kochanowský, Krasický, Micki
wič, Lomonosow, Deržawin, Karamzin, Puškin a gi
slawná gména, žiwa gsau w ústech každé wzdělaně
osoby těchto národů, a nepřehledná gest moc i půs
benj takowýchto klassiků w rozwjgenj a wzdělawánj d
rostlých i dorostagjcjch pokolenj. —

W klassičnost a w literaturu wůbec neywjce půso
spráwa obecná, náboženstwj, duchownj wzdělánj a mraw
Čjm wolnomyslněgšj gest wláda, čjm wjce, nepodporug
wladařstwj luzy, obecnau swobodu wštěpuge a utwrzug
čjm lehčegi duch lidský pod přiměřenau časům spr
wau, wynakládánjm wšech duchownjch i tělesných mo
národu se pohybuge a mnohostranně wzdělawá: tjm ryc
legi rozwjgj se gazyk, tjm dřjwěgi národnj klassiko
zlatý wěk literatury přiwodj.

Čisté, ušlechtilé náboženstwj mluwu lidskau moc
powyšuge, a k wyznamenánj prawd, nadsmyslnému
netělesnému swětu náležegjcjch, hognost ponětj odtaž
ných w řeči rozwjgj, nedostáwagjcjch se gazyku, kdež n
rod na stupni cele smyslného náboženstwj a obřadu sto

Duchownj wzdělanost národu, wisjcj od płozenj u
a wěd [2]), má-li k dokonalenj gazyka patrně přispjwa
žádá, aby mezi umami obzwláštně básnictwj a řečnictw

2) *Wěda* (wěděti) gest učená wědomost, scientia, Wissenschaft
uma (uměti) gest uměnj, zwlášte krásné, ars, Kunst.

[redacted]

a mezi wědami libomudrctwj a děgepistwj kwětlo. Obecenská, sebe uhlazeněgšj mluwa nestačj dosaditi wyššj sjly gazykowé u wystawenj básnických, libomudrckých a děgepisných předmětů. Žádný gazyk w celém okresu swém klassičným nazwán býti nemůže, který toliko básnjky a řečnjky, ne pak i libomudrce a děgepisce w řadu swých klassiků počjtá. Při čemž pozorowati slušno, že wlastnost a klassičnost gazyka tjm wýše staupá, čjm wjce lyričtj, dramatičtj a epičtj básnjci předměty zpěwu z prostředku žiwota, z děgůw a z ducha národnjho čerpagj, čjm wjce oheň politických řečnjků z nadšenj a lásky k wlastenské spráwě wycházj, a čjm mnohostranněgšj a zagjmawěgšj gsau strany děgů národnjch, na kteréž děgepisci zřetel wlastenců obracegj. Tudy a gen tudy patrno, proč Homér wýše stogj nežli epik Virgil, proč libomudrci Řjmštj daleko za Řeckými zůstali; proč ale političtj řečnjkowé obau národů na rowném stupni klassické dokonalosti se zgewugj, a i děgepisci gegich klassičnostj w celosti sobě rowni se nalezagj. To samé ukazuge se w nowých časech. Italie má swé básnjky a swého Guicciardina: wlastnjch filosofů a politických řečnjků nepoznala. Podobným způsobem Francauzská literatura, bohatá na básňjky, počjtá některé wýborné politické řečnjky a děgepisce, ale gegich eklektické filosofii nedostáwá se hlubokosti, bohatstwj a osobliwosti. Brittowé magj básnjky, řečnjky a děgepisce, gen we filosofii gsau za Němci. Němci pak také honositi se mohau swými filosofy, básnjky a historiky, ano i w duchownjm řečnictwj nad giné mnohé předčj, a wšak w politickém řečnictwj za Britty a Franky stogj.

Na posledy mrawy w klassičnost mluwy národu znamenitě působj. Gsau-li mrawy prosté a čisté, gest i mluwa šlechetná a čistá; klesagj-li mrawy w rozličných stawjch společnosti obecné, tratj mluwa swau wnitřnj důstognost, byť i na wtipowé hřičky a obogetnosti, ukrýwagjcj pod zewnitřnau slušnostj nemrawnost, přebohata byla.

W určenj klassičnosti mimo to zřetel mjti náležj na wzdělanost gazyka, a na rozdjl, žiw-li on či mrtew. Wzdělaný gazyk sluge ten, který w ohledu na materii a formu dokonalý gest. Co do materie takowý gazyk postačuge k wystawenj wšelikého předmětu, k wyznamenánj wšelikého stawu a wztahu wzdělanosti národnj, gak we fysickém, tak rozumowém (intellektualnjm), krasocitném a mrawném ohledu. Každý staw domácjho i obecného žiwota, každé ponětj, každý cit a každé snaženj wůle nalezá dostatečné i auplné wygadřugjcj slowo, které buď původně gazyku tomu náležj, buď z giného přigato, ale dlauhým užjwánjm zdomácněno gest. Co do formy wzdělaný slowe gazyk, když cele rozwitý gest a postačitedlný ke wšem formám prosaickým, básnickým i řečnickým. Naproti tomu známka newzdělaného gazyka gest ta, když w některém, když we wjce, nebo w každém wztahu na materii nebo na formu nedostatečným a nedokonalým býti se nalezá. Přjčina toho býwá, buď že národ gazykem tjm mluwjcj po wšechnu dobu swého politického bytu neměl přjležitosti a potřeby moci swé duchownj swobodněgi rozwinauti, anebo že se gazyku geho nedostalo onoho postupu u wzdělánj, gakowýž w každém wzdělaném gazyku znamenáme. Postup onen záležj w tom, že neyprwé básnjci z prostředku národu powstáwagj, a gazyku bohatstwj, nowoty w slowech a spogowánj, blahozwučnosti a národnosti udjlegj; že k básnjkům připogugj se libomudrci, gimiž gazyk správnosti, určitosti a rázu wědného we wšem okresu, i bohatstwj nabýwá; že po těch následugj řečnjci, kteřj nalezenau a filosoficky spořádanau hognau zásobu mluwy k okresům nábožného a politického žiwota wztahugj, až na konec dějepisci gazyk giž co wycwičený a cele wzdělaný nástroj naleznau, by geho pomocj wšecky wztahy a úkazy wnitřnjho i zewnitřnjho národnjho a obecnjho žiwota w žiwém obrazu wystawili.

Z wyhaslých gazyků nám toliko ti důležiti gsau,

w kterých pjsemné památky, a sice z wěku duchownj i politické dospělosti národu se zachowaly. Mezi těmi (ano neystaršj Indické literatury známost ne wele posud w Ewropě rozšjřena), wždy geště řečtina a latina prwnj mjsto magj. W spisowateljch Řeckých a Římských spatřugeme postupugjcj wzdělánj gazyka w rozličných dobách, a weliké giž we starožitném swětě býwalé bohatstwj rozmanitých forem básnických, prosaických i řečnických, a spolu obraz wzdělánj gich i wýše politické. Zde gsau básnjci, filosofi, řečnjci a dějepisci, kteřj wšem wěkům za klassiky platj, a kteřj swau důstognau prostotau a krásau, welikým, mnohoobsáhlým smyslem a plastickau dokonalostj ke wzdělánj a dobytj podobné klassičnosti napotomnjm národům nesmjrně poslaužili. A wšak wzdělánj klassické nowěgšjch národů nenj bez obzwláštnosti, aniž pauhý oblesk staroswětské klassičnosti. Rozdjlnost země, náboženstwj a správy obecné dalo také obzwláštnj ráz nowěgšjmu wzdělánj, a utwrdilo samostatnost geho na wěky. Pročež klassikowé nowěgšj w gazycjch k zlatému wěku dospělých nestogj ani pod klassiky starožitnými, ani nad nimi, ale wedlé nich w rownosti; gelikož rozdjl wěků a národů, ku kterýmž tito wzornj spisowatelé náležegj, šetřjn býti musj.

Žiwý gazyk gmenugeme ten, kterým národ wůbec mluwj a pjše, a který nese osud národu toho wzhledem na celé wzdělánj a správu. W žiwém gazyku tedy wystupugj klassikowé, gak brzo gazyk ke wšem předmětům domácjho, společného a obecného žiwota, a ke wšelikému aučelu wědy a umy rowně zdokonalen, a we wšelikých formách prostomluwy, básnictwj i řečnictwj wzdělán gest. Zlatý wěk gazyka padá w tu dobu, když národ we swém fysickém, rozumowém (intellektualnjm), krasocitném a mrawném wzdělánj neywyššjho stupně dokročil, a wzdělánj toho obraz w dokonalých (klassičných) formách wystawuge. Neboť gakož ku prospěchu gazyka potřeben gest prospěch národnjho wzdělánj: tak zase

rychlý pokrok gazyka nápomocen k rychlegšjmu pokroku we wzdělánj.

Na to wšak pamatowati slušj, že klassičnost w žiwém gazyku z giného ohledu považowána býti musj, nežli we wyhaslém; že wůbec klassičnost ona toliko w gisté mjře platj, potažitá (relativnj) gest. Neboť w žiwém gazyku to možno, že nastaupj doba, we které literatura wyššjho wzdělánj a dospělosti nabude, tak aby klassikowé gegj nad klassiky dřewnjch wěků daleko předčili. A protož o klassičnosti literatury, o rozdjlných dobách a zlatém gegjm wěku, toliko po wyhasnutj národu konečný úsudek wynesen býti může. We wyhaslém gazyku klassictwj pokazuge se gakožto celek ukončený, we swé stupně neboli wěky oddělený, stálý, pewný, neproměnitedlný: w žiwém gazyku to samé klassictwj wygewuge se gakožto celek žiwau posawad působjcj silau utwořený, wždy geště ku wětšj dokonalosti zragjcj a dospjwagjcj.

Český gazyk ten zwláštnj a nešťastný osud měl, že po celý swého se rozwjgenj čas o samostatnost a gako o žiwot zápasiti musil se dwěma ginýma, latinským, swau ukončenau wzdělanostj a přigatau od náboženstwa důstognostj gemu w swětle stogjcjm, a s německým, pro politickau přewahu bljzkých, podnikawých Tewtonů gemu nebezpečným. Protož gen na krátké doby, a to ne bez násilj a necele w samowládě se udržowal. Auplná historie literatury w Čechách zawjrá také literaturu latinskau a německau. Česká, wlastně gen částka celku toho sama sebau rozpadáwá se na tři epochy, z nichž prwnj wztahuge se od počátku literatury až do 15 stoletj, druhá odtud až do 17ho, a poslednj odtawad až na naše časy.

Prwnj epocha, obsahugjcj nikdý dosti neoceněné zůstatky neystaršjho básnictwj, we swém způsobu klassické, ale na několiko druhů saužené, nemůže pro nedostatek ostatnjch gak básnických tak prosaických a řeč

[redacted]

nických druhů wlastně epochau klassickau slauti. Gazyk sám té epochy, ačkoli slowenštěgšj než kdy napotom, giž nynj zastaralý a od nowé češtiny znamenitě rozdjlný gest. Gest to penjz z čistého, drahého kowu, ale se starým rázem, toho wěku neberným, a — přjliš w malém množstwj, by běžnau minci zastati neb zapuditi mohl.

Druhá epocha literatury ráz gazyka až dosud trwagjcj ustanowila, a zwláště poslednj gegj polowice, obyčegně zlatým wěkem zwaná, znamenitá gest plody rozličnými w poli historickém, lékařském, práwnickém a zwláště bohomluweckém; ale básnictwj gegj, co do krásy, za staršjm wěkem zůstalo. Mimo to tma powěrečnosti, hadačstwj, astrologie, alchemie, celau tehdáž Ewropu kryjcj, na plodech literatury našj tehdegšj rowně ležj. Giný k dokonalosti klassické nedostatek literatura z té epochy nese ten, že pauze prostonárodnj gest. Nenj gj to na snjženj; neboť toho času téměř nikde w Ewropě giné literatury w národnjm gazyku nestáwalo, kromě prostonárodnj, proto že wšudy tehdáž wyššj nauky a wědy w latině se přednášely a wzděláwaly. Aniž w sobě wada gest, že prostonárodnj byla, ano každá klassická literatura také prostonárodnj stranu mjti powinna, má-li do žiwota národnjho wcházeti; ale to wada, že wědné strany rowně potřebné neměla. Odtud pošlo, že gazyk český, ačkoli ostatně bohatý, ohebný, předce ani pro wyššj básnictwj, ani pro filosofii a saustawné wědy uzpůsobiti a wzdělati se nemohl, bez čehož prawá klassičná doba gazyka i literatury nikoli powstati nemůže. Tu wadu, gakož dotčeno, wšecky literatury Ewropegské na onen čas wjce méně nesly. Teprwé w 17. stoletj národnj gazykowé nad zletilým práwem wzdělané latiny wjtěziti počali, a zwláště Italowé záhy, pak i Francauzi, Angličané a posléz Němci swůg domácj gazyk za hlawnj wzdělanosti nástrog slušně wyzdwihli; kteréhož štěstj Čechům pro dosti známé okolnosti nedostalo se. Má-li tedy česká literatura s ginými Ewropegskými na spra-

wedliwau wáhu položena býti, neginak to státi se může, než do oněch dob, to gest do 17. stoletj; a tu směle řjci můžeme, že tehdegšj naše literatura, ačkoli w celku swém prawé klassičnosti nedosáhla, předce chwalitebné mjsto mezi sokyněmi swými zasluhowala, a co do čistoty gazyka, mnohé giné přesahowala. Gméno tedy zlatého wěku, které zwláště literatuře za Rudolfowých časů podnes se uděluge, neznamená nic giného, než že ten wěk mezi ostatnjmi wěky neywjce plodů wlastenské literatury wynesl, a co do gazyka, posud zákonem zůstáwá, gelikož napotom wzdělánj geho wjce nepostupowalo, ale owšem klesalo. A potud my dobře srownáwáme se s těmi, kteřj na tom ustrnuli, abychom ginak nepsali, než gak psali Weleslawjnowé, Komenštj, Kocjnowé naši, ano gistě při wšem snaženj swém gich čistotau a wlastnostj gazyka přewýšiti, ba ani dostihnauti mocni negsme. Wšak s těmi, kteřj domnjwagj se, že zlatý onen wěk byl také wěk swrchowané klassičnosti weškeré literatury, kteřj mněgj, že ani neslušj o wěcech česky psáti, o kterých se za krále Rudolfa nepsalo, kteřj chyby a wady onoho wěku podobně gako geho ctnosti sobě w zákon wystawili; kteřj myslj, že nižádné gakkoli gmenowané oprawy buď we způsobu mluwenj, buď we způsobu psánj neslušj přigmauti nad to, co oni stařj zawedli a užjwali, kteřj w ničem ani o wlas od oněch starých uchýliti se nechtj, ačkoli nás dwě stě let od nich dosti uchýlily,— s těmi srownati se nemůžeme a twrdjme, že buď gest nám úsilně za přjkladem giných národů postupowati ku předu, buď wšeho tak nechati a podati se wšepřeplawujcjmu cizjch literatur náwalu.

Nowá literatura Česká gest plod některých milownjků, kteřj, nepřátelům na urážku, swogjm newděk, sobě často na škodu, přinášegjce drahé oběti wlasti a přirozenému swému gazyku, gi až posud zachowali, ač gest mezi žiwotem a smrtj, od kteréž poslednj gj toliko spogená mnohých snažnost uchrániti může. Učinili w prawdě

tito podnikatelé ku podiwu mnoho, a w negednom ohledu nad předešlé wěky wynikli; záslahy gegich, gimžto mnozj newděčnjci toho času rozuměti nechtěgj, budaucj časowé zagisté uznagj: a wšak, má-li k wyššjmu žiwotu a zniku literatura přigjti, daleko wjce zbýwá, než činěno gest. Potřebj starati se o to, aby dobrý, bohu i wládě ljbezný duch a prawý národnj smysl, který welice utuchl, opět se zkřjsil a zmáhal; potřebj nezištné, bezzáwistné aučinnosti wjce zkušených maudrých spisowatelů, a wůbec mrawného wyššjho wzdělánj, a dobyté tudy důwěrnosti a podpory weřegné; potřebj snahy o prawau gak gednotných spisů tak celé literatury klassičnost, o dokonalé wšeliké wědy a umy wzdělánj, odkudž by napotom gako krew ze srdce do žil tělesných, tak wědomost wšeliká a wzdělanost do prostonárodnj literatury wplýwala, a tak literatura naše, co možné, ze žiwota wycházela a do žiwota národnjho wcházela; slowem potřebj nám we wšech formách poetických, prosaických i řečnických gak obsahem tak slohem dokonalých půwodnjch spisů bez nedostatku, klassiků klassikům ginonárodným podobných, které, přičinj-li se o to národ, swoge doba i u nás wynese.

Tento buď našich pracj weliký aučel; aučel, který wšecku práci, pilnost a snaženj zasluhuge. Neboť od něho wisj zachowánj toho, kterým se zůweme, národu. Národ, (dj Pölitz), který wywedl klassiky, může pogjti, ale řeč geho zůstane; na proti tomu národ nemagjcj klassikůw, neslawně pocházj, a rychlegi mizj w praudu wěků, než národ, který we wzdělánj a w řeči swé wjce chowá, nežli zemi, na které bydlj. Nechať země ta změnau časůw giným obcem wlastnj bude, klassikowé, kteréž nesla, až do skonánj swěta gmenowáni budau po tom národu, který ge zplodil.

O BEÁNJCH [1]) AKADEMICKÝCH.

(1832. Mus. Časop. I, 54.)

Býwal starý obyčeg při wstupowánj do liternjho uměnj zkaušeti nowáčky rozličným, někdy wtipným a směšným týránjm. Tak pjše Řehoř Nazianzenský w řeči swé dwadcáté, o způsobu, kterak za geho času w Athenách wjtáni, uwáděni, neb raděgi nabjráni býwali ti, kteřjž tam poprwé do učenj liternjho přicházeli. Neyprwé, prawj on, takowého nowáčka pozwal k gjdlu některý přjtel, neb kragan, neb geden z žáků sofistům oddaných, potom wšak geg wšickni haněti počali a wšeligak týrati, hned hrubšjmi hned tenšjmi šprýmy, gakož geg wzdělaněgšjho neb surowěgšjho býti znamenali; naposledy wedli přes náměstj k láznjm, w páru předcházegjce, a tam křikem, posunky, tlučenjm na dwéře strachugjce, až pak do lázně geg wpustiwše swobodna učinili, a z lázně wycházegjcjho giž co druha a přjtele wjtali. Aučel toho byl okrocenj mysli (*συστελλειν το φρονημα*) a gako podmaněnj nowáčka.

Obyčeg ten s uměnjm přešel w prostřednjm wěku na University w Ewropě založené, Pařjžskau, a podlé nj na Pražskau a giné. Nowj žáčkowé museli se podrobiti gistým zkauškám trpěliwosti, a i peněžně wkaupiti se do towarystwa studentského. Na den bidellem weřegně prohlášený, a to s powolenjm professorů, sešli se do některé kollege staršj posluchači, a nowáčkowé, gimž beáni neb bejani řjkali, a kdež ge směšnými obřady uwáděli we spolek studentský, obyčegně gednoho některého z nich sobě za cjl střelám wtipu swého oberauce. Snad to byl tak nazwaný opat beánů

1) *Beán* = neuk, neokřesaný člowěk, snad od hlasu owčjho *bé* nazwaný; porownay přjslowj: *Ani bé ani mé*; dle giných od Francauzského bejaune, gako becjaune, něm. Gelbschnabel.

abbas beanorum), o němž u du Fresna zmjnka se děge. Při tom dána býwala i hra něgaká diwadelnj. Přjčina toho zwyku byla, aby se tudy nowáčkowé, gak prawjme, otesali, okřesali, ostřjleli, hrubost a hlaupost wšecku s sebe složili, a gako rohy sobě sráželi; načež latinské wýrazy: mores agrestes per beaniam relinguere, beaniam in hirco deponere, a samého toho gednánj giné gméno depositio (skládánj) ukazugj. Ale že puštěná mládežce podobná swoboda ráda w prostopašnost přecházj, nenj diwu, že giž Justinianem cjsařem posluchačům práw takowé hřičky zapowěděny gsau. (Sec. Const. de Pandectis).

Podobně w Čechách r. 1544 mistři učenj Pražského wydali zwláštnj rozkaz, aby se těmi, kteřj se tak uwáděgj mezi studentstwo, wljdněgi a mjrněgi, než před tjm, nakládalo, ze gména, aby se netýrali smradem shnilých a čerwy prolezlých pljcj, ohyzďowánjm a potjránjm twáři neb giných audů smolau tekutau, kwasnicemi, neb ginými nečistými a hnusnými wěcmi, které nechuť zbuzugj, a počestného muže nebo dobře zwedeného mládence uraziti mohau. (Cod. dec. phil. Fac. II. 332). Obraz takowého uwáděnj akademického do studentstwa zůstawil nám náš kragan Pontanus (Mostský) we swých pěknau latinau psaných předběžných cwičenjch (progymnasmata), wyhotowiw o tom zwláštnj rozmlauwánj, kteréž tuto swobodně w češtinu přenešené čtenářům našim se podáwá.

UWÁDĚNJ (DEPOSITIO).

Těch. O, proklatý den prwnjho dubna! Nikdý mi sewygde z paměti. Což bych gá tomu dni rád oči wykaupal, tolik mi přinesl wzdychánj, tolik hořkosti. Zagisté poznamenám geg sobě černau známkau.

Hron. Čj to hlas obrážj mé uši! Koho tu na bljzku wolati slyšjm! Ty-li to Těchu?

Tich. Co ten chce?

Hron. Zdráw buď, co děláš?

Tich. Domů se ubjrám.

Hron. Postůgmeš trochu. Proč se tak we
wáš nad tjmto dnem, a na něg wěčně pamat
zakazugeš?

Tich. Proto, že gsem dnes trpěl strašné w

Hron. Ay, co prawjš! trpěl strašné wěci?
prosjm? Skoro bych ale hádal, co to bylo.

Tich. Newjš-li, gaké náwěštj wywěšeno bylo
tech Akademie?

Hron. Přjsný rozkaz bidellůw, kterýmž obi
nům, aby o hodině dwanácté polednj, kdež
gest, dali se nagjti ke slyšenj a trpěnj toho, c
wedliwost a slušnost žádá.

Tich. To samé náwěštj, prawjm, mně k
úkory mnohé způsobilo.

Hron. Řeknu swobodně, kterak myslj
tobě wjce než giným zwláštnjho a trpkého gist
přihodilo.

Tich. Probůh, gestliže takowým způsobe
magj wšechny, lépe gest mnedle mezkářem n
tákem než-li studentem učiněnu býti. A wšak
spolužkolnjky wljdněgi se dálo.

Hron. Nemyslim.

Tich. Ale gá myslim, ano gsem očima
sám cjtil. Mne sobě gako lepšj zwěř wywolili,
by, giných téměř nedbagjce, hnali se swými
čjmi; a bylit to psi štěkawj, welmi dorážliwj a

Hron. O té nehody!

Tich. Když gsem wstaupil, hned mne tu
gménem *arcibeána* pozdrawili, ginj widliček,
podáwali, wšickni pak mne obletowali a škubal
ptáci sowu. Srdce mi klepalo strachem, a ko
se mysl auzkostliwau péčj. Musil gsem ležeti z
tašeně bez pohnutj, gako mrtwý.

Hron. Co se tobě dálo?

Tich. Náčinjm tesařským, pilau, sekerau, oštěpačkau, bradaticj pěkně a podlé šnůry, to gest, podlé tlustého prowazu, gako něgaké břewno k stawenj tesali mne, bigjce štědře hnáty, ramena, boky, ba co djm? celé tělo. Pročež gestliže mne štjhlegšjho spatřugeš, nežli wčera a přede wčjrem, nenj diwu, an gsem mnoho ztratil we třjskách ze mne odťatých.

Hron. W té samé djlně, nynj tomu tři léta, poznal gsem gá welikau bjdu.

Tich. Holili mně bradu ti dobřj holiči, ano mi se brada geště nespe; myli mi hlawu studenau wodau, kterau gsem sám z kuchyně w měděné a nešwárné nádobce přinesti musil; ze které geden nezbednjk, gda mi po boku, twář mi rukau swau pokropowal, a kolenama mne postrkowal. Potom česal tak tenkým hřebenem, že gsem hrábě to býti domnjwal se. Zpomněl gsem na Polyféma, o němž Ovidius pjše, že se takowým hřebenem česáwal. O ručnjku, kterým mne utjrali, co řjci mám, ano z lázně a hřebenu domysliti se snadno o geho hladkosti a měkkosti.

Hron. Co bylo dělati? trpěti, neboť kdoby se opjral a bránil, neprospělo by wjce, než kdyby wodu w moždjři tlaukl.

Tich. I chlapci dwaupjdnj urauhali se mi, lusknjce mi w obljčeg, a dáwagjce štilce.

Hron. Stawěl-lis se, gako by se hněwal, čili prosil, aby se nad tebau smilowali?

Tich. Stawěl-li gsem se? nestawěl, ale hněwal se z toho srdce, a upřjmně žádal, aby pomněli, že člowěk gsem, ne howado. Ale ti nešlechetnjci, čjm gsem wjce prosil, tjm hůře dotjrali, tjm úsilněgi týrali, nadáwali, každého spjlali, štilci z nowa okrýwali. Wěru zdálo se, ano gehně octlo se w stádě wlků.

Hron. Toť bych rád byl při té komedii.

Tich. Nebyla to komedie, byl to skřipec nebo tur

Falarisůw. Ach, gak mne wšecko bolj, tak gsem utáhán usmýkán a stlučen. Ano (neslýcháno) za takowé úkor a potupy gako za něgaké dobrodinj newjm co gsem n penězjch platiti musil, děkowati a přisáhati, že toho n kom nikdý mstjti nebudu. Kdybych nebyl přisahal, ne stogjm za to, že bych některému z pilněgšjch týratel mých rowným za rowné neodplatil. Co gsem žiw, ni mne tak nemrzelo gako to.

Hron. Co se stalo, ne ze zlé wůle a nenáwisti, ale z lehkosti a pro stropenj smjchu stalo se. Odpusť, a pomysli, že i ginj podobného cosi nesli posawad, a ponesau budaucně.

Tich. Těžko gest, co radjš. Poslyš ale klam podiwný. Přinesli mi kalamář na saustruh dělaný, s pérem a papjrem, a kázali psáti. Gá chtěge kalamář otewřjti, nemohl gsem, neboť zátka nebyla zastrčena a k wyndánj, anobrž wše djlo bylo z gednoho kusu, gak prawjm, na saustruh učiněné. Tu wyskočj geden, a mne klepn přes prsty, řekl: Pro pána krále, ten beán geště neumj otwjrati kalamáře. Wšickni se počali chechtati. O, co bych rád chlapu tomu byl kygem hlawu natřel, aneb aspoň twář pěstmi pohladil, tolik chutj gsem w ruce cjtil.

Hron. Mjrně tu s tebau naloženo, ha, ha! Newzal bych za to sto zlatých, abych se s tebau dnes nesešel. Geště něco bylo?

Tich. Bylo a mnohem horšjho.

Hron. Powěz mi to, rád uslyšjm.

Tich. Něgaký šibeničnjk strčil mi nepatrně do kapsy u kalhot psanjčko, gako od matky mně poslané, kteréž on wytáhna přede wšemi četl. Pro pána boha, gaký tu strhl se smjch rozpustilý a nemjrný od něho i ode wšech tu přjtomných.

Hron. Co tam bylo psáno?

Tich. Matka nařjkala sobě pro mé odgitj, wyčjtagjc, s gakau bolestj mne rodila, kterak pilně prsama přikgela, gak často ljbala překrásné děťátko, gakau mne

pečliwostj chowala, a gak wraucně od dětinstwj co mazánka swého milowala, ano gsem prý byl gegj srdéčko, zlataušek, holaubek, gehňátko, cukraušek, sladšj nežli neysladšj med; potom přidala, že spáti nemůže, a každodenně potoky slzj prolévá nad mučenjm, které že slyšela, trpěti mám w uwáděnj tomto. To wšecko oni posměwači wymyslili a napsali. Nic gim nad to přjgemněgšjho nebylo. Tu téměř wáleli se smjchy, psánj mi strkali, mne pěstowali, wjce a wjce štilcowali, krátce wšecek učiněn gsem gako gediný štilec. Zagisté snesl gsem posměchu na zbyt a bez nedostatku, a wolil bych raděgi umřjti, nežli geg z nowu trpěti. Ďáblici, šetkowé, rarášci štwali na mne ty bjdnjky. Kdybych byl napřed wěděl, že se to stane, byl bych odešel na akademie, kdež takowých wěcj nedowolugj.

Hron. Připauštjm, že we mnohých akademijch nic toho nenj, ale wšak předce proč to uwedeno, a w obyčeg podáno, může prawdě podobná nalezena býti přjčina: aniž nepřjm, že mnoho opuštěno, mnoho mjrněgi konáno býti může.

Těch. Budu-li kdy uwedenj cizjmu přjtomen, wlastnj škodau naučen gsem, kterak k nim slušno se mjti. S bohem.

Hron. I ty s bohem gdi Těchu, a poslyš!

Těch. Co?

Hron. Cos mi powěděl, toho giným nerozpráwěg.

Těch. Netřeba twé wýstrahy.

STARÝ, CHUDÝ RICHARD,

ANEB

PROSTŘEDEK BOHATÝM BÝ

[Z FRANKLINOWÝCH MENŠJCH SPISŮ.]

(1807. Hlasat. II. 494.)

Připom. Benjamin Franklin wydáwal pod gmenem Richarda Saun
kalendáře Pensilwanické; tento krátký spisek byl gede
z nich za předmluwu, a náleží se mezi geho menšjmi s

Zastawil gsem se onehdy se swým koněm na g
nom mjstě, kdež se bylo k weřegné prodegi mn
lidj sešlo. Bylo geště tuze časně; lidé mluwili o zl
časjch, a geden z nich obrátiw se k gakémus letitém
podlé ohledu možnému člowěku s šediwau hlawau
gemu řka: I což wy otče Abrahame řjkáte k těmto
něgějm časům? Nemnjte-li, že ty narámné daně a p
celau zemi wyssagj? Nebo, kterak mnedle možné h
gim dostačiti? A co se wám zdá, abychom dělali?
Otec Abraham pozastawiw se za chwjli, odpowě
»Má dobrá rada wám we wšj krátkosti k službám st
nebo maudrému, prý, napowěz, a slowy se žádná k
nedá wehnati do pytle, gak prawj chudý Richa
Celé shromážděnj nutilo geg, aby mluwil, i obsta
ho, a on takto počal:

»Milj zlatj sausedé a přátelé, prawda, že gsau mn
a těžké daně, ale kdybychom neměli žádných giných
býwati, kromě wrchnostenských, ty bychom předce za
wili: my pak geště máme giné daně, a ty nás wjce ztě
Naše lenost, ku přjkladu, dwakrát tolik nám ugjmá
wrchnost, naše marnost třikrát, a naše bláznowstwj čtyři
tolik. Těchto danj nás žádný deputowaný ani odp
ani zcela neoswobodj; zatjm nenj po wšem weta, c
me-li gen dobré rady uposlechnauti; nebo, gak p

dý Rychard w swém kalendáři na rok 1733. Pán pomáhá těm, kdo si pomáhagj sami.

»Kdyby některá zemská wláda doháněla lidu k tomu, j desátkem swého času robotil, toť by každý křičel: enost wětšjmu počtu z nás mnohem wjce času od- . Spočtěte genom ten čas, který naprosto zahál- lo gest, aněchož nedělánjm, nebo zábywkami, na hrubě lepšjho nesměřugjcjmi, strawjte, a poznáte, , že prawdu mluwjm. Zahálka newyhnutedlně ukra- nám žiwota, protože nás zemdljwá. Zahálka gest hlodagjcj mnohem silněgi než práce. Kljč často ehowaný pěkně se swjtj, prawj chudý Rychard. Mi- -li ale žiwot, nemař času, prawj chudý Rychard nebo z času udělán gest žiwot. Gak mnoho pu- áme giž tjm, že spjme nad potřebu, nepomnjce, ka spěcj nechytá zagjců, a že w hrobě dosti dlauho ý budeme.

Gestliže čas gest neydražšj wěc na swětě, i bude ý mrhánj času marnotratnost nad wšecky neywětšj: , gak prawj chudý Rychard, ztracený čas newrátj as, a to, co prawjme *dost času*, na konci málo kdy j. Nuže, hýbeyme rukama, dokud sjly se dostáwá. ost wšecko ztěžuge, pilnost působj snadnost. Kdo dě wstáwá, nikdý nedodělá; noc gest, než se hodně al do práce. Lenwost laudá se tak wáhawě, že gj doba brzy dohonj. Naléhey na práci, aby nenalé- práce na tebe. Záhy do postele, záhy z nj: w tom zdrawj, rozum i gměnj, prawj chudý Rychard.«

»Co gest platno lepšjch časůw žádati a daufati? ne gen my ginj, časowé také se změnj. Pilnosti j třeba žádostj, prawj chudý Rychard. Kdo se krmj gj, hleď, aby hladem neumřel. Bez práce nic nenj. i pomahám rukama, protože nemám polj, a mám-li , přičiňugi sám rukau, protože na něm welká daň. dý Rychard dobře powěděl: Kdo má swé řemeslo,

má gistinu, a kdo má hlawu, má wýnosný úřad placenj daně. Kdo miluge práci, nalézá chleba cowitému hlad někdy do domu kauká, ale wgjti. Ani práwnj poslowé newkročj přes práh geho; přičinliwost zaplacuge dluhy, ale chaulostiwost mn Třebas nenašel pokladu, a nedědil po žádném s dobřeť tak! Pilnost gest matka štěstj, a pilného daruge Bůh. Děley pole swé, když ljnj spj; bud obilj s potřebu i prodeg. Děley dnes, nebo new ti zjtra překaziti může. Geden dnešek za wjc než dwa zegtřky, prawj chudý Rychard, gakož i kládey na zegtřj, co dnes udělati můžeš. Kdyby žil hodnému pánu, nestyděl-li bys se zaháleti pře A wšak tys pánem swým, styď se tedy sebe sám, zahálj, mage co dělati pro sebe, pro dům, pro pro knjže. Chutně měg se k práci, a pomni, co chudý Rychard, že kočka w rukawicjch myšj ne Gest arci mnoho co dělati na swětě, a ty sna měkké ruce od přirozenj, ale gen gednau počni s a půgde práce denně lépe. Nenj-li prawda, že mramor k posledu promočj? myš trpěliwá a pilná prowaz překauše? pod opětowanými rázy padne silněgšj dub?«

»Řekne mnohý z wás: A co, nemáme-li sol prosto nikdá pohowěti? Odpowjdám, gak prawj Rychard, užjwey dobře času, chceš-li zasloužiti o nutj, a nepotracug hodiny, nemage gisté minuty. U něnjm nazýwáme čas, w kterém něco užitečného se dá. Pilný nalézá uprázdněnj takowé, ale leniwý Nebo, gak prawj chudý Rychard, žiwot plný prázdnosti, a prázdný (zahálčiwý) žiwot, gsau wěci rozdjlné. Mnohý by rád, bez pracowánj, od swé žiw byl, ale málo kdo s nj daleko dogde. Ale naproti tomu přinášj pohodlj, nadbytek i wážnost. kratochwilj, a budau stjhati tebe. Pilný pawauk likau pawučinu, a od té doby, co mám krawičku

kolik owcj, každý mi wzkazuge dobré gitro - pozoruge chudý Rychard welmi prawdiwě.«

»Ale samá pilnost nepůsobj wšeho; potřebj gest, abychom byli ustawičnj, nelhostegnj, aniž nerozmyslnj; abychom sami dohlédali k swým wěcem, a nebezpečili se přjliš na giné. Nebo gak prawj chudý Rychard, strom často přesazowaný, a rodina často se stěhugjcj dařj se méně, než když zůstáwagj na mjstě. Trogj stěhowánj gest gako gedno wyhořenj. Neopauštěg djlny swé, a djlna twá neopustj tebe. Chceš-li, aby twá wěc dobře pořjzena byla, gdi sám, ginak, pošli giného. Kdo zbohatnauti chce od pluhu, weď sám, nebo poháněg. Oko pána spomáhá wjc, než obě ruce geho. Nedostatek péče wjce škodj, nežli nedostatek důwtipu. Kdo nebdj nad dělnjky swými, ten otwjrá gim měšec swůg. Přjlišná důwěrnost zkazila mnohé: w tomto zlém swětě méně oklamáwá newěra, než dowěřowánj se. Žádný nepykal, že se staral o sebe, nebo, gak prawj chudý Rychard, chceš-li mjti wěrného a přjgemného slauhu, služ sobě sám. Malá nedbalost býwá přjčinau weliké neřesti. Že nebylo hřebjku, upadla podkowa, pro podkowu zašel kůň, pro koně gezdec: dostihl a zabil ho nepřjtel, čehož by se bylo nestalo, kdyby byl hleděl u podkowy na hřebjk.«

»Tolik o pilnosti, milj přátelé, a o pozoru na swé wěci. K těmto dwěma geště něco třetjho přigjti musj, a to gest *střjdmost*. Kdo neumj tak dobře šetřiti, gak wyděláwati, upracug se do smrti, nezůstawj čjsla. Tučná kuchyně dělá hubené pořjzenj, prawj chudý Rychard. Gak nabyto, tak pozbyto, můžeme řjci o mnohém pěkném tolárku od té doby, co ženy naše pro kafé na šitj a tkánj, a my mužowé pro wjnko a punč na motyku a kladiwo gsme zapomněli. Chceš-li býti bohat, neuč se genom wyděláwati, ale i šetřiti, prawj chudý Rychard. Španiely Amerikau nezbohatly, nebo wydánj gegich přewyšuge důchody.«

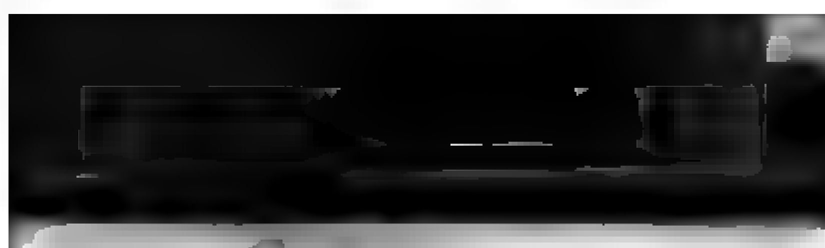
»Uskrowněte bláznowé stkwostnosti, a netřeba wám taužiti do zlých časů, těžkých danj a welikého nákladu w domě; nebo wjno a ženy, hra a podwod ztenčugj statek, a rozmnožugj potřeby. Gedné nešlechetnosti chowánj stogj tolik, žeby se dwě děti wyžiwiti mohly. Mysljte, že šálek kafé, sklenička wjna, něgaký pamlsek, o něco tenšj oděw, malá někdy wygjždka mnoho neznamená? ale pomněte, co prawj chudý Rychard: mnohokrát málo, také mnoho: warugte se malých wydánj: malá skulina dělá, že se weliký koráb utopj. Mlsná huba přjčina žebroty: blázen zaplatj koláč, maudrý ho snj. Wy gste se tu shromáždili k weřegné prodegi wšelikého kupeckého zbožj a šperků. Pokládáte tyto wěci mezi statky, ale wizte, ať některým z wás nebudau pro ně nedostatky. Mysljte, že gich dostanete lacino, snad daleko pod cenau; ale nepotřebugete-li gich newyhnutedlně, na wšecken způsob draze ge zaplatjte. Pomyslte na to, co prawj chudý Rychard: Kup, čeho nepotřebugeš, a brzo prodáš, bez čeho nelze. Mnozj lacinau kaupj na zkázu přišli. Rozmysl se pokaždé, než dobře kaupjš. Býwá kaupě gen na oko dobrá, a zdržj-li tě od řemesla, můžeš mjti mnohem wjce škody než zisku. O, toť welká pošetilost, draze kupowati pykánj, a předce ta pošetilost na prodegjch denně se přiházj, protože lidé na kalendář nemyslj. Rozumný, prawj chudý Rychard, zmaudřj škodau giného, blázen ani swau wlastnj. Znám lidi, kteřj pro pěkný klůcek rádi se postj, a swým dětem chleba ugjmagj. Šarlat, hedbáwj, aksamjt a tykyta uhašugj oheň w kuchyni. Chyba toho, že negsau ku potřebě, nenáležegj ani k pohodlj žiwota: žádáme gich gediné, že do oka padagj. Tak se stalo, že množj gsau wymyšlené nežli přirozené potřebnosti člowěka, a tak bohatj chudnau, a býwagj dlužnjci těch, na kteréž gen s wysoka hledjwali, kteřj ale pilnostj a sebránliwostj swau w dobrém stawu se zachowali. Odtud swětle gest widěti, gak prawj chudý Rychard, že wětšj gest sedlák

na nohách, nežli zeman na kolenách. Mnohý hrubý steyskálek krásnau mohowitost zdědil, ale zapomněl, kterak k nj přišel, a myslil: nynj gasno gest, a pošmaurno wjce nebude. Tak malé wydánj ze statku, gakýž gest můg, ani se nepozná; ale chudý Rychard prawj: Pořád z bečky, a nikdá do bečky, budeš brzy na dně, a když wyschla studnice, teprw sobě wážj wody. A to mohli dřjwe wěděti, kdyby k němu byli šli na radu. Milj lidé, chcete-li wěděti, gak gsau drahé penjze, gděte a wypůgčte se gich. Za dluhem starost běžj, prawj chudý Rychard. Nebrubě lépe býwá těm, kteřj gistým lidem půgčugj a swému chtěgj. Chudý Rychard dáwá welmi dobrau radu, když prawj: dětinská chuť k šperkům gest nebezpečné bláznowstwj. Napadne-li tě chautka, abys co wydal, podjwey se na měšec. Marnost gest tak násilná žebračka, gako chudoba, a mnohem nezbedněgšj. Kaupil-lis geden pěkný kus, kaupjš giných gedenáct, aby se wšecko k sobě hodilo; nebo gak prawj chudý Rychard: snáze odolati prwnjmu chtjči, nežli wšem následugjcjm, a chudý, který se sprawuge bohatým, gest tak směšný gako žába, která se nadýmala, chtěci býti tak weliká, gako wůl. Welký koráb se dále pustiti může, ale malé loďky, nechť se břehu držj. Takowým pošetilostem trest w zápětj kráčj. Chudý Rychard prawj: Kdo má k obědu marnost, dostane k wečeři potupy, nebo: pýcha s nadbytkem snjdá, obědwá s chudobau, a wečeřj s hanbau. A co prospěge konečně lichý blesk, pro kterýž tolika se odwažugeme, tolik trpjme? Ani nezachowá zdrawj, ani neoswobodj nemoci. Ano coby měl zwýšiti cenu člowěka, wzbuzuge záwist, a klopotem w záhubu táhne.

Gaká pošetilost tedy, pro tak zbytečné wěci dluhy dělati! Prawda, netřeba platiti až po půl létě; a to snad mnohého sem přiwábilo, který nemá čjsla w kapse. Gest owšem welmi pohodlno kaupiti bez peněz, ale pomněte, co to gest, w dluhy se zaplesti! Tjm dáte dru-

hému práwo nad sebau. Nemůžete-li zaplatiti w čas, bude wám hanba, když wás potká wěřitel. Budete se třásti, mluwjce s njm, a koktati mizerné wýmluwy. Poznenáhlu ztratjte wjru i stud, a zlehčjte se hrubými a ošemetnými lžemi. Nebo lež gest druhý stupeň ku křiwdě, gakož dělánj dluhu prwnj. Lež za dluhem chodj. Člowěk swobodný měl by každému na swětě bez strachu do očj hleděti: ale chudoba ponižuge a ugjmá ctnosti. Prázdný měšec klesá a nestogj, prawj chudý Rychard.

»Co byste řekli o wládaři neb spráwě zemské, která by pod trestem žálaře uložila wám, abyste se šatili gako lidé od stawu? Neřekli-libyste, že gste lidé swobodnj, a že můžete choditi gak chcete, že rozkaz ten swobodě na ugmu, a panowánj to že tyranské gest? A wšak, sami se takowému tyranstwj podrobugete, pro úprawné šatstwo dluhy se obtěžugjce. Wěřitel to práwo má swobodu wám, kdy chce, odnjti. Nemáte-li čjm platiti, může žalařowati wás, dokud chce, třebas do smrti. Kupugjce nemyslili gste na zaplacenj: ale wěřitelé magj lepšj paměť, než dlužnjci. Wěřitele máte gako hodiny, na wlas wědj, kdy lhůta wyšla. Zaswitá den placenj, než se probudjte, a přigdau upomenaut dluhu, dřjwe než pomnjte na zaprawenj geho. Byste pak i pomněli, předce lhůta, prwé tak dlauhá, nynj náramně krátká wám přigde: bude se wám zdáti, an čas, křjdlatý na plecjch, giž i na patách křjdel dostal. Ten má krátký půst, kdo o welkonoci dluh platiti musj. Snad gste nynj w tom stawu, abyste něgakého malého bláznowstwj dowésti mohli, bez uškozenj sobě, ale odložte raděgi něčeho na staré šediny a k náhodě; nebo gak prawj chudý Rychard: rannj záře netrwá celý den. Wýdělek wáš může býti krátký a negistý, wydánj ale gisté gest, a trwati bude, co žiwi gste! Snáze gest wystawiti dwě ohniska, nežli na gednom pořád strogiti. Polož se raděgi bez wečeře, než aby s dluhem wstal. Wydělávey co můžeš, a neplýtwey tjm, cos wydělal. Toto gest prawé

stwj proměňowati olowo w zlato. Kdo w drženj oho kamene maudrosti, nebude déle naŕjkati na sy a těžké daně.«

To gsau, milj přátelé! prawidla rozumu a opatr- A wšak nenj co spoléhati na swau wlastnj pilšetrnost a bedliwost. Ač že gsau to přewýborné nicméně bez požehnánj shůry málo wám prospěgj. e tedy pokorně za to požehnánj, a nebuďte twrdj , kdož ho nemagj, nýbrž přispěgte gim k pomoci. ěte, že Job trpěl, a k posledu požehnáno měl. wřka, zkušenj gest druhá škola, ale gediná, w které a se učj. Nebo můžeť se dáti komu dobrá rada, e dobré chowánj. Komu nelze raditi, nelze po- prawj chudý Rychard, a kdo neslyšj, ten cjtj.«

'ak domluwil stařec. Lid poslauchal řečj geho, a šowal maudrá geho učenj, ale, gak to obyčeg po m kázanj, dělal tu chwjli na opak. Prodeg se za- a neywětšj gich djl kupowal bez rozumu a powahy.— 'ranklin, který tu celau wěc s přjstupem o marnosti watelské počal, gjžto prý nic we swětě nenj přj- ěgšjho, gako když koho ginj spisowatelé za žiwa jch spisech uwodj, skonáwá gi gednák tjm otewře- wyznánjm, že se nemálo kochal nad tjm mužem, , co on skrze pětmecjtma let w swých kalendářjch ödil, tak dobře užil, wždy na chudého Rycharda se láwage, gednak ale i tjm nicméně poněugjcjm přj- m, že, ač se tu byl stawil, chtěge kaupiti sobě na nowý kabát, nicméně po té řeči starcowě, od- toho, a odgel odtud s tjm úmyslem, že přestane poněkud na tom kabatu, kterýž měl. Laskawý ti, můžeme-li, ty a gá, něco podobného do sebe biti, budeme týž, který on, prospěch mjti.

P L J W N J K [1].

(1832. Mus. Časop. IV. 403.)

U Myslibora ge pljwnjk, milá kmotřičko, swě
łohlasně Soběna swé sausedě Nedělce, když z
gdauce nowý pěkný dům Mysliborůw mjgely.
teta Zorka na swé oči widěla, kterak obniwý
těw powětřjm, rychle gako blesk na geho dwůr
To ge pljwnjk, prawila Nedělka, poznamen
křjžem na čele. Snadno stawěti domy, a zaklá
hrady; ale, odpusť pánbůh, nechtěla bych spáti
krowem, nebo gjsti gablek z toho sadu.
Gde tu o spasenj, řekla opět kmotra Soběna.
u něho gako z wody, a gako po ljhách. Gen
weyte na geho dobytek, koně, kráwy, owce, wše
tučné; a s obiljm letos newj kam; stodola
přjstodolek a geště wysoký stoh! Powjdagj, že
řád w knihách, a wj napřed, co se státi má. Mi
třičko, on wám řekne, bude dešť; a dešť gi
hodina; bude gasno: a gasno co rybj oko.
To negde dobrau cestau, doložila Nedělka,
gistě pljwnjka.
Myslibor má pljwnjka! šlo gako po trubách
sausedstwu. Tam ge pokladů, pro pána krále!
dáwali mnozj ne bez tagné záwisti. Ginj hrozili
bljzkého s duchem nečistým sausedstwj, a kteřj
o pljwnjku prwé neweřili, nynj s podiwenjm w
nosti se wiklali. Kdo prwnjch osm dnj okol
Mysliborowa šel, do půl kola na deset kroků o

1) *Pljwnjk* nebo *plewnjk*, ginde *plewel*, slowe obniwý
wětřj letjcj, o němž powěra bágj, že ku komu w stawenj wp
hatstwj přinese. Pocházj to slowce od gména *pljwnj*, gi
nebo plenný, slowensky plénný, t. g. hogný, bohatý. Prawj
žito, t. hogné na semeno.

ıy obcuge, něco strašliwého, peklem páchnaucjho w samém obljčegi mjti měl. — Čiliž dobrý to duch, pljwnjk? — tušil prwnj saused Nadčg, že neškodě mu, wywolence swé poklady obsýpá. I osmělil se mičkému domu, a po krátkém rozmyšlenj i w dům ıl. Ljbilť se sobě sám we swé srdnatosti, i pudila wšetečnost, gestliť ne samého ducha, aspoň poklady, erých slyšel, očima swýma spatřiti; ano gakási na- co blesk mysl geho progela, kdyby snad i on —. Ale nic nikdež; co wjdal gindy, widěl dnes; tranný dwůr do čtyr uhlů, wůkol hospodářské sta- j, chléwy, stodolu, kůlnu s sennjkem, a obydlj dů- ně stawené, pohodlné a pro sedláka i pěkné; wšecko ořádku. A domácj? Tiť, myslil on, dawše wýhost n pracem, budau seděti s založenýma rukama a mjti nau starost — hljdánj pokladů. Ano pak wšickni, gindy, hospodyně, čeládka, děti w swé obyčegné i a činnosti. Nad čjmž, když kýwánjm hlawy po- nj swé němé wygewowal, náhle ugat gsa za ruku, ko ze spánj probuzen, widj před sebau státi — My- ra. Wjtám wás sausede Naděgi! Co tak ostýchawě, cizj? Mezi sausedy důwěrně! Musjmeť spolu do- i zlé nésti. Saused s sausedem, řikáwagi, plané

Pozorný na wšecko Myslibor giž byl zwěděl, co se mluwilo we wsi, a wzaw o to radu s wýborným du- chownjm spráwcem té osady, ku kterémuž, gakožto maudrý k maudrému, neobmezenau měl důwěrnost, ra- dowal se, že mu naskytla se tak dobrá přjležitost ospra- wedlniti se u swých powěrečných sausedů, a snad i některého z nich poučiti. Milý sausede Naděgi, prawil s přjwětiwým usmjwánjm, žádost waše bude také žádost některých giných sausedů našich; pročež, aby to rázem wšecko se odbylo, sřekněte se s těmi, kterým w hod a w chuť, a nawštěwte mne zjtra, gest božj neděle, od- poledne, na sklenici čerstwého piwa. Gá se před swými sausedy a přátely ničjmž tagiti nechci, a swého pljwnjka rád wšem ukáži. Zlé se neutagj, a s dobrým můžeme před boha i před lidi. —

S dobrým? — Tedy gsem uhodl, a nenj se tu čeho báti! — Tak sobě opakowal Naděg, odcházege, a wrtě hlawau nad Mysliborem, gehož zdjlnosti a otewřenosti dosti nadiwiti se nemohl.

Druhého dne u Myslibora seděli za stolem sausedé Radislaw, Podiwa, Swatoch, Honěk a ginj, které pře- mluwiti událo se Naděgowi, aby, padni co padni, na ten diw se podjwali. Každému čjsti bylo něco giného na čele. Gedni pochybugjce o dobrotě ducha Naděgem twrzené, se strachem přemáhaným pohledu geho oče- káwali; ginj s nedowěrau hleděli na Myslibora, s praw- dau-li se wytasj, čili s klamem obegde; část záwiděla gemu tak náhlého štěstj a lehkého zbohatnutj; část, a w té byl saused Naděg, tagně sobě lichotila, že by snad po- dobné štěstj i na ně dogjti někdy mohlo. Darmo chwálil Myslibor swé piwo: nebylo žjzně. Konečně wida wšech- něch neukrocenau žádost, a nestrpenj odtahu, počal mluwiti takto:

Milj přátelé a sausedé! Nenj mne tagno, co se o mém domě w obci od některého času rozpráwj, že — ať djm bez okolku — duch gaký, gehož pljwnjkem

ij. On nehledj k osobám, gako nesprawedlíwý
, netáhne se po bohatých, gako zisku hledatelé,
id činj z chudých bohaté; přinášj potrawu, šat-
pomáhá stawěti domy, wzdělávati role, štěpowati
a činj z pustin ráge. Gest to *duch hospodářský*,
řátelé, wám wšechněm známý, ač ne ode wšech
u poctu beraucj. Prawý gest on pljwnjk, bohaté
né obilj s pomocj božj plodjcj. Tomu duchu může
z wás zapsati se bez ubljženj swědomj, ano to i
samému ljbezno bude. Slyšte ale wýmjnky a zá-
kteréž on tomu klade, u koho bydleti má.
rwnj zákon gest *bázeň božj*, z čehož widjte, že
boha gest a duch dobrý. Bázeň ta nesmj býti
bázeň, anobrž plná wjra, naděge a láska, k twůrci
a země, odhodlanost na wše, a spokogenost se
coby koli člowěka potkalo, buď to dobré nebo
ři wšem stegná, weselá, bohu oddaná mysl. Což
no protiwiti se bohu; moře newypigeš, boha ne-
ilji. Děg se tedy wůle božj. Warug se hřjchu,
jchem pokuta w patách běžj. Odtud prý až potud;
wodu nosj, až se rozbige. — Nezwede se něco
podářstwj? pomysli sobě, že nenj wždycky auroda,
ké někdy škoda, a gak prawj přjslowj: Ne wždycky

plakáwal 'gda s wrchu. Ŕjkáwagj: Štěstj když chi
bog se neštěstj. Neštěstj ugde gako mrak, a bude i
twými wraty slunce. Wšeliké řemeslo swau poctu
a w každém stawu mnoho dawu: má-li gen twůg
psoty býti? — Druhý zákon gest důwěrnost ku w
nosti, duchownj i swětské. Dey, co gest cjsařowo
saři, co božjho, bohu. Čiň dobře a práwě, nebo
cjsaře a krále. Nestýskey si na daně a powinnosti;
nich obec weliká, w které žiweš, státi nemůže.
tebe ochraňuge, aby bezpečně orati a kliditi moh
k zachowánj a wedenj gegjmu napomáhati powinen
Nereptey na robotu a desátky, pomysli sobě, že
to wýmjnky, pod kterými tobě statek swěřen byl,
ležj ke kaupi. Kdybys kaupil dům, a penjze za
placené okragowal, zdaž by trestán nebyl co šantr
zloděg? To samé činjš, když robotu necele a ke š
wrchnosti odbýwáš, nebo desátku utrhugeš, špat
dáwáš. — Máme, milý přátelé, my giné roboty a
sátky, které nám wjce ugjmagj, než panské a k
ské. Robotugeme zahálce, robotugeme hrám a
košem, robotugeme nowým krogům a nádhernému
stwu, robotugeme starým škodliwým zwykům, neumě
a hlauposti.

A protož třetj, čehož žádá pljwnjk, gest *uměnj
podářské.* Myslj owšem mnohý, že, poněwadž hospo
také hospodařiti umj. Ale nenj každý mistr, kd
řemeslem objrá, ne každý oráč, kdo se pluhu
Nikdo se nedoučil. W každém řemesle a uměnj
postupugj: má-li naše uměnj hospodářské gedin
skonánj swěta na gednom mjstě státi? Nestogj, milj
telé! Tisjcowé wýborných hospodářů přemeyšlegj o
stále, kterak by to neb ono lépe činiti a wésti m
co den děgj se nálezowé we wšech třjdách uměnj,
réž promyslný hospodář k swému užitku obrace
wynasnažuge. Wycházegj knihy k zlepšenj hospodá
polnjho wedaucj. Nelze owšem sedláku, aby ka

, ale giné gest čjsti wšecko, giné s potřebu. Kdo
dočte se. Dobrá kniha gest dobrá rada w potřebě,
do držj se maudré rady, nedogde brzo wady. O
ı se nedočteš, ptey se u lidj, neboť přjslowj gest:
o chce wěděti a znáti, musj se na to pilně ptáti.
mus pak se naučil, zkušug sám. Cwičenj a zkušenj
wá uměnj. Nerci, že gen bohatý zkušowati může:
žeť i chudý, toliko w swé mjře. Kdo má krátké nohy,
obné kroky děley, a gakau duchnu má, tak lehni,
ı se pod nj obrať a stěhni. Kdo na zkaušenj mnoho
kládá, ten na zlatau udici ryby chytá, hledá gehly a
ij swjčku; kdož pak sprawuge se cizj zkušenostj, ten
age gistého, a kaupage se neutone, neboť držj se
ehu.

Dále předpisuge můg duch hospodářský *pilnost.*
lný hospodář hledj k času, a negen co, ale kdy a gak
nati má. Řjkáme, kdo má k čemu přjhodný čas, nechť
ı giný nečeká zas. Kowati železo, dokud horké, a
lyž se lyka drau, gjti na ně i s dětmi. Střez se *za-*
álky: zahálka gest wšeho hřjchu počátek. Stogatá woda
zamradj se. Pročež Boha wzýwey a ruku přikládey.
ádný bez práce negj koláče, a pečený holub nikomu
o úst neletj. Kdo chce gádro gjsti, musj prwé sko-
pinu rozlauštiti. Kdo nesege, ten newěge. Přigde čas,
e se zeptá zima, co gsi dělal w létě. Prawj moge stará
ajka: Kdo Martjnka často swětj, husy, kaury mu za-
tj; dům, dwůr, lauku i dědinu přiwede wše na mizinu.

Buď *opatrný:* opatrnosti nikdý nezbýwá. Dobře
: předu i z zadu oči mjti. Kdo neprohlédá očima, pro-
lédne měšcem. Dobře w čas giskru uhasiti, ale pozdě
awřjti klec, když ptáci wyletěli, a dělati záwory, když
koně wywedli. Porať se s rozumem, než co učinjš; po
učinku zlá rada.

Nechať děti twé zwykagj práci. Zwyk gest druhé
přirozenj; čjm hrneček za nowa nawře, tjm, až se roz-
bige, páchne.

Čeládce dohljdey. Řjkáwagj: Gaký hospodář, tak
čeládka: gaký pastýř, takowé stádo; gak weliké ho
ukazugj, tak malé se po nich sprawugj. Oko páně
lépe koně wyobročj, a kde pán sám do kautů nahl
tu hospodářstwj dobře stogj; kdo wšak chce we
býti, spusť se na čeleď.

Nebuď marnotratný, ale šetrný. Kdo šetřj, ten
Řjká se: Neutráceg wjc než zjskáš, sic se na h
potřjskáš. Gednjm zubem chléb gjsti, když gest potř

Dluhů warug se. Dluh s tebau z mjsy gjdá a
čjm dál wždy mladšj. Dluh, řjká moge stará knj
má nohy, wede tě do Nuzowic, a odtud na korá
koho koráb zachwátj, nebrzo se z něho wrátj.

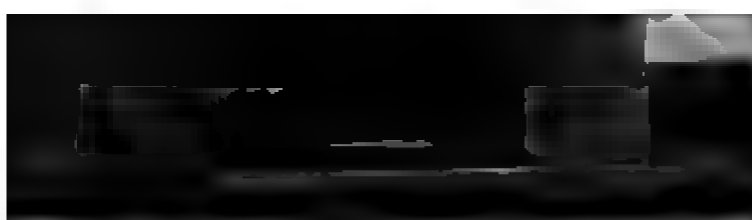
Wěc půgčenau opatrug. Za ztracené cizj lýčko
menem zaplatjš.

Nehrag! Prwnj wyhránj z kapsy wyhánj, a posl
prohránj z kabátu.

Nestůg o *cizj*. Kdo o cizj stogj, přicházj o wla
Cokoli býwá zle nashromážděno, toho neužige třetj
leno. Gak přigde, tak odegde.

Nebuď *lakomý*, ale *dobročinný*. Lakomec žádn
dobře nečinj, leč, když umře, statek poberau
Prawj opět moge stará knjžka, že lakomec maudro
bázně božj nemá, prawdy mu se nedostáwá, upřjm
před lidmi zakopal a sprawedlnosti oči wylaupal;
do pytle zašil, naděgi udusil, a lásku w komjně u
kostel mu daleko, pán bůh přjliš wysoko; modlitb
mrzj, chudými pohrzj: pakli by kdy před lidmi k
pro hanbu penjz dal, hledj, aby ho prwé ugebal.
wagj: kdo se bogj nauze, nerád pro bůh dáwá; a
rád z swého udělj, toho pán bůh nadělj. Neodkl
s dobrým skutkem. Za zdrawého žiwota dobře č
po smrti času nebude. Pomáhey sausedům, pom
tobě. Když ruka ruku myge, obě bjlé budau.

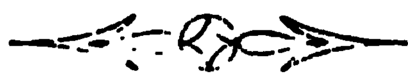
Měg *dobrau wůli* w domě i se wšemi. Dobrá
koláče gj, zlá hlawu tepe, a řjdké piwo pj. Ne

twůg po wyraženj. Kdo nemá radosti doma,
mo hledá, a blázen, kdo ginam pro to gde,
a zbyt má. Každý gest swého štěstj strůgce.
j, tak odplatu béře. Gak sobě ustele, prawj
lehne. —
au tedy ty wýmjnky a zákony, milj přátelé,
te-li ochotně, duch hospodářský, gehož třeba
azowte, u wás se uhostj, a poklady, rozu-
mánj božj, zdařilost obilj i dobytka, a gestli
spoň spokogenost a weselost mysli, chléb
rau wolj, wám přinese hogně a bez nedo-
chto pokladů — giných u mne, sprostého
dláka, nehledeyte, — gá bohu neustále dě-
gich z toho srdce přegi a žádám. A nuže
tě sklenici na zdrawj naše společné! —
ači geho, kteřj se byli při této řeči mnoho-
i změnili, nemohauce ginak, nežli zdwořilost
přjwětiwost Mysliborowu zdwořile přigmauti,
wali, prosjce, aby ničeho gim we zlé poklá-
, a odešli w tichosti, ačkoli s nestegnau
řj smáli se swé wlastnj lehkowěrnosti, že
m klewetám wjru přiložili; ginj mrzeli se,
or zahanbil, a gakož prawili, rozumy z nich
ed Naděg téměř litowal, že ta celá wěc pauhá
a tudy geho pěkná naděge w nic se obrá-
dřegšj z nich Radislaw, rozcházege se s nimi,
usmánjm: »Myslibor ukázal nám swého pljw-
at starati se, abychom i my gemu swého co
zati mohli.«
neděli spráwce duchownj měl w kostele ká-
ách, kdež zwláště úkaz létagjcjch ohniwých
enym a patrným způsobem wyswětlil a přj-
l swé posluchače, kterak lepšj gest prawé
u, gemuž wěk náš radowati se počjná,
á neumělost předešlých časů, kdež často-
j, bohabognj lidé z pauhé powěry a nařčenj

kauzlů stjháni, mučeni a páleni býwali; při čemž rod
čům, aby djtky do školy pilně posjlali, pohnutedlně d
mlauwal. Od té doby gméno pljwnjka w osadě na
w žert pošlo, a když se na úrodu a zdařenj čeho ged
druhých ptali, řjkáwali: Co dělá pljwnjk? — Máte-li let
u wás pljwnjka? —

I my, čtenáři laskawý! gsme-li mezi nauzj a nadby
kem uprostřed, máme-li čisté swědomj, dobrau, spok
genau, ani štěstjm ani neštěstjm nezwiklanau mysl, řj
můžeme, že w domě našem pljwnjk obýwá.

ČTYŘJ SPROSTNJ BRAMJNI.

[Z INDICKÉHO, PODLÉ A. W. SCHLEGLA W IND. BIBL. BONN.
1826. II. 3.]

(1828. Mus. Časop. III. 71.)

W gednom kragi oznámeno bylo, že swěcena bud
gedna z oněch welikých slawnostj, na kterých Bramj
hostinami a dary poctěni býwagj. Čtyři lidé toho staw
každý w giné wsi bydljej, powstali, aby se tam wyda
Segdauce se náhodau po cestě, a rozuměgjce, že w
ckni stegný úmysl magj, umjnili ostatnj djl pauti sp
lečně wykonati. Na cestě potkali se s wogjnem od staw
putugjcjm práwě gim naproti, kterýž gda okolo, pozd
wil gich způsobem, gakým se pozdrawugj bramjni: s
pna ruce pozdwihl ge až do čela, i řekl: »Dobré
zdrawj Wašj Ctihodnosti!« Načež bramjni wšickni čt
gednohlasně s obyčegným požehnánjm odpowěděli.

Brzo na to přišli k studánce pryštjcj se u samé ces
kdežto se posadili, aby žjzeň uhasili, a potom odpo
wali we chládku pod stromem wedlé studánky stogjcj

jim w odpočjwánj tom rozum gegich málo, abýwali, poskytowal, přišlo gednomu na mysl mlčenj, i počal ke druhým takto: Powinno ten wogjn, kterého gsme nedáwno potkali, zdwořilý a rozumný. Znamenali gste, gakau kázal, a kterak mne uctiwě pozdrawil? ozwal se neybljže sedjcj bramjn: Tebe on l, na mne pocta geho gedině směřowala. — mýljte, prawil třetj, gá wás ugišťugi, že se geho mne samého týkalo. Na důkaz toho o mé straně obrátil, když prawil: Dobrého ij Ctihodnosti! — Nikoli, řekl čtwrtý, mne drawil; sice bych nebyl mu odpowěděl: Blauď! —

pomalu tak tuhau se stala, a s takowau horena byla, že čtyřj naši pautnjci na tom byli, se se dali, když geden z nich něco méně ili druzj, pro uwarowánj mrzutých wády nákowauto radu wynesl: Proč se nadarmo hněybychom sebe gakkoliwěk hanliwými slowy dybychom se třeba, gako neysprostěgšj luza, líž by tjm wěc, o kterau se hádáme, gistotně byla? Kdo nás lépěgi z pochybnosti wyten, který nás w ni uwedl? Bogownjk, který a gednoho z nás pozdrawil, nemůže geště . Gá myslјm, abychme rychle za njm běželi, wlastnjch úst se dowěděli, komu z nás čtyř etu wzdáti mjnil.

ada zdála se býti welmi rozumná, a protož igata byla. Powstawše tedy běželi za bogowěměř bez dechu gsauce dostihli geho přes sty od mjsta, na kterém ge byl pozdrawil. geg z daleka spatřili, wolali naň, aby stál; wše bljže, předložili gemu přjčinu hádky ami, i prosili geho, aby oznámenjm, koho et geho wlastně týkala, rozporu konec učinil.

Bogownjk ze zpráwy gegich na rychlost pozn sprostj byli lidé, s kterými činiti měl; chtěge s gegich autraty kratochwil způsobiti, odpowěděl cl »Ayta, toho gsem pozdrawenjm obmýšlel, kdo me: čtyřmi gest neybláznowěgšj.« To powěděw odw od nich, a cestu dále nastaupil.

Bramjnowé tau odpowědj spleteni, také op se na cestu, a putowali někaký čas po tichu.

Zatjm pozdrawenj bogownjkowo tak welice srdci leželo, že o ně brzo nowá mnohem tužšj hád pukla. Tenkrát každý práwo swé na wýpowědi samého zakládal; nebylo žádného mezi nimi který by sebe netušil ostatnjch daleko bláznowěgšj Této z cela nowé přednosti práwo wšickni sobě wali s takowau horliwostj a násilau, že by newyhnu bylo přišlo na pěsti, leč že půwodce prwnj rady zamyslil, aby zwjragjcj horaucnost poněkud umjrn twrdjm o sobě, prawil on, že bláznowěgšj gsem koli z wás, a každý mezi wámi twrdj totéž o sob ptám se wás, kdybychom se ukřičeli do ochr kdybychom se bitjm uprali, můžeme-li tjm doká mezi námi bláznowstwj neydokonalegšj gest? Wě zastawme na ten čas wádu. Negsme daleko od mapury; pogďme tam, postawme se na saud, deyme spráwců toho města, aby mezi námi pok nili. Ta rada zdála se býti welmi rozumná, a nik zpěčowal se gj poslechnauti.

Nemohli w prawěgšj hod přigjti. Spráwcowé Dharmapury, bramjni a ginj byli práwě shrom w saudnici, a že toho dne nigaké důležitěgšj p hodnauti nebylo, bez odtahu připustili cizince k a kázali gim wěc přednesti.

Geden z bramjnůw našich, staupiw u prostře mážděnj, wyprawowal, neopomina i neymenšj ok co za přjčinau pozdrawenj a dwogsmyslné odpowě gjnowy mezi nimi se přihodilo.

U wyprawowánj shromážděná rada wjce než gednau dala se do hlasitého smjchu. Gegj předsedjcj, muž nad mjru weselé mysli, byl radostj naplněn, že mu se udála přjležitost k tak utěšené kratochwjli. Wzaw tedy na se oprawdowý pohled, kázal wšem ticho, a mluwil k žalobnjkům těmito slowy: Poněwadž cizj a w tomto městě neznámj gste, nelze wěc rozpornau wyslyšenjm swědkůw rozhodnauti. Dle mého domyslu máte gediný prostředek, kterým wěc saudcům wašim obgasniti můžete, a ten gest, aby každý z wás předložil nám něgaký skutek ze swého žiwobytj, kterým bychom se o geho bláznowstwj docela přeswědčiti mohli. Teprwé potom, když wás wyslyšjme, budeme wstawu usauditi, kdo z wás w té wěci nad giné předčj, a sobě pozdrawenj bogownjka práwem osobiti může. Na tom nawrženj žalobnjci se usnesli.

Prwnj z brahmanů, kterému slowo wésti powoleno, držel následugjcj řeč: Můg oblek, gakož widjte, nenj nikoli čistý, a w odránce té nechodjm od dneška ani od wčeregška. Prwnj přjčina špatného mého šacenj gest následugjcj. Bohatý kupec w mém okolj, welice dobročinný k brahmanům, před mnohými lety darowal mi dwa postawy neytenšjho sukna, gaké kdy w našj wesnici wjdáno bylo, abych sobě z něho šaty udělati dal. Ukazowal gsem to sukno wšechněm mým přátelům, kteřj se mu dost nadjwati a nadiwiti nemohli. Tak šťastně nalezený poklad, prawili oni, gest toliko plod dobrých skutků, které gsi w předešlém žiwotě konal. Dřjwe, než gsem se w to sukno oblekl, wypral gsem podlé obyčege oba kusy we wodě, abych ge omyl z nečistoty lpěgjcj na nich, proto že skrze ruce tkadlcowy a kupcowy byly prošly. Uwázal gsem ge oběma konci na wětwe stromu, aby uschly, ano tu náhodau pes pod nimi proběhl; znamenal gsem to teprwé, když opodál byl, a nemohl gsem tedy gist býti, zdali gich se nedotekl a následowně gich neposkwrnil.

Tázal gsem se swých dětj; ty ale prawily, že si toho newšjmly. Kterak gsem se měl w té pochybnosti upokogiti? Počal gsem tedy gjti čtwermo, tak že hřbet můg asi w té wýši byl, gako psůw, a tak podlezl oba kusy sukna. Dotekl gsem se gich? táži se dětj, kteréž pozor dáwaly. Ony, že ne. Skákal gsem radostj při té žádaucj zpráwě. Zatjm to okamženj mi napadlo, že ocas psj na horu stál, a že tedy koncem této strměgjcj částky sukna mého dotknauti se mohl. Pro wšecku gistotu přiwázal gsem sobě dole na záda srp na horu obrácený, a opětowal gsem mau zkaušku. Moge děti, kterým gsem přikázal, dobře pozor dáti, prawily mi, že srp tenkráte o sukno lehce zawadil. Nemoha pochybowati, že se to psjm ocasem w též mjře dálo, přišel gsem do zlosti tak, že gsem ničehož wjce rozwážiti nemohl, a uchopiw oboge sukno roztrhal gsem ge na kusy.

Přjběh ten brzo wůbec se rozhlásil, a každý se mnau zacházel gako s nemaudrým. Kdy by hned pes ta sukna dotknutjm znečistil, prawil geden, nemohl-li gsi gich druhým wypránjm opět očistiti? Nežby sukno roztrhal, prawil druhý, nemohl-li ho radĕgi dáti něgakému chudému nádennjku? Kdo ti budaucně po tak bláznowém skutku darowati bude na šaty? — Toto posledni slowo se gen přjliš wyplnilo. Gestliže gsem od té doby sobě usmyslil, někoho poprositi o přjdawečck na slušněgšj oděw, bylo mi za odpowěď: Ty asi máš chuť opět trhati sukno na kusy. —

Když skončil swau děginu, prawil geden z posluchačůw: Zdá se, že dobře umjte čtwermo choditi. — Ba umjm, odpowěděl bramjn, k tomu gsem welmi způsobný; hned uwidjte. Na to sehnul obě ruce, a po swětnici dwakrát i třikrát čtwermo běžel, tak že se diwáci diw smjchem nezalkli.

To gest dostatečno, prawil wrchnj saudce; co gsme nynj slyšeli, dokazuge giž mnoho pro wás; ale dřjwe

než něco usaudjme, potřeba slyšeti, gaké důwody bláznowstwj swého ostatnj přednesau.

Načež druhý brahman oslowil se tjmto způsobem: Chtěge na slawnost w okolj našem oznámenau slušně se dostawiti poslal gsem pro holiče, aby mi hlawu a bradu oholil. Když wykonal tu práci, řekl gsem swé manželce, aby mu w odplatu dala polturák, a z nedopatřenj dala mu dwa. Nadarmo žádal gsem, aby holič geden polturák wrátil; nechtěl toho učiniti; gakkoli gsem na tom stál, odpjrati nepřestáwal. Hádka byla tuhá, a giž počali gsme geden druhého haněti, a holič spustiw na gednau, mjrněgi počal a řekl: Gest owšem prostředek wyhowěti té wěci. Za ten polturák, kterého žádáte, waši panj hlawu oholjm, gestli se wám tak ljbj. Po nedlauhém rozmyšlenj prawil gsem: Prawda; twé nawrženj skončj naši rozepři, a nestane se ani gednomu ani druhému křiwda.

Moge panj to uslyšeci, a widauci, co gi potkati má, chtěla se odstraniti; ale gá gi uchwátil a přinutil sednauti na zem, a holič ozbrogený břitwau, hlawu gj dohola obnažil. Mezi tjm panj moge hlasitě křičela, a praudem lánj a zakljnánj na nás chrlela; ale gá nechal gj křičeti, chtěge gi raděgi s oholenau hlawau widěti, než tomu lotrasu holiči polturáku dopřjti, gehož by nezasloužil. Moge panj tjm skutkem o swé pěkné kadeře připrawená, skrýwala se hanbau a nechtěla wygjti na swětlo. Holič dal se w koty, a potkage matku mau na ulici, honem gj wyprawowal, co se tu chwjli w mém domě přihodilo. Ona hned přiběhla, zwěděti chtěci, takli by tomu bylo; a uwidauci swau newěstu cele oholenau, stála něgaký čas němá užasnutjm a gako zkameněla. Ale brzo prudkým hněwem propukla, lála, úkory obrážela, kteréž gsem snášel ani neckage; neboť počjnal gsem znamenati, že gsem ge zasloužil.

Šelma holič těšil se z mé škody a s radostj ten příběh wšude rozšiřowal, tak že ze mne posměch wši-

okni obywatelé toho mjsta měli. Zlj gazykowé powěsť tu geště ozdobili, a neopominuli dáti na srozuměnau, že gsem swé panj gen proto hlawu oholiti dal, abych gi za cizoložstwo potrestal. Sausedé sešli se hromadně k mému obydlj, ano přiwedli osla, chtěgjce dle udánj prowinilau na něho posaditi, a gi s obrácenau na zad howada twářj, po wšech ulicjch woditi; neboť tak u nás lid trestá panj, kterých nepořádnost na gewo wyšla.

Powěsť o tom přjběhu donesla se w krátce až do mjsta, kde můg tchán a tchyně obýwali. Přišli ke mně na kwap, a můžete sobě snadno pomysliti, gaký powyk tropili widauce swau ubohau dceru tak zohawenau. Wzali gi s sebau domů, užjwali pak té prozřetedlnosti, že s nj toliko w noci gezdili, aby gj hanby uchránili, a w tak bjdném stawu, gakož byla, lidem na odiw neukazowali. Měli gi čtyry léta u sebe, nechtjce o gakém udobřenj ani slyšeti, až mi gi konečně wrátili. Ona prokletá nesmyslnost winau byla, že gsem slawnost promeškal, ku které gsem se třjdennjm postem připrawowal. Toho mi bylo tjm wjce ljto, když gsem se dowěděl, že nadobyčegně skwostná byla, a hosté přečišťowaným máslem hogně častowáni byli. Čtrnácte dnj potom ohlášena byla giná slawnost, a gá dopustil se té neprozřetedlnosti, že gsem se na nj dal nagjti; ale přes osmdesáte bramjnůw tam shromážděných přigalo mne s hlasitým posměchem. Zmocnili se mne, a ohlásili se, že mne newydagj, dokud gim nepowjm swůdce panj mé, aby podlé přjsnosti stawu našemu daných zákonů potrestán byl. Složil gsem přjsahu, že gá sám winen gsem, a oznámil gsem prawau přjčinu, která mne pohnula, abych tak gednal. Úžas mých posluchačů při mém wyprawowánj na neywýš wystaupil; oni geden na druhého hleděli, a zwolali: »Slýcháno-li kdy, aby wdané panj hlawa oholena byla, gežto manželské wjry nezrušila? Ten člowěk buďto gest klamce, anebo neywětšj blázen, který na swětě žige.« — Daufám, tak dokonal

[redacted]

wyprawowatel, že i wy tak sauditi budete, a mau pošetilost wětšj býti uznáte oné, kterau wás můg předek zabýwal. —

Shromážděnj nalezlo, že ta pošetilost prawá gest we swém způsobu, ale nechtěli geště wynésti úsudek, ažby ostatnj dwa saupeře wyslechli.

Třetj, který giž dáwno netrpěliwě toho okamženj očekáwal, nynj toto přednášel. Gindá slaul gsem Anantaya, nynj wšude známý gsem pod gménem Betel-Anantaya. K té přezdjwce dal přjčinu následugjcj přjběh mého žiwota. Minul asi měsjc, co moge panj, až do onoho času w otcowském domě pro swůg autlý wěk chowána bywši, u mne bydlela. Gednau wečer před spánjm řekl gsem, newjm z gaké přjčiny, žeby ženy byly pleskny. Ona odpowěděla bystře a bez dlauhého rozmyšlenj, že zná muže aspoň tak pleskawé gako ženy. Gá znamenal, že se tjm na mne narážzelo, a popuzen gsa gegj odpowědj, prawil gsem: Uwidjme, kdo z nás dwau dřjwe promluwj. Budiž, prawila ona; ale co dá druhému ten, který prohrage? List betelowý, řekl gsem gá. Tak se založiwše pošli gsme spat bez neymenšjho slowjčka. Z gitra, když bylo slunce wyšlo, a my se neukazowali, woláno nás gménem, my se nehlásili. Woláno silněgi, wšecko ticho. Klepáno na dwéře pokoge našeho, ale darmo. Nynj poděsil se celý dům, myslilit, že gsme w noci náhle umřeli. Tesař wesnický na kwap přiwolaný přišel s nástrogi swými a prolomil dwéře.

Naši domácj nemálo se podiwili widauce nás oba cele zdrawé seděti na zemi skrčenýma nohama. Zdáli gsme se býti bez neduhu, toliko mluwy zbaweni. Zkušowali rozličným způsobem přiwésti nás k mluwenj, ale nezdařilo se to. Matka moge úžasem bez sebe, dala se w powyk, tak že se sběhli wšickni brahmané ze wsi se swými panjmi, a tázali se na přjčinu tak welikého zbaušenj. Dům byl pln lidu, a každý podlé swého obyčege mudrowal o přjhodě, gežto nás potkala. Domněnj že

něgaký tagný nepřjtel zlými čáry nás do toho stawu uwedl, opanowalo. W tom přeswědčenj rodičowé mogi rychle powolali slowútného černoknižnjka w tom okolj. Ten přišed neyprwé na nás za chwjli hleděl upřenýma óčima, potom nás obcházel řjkage diwná slowa, a ohledal nám puls na rozličných částkách těla, a wšeligak potwořil se, že posud na něho bez smjchu zpomněti nemohu. Posléze prohlásil, že w prawdě okauzleni gsme; gmenowal i běsa, kterým gsme dle geho domněnj poseděni byli, a popisowal geg gakožto welmi twrdošignélio a urputného. Pro nesnadné geho zahnánj cenil sobě oběti a giné potřebné k tomu obřady na pět čerwených zlatých. Rodičowé mogi nebyli bohati; náramná cena žádaná od kauzedlnjka ulekla ge welice; zatjm předce uwolili se raděgi k tomu platu, než aby mne a panj mé němých nechali, a přisljbili mu nad to přiměřený dar, gestliže by nám mluwu nawrátil. Kauzedlnjk práwě chtěl počjti swé zažehnáwánj, když geden přjtomný známý brahman wšem na wzdory utwrzowal, že staw náš pocházj od přirozené nemoci, čehož mnohé přjklady že widěl; připowěděl nás zhogiti beze wšech autrat. K tomu konci kázal přinesti pánew s žeřawým uhljm, a žádal gehlu zlatau. Mage wše pohotowě, rozpálil tu gehlu, gen že se nerozpustila w ohni, a ugaw gi kleštkami, dotekl se mne gj we spodu nohau, pod pažj, w gámce nad břichem, a konečně na wrchu hlawy Wydržel gsem ty hrozné muky bez pohnutj, ani necekna. Gá bych byl raděgi umřel než té hanby dočkal, abych prohrál. Pokusme toho na panj, prawil nezbedný léčitel, mau stálostj giž poněkud z brku wyražený. Přibljžiw se k nj, přiložil gj zlatau gehlu ku spodu nohy. Ledwa wšak oheň pocjtila, trhla hbitě nohau a zkřikla: Dost, dost! Na to se ke mně obrátila a prawila: Prohrála gsem, tu máš betelowý list.

Newěděl-li gsem to napřed, že ty prwnj mluwiti budeš? Ty potwrzugeš tjm, co gsem řekl na noc, že

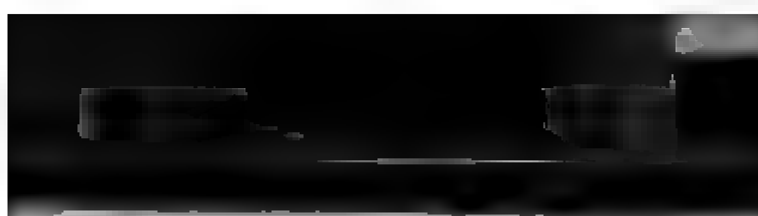

eny pleskny. — Musjm to nésti, odpowěděla ona; mně s tebau se wjce nesadjm.
iwači na sebe hleděli s podiwenjm, newědauce, tom přjběhu mysliti magj. Wyswětlil gsem gim řjčinu, na čemž gednjm hlasem zwolali: Gak po- to pošetilost! celé sausedstwo zhanřiti, dáti se od paty až do hlawy, aby nepřišel o betelowý Wěru, w celém swětě nikde nenagde se tak ý mozek gako twůg. — Od té doby w celém gmenugj mne Betel-Anantayu.
ento důkaz šálenstwa zdál se společnosti owšem nitý býti. Sauzeno ale za sprawedliwé, aby dřjwe snj úsudku poznalo se také, čjmby čtwrtý žalob- ého požadowánj zastáwal. On to učinil následu- způsobem.
asnaubil gsem se s mladičkau djwkau, která pro wěku geště šest neb sedm let w otcowském domě . Když dospěla, wzkázali gegj přjbuznj našim, j na té době gest, a wšecky powinnosti stawu lského wyplnj.
bydlj tchána mého bylo asi šest neb sedm hodin od našeho wzdáleno. Matka má práwě stonala, ta radostná zpráwa přišla, a nemohla té cesty podniknauti. Kázala tedy mně gjti pro newěstu, omenula mjti se ostražně, a ničeho nedělati a ne- í, čjm bych obmezenost duševných swogjch moc- ukázal. Bogjm se, prawila při laučenj, aby něga- hlupstwa nedokázal, protože twau sprostnost dobře — Přisljbil gsem dle napomenutj gegjho maudře wésti, a dal se na cestu.
chán můg přigal mne ochotně, a na čest přjchodu pozwal wšech bramjnů toho mjsta na hody. Když den odchodu, powoleno mi a newěstě mé odgjti. můg dal mi požehnánj, a prolé wal potoky slz, gakoby ý byl předzwjdal, které dceru geho potkati mělo. stanpila práwě doba letnj, a w den odchodu na-

šeho bylo welmi horko. Šli gsme přes suchopár planinu, táhlau na mjli. Pjsek od slunečných papr rozpálený w krátce ožehl nohy mé mladé společn kteráž wychowaná w stjnu krowu otcowského tak u wugjcjmu putowánj nezwyklá byla. Začala plakati; wezma gi za ruku wšemožně snažowal se dodati gj my Ale brzo opustila gi wšecka sjla; ona položila se zem a prawila, že tam raděgi umře než dále půg Měl gsem welikau nesnáz, sedě wedlé nj a newěda počjti, ano tu kupec okolo gde, a stádce wolů s r ličným naloženým zbožjm před se žene. Gá promluw k němu, žalugi mu slzawě swau bjdu, a prosjm, by w té ukrutné těžkosti raden a pomocen byl.;

Kupec přikročiw k mé newěstě, djwal se na ni zorně, a prawil, že w tom pořád gcště přibýwagj horku žiwot toho ubohého stwořenj gest patrně w bezpečenstwj, buď že ležeti zůstane, buď že wstan dále půgde. Než byste, prawil on dále, dočekali té losti, a widěli před swýma očima gi umjrati, aneb s dali se w podezřenj, že gste gi zabili, raděgi mně přepusťte. Posadjm gi na mého neystatněgšjho wol powezu: tjm způsobem ugde ginak neúchranné sm Arci že potom pro wás bude ztracena; ale wždy to lé nežli w domněnj přigjti, že gste gi zabili. Gegj ozdo asi dwadcet čerwených zlatých obnášj: tu máte př dwadcet, a přepusťte mi swau newěstu.

Toto předloženj muže toho zdálo mi se prawé by wzal gsem tedy podáwané penjze, on pak newěstu m posadil gi na wola, a bez meškánj dal se na cestu. také ubjral se dále, nohy mé od horkého pjsku, kterém mi celý den gjti bylo, téměř ohořely, až gs pak pozdě wečer domů se nawrátil. »Kde gest twá n wěsta?« ptala se matka moge s podiwenjm, widauc m přicházeti samotného. Gá gj wyprawowal celý příb swé cesty a zprąwu dal o té smutné náhodě, která p tkala mau mladau spolčnici, a mne přinutila prod

mtudy potugjcjmu, radĕgi než býti swĕdkem
ě smrti gegj, nebo snad obwiňowánu býti že
umrtil. Posléze wytáhl gsem z kapsy oněch
zlatých mnĕ za škodu daných.
rawowánj toho přjběhu horlenj matky mé ta-
upnĕ dokročilo, že neyprwé onĕmĕla, a gako
Ale brzo potom zadržený hnĕw násilnĕ a
propukl: chrlela na mne hanĕnjm a proklj-
dy geštĕ přewráceného gednánj mého, gako
, slabšjm. — Ten nesmyslnjk! ten nešťastnjk!
ala, prodá swau newĕstu! přepustj ginému!
mjnskau za saułožnici podlému kupci! Co
m pomyslj? Co řeknau přjbuznj té ubohé
ali, když se té ohawnosti dowĕdj? Možno-li,
ramnau pošetilost a hlaupost uwĕřili?
á náhoda mé newĕsty k přjbuzným gegjm
onesla. Přibĕhli plnj zuřiwosti, kygi ozbro-
ce w úmyslu mne ubiti. To by se bylo nepo-
alo mnĕ i ubohé matce, ačkoli cele newinné,
záhy dowĕdĕwše se o gegich přjchodu,
utĕkem pomsty gegich byli se neuwarowali.
sami sobĕ náhradu wzjti, přednesli wĕc
třjdy swé, kteřj mne gednohlasnĕ k zapla-
set pagod w náhradu za snjženau čest oné
saudili. Odsauzen tedy byl gsem k bezžen-
lý čas žiwota. Geštĕ bylo to mé štĕstj, že
lu bramjnůw na wždycky newylaučili. Milost
i udĕlena pro neumřelau geštĕ pamĕť otce
třjdnjky, muže welmi ctĕného a nad mjru

ugi saudu wašemu, gestli důwod tento bláz-
ch, kterými wás mogi saupeřowé zabýwali,
mĕj, a gestliže wšjm práwem přednost mnĕ
—
ném potazu a radĕ usaudilo shromážděnj, že
upeřůw nepochybné důkazy swého bláznow-

stwj pronesl; že wšcchněm stegné a pewně založen práwo přednosti w té wěci náležj; každý tedy z nich že může sobě wyhranau w bláznowstwj osobowati, a pozdra wenj onoho šlechtice gakožto k němu wzkázané powa žowati. —

Wšickni gste wyhráli rozepři, prawil gim wrchnj saudce: gděte a putugte w pokogi!

Spokogeni docela s tak sprawedliwým úsudkem po dali se opět naši putugjcj brahmané na cestu, každý gako w záwod wolage: Gá wyhrál rozepři! Gá také! gá také! —

Z LUCIANA SAMOSATENSKÉHO.

(1806. Hlasat. djl I. str. 249.)

A.

T I M O N,

ANEB

N E W L J D N J K (MISANTHROPOS).

Obsah. Člowěk do neywětšj chudoby upadlý, který nynj opuštěn gsa od lidj, gimž prwé mnoho dobrého činil, k Jupiterowi woli Ten pohnuw se autrpnostj, pošle k němu Pluta, bohatstwj boha, který ho z nauze wytrhne. Osoby rozmlauwagjcj gsau *Timon, Jupiter, Merkurius, Plutus, Chudoba, Gnatonides, Filiades Demeas, Thrasikles.*

Timon. Jupiteře! zástupce přátelstwa, hostinstwj, to waryšstwa, hospodářstwj, přjsahy, hromowládce, mračno shaniteli, hřimateli! a gestliže tebe geště ginák nazýwag ohromenj básnjci, zwláště když gim nechtj plynauti wer še, nebo tenkráte ty, wšelikých dostáwage gmen, napo máháš skladu, a doplňugeš rytmické mjry, kam se podě

třeštjcj blesk, a hrůzobřmotný hrom, a ta spa-
>raucj, strašliwá zbraň? Nynj se zgewilo, že to
jsau titěrky a dým básnjřský, neúčinný, toliko
gména. Ta pak wychwálená, dalekonosná a rychlá
á, newjm kterak docela uhasla a ustydla, ne-
w sobě ani giskřičky hněwu na bezbožnjky. Tudy
seňnjci spjše se bogj něgakého wčeregšjho ohar-
i plamene hromu wšepotraucjho, a gest gim,
po nich házel opalkem, gehož ohně a kauře
schugj, nýbrž domnjwagj se, žeby gich toliko
. Salmonewa osmělil se hřjmati proti tobě, a
šno udržuge o sobě to domněnj; gaký diw?
y w hněwě ustydlý, on pak muž gest w před-
horliwý a wysokochlubný. I proč gsi pak, ga-
šel pod spánkem, neslyše křiwěpřisáhagjcjch,
da páchagjcjch neprawosti, nýbrž krhawý a blikawý
co se děge, a zalehlého sluchu, gako wěkem
)okud gsi mladý byl a ostražitý, a popudliwý
, tuť mnohos počjnal sobě proti lotrům a ná-
, nečině nikdý přjměřj s nimi, alebrž wždycky
)yl hrom twůg, a zdwižená paweza twá; hřjmá-
ýskáwal gsi gako na půtku; země se třásla, ga-
bil, snih padal, gakby z pytle sypal, a kraupy,
kamenjm tlaukl, a nechať dopowjm spanile, ná-
klopotem se waljwaly déště, každičká byla
ekau. Odkud znáhla se stalo za Dewkaliona ná-
mutj, tak že, když byli pošli wšicknì korábowé,
na gest sotwa gediná lodička, obsahugjc w sobě
o něgaký wznět lidského pokolenj, aby potom
prawosti prowodilo. Wšak od nich béřeš hod-
datu za showjwánj swé, an tobě žádný nepři-
sti ani wěncůw, kromě snad při hrách Olympi-
i to gestě gen pro obyčeg starožitný. Bez mála
stěšený Bože, gakos ty Saturnowi udělal, a trůnu
Ať nedjm nic, že ti olaupili chrám, ba i na tebe
ruce wztáhli tam w Olympii; ty pak, hluboko-

hřmitel, liknowal se zbuditi psy, nebo swolati saused aby w autěku schytali ty swatokrádce; nýbrž, slowútı Gigantozhaubce a Titanobigce seděl gsi, drže w prawi desjtiloketnj hrom, ano zatjm lotřjci holili tobě zla kadeře. Kdy pak, ó wýborný Bože, ustaneš prohljdı takowé neřesti, i kdy se pomstjš nad tolikerým bezpr wjm? Kolikeré ohně a potopy stačily by na tak náramı pych lidský? Co gsem gen gá, neřku o giných, Ath nienských powýšil, a z chudých boháčů nadělal, wšjı čehož potřebowali, nadaw ge! Nebo, ať djm zrowı dobročině přátelům, wyhazuge swůg statek, zchudl gsem oni pak teď mne neznagj, aniž pohljžegj na mne, ač l gindy wšemožně hleděli mne ctjti, klaněti se a slauž mi. Potkám-li koho z nich, mine mě gako zkácený zpukřelý náhrobek některého dáwnomrtwého smrtedlnjk nechtěge si ho ani powšjmnauti; nebo, zhljdna mě zd leka, pryč se obrátj, gako před něgakým zlowěštným utjkánj hodným úkazem; předemnau, prawjm, kteréh nedáwno nazýwali spomocnjkem a dobrodincem swýı Pročež, na mizinu přiweden gsa, tuto w haleně dělá zemi za mzdu osmi obolů, při této motyce o samo filosofuge! To aspoň geště gest můg neylepšj zisk, i newidjm těch šelem křiwdami a bezprawjm obohac ných, nebo toby se mi k smrti rownalo. Nuže pak Saturnůw a Regin synu, probuď se z toho těžkého sladkého spánj, kterým gsi předčil samého Epimenid rozswěť sobě opět blesk, nebo zažži geg w Etně, al zaplápolal gako gindy, a ukázal hněw srdnatého a n hlého Jupitera, leč že prawda gest, co prawj o tol Kretenštj, že gsi pauhá bágka a smyšlénka básnjřů.

Jupiter. Merkuře, co gest to za ruhače tam w Atti na podwršj Hymetském? Špinawý a ukálený gest to ot hanec, w kozj kůže oděný, a shrbený kopá. Žwawý opowážliwý člowěk! Toť gaký filosof gest! sice by t bezbožně proti nám nemluwil!

Merkur. Co djš otče? což neznáš Timona Echekr

ce Kollytenského, který nám tolik newadných a
tných obětj dáwal, a u kterého gsme tak skwostně
hod slawjwali?

Jupiter. Možná-li? Ay, gaká to proměna! I kterakž
dawný, bohatý a tolika přátely nadaný člowěk upad-
mohl do takowé bjdy, že tu ukálený a nuzný,
platku, gakož widěti, těžkau se traudj motykau?

Merkur. Přjčina geho zkázy gest, gak řjkáme, uši-
láska k bližnjmu a milosrdenstwj; nebo ať řeknu
ěgi, zpozdilost, sprostota a nepowážliwost u wybj-
přátel: i nepomyslilť, že se zawděčuge krkawcům
kům, a domnjwal se ubožák, že ty gátra gemu zžj-
j káně přátelé geho gsau a společnjci, z něgaké
omyslnosti k němu, kdežto zatjm oni mu dwořili
pro nagedenj. Ohlodawše pak mu kosti dohola, a
w nich gaký tuk, i ten wyssawše na prosto, ode-
se od něho, zůstawjce geg zmořeného a znuzené-
giž ho nechtj znáti, aniž hledj naň, mnedle proč?
pečugj o něho, aniž čeho odměnně mu udělugj.
š on, gak widjš, opustiw město, hanbě se za otr-
swé, ze mzdy kopá motykau zemi, zblázniw se nad
stjm, wida že lidé, zbohatše od něho, pyšně ho
gegj, aniž wjce se pamatugj, že mu *Timon* řjkagj.

Jupiter. Neslušj, abychom mužem tjm opowrhli, a
něho nestarali, ten nešťastný zagisté by práwem se
al, kdybychom i my také tak činili, gako ti pro-
pochlebnjci, a nepečowali o člowěka, který nám
howězjch kyt, a tak mnoho kozjho tuku na oltáři
l, od čehož až posawad w chřjpjch wůni mám.
mě, pro mnohé zaneprázdněnj, a pro weliké množ-
křiwopřjsežnjků, násilnjků a laupežnjků, a pro strach
swatokrádci, od nichž ani uwarowánj ani oddechu
za drahný čas gsem ani pohleděti nemohl na
; neywjce od té doby, co filosofie a hádánj o slowa
nimi powstalo. Nebo když se wespolek potýkagj,
gjce, nenj možné uslyšeti těch, kteřj se k nám

modlj. Protož buď tu musj geden s zaepanýma ušši seděti, nebo se gim rozkřičet dáti, gešto, newjm o. g kau čest, netělesnost, a samé titěrky, náramný pow wedau. A proto se stalo, že gsme pozapomněli o šol Timona dbáti, gjmž nelze pohrdnauti. Wezmi tedy M kuře! s sebau Pluta a pospěš tam. Ty pak Plute, g gmi Boha Poklada, a zůstaňte oba s Timonem, a neo cházegte od něho, byť i wás, gak gest dobročinný, z do odbyti chtěl. Strany těch pochlebnjků a prokáza gemu od nich newděčnosti, uwidjm potom, co se dělati, i potrestám ge zagisté, gen co se mi hrom opra Polámalo mi se u něho dwé hrotů neywětšjch, když ga gjm tuze klopotně hodil po sofistowi Anaxagoru, kt swým žákům dokazowal, že nás Bohůw naprosto ne Ale chybil gsem se ho; nebo držel nad njm ochran ruku Periklea. Hrom pak do chrámu uhodiw, spálil g a málem by byl o skálu se rozrazil. Ač pak i pochl njci dosti potrestáni budau, uwidauce Timona wel obohaceného.

Merkur. Hle, kterak dobře gest, když se kdo hod ozwe, hubuge a křičj, netoliko na saudech, ale i k se modlj. Nebo ay! Timon tento, byw chudjčký, gednau zbohatl, že modle se křikem a powykem Ju tera na se obrátil. Kdyby byl w tichosti kopal shrbe potud by kopal w opowrženj.

Plutus. Ale gá, Jupiteře, k němu nepůgdu.

Jupiter. A proč, můg zlatý Plute, zwláště když poraučjm?

Plutus. Proto, wěru, že mě potupil, wystrče ze dweřj a celého roztrole, gešto gsem gemu giž otcowa času přjtelem byl, a giž málem by mne byl dlemi z domu wypjchal aneb zahodil, gako zahazuge z rukau žeřawý uhel. Mám tedy gjti na wýhoz břic páskům, pochlebnjkům a newěstkám? Pošli mne, Ju teře, k takowým, kteřj znagj mjru dobročinnosti, s sobě wážj, gimžto wzácný gsem a žádaný. Tito

blázni ať přebýwagj s chudobau, poněwadž gi ctj wjce než mne, a nechať wezmauce od nj kabeli a motyku spokogeni gsau nuzáci wýdělkem čtyř penjzů, gelikož darem desjti hřiwen z bůhdarma pohrdagj.

Jupiter. Giž nic takowého tobě neučinj Timon; aneb nenj-li nečitedlný wšj bolesti, motyka dokonale ho naučila, že slušj tobě mjsto dáti před chudobau. Ale ty také wždycky máš něgakau stjžnost: nynj si stěžugeš na Timona, že otewřew tobě dwéře sem tam taulati se tobě podlé ljbosti dopustil, že tebe neuzamykal, aniž o tebe horlil, a wšak prwé gsi se hněwáwal na boháče, stýskage si, že tě magj pod zámky, záworami a pečetmi, ani chwjlku na swětlo nepauštěgjce, nýbrž w náramných tmách tebe mořjce; což, prý, tebe tak saužj a bledého činj, a dnawého na ruce pro samé počjtánj, a tudy že gen kdyby přjležitosti nabyti mohl, uteci se snažjš. Slowem, přeobtjžno ti bylo panensky gako Danae w měděném aneb železném ložci obýwati, a pod krutými a neprawými správci Lichwau a Počtem chowánu býti. Řjkáwals, že hlaupě sobě počjnagj skrbci, kteřj milugjce tebe náramně, a mohauce užiti neopowážj se toho učiniti, ač gim žádný toho nezbraňuge, ge̥što gsau nad tebau pány; nýbrž že bljdagj bedliwě, nespustjce s oka pečetj a záwor, domnjwagjce se, že giž tebe dosti užjgj, ne když sami užjwagj, ale když žádnému tebe užiti nedagj, gakož pes u žlabu děláwá, genžto sám obroku se netkna koni hladowému ho zbraňuge. Nad to smáwal gsi se těm, kdož šetřj a chowagj, a což neypodiwněgšjho, i sobě samým záwidj, newědauce, že některý zlotřilý služebnjk na poklady nemilowaného pána se dobude, a opowrženému skrbljku pozadu se wysměge, kterýž při tmawém kahánku s knotem tenjčkým a přemálem olege nespj, a auroky počjtá. Nuže, gak to mám srownati, ano prwé boháčům to předhazowaw, nynj naopak Timonowi to za zlé pokládáš?

Plutus. Kdybys chtěl prawdu wyšetřiti, shledal by,

že w obém dobře mám. Co se tkne tohoto Timona nebylo gednánj geho se mnau dobromyslnost, nýbrž ne dbalost a prostopášnost; ti ale, kteřj mě we tm... za mčeného chowagj, a o to dbagj, abych hodně ... tělnatěl a tučněl, sami pak se mne nedotknau, aniž mne na swětlo pustj, by mne žádný newiděl, myslјm, že bláz ni gsau a mně křiwdj, gešto beze wšj winy mne tolik mukami mořj, nepomněgjce, že w krátce umrau, a mne ně kterému šťastnaučkowi zůstawj. Ani těch tedy, kteřj mne užiti neumějgj, ani těch, kdož mne pořád mezi prsty držj, chwáliti nemohu. Žádných tedy z těchto, nýbrž ty toliko, kteřj, což neylépe gest, prostřednj mjru zachowáwagjce, ani bez užjwánj mne nenechawagj, aniž docela wybý wagj a zahazugj. Nebo poważ toho probůh, Jupiteře, kdyby někdo, pogaw řádně manželku sličnau, potom gj nedbal, a giným naprosto nezáwiděl, dopauštěge gj dnem i nocj se protulowati, ba i nawolage sám k nj cizolož njků, zdaž by se řjci mohlo, že takowý swau ženu mi luge? Ty zagisté negsi toho mjněnj, Jupiteře! gent w milowánj hogné zkušenosti gsi nabyl. Kdyby pak kdosi giný, přiweda domů řádnau choť, aby s nj djtky plo dil, gj se nedotkl, aniž komu pohleděti na ni dopu stil, alebrž pod zámkem kwětaucj a pěknau pannu cho wal, a prawil, že gi miluge, a i toho bledau twářj, chřad naucjm tělem a wpadlýma očima doswědčowal: nebyl-li by takowý člowěk za blázna gmjn, že mage swět mno žiti, a práwa manželstwj užiti, wadnauti dáwá tak sličné a milostné djwce, gako by kněžiny Cereře odchowáwal? Nad tjm hle gá práwě se mrzjm, že někteřj neważně po mně kopagj a mne mrhagj, ginj gako znamenaného odběhlce žalařugj.

Jupiter. A proč se na ně mrzjš? obogj se sami dosti trestagj; neb gedni, gsauce gako Tantalus žjžniwj a lačnj, wyprahlá ústa otwjragj na zlato: druzj gako Fineus musegj widěti, gak gim Harpye pokrm z hrdla wydjragj. Ale gdiž, nalezneš zagisté Timona mnohem maudřegšjho, nežli prwé.

Plutus. To gest tolik, gako bys mě poslal doléwat [d]rawého sudu: djjwe to z něho wyteče, než se nalige. [M]á gest děr a skulin.

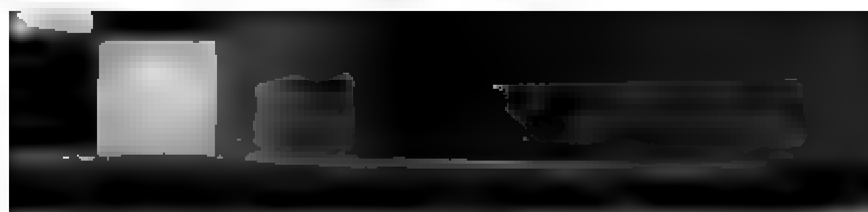
Jupiter. Gestli že gich nezadělá, bude brzy na suše, nalezne na dně kwasnice, to gest, kabeli a motyku. [...]e gdětež a obohaťte geg. Ty pak Merkuře, nezapo[m]eň mi přiwésti z Etny několik Cyklopů, aby mi spra[wi]li a zostřili hrom, neboť bude nám ho nabraušeného [br]zi potřeba.

Merkur. Pogďme, Plute. Ale co to? ty kulháš? Že [sle]pý gsi, wěděl gsem, můg milý pane! ale žes i chro[m]ý, to mi bylo neznámé.

Plutus. Negsem wždycky, Merkuře, nýbrž gen teh[dá]š, když mne Jupiter k někomu pošle, tu hned zwá[...]wjm, a na obě nohy kulhám, tak, že ledwa a dosti [pozd]ce tam dogdu, ano ten, ku kterému gsem poslán, [čas]tjm wěkem segde, a giž sotwa wstáti může. [Kd]yž ale odcházjm, tu by myslil, že křjdla mám, nad [pt]áka gsem čerstwěgšj. Nebo sotwa že wyběhnu w zá[w]od, giž mne za wjtěze prowolawá hlásný, an gsem tak [ry]chle okol přeběhl, že mne diwáci ledwa okem po[stih]nauti mohli.

Merkur. To nenj wždycky prawda; gáť wjm, že [m]nozj wčera tak chudj byli, že ani na prowaz neměli, [dn]es náhle bohatj gsau, nákladně a stkwostně sobě wedau, [pá]ti koňmi gezdj, gežto nedáwno ani oslete w domě [n]eměli, zlaté prsteny nosj, a w šarlatu sobě wykračugj, [g]iž pak se přeswědčiti mohau, žeby to gegich bohat[st]wj sen byl.

Plutus. To gest něco giného. Tenkrát gá nechodjm [no]hy, aniž mne Jupiter posjlá, nýbrž Pluto, který také [ro]zdáwá bohatstwj a statky, gakž to patrně dowozuge [jm]éno geho. Pročež když za Plutonowau přjčinau se [m]ám od gednoho k druhému bráti, uwrhnau mne w po[wl]aku, uzapečetj bedliwě, a z domu přenesau po nosičjch. [Pá]n zemřelý ležj někde w kautě domu, obalen gsa

wetchým plátnem, ano okolo něho kočky se pe
chtěgjce se do těla dáti, mne pak přátelé čekagj na
městj, gako přiletugjcj matky laštowičky šweholné. K
pak se pečeť segme, poslednj wůle otewře, a m
držitel prohlásj, buď něgaký přjbuzný, buď pochleb
aneb konečně služebnjk pro libostky milowaný, př
wšemi předek magjcj holobrádek, za mnohé rozk
které nedospělý gsa pánu swému způsobil, nynj hog
odplatu beraucj: tuť, budiž on kdožkoli, uchopiw n
i s pořjzenjm, honem se mnau utjká, a na rychlost gm
swé proměnj, dage sobě něgaké nádherněgšj, a zůst
soky swé, kteřjž za njm hledj s otewřenau hubau
rmautj se nepřetwářeně, že takowau štiku po sněd
nechatrné wnady z newodu pustili. Takowý tedy n
uchwátiw člowěk, we wšem, což dobrého gest, nezbě
a hlaupý, posawad bogj se železa, a gestliže kdo ok
gda praskačem hrochne, nastraženýma rychle ušima
slauchá, žernu pak w uctiwosti má gako chrám; tako
prawjm, člowěk gest nesnesitedlný těm, s kterými
cuge, swobodným se urauhá, swé spoluotroky mr
gako na zkaušku, gestli i to by mu prošlo, až pak uh
na něgakau newěstku, nebo do konj se zbláznj, n
břichopáskům se cele oddá, přisahagjcjm, že pěkně
gest nad Nirea, urozeněgšj nad Cekropa neb Kodra, m
dřegšj nad Ulyssa, a bohatšj nad šestnáct Krésůw pospo
a w okamženj promrhá nešťastnjk wšecko, což mnohý
křiwými přjsahami, krádežemi a klamy nabyto gest.

Merkur. Toť gest owšem prawda. Než chodě s
na swých wlastnjch nohau, gak medle cestu nagdeš,
takowé slepotě, aneb gak poznáš ty, ku kterým te
Jupiter pošle, gež on má za hodné bohatstwj?

Plutus. A mysljš ty, že ge poznám?

Merkur. Nehrubě, oprawdu, sice bys neopomi
Aristida, a nepřiwinul se k Hipponiku aneb k Kallio
a k giným z Aténských, gešto ani obolu hodni nega
ostatně, kterak to nastrogjš, poslán gsa od Jupitera?

Plutus. Taulage se sem a tam chodjm, až z náhody
někoho wrazjm, který mne prwnj potkaw uchwátj a
k sobě odwede, a tobě Merkuře děkuge za tak
nadálý zisk.

Merkur. Tedy na omylu gest Jupiter, domnjwage
, že obohacugeš gen ty, kteréž on bohatstwj hodné
jmj.

Plutus. A to práwem, můg milý, poněwadž on, wěda
slepý gsem, mne posjlá gich hledat, což nenj tak
adná wěc, i giž dáwno gj nenj mezi lidmi; sám bystro-
aký Lynceus by gj tak snadně nenalezl. Pročež že
brých lidj málo gest, zlj pak w obci we wšecko
uwázali, snáze na ty než na ony wrazjm, sem tam
chàzege, a od nich polapen býwám.

Merkur. Ale opustiw ge, gakž gim tak snadno ute-
š, newida cesty?

Plutus. Tu gediné, když utjkám, gaksi rychlokřjdlý
bystrooký se stáwám.

Merkur. Geště mi to řekni: Gak se to stáwá, že gsa
epý ano i (ať netagjm prawdy) bledý a těžký na chůzi,
lik máš milownjků, že wšickni gen k tobě zřenj swé
gj, požjwagjce tebe, za šťastné se pokládagj, ztratjce
be nechtj déle žiwi býti? Známť zagisté mnohé, kteřj
tebe tak zamilowáni byli, že s wysoké skály, po
wě do hlubokého moře skočili, mnjce od tebe opo-
ženi býti, že prý gsi na ně ani nepohleděl. Ostatně
sám wyznáš, gestli sebe znáš, že blázni gsau ti, gešto
k náramně tebe milugj.

Plutus. Tyť myslj̄š, že mne za takowého zbljžegj,
ký gsem, totiž za chromého a slepého, i se wšemi
ými wadami mými?

Merkur. A kterak gináč, leč by i oni sami slepj byli?

Plutus. Negsau, můg milý; ale newědomost a omyl,
ž nynj wšecko posedly, zatemňugj gegich mysl. Do-
, že i gá, abych wšecken nesličný nebyl, gim w po-
wě přemilostné, zlatem a drahým kamenjm okrášené,

i w rozmanitém oděwu se ukazugi. Oni pak, domn gjce se widěti přirozenau na mně krásu, zamilugj m a nemohauce mne mjti, žiwoty sobě odnjmagj. Owše kdyby mne gim kdo nahého ukázal, poznali by, že wal blaudj, wěc nemilostnau a nezpůsobnau tak klopot milugjce.

Merkur. Ale gak to, že i zbohatše a larwu so přistřewše na omylu zůstáwagj? Ano kdyby gim gi něk odnjti chtěl, hlawu raděgi, než tu larwu by ztratili; nel nenj podobné, aby zdrawý smysl magjce ani toho ne děli, že wšecka ta gegich krása toliko wyljčena gest.

Plutus. W tom, milý Merkuře, mnohé gsau wě které mi na pomoc přispjwagj.

Merkur. A které medle?

Plutus. Když mne někdo, gehož gá poneyprw tkám, k sobě dweřmi pustj, tuť i se mnau tam podt wegde pýcha, pošetilost, chlauba, rozmařilost, nádh nost, podwod, a giných kopa; kteréž když mysl to člowěka opanowaly, tuť se diwj, čemu diwiti se nenj dychtj po tom, čehož by warowati se měl. Mne pak lika wcházegjcjch neřestj otce přigjmá se wšjm obor a wšecky muky raděgi by wytrpěl, než by dopu abych odšel.

Merkur. Wšak tys tak hladký a plzký, milý Pl že welmi nesnadno gest tebe chowati; za nic se dr nedáš, nýbrž gako had neb auhoř nepatrně z ruky wysmekneš! Naproti tomu chudoba gest lepkawá a chytliwá, snadná k přigetj, na sta klik gj wšudy z cel těla čnj, tak že kdo se k nj přibljžj, i hned od nj lapen býwá, aniž tak snadně wyprostiti se může. hle! za našjm howořenjm zapomněli gsme na něco ležitého.

Plutus. A nač to?

Merkur. Pokladu gsme newzali, gehož nám neyw potřebj.

Plutus. Nestarey se o to. Toho gá, wstupuge

swět k wám, pod zemj necháwám s tjm poručenjm, aby doma zůstal, a žádnému neotwjral, leč že by mne wolati slyšel.

Merkur. Giž tedy wcházjme do Atiky; drž se mne za šaty, a následug mne, až se do samoty k Timonowi dostanu.

Plutus. Dobře děláš, že mne wedeš, Merkuře, sice bych snadno některému ničemnjku do rukau padl. Ale co to za třeskot, gakoby někdo motykau o kámen kopal?

Merkur. Timon tu na bljzce dělá twrdau a kamenitau kopaninu. Ey pak, gestiť u něho Chudoba a Pracowitost, Trpěliwost, Maudrost a Zmužilost, a celý ten pluk, který pod swým praporcem hlad wodjwá. Tyť gsau mnohem silněgšj, nežli twá družina.

Plutus. Utecme tedy rychle, Merkuře, neb coš znamenitého počneme s člowěkem, genž tak statečnau stráž okolo sebe má?

Merkur. Ginák se o tom Jupiterowi widj; pročež nabudme mysli!

Chudoba. Kam wedeš toho slepého, Merkuře?

Merkur. K tomuto Timonowi poslal nás Jupiter.

Chudoba. Cože? k Timonowi se nynj posjlá Bůh bohatstwj? k němu prawjm, gehožto gá, zle spraweného od stkwostnosti přigawši dala gsem těmto zde, Maudrosti a Pracowitosti, a učinila z něho srdnatého a přehodného muže? Tak wy tedy hrdáte a hragete s Chudobau, že toho gediného, kteréhož gsem měla, když se utwrdil w ctnosti, odnjti mi chcete, aby Plutus opět geg dostal, Prostopášnosti a Pýše wydal, a rozmařilého, ljného a hlaupého, gako prwé byl, z něho učiniw, potom zase mi ničemnjka a darebu nawrátil?

Merkur. Tak se Jupiterowi widj, milá Chudobo!

Chudoba. Odegdu tedy, wy Pracowitosti, Maudrosti, a ostatnj družino má! pogďte se mnau. Wšak on brzy shledá, co na mně ztratil, dobrau totiž spoludělnici, a mistryni wšelikého uměnj; na mně, prawjm, s kterauž

obcuge i na těle zdráw i na duši silen byl, mužný ži-wot wedl, a gen k sobě zřenj a wážnost měl, ostatnj wšecky wěci za zbytečné, gakož tomu w skutku gest, počjtage.

Merkur. Odcházegj Plute, nynj my tedy k němu přistupme.

Timon. Co gste zač, padauchowé? a proč sem při-cházjte? mne abyste obtěžowali, člowěka ze mzdy pra-cugjcjho? Neodegdete zlosynowé beze škody; gá wás hned hrudami a kamenjm utluku.

Merkur. Chraň se to činiti Timone, nebť nekame-nowal bys lidj, gak mjnjš, nýbrž bohy. Gá gsem Merkur, a tento gest Plutus. Posjlá nás k tobě Jupiter, wysly-šew prosbu twau. Přigmi tedy můg milý! bohatstwj a štěstj, zanechey pak práce.

Timon. Budete biti, třeba gste, gak prawjte, bohowé byli; nenáwidjmť rowně gak bohů tak lidj. Toho ale slepce, buď kdo buď, motykau zabjm.

Plutus. Pro Jupitera! utecme Merkuře, abych odtud neodnesl něgaké pohromy, neb ten člówěk zdá se mi nemalý blázen býti.

Merkur. Měg rozum, Timone! raděgi slož s sebe ty nezdárné a syrowé powahy, přigmi oběma rukama dobré štěstj, buď opět bohatým a prwnjm mezi Atén-skými, a měg w opowrženj ty newděčnjky, sám pro sebe blaženosti užjwage.

Timon. Warugte mi, o nic se wás neprosjm: dosti bohatstwj mám w této motyce; ostatně šťastný gsem, když se žádný ke mně nebljžj.

Merkur. Tak nelidsky sobě počjnáš, můg milý? Mám-li tu tak twrdau a urputnau odpowěď Jupiterowi přinesti? Wěřjm ti, že nenáwidjš lidj, od nichž tolik bez-prawj gsi přetrpěl; wšak abys i Bohů nenáwiděl, genž tak dobrotiwě o tebe pečowali, toho pochopiti mi nelze.

Timon. Tobě Merkuře a Jupiterowi skládám djky gwé za waši starost o mne, ale toho Pluta gá nepřigmu.

Merkur. A proč ne?

Timon. Protože prwé na mne náramně mnoho zlého ralil, wydage mne pochlebnjkům, přiweda na mne auadnjky, ztropě mi nenáwist, poruše mne rozmařilostj, a wisti wystawě; k posledu mne i opustil newěrně gako ádce. Předobrá ale Chudoba zaměstknala mne pramni neyzmužilegšjmi, s Prawdau a Zwolnomluwnostj olu u mne přebýwagjc, mně ustáwagjcjmu, čehož poebj bylo, poskytowala, mnohými wěcmi hrdati wyučoala, na mně samotném wšelikau naděgi žiwota zaklágjc, a ukazugjc mi, které by bohatstwj mé bylo, gehož ú pochlebnjk ljsawý, ani utrhač strašný, ani lid zgiený, ani poštiwač obecný, ani tyran aukladný odnjti může. Posiluge se pracj, mile a rád půlko toto wzděwage, a newida nesčjslných neřestj městských, dostačné a stálé potrawy pomocj této motyky nabýwám. ročež se wrať zase Merkuře s Plutem k Jupiterowi, eč pak bude na tom dosti, když on to způsobj, aby šickni lidé úpěli a hořekowali.

Merkur. Nikoli můg milý, aniž pak wšickni hodj se hořekowánj. Ale ty přestaň té hněwiwosti a klopotsti plaché Timone, a přigmi Pluta k sobě. Darem od upitera poslaným nemá se pohrdati.

Plutus. Chceš-li ó Timone při proti mně wésti? čili bě protiwno gest, že mluwjm?

Timon. Mluw tedy, ale zkrátka, a bez obšjrnosti slowjch; ne gako ti zlopowěstnj řečnjci činjwagj. erkurowi, genž tu přjtomen gest, k wůli to učinjm, že ěkolika slow twých poslechnu.

Plutus. Měl bych welikau řeč držeti na tak těžké owiněnj, zatjm powaž gen sám toho, zdaliž gsem tebe uzil, gá, gežto gsem tobě wše, což člowěku neymilegho gest, totiž čest, přednost, wěnce a giné rozkoše jednal. Skrze mne gsi byl u giných wážen, weleslaen, a wšelikými službami opatřen. Gestliže ale od

pochlebnjkůw cosi nelibého tobě se přihodilo, tjm gá negsem winen; nýbrž mně se od tebe weliká křiwda stala, že gsi mne tak neważně wydal w moc lidem ney-horšjm, chwalomluwným, ljsawým a auklady mně stro-gjcjm. Konečně prý gsem tebe zradil; a wšak gá bych wětšjm práwem tebe z toho winiti mohl, gešto gsi mne wyhostil, a skoro po hlawě z domu wystrčil. Pročež mjsto měkkého, stkwostného oděwu tobě ctihodná Chu-doba tuto halenu dala. Swědkem buď Merkur sám, gak gsem Jupitera prosil, aby mne podruhé k tobě neposj-lal, gešto gsi tak nepřátelsky se mnau nakládal.

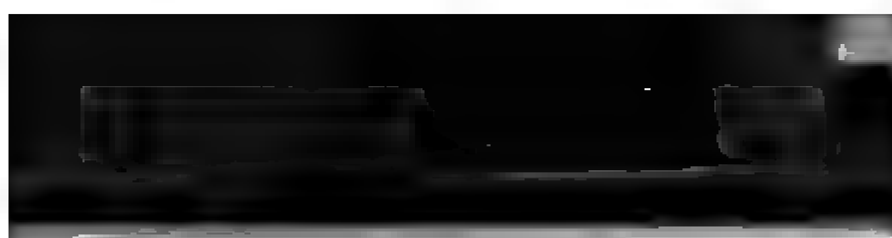
Merkur. Giž nynj widjš Plute, gak smeyšlj; směle se tedy měg k němu; ty pak Timone kopey, gak gsi počal; a ty Plute zawoley poklad pod geho motyku, neb gak zawoláš, tebe poslušen bude.

Timon. Musjm tedy poslechnauti Merkuře, a na nowo zbohatnauti; neboť weč bohowé se wložj, co tu člowěk dělati má? Ale popraż toho, w gakau psotu mě nešťast-ného uwrhneš, mne, genž po tu dobu šťastný žiwot weda, náhle takowé zlata množstwj přigjti, a w tolikeré starosti se uwázati mám, ano gsem nic zlého neučinil.

Merkur. Mně k wůli to Timone snášeg, byť to sebe těžšj a nesnesitedlněgšj bylo, snášeg to, prawjm, aspoň uwidjš ty pochlebnjky záwistj pukati. Gá pak nynj přes Etnu do nebe se nawrátjm.

Plutus. Merkur odletěl, po šustu křjdel to znáti. Ty tedy Timone zde zůstaň, a gá poodegda pošli ti po-klad. Nuże, kopey gen hlaub. Hey! wolám tě, poklade zlatý! buď poslušen tohoto Timona, a dey se mu nagjti. Kopey Timone, hlauběgi zarážeg motyku! gá nynj od-staupjm.

Timon. Nuže tedy motyko, posilni se, a neustáwey dobýwagjc pokladu z země. Při sám Jupiter! a ty la-skawý Merkuře, bože zisk propůgčugjcj! odkud mi toli-k zlata? zdaliž pak to sen gest? bogjm se, abych pro-

...ma mjsto pokladu nenalezl uhlj. Ale wždyť gest to zlato bité, wážné, a přepěkné na pohled.

O zlato, pěknýs dárek smrtedlnjkům,
Gak oheň stkwjš se we dne w noci!

Pogď sem neymilegšj, má rozkoši gediná! Nynj wěřjm, že do zlata se gednau Jupiter proměnil. Nebo, která by panna milownjka tak krásného nepřigala otewřeným náručjm, an by k nj střechau připršel? O Midase! ó Kréso, a wy pokladowé Delfičtj, gak gste maličcj proti Timonu a Timonowu bohatstwj, gemuž ani král Perský se newyrowná. Tebe motyko, a tebe haleno neylépe bude poswětiti w oběť zde Panowi. I skaupjm gá sobě wšecka tato pole, a wystawjm si wěž k zachowánj toho zlata, w njž bych gá sám gediný, a žádný wjce bydliti mohl, w njž pak, gak myslim, i hrob sobě udělám. Toto pak ustanoweno mi buď za zákon, co budu žiw: warowati se wšech, nikoho neznati, hrdati wšechněmi; přjtel, host, společnjk, milosrdenstwj, pauhá slowa a šašky gen buďte. Smilowati se nad plačjcjm, přispěti nuznému buď u mne přestaupenjm zákona, wywrácenjm dobrých mrawů. Žiwot můg bude samotný gako wlkůw, a gediný Timonůw přjtel — Timon; ostatnj wšickni mi buďte nepřátelé a aukladnjci. Promluwjm-li s kým z nich, ať nečist gsem, uwidjm-li koho, buď mi ten den černý. Zhola žádného rozdjlu neučinjm mezi nimi a mezi sochami kamennými a měděnými. Aniž wyslance gich přigmu, aniž w gakau wegdu smlauwu. Hranice mezi mnau a nimi buďte paušť a samoty. Saused, kragan, wlastenec, ano wlast sama, neužitečná gména a gen bláznivých lidj buďte žádost. Timon sám pro sebe gen bohatý buď, žádného si newšjmey, buď žiw sám sobě skwostně, podál od pochlebnjků a wychwalowatelů nenjrných; bohům obětug, a hodug samotný, gen sobě buď saused a kragan, daleký wšechněm lidem. Konečně to buď ustanowenjm, sebe giného milowati, a i po smrti wěncowati sebe samého. Neymilegšj gméno mi

buď *newljdnjka*. Mrawů mých powaha buďte newrlost, zuřiwost, syrowost, hněwiwost a nelidskost. Uzřjm-li koho, an w ohni se pálj, a žádá, abych hasil, smolau a olegem hasiti budu, a kdyby koho w zimě ljtá řeka zanášela, a on sepiatýma rukama prosil, abych ho wytáhl, hlawu mu potopjm, aby newywázl; tak se rownýn za rowné těm neřestnjkům odplatjm. Tento zákon dal gest Timon Echekrateowicůw syn Kolytenský, a na potwrzenj geho snesl se tentýž Timon. Nuže! buďte to zákonowé, a mužně se zachowáweyte. Ostatně mnoho na tom záležj, aby se wšickni dowěděli, že gsem zase nad mjru zbohatl, neboť nad tjm se poškrtj! Ale hle, co to? což znamená to pospjchánj? Odewšad se hrnau uprášenj ke mně, diw ducha nepustj; newjm odkud gim zlato zawonělo. Co udělám? mám-li wylezti na ten kopec, abych, mage odtamtud po ráně, zahnal ge kamenjm? aneb to gediné učinjm proti zákonu nynj pronesenému, abych gen geště gednau s nimi promluwil, by se tjm wjce mrzeli, gsauce ode mne pohrzeni. Toť bude gak mjnjm, lépe. Počkám tedy. I kdož pak gest ten prwnj mezi nimi? Ǧnatonides pochlebnjk gest to, práwě týž, který onehdy mně o almužnu ho prosjcjmu oprátku podáwal, ač dřjwe mnohdykráte u mne plné sudy wjna wyblil. Dobře že gde; bude za to neyprwněgšj nařjkati.

Ǧnatonides. Neřjkal-li gsem, že bohowé Timona, toho dobrého muže, neopustj? Zdráw buď Timone ney-krásněgšj, neysladšj, neyhodowněgšj!

Timon. Zdráw buď i ty Ǧnatonide, ze wšech káně neyžrawěgšj, a ze wšech lidj neyničemněgšj.

Ǧnatonides. Ty gsi geště pořád ten starý šprymownjk; ale kde pak gsau připraweny hody? Přinášjm tobě docela nowau a weselau pjsničku k daušku.

Timon. Mnjm, že smutnau zazpjwáš k této motyce a to welmi přežalostnau.

Ǧnatodines. Co to, Timone? Ty mne biješ? gá s

tmu swědky. Při sám Herkules! auwe! auwe! počkey, tě obžalugi u Areopagu, že gsi mi hlawu roztlaukl.

Timon. Gestliže hned neodtáhneš, můžeš mne obžaʼati, že gsem tě zabil.

Gnatodines. To se nestane. Ale nynj mne zhog; y mi na tu ránu trochu zlata; nebo to prý neylépe wj krew.

Timon. Geště gsi tu?

Gnatodines. Wždyť gá gdu, ale ty toho opykáš, že može tak zdwořilého takowý nezdwořák gsi se učinil.

Timon. Co gest to za plecháče, genž sem přicházj? gest Filiades, nade wšecky pochlebnjky neyošemetʼjj. Ten dostal ode mne celé poplužj, a pro dceru wýbytnau dwě hřiwny za odměnu, že zpěw můg, yž wšickni mlčeli, sám gediný wychwalowal, přisahage, hlas můg nad labutj gest přjgemněgšj. Wšak onehdy, yž gá nemocen gsa k němu gsem přišel, o pomoc ho ʼse, bitjm mne ten dobrý muž odbyl.

Filiades. Ha, nestydo! Nynj zas Timona znáte; nynj ʼt Gnatonides geho přjtelem a spoluhodownjkem? Doʼ se stalo tomu newděčnjku. Gá ale, dáwnj Timonůw ʼh, wrstewnjk a kragan, skrowněgi sobě wedu, aby nezdálo, že mocj k němu wetřjti se chci. Zdráw buď ʼpodáři, a warug se těch zlořečených pochlebnjků, ʼž k hodům toliko přicházegj; ginak mezi nimi a ʼawci žádného rozdjlu nenj. Teď nenj komu co wěʼ; wšickni gsau newděčni a ošemetnj. Gá ale hřiwnu ʼě přinášege, aby něco pro potřebu měl, cestau, giž ʼsa daleko odtud, dowěděl gsem se, že gsi opět náʼného bohatstwj nabyl, a že w wýborném gsi stawu. ʼcházjm tedy tobě dat wýstrahy, ačkoli sám gsa mauʼ, žádného napomenutj nepotřebugeš, genž by sám i ʼtorowi rady uděliti mohl.

Timon. Budiž tak, Filiade! ale pogď dále, ať tě také ʼ motykau pozdrawjm.

Filiades. O lidé, pomozte! ten newděčnjk mi hl
rozrazil, že gsem mu dobře poradil.

Timon. Eyhle! tamto třetj se bljžj, Demeas řeč
s dekrétem w ruce, nazýwage se přjbuzným mým.
z mého nagednau šestnácte hřiwen obci zaplatil;
odsauzen a železy ukowán, nemoha platiti, gá pak n
s njm autrpnost, wykaupil gsem geg. Onehdy, když
na něho losem přišel, aby třjdě našj almužnu rozdá
a gá přistaupil, abych dostal, co mi náleželo, řekl
newj, zdaliž gsem měšťan, čili negsem.

Demeas. Zdráw buď, Timone, welká ozdobo r
swého, podporo Atenských, sjlo Řecké země!
dlauho tebe očekáwá wšecken lid shromážděný, a o
rada. Ale poslyš neyprwé dekrét, který gsem gá
ke cti napsal: »Poněwadž Timon Kolytenský, Eche
teowec, muž negen mrawopočestný, ale i maudrý,
muž nenj po celé Grécii rownébo, drahný čas wýb
swé wlasti poslaužil: gednjm dnem kolbau, zápase
během w Olympii, konečně i w gjzdě rytjřské dw
čtwerau spřežj swjtězil; —«

Timon. Gá? gešto gsem gak žiw nikdý w Oly
nebyl?

Demeas. Co z toho? můžeš tam přigjti. Čjm
takowých wěcj w dekrétu, tjm lépe. »Též předeš
roku u Acharnei welmi statečně k dobrému wlast
zachowal, poraze swau rukau do dwau tisjců Pel
nézských.«

Timon. I gakž by to bylo možné? Gáť ani zb
neměl, protož gsem nemohl s ginými sepsán býti.

Demeas. Ty owšem mjrně o sobě mluwjš, Tim
my wšak bychom newděčni byli, kdybychom toho
připomenuli. — »Dále, nawrhuge práwa, dáwage r
a sprawuge wogsko, nemálo prospěl obci. Z oh
toho wšeho ljbilo se radě i lidu, i wšemu shromáž
po třjdách i osobách, wšem wůbec i každému zwl
od zlata postawiti Timona podlé Minerwy na hr

w prawici hrom držjcjho, s paprsky okolo hlawy; pak korunowati geg sedmi korunami zlatými, a tuto poctu ohlásiti dnes na diwadle nowém, (budeť skrze to dnes diwadlo). Dekrét ten nawrhl Demeas řečnjk, krewnj přjtel Timonůw, a učedlnjk geho, neboť i řečnjk neylepšj gest Timon, i wšecko, cožkoli se mu ljbj.« Tak znj dekrét ten. Pak gsem chtěl také k tobě synáčka swého přiwesti, gehož gsem po tobě Timonem nazwal.

Timon. Kterak to Demee, wšak gsi, co gá wjm, nikdý ženatý nebyl?

Demeas. Ale oženjm se, dá Bůh, přes rok, a prwnjho (neboť zagisté syn bude), Timonem nazwu.

Timon. Newjm, aby se ty kdy wjce oženil, když takowau ránu ode mne dostaneš.

Demeas. Auwe! auwe! co to? mjnjš-li tu pánem býti, Timone, že se opowažugeš lidi swobodné bjti, gešto o tobě samém pochybugj, zdaliž gsi swobodný a měšťan? Ale brzy budeš za to potrestán, i za giná mnohá bezprawj, i že gsi hrad zapálil.

Timon. Hrad nikdý nehořel padauchu, a tudy gsi zgewný utrhač.

Demeas. Odtud gsi zbohatl, žes okradl obecnau pokladnici.

Timon. Ta geště okradena nebyla, tedy i to w hrdlo lžeš.

Demeas. Okrade se ale potom, a ty wšecko giž máš, co w nj bylo.

Timon. Tu máš tedy geště gednu.

Demeas. Auwe! má záda!

Timon. Nekřič, nebo ti dám třetj. Byl bych wprawdě smjchu hoden, kdybych, poraziw dwa tisjce Lacedemonůw, a to negsa ozbrogen, gednoho zlotřilého člowjčka ztroliti nemohl. I nač by mi bylo také wjtězstwj Olympické w zápasu a kolbě? Ale co gest to zač? Nenj-li to Thrašykles filosof? On gest to. S wytaženými fausy a wysokým obočjm, cosi breptage, wážně a hrdě si

kráčj; škaredě gako Titan hledj, mage zahrnuté wlas do zadu; prawý gest to Boreas neb Triton, gakž g Zeuxis malowal. To gest ten muž, který slušnostj swa zgewuge sprostnost, chůzj počestnost, pláštěm maudros a mjrnost, který ráno obšjrně o ctnosti rozpráwj, n kochagjcj se w rozkošjch náramně žehrá, a střjdmos chwálj, gak mile ale z lázně k obědu se zaběře, a slu žebnjk gemu wětšjho kofljku na wjno podá (gest pal milownjk samočistého, bez wody) tu neginak než gak by se z řeky zapomenutj napil, činj wše, co zcela geh rannjm řečem na neywýš odpjrá: padá do gjdla co hla dowitý sup, ustrkuge loktem přjsedjcjho hostě, kálj sob bradu omáčkau, a shrbený co pes hltá, gakoby na mj sách ctnost nalezti daufal, taljř prstem pilně wylizuge aby ničehož od gichy nepozůstawil. Ustawičně nařjká že gest s krměmi zkrácen, aby gen sám gediný cel paštiky, aneb celého wepře došel; potom (což gest žra wosti a nenasycené lakoty následek) ožralý a na mo spitý, dáwá se netoliko w zpěwy a plesy, alebrž i w swár a rwačky. Pak při kofljku gsa howorný tlachá mnoho o střjd mosti a slušnosti, až ustane, ledwa se hýbage a směšn leptage; potom blige. K posledu wynesau ho někteř mocj z wečeřadla, ač oběma rukama zpěwakyně se drá Ostatně, když wystřjzliwj, nenj nad něho we lhánj, w chlub nosti a lakomstwj; gest pochlebnjk neypředněgšj, křiw přisáhati wždycky hotow: před njm gde podwod, ne stydatost po boku. Konečně celý gest maudrý, wšecke dokonalý, a pln wšelikých přednostj. I wynasnažjm se aby ten dobrý muž také swau slušnau odměnu dostal Co widjm? Ay, ay! proč pak tak pozdě, Thrasykle?

Thrasykles. Z giné přjčiny k tobě přicházjm, Ti mone, než tito wšickni, gešto twým bohatstwjm puzeni daufagjce zlata, střjbra a hodowánj stkwostných sem s sběhli, a wšemožně se ljsagj k tobě, muži prostému a štědrému. Wjš zagisté, že na špatné kaši přestáwám, a cibuli a geřichu za neymilegšj gjdlo mám, a chci-li kdy

›li sobě přilepšjm. Nápog můg gest ze studto plášť mi nad šarlat milegšj. Zlato pak mi ›njti ceny wětšj, nežli kamenjčko, gehož plni ›wé. Přicházjm sem gediné pro tebe, aby ilo to, což gest neyzáhubněgšjho a neyan-›, bohatstwj, kteréž mnohé často w neytěžšj ›tu uwrhlo. Poslechneš-li mne, do moře ge kožto nepotřebné muži dobrému, gemuž wšidowé maudrosti gsau otewřjni. A wšak nehlubiny, můg milý, nýbrž wegda do wody nedaleko břehu polož, aby žádný newiděl, Nechceš-li ale toho, wybuď ho gakýmkoli sobem z domu, ani obolu sobě nenechage, lage wšecko nuzným, po penjzi a hřiwně. › mezi nimi filosofem, dwog- i trognásobný musj. Mně pak (ač že ne pro sebe žádám, potřebným přátelům dáti mohl) dosti bude, ›jš zlatem tuhle tobolku, do njž tak ze skrow-›ěřice se wegdau. Neboť na člowěka filosofa ›u spokogenu býti, a nemaudřeti dále, než ›j.

Dobře Thrasykle, ale držw než ti toboli napltobě natluku hlawu, a motykau ti přjdawek dám.

›kles. O demokracj! ó zákonowé, w swobodné ›ynešlechetněgšjho zlosyna bit gsem!

Co si stěžugeš, milý Thrasykle? snad še ›al gen sháněnau? počkey, gá ti dám wrcho-› co to? množstwj gich sem běžj! Blepsias, Gnifon, a kopa ginych; ti půgdau s plačky. ›nem na tuto skálu, a dage odpočinutj mo-›zpotřebowané, nanesu sobě kamenj, a přiwj-› krupobitjm.

›u. Neházeg, Timone, my giž gdeme.

A wšak mi neodegdete bez pohromy a

B.

(1808. Hlasat. djl III. str. 643.)

DIOGENES[1]) A POLLUX.

Dotýká filosofů, boháčů a giných.

Diogenes. Prosjm tě Polluxe [2]) — nebo na t
tušjm, zegtra gest wygjti na swět, — když tam přig
uwidjš-li kde toho psa Menippa (a nalezl by ho neys
w Korintě, an se we školách hádagjcjm se filosofům
smjwá) — řekni mu, že mu wzkazuge Diogenes, gest
se dost nasmál wěcem pozemským, aby sstaupil d
kdežto se geště mnohem wjce smáti bude: nebo byl
gemu tam do smjchu, kdež, gak řjkáwal, w pochybn
byl o tom, co se děge na druhém swětě: tuto zag
bez přestánj bude se smáti, gako gá; obzwláštně k
uwidj, gak tu boháči, dwořané a králowé gsau mal
a nepatrnj, gen po nářku znalj, a celj chaulostiwj a
latnj, kdykoli sobě wzpomenau na wěci hořegšj.
mu wyřiď, a řekni gemu, aby přišel s naplněnau to
buď škrkawičným hrachem [3]), nebo Hekatinými [4]) ho

---

1) Diogenes a Menippus byli dwa z filosofů tak nazwaných c
ckých, t. g. gakoby řekl *psjch*, protože způsobem psů wšecky p
zené potřeby wetegně konagjce, gednak welmi twrdý žiwot wedli.
gjch učenj bylo: že slušno maudrému ničjm se newázati, ani ště
ani lidmi, ani samým sebau; a tudy w ustawném bogi stáli s k
kostmi a wadami lidskými. Přjhodně tedy Lucián, chtěge se o
některým předsudkům tehdáž panugjcjm, napomenutj swá Dioge
a ginde Menippowi w ústa klade.

2) Kastor a Pollux, synowé Lédini, onen z Tyndara, tento z
pitera, a tudy nesmrtedlnj. Když Kastor od Lyncege zabit byl,
lelo se Polluxowi nad bratrem swým tak náramně, že požádal J
tera, aby s njm nesmrtedlnost zděliti směl. Což mu powoleno.
třjdau geden w Adu celý den obýwá, druhý k nesmrtedlným bo
wstupuge.

3) Škrkawičný nebo Řjmský hrách, lupinus, Lin., tak sprosté
že Virgil ge nazýwá tristes lupinos. Chudj lidé a cyničtj filoso
sobě gjm pomáhali.

4) Bohyně w gedné osobě trogj gsauci, pod zemj Hekate, na

gde-li ge kde na rozcestj, nebo očišťowacjmi wegci [5]), bo čjms podobným.

Pollux. Wyřjdjm to Diogene; ale abych ho dobře znal, powěz mnedle, kterak wyhljžj.

Diog. Gest to stařec plechatý, magjcj pláštjk děrawý, každému wětru prowěgný, a od záplat strakatý. něge se pak neustále, a neywjce chlubným filosofům rauhá.

Pol. Snadno gest geg podlé toho nalezti.

Diog. Smjm-liž pak i těm filosofům něco wzkázati?

Pol. Wzkaž, ani to mi těžko nebude.

Diog. Wesměs tedy gim natjrey, aby přestali děowati, o wšecko se hádati, gedni druhým rohy [6]) sáti, a krokodyly [7]) dělati, a tak scestným otázkám mlášš učiti.

Pol. Ale oni řeknau, že gsem neumělý a nezweaný, gežto se opowažugi stjhati maudrost gegich.

---

lune (měsjc) a na zemi Artemis (Diana) slaula. Gj za oběť pohosné gjdla na rozcestj kladli, kteráž chudj lidé w noci sbjrali a li.

5) Starj, když se podlé swého zdánj prohřešili aneb znečistili, očiwali se rozličnými wěcmi, mezi něž i wegce náležegj. Zdá se, že i owé wěci chudj lidé sbjrané gjdali. Diogenes tedy cynického filoh co neychudšjho člowěka představoge.

6) Rohy (κερατα) gmenowaly se chytawé záwěrky (Syllogismi), to gest tento Chrysippůw: Čehož gsi neztratil, to máš, rohůw neztratil: rohy tedy máš. — Že tento Syllogismus zhusta uwádjn, pošlo, že i o manželu se prawilo, an rohy má, nebo rohů od werné ženy dostáwá.

7) Známý lapawý záwěrek, magjcj gméno swé od bágky o ženě gyptské, kteréžto krokodyl chytiw djtě prawil takto: Wrátjm tobě m, prawdu-li řekneš; powěz tedy, wrátjm-li geg čili nic? — Odpoěděla žena: Newrátjš, a proto samé geg wrátiti powinen gsi, poněadž gsem prawdu řekla. Načež krokodyl: Ba newrátjm; nebo kdyych wrátil, nebyla bys prawdu řekla; a řekla-li by, že wrátjm, wždy nepprawdu powěděla, nebo gá ho zagisté newrátjm. Takowými záhy cwičili filosofowé mládež, což gim Lucian ale wytýká.

Diog. Řekni, že gim wzkazugi, aby úpěli.

Pol. I to gim, Diogene, wyřjdjm.

Diog. Boháčům ale neymilegšj Pollušku wyřiď toto ode mne: Proč ó blázni, zlata hledáte? Co sužuget sami sebe, sčjtagjce auroky, a shromažďugjce hřiwny na hřiwny, kdežto w krátké době s gednjm penjzkem semto se odebrati musjte.

Pol. I to se gim wyřjdj.

Diog. Ale i také sličným a pěkným, Megillowi Korintskému a Damoxenu zápasnjku powěz, že u nás nenj ani rusých wlasů, ani utěšených černých očj, ani kwetaucj twáři, ani napiatých žilen, ani silných plecj, nýbrž samý toliko prach, a lebky zbawené krásy.

Pol. Nebude těžko pěkným a silným to powědjti.

Diog. Chudým pak milý Lakone, (neboť mnoho gest těch, kteřj wzdychagj a hořekugj pro nedostatek) řekni, aby neplakali a nebědowali, a powěz gim, že gest tu úplná rownost, a že zde uwidj boháče o nic lepšj, než oni gsau. Lakonům [8] ale twým, widj-li se, mým gménem wytkni, že se nezdařili.

Pol. Nic o Lakonjch, Diogene; tomu gá nepřipustjm; cos ale giným wzkázal, to wyřjdjm.

Diog. Nechme gich tedy, když se tobě tak widj; ale těm druhým dones wzkázanj má.

---

8) Kastor a Pollux w Spartě narozeni.

[redacted]

C.

(1808. Hlasat. III. str. 470.)

O MARNOSTI KRÁSY, MOCNOSTI, BOHATSTWJ A GINÝCH PŘEDNOSTJ LIDSKÝCH.

Charon, Merkur, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damasias, wogák, filosof, řečnjk.

Charon. Poslyšte, w gakém stawu se nacházjme: maličká, gakž widjte, gest lodička naše, a spukřelá, wšudy teče, a naklonj-li se na některau stranu, potopj se přewržená. Wás ale tolik přišlo nagednau, a každý gešťě s sebau mnoho nese; gestliže tedy s těmi wěcmi wstaupjte, bogjm se, abyste toho potom nepykali, a zwláště wy, kteřjž plowati neumjte.

Mrtwj. Což tedy dělati máme, abychom se šťastně přeplawili?

Charon. Gá wám powjm: nazj wstaupiti musjte, wšech těch zbytečných wěcj na břehu zanechawše; neboť sotwa gen tak wás snese lodička. Ty pak Merkuře budeš o to péči mjti, aby sem žádného nepustil, kdo nebude čistowniti, a gak praweno, swršků neodložj. Pročež stoge u lodnjch stupňůw, prohljžeg ge a přigjmey, a k tomu měg, aby nazj wstupowali.

Merk. Dobře máš; tak učinjme. Kdož gest tento prwnj?

Menip. Gá gsem Menip, Merkuře! toboli hle i hůl whodjm do gezera. Dobřeť se stalo, že gsem i pláště s sebau newzal.

Merk. Wstup Menippe, tys wýborný muž. Posaď se na prwnj mjsto podlé spráwce na wýšině, aby přehlédl wšecky. Kdož ale gest tento pěkný?

Charon. Charmoleus Megarský, přemilostný ginoch, gehož gedno pocelowánj po dwau hřiwnách platili.

Merk. Slož tedy krásu a rty i s celowánjm, i ty

wlasy spuštěné, i červenost twáři, i weškeru pleť. dobře ustrogen; wegdi. Ty zamračený w tom hlawu a w koruně, kdož pak gsi?

Lamp. Lampich, wládař Geloiských.

Merk. A což Lampichu, s tolika wěcmi přicl

Lamp. I zdažby Merkuře slušelo nahému] wládařowi?

Merk. Wládařowi owšem, ale ginak mrtwému : čež zahoď to.

Lamp. Nuže! zahodil gsem bohatstwj.

Merk. Také nádhernost zahoď Lampichu, a l k giným; stjžjť ty wěci loďku, gestliže s tebau padnau.

Lamp. Aspoň mi koruny a zlatohlawu ponec

Merk. Nikoli, nýbrž i ty pusť.

Lamp. Budiž tak, co wjc? wšecko gsem, opustil.

Merk. Opusť také ukrutenstwj, šjlenost, křiwe hněw, to wšecko, prawjm, opusť.

Lamp. Wiz mne docela nahého.

Merk. Pogď nynj na loďku Ty wykrmený a kdož gsi?

Dam. Damasias, šermjř.

Merk. A ha, znám tebe, widěl gsem tě za ča šermjch. [1])

Dam. Takť gest, Merkuře; nuže, wezmi m nah gsem.

Merk. Nehrubě gsi nah, můg milý, gsa tolil sem obalen; pročež slož ge s sebe, sice by poto dičku, kdyby tam wložil gen gednu nohu. Nýbrž i ty wěnce a to honosné prowoláwánj.

Dam. Tu mne máš tedy čistowniti, a na wáh ného druhým mrtwým.

Merk. Taks hodně lehaučký; pogdiž! Ty také

---

1) Merkur byl též bohem šermjřstwj.

to! odlož swé bohatstwj, rozmařilost i hodownost, aniž s sebau pones pŕjkrowu a předkůw sláwy; anobrž odlož i urozenost i pocty, a gestliže tebe kdy obec poctila za dobré činy, odlož i ty nápisy na sochách, aniž wyprawug, že tobě welikau památku zdělali: tjžjť i upamatowánj na tyto wěci.

Krato. Nerad sice, ale odložjm: nebo což dělati?

Merk. Ay, ay, což pak ty w tom oděnj chceš? a nač ta znamenj wjtězstwj nosjš?

Wogák. Poněwadž gsem swjtězil Merkuře, a obec za slawné bogowánj mne poctila.

Merk. Zanechť na zemi těch znamenj: w Aidu gest pokog, aniž tu gaké zbraně potřebj. — I kdož pak gest tento, w tom wážném oděwu, celý zpupnělý, s nadzdwiženým obočjm, ten zamyšlený, co má ty dlauhé wausy?

Menip. Něgaký filosof, Merkuře: nebo raděgi mamič, plný diwotwornosti. I protož swlec geg, uwidjš, že skrýwá mnoho směšného pod pláštěm.

Merk. Slož neyprwé ten oděw, a potom ostatek. Při sám Jupiter, gaká to u něho honosnost, gaká neumělost a wáda, a lichá sláwa, otázky scestné, a řeči pichlawé, a průpowědi zapletené, nýbrž i mnohá daremná usilowánj, klewety nemalé, a titěrky a smeti. Slož to wšecko, ha u Jowiše! i ty zlaté penjzky, tu žádost rozkoše, a nestaudnost, ten hněw, tu stkwostnost a rozmařilost; nebo negsau ukryty přede mnau, gakkoli ge schowáwáš. Potom odlož také faleš, pýchu a domněnj, žes lepšj nad giné, nebo kdybys, mage to wšecko, wstaupil, kteráž padesátiřadnj loď by tebe unesla? —

Filos. Složjm to, když tak weljš.

Menip. Ale i ty wausy ať složj Merkuře, gsau dlauhé, gak widjš, kudlaté, a neyméně pěti liber ztjžj.

Merk. Dobře máš; dolů s wausy!

Filos. A kdož mne oholj?

Merk. Tento Menip ti ge utne plaweckau sekerau, užige k tomu schodu lodnjho na mjstě špalku.

Menip. Ne tak Merkuře, ale pilu mi dey; to se wjce zasměgem.

Merk. Sekery dosti.

Menip. Nu widjš, hned gsi k člowěku podobněgšj, žes pozbyl té kozj brady. Mám gemu také ugmauti něco obočj?

Merk. Owšem: nebo ge nad čelo wynášj, newjm proč tak se wypjnage. Co to padauchu, ty pláčeš, a smrti se hrozjš? Tu chwjli wstup! —

Menip. Gednu geště tjši pod paždjm chowá.

Merk. Co to Menippe?

Menip. Pochlebenstwj, genž mu na žiwě welmi pro spjwalo.

Filos. Wšak i ty Menippe odlož swau doskočnost, prostořekost a nečitedlnost bolesti, tu wysokost mysli a ty smjchy. Ty gediný mezi námi se směgeš.

Merk. Nikoli, anobrž zachowey ty wěci, gsaucj lehké aunosné, a k plawbě se hodjcj. Ty pak řečnjku, odhoď to swého mluwenj nekonečené protahowánj, ty odpory a podoby slow, ty okolky, tu potwornau nesrozumitedlnost, a giné záwady řeči.

Řečnjk. Eyhle, odhodil gsem.

Merk. Dobře tak. Nuže, odwažte lodj, zdwihněte schody, wztáhněte kotwici, rozestřete plachty; a ty přj woznjku řiď weslo. Mnoho štěstj! Což nařjkáte blázni a zwláště ty filosofe, genž gsi nedáwno ztratil wausy? —

Filos. Proto Merkuře, že gsem se domýšlel duši nesmrtedlnau býti.

Menip. Selhal, myslјm, že pro něco giného žalostj.

Merk. A proč?

Menip. Že nebude wjce hodowati na auprawných kwasech, a taulati se po psincjch w noci wycházege s zaobalenau hlawau do pláště, aby ho žádný nepoznal, aniž ráno, maudrosti mladým lidem kázáwage, penjze bráwati. Toť gest, co ho hněte.

Filos. I což tebe to Menippe nebolj, že gsi umřel

Menip. A gakž? wždyť gsem pospjchal umřjti, ač
ie žádný nenutil. — Ale nenj-li, gešto tu howořjme,
řeti křik, práwě gako by na zemi powyk wedli?

Merk. Owšem Menippe, a to ne na gednom mjstě;
boť w Gele lidé sbjhagjce se na trhu plésagj hlučně
dostj pro smrt tyrana Lampicha: manželku geho
hwácenau ženy rdausj, a autlé geho děti chlapci ka-
enugj. W Sicyonu Diofana řečnjka chwálj, magjcjho
hřebnj řeč na poctu tohoto Kratona. Ba wěru, i Da-
asiowa máť, upěgjc wede nářek s ženami na pohřbu
iho: tebe ale Menippe žádný nepláče; ty gediný w po-
gi odpočjwáš.

Menip. Nikoli, ale uslyšjš brzo, gak budau pro mne
i plačtiwě wýti, a krkawci křjdlama třepati, když se
romáždj, aby mne pochowali.

Merk. Statečně sobě wedeš Menippe. Ale poněwadž
me přistali, gdětež tedy wy přjmo do saudnice, gá pak
přjwoznjk pro giné poplawjme.

Menip. Plawte šťastně Merkuře. My pak pogďme.
o geště wáháte? tu se žádný newyhne saudu; trestowé
ak prý gsau zde přetěžcj: kola, káně, skály, a o ged-
om každém tu na gewo přigde, gak žiw byl.

PŘJBĚH SATYRICKÝ.

[Z RUSKÉHO.]

(1807. Hlasat. II. 144.)

Jupiter předkládage kdysi we wšeobecném zboru bohůw, že lidi sobě nade wšeliké žiwočichy libuge, umjnil ge wšecky šťastné učiniti. Toho předloženj potwrdiwše oni obecným hlasem, poručili o to starost Apollinowi mjti. Což aby se wywedlo, poslal Apollo na swět sedm Mus, gen dwě při sobě zůstawiw, aby nezůstal docela samotný. Každá z těch sedmi Mus měla u sebe na plecjch skřinku, w které se nacházely prostředky k oblaženj člowěka. Prwnj nesla rozum, druhá ctnost, třetj zdrawj, čtwrtá dlauhowěkost, pátá uweselenj, šestá čest, a poslednj naplnila swau skřinku zlatem. Wšecky na mjstě sešly s hory swé, a daly se upřjmo k gednomu městu, w kterém tehdáž byl ročnj trh. Každý držel ge za Waldagské [1]) děwčice, a welké množstwj kupcůw se k nim sběhlo; a zwláště owšem welký počet gonáků obstaupilo ge: i počaly tehdy prohlašowati swé zbožj. Prwnj křičela: Páni mogi, kupte rozum! — ay rozum! — rozum! — Zdáte mi se ho wšickni mjti welkau potřebu. Kaupjte-li rozum, nebude wám třeba kaupiti giného zbožj u družek mých. Kupte rozum! — práwě gest to řjdké zbožj! Wšickni djwáci začali se chechtati, prawjce: I co to za utěšenau djwku? žel toliko, že giž nenj mladá! Musa widauc, že u nj nikdo nekupuge, gde po wšech ulicjch opět křičje: kdo kaupj rozum? — Ale když i to neprospělo, umjnila gjti po domjch. I přišedši w geden znamenitý dům, sňala s plecj skřinku a na zem po-

1) *Waldag* gest město w Nowohradském kragi, gehož děwčata pro weselost a swobodnost swau na slowo se berau.

stawila, nebo welké množstwj rozumu počalo giž gj se protěžowati. Na neštěstj w dobu tu powadila se hospodyně toho domu s mužem swým, a zbila wšecku čeleď. Spatřjc ona Musu, táže se gj posupným pohledem: Co to za ženskau? Paničko, odpowj Musa, gá se chci ptáti, nekaupjte-li rozumu? Kaupjte-li si geg w čas, poslaužj wám w nauzi. Může býti, že nesnadno podruhé přigdu w wáš dům, a mé zbožj gest wašj osobě welmi whod; nebo wy tak ljbezný a wnadný pohled máte, že wyznati musjm, že nemáte w ničem nedostatku, než toliko w rozumu. Gdi k čertu, zkřikla hospodyně, ty k posleďu chceš ze mne blázna udělati! Nikoli paničko, gá wás chci zbawiti bláznowstwj: nebo gá prodáwám rozum. I uchwátjc hospodyně s nohy pantofel, bylaby newáhala gjm rozttauci ubohé Muse skřinku i s rozumem, kdyby tato klopotem se nebyla ubrala ze dwora. Ledwa wywázla, giž běžel za nj bernjk wolage: Tulačko, co to máš we skřince? musjš mi clo zaplatiti. — Rozum Pane, k wašim službám. Rozum? odpowj bernjk, rozum? — co gest to za zbožj? Gá gsem sám také obchod wedl, pokud gsem geště nebyl bernjkem, a tento úřad, bez chlauby, odbýwám giž na třidcátý rok, gednák nemohu se pamatowati, aby někdy takowé zbožj přišlo w naše město. A tak gá zapečetjm twau skřinku, pokud se nezeptám, nepřináležj-li rozum k zapowěděným zbožjm. Bernjk běžel, a předstawil to celnému auřadu, načež i poručenj přišlo, aby na rychlost tu prodawačku wyhnali z města. Nebo podlé domněnj saudců, měli oni dosti giž rozumu; měšťanům pak žeby byl bez platnosti, a wýše než by na gich staw náleželo. Přitom bylo by owšem proti maudrosti i politice nyněgšjho wěku, aby se dowolilo wywážeti penjze z obce za takowé maličkosti. Takowým způsobem wyhnali tu Musu z města, pod zápowědj, aby se nikdý w ně nenawrátila.

Druhá magjc na prodeg *ctnost*, křičela rozličným způsobem po wšech ulicjch, gednak nenašla ani gednoho

kupce; nebo wšickni gednomyslně o nj se dom
že nenj při rozumu. Konečně geden stařec, mu
maudrosti, wzdychna několikráte žalostiwým l
prawil gj: Duše má, twé zbožj we wlasti našj nenj w
Někteřj našinci ugišťugj, že gest přjliš staré, a naše
ženy magj wšecky ty ozdoby za směšné, které
babičky gegich. A tak dobře uděláš, když tu d
práce té docela zanecháš. U nás se mody proz
a to co gsme my před sta lety ctnostnau ženau
wali, gmenuge se nynj urozenau, wysoce urozena
wznešenau, oswjcenau Panj. Na štěstj měla Musa w
swé trpěliwost, gjž ozbrogiwši se, nowé nabyla sjl
nešenj swé schrány domůw.

Třetj, prohlašugjcj *zdrawj*, nalezla sice někol
cůw, gednák ti buď francauzskými romány, buď
kánskými přjpadky tak silně byli znemocněli,
možno bylo gich uléčiti. Na neštěstj w tu sam
zgewil se na diwadle dryáčnjk, a tu wšickni n
opustjce Musu, prawili: Dosti, nechceyme gj, a p
k tomu ljkaři, který wšecky wzácné pány a pa
Gak mnohým ženským swými žiwými wodami
od srdečné bolesti, aneb lépe řjci, od milostn
wratu zsilugjcjho se od častých a mnohonásobný
měn? A ta hlaupá ženština předpisuge nám toli
stau potrawu, manželskau milost, ba pramenitau
Tehdy Musa přinucena byla zakryti swau skřinku,
dwa lidé se zléčili gegjm lékařstwjm: nebo žád
chtěl zachowati předepsaného gegjho prostředku
liwého žiwota.

Potom přišla čtwrtá Musa, i křičela: *dlauh*
Gen co gedenkrát zawolala, hned wšecko, opustj
čnjka, hrnulo se k Muse prodáwagjcj dlauhowěko
kteřj boháči hotowi byli, postaupiti gj za to p
swého gměnj; ale nemohauce k nj skrze zástup
drati, prosili auřednjka od policie, aby poslal
autraty pro muže, kteřj by rozehnali ten daw lid

drašj Muso! prawil osmdesátiletý stařec: Djky nebi! gá wydobyl sobě krwawým potem do šesti tisjc rublů, i několi to gest těžké gho pro mne krušiti se dnem i nocj o bezpečný malý zisk: gednák mně se nechce geště umřjti: ale gá w náramné hoře přicházjm, když si zpomenu, že děti mé po mé smrti utratj, co gsem gá potem zjskal. A tak, milostiwá panj, čehož wy žádati ráčjte za to, aby se žiwot můg geště na 80 let prodlaužil? — 80,000 rublů, odpowj Musa. 80,000 rublů! prawdu-li prawjte? 80,000! — Nemožno-li postaupiti za 8,000! — Pane můg! prawj Musa, wězte, že penjze utržené za zbožj mé ustanoweny gsau na wyžiwenj rozumných a ctnostných lidj, nacházegjcjch se w neywyššj chudobě, a následowně z ohledu těch gá ničeho slewiti nemohu. Ach, toť mnoho, toť mnoho, prawj stařec; přidám geště sto rublů, to dělá 8,100 rublů, a wše čisté, střjbrné čjslo; prosjm milostiwá panj poważte —. Co tu geště mnoho powažowati, křičj druhý boháč, a wyňaw měšec, prawj, tu hle gest 80,000 rublů. — Wšecko dobře, pane můg, dj gemu Musa, gá ráda wám slaužjm, gednák musjm wás napomenauti, že budete želeti peněz swých, gestli u mých třj sester nekaupjte sobě rozumu, ctnosti a zdrawj. Nebo bez těch wěcj lékařstwj mé buďto owšem ničeho nespůsobj, nebo gen přidá wám neustawného mučenj, od čehož i žiwot wáš bude wám obtjžný. Wšak kde gsau ty tři sestry, táže se boháč? Hledeyte gen gich; podobné, že gsau geště w městě. Boháč rozkázal gich po domjch hledati, poslowé rozesláni byli, ale nikdež nagjti gich nebylo.

K páté Muse prohlašugjcj *uweselenj* hrnuli se hromadně mladé ženské i mužštj, gsauce žádostiwi toho zbožj, s takau nezbednostj, že gi porazili, a ona upadši roztlaukla swau skřinku. Tehdy s přewelikau žádostj chwátali uweselenj, a gedni druhým s takowým násiljm ge wyrýwali, že nic celého nezůstalo. Magjce pak u sebe malinké odrywky, mrzeli se, že se gim wšeho nedostalo,

a záwistj ustáwali, že druzj udrželi u sebe to, w čem
měli nedostatek geště. Musa newřela na lidi, pro
woké třeštěnj gich, které gediné přjčinau gest, že
uweselenj gich zkazj; nebo ona chtěla postaupiti
dobrowolně, a bez neymenšjho ubljženj.

Šestá z těch Mus křičela: *Čest!* Tehdy lid s t
wau náhlostj sul se za tjm zbožjm, že od nemjrné
noty pošla pranice, od pranice i samé zabjgenj. W sk
podospěwši stráž přiwedla Musu w bezpečnost, a wy
stila gi od blýskagjcjch se mečů, wytasených nad
hlawau. W době toho baufliwého zběhu obywat
unesši ona nepatrně skřinku swau, wysypala podstat
čest, a naplnila gi prázdnými tituly. To učiniwši wol
Ó lidé! welice wás prosjm, buďte poněkud skrowuj
wězte, že podstatná čest sama od sebe k wám přig
Gednak oni neohlédagjce se na gegj prosbu, přem
stráž, rozlámali skřinku, a bogowali mezi sebau, n
třjce ani žiwota, ale prázdné toliko našli titule w nj.
se mne týče: gá gsem se tomu diwil, wida mezi
i ty lidi, kteřj obyčegně kázali toliko o pokoře, a u
gsem se náramně, uzře přewelikau hromadu urozen
při tom ne owšem bohatých a wrchnouřednických
slzawě prosjcjch Musu o bohaté a u dwora w přjzni
stawené manžely, a kteřj by wysoce blahourozeni
Musa zasmáwši se tak hlaupému gich sobě počjnánj,
myslila u sebe, nechať hlupci běhagj s prázdnými to
tituly, gá podstatnau čest nawrátjm opět Apollinowi,
on sám gj obdařil toho z smrtedlnjků, který ze w
gj bude neyhodněgšj. W těch myšlénkách zůsta
město hned gak našla mladšj swau sestru, ana pe
nosila, ležjcj bez smyslů u městské brány. I úpěla
Auwe! neymilegšj sestřičko! co se dálo s tebau?
mi tě, že tebe nacházjm w tak žalostném stawu! K
aledu omráčená Musa, přišedši poněkud k sobě t
oddychagjc wece: Ach! gak šťastná gsem, že se g
s tebau shledám; ty mi nawracugeš žiwot, gegž g

skoro ztratila. Nepomyslila bych nikdý sobě, žeby lidé tak nerozumnj byli. Pogď sestřičko, wzdalme se od těch potwor: dey mi útočiště, neboť každé okamženj gsem w nebezpečenstwj, aby se na mne nesesuli. Ale co ti udělali? — Představ sobě, wece ona, tisjc wlků skrze osm dnj hladem zhubených, mezi něž by člowěk, nesa na plecjch gehně, se dostal, a máš žiwý obraz toho, co mne s mau peněžnau skřinkau potkalo. Ledwa gsem wegdauc do brány ohlásila, že penjze nesu, a chci ge dáwati, komu gich potřebj, i sesypalo se na mne množstwj lidu. Nacházegjcj se w obydljch z oken lidé se po hlawě walili; dwořané s pentlemi řádowými a kljči, zůstawiwše podál kočáry swé, pěšky běželi. Tisjcnjci[2]), wdowy, bohaté děwčice s přežalostným úpěnjm házely k nohaum mým prosebné listy, básnjři a učenci bez dechu letěli s Helikona s odami a připisy wysokých swých skládánj: slowem, wšeho druhu a stawu lidé stekše se od wšech stran, porazili mne s skřinkau mau peněžnau, a roztlaukli gi, chwátali, rwali, a čeho rukau zachwátiti nemohli, to zachwacowali rty a zuby. Posléze nenagdauce giž nic we skřince, serwali se mne oděw, prohlédali kapsy, a párali šaty mé. Potom opowrhše mnau cele bezdušnau a mrtwau, kterým ničeho se nedostalo, počali giným násilně odnjmati, a wešli w takowau newoli, že ani geden odtud s celau hlawau neušel, a čjm wjce kdo sobě peněz zachwátil, tjm wjce zraněn a pochraumán byl. Bohowé dostawše takowau od Mus zpráwu, a uznawše, gak dychtiwě lidé uchwacugj *uweselenj, čest a bohatstwj*, pewně uložili, že těmito dary po těch třech poselkynjch toliko ty opatřj, kteřj magj rozum a ctnost.

---

2) Který má na tisjce, bohatý.

HRA W ŠACHY.

(1806. Hlasat. I. 551.)

Gestliže hry wůbec hodny gsau pozornosti gak p
litika, tak učitele a správce mrawnosti, poněwadž ne
liko s powahau lidu w úzkém spogenj stogj, alebr
tauž powahu a mrawy geho wedlé giných prostřed
wzdělawagj a řjdj: zasluhuge, tušjm, té pozornosti dw
násobně ta hra, která mimo to i sama w sobě neyušle
tilegšj a neydůmyslněgšj gest, i k wybraušenj rozumu
zostřenj wtipu přenáramně prospjwá. Ta přeušlecht
předůmyslná, poučugjcj hra, nebo raděgi wšech her k
lowna, gest *hra šachownj.*

Kdy a kde se ta hra začala, a kdo byl ten n
obyčegného wtipu smrtedlnjk, kterýž stal se nálezc
gegjm, o tom gsau rozmanitá mezi učenými zdánj. N
prwněgšj, kteřj o wynálezku gegjm psali, zaznamenali
prowozena byla neydřjwe od Palameda, wůdce Řeck
před Trogj; ale neybližšj těch časůw spisowatel,
kterého podiwných wěkům nástupným děl bychom zpr
o té wogně a obleženj neměli, Homer, zabjragjcj se č
w neymenšj okoličnosti, o té hře známky nepozůsta
neboť ta hra, kterau Palamedes w dlauhém toho m
obleženj a sokowé u Penelope se zabýwali, napr
giná byla, w kamenných gakýchsi kuželkách πεσσοι
zwaných, záležegjcj. Řjmská hra, pod gménem lu
latrunculorum nebo duodecim scripta, neb script
nebo i bissena puncta známá, měla poněkud pod
s našj hrau šachownj, nicméně předce od nj rozd
byla. Giž sama šachownice nebo dska gegich od
tjm se dělila, že 12 linij gednau přjčnj (linea sacra)
tažených měla, na kterých 30 sklených nebo kowow
figur po patnácti proti sobě s swými králi, buď p
kostek, buď toliko podlé gistých prawidel se pohy

walo, tak že, kdo komu wšecky figury zagal, wjtězstwj došel.

W Persii ta hra dotud neyobyčegněgšj gest, ale přiznáwagj se Peršané, že gim z Indie přišla za panowánj gich welikého monarchy Kozroesa; Čínésowé také hragj w šachy, a gsau w nj welice zběhlj. I oni prawj, že gi z Indie powzali, a z gich počjtánj let gest widěti, že se to stalo gednjm téměř časem, gako u Peršanůw, to gest, w polowici šestého stoletj. Gednák pjše Fridrich Graw, ačkoli i Barrow we swé cestě do Čjny doswědčuge, že gich hra s našj nemá i neymenšj podoby, ani s strany chodu pjškůw, ani s strany ceny a wětšj moci figur.

Dcera Alexia Komnena, Řeckého cjsaře, w knihách swých Alexiados, psaných w gedenáctém wěku, wyprawuge, že hra šachůw, kterauž nazýwá Zatrikion, od Peršanů k Řekům se dostala.

O pogitj té hry z wýchodnjch zemj doswědčuge giž to samo gméno *šach*, které po celé téměř Asii znamená *krále, wládce, mocnáře*, a zde zwláště tu neyhlawněgšj figuru, kteréž wšecky giné bránj. *Met* aneb *mat* gest pak tolik co *úpadek, snjženj, zmatek*, odkud i u nás konec té hry oblašugeme slowem *šachmat*, gako by řekl, král gest w koncjch. Druhá a po králi neypředněgšj figura u nás nepráwě králowau nazwaná, gmenuge se w wýchodnjch zemjch přjhodněgi fertz, což znamená *prwnjho rádce, ministra*.

Prawdě neypodobněgi gest, že ta hra gest nalezena od Hindůw, toho starožitného národu, a gako wšeho nynějšjho lidstwa kmene, u nichž gméno měla čaturanga, t. g. *čtwerošikůw*, nebo *armád*; Peršané podlé nich gi nazýwagj čatrang, Arabowé čatrani; Španielé podlé Arabů xadrang nebo al-xadres, i také axadres; Francauzowé le jeu des echecs, dle Arabského schek neb scheik; Němci podlé Perského, Schah, neb Schach; nowj Latinjci, ludum scachorum; Wlachowé, scacchi;

u Čechů a Poláků po Němcjch se nazýwá, *šachy*, u Ru
šachmatnaja igra.

Přišla pak ta hra do Ewropy, což se prawdě n
podobněgi řjci může, skrze Araby, gegichž také spi
watelé gi Indům připisugj; tedy geště před tažením l
šownjků, kterým gi negedni mylně přičjtali. Španiel
Angličané mezi prwnjmi se gj gako zaumyslně zanáš
a prwnj, kteřj o nj psali, byli z gegich národu. Za
Wlachowé počtem spisů, šachůw se týkagjcjch, ge přec
Skrze Španiely přišla do Ameriky, a okolo polow
osmnáctého stoletj uwedena gest w Anglických osad
w témž djlu swěta.

Kdy a kterak do našich milých Čech se dost
nenj mi známo; to wšak nalézá se w historii Klatow
že giž léta 1009, Oldřich, knjže České, wyzdwihw K
towy za město, dal gemu do štjtu šachownici, pro
borné uměnj šachownj hry, které shledal při Klato
ských; nebo gak giná památka chce, proto, že Klen
rod, z kterého Klatowka, toho města zakladatelky
pocházela, šachownici w swém starožitném štjtu n
Tolik gisto gest, že Čechowé nehrubě pozděgi než
poledněgšj Ewropčané s hrau šachownj se seznámili.

Nenj-li prawdiwá, aspoň pěkná gest zpráwa o wy
lezenj hry té, od spisowatelů wýchodnjch zůstawená
nás wyloženjm na Ewropegské gazyky došlá. Na počá
pátého wěku, seděl w Indii na trůnu panstwj welk
mocnář mladý, gménem Behiib, aneb Behram, p
ctnostj, ale gak to obyčeg u dworů, zawedený od d
stwa geg obklićugjcjho. Přišlo tedy na to, že zkaž
winau nehodných towaryšů mládenec zapomněl, že ka
monarcha gest otcem lidu, že láska poddaných
podporau trůnu, a na konec že té lásky gináč zj
nemožno, než tjm, aby se stal hodným milowánj.

W ten čas Bramin geden, gméno geho Nassir,
herůw syn, ginák Arabsky Sissa, chtěge na zábawky to
šileném Pánu otewřjti oči, wynalezl hru w šachy; l

w které král gest podstata wšeho, a wšak sám bez giných ničehož nemůže. Ljbila se hra i mocnáři libugjcjmu si hřičky, i dwořanům, to toliko libugjcjm, co se pánu ljbj. Ale mladý mocnář měl čilost oswjcenau, a ta čilost sprawila, že poznal we hřičce wýborné obsažené býti naučenj. Powolaw tedy wynálezce hry šachownj Bramina, takto promluwil k němu: Synu Daherůw, poznáwám, že gsi muž, w kterém obýwá duch maudrosti, nebo wzácný wynálezek twůg spolu wyraženjm gest i naučenjm. Pověz medle, gakau chceš mjti odplatu, a wezmeš gi. Sissa pokloniw se twářj k zemi hluboko, wece králi: Milostiwý Pane! gá gsem spokogen s stawem swým, ale gestli za můg nálezek mám mjti odplatu, tedy o tuto prosjm: Kaž, milostiwý Pane štědře položiti na prwnj čtwerhranjk mé šachownice gedno zrnko obilj. Šachownice na šedesát čtyry podobné částky rozdělena gest, nechť tedy od gednoho zrnka na prwnj položeného, každá w dwognásob zrnek gde. Zamrzel se král, slyšew to, a rauhal se Braminowi w srdci swém řka: »Nežádal gsi, gako maudrý muž, ale gako blázen. Což se tobě zdá, žebych tobě něco wětšjho uděliti nemohl, an tak málo žádáš?« Ale Bramin ugišťowal, že mu dosti na té odplatě; konečně, widj-li se králi býti malá, aby gi dal dwognásobně. Poručil tedy mu dáti král, čehož žádal. Ale když přišlo k počtu, nalezlo se skrze takowé zrnek zdwogowánj, že ta odplata byla by wětšj nad možnost mocnářowu, i nad cenu wšeho geho králowstwj. Počet wedený od gednoho zrna šedesáte čtyřikrát zdwogeného, přinesl to, žeby k odplatě potřeba bylo šestnácti tisjc, třj set, osmdesáti čtyr měst; w každém městě měloby býti tisjc a čtyrmecjtma obilnic; w každé obilnici sto sedmdesát čtyři tisjce, sedm set, dwa a šedesát korců, a w každém korci dwa miliony, tisjc dwě stě a sedmdesát osm zrnek [1]), a tjm by teprw gedna polowice

1) W počtu, který se obecně uwodj, klade se na gednu mjru

zaplacena byla, a to by buď drobničké obilj, aneb korc
nad mjru wětšj býti musily, gešto u p. gečných zrn n
korec Český toliko asi půldruhého milionu se wegd
kdežto wšechněch od Bramina žádaných zrnek bylo
18‴,446744″,073709′,551615.

Po učiněném takowém počtu wěci na prwnj pohle
lehké wšak možnost mocnářowu, a gak dokládá Wielan
wšecko obilj, co ho od počátku swěta sklizeno, přew
šugjcj, užil bramin té přjležitosti, a ukázal pánu swém
kterak i možným potřeba gest rozwáženj, když uděl
milostj.

Zdaž ten dobrý Bramin Nassir swau králowska
hrau krále maudřegšj a lepšj zdělal, na to (dj Wielan
se nedotazugme, ale tolik zagisté způsobil, že ta hra p
mnohé wěky byla hra zamilowaná wýchodnjch knjžat
mocnářů, i gest sem tam až podnes.

Kalif Al-Amir, z Abasidů šestý, hrál práwě u wni
swého palácu s swým milým Kuterem w šachy, když g
den z slaužjcjch gemu zwěstowal, že nepřjtel, kter
drahný čas město Bağdad obleženjm stěžowal, na to
byl města se zmocniti. Přigdu tu chwjli, prawil Kali
gen co Kutera do šachmat wezenu.

To gednak tomu Kalifu tak málo ku pochwale slau
gako našemu Fridrichowi, který, když pro něho bogug
Čechowé neywjce klesali w oné bělohorské bitwě, o
hracjho stoljku (ač gen w karty hrál) se wyplesti nemoh
Chwalněgi zaměstknáwala hra šachownj Jana Fridrich
Saského, wolence přesrdnatého. Ten když w nešťastn
bitwě u Mühlberğu padew do rukau Karlowi V., od w
genské geho řady Španielské, pod spráwau ošemetnéh
duca d' Alba, na smrt odsauzen byl, práwě tjm čase

32,768 zrn; ale to na korec Český málo, gettoby na 1/8 žegdljku p
šlo toliko 11 zrnek, gichž gsme my na 550 napočtli.

s wéwodau Ernestem z Brunswjku spoluwězněm swým w šachy hrál, když mu zwěstowán ten ukrutný a nesprawedliwý nález. Pozastawiw se na okamženj nikterak zármutku nezgewil, nýbrž daw odpowěď co hrdina a dobrý otec, welel wéwodowi Ernestowi, na kterém táhnauti bylo, dále hráti, a celau tu hru s obyčegnau pozornostj wesele a stegnomyslně wykonal, a wyhrage tak se radowal, gakoby se nic zlého bylo nepřihodilo.

Welký bogownjk a wjtězitel Asiatský Timur aneb Tamerlan, byl také šachů welmi milowný. Hráwal wšak, gako náš Laudon *), toliko we welké šachy, na stu dwa a třidcjti poljch, s dwěma a třidcjti figůrami po obě straně; obyčegná hra s šestnácti figůrami byla mu tuze skrowná. Gmenuge historie wýslowně ty, s kterými hráwal; mezi nimiž byl Ala-Eddin neb Alladin tak wycwičen, že beze wšeho rozmyšlowánj hrage wšecky giné pokaždé předčil. Timur, genž také w šachách nerád byl komu postaupil, předce Alladinowi wětšj w té hře způsobilost welikomyslně prominul. Gednau brániw se gemu wšemožně, k posledu nicméně přemožen gsa, zasmál se a řekl: Alladine, wyhrals! Ty gsi mezi šachownjky tak gediný, gako Timur mezi králi.

Naproti tomu Sultán Mahmud Gabsni byl, prawj se, w šachownj hře tak nepřemožitedlný, gako w wlastnj hře králowské, kterauž hrál s wýchodnjmi knjžaty za swého času o koruny a země: což gistému Perskému básnjkowi, gménem Onsori, přjležitost dalo pochlebiti gemu těmito werši:

S tisjci knjžaty král Mahmud w šachy hrage,
Wždy giným způsobem mat každému z nich dage.

*) Tento hráwal w šachy tak strjsené, že w nich wšeliká wogenská taženj přes řeky, hory a doly atd. se představugj. Nebo gest wjce způsobů té hry.

Karel XII, Šwedský král, zapowěděw wšecky hry, tu
gedinau schwalowal a milowal. —

Když knjže náš Oldřich [3]) léta 1015 po druhé za
důležitými přjčinami do Klatow se zabraw, do domu
Radoslawa, Primasa téhož města přigel, a do pokoge
geho uweden byl, spatřil gest stůl w swětnici, na němž
u prostřed šachownice čistě wymalowaná byla. I tázal
se hned téhož Primasa Klatowského, proč sobě na tom
stole dal šachownici wymalowati? gemužto Primas od-
powěděl řka: Milostiwý knjže, předně pro památku Wašj
knjžecj milosti, že městu Klatowskému takowý štjt ráčil
gste milostiwě darowati: a potom pro mé známé mne
nawštěwugjcj, kdyby se komu pro ukrácenj chwjle po-
hrati ljbilo: kdo wyhrage, aby ten druhému pro zdrawj
Wašj knjžeci Milosti sklenici wjna aneb piwa připil.
Oldřich, knjže se pozasmáw, téhož Primasa se tázal:
Dobře-li wy tu hru znáte? chtěli bychom potom spolu
o pár dukátů w ni sehrati. Gemuž Primas odpowěděl:
Milostiwý knjže, to by mně mnoho bylo o pár dukátů
hráti, neb gá gich gako Waše knjžecj Milost nemám,
pokudž se tak mnoho ráčjte chtjti ponjžiti, a se mnau
sehrati, přičinjm se o wyhránj. Knjže na to řekl: Welmi
dobře; když bude po gjdle, zkusjme spolu dwakrát neb
třikrát sehrati: a gestliže wy nad námi wyhragete, tedy
wám chceme pár dukátů dáti, a wy naproti pár sklenic
wjna zde předstawjte. Primas k tomu s počestným po-
děkowánjm swolil. Když bylo po gjdle, poručil knjže
Primasowi i hned šachowé kameny přinesti, a počal
hráti. Primas nepominul welmi brzy knjžete zatáhnauti,
a tak na knjžeti hned prwnj hru wyhral. Gemuž se
knjže diwě, zase podruhé o pár dukátů k hránj pobjdl,
a poručil napřed hráti. Primas podruhé hrage opět
zatáhl knjžete, a wyhral. Knjže poručil i hned třetj hru

3) Hamerśmid w Klat. Hist. na str. 84.

začjti a táhnauti, a na tu hru osm dukátů wsadil, aby bylo wšecko prohráno, nebo nic. Trwala tato třetj hra dobrau chwjli, nebo knjže giž bedliwěgšj a pozorněgšj byl. Primas též opatrně hráti nepominul, aby knjžete i po třetj obehral, a těch osm dukátů na knjžeti obdržel: a stalo se. Poručil tedy knjže i hned těch osm dukátů Primasowi odewzdati. Primas přigaw gich s welikau wděčnostj za ně knjžeti welmi uctiwě poděkowal. Gemužto knjže řekl: Nedomnjwali gsme se, abyste wy zde tak dobře uměli w šachy hráti. Tak byste zagisté mohli na mně mé celé knjžetstwj wyhrati. Gemužto Primas zase odpowěděl: Milostiwý knjže, ne wždycky takowé štěstj gednomu hráči slaužj: tomu dnes, druhému zegtra swěděj, kdo wj, zdaliby mně, gako nynj, tak potom štěstj slaužilo? snad kdybych podruhé dnes neb zegtra hrál, hra by se mně tak nepoštěstila: neb gsem to kolikráte slýchal i wjdal, že prwnj, druhé, třetj wyhránj rádo potom takowého hráče z kabátu (račte odpustiti) wyhánj, a měšec takowý potom na ruby přeháňj. Gemužto se knjže tu welmi přjwětiwě zasmáw řekl: Musjme tedy podruhé geště spolu pobrati, a geden druhého z kabátu wyhnati. —

Od wážnosti té hry pošlo, že mnozj mezi mocnáři i weliký náklad na šachownici a kamenj šachowé wedli. Kozru, Perský král, měl šachownici, na kteréž gedna polowice figur z smaragdů, druhá z hyacintů byla; giný Perský mocnář měl tak nákladné figury, že neymenšj z nich 3000 zlatých dinarů stála. Don Juan d'Austria, syn Filipa IV. měl zwláštnj swětnici nebo sjň, gako šachownici zřjzenau, kdežto na mjstě figur žiwé k tomu wyučené a ustrogené osoby se pohybowaly.

Propowěděl kdosi, že hra w šachy gako hra přjliš pracná, gako práce, přjliš hrawá gest; ale Benjamin Franklin, muž mnohotwárného wtipu a učenosti, a ginák swobodným Amerikánům nesmrtedlný, neostýchal se

mezi menšjmi spisy i také geden ku pochwale té h
wydati, přewýborný, gakož wšecko gest, co z geho pé
wyplynulo. Nadpis gemu dal: *Morály*, t. g. *mrawná p*
učenj ze šachowé hry; z něhož my zde toto klademe:

Hra w šachy gest sama w sobě tak důležitá, že ne
potřebj zisku očekáwánjm k nj zwáti: pročež nikdý o p
njze se nehrage. Kdo k hránj uprázdniti se může, n
má hry nad tuto newinněgšj, a účinkowé gegj na d
hragjcjch gak gsau neauhonnj, tak oběma, wjtězowi
přemoženému, prospěšni býti mohau. Hra w šachy ne
prázdná kratochwjle. Mnohé wzáctné, w žiwobytj li
ském užitečné wlastnosti ducha tudy se nabýwagj, an
ssilugj. Sám žiwot lidský gest šachů způsob, kdež
začasté nám gest o něgaké mjsto státi, geho dobýwa
a s protiwnjky a soky se potýkati, a kdež nekoneč
rozmanitost dobrých a zlých přjhod panuge, gsaucj
gj gako následkowé opatrnosti aneb nedostatku.
šachů se tedy učiti můžeme:

Předně: Prozřetedlnosti, genž nahljžegjc w b
daucnost uważuge wšeliké skutku něgakého následk
neboť hráč neustále sobě opakowati musj: Potáhnu
takto, gaký bude mi prospěch w tom nowém mjst
Kterak toho můg odpůrce k mé škodě užiti může? G
a kterými kameny táhnauti bych mohl, abych onoho
chránil, a před útokem naň se ubezpečil?

Za druhé: Opatrnosti, celau šachownici neb
wadlo gednánj obsahugjcj, a magjcj zřenj na to, w
kém mezi sebau srownánj wšecky kameny stogj, co g
něm od druhých za nebezpečenstwj, kde a kolik
každým ochrana, kterau figuru odpornjk neyspjše
wzjti, kterau táhnauti, na kterau autok učiniti mohl,
kterak by aukladu geho se wyhnauti, aneb geho násle
proti němu samému obrátiti se událo.

Za třetj: Rozwážėnj a šetrnosti, abychom kw
ně netáhli. Čemuž neylépe nawykneme přjsným zac

ujm hernjch prawidel, u p. toho: »Kdo se dotkl kamene, táhni geg; kam geg stawil, tam zůstaň.« Zachowej pak toto proto lepšj gest, že tudy ta hra prawěgn bude obrazem lidského žiwota, a zwláště wogny, které, uhodiw neopatrnostj na zlé mjsto, nikdý od přjtele očekáwati nesmjš, aby tobě dowolil na-zpátek wogskem powygjti, a ge bezpečněgi postawiti, anobrž ákeré následky swé kwapnosti pykage poneseš.

Posléze hrau šachownj nabýwáme zwyku *nebyti hned zlé mysli nad okamžitau podobau strastného stawu wěcj šich, kogiti se naděgj šťastné proměny, a setrwati u wyledáwánj prostředků.* Ta hra gest tak bohatá na přjpadsti, tak rozmanitá w swém chodu a přeonačowánj, ště- w nj tak náhlým proměnám podrobeno, a tak často, dlauhém přemýšlenj, tu nalezti gest prostředků k dotj se z téměř nepřemožitedlné nesnadnosti: že málo y člowěk docela srdce potratj, nýbrž do poslednj wjle se bránj, wždy gsa té naděge, že buď swým wtim konečně zjská, buď aspoň za nepozorem swého pornjka poctiwě přemůžen bude. A w prawdě, kdo mysljj, (k čemuž hra w šachy časté podáwá přjčiny,) že tj blýskawj prospěchowé snadno hrdost a společnau waryšku gegj nepozornost působj, za kterauž druhému odu swau sobě nahraditi nenesnadno gest, ten konečně učj se, že se neustrašj okamžitým štěstjm swého odrce, aniž každau záwadau, odpornau aumyslům swým, awen býwá naděge, že šťastného na konec cjle dogde.—

S tjmto hry šachownj wýborným uwážením Benjaa Franklina, (ostatek geho spjsku týká se šlechetsti hráčů,) srowná wá se znamenitý přjklad onoho mlaho Araba, který oddaw se nemjrně té hře, a trestán přjsně pro ni od otce swého, kleče gemu předstawal, žeby ona také užitečná byla. Načež otec, uchláoliw se poněkud, zeptal se geho: I může-li, prý, ta hodna býti k čemu, nežli aby se nj čas mařil? —

Může milý otče! odpowěděl politowánj hodný syn, t
hra učj mne mnohým užitečným wěcem. A medle ga-
kým? prawil dále otec. I řekl opět syn: Deyme, žebych
někdy pro wlast bogowati musil, ta hra mě učj, kterak
bych způsobně a prospěšně bogowal. Deyme, žebych
na cestách mezi lotry nešťastně upadl, podlé té hry
chytřegi bych než giný gim z rukau wynikl. — To se
tobě zdá, prawil otec, a umjnil w duchu zkusiti syna.
Nedlauho potom poslal ho na cestu, dage mu koně, a
mnoho peněz, aby zbožj nakaupil. Když pak se ode-
bral, nastrogil i to otec, že čtyřj nákeřnjci wrazili naň,
aby ho olaupili. Syn, wida se přepadena od zloděgů,
zůstawj gim swého koně, a chrastjm odskoče schowá se
za bljzkau zeď. Nabyw pak tudy bezpečnosti, wykonal
předce tu cestu, a nakaupiw zbožj domů se nawrátil.
tázal se ho otec, zdaž se mu ničeho zlého nepřiho-
dilo? — Ba owšem, odpowěděl syn, čtyřj zlodějowé na
mne wypadli, a bylo po mně weta, leč že gsem sobě
wzpomenul na geden prostředek, kteréhož gsem často
w šachách byl užjwal. A co to za prostředek? prawi
otec. Ten, řekl syn, že gsem w nebezpečenstwj nákeř-
njkům raděgi koně, nežli penjze a žiwota swého po-
staupil, rowně gakož děláwám hrage w šachy, kdežto
wždy raděgi konjka (rytjře) nežli králownu neb dokonce
krále ztracugi. Ljbila se ta odpowěď otci, tak že od t
doby sám se také šachům naučiti umjnil.

Nalezla ta wýborná hra záhy a mnoho spisowatelů
i chwalořečnjků. Psali, mimo giž dotčené, o hře ša-
chownj Damianus Portugalský, Philippus Carrera Španiel,
Gustaw Selenus, nebo raděgi pod tjm gménem skrytý
August, wéwoda Brunšwický (1617), Philidor Angličan,
Filip Sstamma, Arab (w Lond. 1730). Pak Calabrois, Cu-
ningham, Bertin, důwtipný Hyde, Freret, Jan z Salisburgu,
Navarrus, Kardinál Cajetanus w Komentařjch k djlu sw.
Tomáše Akwjnského, Jeronym Wjda, pěknau o hře ša-

chownj složil báseň, kterauž Jan Kochanowský na polský gazyk přeložil; giný Polák negmenowaný sepsal krátké o nj pogednánj w knize: Listy i pisma rozne, kteréhož tuto užil gsem; dále Fieldinğ, Fridrich z Ğraw (w Lipště 1801), Koch (Codex der Schachspielkunst, 1813), Mauvillon (1827), a ginj mnozj.

My tuto k záwěrku položjme krátkau báseň o hře šachownj, kterau elegickým weršem latině sepsal Dominik Ludovici, Jesuita wlaský, genž byl žiw mezi 1676 a 1745 rokem, a kterau my prostě wyložili.

Nechť pro mne každý swau se nese za ljbostj,
Gen když se srownáwá, co koná, s počestnostj:
Mne wogna těšjwá, wšak wogna žertowná,
Giž wede pauhý wtip, ne ruka bogowná.

Mé celé bogiště na stolku hracjm stogj,
A k službě wogenské gsau šiky barwy dwogj.
Na osmkrát osmero mé pole změřeno,
A wogsko w čtwero řad po osmi zděleno.

Hned w druhém pořadj gich pěchota gest wěrná;
Wždy prwnj do boge; zde bjlá, tamto černá.
Za tjmto průčeljm gsau wyššj stawowé,
Dwa střelci myslíwj, a dwa rytjřowé.

Pak tam zde hrubý slon negapné zdwjhá kroky,
S swau tjžj wěžatau, a uzawjrá boky.
Než statná králowna se k králi stawuge,
A za celý i šik, kdy třeba, boguge.

Giž čelem odporným se měřj wogska obě,
Giž nastal k bitwě čas, i wygdau proti sobě.
Gest rozmanitý bog i chůze rozličná,
Neb každý k potkánj swau wlastnj cestu má.

Upřjmo pěchota se k bitwě béře w čele,
Wšak zpátkem nesmj gjt, kdy postaupila směle;
  Než gestli stranau w přjč gi potká nepřjtel,
  Můž zabiť geg, a gjť w to mjsto, které měl;

A gestli náhodau neb chwalnau schytralostj
Kdy pjšek do pole se poslednjho whostj,
  Hned z něho pán, a gak kdy wjc užitečný,
  Buď střelec, nebo slon, neb rytjř statečný.

To pjšek: ale pop, (tak nazwi ginák střelce,)
Ten přjčkau podáwá se na daleké smělce;
  A gako na bjlém wždy geden obcuge,
  Tak druhý na černém se poli zdržuge.

Slon může sem a tam, wšak rownau cestu třjti;
Zpět, před se, po boku mu dowoleno gjti.
  By ale bez trestu ti wšickni chodili,
  Buď žeby krokem šli, neb honem kwapili,

Buď prázdno před nimi: neb toto dobře wězte,
Že nesmj žádný gjť, když něco gemu w cestě;
  Gen rytjř bogowný se wšudy podáwá,
  A wůkol udatně strach z sebe wydáwá.

Ten šiku žádnému, ni hradbám newyhne se,
A skokem w tábory se nepřátelské nese.
  Gest, že ho proradj zlá někdy odwaha,
  Wšak, wězeň, dwogjho sám měřj na wraha:

Tu, která menšj gest, si wywoljš nehodu,
Neb často wyhrá ten, kdo menšj béře škodu.
  Co djm, gak štěstj tu měnj se wrtkawé,
  Gak strach a naděge hned tamto, hned ge zde:

Co djm, gak důwtipně se proti sobě zbrogj,
Co sobě za klamy, co za auklady strogj.
  Pokautně počjhaw, gsa plný tagné lsti,
  Wyběhne náhle pop, a dogde kořisti.

Pop dogde kořisti; než bjdnjk z nenadánj
Pad w ruce giného, i sám se neubránj.
  Cos chtěge welkého, z swých šiků wyrážj,
  A w husté wrahů tmy se rytjř odwážj;

Nešťastný bogownjk! nestřáhlť se aukladu;
Gest wůkol nepřjtel, i w předu pasť, i w zadu.
  Wrazj-li na pjška kdes nepřátelského,
  Gest hanebná to smrt, když padne od něho.

Co zde chce královna? čj zkázy žádá ona?
Ta tryskem přepadne buď střelce, nebo slona.
  Nechť přepadne, a wšak bez pomsty nebude;
  Gj, k ztráty náhradě, hned rytjř dobude;

On tiše w sausedstwu giž dáwno očihowal,
A k náhlé potřebě swau pomoc tagně chowal.
  Teď rychle z táborů se řjtj plukowé,
  A kudy gjti lze, gdau statnj rekowé;

Zde černý bjlého, co wězně, náhle sepne,
Tam bjlý černého zas nepřátelsky tepne:
  Kdo zdál se padati, ten nepřjtele zbil,
  A w léčku uběhl ten, kdo léčku nastrogil.

A bitwa weškerém se na bogišti strhne,
Ten, koho porazj, ten hledá, kam se wrhne.
  Gest autěk, seč a dáw, a padá sedlák, pán:
  Giž každý w srdci mnj, že druhý překonán:

Než wšecko neplatno; wždy bitwa půgde dále,
Leč že kdo wyzuge, neb zagme w kořist krále;
  Neb králem stogj bog; a ostogj-li král,
  Twé štěstj; padne-li, tu nešťastně gsi hrál.

I protož o něho wšem bogownjkům péče,
Gen geho samého wšech zastáwagj meče.
  Když strastným osudem král puzen ubjhá,
  A wjtěz nepřjtel naň zbranj naljhá,

Tu: *Dostal!* wykřikne; *král wehnán do šach matu!*
Giž nenj nikudy ni autěku, ni zwratu.
  Tak bitwa skončena, a tudy po hře gest,
  Z njž geden hanbu má, a druhý béře čest.

FRANT. AUG. CHATEAUBRIANDA

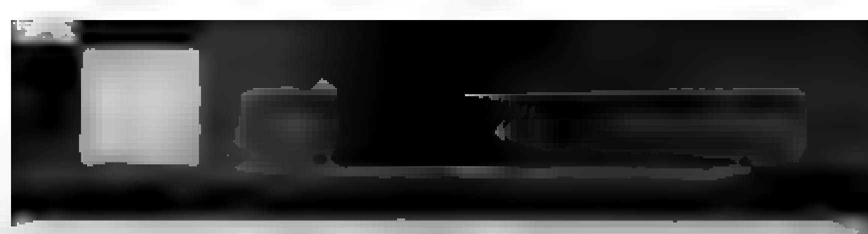
ATALA,

ANEB

LÁSKA DWAU DIWOCHŮ NA PAUŠTI.

[Z FRANČINY. W PRAZE 1805. 1832.]

Ú W O D.

Francia měla gindy w Americe půlnočnj rozlehlau říši, wztahugjcj se od Labradoru až ku Floridě, a od pomořj Atlantského až k gezerům neyzadněgšjm Kanady hornj.

Čtyry walné řeky, berauce na týchž horách počátek, dělily nesmjrné ty končiny: řeka sw. Wawřince, tratjcj se na wýchod do téhož gména zátoky; tok západnj, který do mořj neznámých wnášj wody swé; Burbon, padagjcj od poledne k půlnoci do zátoky Hudsonské, a Mešasebé, která sstaupiwši od půlnoci na poledne, pochowáwá se w zátoce Meksikánské.

Poslednj řeka, běžjcj dále pěti set mil, swlažuge rozkošnau kraginu, obywatelstwu spogených zemj nowým Edenem nazýwanau, gjž Francauzowé zanechali toho liběznégjcjho gména Luisiana. Na sta giných řek, podrobených Mešasebi, gi roztučňugj bahnem a zúrodňugj wlahami. Když se wšecky ty praudy powodněmi naduly zimnjmi, kdy bauřky celá meyta lesů zwywrácely napořád; shromažďuge wěk u weškerých pramenů stromy wykořeněné. On ge prautjm slučuge a kleguge třtjm, na wysazuge křowinami, a wstrká na wody djlo swé. Po rozpěněných wezauce se wlnách sstupugj ty wory k Mešasebi odewšad. Zmocniwši se gich řeka stará pudj ge k ústj swému, pjljc nowé zakládati rameno. Onde i onde powyšuge ohromného hlasu, rozléhagjcjho se horami, a wylewá zedmuté wody wůkol slaupenj lesowých a hrobowých pyrámů. Gest to Nyl na paušti! Gednak přjgemnost w diwadlech přjrodných pogj se wždycky se sláwau; a zatjm když prostřednj praud walj k moři sosen a dubů mrtwiny, widěti na pobočnjch praudech postau-

pati, podlé břehů, plowagjcj ostrowy z pistye a lekna, gichžto žluté růže chwěgj se co praporečky u wýši. Zelenawj hadowé, wolawky šeré, růžowj plamenáčkowé, mladj krokodýli plawj se, nahodilj pautnjci, na těch kwětných korábjch, a osada ta, rozestrauci wětrům zlaté plachty, gme se přistati spěčky do kteréhos řeky saukromného chobotu.

Ode wpádu Mešasebé do moře až do spogenj geho s Ohiem neyneobyčegněgšj obrazowé následugj toku geho wod. Po břehu západnjm rozwinugj se pausty nepřehlednutedlné, gichž zelena wlny podál widj se dmauti k nebes blankytu, kdežto mizegj. Na neobmezených těch pastwinách těkagj náhodně stáda, třj i čtyr tisjc bůwolů diwokých. Někdy zubr letitý rozkálage wlny plowánjm, přigde se rozhostit do wysoké trávy na některý ostrow Mešasebéský. Po čele geho, zdobeném dwěma půlměsjci, po bradě starožitné a blatnaté, mněl by bohem geg býti bučjcjm, genžto spokogeným okem pohlédá na welikost wod, a na pustý nadbytek pořičj swého.

Takowé gest diwadlo na břehu západnjm; ale měnj se náhle na protiwné straně, a rozmanitost způsobuge podiwnau. Wisjce nad tokem wod, stogjce hromadně na skalách a horách, porůznu w údoljch, stromowé wšelikého způsobu, barwy a zápachu, směšugj se, spolu zrůstagj, wynikagj do hory, na wýsost, která schwacuge pohled. Plané réwy, trubače a tykwe zámořské motagj se u kořen stromů těch, wystupugj na ratolesti gegich, lezau na pokragnost wětwj, sestřelugj s gaworu na tulipy, s tulip na alkage, působjce steré geskyně, podlaubj a sklepy. Často blaudjce ode stromu ke stromu pletiwa, kladau se přes ramena praudů, krygjce ge mosty a oblauky kwětnými. Z lůna těch balsamowých haušťj š[illegible]cholan hrdý wynášj nepohnutý kužel swůg: zdobený růžemi bjlými, panuge lesu celému, nemage soka, kromě

palmy, gežto podlé něho zlehka zachwjwá swé rozsochy zelené.

Množstwj žiwočichů, umjstěných rukau stwořitele w tomto krásném ústupu, rozšiřugj tam podgjmagjcj půwaby žiwota. U wchodu zbljženém widěti podnapilé mstem hroznů medwědy, ano se potácegj na haluzjch gilmowých; karybů stáda kaupagj se w gezeru, černé wewerky pohráwagj w mrákotě lupenj; posměwáčkowé, Wirginičtj holubi, na welkost co wrabci, sletugj na zardělý od gahod tráwnjk; papauškowé zelenj se žlutými hlawami, strakopaudi brunátnj, plamennj kardynáli, lezau do kotauče na cypřišů wrcholjch; kolibrowé třpytěgj se na jasmjnu kwětnjků, a čižebnj hadi, sipěgjce, wisj dolů se stromowých wrcholků, a haupagj se na wzor pletiwa z kwjtj.

Gestliže ticho a poklid panuge w paustách na druhé straně řeky, tu naproti tomu hučj a hemžj se wšecko: klubánj ptactwa do pňů dubowých, chramoštěnj žiwočichů chodjcjch, pasaucjch se, nebo lauskagjcjch zuby škořepj owoce, gečenj wod, lehký šust, bučenj temné, sladké wrkánj, naplňugj ty pustiny milau a diwokau gednohlasnostj. A wšak, kdy wichřice, powanauc, oživj weškerau tu samotu, rozehrá chwěgjcj se těla ta wšecka, wšeliké ty bjlé, blankytné, zelené, růžowé pomjsj spausty, zgedná wšech barew měňawost, wšeliký spogj šust a hluk: tu wyniká takowý hřmot z lůna oněch lesů, takowé se wěci stawj před oči, že by marná byla pjle má wypisowati ge těm, kdo neprošli nikdý těch prwotinných polj přjrody.

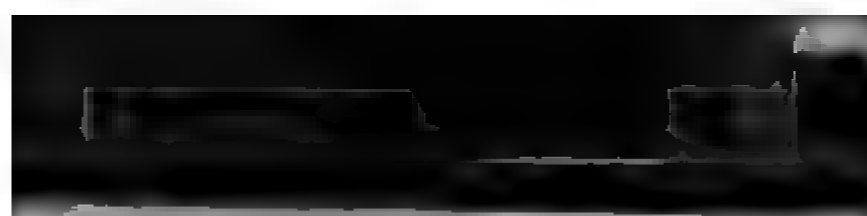
Po wynalezenj Mešasebé otcem Henepinem a Lasallem nešťastným, prwnj Frankowé, kteřj osedli Biloksu a nowý Orleán, učinili smlauwu s Natchezy, národem Indickým, gehožto moc strašliwá byla w oněch kraginách. Bezprawj zwláštnj, pomsta, láska, wšeliké wášně krwj skropily napotom tu zemi hostinskau. Žil mezi těmi diwochy stařec, nazwaný Šakta; on pro swůg

wěk, maudrost a známost u wěcech k žiwobytj náležegjcjch, stal se miláčkem a praotcem pauště. Ten, gako smrtedlnjk každý, kaupil ctnost za neštěstj. Negen lesy naplněny byly pohromami geho, nébrž donesl gich až na pomořj Franské. Ukowán byw na ğalegjch Masilských krutým bezprawjm, na swobodu propuštěn a předstawen u dwora Ludwjka XIV, obcowal se wšemi welikými muži wěku toho slawného, byl přjtomen slawnostem Versailským, Racinowým smutnohrám, Boswetowým řečem pohřebnjm; slowem, byl to diwoch, kterému událo se widěti lidskau společnost na neywyššjm wrchu blesku gegjho.

Drahně let, nawrácen gsa lůnu wlasti swé, požjwal Šakta w nj pokoge. Gednak i tu přjzeň nebe draze mu prodalo; oslepnultě stařec. Mladá dcera prowázela geg w pustině, gako Antigone sprawowala kroky Edipowy po Cytheronu, nebo gako Malwina wodila Ossiána ke hrobkám otcůw geho.

Gakkoli Šakta od Francauzů mnohé wytrpěl bezprawj, nicméně milowal ge. Zpomjnal sobě wždy na Fenelona, u něhož pohostinu byl, a žádal prokázati službu něgakau kraganům toho ctnostného muže. Dána mu w tom přjležitost hodná. Léta 1725. Francauz, gménem René, puzený wášněmi a neštěstjm, přibral se do Luisiany. Wstaupiw po Mešasebi až k Natchezům, žádal přigat býti za wogáka od národu toho. Šakta, wyptaw se geho; a nalezew nepohnutým býti w rozmyslu, přigal geg za syna, a zasnaubil mu ženu Indianku, Selutu nazwanau. Brzy po tom sňatku diwocj strogili se do welkého lowu bobrů.

Šakta, gakkoli slepý ustanowen gest radau Sachemů wůdcem té wýprawy, že zástupowé lesnj welice ctili gméno geho. Počaly se posty a modlenj; Žonğlerowé wykládali sny, tázáni gsau Manitowé o radu, obětowány w zápal lesy tabáčné, a zažženy gsau žilny gazyku kozla diwokého; pozorowáno, zdali w plamenu třeštj na ohlá-

mj wůle duchůw; posléze, kdy sněden gest swěcený sa, nastaupena cesta. René mezi nimi. Pomocj praudů dporných plowagj lodičky proti Mešasebi, a wegdau Ohiowo řečiště. Gest podzim; nádherné Kentucké ustiny rozestrau se před užaslým okem Franka mlaého. Noci gedné, při měsjci, kdy wšickni diwochowé j na lodičkách, a Indické loďstwo waruge se lehkého ětřjku, René, zůstana sám bez spanj se Šaktau, prosj g, by wyprawil mu přjhody swé. Swolj kmet, a sedě zadu loďky, takto počne při geku wod, u prostřed motiny ohromné.

WYPRAWOWÁNJ.

LOWCI.

Gest to, milý synu! osud podiwný, který nás spogil této paušti. Gá w tobě widjm člowěka wzdělaného, nž se podiwočil; ty we mně widjš člowěka diwokého, hož swrchowaný Duch, mimo pochybu za swým úmyím, wzdělati umjnil. Nastaupiwše oba dráhu žiwota protiwných končin, ty přišel gsi odpočinaut sobě na jstě mém, a gá posadil se na twém: i musil tedy poeď náš na wěci docela býti sobě odporen. Kdo z obau, i, či gá, proměnau stawu toho zjskal nebo ztratil ywjce — to wědj duchowé, z nichž ten, který neyěně maudrý, wjce má do sebe maudrosti, nežli wšini lidé pospolu.

Budaucjho měsjce kwětna bude sedmkrát deset ěhů a tři sněhy nad to, co mne na swět přinesla matka, břehu Mešasebéském. Španielé málo před tjm osadili u zátoky Pensakoly, ale nikdo z bjlých neobýwal ge- w Luisianě. Počjtage ledwa sedmnácte listopadů, d gsem s otcem, bogownjkem Utalisem, proti Muskoům, mocnému we Floridě národu. Přirazili gsme ke Španielům, spogencům našim, a swedena gest

bitwa na gedné plani Mobilska. Areskui (bůh wogny) a Manitowé nebyli laskawi na nás. Nepřátelé zwjtězili; otec můg ztratil žiwot w bitwě, a gá dwakráte raněn byl, zastáwage geho. Ach! že gsem nestaupil tehdáž do kragíny dušj! Byl bych wywarowal se pohrom, které mne čekaly na zemi; ale duchowé nařjdili gináče, a gá od poběhlců až do sw. Augustina potažen byl. W tomto městě, nedáwno stawěném od Španielů, bylo na tom, by mne odwlékli do rudnjch dolů Meksikánských, leč že geden Kastilián starý, gménem Lopéz, pohnut gsa mau mladostj a prostotau, dal mi útočiště, a uwedl mne k sestře swé, s kterau žiw byl bez manželky.

To spanilé dwé podgato gest srdečným citem ke mně. Od nich wšemožnau péčj chowán gsem; dáni mi rozličnj učitelé. Ale když gsem pobyl třidceti měsjců w sw. Augustinu, znechtělo mi se nagednau pospolitého žiwota. Chřadl gsem patrně, stáwage nepohnutý celé hodiny a pohlédage na wrchy lesů odlehlých, nebo sedáwage na břehu wody, a djwage se smutně toku gegjmu. Wyobrazowáwal gsem sobě luhy, skrze které ona téci měla, a s celau dušj blaudjwal w té samotě. Nemoha déle snésti tauhy po nawrácenj se do pauště, gednau ráno postawjm se před Lopéza, oděný w swé diwochowé raucho, drže w gedné ruce luk a šjpy, a w druhé ewropegský oděw swlečený. Wrátjm geg šlechetnému ochránci, gemuž k nohaum padl gsem proléwage potoky slzj. Dáwal gsem sobě omrzelá gména, winil se z newděčnosti; než naposledy: Otče můg, prawjm gemu, ty widjš, ano umru, neuchopjm-li se opět těkawého Indůw žiwota. Lopéz, progatý úžasem, chce mne odwrátiť od úmysla mého. Předstawil mi nebezpečenstwj, w které gsem se wydáwal, upadnauti znowu w ruce Muskogulgům. Než, wida, že hotow gsem podniknauti wšecko, sám se rozplýwage slzami, a přiwina mne k sobě: »Gdi, zwolal, welikomyslný synu přjrody! měg sobě tu drahau swobodu člowěka, kteréž Lopéz tobě odnjti nechce. Kdybych

byl mladšj, prowodil bych tebe do paušlè, kdež i mně sladká kwěte památka, a nawrátil bych tebe mateři twé. Buda w lesinách, pomni časem na starého Španiela, genž tě chowal hostinsky, a pamatug, aby se nesl k milowánj podobnjků swých, že prwnj, které učinil, zkušenj srdce lidského, zauplna bylo gemu přjzniwé.« Lopéz dokonal s modlitbau ku křesťanskému bohu, k gehož službě gsem přistaupiti zpěčowal se. I rozegdeme se s pláčem.

Neprodlela trestati mne má newděčnost. Gsa nepowědom, a zablaudě w lesinách, zagat gsem od stádce Muskoğulğůw a Siminolůw, gakž mně předpowěděl Lopéz. Poznali mne za Natcha po oděwu a po peřj na hlawě. Sepiali mne pauty, gednak lehce pro mladost. Simağhan, pluku wůdce, chtěl wěděti gméno mé; i djm mu: »Nazýwám se Šakta, syn Utalisa Miskowiče, kterj odgali na sta kštícj hrdinám Muskoğulským.« Na to Simağhan: »Šakto, synu Utalisa Miskowiče, těš se, ty budeš upálen we weliké dědině.« — Odpowjm gemu: »Totě dobře!« a počnu zpjwati pjseň k smrti.

Zagatý gakkoli, nemohl gsem prwnj dny zdržeti se od podiwu nad nepřátely. Muskoğulğ, nebo raději Siminol, spogenec geho, dýše weseljm, láskau, spokogenostj. Chod geho lehký, pohled otewřený a gasný. Mluwj mnoho a obratně, a řeč geho gest ljbezná a snadná. Ani wěk neodgjmá starcům té radostné prostoty, a na wzor sestaralých ptáků na paušti, mjšegj swé starobylé zpěwy k nowým pjsnjm potomstwa.

Ženštiny, které prowázely to stádce, oswědčowaly nad mau mladostj laskawau útrpnost, a milostiwau zwědawost. Tázaly se mne o matku, a o prwnj dny žiwota mého; chtěly wěděti, zdali wisela kolébka má mechowá na kwětné wětwi gaworowé, a zdali mne tam kolébali wětřjci, podlé hnjzda pjsklat. Potom následowalo sto dotazů o stawu srdce mého. Ptali se, wjdal-li gsem kdy we snách bjlau laň, a gestliže mi stromy w údolj sau-

kromném šeptáwaly lásku. Odpowjdal gsem prostě matkám, dcerám i manželkám prowdaným za muže, řka: »Wy gste milostnice dnowé, a noc wás miluge gako rosu. Člowěk powstáwá z lůna wašeho, wisj wám od prsau a rtů; wy máte slowa kauzedlná, kteráž uspáwagj bolest wšelikau. Eyhle! to mi powjdáwala má rodička, kteráž mne neuwidj wjce. Powjdáwala mi také, že panny gsau tagemné kwjtj, které se nalézá na paustách.« Chwála ta welmi těšila ženy; dáwaly mi hogně darů wšelikých; přinášely mi mléka ořešného, gaworowého cukru, a saganity, kusů medwědjch kyt, bobrowých kožj, skořepinek na okrasu, a mechu na ustlánj. Zpjwaly, smály se se mnau, a potom daly se do pláče, kdy zpomněly, že mám býti upálen.

Noci gedné seděl gsem podlé hranice lesnj s wogákem, strážnjm mým. Náhle zašustne oděw po tráwě, a osoba ženská, zakrytá odpolu, přigde sednaut po boku mém. Slzy gj kanuly s očj, a zlatý křjžek blyštěl se od ohniwé záře za ňádry gegjmi. Byla prawidelně sličná, a znamenáno na obličegi gegjm něco ctnostného a náružiwého, čehož luznosti odolati lze nebylo. K tomu něžné wděky, náramná tkliwost, sgednocená se zármutkem hlubokým, žily gj w pohledě; usmjwánj gegj bylo nebeské. Myslil gsem, že to byla panna poslednj milosti; panna, gakau posjláwagj k wězni wogenskému, aby hrob osladila gemu. To mněge, prawjm zagjkawě a s pomatenjm, gednak nepocházegjcjm ze strachu od hranice: »Panno! ty gsi hodna prwnj milosti, a gsi učiněna poslednj. Bitj srdce mého, které w brzce ustati má, zle by odpowjdalo bitj srdce twého. Kterak pomjsiti smrt se žiwotem? Přjlišně litowal bych swětla. Buď giný kdo šťastněgšj nade mne, a dlauhé obgjmánj spoguj lianu s dubem!«

Wece djwka mladá: »Negsem panna poslednj milosti. Křesťan-li ty?« — Odpowjm gj, že gsem neopustil duchů katrče swé. Na ta slowa panna pohnula sebau

ně. I dj mi: »Gest mi tě ljto, že gsi mrzký mo-
lebnjk! Má matka udělala mne křesťankau. Gá
enugi Atala, dcera Simaghanowa se zlatým náram-
gemž wéwodj pluku tomuto. Táhneme do Apala-
, kdež ty budeš upálen.« — To řkauci, zdwihla i
la se.

nto Šakta přinucen byl zastawiti swé wyprawowánj;
ka dawem přicházela na mysl geho, a dwa potůčky
dily se ze zawřených gemu očj po uswadlých ljcech;
pramének owé dwa, ukrytj w hluboké noci podzemnj,
gj se wodami wyřinugjcjmi ze skály.

synu můg! prawj konečně, widjš, ano Šakta ne-
maudrý, ač že na slowo se béře maudrost geho.
mé milé djtě, člowěk, nemoha i widěti, geště pla-
ůže! Mnoho dnů Sachemowa dcera přicházjwala
wečer rozmlauwat se mnau u branice. Dřjmota
očj mých, a Atala byla w mém srdci, gako pa-
na stany otců našich.

edmnáctý den taženj, dobau, w které gepice po-
i z wody, staupili gsme na welikau paustu Ala-
. Obkljčena gest pahrbky, kteřj, utjkagjce gedni
ch, wynášegj zhůru k oblakům mnohá přásla lesů
powých, citrinowých, šácholanů a dubiny zelené.
wywolá hlasitě dochod, a stádce rozhostj se u
pahorků. Mne odstranili něco dále, k gedné
přirozených studnic, we Floridě slowútných. Uwá-
em ke stromu, a geden bogownjk stál netrpěliwě
na stráži. Ledwa co pobudu některé okamženj
a mjstě, zgewj se Atala u tekuté ambry studničné.
prawj k hrdinowi Muskogulskému, chceš-li ho-
ny, gá ostřjhám wězně. Bogownjk, skákage radostj
lowa dcery wůdcowy, wztýčil se na wrch pahorku,
jchal odtud.

odiwný odpor srdce lidského! Gá, taužiwšj náramně
sti tagemstwj té, kterau gsem giž milowal gako
, nynj zaražený a zmatený, mnjm, že bych byl přál

Ó prwnj pauti lásky, konaná s Atalau na paušt
mocné gest pomněnj twé, gelikož po toliku let nešťa
ných pohybugeš srdcem Šakty starého.

Gak gest nepochopitedlné srdce, pohnuté náru
wostmi! Opustiw nedáwno šlechetného Lopéza, wyd
gsem se na wšeliké nebezpečenstwj pro swobodu; na ryc
lost pohled ženy proměnil mé chuti, rozmysly, myšlénk
Zapomena na wlast, na matku, chalupu a na smrt ukru
nau, která mne čekala, stal gsem se nedbalým wšeh
což nebylo Atalau. Negsa mocen pozdwihnauti se k ro
waze mužské, upadnu náhle w gakési dětinstwj; a dale
wzdálen, abych něco činil pro sebe, potřebowal gse
skoro, aby někdo giný pečowal o lože a potrawu ma
Bylo tedy nadarmo, že, ano chodjme po paušti, Ata
wrhnauc se k nohaum mým, znowu, bych gi opustil, d
tjrala na mne. Ugišťowalť gsem, že se sám wrátjm
mjsto, gestli žeby ona zpěčowala se přiwázati mne
stromu. Přinucená powolila, nadějc se přemluwiti m
gindy.

Druhého dne, který ustanowil osud žiwota méh
stádce naše zůstalo w gednom údolj, nedaleko
willy, hlawnj dědiny Siminolů. Tito Indowé, sgedn
s Muskoğulğy, dělagj s nimi spolek Krécký, na slo
wzatý. Dcera kraginy palmowé přišla hledati mne
půlnoci. Uwedši mne do welikého boru, obnowila prosb
chtjc mne pohnauti k autěku. Nedaw odpowědi, a wz
ruku gegj do ruky swé, nutil gsem tu prahnaucj laň
blauditi se mnau po weškerém lese. Noc byla rozkoš
Duch noci wztřásal modrawau kštici swau, páchnau
ljbau wůnj od sosen, a cjtiti bylo ten slabý zápach a
browý, gegž wyzýwali krokodyli spěgjce pod tamaryš
řičnými. Měsjc swjtil u prostřed blankytu nebe b
wady, a perlošedé geho swětlo splýwalo nad pochybn
swrchem lesiny. Žádného nikde hřmotu, mimo tu
wjm gakau libozwučnost odlehlau, kteráž panowala w h

bokosti lesa: řekl by, že duše samotiny wzdychala po celém prostoru pauště.

Znamenali gsme mezi stromowjm ginocha, genž nesa w ruce pochodni, podobal se duchowi gara probjhagjcjmu lesy na oživěnj přjrody. Byl to milenec, gdaucj na wyzwěděnj osudu swého k milenčině chalaupce. Zhasila-li panna pochodni, přigala chotě; gestli ale zastřela se nezhasjcj gj, zawrhla podáwané sliby. Bogownjk, promykuge se skrze tmy, zpjwal polauhlasjm slowa tato:

»Předstihnu kroky dnowé na wrchu hory, abych polapil holubičku samotnau na wětwowj lesnjm.

Dám gj okolo hrdla skořjpkowý pásek; gsau na něm tři zrnka čerwená pro mau lásku, tři fialowá pro mau bázeň, tři modrá pro mau naděgi.

Mjla má oči hranostagowé, a wlasy lehké, podobné reyžowišti: ústa gegj gsau skořepinky růžowé, obraubené perlami; prsy gegj gsau gako dwě srnky bez wady, kteréž porodila matka gednjm dnem.

Kéž Mjla zhasne pochodni tuto, kéž ústa gegj wylinau na ni mrákotu rozkošnau! zúrodnil bych lůno gegj. Naděge wlasti wisela by gj od prsau plodného, a [illegible] bych třtinu pokoge nad synowau kolébkau.

»Ach! nechať předstihnu kroky dnowé tam na wrchu hory, by mi bylo polapiť holubičku samotnau na wětwowj lesnjm!«

Tak zpjwal mládenec; geho zpěw kormautil zhluboka mau mysl, a měnil obličeg Atalin: ruce naše spogené gedna we druhé se třásly. Ale wytrženi gsme diwadlem ginýın nehrubě pro nás bezpečněgšjm. Přigdeme ku hrobce djtěte, slaužjcj za meznjk dwěma národům na paušti. Wystaweno bylo podlé cesty za obyčegem, aby mladé ženy, gdauce k studénce, wdýchati mohly do prsau swých duši toho newiňátka, a nawrátiť gi wlasti. Widěti zde w tu dobu wdané nedáwno manželky, gežto žádostiwé sladkého mateřstwj, pjlily rtoma otewřenýma wniti do sebe duši nemluwňátka těkagjcj, gakož domnj-

waly se, po kwjtj. Ustauply matce prawé, která složila snopek kukuřice, a kwět bjlého lilium na hrobku. Skropila zemi mlékem swým; a sednauci na pažiť wlhkau, mluwila k djtěti swému hlasem obměkčeným, řkauci: »Proč tebe kwjljm we twé kolébce zemnj, ó mé zrozeňátko! Když odrostau ptačata, gest gim hledati pjce, a nalezagj mnoho trpkých zrn na paušti. Tys alespoň neznalo slzenj; twé aspoň srdéčko nebylo wystaweno dechu zžjragjcjmu člowěkůw. Paupě, uswadnaucj w obálce, zachází se wšjm zápachem swým, gako ty, ó synáčku! se wšj newinnostj. Blažený, komu pogjti w kolébce! tenť neznal než celowánj a mateřiny úsměchy!«

Podmaněnj od srdce wlastnjho, překonáni gsme naprosto těmi obrazy milosti a mateřstwj, gežto nočně, w těch okauzlených samotách, widjny gsau následowati nás ke zmatku našemu. I nesu Atalu w náručj do hlubiny wšech lesů, rozpráwěge k nj slowa, kterých nadarmo hledal bych nynj na rtau swých. Polednj wjtr, synu můg! tratj teplo, powana přes údolj ledowá, a památka na lásku w srdci kmeta, gest gako plamen dnowé hwězdy, obražený od pokogného kruhu měsjcowa, když zapadlo slunce, a ticho a kormutliwost wznášj se nad chalaupkami diwokých. Což wyprostiť mohlo Atalu, co překaziti, aby neklesla pod přirozenostj? Nic, mimo zázrak, zagisté, a zázrak ten udál se. Simaghanowa dcera utekla se k Bohu křesťanskému: wrhši se na zemi, řjkala wraucné modlitby. Od té chwjle, milý René, pogal gsem podiwné smýšlenj o tom náboženstwj, které w lesjch, u prostřed nedostatku wšeho, co k žiwotu náležj, obohacuge tisjcerými dary dwa nešťastnjky; o tom náboženstwj, které, postawjc gedinau swau moc proti praudu wystauplé náružiwosti, w stawu gest odolati neyprudšjm náklonnostem, tu kde gim přispjwá wšecko, i saukromnost lesů, i wzdálenost lidj, i mlčeliwost stjnů. Ach! což mi božské přicházelo to prosté, diwoké děwče, ta neumělá Atala, klečjcj u staré, padlé sosny, co u nějakého

obětugjcj Bohu swému, skrze wrchole lesů, mod-
nodlíře milenka! Oči gegj, pozdwižené ku hwězdě
jce, stkwělé ode slzj náboženstwj a lásky, byly
nesmrtedlné. Nynj zdálo mi se, gako by k nebi
zdwjhala: nynj mněl gsem, ano widjm sstupo-
měsjčných paprscjch, ano slyšjm na wětwowj
y duchy, které Bůh posjláwá těšit wěrných swých,
ž ustanowj powolati gich k sobě: truchlil gsem
předwjdage, že Atala měla gen krátce pobyti

jm ona tolik slzj prolewala, tak nešťastnau byti
dčowala, žebych snad byl swolil oddáliti se, a
stal se powyk po lese wražedlný, a čtyřj zbrog-
adli na mne. Prozrazeni gsme byli; wůdce wo-
wydal rozkaz stjhati nás.
a, podobná královně wýtečným chodem i myslj,
za hodné odpowěděti bogownjkům. Pohleděwši
ohrdliwým okem, brala se k otci swému.
osáhla ničeho. Zdwogena gest má stráž, utu-
sta, odlaučena milenka. Pět nocj uběhlo, a wi-
lachuklu, postawenau na poříčj Chatauchy. A
icowali mne kwjtjm, opsali twář blankytem a
, přiwázali mi perly na nos i na uši, a do
i šikykué (nástrog hudebný).
ustrogený k oběti, wegdu do Apalachukly, při
ném pokřikowánj stádce. Weta bylo po mém
ano tu náhle slyšen gest na skořépku hřmot, a
boli wrchnj národu, káže gjti do rady.
znáš, synu můg! trápenj, kterým diwochowé mučj
rogenské. Missionáři křesťanštj, s nebezpečen-
wota, a s laskawostj neunawenau dowedli toho
ch národů, aby otroctwj snesitedlného užjwali
strašliwé hranice. Muskogulzi nepřigali posud
ôego; ale část weliká ohlásila se proň. Tedy,
j se o tu důležitau wěc, powolal Miko Sache-
Uweden gsem na mjsto, kdež rokowáno. Neda-

leko-Apalachukly, na saukromném pahrbku, wywstáwá rádnice. Trogj řada slaupů působj ozdobné té okrauhlice stawenj. Slaupy gsau z cypřiše hlazeného a wyřezáwaného; rostau na wýsost a tlaušťku, a tratj se na počet, čjm wjc se blj̃žj ke středu, znamenanému piljřem gedinym. Od wrchu piljře toho podáwagj se oblauky z kor, kteřj, sahagjce na wrchy giných slaupů, okrýwagj stánek ten na způsob wěgjře dnowého.

Sešla se rada. Padesáte starců, w nádherných bobrowých pláštjch, postawilo se na schodnj wýstupky proti wchodu do stánku: wéwoda sedne u prostřed, drže w ruce třtinu pokoge, odpolu barwenau k wogně. Po prawici starců umjstilo se padesáte žen, oděných chwěgjcjm se rauchem z peřj labutjho. Wůdcowé wogenštj, magjce tomahawk w ruce, pannach na hlawě, ruce a prsy krwj zbrocené stanuli po lewé otcům wlasti. U slaupu prostřednjho hořelo swětlo rady. Prwnj Žonglér, obstaupený od osmi strážců chrámowých, oblečený w dlauhé raucho, a magjcj wycpanau sowu na hlawě, wylige olege kopalmowého do plamene, a koná oběť slunci. Ta trogj řada starců, žen a bogownjků, ti kněžj, ten oblak kadidla, ta oběť, to wšecko dodáwalo té diwoké radě podoby neobyčegné a stkwostné.

Gá w okowech stogjm u prostřed zboru. Po oběti počne mluwiti Miko, a přednese sprostě wěc, pro kterau sešla se rada. I hodj náhrdlek modrý do sálu, na znamenj toho, co řekl.

Wywstaw geden Sachem, ze třjdy orlowé, dj gim řka:

»Otče Miko, Sachemowé, matrony, bogownjci, čtweré třjdy, orlowé, bobrowé, hadi a želwowé! neměňme ničeho na mrawu otcowském; upalme toho wězně, a nerozmařugme swé udatné mysli. Totě mraw bělochů, co se nám nawrhuge! ten nemůže býti, než záhubný. Prohodte náhrdlek čerwený, ten obsahuge slowa má. Řekl

ohodj náhrdlek červený do zboru. Wstawši
šen, wece:

ý otče orlowý! wy máte mysl liščj, a negap-
wj. Uprostranjm mezi mnau a mezi wámi swazku
j, a postawjme strom pokoge. Ale proměňme
otců swých, tu kde gsau škodliwj. Žiwme otroky,
dělali pole naše, a neposlaucheyme déle úpěnj
genžto zkormucuge srdce matkám. Řekla gsem.«
e widěti mořské wlny sráželi se w bauři; gako
im list uswadlý wzpuzen býwá od wichru; gako
Mešasebi hýbá se a zdwjhá při zátopě náhlé;
lenů ohromné stádo řjgj w hlubině lesů: takowé
a břmoty wedle rada. Sachemowé, bogownjci,
mluwili gedni po druhých, nebo wšickni we-
Byl spor úsudků, hlasů rozdwogenj, rada se
měla. K posledu opanuge starý zwyk, a sne-
na tom, abych byl upálen se wšjm trápenjm
ým.

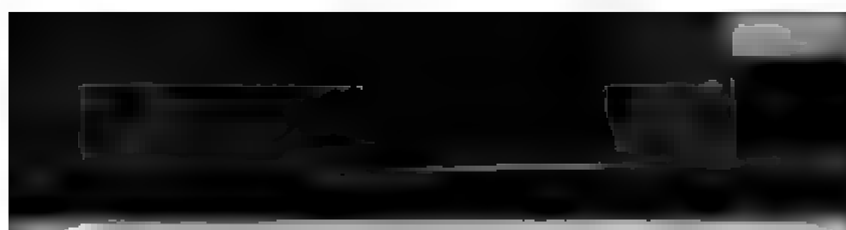
ina okolnost zdržowala mé utracenj: *slawnost*
bljžila se. Obyčeg gest neutráceti žádného ze
we dny zaswěcené tomu welikému obřadu.
gsem přjsné stráži, a mimo pochybu Sachemowé
dceru Simaghanowu, nebo newiděl gsem gj wjce.
jm zástupowé na sta mil z okolj přicházeli stádně
ušj swátku. Wystawena bauda podlaužná w od-
mjstě na paušti. W den gistý každá chatrč wy-
ostatky otců swých z obzwláštnj gich hrobky, a
y gsau weškeré kostliwce w pořádku a po ro-
a stěnách w obecné předků swětnici. Wětrowé,
a-tě chwjle bauřky, — wětrowé, lesy, spády wod
wně, ano zatjm starcowé národů zawjrali mezi
mlauwy obchodu, pokoge a spolku na kostech
ých.

ámy hry pohřebnj, w běh, mjč, kostky. Dwě
mažugj se wywinauti sobě prautek wrbowý. Bra-
prsau gich stýkagj se, potkáwagj ústa, ruce zá-

pasj o prut wyzdwižený nad hlawami. Gich nohy slič zapletány, sladký dech poměšowán, slučowáni wlasowé napjnagj se, ohledugj na matky, čerwenagj; zawznj po chwala. Žonglér wzýwá Mikabowa, ducha wod. Wy prawuge wogny welikého zagjce proti Kitchymanytowi bohu zlého. Powjdá o prwnjm člowěku, a pěkné Ata henzii, prwnj ženě, s nebe shozených, proto že ztratil newinnost; o zkrwácené zemi od bratrobigce; o Žu keku bezbožném, kterýž obětowal Tahuitsara dobrého o potopě, přišlé na hlas welikého ducha; o Masowi genž sám gediný wyproštěn gest na loďce korowé, krkawci wyslaném k wynalezenj země. Dále wyprawo wal o pěkné Endai, nawrácené z kraginy dušj, za slad kými zpěwy manžela swého.

Po těchto hrách a zpěwjch strogili se zgednati swým otcům hrob wěčný. Na břehu řeky Chata-Uchy widět planý fjk, gehož poswětil zwyk národů. Panny tu prá waly lyčené swé rauchy, a wywěšely ge na dech paušt po wětwowj toho stromu starého; tu wyryt gest hrob náramný. Wyšli z umrlčj swětnice, zpjwagjce pohřeb pjseň. Každá rodina nese některé poswátné ostatky, wšickni, newygmauc dětj, naložené magj weliké hnáty otců swých. Průwod ten slawný přigde k hrobce. Tam se spauštěgj ostatky swaté, tam se rownagj u wrstwách oddělené medwědjmi a bobrowými kožemi. Wywstáw wrch hrobowý, a štjpen gest podlé strom pláče a snu.

Želegme člowěka, synu milý! Ti sami Indowé, gich obyčege gsau tak pohnutedlné, ty samé ženy, které to lik mi libé prokázaly laskawosti, žádaly nynj utracen mého křikem welikým, a celj národowé odkládali s od chodem, aby měli radost, widěti ginocha nešťastného trpjcjho muky přehrozné. W údolj gednom k půlnoci w něgaké odlehlosti od hlawnj dědiny, wyskytuge se temný lesjk cypřišowý a chwogowý, gemuž gméno: *hág krwe.* Gde se tam skrze zřjceniny gedné ze starých pa mátek, genž náležjwaly gakémus neznámému národu n

i. W hlubině lesů prostjrá se pjsčité prostranstwj, erém obětowáwali wězně wogenské. Tam mne we- s triumfem; wšecko se chystá k poprawě; postawen kůl Areskui; sosny, gilmy, cypřiše dlauhowěké pa- pod toporem; hranice wywstáwá, diwáci ustawj okol twowj a kmenj stromowého; každý zamýšlj muku rau; geden sobě ukládá strhnauti mi kůži s lebu, ý wypáliti oči rozžatým dřewcem: i počnu pjseň rti.

»Nebogjm se muk, gsa udaten, Muskoğulzi! wyzý- wás, pohrdage wámi, co ženami. Otec můg, slawný ů Miskowič, pjwal z lebů wašich reků neyslawněg- newymučjte ni gednoho wzdechnutj.«

Wyzwaný zpěwem mým bogownjk geden, proklal mé šjpem; i djm gemu: »Děkugi ti bratře.«

Za wšj ochotnostj katů, přjstroge poprawy mé ne- ý dohotowiti se před západem slunce; tázaný o Žonğlér zapowěděl znepokogowati duchů mrákoty, orcenj mé odloženo na zjtřek. Ale lid nedočkawý la, chtě pohotowě býti za switánj, neopustil háge ; zažženi gsau ohňowé welicj, a začaty slawnosti ce.

Zatjm prostřen gsem na záda; prowazy, opiaté o o ruce a nohy mé, podáwaly se k dřewcům zabo- m do země. Bogownjci leželi na prowazjch, a ne- mi se pohnauti, aby neučili toho.

Prodlužuge se noc, uléhá poznenáhlu zpěw i ples, mé wydáwagj čerwenalau toliko záři, w které widěti t se zde onde stjny těkagjcjch diwochů; wšecko A gak utichal lidu hřmot, tak zrostal onen na i, a na powyk hlasů následowalo úpěnj wětrů se.

Dobu tu Indianka mladá, která práwě stala se mat- procjtila náhle w noci; nebo zdálo gj se, ano slyšj i swého prworozence, žádagjcjho krmě sladké. w oči na nebe, kde měsjc blaudil mezi oblaky, roz-

gjmal gsem swůg osud; Atala mi widjna potworau wděčnosti. Mne, ano gsem zwolil hranici, než bych nechal gj! — mne opustiti mohla w okamženj úzs smrti! — A předce cjtil gsem, že gi milugi, že b pro ni umřel ochotně.

Gest w potěšenj neywyššjm osten něgaký, pob gjcj nás užiti spěšně krátké geho chwjle: u welikých leestech naproti tomu gest, newjm co těžkého, g nás uspáwá: oči slzami umdlené, za přjrodau pjlj se wřjti, a dobrota Prozřetedlnosti znáti se dáwá i w štěstj. Poddaw se bezděky mámjcjmu spánj, gehož kdy požjwagj bjdnjci, mám sen, že se mi odnjn pauta, a že cjtjm toho polehčenj, které se stáwá, k po dlauhém nátisku ruka pomocná uprostranj okow člowěka.

Pohnutj to smyslů bylo tak žiwé, že otewřelo v očj mých. Při bledé záři měsjce, od něhož práwě u dal se paprslek naskrze dwa oblaky, zahlédnu wel bjlau podobu, ana, nákloňmo, zaměstknáwá se po ti s rozwazowánjm mé wazby. Gmu se wykřiknauti, w tom ruka poznaná na rychlost zdržela ústa má. diný zbýwal prowaz, ale ten rozpjti zdálo se nemo: bez zawazenj o wogáka, na něm celým tělem ležjc Atala přičinj k němu ruku; wogák, probudě se odp sedne přjmý; Atala stane bez pohnutj, djwagecí se ge Indian mněge, že by to byl duch zbořeniště, ule opět, a uzawra oči, wzýwá Manytu swého. Uzel p Wstana, gdu za wyprostitelkynj. A wšak, wůkol nás kolikeré nebezpečenstwj! Brzy w strachu gsme zawı o spjcj diwochy w mrákotě; brzy stráž se dotaı nás, kteréž Atala odpowjdá proměněným hlasem. Tu wřesk, tu štěkánj psů na nás po cestě. Ledwa co gdeme z toho wůkolj zhaubného, rozléhá se weški les powykem. Zbudj se tábor, zažhau se ohňowé, děti běhať diwochy s pochodněmi ode wšech stran: káme pádem.

Když zornj záře probudila se na wýchodu, byli me giž daleko na paušti. Weliký duše! tobě wědomo, ká byla blaženost má, nacházeti se geště gednau w sa-otině s Atalau, s Atalau, mau wyprostitelkynj; s Atalau, što mi se oddala na wěky! Nedostáwalo se slow ga-ku mému; padew na kolena, djm Simağhanowně: |álo gest to, co gest člowěk, ale když duchowé na-tjwj geg, tu nenj nic na prosto. Ty gsi duch ten, ı nawštjwila mne, a gá nemohu mluwiti před tebau.« — ala, podadauc mi ruky, prawj s úsměchem smutným: iest mi owšem následowati tebe, gelikož nechceš utéci ze mne. Tuto noc porušila gsem Žonğléra dary; opo-la pálenkau twé katany, a směla gsem odwážiti se ži-ota pro tebe, ano gsi dal žiwot swůg pro mne. Tak st, mladý modláři, prawila hlasem, který mne zděsil, ěť odměnná bude.»

Atala dala mi zbrog, kterau wzala s sebau, potom wázala mi ránu. Utjragjc gi listem papajowým, polila slzami. To-tě balsám, djm gj, který ligeš do mé ny! — Bogjm se radĕgi, aby to nebyl ged, odpowě-la ona; přicházjť ode srdce. Roztrhši rauchu náprsnj, ožila gi w klůcek, gegž přiwázala tkanicj z wlasů swých.

Opilost, gežto dlauho trwá u diwokých, a gest gim ko nemoc, zbránila bez pochyby stjhati nás prwnj dny; gestliže hledali nás napotom, podobné, že to stalo se ı západ, w tom domněnj, že gsme sstaupili na Meša-bi: ale my obrali cestu ku hwězdě nepohnuté, řjdjce mechem na dubjch.

Nedlauho wšak, i poznali gsme, že málo zjskáno ým wyproštěnjm; paušť rozwjgela nynj před námi swé motiny neobmezené. Bez zkušenosti žiwota lesnjho, ýinulj s prawé cesty, a chodjce manj, kde gsme měli o octnauti w těch pustých lesinách? Často pohlédna a Atalu pomněl gsem na ten starý přjběh Ağorůw, terý mi Lopéz čjsti dal, a který udál se na paušti Ber-ské, před drahnými lety, když lidé žili za tři wěky dubu.

Atala udělala mi plášť z gesenowého leyčj, nebo byl gsem takměř nahý. Ušila mi mokasiny z kůže pjžmowého plcha, ostnem swině mořské. Gá naproti tomu pečowal gsem o gegj ozdobu. Brzy wstawjm gj na hlawu wěnec z modrého slézu, který gsme nacházeli po cestě, u zpustlých hrobek Indických; brzy nawleku gj pásek na krk z červených zrnek azaleowých; a potom usmjwám se, patře na krásu gegj podiwnau.

Když se nám nahodila řeka, přeplawili gsme se na woru, nebo přeplauli gi. Atala podepřela se gednau rukau na rameno mé, a gako dwě labutě putugjcj podali gsme se přes ty wody pusté.

Často u welikém horku we dne hledali gsme zá-slony pod mechem cedrů. Wšecko téměř we Floridě stromowj, zwláště pak cedrowj a daubj, přikryto gest mechem bjlým, spauštěgjcjm se s wětwowj gegich až na zemi. Uwida w noci, při měsjci, na oplchalé paustě, habr osamotělý, we strogi takowém, mněl by widěti přj-šeru, wlekaucj za sebau raucho dlauhé. Diwadlo to neméně gest utěšené we dne; nebo heyna motýlů, mu-šek třpytjcjch se, kolibrů, zelenawých papaušků, blan-kytných kawek, přiletugj zawěšet se na to mechowj, a představugj s njm podobiznu bělowlného koberce, na němž by řemeslnjk ewropegský wykrumpowal žjžaly a ptáky bleskawé.

W těch podiwných hospodách, připrawených u pro-střed samotin duchem swrchowaným, odpočjwali gsme o polednách. Když wětřjkowé s nebe sstaupili, a chwěl tjm cedrem wýtečným; tu ten hrad powětrný, wysta-wený na wětwowj geho, kolébal se i s ptactwem a paut-nictwem usnulým w záclonč geho; tu tisjcerý šust wy-nikal od laubj a sklepenj toho pohnutedlného stánku: žádný z sedmi diwů wěku starého newyrownal se těmto památnostem na paušti.

Každý wečer rozdělawali gsme oheň weliký, a sta-wěli stánek pocestný, z kory čtyřmi dřewci upewněn

[redacted]

Zabil-li gsem krůtku diwokau, daupňáka, bažanta lesnjho, powěsili gsme ge k dubu zapálenému, na konec hůlky zaražené do zemi, a zůstawili wětrům otáčeti zwěřinu. Gedli gsme mech, nazwaný drštkami skalnjmi, cukrowé kůry březowé, a gablka majowá, kteráž magj chuť broskwe i maliny pospolu. Ořechy černé, sumach, gawor, poskýtali wjna na stoljk náš samotný. Někdy wyšel gsem hledat mezi rákosjm zrostliny, gegjž kwět podlauhlý co kornaut, obsahowal sklenku neyčistěgšj rosy. Welebili gsme prozřetedlnost, kteráž na autlém prautku kwětiny, umjstila to žjdlo gasné, u prostřed shniloliny bahna; gako wložila naděgi do dna srdce hořem skljčeného, gako dáwá znik ctnosti z lůna bjdy žiwota.

Ach! znamenám brzy, že gsem mýlil se w powrchnjm klidu Ataly. Čjm dále postupowali gsme na paušti, tjm widěla se býti smutněgšj. Někdy potrhla sebau mimo přjčinu, a ohlédla se kwapně. Někdy přepadl gsem gi, ana upjrá na mne pohled wášniwý, gegž tudjž nesla k nebi s hlubokau těžkomyslnostj. Co mne děsilo neywjce, bylo, newjm gaké tagemstwj, newjm gaká myšlénka, ukrytá w hlubokosti srdce gegjho, kterau gj na očjch gsem znamenal. Wždy mne wábjc, wždy odháněgjc, oživugjc a udušugjc naděgi mau, když gsem mněl něgaký mjti přjstup do srdce gegjho, zůstawila mne tu, kde gsem byl z počátku. Kolikráte řjkala mi: »Ó můg mladý milenče! gá tě milugi, gako stjn lesnj o poledni! Ty gsi krásný, gako paušť se wšjm kwjtjm a dechem wětřjků. Když se naklonjm k tobě, drkoci; dotkne-li se ruka má ruky twé, mnjm že umjrám. Wčera wjtr pohnal wlasů twých do mé twáři, an gsi odpočjwal na mém kljnu; i mněla gsem, že cjtjm lehkého tknutj duchů newiditedlných. Takť gest, widěla gsem kozky na wrchu Okoně, slyšela rozmluwy starců, plných dnů; než ani přjgemnost kůzlátek, ni maudrost starců gsau tak ljbezné a mocné, gako slowa twá. A nicméně, ubohý Šakto! nebudu nikdý twau manželkau!«

Neustawný odpor lásky a náboženstwj Atalina, o
danost gegj autloty, a čistota mrawů, powahy wýtečno
a blubokost cjtěnj, wznešenost mysli u wěcech welikýc
gemnost w maličkostech; wše to z nj dělalo bytost m
nepochopitedlnau. Atala nemohla nad mužem ni sla
wlády dosjci: gsauci plna náruživosti, byla plna moc
hodna buď poklony, buď nenáwisti.

Po patnácti nocjch běhu kwapného, wstaupili gs
na pohořj Alleğany, a došli gednoho ramene Tená
řeky do Ohia wpadagjcj. Pomocj Ataly zdělal gsem č
nek, gegž gsem oklegowal žiwicj sljwowau, sešiw ne
prwé koru geho wlašenjm gedlowého kořene. Poto
wstaupiwše do něho, pustili gsme se po řece.

Dědina Stiko, s hrobkami pyrámowými, a katrče
pobořenými, okázala se nám po lewici na záhybu ge
noho předhořj; na prawo mjgeli gsme údolj Kéo
ukončené wýhledem na wésku Joru, wisjcj od čela ho
téhož gména. Řeka, nesaucj nás, tekla mezi wysoký
strminami, na gichžto powrchu widěti bylo slunce
cházegjcj. Tyto samotiny hluboké nebyly zkormucowá
přjtomnostj nižádného člowěka. Uzřeli gsme gen ge
noho indického lowce, genž opřený o luk, a nepohnu
stoge na wrchu skály, widěl se býti sochau, ustawen
na horách duchowi těch pustin.

Atala i gá připogili gsme ticho swé k tichu sc
toho swěta původnjho; než nagednau dcera wyhnans
pronesla tento w powětřj se rozléhagjcj hlas, plný p
hnutj a zármutku. Zpjwala o swé wlasti:

»Šťastný, kdo newiděl dýmu slawnosti cizokrag
a který sedáwal toliko při radowánkách otců swých!

Kdyby modrá kawka od Mešasebé prawila Newyro
nané z Floridy: Proč kwjljš tak žalostně? nenj-li
pěkných tobě wod, a pěkných stjnů, a wšelikeré past
gako w lesinách twých? Takť gest, řekla by odběhl
Newyrownaná; ale hnjzdo mé gest w gasmjnu: kdož
ho dá? a slunce pustiny mé, geliž tobě?

Šťastný; kdo newiděl dýmu slawnosti cizokragné, a který sedáwal při radowánkách otců swých!

Putowaw drahně hodin, umdlený pautnjk, sedne si smutně. Ohlédá se wůkol, po domjch člowěků; nemá pautnjk, kdeby sklonil hlawu swau! Pautnjk klepá u chalaupky, složj luk za dwéře, prosj o nocleh; hospodář pokyne mu rukau: pautnjk wezme luk, a wrátj se do pauště!

Šťastný, kdo newiděl dýmu slawnosti cizokragné, a který sedáwal toliko při radowánkách otců swých!

Přepodiwné powjdky, wyprawowané okolo ohniska, sladké wýlewy srdce, dlauzj zwykowé milowati, tak potřebnj žiwotu, wy gste naplnili dny toho, který neopustil swé wlasti! Hrob geho doma, když mu slunce zagde; na hrobu slzy přátel, a sladké, nábožné památky!

Šťastný, kdo newiděl dýmu slawnosti cizokragné, a který sedáwal toliko při radowánkách otců swých!«

Tak zpjwala Atala: nic nepřekáželo nářeku gegjmu, mimo powlowné šumánj člunu našeho po wodě. Toliko zde onde opětowán byl od ohlasu slabého, genž podáwal geg druhému slaběgšjmu, a ten třetjmu geště slabšjmu nad něg: myslil by, že duše dwau milenků, druhdy nešťastných gako my, přiwábené tjm libozwukem tkliwým, oblјbily sobě lkáti poslednj od něho slowa na horách.

Zatjm samota, přjtomnost neustawná předmětu milého, i samo neštěstj, rozmnožowaly lásku naši každé chwjle. Sjla počala ucházeti Atale, a náružiwost, unawugjc tělo, gala se wjtězowati nade ctnostj křesťanskau. Stále prosila swé matky, gegjhož stjnu rozhněwaného udobřowati se zdála. Časem tázala se mne, slyšjm-li žalostný hlas, a widjm-li wynikati plamen ze země. Gá, ndlobau uchwácen, plápolage žádostj, a mněge ztracena se býti w oněch lesinách, na stokráte w úmyslu gsem byl obegmauti milenku; na stokráte gj předstawowal gsem, abychom, zdělawše sobě stánek na paušti, tam

pochowali sebe. Než odpjrala wždycky. »Pomn
wala, mladý přjteli, že bogownjk náležj wlasti:
žena slabá proti powinnostem, které gsau na tob
diž weliké mysli Utalisowiči; nerepci proti osudu
člowěka gest gako hauba řjčná, která poněku
wodu čistau, za gasna, a wšak nabubřj bahne
brzy nebe wodu zkalilo. Smj-li hauba řjci: Mněl
že nebude nikdy bauře, a že slunce nebude páliti

O René! bogjš-li se zármutku srdce, warug
dlj pustého: weliké náružiwosti milugj samotu,
ge do pauště, gest zgednati gim wládu. Gsauce
péčj a strachem, wystaweni nebezpečenstwj při
rukau Indům nepřátelským, býti pohřjženi u
uštknuti od hadů, sežráni od šelem, nacházegjce
potrawu nuznau, a kam nohau djti, newědauce:
gsme, zdálo nám se, u wětšj nalézati se nesná
gedna přjhoda dowršila tu zlobu.

Bylo sedmmecjtmé slunce od odchodu našeh
diny. Ohniwé kolo geho nastaupilo běh swůg, a
ohlašowalo baufku. W dobu, kdy ženy indické
šugj woracj berlu na chwogky, a kdy papaušci
se do wydutin cypřišů, aby požjwali chládku u p
dne, počalo se kaliti nebe. Zatagili se po samoti
licj hlasowé, utichla paušť, a lesy umlkly, stan
wšeobecném tichu. Brzo na to hřjmánj hromu da
rozléhage se po tom lese wěkowitém, co sám ge
wywádělo z něho rachot wýtečný. Bogjce se
w řece, pospjcháme dosjci břehu, a skrýti se w

Bylo bařinaté mjsto. Probjrali gsme se n
klenutjmi swlakowými, a skrze winné kmenj, skrz
a plazjcj se pletiwo, w nichžto wázly nohy gako
kách. Země bahnitá šeptala wůkol, a každé
bljzci byli gsme utonutj w hlaubi. Nesčjslné žjž
ramnj netopýři oslepowali nás, chřestjcj hadi sik
wšech stran, a wlci, medwědi, zubři, karkajowé,

sběhše se hledat ochrany w ústupu tomto, naplňowali geg rykem swým.

Zatjm zdwogily se tmy: mračno skleslé mjsilo se do stjnů lesnjch. Náhle roztrhne se oblak, plane blesk kwapně cestau klikatau. Strhna se náramný wjtr od západu, sežene w hroznau směš mračna se mračny. Nebe otwjrá se ráz co ráz, a skrze rozpukliny geho widěti gest nowé nebe, a plápolagjcj kraginy; sklohuge se celá lesnj pausta. Strašné, spanilé diwadlo! Zapálj hrom les onde a onde; zážeh ljtá co plamenná kštice; slaupy gisker a dýmu stjkagj oblaky, gežto chrlegj hromy swé do zaujcenj šjrého. Třeskot bauře a ohně, hučenj wětrů, šumánj stromů, křik oblud, ryk šelem, gekot praudu, sikot blesku hasnaucjho u wodě, wšeliký ten hřmot, rozmnožený od ohlasu nebe a hor, ohlušowal paušť.

Weliký duch to wj! okamženj to widěl gsem gen Atalu, myslil gen gi. U kořen smrku, pod který gsme wběhli, za štjt byl gsem gj tělem swým; udalo mi se za chwjli uchrániti gj před litinau, sugjcj se na nás skrze spřerážené ratolesti. Seděč u wodě pod stromem, drže milenku swau na kljně, a zahřjwage gegj nahé nohy krásné, rukama rozkochanýma byl gsem šťastněgšj nad mladau manželku, poprwé cjtjcj plésati zárod w žiwotě swém.

Zatjm poslauchali gsme hluku bauře! Na gednau ucjtjm, ano slza ukwapne Atale na kljn můg. Bauře, zwolám, gest to krůpěge deště twého? — Potom, obegma srdečně milenku: Atalo, prawjm gj, ty tagjš něco přede mnau. Otewři mi srdce, ó kráso má! Blaze gest, když přjtel nahlédne do srdce přjteli! Powěz mi to tagemstwj bolestné, které zpěčugeš se odkryti. Ach! widjm, ano oplakáwáš wlasti! — Odpowěděla na rychlost: »Synu lidský, kterak bych plakala wlasti, otec můg nebyl z kraginy palmowé!« — Kdož gest ten, který tě postawil do dolu slzawého? Odpowěz. Atala wece: — »Prwé než matka má dala u wěně bogownjku Simaghanowi třidceti kobyl, dwadcet bůwolů, sto měr ologe du-

bowého, padesát kožj bobrowých, a mnohé giné zbožj, poznala člowěka plti bjlé. Ale matka mé matky chrlila gj wody do twáři, a přinutila wdáti se za welikomyslného Simaghana, podobného králi, a ctěného od národů gako ducha. Tu matka má řekla ženichu swému: Počala gsem, zabig mne. Načež Simaghan: Chraň mne duch weliký skutku tak mrzkého! Gá tobě neuřeži nosu ani ušj, proto že gsi byla upřjmná, a že gsi neoklamala lože mého. Plod twého žiwota bude plod můg, a newegdu k tobě dřjwe, nežby odešel pták reyžowý, a swjtil by měsjc třináctý. W ty doby gá protrhši lůno matky swé, počjnala gsem růsti, gsauci hrdá co Španielka, a co diwochyně. Matka má udělala mne křesťankau, gakož byla sama s otcem mým. Potom hlodalo gj hoře lásky, a ona sstaupila do toho skljpka, kožemi wykládaného, odkawaď nenj nawrácenj nikdy.«

Takowý byl přjběh Atalin. A kdož-tě byl otec twůg, ubohý sirotečku na paušti? řekl gsem. Kterak ho nazýwagj lidé na zemi, a gaké měl gméno mezi duchy? — »Nemyla gsem nikdy nohau otci swému, dj Atala; wjm toliko, že žiw byl s swau sestrau w sw. Augustinu, a že byl wždy wěrný mé matce: Filip bylo gmě geho mezi Angely, a lidé ho nazýwali Lopézem.«

Na ta slowa zkřiknu, až se rozléhlo po paušti. Hlas úžasu mého pomjsil se s třeskotem hromu. Přituliw Atalu k srdci swému, gako bych gi zardausiti chtěl, wolal gsem, zagjkage se, po chwjlkách: Ó sestro má! ó Lopézowa dcero! dcero dobrodince mého! — Atala, zděšená, tázala se, odkud pomatenj to; než, kdy zwěděla, že Lopéz byl ten hostinský muž ušlechtilý, který mne za wlastnjho přigal w sw. Augustinu, a gehož gsem opustil pro swobodu, progata gest sama pomatenjm a radostj.

Bylo-tě přjliš pro naše srdce, že i bratrská přjzeň nawštjwila nás, připogjc lásku swau k lásce našj. Wšakeren Ataly zápas stáwal se nynj neprospěšným; nadarmo pozorowal gsem, že wztáhši gednu ruku do kljna

swého, pohnula sebau nadobyčegně: giž gsem gi uchwátil, giž opogowal se sladkým dechem gegjm, giž pjgel celau kauzedlnost lásky ode rtů gegjch. Pozdwih očj k nebi, k blyskotiny swětlu, držel gsem newěstu w rukau swých, u prostřed paušti, u přjtomnosti Wěčného. Strogi swatebnj! hodný neštěstj a welikosti lásky našj diwoké! Nádhernj lesowé, genž gste chwěli wšemi ratolestmi a wrchy swými, co něgakými oponami a nebesy lože našeho! Sosny zanjcené, genž gste působily pochodně k swatbě našj! Řeky wystauplé, hory bučjcj, hrozná a wýtečná přjrodo! — což gste byly gen marné přjprawy, které by oklamaly nás, a nemohly gste ukryti na okamženj do swých tagemných hrůz štěstj gednoho člowěka!

Atala slabě giž toliko odpjrala žádostem mým, dotýkal gsem se okamženj blahosti; ano náhle nezkrocený blesk, prowozený od třeskotu hromu, zabrázdě w hustosti mraku, naplnj celý les sirau a swětlem, a rozrazj strom před nohama našima; utjkáme zděšenj. Ale úžasu! — w tichu, následugjcjm po tom rozpuku obromném, slyšjme zwoněnj. Obadwa s podiwem poslaucháme hlasu, tak neobyčegného na paušti. Na rychlost zaštěkne pes opodál; potom bljžj se, opětuge štěkot, přigde, wyge radostně u nohau našich: starý paustennjk, nesa lucernu, následuge ho lesem. »Welebena budiž Prozřetedlnost! zwolal on, uhledaw nás. Giž dlauho wás hledám! Zwonjmeť obyčegně w noci a w bauři, bychom přiwolali pocestné; a za přjkladem bratřj našich na Alpjch a Libanu, máme psy, učené hledat pautnjků zablaudilých w samotině. On wás čil od počátku bauře, a přiwedl mne sem. Dobrotiwý Bože! kterak gsau mladj! Ubohé dětí! co zkusily na té paušti! Nuže, přinesl gsem medwědj kůži, ta hodj se té mladé žence. Tu hle, gest drobet wjna w láhwici. Budiž Bohu chwála we wšech skutcjch geho! milosrdenstwj geho gest náramné, a nekončená dobrota geho.«

Atala giž se octla u nohau kněze! »Pěstaune modlitby! prawila gemu, gá gsem křesťanka; nebe tě seslalo k wyproštěnj mému.« — Gá welice diwil se paustennjku; ta milostiwost geho zdála mi se tak wznešená nad člowěka, že we snách býti gsem se domnjwal. Při záři od lucerny, kterau držel duchownj, widěl gsem kapati wodu gemu od brady a hlawy; nohy, ruce a oblјčeg geho zkrwáceni byli od trnj. Starče! zwolám k posledu, gaké to máš srdce, že se hromu nebogjš? — »Abych se bál? tu kde lidé gsau w nebezpečenstwj, a gá přispěti mohu! Ó, toť bych zagisté byl nehodný služebnjk Jezu Krista!« — Ale, wjš-li, djm gemu, že gá negsem křesťan? — »Mladjku! odpowěděl paustennjk, tázal gsem se tebe o náboženstwj? Řekl-li Kristus: Přišel gsem pro toho, a ne pro onoho? On trpěl za židy i pohany, a widěl we wšelikém člowěku swého bratra a nešťastnjka. Co tuto pro wás činjm, málo gest; naleznete ginde pomoc platněgšj; ale chwála z toho nebudiž chwála naše. Co gsme my lidé, než nehodnj nástrogowé dobroty božské! a kdež gest wogáka tak chaulostiwého, anby utekl, wida swého wůdce s křjžem w rukau, a s hlawau korunowanau trnjm, kráčegjcjho před sebau na pomoc člowěkům?«

Slowa ta progala mé srdce; slzy podiwenj a citedlnosti kanuly mi po ljcech. »Mé milé děti! prawj paustennjk, panugi w těchto lesinách malému zástupu bratřj wašich diwokých. Geskyně má gest nedaleko odtud we wrchu; pogďte ohřat se ke mně; nenaleznete tam pohodlj žiwota, ale nagdete ukrytj; a i za to děkowati gest dobrotě božské, neboť gsau, kterým se i toho nedostáwá.«

R O L N J C I.

Gsau lidé sprawedliwj, kterých swědomj tak gest klidné, že nelze přistaupiti k nim, aby nezdělil pokoge, erý tak řjkagjc, dýše ze srdce a myšljnek gegich. Když uwil paustennjk, cjtil gsem, že se spokogugj náruži-sti w prsech mých, a sama bauře na nebi widjna gest dalowati se na hlas geho. Mračna dosti brzo se rozptý-i, tak že opustiti mohli gsme ústup swůg. Wyšedše z lesa taupáme do stráně wysokého wrchu. Běžj pes před mi, nesa na konci hole lucernu zhaslau. Podaw Atale ku, gdu s nj za missionářem. Ohlédal se často, aby s widěl, patře s autrpnostj na nauzi a mladost naši. l urostlosti wýtečné, podoby bledé a suché, twáři po-wé a prosté. Widěti, že dnowé geho byli zlj, a wrá-na čele geho ukazowaly gjzwy náružiwostj udušených ctnosti, a od lásky k Bohu i lidem. Když stoge přjmý pohnutý, rozpráwěl, oči geho mjrně sklopené, nos j, brada dlauhá, měly cos wýtečného w swém po-, a gako čeljcjho do hrobu, pro swé přirozené ni se nesenj. Kdo widěl gako gá, otce Aubria pu-ho w samotě o hůlce na paušti, ten má prawý křesťanského pautnjka na zemi.

odawše se půl hodiny po nebezpečných stezkách y, přigdeme k geskyni missionářowě. Wstaupjme skrze břečtanowj mokré, genž se winulo o skalj. tu ničehož, mimo koberec z listu papajowého, a na čerpánj wody, některé dřewěné osudj, mo-ada pitomého na kamenu za stůl slaužjcjm, ko-rucifix a knihu křesťanskau.

starých dnů roznjtil oheň ze suchého prautj: kukuřici mezi kamenama, a udělaw pokrutu w popeli. Když pokruta přigala od ohně pěk-a barwu, předložil nám gi za horka, se sme-šnau w gaworowém okřjnku.

Wečer přiwodil gasnotu, a služebnjk ducha wel
kého pobjdl nás sednauti na skalj u wchodu geskyn
Následugeme na mjsto, kteréž otwjralo shled nesmjrn
do pauště. Ostatky bauře wrhly se zmateně na wýchod
ohňowé zegmutého od blesku lesa swjtili geště w odlel
losti. U kořen hory celý bor zwrácen do bahna, a řek
hnaly wesměs odmočenau hljnu, kmenj stromowé, mr
winy zwěři, a ryby zleklé, gichžto břicha stříbrná widjn
plynauti po wodě.

U prostřed toho wábného diwadla Atala wyprawo
wala přjběh náš starému duchu hory, gehož tkliwé srdc
pohnuto gest, a brada slzami skropena. »Djtě mé! řel
k Atale, powinnas obětowati bolesti swé Bohu, k gehož
chwále wytrpěla gsi giž tak mnoho; on ti pokog n
wrátj. Hle! gak se kauřj tyto lesiny, opadagj praudow
roztrhagj se mračna: mnjš, žeby ten, který spokogu
takowau bauři, nemohl utišiti zármutku w srdci člowěka
Nenj-li tobě útočiště lepšjho, dcero rozmilá, dám tob
chalaupku mezi stádcem, které šťastný byl gsem zjska
prawdě. Wyuče Šaktu, dám tobě za muže, když ho
ným bude gjm býti.«

Na ta slowa padnu paustennjkowi k nohaum, prol
wage slzy radostné, ale Atala stane se bledá gako sm
Kmet zdwihl mne dobrotiwě; a tu znamenáno, že m
ochromené ruce. Atala na rychlost pochopila neštěst
Ó ukrutnjci! zwolala ta djwka. —

»Milá dcero! prawil otec, usměge se tjše, co ge
to proti tomu, co wytrpěl můg učitel božský? Gestli
Indowé modlářštj mně ubljžili, gsau to slepci ubozj, kte
Panbůh gednau oswjtj. Gá i ge milugi wjce, čjm hů
naložili se mnau. Nemohl gsem ostati we wlasti, d
njž gsem byl se wrátil, a kde slawná králowna poct
mne, wzhlédnauc na to slabé znamenj mé upřjmné sna
nosti w rozhlašowánj prawdy. Wrátil gsem se opět na t
pauště, bych tu strávil ostatek žiwota, slauže bratřjm
Bohu. Bude skoro třidcet let, co obýwám w té samotě

wa a dwadcet, co bydljm w té skalině. Přišed
jsto, nalezl gsem těkawé rodiny, gichž mrawy
oké, a žiwobytj bjdné. Zwěstowal gsem gim
škoge, a mrawy gich poznenáhla okrotly. Nynj
pospolu w malé obci křesťanské, u kořen této
šasge gim spasenj, wyučowal gsem ge prwot-
ěnjm žiwota. Sám, boge se býti gim těžek přj-
, ustranil gsem se do geskyně této, kamž oni
agj o radu. Tu wzdálený od lidj, welebjm Boha
nosti samotin, a hotugi se k smrti, kterau mi
seślý wěk můg.«

to wyprawowal stařec na paušti. Zatjm němj
otwjrali nebesa na wýchod, a na oblacjch
trogj slunce třpytělo se pospolu. Některé lišky,
ié od bauřky, natáhše swé černé tlamy, ležely
zem, a slyšeti bylo šustěnj zrostlin, které osy-
na wětřjku wečernjm, pozdwihowaly wšudy ra-
klopené.

ujme se do sluge, kdež paustennjk připrawil
mechu cypřišowého Atale. Hluboká mdloba ge-
w očjch a w hnutj té panny; pohlédala na otce
gako by mu zgewiti chtěla tagemstwj, ale něco
gj překážeti, buď přjtomnost má, buď něgaký
ď neprospěch rady. Pozorowal gsem, že wsta-
půlnoci bledala paustennjka; který wšak, upra-
lože, wyšel spatřowat pěknosti noci, a modlit
hu na wrchu hory. Řeklě mi ráno, že gest to
yk, i w zimě; ano, prý, rád widj kolébati se
plehalých lesů, oblaky choditi po nebi, a slyšj
eti wětry a praudy w samotě. Sestra má tedy
a byla wrátiti se na lože, kdež usnula. Ach!
naděge widěl gsem we mdlobě Ataly toliko
pomjgegjcj unawenosti!

o procjtiw od zpěwu kardynálů a posměwáčků,
ch w akacii a bobkowj, genž obkličowalo geskyni,
a utrhhaut růže šácholanowé, a položil gsem gi

cele mokrau ode slz gitra, nad hlawu Atale spj
Byl gsem té naděge, podlé náboženstwj kraginy mé,
dušička newiňátka gakéhos, umřelého u prsau mate
ných sstaupila na ten kwjtek w gedné krůpěgi rosy,
že blahý sen dodá gi w lůno mé milenky. Potom hl
dage hospodáře, nagdu geg, an s wykasaným oděw
čeká mne, sedě na kmenu wěkem padlé sosny. I dj
chci-li gjti s njm w osadu; pokud Atala spj: swoljm,
dáme se na cestu.

Staupage s hory, widěl gsem duby, na kterých zdá
se, že duchowé wypsali tagemstwj. Paustennjk wy
tam některé řádky. Byly to werše gednoho starého bá
njka, Homéra nazwaného, a několik průpowědj z giné
básnjka, geště mnohem staršjho, gemuž gméno Šaloma

Bylo, newjm gaké, starožitné a tagemné srown
mezi tau maudrostj časů, těmi werši mechem zarostlý
tjm paustennjkem, kterýž ge psal, a těmi duby starý
gežto w hlubině paušte slaužily mu za knihy. Gmé
stářj geho a den přjštj, byli také zaznamenáni na ged
třtině u kořen stromu. Diwil gsem se křehkosti té p
slednj památky. Bude trwati děle než gá, odpowěd
mi otec, a bude wždy mjti ceny wjce, než to málo d
bra, které gsem učinil.

Odtud přišli gsme do hlubokého údolj, kdež gs
widěl wěc přepodiwnau. Byl to most přirozený, ga
ten we Virginii, o kterém snad mluwiti slyšel gsi. Li
synu můg! zwláště z kraginy twé, následugj často p
rody, ale wyobrazenj gich gsau skrownička; ne tak p
roda, když gj ljbo následowati děl člowěka! Ta prost
mosty od wrchu gedné hory na wrch hory druhé,
wěšuge chodnjky w oblacjch, rozléwá řeky za aužl
wytjná hory za slaupy, za wodnj kotel — moře.

Prošedše sklepem gediným toho mostu, stawjme
u prostřed giného zázraku: nebo chodili gsme z ge
noho očarowánj we druhé. Byly to hrobky Indůw a
diny, neboli háj smrti. Paustennjk powolil gim poc

áwati mrtwých wedlé obyčege dáwného; a poswětil to-
ko mjsta křjžem. Země hřbitowa byla rozdělena, rowně,
ako pole gich obecné, na toliko částek, koliko rodin.
aždá část dělala hágek pro sebe, rozdjlný wedlé chuti
srdce těch, kdož štjpili geg. Potůček winul se, bez
rkotu prostředem háge; nazýwali geg strubau pokoge.
'o milé útočiště dušj uzawřjno bylo na wýchod mostem,
od kterým gsme prošli; dwa pahrbkowé obmezowali
e k půlnoci a poledni; otwjralo se gedno na západ,
deš wywstáwal welký les gedlowý. Kmenj těch stromů
erwené, mramorowané zelenem, a nápodobné slaupům
ysokým, působilo nádhernau sjň u toho pěkného
hrámu smrti. W lese onom panowal hluk slawný, po-
obný temnému zwuku warhan pod klenutjm křesťan-
kého kostela; ale zabraw se do hlubiny té swatyně
owěk, slyšel toliko chwalozpěwy ptactwa, slawjcjho na
amátku mrtwých slawnost wěčnau.

Wygdauce z lesa uzřjme dědinu, založenau na břehu
zera, u prostřed pausty kwětné. Přišli gsme tam prů-
odem skrze šácholany a zelené daubj, obrubugjcj
nu z těch starodáwných cest, které se nalézagj na
iti. Uhlédawše Indowé starého pastýře na plani,
ustěli tudjž práci, a sbjhali se k němu. Gedni ljbali
wě šat, druzj podporowali kroky geho motawé; matky
wihugjce djtky, ukazowaly gim otce dobrého. On,
ě, wyptáwal se, co se děge w osadě: dáwal radu
omu, káral wljdně druhého; mluwil o žněch nastá-
jch, o wychowánj djtek, o potěše w zármutku, a
Boha do wšech řečj swých.

tjmto průwodem podáme se k gednomu křjži wel-
stogjcjmu u cesty. Tu sluha Páně obyčeg mjwal
i Boha s osadnjky weřegně. »Mogi milj noworo-
Kristu! řekl on, obrátě se k zástupu, přibyl wám
sestra; a na doplněnj štěstj, widjm, ana pro-
ost božská ušetřila wčera obilj wašeho: to hle
ě weliké přjčiny děkowati gj. Wykonegmež tedy

powinné Bohu djky, a každý měg pobožnost wraucnau, wděčnost neskončenau, a srdce skraušené.«

Potom paustennjk, pod šjrým nebem, prostými, nelјčenými slowy gal se konati modlitbu k Bohu, a wšecken zástup modlil se s njm, kleče u wysoké tráwě. Zornj záře, gewjc se w záhořj, zplameňowala wýchod rozlehlý. Wšecko bylo zlaté nebo růžowé na paušti; woda odrážela proměnný nebes oheň, gakož i rozsochaté lesů a skalin wršky, genž splýwaly nad břehy gegjmi. Hwězda dnowá, ohlášená tolikým bleskem, wzešla naposledy z propasti swětla, a sličný paprslek gegj radostně zaswital na to shromážděnj newinné. Ó modlitbo slawná, ó podjwánj rozkošné na zástup diwochů gedněmi ústy, gednjm srdcem welebjcjch stwořitele! Chrámem tu paušť, krowem šjré nebe, slunce swjcj chrámowau! Nenj, nenj pochyby, že slyšel Bůh modlitbu tu, že tu chwjli, kdy gsme se kořili, sstaupil na weškeré lesiny, nebo cjtil gsem, ano přicházel do srdce mého.

Po té modlitbě, při které mi nedostáwalo se gediné dcery Lopézowy, podali gsme se do osady, kdež wábný panowal swazek pospolitého a přirozeného žiwota. Na konci háge cypřišowého staré pauště widěti bylo znikagjcj orbu. Zlaté klasy kolébaly se nade kmenjm poražených dubů, a snop gednoroký nahražowal strom desjti wěků. Wšudy lesy zůstawené plápolu, wyrážegj dýmu mraky do hory, a pluh zdlauha ponášj se po zetlelosti kořánj gegich. Měřiči, s prowazci dlauhými, chodj wyměřugjce pustinu, a saudce stanowj prwnj ku gměnj práwo. Ptactwo postaupá hnjzd swých, daupě šelmy ljté stáwá se chalupau. Slyšeti břinkot kowánj a rány od sekery probuzugj poslednjkráte ohlas, sám umjragjcj se stromy, útočištěm swým. Blaudil gsem u wytrženj mezi těmi obrazy, oslazenými pomněnjm na Atalu, a představowánjm sobě blaženosti, kterauž se kogiti mělo srdce mé. Diwil gsem se prospěchu uměnj nad žiwotem diwokým, widěl gsem občiti se člowěka diwokého na pau-

sem při snaubenj prwotnjm člowěka se zemj: t, tau úmluwau welikau, postaupil zemi dědi- swého, a země podwolila se, wěrně wydáwati rati děti, a popel člowěka.

doby přineseno missionáři djtě, geš on okřtil ijny kwětaucjmi u žjdla wod, ana zatjm rakew est, u prostřed her a pracj, do smrti háge. ibenci dostali požehnánj pod dubem, a potom osadit gich do nowého kautu pustiny. Pastýř před. Ten malý zástup, pogda od skály ke swým spráwcem ctihodným, představowal ob- ıu srdci mému ta stará taženj prwotných čeledj když Sem, se syny swými, podáwal se swětem ásleduge slunce, genž chodilo před nimi.

l gsem se tázati paustennjka wýborného, kterak děti swé; odpowěděl mi s welkau wljdnostj: sem gim žádného zákona, naučiw ge toliko mi- wespolek, modliti se Bohu, a očekáwati lepšjho wšecky zákony swěta gsau toho menšj. Widjš chalupu wětšj nad giné; ta slaužj za kapli, kdy ;est. Tam se shromažďugj ráno a wečer chwálit kdy negsem gá přjtomen, wykonáwá stařec ge- litbu; nebo starost gest gako mateřstwj, gako přjrody. Potom rozegdau se po práci na pole, gměnj rozděleno gest, by nawykli hospodařenj ın, nicméně obilj klade se do stodol obecných, owánj lásky bratrské. Čtyřj starcowé rozdělugj wnosti požitky práce.«

wa ta těšila mne nad mjru, a cjtil gsem tudjž toho žiwota stálého, mrawného a pracowitého, ı těkawý, neprospěšný a lenj diwochů.

René! gá nerepci proti prozřetedlnosti, gednak ı, že nepomnjm nikdý na tu obec ewangelickau ého citu tauženj. Kéž gedna chatrč s Atalau agi ušťastnila žiwot můg. Tam by konec bylo mému; tam s milowanau manželkau, gsa ne-

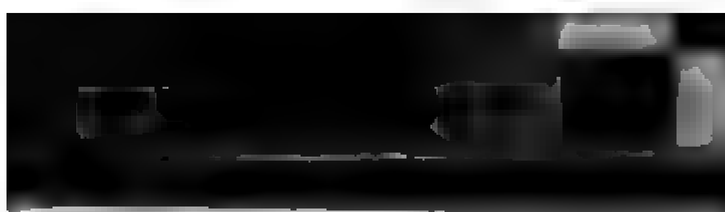
znám swětu, w štěstj okrytém hlubinami lesů, byl bych pošel, gako ty řeky, kteréž nemagj gména na paušti! Na mjstě toho pokoge, gegž tenkráte gsem sobě předpowjdati směl, w gakém zármutku strávil gsem dny swé! Býti za hřičku ustawnau štěstj, metánu na wšecky břehy, drahně času wzdálenu od swé wlasti, a nenalezti tam po nawrácenj se ničehož, mimo chalupu zřjcenau, a přátele zapomenuté w hrobě: ten býti měl osud Šaktv!

G E D N Á N J.

Byl-li sen můg o blahosti žiwý, netrwal aspoň dlauho, a procjtěnj čekalo mne w geskyni paustennjkowě. Užasl gsem se, že Atala přicházegjcjm nám o polednách newyběhla wstřjc. Gakási hrůza pogala mne náhle, cjtil gsem, že mi usedalo srdce, a widjno mi, gako by bobkowj šustělo smutně na wrchu. Bljže se k geskyni, nesměl gsem wolati Lopézowy dcery. Mysl má děsila se zárowěň buď hlasu, buď mlčenj, gežto následowati mělo na mé wolánj. Geště wjce strašila mne noc, panugjcj u wchodu skály, i djm k missionáři: »Ó ty, gehož prowodj a zsiluge Bůh, wstup do té mrákoty, a nawrať mi Atalu!«

Gak gest slabý, kým wládnau náružiwosti! gak gest silen, kdo gich prost gsa spoléhá na Boha! Byla wětšj mysl w srdci wjry plném kmeta, uswadlého wěkem sedmdesáti šesti let, nežli we wšj mladosti prsau mých. Muž pokoge wšel do geskyně, a gá zůstal wně, plný strachu. Brzy slabý zwuk, nápodobný k nářeku, wyšel z hlubiny skalnj, a uhodil w ucho mé. Wykřikna, a nalezna wšecku sjlu, wrazjm do noci geskyně. — — Duchowé otců mých! wy gedni wjte, gaké diwadlo ranilo mé oči!

Paustennjk rozžžaw pochodni z lauče, držel gi třesaucj se rukau nad ložem Atalinym. Ta mladá, pěkná djwka, odpolu zpodepřená na lokti, widjna gest bledá

á. Krůpěge bolestného potu blyštěly se gj gegj napoly zhaslé, snažily se geště wyrážeti ě, a ústa gegj usmjwala se. Zaražený, gako sa byl, s upřenýma očima, wztaženýma ru. odpolu otewřenýma, stál gsem nepohnutě. enj panowalo za chwjli mezi třemi osobami ého diwadla. Paustennjk přetrhl ge prwnj. šmnice od unawenj; poddeyme se wůli božj: ge nad námi.«

owa krew stawená wzala opět běh swůg do , a citliwostj diwochowau, přešel gsem na zaufánj do důwěrnosti nemjrné. Gednák zala mne dlauho w nj. Pohnauc smutně menala nám, abychom se přibljžili k loži

ůg! prawila mdlým hlasem, obrátjc se k du. ljška gsem poslednj hodinky. Ó Šakto! po. mného zaufánj tagemstwj, které gsem skrý. bau, abych neučinila tebe nešťastněgšjm, a a matky swé. Nepřekaziž mi znamenjmi bo. by přiwodila kwapně konec té chwjli, kterau k. Mnoho powjdati mám, a wšak, podlé bitj stáwagjcjho — podlé, newjm gaké tjže le. a ty prsy ledwa zdwihagj, cjtjm, že dosti ohu.«

nj krátkém Atala promlauwala takto: »Smutný očal téměř prwé, než gsem spatřila swětlo. očala mne w neštěstj; s tjhotau nosila mne wydala na swět s náramnými bolestmi: po. o mně. Chtěcí zachowati dny mé, učinila jc se gménem mým, že wěčné zachowám estliže ugdu smrti. — Slib nešťastný, kterýž s do hrobu!

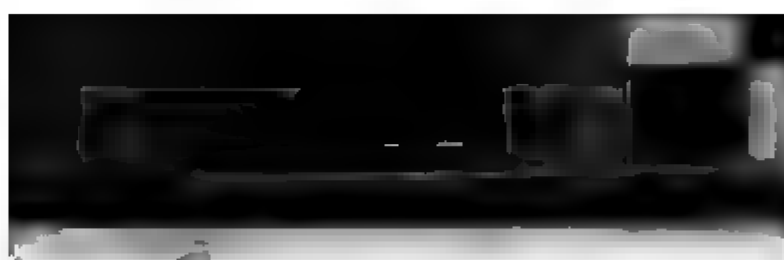
na šestnáctý rok, když gsem ztratila matku. a před tjm, než zhasla, powolala mne k po. o. má, prawila mi u přjtomnosti gednoho

missionáře, kterým potěšowal poslednj hodinky gegj, dceru má! wjš, gaký slib učinila gsem za tebe. Chtěla-li bys, aby sklamala matka twá? Ó má Atalo! zůstawugi tebe swětu nehodnému křesťanky; u prostřed modloslužebnjků, kteřj pronásledugj Boha otce twého, a Boha mého, kterýž, daw tobě dny žiwota, zachowal tě druhým zázrakem. Mé milé djtě, přigmauc rauchu panenskau, odřekneš se toliko bjdy chatrče, a smrtedlných náružiwostj které zarmautily střewa matky twé! Nuže, pogď milenko má, pogď, přisáhni na ten obraz matky spasitelowy, w rukau toho swatého kněze a twé matky umjragjcj, že mne nezradjš přede twářj nebes. Pomni, že gsem zawázala se pro tebe, abych zachowala žiwot twůg, a že nesplnjš-li slow mých, ne ty trestána budeš, ale matka twá, gegjž duši uwržeš do muky wěčné.«

»Ó matko má! proč gsi tak mluwila! ó náboženstwj, genž gsi gednjmkrátem strastj mau a štěstjm mým! ztracugeš mne, a potěšugeš mne! A ty, milý a smutný předměte náružiwosti, která mne zžjrá i w náručj smrti! ó Šakto! widjš nynj, co způsobila přjkrost osudů našich! — Prolewagjc slzy, a přiwinauc se k prsjm mateřským, zasljbila gsem, co žádáno. Missionář wyřekl nade mnau ta hrozná slowa, a dal mi škapuljř, který mne wjže na wždycky. Matka má hrozila mi klatbau, gestliže bych kdy zrušila slib swůg, a poručiwši mi tagiti toho nepřestupitedlně pohanů, pronásledownjků náboženstwj mého, skonala, objjmageci mne.«

»Neznala gsem tenkrát nebezpečnosti té přjsahy. Gsauc plna wraucnosti, a horliwá křesťanka, hrdá na krew španielskau, probjhagjcj mé žjly, newiděla gsem wůkol sebe člowěka hodného mé ruky: plésala gsem, nemageci giného ženicha, mimo Boha matky mé. — Uzřela gsem tebe, mladého, pěkného wězně: obměkčena osudem twým, směla gsem mluwiti s tebau u hranice lesu — a hned pocjtila weškeré tjže slibu swého.«

To kdy řekla Atala, gá, zatna pěsti, a pohlédna na

; okem hrozliwým, zwolal gsem: »Hle! to gest
ıństwj tak náramně schwálené! Zlořečená přj-
ıá mi odnjmá Atalu! Zlořečený ten bůh, který
: se přirozenosti! Člowěče! kněže! co gsi při-
do lesů?« —
zachrániti!« odpowěděl stařec strašliwým hla-
stit náružiwostj twých a zbraňowat rauhači, aby
hněwu nebeského na sebe! Pěkně tobě slušj
i, ledwa na swět přišlému, taužiti bolestj swých!
známky trápenj twého? kde snesená bezprawj?
sti twé, kteréž by gediné osprawedlnily nářek
de gaká služba, kde dobřj skutkowé twogi?
u! nic nenj twého, než náružiwosti, a ty smjš
oti nebesům! Až třidceti let, gako otec Aubri,
wyhnanstwj na horách, méně hotow budeš sau-
y Prozřetedlnosti; potom seznáš, že newjš nic,
nic, a že nenj kázně tak přjsné, nenj zloby tak
gjž nésti nezaslaužilo by tělo porušené.«
, který starcowi z očj wycházel, obrostlá brada
erá doléhala k prsjm, geho slowa ohromugjcj
; podobna Bohu. Poražen gsa důstogenstwjm
dl gsem k nohaum gemu, prose za odpuštěnj
. — »Synu můg! odpowěděl mi hlasem tak la-
že ljtost wstaupila do srdce mého; synu můg!
ibe káral gsem tebe. Ach! dobře máš, přišel
st málo do lesů těchto, a Bůh nemá služeb-
odněgšjho nade mne. Ale synu můg! nebi,
očiti nikdý nesmjme. Odpusť, gestli gsem tě
poslyšme sestry twé. Snad gest pomoci; ne-
. Šakto! Bůh dal člowěku naděgi.«
dý přjteli můg! přewzala mluwu Atala, tys byl
zápasu mého, a předces widěl gen neymenšj
statek tagila gsem před tebau. Ano, otrok černý,
j potem horaucj pjsek Floridy, gest méně bjdný,
Atala! Wzbuzugic tebe k autěku, a wšak gistá
y by se oddálil ode mne: bogic se utéci s te-

bau do paušťj, a předce prahnauc po stjnu lesowém, a wolagjc hlasem welikým pustinu. — Ach! kdyby bylo gen opustiti rodiče, přátele, wlast; kdyby (hrozné k wy- řknutj) gednalo se gen o ztrátu mé duše! — Ale twůg stjn, ó matko má! byl wždy přede mnau, předstjrage mi muky swé. Slyšela gsem twé úpěnj, widěla plamen pekelný zžjrati tebe! — Noci mé byly suché, a plné přjstrachů; dni mé neutěšené; rosa wečernj usychala padagjc na horké tělo mé; rty otwjrala gsem wětřjkům, a wětřjci nedadauce mi okřánj, zažehali se od ohně de- chu mého. Gaké trápenj, widěti tebe neustawně před očima, daleko od lidj, w hlubokých pustinách, a cjtiti mezi mnau a mezi tebau hráze nepřestupitedlné. Konati ži- wot swůg u nohau twých, slaužiti za otrokyni tobě, stro- giti oběd a lože twé, w některém kautě swěta neznámém, byla by pro mne blaženost swrchowaná: blaženosti té bljzka byla gsem a nemohla gj užiti! Gakau gsem za- mýšlela radu! gacj snowé wycházeli z toho smutného srdce! Někdy, upraue oči na tebe, u prostřed pauště, gala gsem se poddáwat žádostem nesmyslným, gako hod- ným trestu. Brzy chtěla gsem býti gediný twor s tebau žigjcj na swětě; brzy, cjtjc božstwj, genž mi překáželo w strašliwých zámeznostech, přála gsem, aby pošlo bož- stwj to, kdybych gedno gá, zawřená w twém náručj, metána byla od propasti k propasti, s zřjceninami Boha i swěta. Tu chwjli, — řjci-li smjm? — tu chwjli, ano pohřižuge wěčnost mne, ano postawiti se gdu před saudce neuprositedlného, to okamženj, w kterém bych poslušna byla swé matky, widjm s radostj, že strawen gest od panenstwj žiwot můg — a i teď, w hrozném odporu, umjrám litugjc, že gsem nenáležela tobě!« —

»Dcero má! wešel paustennjk do řeči, bolest mám tebe. Ten wýstupek náružiwosti, do kterého se podá- wáš, málo kdy prawý gest: ten ani w přirozenosti nenj, a gest proto méně hoden trestu před Bohem, že raději omyl ducha, nežli zlobu srdce zgewuge. Mělas wara-

se zámeznostj, nehodných swé celosti. Ale milé
t twá mysl klopotná přjlišně zarmautila tebe nad sli-
twým. Náboženstwj prawé nežádá obětj wětšjch
lidské. Geho prawé city, gebo mjrné ctnosti předčj
ko city zcestné, a ctnosti přepiaté domnělého hr-
twj. Kdyby byla klesla, i nu! ubohá owečko zblau-
. dobrý pastýř by hledal tebe, a přiwedl opět ku
a. Pokladowé žele byli otewřjni tobě; potoků krwe
eba gest k smazánj chyb před lidem; Bohu na ge-
,slze dosti. Upokog se, má milá dcero! twůg staw
pokoge; utecme se k Bohu, on léčj každé rány
ebnjků swých. Gest-li to wůle geho, gakož se na-
, že gest, aby gsi wyšla z té nemoci, wyučjm tebe
edě, a zproštěna budeš swého slibu před Bohem,
mati dny swé u mne, se Šaktau manželem swým.«
Po těch slowjch starcowých Atala uchwácena gest
dbau křečj, které zniknauc, dáwala znamenj strašliwé
sti. »Gakže, prawila náružiwě, s sepiatýma rukama,
tedy pomoci! mohla gsem zproštěna býti slibu
ho!« — »Ba mohlas, dcero má! odpowěděl otec, a
ež dosawad.« — »Pozdě, pozdě gest! zwolala ona.
! že mi gest umřjti w okamženj tom, kdy slyšjm, že
m mohla býti šťastná! Kéž gsem znala dřjwe toho swa-
kmeta! Gaké bych dnes požjwala radosti, s tebau, se
tau, s křesťanem — potěšená, zotawená od toho muže
ebného — w této paušti na wždycky! — Ó, to by
lišná byla blaženost!« — Utěš se! djm gj, wezma za
u tu ubožičku; utěš se, to štěstj bude nám. — »Ni-
, nikdý!« prawila Atala. — Kterak? djm gá opět.
mewjš konce! řekla panna; wčera — w té bauři —
mne tiskl — twá to wina — byla gsem na tom,
ch zrušila slib swůg — uwrhla matku swau do pla-
ud propasti! — Giž klatba gegj naléhala na mne;
gsem klamala Bohu, kterýž wyswobodil žiwot můg.
ge mé rty třesaucj neweděls, ach! newěděl, že ob-
ě smrt!« — »Pro Boha! zwolal missionář, milé djtě!

co gsi činilo?« — »Hřjch! otče můg, wece Atala, s
matenym pohledem; gednak gá zkazila gen sebe a
chowala gsem matku swau.« — Dopowěz! djm sp
pln gsa zděšenj, dopowěz! — »Nuže, řekla, předwě
slabost swau, wzala gsem z domowa s sebau —« (
wskočjm gj do mluwy s hrůzau. — »Ged!« — dj
— »Gest w žiwotě mém,« zwolala Atala.

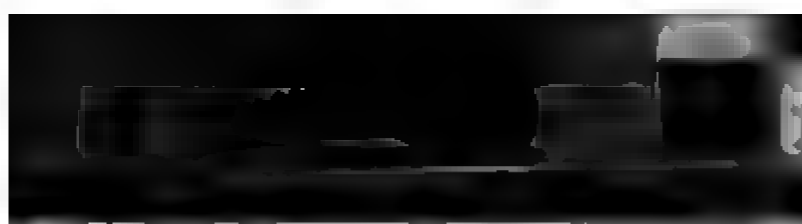
Wypadne oheň z ruky paustennjku; gá omdlé
klesnu k nešťastné djwce; stařec obegme obadwa
menem otcowským; a wšickni třj w mrákotě mjsjm
chwjli wzdychánj swá na tom loži smrtedlném.

»Zhůru! zhůru! prawil brzo srdnatý paust
rozswěcuge lampu. Mařjme drahau chwjli; hled
pomoci, Bůh se smiluge nad námi! Snad geště h
dcero má, ó žes neřekla wčera!«

»Ach, otče! řekla Atala, hledalať gsem tě m
noci; ale nebe, na pokutu winy mé oddálilo tě ode
Gednák, wšeliký prostředek byl by neplatný; In
sami, powědomj trávenin, newědj prostředku
gedu, který gsem wzala. Ó Šakto! suď o mém ú
kdy ne tak náhlý aučinek byl, gakož gsem se na
Láska zdwogila sjlu mau; duše má nemohla tak
odlaučiti se od tebe.«

Tu gá, ne wzdychánjm hlasitým, překazil gsem A
wyprawugjcj, nýbrž wýstupky diwochům toliko znám
Wálel gsem se zuřiwě po zemi, rukama lomě, a ru
si hryze. Otec starý, s podiwnau laskawostj běha
bratra k sestře, a steré shledáwal pomoci. Při wšj
nosti srdce swého a tjži wěku, uměl se činiti sro
tedlným mladosti našj, a lidskost geho wýtečná p
wala gemu zwuků tkliwěgšjch a wraucněgšjch nad s
náružiwost naši. Kněz ten obětowaný od čtyřidce
den co den službě Božj, a lidu na horách, podob
welikému zápalu, kauřjcjmu se stále na wýsosti
Hospodinem.

Ach! bylo nadarmo wše, cokoli snášel, aby

olesti. Unawenj, hoře, ged a náružiwost smrte-
iade wšecky gedy pospolu, sgednotili se, aby
n kwjtek pustinám. K večeru znamenj strašná
wala. Mrtwost audů wšech uchopila Atalu, a
. těla gegjho počjnaly stydnauti. »Dotkni se
ých, řekla mi, negsau-li gako led?« — Ne-
em co odpowědjti, a wlasy mi wstáwaly hrůzau;
rawila dále: »Wčera geště, můg neymilegšj! za
dotknutjm tebe, celá gsem se třesla, a hle, giž
ruky twé — ledwa že slyšjm twého hlasu; go-
i mizj poznenáhlu wůkol mne. — Zpjwagj to
- giž asi zapadá slunce — Šakto! swětlo geho
adě na paušti, nad hrobem mým. —«

řugjc Atala, že slowa gegj rozpauštěla nás we
s: »Odpusťte mi, milj přátelé! gsem tuze mdlá;
lu silněgšj! — Gednák umřjti tak w mládí! tak
u! kdy srdce mé plné bylo žiwota! — Pěstaune
, měg se mnau strpenj, neopusť mne. Mysljš,
a má spokogena bude, a že Bůh mi odpustj
u?« —

ero má! odpowěděl dobrý duchownjk, prolé-
stjrage slzy třesawými a ochromenými prsty:
á! celé twé neštěstj pocházj od newědomosti;
nj twé diwoké, a nedostatek uměnj potřebného
na twá; newěděla gsi, že člowěku neslušj wlád-
sobytjm swým. Potěšena buď tedy owečko má!
tobě odpustj, pro newinu srdce twého. Matka
ten missionář nerozumný, genž gi sprawowal,
něgšj nad tebe, oni překročili swau moc, wynu-
tobě slib nesmyslný, kterýž nikdý platnosti ne-
mjti nemohl před Bohem; ale pokog Hospodi-
diž s nimi. Wy wšickni dáwáte swětu strašliwý
gak nebezpečná gest přepiatá horliwost, a nedosta-
a w wěcech náboženstwj. Upokog se, mé djtě; ten,
hlauge ledwj a srdce, bude sauditi tebe podlé

spolky! tak snadno na se béře giné nawyklosti! tak rozená gest gemu nestálost! takau maličkostj gest i náš, i w srdci přátel!

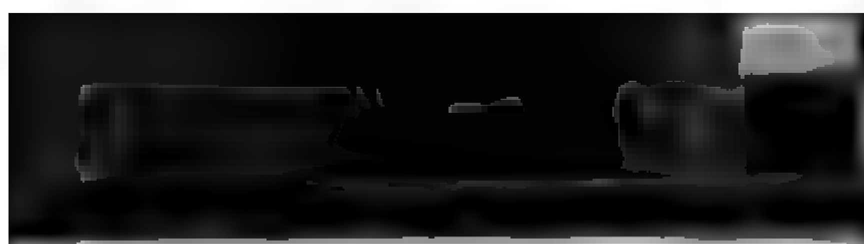
Děkug raděgi dobrotě božské, milá dcero, že brzo wytrhuge tebe z toho dolu strašného, a powe do sjdla blaženosti, kteréž nikdý nebude konce.«

Gako poslednj záře dnowá utěšuge wětry, a pr pokog na nebi zkrášeném, tak starcowa slowa pok utišila náružiwosti zbauřené u wnitřku mé milenky. Z se mysliti gediné na bolest mau, a na prostředk miž by snesitedlnau učinila swau mi ztrátu. Brzy wila, žeby umřela šťastná, kdybych připowěděl nepl gj; brzy mluwila o matce, o wlasti mé, a hleděla trhnauti mne z bolesti přjtomné, wzbuzugjc we mně památky; napomjnala mne k trpěliwosti, a k ctnosti. nebudeš powždy nešťastný, řekla mi: zkušuge-li tě nebe, gest to proto, abys wjce měl ljtost nad nešť swých bratřj. Srdce, milý Šakto! podobá se oněm mům, kteřj newydáwagj na člowěčj rány balsámu, žeby ocel ranila ge samy.«

Takto řekši, obrátila se k missionáři, hledagjc lehčenj u něho, kteréž mně zgednala; a tak odm potěšugjc a potěšowána gsauc, přigjmala a dáwala s žiwota na loži smrti.

Paustennjk, čjm nešťastněgšjmi byli gsme, tjm namáhal pilnost swau; geho staré kosti okřjwaly te milosti, a pořád, uprawuge léky, rozswěcuge oheň, nowuge stlánj, držel podiwné řeči o Bohu, a bla sprawedliwých. Mage pochodni náboženstwj w zdál se předcházeti Atalu k hrobu, a zgewowati gj d tagemstwj geho. Celá geskyně plna byla welikos smrti křesťanské, a duchowé nebeštj, mimo poc pozorowali toho diwadla, w kterém náboženstwj s gediné zápasilo s láskau, mladostj a smrtj.

Zwjtězilo to náboženstwj božské, a bylo tu geho po swatém zármutku, genž následowal w srd

ch, za prwnjm náružiwosti klopotem. Okolo půl-
Atala widjna gest obžjwati k opětowánj modlitby,
m gj předřjkal duchownjk u lože. Brzy potom po-
mc mi ruku, hlasem ledwa slyšitedlným, prawila:
m Utalisůw, pamatuješ-li tu prwnj noc, kdy gsi mne
l za pannu poslednj milosti? Ó diwné tušenj osudu
ho!« — Umlkla; potom dj: »Když si pomysljm, že
pustiti mám na wždycky, srdce mé usiluge ožiti tak
mně, že pro milost welikau cjtjm téměř do sebe
i státi se nesmrtedlnau. Ale Bože! staň se wůle
i Utichši opět za chwjli prawila dále: »Nynj zbýwá,
i tě prosila za odpuštěnj té žalosti, kterau gsem ti
obila. [illegible]pila gsem tě swau hrdostj a swéhlawostj.
o l·[illegible]prsti, nasypané na tělo mé, brzy postawj
y mezi mnau a mezi tebau, a sprostj tebe na wždy
ame neštěstj mého.«

Mne za odpuštěnj! djm gj, pohřjžený w slzách, zdaž
ůsobil gsem gá tobě wšeho neštěstj? — »Přjteli můg,
rila ona, wegdauc mi do mluwy, tys mne ušťastnil
ce; a kdyby mi bylo ještě gednau žiwu býti, wolila
i raděgi tu blahost milowati tebe chwjli u wyhnan-
nešťastném, nežli celé žiwobytj strawiti pokogně we
wlasti.«

Tuto zatagil se hlas Ataly: stjnowé smrti kladli se
ol očj a úst gegjch; bludné prsty něčeho se týkati
ly; mluwila potaumo s duchy newiditedlnými. Brzo
to usilowala, ačkoli nadarmo, odwázati s krku malý
ek; i prosila mne anjti geg, a řekla mi: »Když gsem
wila s tebau poprwé u hranice, widěl gsi tento křjžek
štěti se proti ohni na prsech mých: to gest celé
ěnj Atalino. Lopéz, otec twůg a můg, poslal geg mé
ce, když gsem se narodila. Přigmi tedy to dědictwj
i mne, bratře! chowey ge na památku neštěstj mého.
češ se k tomu Bohu nešťastných w strasti žiwota, a da-
pš snad [illegible]ilence swé. Šakto! mám na tě poslednj
bu! Přjteli, spogenj naše nemohlo než krátké býti

na zemi, ale po tomto žiwotě gest žiwot delšj. Ó gak trpk
bylo by, rozlaučiti se s tebau na wždycky! gá tě před
cházjm dnes toliko, a budu čekati tebe w králowstwj ne
beském. Gestlis milowal mne, mladý modláři, dey s
wyučiti náboženstwj křesťanskému, které zachystá spogen
naše u wěčnosti. Učinilo před tebau weliký zázrak-t
náboženstwj božské, gelikož schopnau udělalo mne, op
stiti tebe bez zaufanliwé žalosti, w které bych umřel
sice. Nicméně Šakto, nechci od tebe, než slowo prosté
dobře wjm, co to gest žádati přjsahy. Snad by sli
ten rozdělowal tebe od některé ženy šťastněgšj nad
mne! — bude-li tě která milowati, gako Atala? — (
matko má, odpusť swé zblaudilé dceři! Padám opět d
mdloby, a ugjmám ti, ó Bože, myšlenj, které náležj ge
dinému tobě!«

Proklán gsa bolestj, a úpěge, gako by se rozskoči
bylo mému srdci, sljbil gsem Atale přigjti gednau wjr
křesťanskau. To wida paustennjk zdwihl se s nadšenj
pohledem, a wztáhna ruce ke sklepenj geskyně: »Přispě
zwolal, přispěg weliký Bože!« — To propowěděw, p
klekne wedlé lože s wraucnostj, tichý gsa, gako w hl
bokém rozgjmánj. Geho přjkladem, co něgakau mo
nadpřirozenau, uchwácený wrhu se gá na kolena, a skl
njm hlawu k nohaum Ataliným. Strašliwé ticho panowal
mezi námi za chwjli, potom muž wýborný, pohleděw n
djwku, náhle pronesl ta slowa: »Gdi, duše spanilá, spo
se s stwořitelem swým!« — Atala skonala.

Tuto Šakta po druhé u wyprawowánj přinucen b
stanauti. Slzy ho polily, a hlas geho wydáwal toli
přetržená slowa. Sachem slepý otewřel ňádra, a w
táhna křjžek Atalin: Tuhle, prawil, gest ten základ pr
tiwenstwj! Ó René, ó synu můg! ty geg widjš, gá n
widjm wjce! Powěz mi, za tolik let nezměnilo-li se zl
geho? Znáti-li na něm slzy mé? Poznal-li by to mjs
které ta swatá djwka ljbáwala ústy swými? A co Šak
nenj posud křesťanem? Gaké přjčiny důležité polit

t wlasti, držely geg dosawád w bludu otcůw geho? Nebude meškati déle. Wolá mne země: kdy mjnjš sstaupiti do hrobu, že nesplňugeš slowa daného? — Ó země, nebudeš mne čekati dlauho! Gen co kněz zmladj wodau tuto hlawu hořem šediwau, naděgi se spogenu býti s Atalau. Ale nechať skončjm přjběh swůg.

P O H Ř E B.

Nepokusjm se, ó René! wypisowati tobě zaufalost, která uchwátila duši mau, když Atala wydala poslednj wzdechnutj. K tomuť wjce by náleželo teplosti, než mi se dostáwá; musily by zawřené tyto oči otewřjti se slunci, aby žádaly počtu od něho slzj wylitých na swětle geho. Ano, tento měsjc, swjtjcj tu dobu nad hlawami našimi, ustane prwé obgasňowati samotiny Kentucké; Ohio, nesaucj tu chwjli čluny naše, stawj prwé běh wod swých, než slzy mé ustanau téci pro Atalu. Celé dwa dny byl gsem nečitedlen domlauwánj paustennjkowa. Pjlege ukrotiti žalost mau ten wýborný muž neužjwal marných důwodů zemských; spokogowal se řjkati mně: Synu můg, to gest wůle Božj! a přiwinowal mé k sobě. Newěřil bych nikdý, bych toho byl sám nezkusil, že tolik gest potěšenj w tak málo slow oddaného křesťana.

Laskawost, léčenj, nezměněná trpěliwost starého sluhy Hospodinowa, překonaly posléze mau urputnau bolest. Styděl gsem se za slzy, které on wylévál pro mne. Otče! prawjm gemu, totě přjliš; nechať náružiwosti ginochowy nekormautj déle pokoge dnů twých. Dowol, ať odnesa ostatky swé milenky, pochowám ge w některém kautě pausty, a budu-li odsauzen k žiwobytj dlauhému, snažjm se hoden býti té swatby wěčné, kteráž mi sljbena od Ataly.

Při tom nenadálém nawrácenj mysli mé, ten dobrý otec tetelil se radostj; i zwolal: »Ó, twůrce, ó Bože

[redacted]

můg, dokoncy djlo swé: nawrať pokog té duši strápen
a nezůstaw mu po tom neštěstj ničehož, kromě pa
spěšné a pokorné památky!«

Muž sprawedliwý odepřel mi toho, aby mi wyd
tělo mé milenky; ale představil mi, že powolá osad
a pochowá dceru Lopézowu se wšj auprawau křesťa
skau; čehož gá opět zbraňowal gsem, řka: »Neštěstj
cinost Ataly neznámé byly před lidmi; nechať hrob geg
wykopaný saukromě rukau twau a rukau mau, sdělug
tu mrákotu.« — Umluweno, bychom zgitra, když w
cházeti bude zornj záře, zahrabali Atalu pod oblauke
mostu přirozeného, u wchodu do háge smrti. Ustan
weno, že ztráwjme noc tu na modlitbách u těla
swětice.

K wečeru přinesli gsme ostatky wzácné k gednom
geskyně otworu, hledjcjmu na půlnoc. Paustennjk z
obalil gi do Ewropegského plátna, předeného od sw
matky; to bylo gediné zbožj, kteréž mu pozůstáwalo
staré wlasti, a od dáwna schowáwal ge k pohřebu wlas
njmu. Atala ležela na tráwě citliwek pohornjch; noh
ruce, hlawa, ramena a částka prsau gegjch odkryty byl
We wlasech widěti gj kwjtek šácholanu swadlý: — tý
který gsem položil na postel panenky, bych učinil plod
nau gi! Rtowé gegj, na wzor paupěte z růže, utržen
přede dwěma gitrama, zdáli se prahnauti a usmjwati s
Na ljcech bělostkwaucjch widěti gj některé modra
žilky; krásné oči byly zawřeny, nohy spogeny mrawn
a ruce alabastrowé držely u srdce ebenowý křjžek; šk
puljř osudný slibu nešťastného byl na krku gegjm. Zdál
se očarowána býti od angela zármutku, a ode sna n
winy a hrobu. Newiděl gsem nic nebeštěgšjho; a n
wědomý, že ta panna požjwala swětla, wzal by gi
sochu usnulého panenstwj.

Duchownjk neustal modle se celau noc; gá tj
seděl u hlaw pohřebnjho lůžka mé Ataly. Kolikráte, kd
spala, chowal gsem na kljně tu hlawu utěšenau! kol

kráte, přilna k nj, poslauchal a chytal dychánj gegj! Ale nynj newyšlo dechu z těch prsau nepohnutých, a darmo čekal gsem probuzenj gegj krásy.

Měsjc půgčowal swé bledé pochodně k tomu bděnj smutnému. Wyšelť o půlnoci, gako bjlá panna, která se běře plakati nad rakwj družky swé. Brzo rozšjřil po lese to welké tagemstwj těžkomyslnosti, kteréž tak rád powjdá wěkowitému daubj a břehům stowěkým gezera. Časem duchownjk opětowal starau notau několiko weršů starého básnjře, nazwaného Joba, prawě:

Člowěk wycházj gako kwět, a podťat býwá, a utjká gako stjn a netrwá.

Proč Bůh dáwá swětlo abědowanému, a žiwot těm, kteřjž gsau ducha truchliwého?

Tak zpjwal stařec. Hlas geho wážný, a poněkud ljbý rozléhal se po tichu pauště. Gméno Božj a gméno hrobu odráželo se od hlasu wšelikého lesiny i řeky. Wrkánj Wirginických holubů, chřestěnj spádu řeky w horách, cinkánj zwonečku na pocestné, přidáwalo se k tomu zpěwu pohřebnjmu; a zdálo se, gako by w hági smrti, odlehlý kůr zemřelých, odpowjdal hlasu paustennjkowu.

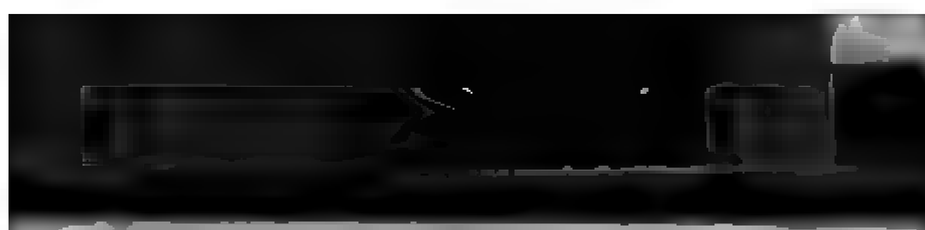
Mezi tjm záplawa zlatá powstala na wýchodě. Krahugci ozýwali se na skalách, a kuny wracowaly se do daupat gilmowých; to bylo znamenjm k Atalinu pohřebu. Wložil gsem tělo gegj na plece, paustennjk předcházel s rýčem: počneme sstaupati se skály na skálu; starost a smrt zdržowaly kročege naše. Uhlédage psa, který nás wysljdil w lese, a který nynj, skákage radostj, ginau nám wyznačowal cestu, dal gsem se do pláče. Často dlauhá kštice Atalina, chwěná wětřjky rannjmi, okrýwala twáři mau, co zlatau rauškau; často, ustáwage pod břemenem, složil gsem gi do mechu, a sedl k nj pro nabytj nowé sjly. Posléze přigdeme k mjstu, wyznamenanému od mé bolesti; segdeme pod oblauk mostowý. O synu můg! — Bylo tu podjwati se na mladého diwocha, a starého paustennjka křesťanského, obadwa na kolenau

klečjcj proti sobě na paušti, a rygjcj hrob rukama ubohé djwce, gegjž tělo prostřeno bylo podlé nich we wyschlém wýmolu řeky.

Dokonawše djlo, přenesli gsme tu krásu do lůžka gegjho z hljny. Ach, což giné strogil gsem pro nj lůžko! Wezma potom trochu prsti do ruky, a zachowage ticho strašliwé, upřel gsem poslednjkrát oči swé na obličeg Atalin; na to sypal gsem tu starowěkau zemi na čelo osmnáctigaré. Widěl gsem znenáhla mizeti podobu swé milenky, a wděky gegj skrýwati se pod rauchu wěčnosti: geště wyhlédaly poněkud prsy gegj ze země černé, gako strmj lilium bjlé z temné hljny. Lopéze! zwolal gsem potom, pohleď, syn twůg pochowáwá sestru swau! — a tak zahrabal gsem Atalu zemj sna.

Wrátjme se do geskyně, a tu zgewjm missionáři úmysl, že se usadjm u něho. Swatý muž, znage ku podiwu srdce člowěka, wyskaumal mysl mau, a podwod mé bolesti. I dj mi: »Šakto Utalissowiči, pokud žila Atala, mluwil gsem tobě, by zůstal na té paušti; ale nynj změněn gest osud twůg, ty náležjš wlasti. Wěř mi synu! bolest nenj wěčná; dřjwegi, pozděgi nacházj konec swůg, proto že srdce člowěka konečné gest; a totě gedna z welikých běd našich, že nám nenj dlauho býti nešťastnými. Nawrať se k Mešasebi, gdi potěšowat swé matky, kteráž tě čeká každý den, a má potřebu twé pomoci. Dey se wyučiti náboženstwj twé milé Ataly, když přjhodno bude tobě, a pamatug, žes gj přisljbil býti ctnostným a křesťanem. Gá tu bdjti budu nad hrobem sestry twé. — Gdi, synu můg! Bůh duše twé milenky, a pamět na twého starého přjtele w horách, půgdau s tebau do pauště.«

Takowá byla slowa člowěka skalnjho; wážnost geho u mne byla weliká, hluboká geho maudrost, i poslechl gsem. Hned zgitra opustil gsem hostitele čestného, [illegible] tiskna mne k srdci swému, dáwal mi radu po[illegible], swé poslednj požehnánj, a poslednj slzy swé. Šel gsem

okolo hrobu Atalina. Podiwil gsem se, wida malý křjž, [illegible]awený nad nebožkau, gako widěti bývá stežen ko-[illegible] utonulého. Saudil gsem, že paustennjk modlil se u hrobu w noci. Ta známka přátelstwj a nábožnosti starcowy přiwedla mne k hognému prolévánj slzj! Progala mne tužba otewřjti geště gednau ten row, a podjwati se konečně na milenku mau; ale strach gakýs nábožný zabránil mi. Sednu na zemi kyprau, do kteréž se giž zarýwal čerw, hledage průchodu ku kořisti swé. Založiw loket na kolena, hlawu podpjrage rukau, zůstal gsem pohřjžený w trpkých myšlénkách. Ó René! tuto gsem prwnjkráte oprawdowě rozgjmal marnost dnů našich, a přewelikau marnost úmyslů našich. Ó synu můg! kdož gest, aby neučinil rozgjmánj toho? gá gsem gelen zšedіwělý od zimy; wěk můg rowná se wěku wrány. A wěru! po tolikých letech, kteráž odpočjwagj na hlawě mé, po tak dlauhé zkušenosti žiwota, neznám člowěka, genž by oklamán nebyl snem blaženosti: neznám srdce, gešto by nemělo rány tagné: srdce neygasněgšj, na pohled, podobá se studnici na paušti Alachne: swrchek zdá se býti tichý a čistý, ale nahlédneš-li do dna pokogného, uzřjš ohromného krokodyla, gegž chowá studnice u wodách swých.

Uwiděw takto wzgjti i zagjti slunce na tom mjstě žalosti, druhý den, gak uslyšán křik pelikánůw, hotowjm se opustiti ten hrob poswátný. Odtud, co od cjle něgakého wyšel gsem, chtěge se dáti dráhau ctnosti. Třikrát wolal gsem duši Atalinu; třikráte duch pauště odpowjdal na hlas můg pod oblaukem pohřebnjm. Pozdrawil gsem potom gitřnj záře, a pozorowal opodál na pohornj stezce, ano paustennjk kráčj k chalaupce nešťastnjka gednoho. Padna na kolena, a co neywraucněgi obegma hrob, wolám hlasitě: »Odpočjwey w pokogi w této cizinské djwko přenešťastná! Na odplatu za milost, za wyhnanstwj a za podstaupenau smrt opuštěna budeš i od Šakty!« — Potom prolewage potoky slzj, rozžehnal

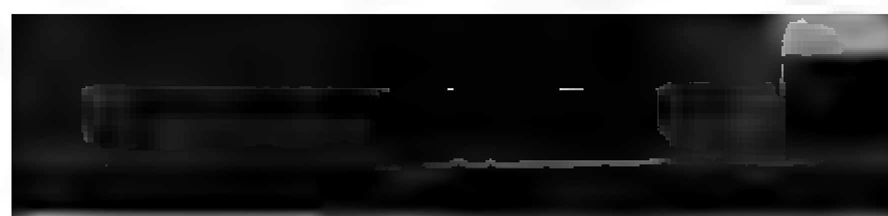
gsem se s dcerau Lopézowau, a wytrhl ze samotiny té, zůstawiw u kořen nádherné památky přjrody, památk geště spanilegšj, nizaunký hrob ctnosti.

ZÁWJRKA.

Šakta Utalissowic, Natcha rodem, wygewil tento přjběh Renéowi Ewropčanu. Otcowé podali ho sy nům, a gá, pautnjk do dalekých zemj, powěděl gsem wěrně tobě čtenáři, co o něm wyprawili mi Indowé. Widěl gsem w té powěsti mnoho wěcj: obraz lidu low čjho a lidu role dělagjcjho; prwnj zákonodárstwj pospo litosti, nebezpečnost neuměnj a horlenj nábožného s druhé strany swětlo, snášeliwost, a prawého duch ewangelického; zápas náružiwosti a ctnosti w srdci beze lstném, posléze swjtězenj náboženstwa nad citem ney urputněgšjm a nad hrůzau neystrašliwěgšj — nad milost a smrtj.

Když mi Siminol geden wyprawil ten přjběh, widě mi se welmi užitečný a docela pěkný, proto že on při činil k němu kwět pauště, půwab chalupy, a prostotu w wypsánj bolesti, gakau, že zachowal gsem, nepochlebug sobě. Než gednu wěděti wěc zbýwalo mně! Na dotaz co se dálo s otcem Aubriem, nemohl mně odpowědjt nižádný. Mělo to býti tagno wždycky mne i tebe čte náři, leč že Prozřetedlnost wšeřjdjcj wygewila mi, čeho gsem hledal. Poslyš, co se dálo.

Procházege pořičj Mešasebéské, genž dělá na pole dne pěkné meze nowé Francie, žádal gsem widěti n půlnoci druhý diw té kraginy, spád Niagary. Stawjm s na bljzce toho spádu, w staré zemi Irokezů, když ged noho gitra, podáwage se planinau, widjm ženu, ana sed pod stromem, držjc mrtwé djtě na kljnu. Obměkče gsa tjm diwadlem, pogdu tjše k mladé matce, a slyš gi řjci :

»Kdybys zůstal u nás, milý synáčku, gak milostně
ty napjnala luk ruka twá! Ramenem silným uchwátil
bys medwěda zuřiwého, a předstihl by na wrchu hory
osu neyrychlegšjho během swým. Bjlý branostagi skalnj!
ak brzy ušlý do kraginy dušj! Gak tam ušiwjš se?
Nenj tam otce, aby krmil tě lowem; bude ti zima, a
žádný duch nedá tobě kože, aby se přikryl. Ó musjm
já snažiti se, bych přišla zpjwat pjsnj, a prsu podáwat
obě.« —

Po této modlitbě, obyčegné na paušti, ta matka
mladá zpjwala hlasem třesawým; koléhala děcko na kljnu,
skrápěla rty geho mlékem mateřským, a wynakládala
na mrtwého wšecku tu péči, která mjwá se o žiwé.

Žena ta chtěla sušiti tělo djtěte swého na wětwowj
stromu, podlé zwyku Indůw, by potom do hrobu otcůw
ge wnesla. Počala tudjž ten obřad laskawý a nábožný:
swlekši djtě a dmychawši za chwjli do ústek geho, pra-
wila: »Duše děťátka mého! dušinko spanilá! otec twůg
stwořil tebe na rtau mých pocelowánjm: ach! mé rty
nemagj moci dáti tobě zrozenj po druhé!« — Potom
odkrywši swé prsy, přitiskla k nim poslednjkráte ty
ostatky studené, kteréž byly by obžiwly od teploty srdce
mateřského, leč že Bůh zanechal sobě dchnutj, co udě-
luge žiwota.

Wstanauc hledá očima na paušti, okrášené od záře
pilřnj, stromu, na gehož wětwj zawěsila by syna swého.
Wywolila gawor čerweně kwětaucj, obwěšený apiowým
wěncowjm, genž wydychowalo zápachy neysladšj. Gednau
rukau sehnauc wětew spodnj, druhau położj tam djtě.
Wrátj se zhůru wypuštěná ratolest, wznesauc s sebau ty
swlečky newiny, ukryté w listj wonném. Ó gaktě tkliwý
ten obyčeg indický! We swém hrobu powětrném, ta
těla proniknutá podstatau nadpowětrnau, obalená do wě-
tjků zelena a kwětu, občerstwená od rosy, balsamowaná
dechem wětřjků, koléhaná od nich na též wětwi, na které
slawjk wystawěl hnjzdo, a slyšeti dáwá zpěw žalobný:

ta těla tak wystawená ztracugj wšelikau ohyzdnost hrobowau. Gestliž to obal některé djwky mladé, gegž powěsila milencowa ruka na dřewo smrti: gsau-li to ostatky djtěte, kteréž matka položila do přjbytku pjsklátek: zdwoguge se ten půwab. Strome amerikánský, nesaucj mrtwiny na wětwowj swém, gež oddalugeš od bytů lidských, a bližšj působjš obytu božského, odpočjwal gsem u wytrženj pod stjnem twým! Wýtečný obraz twůg ukazowal mi strom ctnosti! Geho kořánj roste w prachu swěta tohoto, wrchol tratj se we hwězdné obloze, a ratolesti geho gsau stupně gediné, po kterých člowěku, putugjcjmu na této paušti, udá se wstaupati od země k nebesům.

Nynj matka, položiwši djtě na strom, wytrhla sobě kadeř wlasů, a powěsila gi mezi lupenj, an zatjm dech gitřenky kolébal w poslednjm spanj děťátko, kteréž ruka matčina mnohdykráte uspáwala tu samu chwjli, na kolébce mechowé. W tom okamženj gdu přjmo k ženě, a wložiw gj na hlawu ruce swé, wydám třikrát hlas bolesti. Potom, nemluwjce ničeho, wzali gsme každý wětwičku, a odháněli hmyz bzegjcj wůkol těla děckého. Ale warowáno se odehnati holubici, gegjž hnjzdo bylo na bljzce, a která přilétala uškubowat wlasů děckých, chtěgjc ustlati měkčegi mladým swým. Indianka prawila gj: »Holubičko! negsi-li duše synáčka mého uletělá, gsi bez pochyby máti, hledagjcj, z čeho by uprawila kolébku. Wezmi těch wlasů, gichžto gá mýti nebudu wjce u wodě Eskwinské; wezmi, ustel holaubátkům; kéž welký duch ge zachowá tobě!«

Zatjm matka plakala radostj, widauc wljdnost cizozemcowu. To když konáme, přigde mládec, a dj: »Dcero Setulina! segmi djtě naše, nezůstaneme tu déle, odegdeme s prwnjm sluncem.« Gemuž gá: »Brachu! prawjm, přegi ti modrého nebe, mnoho srn, bobrowého pláště, a naděge; negsi tedy z té paušťě?« — »Negsem, odpowěděl, my gsme wystěhowanci, a gdeme hledat do-

nowa giného.« — To powěděw bogownjk, sklopil hlawu k prsjm, a koncem luku swého srážel hlawičky kwjtkům. Wida, že slzy budau pod tjm přjběhem, i mlčel gsem. Žena sňawši syna se stromu, dala ho nésti manželu. Pohlédali na djtě, a usmjwali se; bylo to, gako by plakali. I djm: »Dowoljte-li, abych wám rozžehl swětlo noci té?« — »Nemáme žádné katrče, odpowěděl bogownjk; chcete-li s námi, budem noclehowati u spádu.« Welmi rád, řekl gsem, a šli gsme pospolu.

Přigdeme brzy na zábřeh spádu, genž ohlašowal se hrozným gekotem. Působj geg řeka Niagara, pocházegjcj z gezera Eryé, a uwrhugjcj se do gezera Ontaria. Přjmá wýsost geho obsahuge 144 střewjců. Od gezera Eryé až k Sautu, řeka potjká stálým padagjc srázem, a u samého spádu, ne tak řekau gest, gako mořem, gehož praudy dawem trau se w rozšklebený otwor propasti. Spád dělj se we dwě ramena, a skřiwuge se w podkowu. Mezi dwěma spády podáwá se ostrow, podemlený we spodu, a se wšjm stromowjm wisjcj nad směšj wod. Spausta řeky, srážegjc se na poledne, oblj se u wálec obromný, pak se šjřj co prostěradlo sněžné, a pstře se na slunci wšelikými barwami. Část k wýchodu padagjcj sstaupá do mrákoty strašliwé; řekl by ramenem ge býti potopy. Duhy oblaučné křjžj se nad propastj; wody, tepauce skálu otřásanau, obrážegj se pěnawými wjry, genžto wynikagj nad lesy, gako dým zanjcenj šjrého. Borowj, ořešj plané, skálj tesané w podoby strašidel, ozdobugj to diwadlo. Orlowé, přitaženj praudem wětrů, snášegj se, kolugjc, na swrchek hlubiny, a kwikačowé zawěšugjc se ohonem dlauhým na konec sehnutých wětwj, lapagj w propasti mrtwiny medwědů a losů.

Zatjm, když s potěchau, pomjšenau se strachem, spatřugi ten zázrak, Indička s manželem, oddálj se ode mne. Hledám gich, wstaupagc proti řece nade spád, a naleznu ge w mjstě hodném k gegich žalosti: leželi na trávě se starci, u člowěčjch kostj, zaobalených we zwj-

řecj kože. Užaslý nade wšjm, co gsem widěl za několiko hodin, sednu k té žence, řka gj: »Což to sestro?« — I prawj mi: »Bratře! to gest země wlasti; toto gsau kosti otcůw našich, genž nás prowázegj do samotiny.« A kterak, djm gá, přiwedeni gste do takowého neštěstj! — Dcera Setulina odpowěděla: »My gsme ostatkowé Natchezů. Po té welké porážce, kterau Francauzi potřeli narod náš, mstjce bratrů swých, bratřj naši, utekšj wjtězů, nalezli útočiště u Šikasů, sausedů našich. Tam gsme pobyli drahný čas w pokogi; ale před sedmi měsjci, bělochowé Wirginičtj uwázali se w země naše, prawjce, dány ge býti gim od gednoho krále Ewropegského. Pozdwihli gsme očj k nebi, a pogawše popele otců swých, dali se ginau cestau pauště. Porodila gsem w taženj, a bywši zkaženo mléko mé od žalosti, otráwilo mé djtě.« To řkauc, utjrala si oči wlasy; i splakal gsem též.

Potom djm brzo: Sestro má! welebme ducha welikého, wše se koná dle wůle geho; bjdnjci nebudau bjdnými wždycky, a gestiť mjsto, kdež nebudau plakati wjce. Kdybych se nebál mjti gazyk lehký, gako gest bělochům, tázal bych se tě, slyšela-li kdy o Šaktowi Natchezu? Tu Indička pohlédnauc na mne, prawj: »Kdož ti powěděl o Šaktowi Natchezu?« I djm: Tenť gest mudřec! — Načež Indička: »Wyprawjm, dj, tobě, co mi wědomo, proto že gsi odháněl mauchy od těla syna mého, a že gsi mluwil dobře o duchu welikém. Gsem dcera dcery Renéowy, gegž Šakta přigal za swého. Šakta, genž stal se křesťanem, a René děd můg, zahynuli w bitwě.«

Člowěk wždycky kráčj od gedné bolesti do druhé, prawjm, skloně se. Mohla bys mi tedy zpráwu dáti i o otci Aubrjm? — »Ten nebyl šťastněgšj nad Šaktu, wece Indička. Slyšeli gsme, že Širokowé, nepřátelé Francauzů, pronikli až do osady, gsauce tam wedeni zwonečkem, na který se zwonilo ku přispěnj pocestným. Otec Aubri uchrániti mohl se; ale nechtěl opustiti swých djtek w neštěstj, a zůstal při nich, zudatňuge mysl gich

[redacted]

ke smrti přjkladem swým. Upálen gest s trápenjm welikým; nemohli od něho wymučiti slowa proti Bohu a wlasti geho. Neustál celé umučenj swé modliti se za katany, a gewiti autrpnost nad ostatnjmi oběťmi wůkol sebe. —

Několik let po nawrácenj, Šakta, uslyšew o neštěstj pěstauna modlitby, šel sebrat popele geho i Ataly swé. Prošed paušť, stawil se na mjstě, kde byla osada; ale ledwa že poznal gi. Gezero wylilo se, a pustina stala se bahništěm neschodným. Most přirozený, obořiw se zasul hrob Atalin i s hágem smrti.

Šakta dlauho blaudil w těch mjstech: nawštjwil geskyni paustennjka, giž našel plnau trnj a malinowj, w kterém laň napágela kolaucha swého; posadil se na skálu stráže mrtwé, kdež newiděl ničeho, kromě několika per upadlých ptáku tudy letjcjmu. Zatjm kdy plakal potichu, přileza krotký had missionářůw, otočj se mu wůkol nohy. Pohlazowalť a zahřjwal w záňadřj swém toho přjtele starého, kterýž sám gediný pozůstal w tom zbořeništi. Hledaw darmo hrobu paustennjkowa, a snažiw se marně, odkryti Atalin, gal se odcházeti z toho mjsta, ana tu wyběhši z geskyně laňka, skáče před njm ku křjži osady welkému, kdežto stanula. Křjž odpolu wodau okraužen byl; dřewo geho mechowaté a zpukřelé, a pták z pauště kolébal se rád na tom starém pni. Šakta saudil, že laň, wděčná, uwedla geg ku hrobu hospodáře swého. Podryw kámen u křjže, našel ostatky muže a ženy. Nepochybowal, že to byly kosti kněze a panny, gež tu pochowali rozptýlenj osadnjci. Wyňaw ge ze země, a zaobaliw medwědjmi kožemi, wrátil se pauštj zpět, nesa zbytky wzácné, genž chřestěly mu na plecech, gako taul smrti. W noci položil ge sobě pod hlawu, a měl sny o lásce a ctnosti. Tak obřemeněný přišel k Natchezům. Cizozemče, tuto widěti tobě kosti ty, s kostmi Šakty samého!«

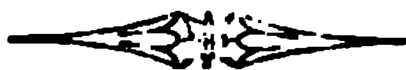
[redacted]

To když wypowèdèla Indička, wstaw gá, pogdu k těm ostatkům swatým, a wrhna se k nim, zůstanu leže za chwjli w tichosti: potom kwapě od nich krokem we-likým, wolám hlasitě: Tak pocházj na swětě, wše co dobrého, ctnostného a citliwého bylo! Člowěče! tys mj-gegjcj sen, zdánj bolestné, gehož žiwotem neštěstj, byt-nostj smutek ducha, a wěčný zármutek mysli!

Tyto myšlénky přemjtány gsau u mne celau noc na zábřehu spádu, na něgž gsem se djwal při měsjci. Ráno na uswjtě hostitelé mogi opustili mne, tihnauce dále pu-stinau. Mladj bogownjci předcházeli, manželky zawjraly taženj; onino ostatky swaté, tyto noworozené swé ne-sauce. Starcowé kráčeli zdlauha u prostřed, mezi předky a potomky swými, mezi těmi, gichž nebylo wjce, a mezi těmi, gichž nebylo dosawad, mezi památkau a na-děgj, mezi wlastj ztracenau a wlastj budaucj. Ó, gaké slzy skormucugj samotinu, když se tak opauštj země otcowská, a když widěti s wrchu hory wyhnanstwj po-slednjkráte ten krůwek, pod kterým člowěk býwal ukà-gen, a ten potok u chalaupky, tekaucj truchliwě pustau kraginau wlasti!

Indowé nešťastnj, gež widěl gsem blauditi w paustěch nowého swěta, s popelem otcůw wašich! Wy, gežto cho-wali gste mne hostinsky w bjdě swé! gá bych nemohl dnes tolika učiniti wám, nebo blaudjm gako wy, gsa hřičkau lidem, a méně šťastným wyhnancem, že nemám s sebau kostj otců swých.

Areskui, bůh wogny; srowney řecké *αρης*. Azalea, rostlina, *azalea coccinea*. Kardynál, pták indický. Karyb, los Kanadský s menšjmi rohama. Kwětnjk, rostlina, *floride*. Kwikač, Quikhatsch, *carcajou*, Bieberfresser, *gulo luscus*. Mokasiny, obuw indický. Paunach, zbraň gistá diwochů. Plamenáček, pták, Flamming, *Phoenicopterus*. Posmě-wáček, drozd dlauhonosý, *moqueur*. Saganita, gjdlo z mauky. Sa-chem, stařec, rádce u Indů. Šácholan, rostlina, *magnolia*. Šakta znamená hlas libozwučný. Tomahawk, zbraň diwochů. Trubač, rost-lina, *liriodendron tulipifera Willd.* Žonglér, kněz indický.

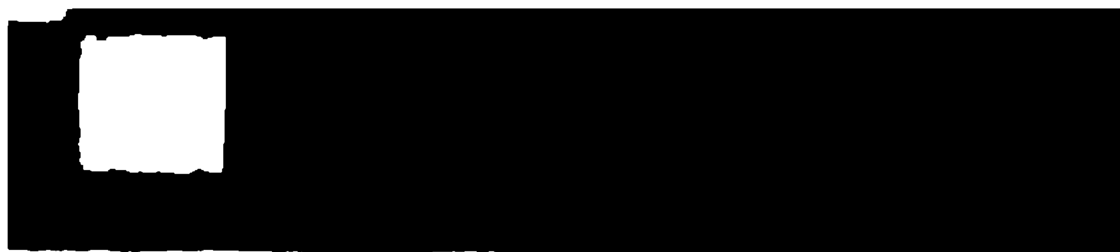
HERMAN

A

DOROTA.

[Z GÖTHE.]

K A L L I O P E.

OSUD A ÚTRPNOST.

Tak gsem nikdy co žiw newiděl trh i úlice pusté!
Wždyť se zdá, gako město by wymřelo! Přes padesáte
Mnjm že z bydlitelůw tu našich nepozůstalo wšechněch.
Hle, zwědawost co dělá! i běžjť a harcuge každý
Wyhnanců nebohých taženj chtě zřjti žalostné.
K hrázi pak až, kam gdau, hodná gest předce hodinka.
Teď o poledni běžj, když neywjc parno a prašno.
Což bych z mjsta nešel pro podjwánj se na autěk
Nešťastný dobrého lidu, genž nábyteček swůg
Wychwátiw krag zárénský, žel, pauštěge krásný,
Táhne sem, a šťastným aurodné tamtudy kautem
Aužlabiny winuté do cizin se kwapně ubjrá.
Udělalas wýborně ženo, žes laskawě synka
Wyslala, plátna by kus wetchého, i nápoge, gjdla
Dal trochu těm nebohým; neb wěc gest dáti magetných.
Gak ten hoch gezdj! gak béře ti w uzdu ty hřebce!
Pěkně nowý wypadá i wozjk; čtyři mohli by wolně
W něm seděť, a k tomu geště swůg měl wozka by kozljk.
Sám tenkráte wygel, šlo to pak wůkol rohu lehce!
Takto, na náměstj sedě we průgezdě pohodlně,
Rozpráwěl ku panj hospodský u Lwa zlatého.

Hospodyně k tomu odpowědauc tak řekla rozumně:
Otče, to obnošené gsem poslala plátno neráda;
K ledčemu předc se hodj, a nenj za penjze ge dostať,
Když geho potřebugeš. Gednak dnes ráda mnohý gsem
I lepšj dala kus, což mohla, košil gako powlak;
Neb se prawj o mladých i starých, že do čista nazj gdau.

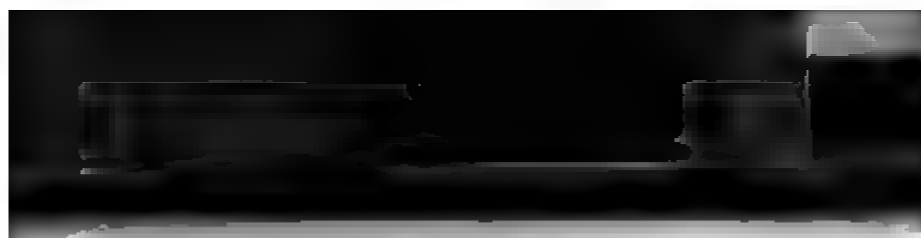
Zdaž ale odpustjš? že také i zlaupena gest twá
Armara; ten župan indickým zdobný kwětowánjm
Tenkým podsazený flanelem z tenkého i cagku
Poslala gsem; geť stár a wetech, giž pak z mody wy

Než na to wýborný usmáw se otec prawil, a řka:
Pozbudu předce nerád toho mého županku ze cagku
Látka to indická, takowé zase dostati nelze.
Prawda! že gsem nenosil geg wjc. Teď člowěk aby w
We swrchnjku chodil neb w pekeši, kamkoli wygde,
A w botě weždy; magj wýhost pantofle i čapka.

Eyhle! tu řekla panj, wracugj se lidé zase na zpě
Genž taženj ubohému se djwali; giž ge konec snad.
Pohleď, gak zaprášeni gsau, gak twáře se gim rdj
W rozpalu! každý pak šátkem s čela pot si utjrá.
Toť bych pro takowé odřekla se w horku diwadlo
Trpěť a gjť! wěru, mám na powjdánj toho dosti.

A s powahau zas takto otec gj odwece správný:
Čas takowý ke žnjm takowým se ne často hodjwá,
I přiwezemť obilj tak, gak seno giž se přiwezlo,
Za sucha; gasnoť gest, po celém nebi nikde mračjn
A chládkem wěge ljbezným od wýchodu wětřjk,
Na stálé počasj! Žjto přezrálo skorem giž;
Dá-li to bůh zjtra, hned z úswity, počneme žatwu.

Tak kdy mluwil, wůkol se zatjm wšudy zástupy lids
Zmáhaly, gežto po náměstj w tu chwjli domůw šly.
Nawracowal se také na zpátek s dcerkami swými
Zámožný saused, ze druhé strany rychle gedaucj
K swému nowému domu, prwnj mezi kupči we měst
W swém woze otwořeném, genž w Landawě sličně dě
byl.
Ulice obžiwly; i bylоť městečko to lidné,
Fabrik tam wšelikých gako obchodu pjleno snažně.

Tak bylo gest sedělo w průgezdě dwé to dowěrné
Nad gdaucjm kochagjc se lidem propowědmi mnohými.
K posledu hospodyně důstogná takto prawj, řkauc:
Eyhle, přicházj k nám kazatel, s njm gde spolu saused
Ljkárnjk: tito nám powědj wše, cožkoli wenku
Spatřili, a čemu djwati se nehrubě ge mjlo.

Wljdně nynj dwa ti přišli a pozdrawenj dali páru,
K nim pak na dřewěné lawice w průgezdu si sedli,
Prach s obuwi třepagjce a šátkem chlad si wanauce.
Tu kdy se pozdrawili wesměs, prwnj se mluwiť gal
Ljkárnjk, a takto prawil, bez mála mrzut gsa:
Tak wěru gest člowěk! a geden ge druhého ne lepšj;
Zewluge rád, třeba neštěstj bližnjho-li potká!
Wšecko se na plápol djwat hrne, škodně horaucj,
Wšecko na odsauzence, chudinku, kdy k poprawě na smrt
Geg útrpně wedau. I chodj dobrých by wyhnancůw
Bjdu widěl každý, nemnjc, že snad ho podobný
Potkati může osud buď w ten čas, buďto budaucně.
K neztrpenj lehkost ta; a předc gest člowěku wlastnj.

Odpowěděl mu farář na to wýborný a rozumný,
Ozdoba byl on města, ginoch gsa bljžegi mužstwj,
Ten znal dobře žiwot, znal potřebu posluchačůw swých,
Wýtečnau i božjch pjsem cenu auplně cjtil,
Genžto osud lidu odsloňugj i tagnotu mysli;
Neylepšj z swětských wědomá gemu též byla pjsma.
Tento prawil: nehanjm, ge-li bez škody, podnětu nikdy,
Člowěku gegž koliwěk dobrá dala přjroda máti;
Neb seč ne wždy rozum můž byť, s to častěgi bywá
Náklonnost takowá šťastná neobranně pudjcj.
Byť zwědawost popudem nepowábila člowěka mocným,
Zdaliž by on zkusil-li by on, swětskými gaké mezi wěcmi
Srownánj krásné? Neb má prw tauhu nowosti,
A potom ustawnau prohljdá k prospěchu pjlj,
Wšéz dobra hledj, odkudž hodnost mu a wzáctnost.

Lehká průwodčjm mysl gest mu z mládi radostným,
Gežto nebezpečnost skrýwá gemu, zdráwě a rychle
Gizwy bolesti mařj, gakž gj bylo gedno minauti.
Chwalnýť arci to muž, gemuž um se we wěku dalšjm
Rozwážný napotom z weselé té rozwine mysli,
Genž w štěstj gako w neštěstj děge snažně a wraucně
Od něho powstáwá pak i dobro, i náhrada ztráty.

Wljdně panj tu netrpěliwá hned počne domácj:
Řekněte nám, což gste widěli, to slyšeť chceme rádi.

Z těžka, prawil na to ljkárnjk, důkladně se ozwaw,
Tak brzy rozweseljm se po tom, co mi zřjť se událo.
I kdo přerozmanitau wyprawiť mocen auplně bjdu!
Giž zdálj uwidjno ge prach, než geště do luk gsme
Došli; neboť tu táhlo se gich se pahorku k pahorku
Nepřehlédnutedlně, a málo i poznati možno.
Kdyžť ale přes dolinu přjčné gsme cesty dostihli,
Tuť weliká byla tjseň a daw i chůze i wozby.
Geště widěť nebohých bylo žel tudy mjgeti dosti,
Poznať i mohl každý, co bolestná autěku trpkost,
I co radost citu, když se žiwot tak kwapně zachránj.
Smutno na nábyteček pohleděť bylo tak mnoholičný,
Gegž blahozásobený dům ukrýwá, a gemužto
Swá domu pán správný přjhodná mjsta wykázal
W potřebu předhotowiw; wše ge w potřebu, wšec
k užitku.
Na wšelikých kolesách a wozjch teď wšecko to wézti
Různo widěť složené, a widěť wše w autěku náhlém.
Skřinka na sjtku ležj, wlněná opět tuto haunё;
W maučné djži poduška, tu zas na zrcadle ge plachta
Ach! a nebezpečnost, gako nám, bude dwadceti let
Tenkrát w ohni se dálo, paměť wši člowěku béře,
Žeť se chytá chatrnůstek, a pak, co drahého, nechá
Tak tu také pečugjce lidé nepowážliwě wezli
Chátru wěcj, dobytek pro nemnoho obtěžugjce:

stará osudj a bečky, posádku i kurnjk.
ůsob takowý ženy s dětmi tu wláčely uzly,
a putny nesauc, diw dýchaly, s wěcmi lichými;
ledujmť člowěk, co swého, se bezděky laučj.
jest po prašné putowal ten daw lidu cestě,
v nepořádku a zmatku. Geden s slabšjmi howádky
legi chtěl, a snažně druhý pospjchati pjlil.
e tu křik od djtek a žen, genž přišly do těsna,
aj tu i tamto howad, mezi tjm skolenj psů,
ek churawých a starých, co u wýši na těžkém
uěném woze na peřinách klátjce se wezli.
ak wyšinulé obwýšné do krage cesty
kolo škřehotem, i swrh' do přjkopu wůz se
opený, a zwahem dalekým se pořjtilo lidstwo,
omným křičenjm až do pole, předc ale šťastně.
gi truhly hrkem se wyřjtily bljž wozu padnauc.
do padať ge widěl, wěru, toť tu chwjli nadál se
wáhau skřjnj a polic na padrť ge nalezti.
ležel wůz rozkotaný, a nikdo nebyl, by
l; gdauce gedauce druzj mimo mjgeli spěšně,
be gedno pamětliwi a zachwáceni praudem.
ispjšili tam, a nalezli churawce a starce,
doma trudně žiwot trwagjcj by w loži nesli,
omené na zemi wzdychagjcj a bědugjcj.
du slunce a pod chumelem prachu, diw že nezalkli.

na to hospodský autrpně a lidsky se ozwal:
ak nagde a občerstwj nebohé lidi Herman.
ch nechci widěť, mně zřjť na žalost ge bolestno.
prwnj zpráwau tak welké pohnuti bjdy
i my hřiwničku honem gim z nadbytu, aspoň
několik by okřálo; samým pak ulehčeno nám gest.
de o smutném nemluwme tom obrazu wjce,
trach welmi brzo wlaudj na srdce se lidská
iwjcj se mně wjc, než pohroma, péče.
ěte pak do domu k nám dálegi, do chladu gjzby,

Tam nikdá neswjtj slunce, neprohřege wedro
Zeď silnau; a maminka nalit nám půgde butelku
Ze tři a osmidesátého, by ty trampoty zašly.
Nelze tu pjti, hučj okolo skleniček tudy mauchy.
Wešli do gjzby potom, radugjce wšickni se chládku.

Pečliwě matka hned wýborné wjno a čisté
W láhewce hlazené gim nesla na tácu na lesklém
S řjmany názelenými; prawéť to čjše na rénské! —
Takto sedjc to tré obkljčilo leskawohladkau,
Okrauhlau a hnědau tabuli, s silnými trnožmi.
Cinkaly hospodského tudjž a farářowy sklenky;
Gedno třetj, zamyšlen gsa, nepohnutě geště držel sw
Wyzwal hospodský tak geg slowy přjwětiwými:

Pjme tedy z wesela, pane sausede! geště milostně
Chránil neštěstj nás bůh, i budaucně ochránj.
Neb kdo neuznáwá, bůh od hrozného že ohně,
Gjmž nás tak tuze potrestal, teď wždycky těšil nás,
Wždycky chowal neginak než gakž oko we hlawě člow
Pilně chowá stkwostné, nad wšecky mu audy milegšj.
Zdaž-li by nás napotom nechránil a nám nepomáhal?
Neb teprwé, co může, w nebezpečnosti ge widno.
Město-li to zdárné, gež teď skrz měšťany pilné
Ledwa dobyl z popela, a gemužto i hogně požehnal,
Zas by hubiť měl, a wšecku w niweč obrátiti snažnost

Wljdné farář na to wýborný a laskawě řeknul:
Stále trweyte u wjře a tak smýšlegte i stále;
Toť w štěstj bezpečna činj i rozumna, we strasti
Neykraššj potěchu dáwá i nádčge sladkost.

Odpowěděl zase hospodský rozwážně a mužně:
Ó, kolikrát s podiwem wjtal gsem Rénowy praudy,
Když k němu opět gsem se po obchodu gezdě přiblj

Ѵždycky mi byl weliký, a ducha wždy i smysly mi na-
dchnul;.

Ѵšak se domysliti nelze bylo, by libý geho zábřeh
táti se měl hrázj tak rychle drzjm proti Frankům,
bbhágnau široký wýmol geho býti překážkau.
ak hle přjroda nás, tak nás i našinci udatnj
braňugj, tak Pán; i kdož by bláznowě zaufal?
mdleni giž gsau walčitelé, wše k mjru se chýlj.
éž by také, kdy ta žádaucj se konať bude slawnost,
chrámu našem, a zwon zahučj i warhany hlasně,
hlučná wznešené Te deum nám zwěstuge trauba, —
éž by také Herman můg důstogný pane před wás
ozmyslný staupil se swau k oltáři newěstau.
šťastné radowánky, budaucj w končině každé,
mně hodem napotom staly mé se radosti domácj!
Ѵšak přenerad to widjm, že mi tak ten mládec ochotně
Ѵždy po domácku se má, z domu pak rozwláčně a těžce.
Málo chuti w něm gest, by se předc mezi lidmi ukázal,
ož pak wjc, štjtj wšeho on se s děwčaty spolku,
weselých tanců, gimž každá ráda ge mládež.

Řekl a poslauchal. Uslyšán opodál ge konj dus,
a se gewil dupotem, uslyšán i rachot ge kočáru,
enž přiwaliw se klopotně nynj w průgezdu zahřjmal.

TERPSICHORE.

HERMAN.

Když sličněspanilý teď syn do swětnice staupil,
ohlédal naň okem kazatel za chwjli přebystrým,
ozorowal geho gednánj i způsobu wšecku
šaumatele smyslem, genž snadno z ohledu hádá;
ak usmáw se prawil gemu tak slowy důwěřiwými:
ŝowěčo, wyť se měnjte celý! té mysli ochotné

Wás newiděl gsem geště, ni té we twáři žiwosti.
Čjl a wesel gest powrat wáš; znamenám, dary že gstc
Rozdjlel nuzným, a dostal u nich požehnánj.

A poklidně na to slowy odwece syn zmužilými:
Chwalně-li gsem gednal, to newjm; ale srdce na prost
Tak mi dělať welelo, gako teď tuto zauplna djm wám:
Dlauho, matinko, přebjraly wy hledagjc a woljce
Zdlauha weteš; a také uzljk gen pozdě hotow byl,
Wjno na wůz i piwo přjliš se pečliwě kladlo.
Když posléz gsem z brány wygew se na silnici dostal,
Měšťanstwo zpátkem se přibjralo s dětmi mnohými
I s ženami mně wstřjc; giž dál byli wystěhowanci.
Spěšně počjnage sobě i gel gsem k wesnici rychle,
Kdežto, powjdali mi, že magj dnes oddech a nocleh.
A kdy po silnici tamto nowé tak swau gedu cestau,
Wůz mi zočiť se udá, z kmenowj notného dělán byl;
Dwa wysocj wolowé a statnj geg byli táhli,
Podlé nich šwárná pospěšně kráčela djwka
Podlaužným sprawugjcj prutem ta dobytčata walná,
Zdržowala i pobádala ge, i správně ge wedla.
Když mne tu pak zahljdla přigjžděti, staupila mjrně
Bljž ke koňům a řekla: Ne tak nám býwalo weždy
K nářeku, gak dnes nás na cestách těchto widjte.
Geště nenj můg zwyk na cizjm bych žádala dárku,
Gegž on často nerad dá, by zhostil se chudého.
Nauze mluwiť gednak mě doháuj. Zde hle na slámě
Slehši nedáwno, ležj bohatá magitelkyně statku,
Gižto s tjm potahem gsem gá wychwátla těhotnau.
Zdlaužegi následugem; stjžjť odnesla žiwot swůg.
Teď tu držj na rukau ubohé zrozeňátko nažjčké;
A gen málo budau na pomoc moci dáti našinci,
Byť pak i w neybližšj gsme wesnici, oddechu mjstě,
Našli ge, ač že bogjm se, že giž gsau odgeli dále.
Máte-li snad, čeho netřeba wám od plátna, a gestli
Tu gste toho z okolj, poudělte milostiwě nuzným.

ma; tehdy zdwjhla mdlá od slámy se zhůru
lěka a na mne wzjrala; gá ale řekl gsem:
rdě lidem dobrým duch často wnuká to nebeský,
gegich co bratry čeká, byli bjdy čitedlni;
ni, tu hle, matinka dala giž w předcitu této
waňj uzljk, by nahá se přikryla nauze.
aw pak uzel wyndám i ochotně podám gj
adlo s košilj, a župan spolu otce milého.
dať mi, radostně prawjc: Newěřj tomu šťastný,
lěgj posawad w swětě zázraky; w bjdě genom znáť
ky Hospodina dobré k dobrému wedaucj
y. Co skrze wás děge nám, děge wám to samotným.
otěchau omaká wšeliké omladnice plátno,
ale pod županem z flanelu podšjwku měkaunkau.
e, prawj gj panna, ku wesnici, kamžto obec giž
ı, a kdež odpočinauc dnes zůstati hodlá;
iprawjm rychle wěci děcké wšecky na prosto.
wila mne zase, a wzdáwala djky srdečné
ěj woly; wůz šel ku předu. Gá ale geště
s dljm a držjm koně; přišla na srdce mi rozpáč
spěšnými měl bych do wesnice koňmi
tam lidu gjdla, či té hned djwčině wšecko
mé, by to ostatnjm rozdjlela maudře.
ljm se tudjž w swém srdci a lehko pogewšj
wozem dostihnu gi skůro, a rychle prawjm gj:
djwko, ne gedno samého mi nandala plátna
ıa wůz, by nahá z ruky mé přiodjla se nauze,
gjdla dala k tomu též a nápoge čerstwé.
ho we woznj u mne zde w truhlici dosti.
úmysl mám i také dáť tobě ty dárky
ı ruku, tak wyplnjm mi daný neylépegi rozkaz;
lěljš gich s rozmyslem, mne by náhoda wedla.
zas na to djwka: I rozdám snažně a wěrně
ty dárky; kdo neychudšj, tenť okřege gjmi.
wila. I otewru tudjž gá truhlici woznj,
ge uzeniny těžké a wyndage pecny,

I piwa láhwe a wjna, i dám gj wšecko na prosto,
Rád bych byl dal wjc, ale giž byla truhlice prázdná.
To wše k nohaum naložjc omladnici odgede djwka
Dálegi: gá zase k městu podám rychlými se koňmi.

Hned gak byl dokonal Herman, gme se takto howorný
Saused řjci, a dj: Ó šťastný, kdožkoli w ty dny
Autěku a zmatenj we swém domu žiw ge samotný,
A k boku manželka mu nepřilnula teskliwě s dětmi!
Šťastna se teď cjtjm; gá dnes bych pro mnoho nechtěl
Otcem slauti a o druži být a o djtky starostliw.
Giž gsem též pomněl sám často na autěk, a wšecko
Což lepšjho složil, i řetěz i staré ty penjze
Od mé matky nebožky; nenjť nic geště prodáno.
Zůstalo byť owšem mnoho zpátky, co těžko se gedná.
I bylinek těch a shledaných wšesnažně kořjnků
Bych přenerad pozbyl, třeba žeť cena gich ge newelká.
Zůstane-li wšak prowjzor doma, gá směle půgdu.
Když zachowám hotowost a sám sebe, tuť wše, co mého,
Gest zachowáno; geden člowěk neysnadněgi ugde.

Sausede, odpowěděl na to zas důkladně mu Herman:
Nesmýšljm nikoliw gako wy, ani tu mluwu chwáljm.
Důstogný-li to muž, kdo w neštěstj gako štěstj
Gen sebe sám wždy hledj, se ginými neuměge zdjleť
Žel a radost, a nenj od srdce mu pohnutu býti?
Gá dnes radše bych ustanowil než gindy ženiť se.
Ochranného mnohá má teď muže potřebu djwka
Dobrá, má ženy muž weselé, když strast mu nastáwá.

Usmjwawě otec na to dj gemu: Tak tě slyšjm rád!
Tak maudrých gsi mi slow prohodil do dneška přemálo

Wegde wšak dobrá w tom hned gemu do mluwy matka
Ba prawduť synu djš; my staršj w tom dali přjklad.
Neb dwa my, gá i otec weselých gsme se newzali we dnech

Nás doba přesmutná manželskau slaučila wazbau.
Pondělnjm gitrem — wjm dobře to, práwě že před tjm
Byl ten oheň hrozný, co w popel naše město obrátil —
Dwadceti již tomu let; neděle gak dnes byla tehdáš,
Parný čas, náramně suchý, wody nemnoho w městě.
Wšecken lid, we swátečnjm se procházege šatstwu,
Na wsi zašel po pitj sem tam do hospod a mlýnů.
I wznjtj tu oheň se na konci města, a zážeh
Ulice rychle chytil, powětřj sám plodě sobě;
I hořelyť stodoly s obiljm po žatwě přehogným,
Ulice pak hořely s náměstjm; k posledu otcůw
Dům lehnul popelem, popelem lehl tento také zde.
Málo genom zachráněno. Noc tu na aupoře gá gsem
Smutnau před městem byla tráwila, truhly, podušky
W stráži magjc; předc k posledu usnu, a pak kdy mě ráno
Chlad probudj, genžto před wzešjm slunce padáwá,
Dým uwidjm, žeřawj, zdi zpustlé stáť a komjny.
Sewřeno srdce moge; wšak když wycházelo slunce
Pěkněgi než gindá, tu nowau čil odwahu duch můg.
I seberauc se běžjm. Bylo, gak by dohánělo zřjť mne
Pohořeliště domu, a gestli mi zůstaly sljpky
Přemilené; nebo geště bylať gsem mysli dětinské.
Když tak přes zbořeniště domu a dworce polézám
Geště se kauřjcjch, a widjm tu spaustu obydlj,
Se strany přigda druhé prohlédals pohořeliště,
Kůň ti zařjcen w chljwě, na něm byly geště tlegjcj
Klády a rum, howada wšak nikdež nelze nagjti.
Tak gsme stáli my, gá zde, ty tam, rozpáčně a smutně.
Rozbořenať byla zeď, naše genž oddjlela dworce.
A kdy stogjme, tu ty mne potom za rukus gal a řeknul:
Což tu Liduško děláš? gdi pryč! nohy sobě popáljš;
Geště ge sut horký, silněgšj mé boty smahnau.
Pak gsi potom pozdwih' mne a odnesl do dwora sem k wám.
Geště tu wyklenutý průgezd domu státi pozůstal,
Gak tu stogj dosawad; toť ze wšeho zůstalo gedno.
Zdeť pod njm posadil gsi mě, ljbage, bránila gsem se,

Ty wšak laskawě gsi mně prawil slowy znamenitými:
Ay dům nám pohořel. Zůstaň tu, pomoz mi ho stawěť,
Pak zase gá pomohu stawěť za to rodičelům twým.
Gá ti wšak nerozuměla, až pak k otci gsi matku
Poslal, a smlauwa na kwap weselé byla zawřena swatby.
Geště polaushořelé podnes mám w paměti kládj,
Geště widjm spanilé tenkrát to slunce wycházeť;
Dal mi onen byl manžela den, časowé dali prwnj
Tehdegšj pusté té zkázy porod mi mladosti.
A proto tě chwáljm, můg Hermane, w důwěře čisté
Žeť mysljš na družku i ty w dobu, gak tato, smutnau,
A smjš namlauwať si we wogně a na zbořeništi.

Odpowěděl na to rychle otec, a čjle prawil řka:
Tak smýšleť gest chwalno, a wšecko ge prawda, matinko,
Cos tuto wyprawila; w ten spůsob wšecko se dálo.
Wšakť ale lép gest lép. Nebo ne každého to potká,
Swau by začjti musel z prwu žiwnost wšecku a bytnost.
Neb gako my a ginj se nemá tak trápiti každý.
Ó šťastný, komu matka otec swůg zůstawugj dům
Giž blahozásobený, a gegž on zdárně wykrásj!
Wšecko počátkem těžko, a neytěžšj z wšeho žiwnost.
Rozmanité člowěk má potřeby, wšecko ge denně
Dražšj; wiz tedy on, by peněz wjc sobě wyzjskal.
Tak gá náděgi mám w tebe Hermane, žeť mi co neydřjw
Twá do domu s pěkným se wěnem newěsta wynagde;
Muž statný též zámožné, mnjm, djwky hoden gest.
Wděk to také býwá, když s žádaucj spolu ženkau
W nůšjch a truhlách požitečný dogde tě přjnos.
Darmo nenj to, že naspořugjc skrze let mnoho matka
Pro dceru plátno chowá z bytedlné přjze a tenké;
Darmo nenj, že střjbro dadj gj kmotry u poctě,
Do spořitelny otec wzácné klade ze zlata mince;
Slušněť má gednau takowými statky a dárky
Obweseliť mládence, giž on si přede wšemi wybral.
Geště i wjce powjm, gak býwá žence to mjlo

w kuchyni s wlastnjm orudjm i w gjzbě se pozná,
g w ložnici má, i swůg má na stole ústrog.
ych gen se wěnem bohatým newěstu uhljdal;
asné předc muž gen k posledu lehce si wáží,
inkáku gi má, že co služka se přibrala s uzlem.
.e wždy křiw muž; wraucj doba lásky pomjgj.
owal bys, Hermane můg, i ty welmi starost mau,
ie bys do domu brzo newěstičku přiwedl mi
tu ze sausedstwa z domu na proti tam zeleného,
ť muž ten gest, a obchod i fabriky geg wždy
gjho činj; nebo kdež by kupec newyzjskal?
ery gen tam gsau, a těch bude wšecko bohatstwj.
sna neystaršj z nich wjm že ge; než tu druhau lze
etj posawad dostať, ač snad ne na dlauze.
ch byl gako ty, toť bych do nynjčka newáhal
to děwče wzjť, gako odnesl gá si matinku.

a ta úsilná syn tak slowa otcowi mjrně:
wdě to byl, gak wáš, můg úmysl, gednu tu djwku
owu si wzjti. I myť byli pospolu rostli,
a náměstj u studnice w době předešlé,
i gsem zastal gich před chlapců diwokostj.
tak dáwno to gest, i držj se děwčata wětšj
ledu slušně doma, plaššjch warugjce se hřjček.
že gsau zwedeny, toť gisto ge; často i gá gsem
mosti staré dle wašj tam wůle chodjwal.
wšak radowať se w gich neudálo mi spolku.
něgakau měly do mne hanu, tu mně bylo snášeť,
dlauhý že kabát gest můg, hned barwa že sprostá,
hrubé, hlawy přiholenj gako kadeře špatné.
ledu gsem též úmysl měl zárpwně se fintiť
bčjky, co wždycky magj tam w neděli schůzky,
enj polohedbáwným tjm w ljtě capartem.
to gsem wšak záhy widěl, za blázna že byl gsem.
ražen cit můg i hrdost; než hlauběgi to mne
lelo, když úmysl můg tak neznaly dobrý,

K nim chowaný wůbec, k neymladšj zwláštnégi Mince.
Byl gsem o welkonoci tam u nich naposledy geště
W tom we kabátu nowém, co wisj teď w armaře hornj,
Oblečen a kadeřen cele byw gako tam ti gonáci.
Wegdu, i chechtaly se; gá wšak toho na sebe newztáh'.
Minka, ta hrála klawjr, a otec poslauchage zpjwať
Swých dcerušek byl tam w swé práwě libostce a wůli.
Ledačemus nerozuměl gsem, co w těch bylo pjsnjch;
Gednak zhusta Pamjnu slyšet bylo, zhusta Tamjna.
Gá chtěl předce také prohodiť něco! Gak byly w konci,
Táži se w textu lecos, a po těch Pamjně, Tamjnu.
Wšickni utichli, a se usmjwali; až tu otec dj:
Přjteli, prawda-li gest, on zná genom Adama, Ewu.
Nezdržel i hned nikdo se, nahlas djwky se smály,
Nahlas smáli se chlapci, starý sám za břicho bral se.
Gá pustil pro hanbu klobauk, oni wedli ty chechty
Wšickni pořád, gak dlauho potom zpjwáno a hráno.
Pak mrzutý s potupau gsem spěšně domůw se nawrátil.
W armaru skrýti kabát a kadeřky pobaurati prsty
Gal se, i ustanowil přes práh k nim wjce negjti.
Gá nechybil; pauháť gest w nich marnost a neláska,
A gmenugj, prý, až posawad mne geště Tamjno.

Odwece matka na to: I nemáš tak dlauho se horšiť
Hermane na ty děti, nebo gen děti gsau spolu wšechny.
Minkať gest dobrá, byla pak na tě laskawa wždycky;
Geště onehdá se ptala na tebe. Tuť by gsi měl wzjť!

Odwece syn rozpáčně: Newjm, proč tak tuze w mysli
Ta mrzutost mně tkwj, nechtěl bych wjc, kde celý swět,
Gi u klawjru widěť a gegjch poslauchati pjsnj.

Než popudil se otec, a tak slowy dj hněwiwými:
Špatné gsem dočekal se radosti! i toť byla wždycky
Má mluwa, kdys ke konjm a roljm gen ukazowal chuť
Co pacholek muže gedno dělá blahozásobeného.

To ty děláš, a otci zatjm gest bez syna býti,
An by se předc gemu ke cti také w měšťanstwu ukázal.
Záhyť hned prázdnau naděgj mne šálila matka,
Když mage čjsť a psáť a učiť se we škole, nikdy
Neprospěls co ginj, a seděl neyzadněgi wždycky.
Owšem! toť býwá, kdy k žádné neplane ke cti
W mysli ginoch, a nenj žádost w něm staupati wýše.
Ó, kdyby byl můg o mne otec, gako gá o tě, pečlil,
Do školy mě poslal daw učiť, gako gá tebe dal gsem,
Wjc, wěru, bych než hospodským byl u Lwa zlatého.

Wstaw na to syn mjrný, ke dweřům bljžil se mlčečky,
Zdlauha i bez šustu; wšak otec roznjcen i dále
Whlas mu ulál a wolal: Gen gdi! znám swéhlawo gá tě!
Gdi statku sprawowat napotom, ať netřeba láti;
Wšak nepomysli na to, snad by děwu někdy mi selskau
Za newěstu přiwedl opowážliwě do domu, traupa!
Dlauhoť giž gsem žiw, bych znal gak s lidmi zacházeť,
Znal wyhowěť pánům i panjm, aby wšickni odešli
Spokogenj, a znal se k cizjm gak mjti ochotně;
Wšak za to k posledu má i se ke mně druhdy newěsta
Tak zachowať, a za práce mnohé dáť náhradu sladkau;
Má mi také zahráť na klawjru, a z obywatelstwa
Neyhezčj kdo a neylepšj, rád u mne se scházeť,
Gak tamto w neděli u sauseda. Na kliku syn w tom
Lehce přitiskne a tak w tichu wen ze swětnice wygde.

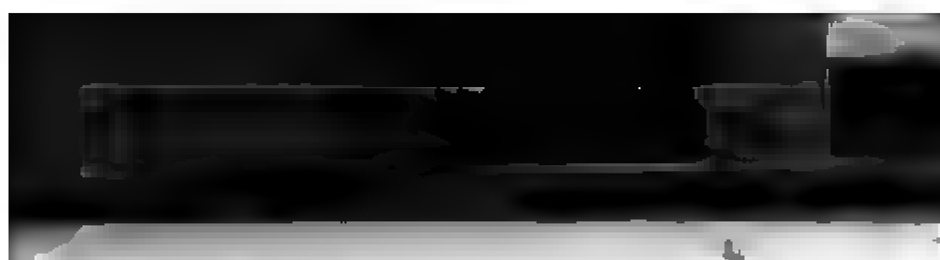
T H A L I A.

MĚŠŤANSTWO.

Taktoť byl wyhnul syn mjrný domluwě přjkré,
A wšak otec w takowém, co počal, dj způsobu dále:
Nelze, nemá-li toho člowěk, bude od něho wzjti;
Z těžka kdy wrancj naplnj se ta srdce mi žádost,

Byť syn otci se nepodobal, ale byl geho lepšj.
Toť byla by špatná domu spráwa i města, by každý
Gak zachowať tak i obnowowať gich wždycky nepjlil,
I lepšiť, gak čas to nčj neb gak cizozemstwo!
Mnedle, nenj co hřib člowěk, by z půdy wyrostal,
A kde wyrost, tu na mjstě také i hned zase ubnil!
Wždyť pak gest na domu hned znáť, kdo teď geho pánem
Rowně gak o městské lze ge u wchodu sauditi spráwě.
Kde wěže na zbořenj a zdi, kde přjkopy blátem
Zapěněny, kde i úlice gsau plny naskrze bláta,
Kde z dlaženj kámen se wytkne, a zůstane wytčen,
Kde hnige břewno, a dům na nowau přede podporu
dlauho
Bez platnosti čeká: špatná w tom spráwa ge mjstě.
Neb, leda žeť w přjklad bude řádu a čistoty wrchnost,
Snadnoť nešwárným měšťanstwo nawykne lenostem,
Tak gako žebrák swé odránce uwykne chodecké.
A proto gsem žádal, by někam se do swěta Herman
Skůro wydal, a widěl Straspurk aspoň nebo Frankfurt
A sličný Manheim, genž přjmo a pěkně stawjn gest.
Neb kdo ta města widěl weliká a čistě pořádná,
Ten krásiť bude též i malé swé město rodinné.
Nechwálj-li u nás přespolnjk oprawených bran
A wěže pěknobělé i kostela obnoweného?
Dlažbu také welebj i kryté wodu trauby wedaucj,
Rozdělené, gak zisk, gak bezpečnost toho žádá,
By, kdy wypukne oheň, gemu hned se brániti mohlo.
Zdaž to wšecko po tom hrozném neuwedlo se ohni?
Šestkrát nad stawenjm mage auřad pochwalu sobě
Zjskal gsem měšťan dobrých, ano djky srdečné.
Co smyslil, to i pilně konal gsem, k konci přiwáděl,
Když co počestnými neukončeno zůstalo mužmi.
Taktoť powstala chuť w každém a zmohla se radnjm.
Wšickni se teď snažugj, a nowau giž uzawřeno cestu
Stawěti, ježto by k silnici nás přibljžila walné.
Wšak toho gá se bogjm, že ne tak bude gednati mládež

Gedni, ti gen na strog marný a zábawu myslj;
Gsau i druzj, genž wždycky dřepj, peciwálci, za kamny.
Ay, takowý, se bogjm, mi že na wěky zůstane Herman.

Odwece dobrá hned na to choť i matka rozumná:
Wždycky gsi nesprawedliw k synu, otče, a takto zagisté
Dobra, gehožto hledáš, neymjň wyplnj se ti žádost.
Nelzeť nám dle swého dětj přewrátiti smyslu;
Tak, gak bůh nám dal, milowať ge a mjti musjme,
Co neylép ge chowať, pak nechť gak možno, dařj se.
Gsau dary rozličné, i každý má swoge wlastnj,
Gjmi těžj, a protož we swém gen způsobu každý
Gest dobr a šťasten. Nenechámť gá Hermanu láti,
Wjm, že hoden toho gest, gegž gednau dostane, statku;
Hospodařiť wýborně, sedláku i měšťanu za wzor
Gistě bude, w radě pak, předzwjdám, též ne poslednj.
Každý den wšak láť a haněť, tjm wšecku mu srdce
Odgjmáš bodrost, gako dnes učinils to chudince.
Řekla, i hned za synem ze swětnice w pospěchu wyšla,
Chtjc geg někde nalezti, a pak slowy láskyplnými
Chlácholiť; an syn wýborný plně zasluhowal to.

Opět otec dj s usmánjm, gak náhle odešla:
Předce podiwný lid ženy gsau, a práwě co děcka!
Wšecko to rádo dělá po swé ljbosti a wůli,
Wšak ge potom napořád gen chwal a gim se umjleg.
Wždy starodáwnj průpowěd předc zůstane prawdau:
Ten kráčj na zpět, kdož ku předu negde. I takť gest.

Odpowěděl na to ljkárnjk rozwážliwě: Rád to
Připauštjm, pane sausede, též i wždycky po lepšjm
Sám hledě, ač, nowo gsauc, snad gestliže nedraho přjliš
A wšak platno-li gest, kdy nemáš k tomu důkladu hogně,
Činným býť i wše chtjť lepšiti, wenku i u wnitř?
Obmezen až přjliš měšťan, gemu nelze dosjci
Dobra, kteréž i zná; wždy předce měšec geho slab gest,

Potřeba pak weliká; tak wždycky překážku nacházj.
Sám chtěl gsem wšelicos, než ale kdo nebál by se útra
Na změny přjlišné, teď zwlášť, an nikdo ne bezpeč!
Dáwno by giž můg dům w nowomodském byl krog smál se,
Dáwno w prostranném by se rozměru swjtila okna;
Wšak kdo po kupci to může dělať, genž, kromě bohatstwj
Má swé cesty, po nichž lepšj wěc dostati možno.
Gen pohleďme na dům, tam naproti, gak se wynášj
Nádherně w zeleném poli ta štukatúra bělostná!
Okna kterak, weliká co zrcadla; tabulmi se lesknau,
Ostatnj domy náměstské co we stjnu se temnj.
A předc nikde tu pěkněgšjch nestálo po ohni
Gak ljkárna u Angela, neb gak tento zlatý Lew.
Takť i celém w okolj má zahrada býwala slawná,
Každý, kdož tudy šel, djwal na žebráky kamenné
Skrz laťowj se rudé, i na ty trpasljky barewné.
Než, komu gsem w spanilé kdy naljwal geskyni káwu —
Arci stogj zaprášena teď, ba i odpoly w sutku —
Welmi se ten radowal nad swětlem barwitě lesklým
Pěknořadých skořepin. Zraky sám znalec oslepenými
Djwal se s podiwem na korály a krušce olowné.
W gjzbě se též s rowným podiwem djwáwali malbě.
W zahradě wystrogenj kde bawj se panjmi se páni,
Konci genom prstů kwjtj druži druh podadaucj.
Kdož by si gen toho teď powšimnul! Gá mrzutostj
Řjdko docházjm tam; teď má býť wšecko pochutné,
Gakž oni to gmenugj, bjlé lati, též i sedátka;
Wšecko ge prosto a hladko, ni řezby ni pozlacowánj
Nechtj wjc; neydráže cizj teď ze wšeho držjwj.
Nuž, byl bych powolen zgednať něco sobě nowého,
Pokračowať se časem, změňowať třeba častěgi swrchky;
Každý wšak se bogj neymenšjm hýbati řádem;
Neb kdo by pláci nynj dělnjkům byl w stawu dáti.
Ondyno přišla mi chuť, bych angela Michala gednau
Opět dal, genž mau ljkárnu mi wyznamenáwá,

iť, i se drakem u nohau mu se hrozně winaucjm;
wyrudlého nechám, gak gest; cena odstrašila mne.

E U T E R P E.

MATKA I SYN.

se rozhoworem mužowé pozabýwali. Matka
zatjm mileného hledat syna, předně na naspi
mu, kdež obyčegně sedal na sedadle kamenném.
nenalezši ho tam šla hned do konjrny se djwat,
li koně, spanilé hřebce, snad sám by poklijzel,
ta geš kaupiw do rukau žádnému nedáwal.
řený pacholek prawil: On do zahrady odšel.
wory prostranné oboge proběhla na rychlost,
dobytka minauc s pěkněsrubenými stodolmi
ila w sad k městským až hradbám se wztahugjcj,
a celý, radugjc se, že bugně wšecko tu rostlo.
ala tyčky, kteréž těžké podpjraly wětwj
uhowé a hrušek náklad ratolesti nesaucj;
la gdauc se zelj hausenky zduřmatělého;
odyněť správná nečinj kroku nikdy nadarmo.
y na krag dlauhé byla zahrady došla, kde lesnj
alo chladnjk lilium; nenalezla tu synka
ě gakož posawad nezhljdla ho w zahradě nikde;
ak wrátka genom byla přiwřena, gež za besjdkau
y byl obzwláštnj prolomil skrz hradbu obecnau
y proslawený měšťanský správce, gegich děd.
i suchý přjkop za městem přešla pohodlně,
winohrad blahoohrazený hned u cesty weřegné
šně wstaupal, powrchem ke slunci obrácen.
la též i na ten, nalitým radugjci se hroznům,
se pod hustým sotwjnko skrýwali listjm.
ředuj wysoké chlad stinný dáwaly odry,
o se po stupnjch. wystaupalo shůry kamenných;

Rozwěšený cinifál do wnitřku zřjti a muškát,
Podlé nich zwláštnj welikosti z čerwena modré,
Wše schwalně štěpené, hostům w zákusky budaucj;
Ostatnj ale wrch zmatkem kryly rozsazené kře
S menšjmi hrozny, z nichž chutné wjno pocházj.
Tak šla skrz winohrad radugjc podzimku se napřed
A slawnému času, w němž wes krag gásage wůkol
Zbjrá hrozny, a mest šlapaný we woznice wljwá.
Rozkošné wečer ohně planau a w šjři a dáli
Střelba hrochá; tak neypěkněgšj zbjrka slawj se.
Cjtila wšak nepokog, po dwogjm i trogjm kdy wolánj
Na syna sám se genom množený gj nawracel ohlas,
Genžto byl od městských se wěžj štěbetawě ozýwal.
Nikdy ho nehledalať; neb nikdá newzdalowal se
Od domu, leč by o tom gj řekl, aby negměla péče
Oň milugjcj máť, nebo náhody zlé se nebála.
Daufala geště ale, wždy že geg tu nalezne na cestě;
To proto, žeť dolnj gako hornj dwéřka winičná
Stála otewřena. Tehdy nynj se přes pole dále
Pustila, gežto plochau širokau pokrýwalo stráni.
Wždycky po wlastnj geště chodjc zemi, ráda i sjgi
Zřjť opět wlastnj a slawně se žjto wlagjcj,
Gežto celém po rolj we zlaté se koljbalo sjle.
Kráčela polmi pořád, kudy wedla gi stezka pomeznj,
Hrušku magjc na očjch welikau, kterážto na chlumci
Stála, poljm meznjk ke statku gegjmu patřjcjm.
Nikdo nemohl powědjť, kdo gi štjpil; w šjři a dáli
Zřjť gi bylo w okolj, owocem pak též byla slawná.
Pod nj se w polednách radowáwali obědu ženci,
Hljdali pak dobytek zde w hustém stjnu pasáci,
A z drnu i kamene zde hrubého stála sedátka.
Matka nemýlila se, zde seděl poklidně gegj syn;
Byl podepřen na loket, a do krage zjrati zdál se
Tam ke horám, a seděl mage pryč odwráceno ljce.
Zdlauha se přibljžjc ona lehce ho po pleci dotkla.
Rychle se obrì [illegible] slzy, an mu ronj se.

Máti milá! dj překwapený, napadáte mě náhle,
Utra slzy na ručesť mládec přeušlechtilocitný.
Gak synu? ty pláčeš? prawila s podiwem gemu matka,
Tak tebe gá neznám! toho gsem nespatřila nikdy!
Řekni, co tobě na srdci ležj? co sedjš tu samotný
Pod tauto hruškau? co z očj slzy tobě wyrážj?

W tom sebraw se ginoch k mateři swé takto se ozwal:
W prawdě, nemá ani srdce, a hruď měděná gemu gesti,
Ten kdo nynj honěného lidu těžkosti necjtj,
Ten w hlawě smyslu nemá, kdož gak swoge o blaho wlastnj
W těchto we dnech smutných, tak i o blaho wlasti nepečliw.
Co gsem dnes spatřil, co slyšel, to mi pohnulo srdce;
Teď pak gsem tu wyšel spanilý na krag se podjwat,
Genž před námi ležj plodné prostjrage chlumce.
Zjral gsem na zlaté obilj, ke snopům se klonjcj.
A stromu plod hogný, genž náplň owocnici wěštj.
Ach, ale gest bljzko nepřjtel! Nás wlny Rénské
Obhagugj gednak, wšak což wlny neb hory mocny
Hroznému proti národu, genž gako bauře se bljžj!
Nebť ze wšech konců wolagj oni starce i mládež;
Ku předu pak se walj násilně a nestrachugeť se
Ni smrti gich množstwj; za plukem pluk stále hrnau se.
Ach, našinec doma zůstati smj? a snad se nadjti
Žeť bude šťasten ugjť gediný wšezkáze hrozjcj?
Máti milá, to prawjm wám, mne dnešnjho mrzj dne,
Žeť gsem byl wymluwen, když k wogsku wybjrali ondy
Měšťany. Prawda, že gsem gediný syn, gest i magetnost
Nám weliká, i zagisté důležitá naše žiwnost.
Zdaž mi nenj wšak lépegi u předu odporowať tam
Na hranicjch, než zde očekáwati bjdu a chlapstwj.
Gistě to duch mně powjdá můg, a w utrobě prsnj
Odwaha we mně a tauha, abych gen pro blaho wlasti
Žiw gsa i umra giným dal hodný od sebe přjklad.
W prawdě, by wšecka našj se mládeže slaučila sjla

Na hranicjch, a to umluwená nepodať se cizincům,
Ó, gistoť, žeby nikdy nestaupili we spanilau zem,
Nikdy plodů našima před očma netráwili zemských,
Rozkazugjce mužům, ženy uchwacugjce a djwky.
Hleďte matinko, že we hlubokém mi uzawřeno srdci
Skůro a hned to činiť, co prawé se mi zdá i rozumné.
Ne wždy wolj ten neylepšj, kdo dlauho přemyšlel.
Hleďte, nenawrátjm gá wjce se giž k domu! Odsud
Cestau chci přjmau do města, a dáti wogjnům
Rámě a srdce swé, neydražšj wlasti na službu.
Nech pak řekne otec, žádná že snad ctimilownost
Těchto prsau mi neobžiwuge, i že wýše netaužjm!

Odtušila s powahau dobrá gemu máť a rozumná,
Tjše ronjc slzy, neb gj wůči přicházely snadno:
Ay, synu, což to w tobě a we twé dálo se mysli,
Žeť nemluwjš k swé matce, gakož gsi wždycky mluwjwal,
Přjmo a otwořeně, neprawjš, čeho twá duše žádá.
Gestli by někdo třetj tebe uslyšel, on by tě gistě
Chwálil, a úmysl twůg welebil nad mjru šlechetný,
Podwedený slowy twými a wýznamnými i řečmi.
Gá wšak gen tě hanjm, nebo hleď, gá lépegi znám tě.
Ukrýwáš swé srdce, giné cele máš ty myšlénky.
Wjm to zagisté, žeť tě buben newolá ani trauba,
Žeť nebažjš, w montuře by se před djwkami blýskal.
Twé powolánj gest, ač ty statný gsi a hodný,
Hospodařiť doma dobře a tjše zdělávati polnost.
Řekni mi upřjmně, k rozmyslu tě co k tomu wedlo?

Wážně prawil gj syn: Mýljte se máti, nenj den
Gak den. Dozráwá mládec w swé době ke mužstwj,
Lépe i dozráwá k skutkům w tichu, než w hluku šumném
Žiwobytj diwokého, kteréž ke zkáze ginostwu.
Gak koli tich gsem byl, niméně mi w útrobě srdce
Rostlo si zoškliwugjc wšeliké neprawosti a křiwdy,
A wěci dobře umjm smyslem rozeznáwati swětské.

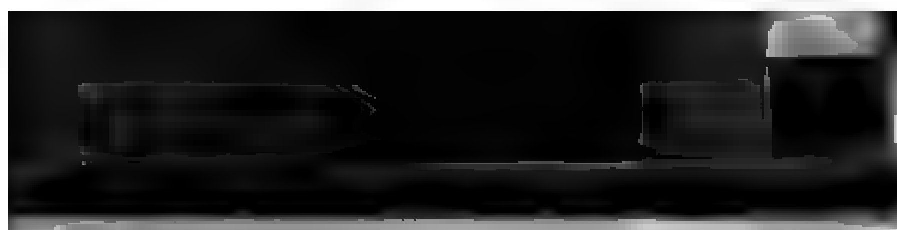
Práce také nohy mé i rámě posjlila mocně.
Wšecko to, cjtjm, prawda že gest, a na tom mohu státi.
Práwem předc mne, matinko, hanjte, a gste mne dopadly
Gen w půlprawdě, ano w polowičnjm přetwařowánj;
Neb, wyznám-li, nebezpečnost bljzká newolá mne
Z otcowského domu, ani mysl wysoká mne nabádá,
Bych pomocen byl wlasti, a stal se nepřjteli strašliw;
Gen pauhá slowa gsem mluwil a před wámi ukrýwať
Se snažowal swůg cit, gjmž mi w těle srdce se praučj.
Tak tedy nechte i wy mne matinko! že w utrobě marnau
Tauhu chowám, ať můg i žiwot mně marně pomjgj.
Neb gá dobře to wjm, že geden sám wždycky škodj si,
Když za giné se wydá, a každý k celku nepjlj.

Gen pokračug, tak řekla gemu na to matka rozumná.
Neywětšj gako neymenšj to wšecko mi wypraw.
Prudčjť gsau mužowé, gen wždycky ku posledu myslj,
Snadno i odwádj ge prudké z cesty překážka;
Než žena, tať schopněgšj gest prostředky nalezti,
Maudře okolku hledjc gak neylép cjle by došla.
Řekni mi wšecko tedy, proč tak náramně se pohnul
Gak tebe gsem nespatřila nikdy, a krew se ti baurj,
A proti wůli z očj walné slzy tobě hrnau se?

Tehdy ginoch dobrý oddal se bolesti a pláči,
Hlasně plakal na prsau swé matky a rozčilený řekl:
Prawda, že se mne dnes slowo otcowo dotklo bolestně,
An ho nezaslaužil gsem nikdá, dnes gako gindy,
Ctjť rodiče mně wždycky bylo neymjlegi. Nikdo
Maudřegšjm nezdál mi se nad ty a opatrněgšjm,
Genž mi žiwot dali a w temném čase wedli dětinstwa.
I mnoho spolnjkům při hrách gsem častěgi trpěl,
Když mně zlým skutkem mau dobrau zpláceli wůli;
Často i gim gsem rád aurážku i rány promjgel;
Gestli wšak kdy smáli se otcowi, anto we swátek
Slušně krokem wážným k domu z kostela byl se ubjral;

Smáli se pentli na čapce, aneb kwětnému župánku,
Gegž tak statně nosil, genž tepruwa dnes darowán byl:
Tehdy mi pěsť se strašně zatjnala; u wzteku hrozném
Řjtil gsem se na ně, a ge bil, si počjnage slepě,
Newěda kam, s krwawým že nosem tu bečjwali smělci,
Sotwa mohauce ugjť ukrutné šlápě a rázu.
Takto wyrostal gsem, ač přemnoho trpě od otce,
Genžto, na mjstě giných, byl mne slowy často nabjral,
Když mrzutostiplný w dům od sczenj se nawrátil,
Gá pak mjsto druhů geho falše a wády zažjwal.
Častoť wám mne ljto bylo, neb gsem mnoho snášel,
Dobrodinj rodičů w mysli ctě wždycky srdečně,
Statku přispářeti nám se stále wynasnažugjcjch,
Sobě na ugmu samým, aby gen děti gich měli wjce.
Než samo gen spořenj statků, aby pozdě požjwal,
Ach! nedělá štěstj, nedělá geho kůpa na kůpě,
Neb za polem pole, gakkoli gjm trata pěkně se končj.
Stárne otec, stárnau i s njm synowé den ode dne
Bez potěchy wšeliké dennj, we starosti o zjtřek.
Gen pohleďte matinko, a řekněte, gak spanile zde
Ljchy ležj bohaté, dole winnice, zahrady pěkné
Se stodolau chléwy, slična w pořádku magetnost!
Wšak zadu tam pozřjm-li na dům, kdež we hlawinách se
Nám to okénko gewj od mé tam na střeše gjzby,
I wzpomnjm-li na čas, kolikrát gsem lúny měsjčné
Ždál w noci, neb kolikrát rannjho slunce paprsků
We spánj gen málo hodin mage dosti posilku,
Ach, tu zdá mi se býť samotau gak swětnice, tak dwůr,
Zahrada i spanilé pole, genž ty chlumce pokrýwá,
Wšecko widj mi se pusto, neb ach, gá bez druže bydljm.

Tehdy mu odwece zas dobrá na to matka rozumně:
Wjc ty wésti, synu, druž w ložnici sobě nežádáš,
Twá aby noc pěknau žiwota stala tobě se půlj,
Wolněgi pak dennj i wlastněgi práci konáwal,
Nežli otec žádá to i máť. Domlauwali my gsme

bě, ... nutkali skůro tě, bys newěstu si wybral.
wšak známo mi gest, a nynj mi to srdce powjdá,
estli nepřigde prawá doba člowěku, gestli na době
wka prawá neukáže se, zůstane w dáli wybjrka,
ywjc pak tu činj, neprawau snad wybrati, bázeň.
um-li ti řjci, synu, gak myslјm, tys wywolil giž,
ěb gsi na srdci raněn, citliw, než gindy, gsi wjce.
owna to řekni genom, neb giž to prawj mně i duch můg:
umto u wyhnanstwj gest djwka ta, giž wywolil gsi.

Máti milá, řekly gste! prawil na to žiwě gegj syn,
est ona to! druži gestli domů gi nemožno přiwesti
eště dnes, odtáhne-li, a snad na wěky zmizne
álečném w změtenj a smutném se stěhowánj,
armo, matinko, potom bohatá mi dařj se magetnost
řed zraky; úrodná gsau darmo mi léta budaucj,
a zwyklý bude dům mně i zahrada odporowať se,
ch, ani matčina láska nemůž potěšiť mne hubence.
ozwazugeť wše wazby giné tam kde swoge wáže
áska, to gá cjtjm, negenom pak djwka opauštj
tce i matku swau, za mužem když pogde newěsta,
owně i tak mládec nedbá wjc otce a matky,
ryč když swau milenau uzřj odcházeti djwku.
už tedy, kam wede zaufánj, tam deyte mi gjti.
eb slowa wyřkl otec rozsudná; dům geho býť mým
Vjce nemůže domem, kdy milau onu djwku wylaučj.
iižto domů gediné gá ze wšech wésti si žádám.

Odwece pak na ručesť gemu máť dobrá i rozumná:
ředc gako skály stogj dwa mužj pak naproti sobě!
rputný a hrdý druh ke druhu nechce se bljžiť,
i k dobrému slowu gazykem sám dřjwegi hnauti.
eště, prawjm ti synu, w mém gest žiwa náděge srdci,
eť gi otec zasnaubj, gestli že dobra i hodna,
echť chuda, gakkoli on se chudé rozhodně byl odřekl.

Neb mnoho někdy mluwj we swém on způsobu prudkém
Což nikdá neplnj, a co nechtěl, pak to připauštj.
Wšak žádá dobrého slowa, toho žádati pak smj,
Neb ge otec! Též wjm, že hněw geho skůro po gjdle
Prudčegi když howořj a cizj myšlénky zamjtá,
Neznamená mnoho; wjno budj w něm weškeru mocno
Násilného wřenj, a nedá gemu důwodu šetřiť
Gegžto ginj pronesau, i slyšjť sebe gen wždy samého;
A wšak přibljžj se wečer, geho rozmluwy hlasné
S přátely, konce zatjm se dostřjdawše, umlknau.
Dobrotiwěgšj gest wjm, když mine podnapilost geg,
Pak též křiwdu giným činěnau on žiwě pocjtj.
Pogď! osmělme se hned, se chutj co se počne, dařj se
Potřeba nám přátel tam pospolu geště sedjcjch,
Důstogný pak nám obzwláště pomůže duchownjk.

Tak prawila w rychlosti a táhla, wstawši se sjdla,
Též syna, genž wolně sledowal. Pak sestupugjce
Co předsewzali, teď wážnau rozgjmali myslj.

P O L Y H Y M N I A.

S W Ě T O O B Č A N É.

Třj oni po hromadě seděli wždy geště mluwjce,
Ljkárnjk a farař u hospodského ode Lwa.
Wždyckyť pak rozmlauwanj to samé bylo geště,
Důkazy an sem a tam na wše strany dlauho se wedly.
Tehdy duchownj pan tak řekl ušlechtilomyslně:
Odporowať wam nechci, i wjm, že stati o lepšj
Člowěku přjslušno: wšak w prawdě stale po wyššjm
On dychtj, co widět: nowot aspoň stale pilen gest.
Negděte wšak daleko přjliš! nebo k těmto citům nám,
Štjpila přjroda chuť při starem zůstawati wěrně,
I z toho mjti radost, čemu každý dlauho přiwyknul.

w každý, když přirozený a rozumný.
ě člowěk žádosti, a potřebu skrownau.
ık osud omezen, gsau též dny krátky smrtedlných.
anjm muže, genž neklidně a činně, proháněn,
nořj hlubokých i wše swěta dráhy progjždj,
ıjk pilný, a těšj nabytému se zisku,
kolem něho se hromadj i kolem geho rodných;
e ten mi také welewzácen, genžto pokogný
j zděděná měšťan kroky půlka tichými.
ba rozličná gemu káže, dělá role on swé
rok neměnj mu se půda, a newztahuge strom
haluz k nebi teď sazený, kwěty hogně okrášen,
ısj on trpěliwost, a mjti i čistý
ıtegný a pokogný smysl a rozum blahopřjmý.
n málo semen swěřuge zemi, matce žiwjcj,
nom zwjřat wychowáwá s rozmnožowánjm,
an gediný sám wládne celau geho myslj.
gest, komu tak sprawené dala přjroda srdce,
wšecky krmj. A měšťanu města malého
terýž polnj s městskau zná laučiti žiwnost.
ý nádaw geg gak wesnjka netjžj,
hožádostných měšťan též nehněte péče,
nádherném a skwostném, málo mohauce,
genom dychtj, ženy pak gich zwláště a dcerky.
ık mjrnau synowu blahoslawte wy snažnost,
wywolj on sobě, stegně mysljcj.

ıwil. Se synem tu pogednau wstaupila matka,
ı přiwedauc a před chotě postawugjci.
gak často my dwa howořjwali o dni,
ıtný nám měl swjtati, an by konečně
potěšil, manželku sobě woliwšj.
n rozmýšleli, hned to, hned ono děwče
htěgjce gemu, w rozmluwě rodické.
tal ten den, nebe teď mu newěstu
lo, rozhodlalo teď se mu srdce.

Myť tenkrát řjkáwali wždycky, nech ať wywolj sám.
Zdaž gsi nežádal geště prwé, aby bodře a žiwě
Lásku k djwce počil? Doba, gjž gsme žádali, přišla.
On gi počil, ba i giž wywolil, rozhodna se mužně:
Djwka ona hle to gest, ta cizj, co ho potkala ráno.
Dey mu gi, anto ginak se zařjká choť kdy pogjti.

Řekl pak syn: Mûg otče, tu deyte mi! Čisto a gisto
Mého to srdce bylo zwolenj; bude wám dcera hodná.

Nepromluwil nic otec. Wywstal pak rychle duchowı
A slowo takto přegal: Gediný gen gesti oka mžik,
Genž žiwot ustanowj i celé zde člowěka štěstj.
Neb po radě dlauhé předc každý rozmysl gest gen
Skutkem okamžiku, gen maudrý uchopj se prawého.
Wždycky nebezpečnoť w wolenj ono neb toto wedlé
Rozwažowať na změť citu. Čist gest Herman, i znám geg
Z mládi po tom neb onom ruky newztahowalť on;
Co chtěl, přiměřeno wždy bylo; toho pewně držel se.
Nuž se neděste ni diwte, že wám se ukázalo gednau,
Co gste si žádali dlauho. I prawdať, tento že úkaz
Méň podoben žádosti wašj, giž w srdci měli gste,
Wšak žádost temná i to, což žádáme, pokrýwá:
We wlastnjch podobách se gewj dary s hûry chodjcj.
Nuž tedy, dbeyte o djwku, kteráž dobrému, milému,
Rozmyslnému čilau poprwé duši pohnula synku.
Šťastný, kdož prwnj milenau hned djwku pogjmá.
Tauha mu neysladšj neumjrá w srdci po tagmo!
W prawdě, widjm to na něm, geho giž rozhodnut osud gest
On stálý: odřeknete djwky mu této, bogjm se,
Žeť neypěkněgšj w smutném bytu léta minau mu.

Hned na to ljkárnjk rozwážliwě takto se ozwal,
Dlauho bylo slowo giž we rtech mu na poskoku stálo:
Předce i tenkrát gen prostřednj cestu wywolme!
Zdlauhawě pospjchey! Augusta to cjsaře heslo.

[redacted]

ád, kdy milému mohu proukázati sausedu službu,
wým skrownými rozumem k aužitku mu přispěti chwátám;
wlášť toho pak, by gi wedl staršj, má potřebu mládež.
proto gjti dowolte mi wen; chci skaumati djwku,
am se na ni, kde bydlj a známa ge, optati obce.
neť žádný tak snadno nepodwede; wjm cenu gá slow.

Odpowěděl na to syn zase hned slowy křjdloletými:
ogděte tam a pteyte se sausede. Gá ale bych přál,
wámi duchownj pán by také nalezal se we spolku.
wau tak wýborných ge mužůw neomylno swědectwj.
můg otče! nenj poběhlice, wězte, ta djwka
ádná, gežto snad w zemi dobrodružně se taulá,
apletagjc ginocha w swá nezkušeného osidla.
ic toho; ukrutná wšekazjcj zádawa wogny,
ležto hubj wes swět a mnohá wywrátila pewná
: základu giž stawenj, ubohau též zahnala djwku.
ldaž z wysokého mužj rodu neplahočj se we bjdě?
Knjže prchá zakryté, w wyhnanstwj zřjme i krále.
Ach! tak ona, swých od sester, dobraušek, a wlastnj
Země wypowěděná zde giným, swé bjdy nepomnjc,
Přispjwá, a i bez pomoci, wždy ge předce pomocna.
Nauze a strast weliká se kolem nás po swětě šjřj;
Zdažli nemůž z toho neštěstj wzniknauti i štěstj,
Mněť pak w náruči newěsty, nébrž choti wěrné
Wogna přinesti radost, gako wám ke radosti požár byl?

Dj mu otec na to, ústa swá wýznamně otewřew:
Gak se ti, synku, gazyk rozwázal, genžto ti w ústech
Léta wězel dlauhá, a genom tak nuzně se hýbal.
Dnes to musjm zakusiť, každému co otci hrozjwá,
Wůli že urputné wždycky přjlišně powolná
Matka synowě howj, a i každý wolkuge sauséd,
Když něco gest, co se otce aneb co se manžela týká.
Gá ale wám wšechněm nikoliwěk nezprotiwjm se;
Což to i platno? widjm napřed giž tu wzdory, tam pláč.

Dogděte tam se ptát a přiweďte mi we gmenu Páně
Dceř do domu; když nic, nech pustj z mysli tu djwku.

Takto otec. S weselau ozwal syn hnedky se twářj:
Geště před wečerem dnes dostane wám se newěsta,
Gak gj muž žádá, gemuž um žiwe w utrobě maudrý.
Dobrá djwka také bude šťastna, smjmť se nadjti,
I z toho wěčně mi též děkowať, žeť matku i otce
Zase nalezne we wás, gako si přege djtě rozumné.
Déle wšak wáhať nebudem, koně přistroge hnedky
Přátele wen powezu, kde se na stopu přigde milence.
Tam muže sobě samým i rozumné zůstawě mysli
Řjditi se chci, to wám přisahám, cele tjm, co usaudj.
A dřjw, než bude mau, ni okem nespatřiti holky.
Tak wyšel, anto druzj wšelicos rozmýšleli maudře
A spolkem na ručesť rozmlauwali o wěci wážné.

Herman pospjchal do konjrny, kdež koně bugnj
Klidně stogjce kwapem čistého požjwali owsa,
Též sena neylepšj sečeného za horka na lauce.
Spěšně tudjž lesklé wdjl on gim w ústa udidlo
Pěkněpostřjbrněných řemeny pak do přesek upiaw
A dlauhé široké gim oběma uzdy upewniw
Do dwora ge hned z chljwa wywedl, wolný kde koňák gi
Wůz wyprawil z podkůlny, za og gjm reyduge lehko.
Odměřeně k wáhám napotom čistými prowázky
Křepkau lehce konj táhnaucjch sjlu zapřáhli.
Wzal bič Herman i sedl, s rachotem pak zastawil u wrat
Když se dwé přátel w prostranná wmjstilo sjdla,
Spěšně kočár rachotil za sebau zanecháwage dlažbu,
Zeď za sebau městskau zanecháwage i wěže bjlé.
Takto ku powědomé se bljžil silnici Herman
Křepce, aniž wáhal, brž před se wzhůru dolů gel.
Když pak byl wěži wesnickau giž zřegmě uhljdal,
A stromy obsazené na bljzku chalaupky ležjcj,
Teď koně rychlonohé zadržeť w swé mysli umjnil.

Stjnu mrakem wážným obstřen tuto od wznešených lip
'o mnoho giž stoletj se na mjstě onom kořenjcjch
yl zelený aupor pažitj prostranně porostlý,
řed wsj, sedlákům bljzkému i k rozkoši městu.
od stromy wyhlubená se nacházela mělce studánka,
nj schody wedly dolů, kdež zřjti sedátka kamenná
ostawená wůkol zdroge, genž tam žiwě se prýštil,
stý, obdělaný zjdkau, čerpadlo pohodlné.
stanowil Herman koně tomto w stjnu a chládku
ž i kočár podržeť. To zgednaw ta slowa wyřkl:
stupte milj, a nynj tam dogděte, by zkusili gste,
estliže djwka také ruky hodna, kterauž chci podať gj.
A sice tak mysljm, mně i nic nepowjte nowého;
ych gen sám gá gednati mohl, šel bych hbitě do wsi,
álem slow by dušenka milá rozhodla osud můg.
Vyť poznáte gi hned mezi wšechněmi snadno giným,
leb se ztěžka giná podobau gj djwka wyrowná.
)bleku geště ale znamenj čistého powjm wám.
leb gj čerwenawý klenuté prsy dwjbne kyrýsek,
ěkně owjgen, a černá gj šněrowačka přiléhá
řesně; košilný lem w okružj gsa šwárně nabjrán
)bkličuge bradu gj kulatau čistotně a prostě.
Bodro gewj se gegj sličná hlawa w době wagečné;
Gsau wrkoče pleteny mnohokrát o stříbrny gehly.
Kdež se kyrys končj, modrá hned sukně se řásnj
A w lehké chůzi blahodobná hlezna omjtá.
To wšak geště prawjm, wýslowně i wás o to žádám,
S nj nemluwte samau, ani proč gdete, znati nedeyte.
Něbrž pteyte druhých se a slyšte co wyprawugj wám;
Zprávu magjce, gakáž spokogiť můž otce i matku,
Wraťte se ke mně, potom pomysljme, co dále počjti.
Tak to, když gsme geli, gsem sobě po cestě wymyslil.

Domluwil on. Na to dwa oni hned se ubjrali ke wsi,
Kde w stodolách i domjch i sadech se hemžilo množstwj
Wyhnanců, wedlé wozu wůz se na náwsi pořádal.

Dáwali pjci muži řwaucjmu dobytku a koňstwu,
Ženské na křowinách k sušenj rozstjrali prádlo,
Šplechtánjm u potůčku wodau kratochwjlily djtky.
Skrz wozy, skrz dobytek, skrze daw lidu tak se tlačjce
Wyzwědači poslanj w prawo i w lewo zjrali wůkol,
Gestli by wyznačené obraz té uzřeli djwky;
A wšak nikde se gim spanilá neukázala panna.
Stal se tu daw hned silněgšj. U wozů byla wáda
Urputných mužských, mezi něž se přimjsily ženské
Křiklawě. Tehdy starec kroky sem wážnými se bljžil
Rychle; tudjž pak křik swádný utišil se lagjcjch,
Když ticho gim kázal, gim i přjsně otecky wyhrážel.
Geště-li nás, prawil on, neštěstj dosti nedotklo,
Tak že posléze bychom sebe uměli trpěť a snášeť
Wespolek, ač každý skutkůw by neodměřowal swých?
Šťastný nesworným býwá. Zdali wás kdy konečně
Strasť naučj gednau s bratrem se nehádati wjce?
Přegte si mjsta na půdě cizj, a zdělte se tjm, co
Máte, lidj dobrých smilowánj byste nalezli.

Takto mluwil ten muž. Tu wšichni umlkli, a sworně,
Řádali gak wozy tak dobytek, gjm smjřeni opět.
To slyše a klidnau rozsudce cizjho duchownj
Mysl znamenaw přistaupil, i dj gemu ta slowa wážná:
Otče! to prawda, kdy lid w šťastné žige době ze země
Tihna pokrm, ana otwjrá swé lůno mu štědré,
Obnowugjc dary žádaucj po rocjch a měsjcjch,
Wšecko samo gde, a neymaudřegšj sám ge si každý,
Sobě i neylepšj; se druhem druh sworně obýwá.
Muž neymaudřegšj co giný a ne wjce ge wážen:
Neb wše, co se stáwá, gde swau, gako od sebe, chůzj
Tjše; ale zwyklé žiwota když cesty zatrhne
Nauze, a dům obořj, zahubj sady a zcupe setby,
Manžely odlaučj od důwěrného obydlj,
Wljkne ge pryč, by w den gako noc wždy blaudili teskl
Tuť muže pilně potom neymaudřegšjho hledáme,

ι slowa wýborná on pak ne nadarmo pronášj.
ekněte otče, zagisté že gste wy saudce mužůw těch
laudjcjch, ano mysli gegich pokogjte na rychlost?
est gako bych tu widěl z neystaršjch gednoho wůdcůw,
V bludné paušti wyobcowané pluky maudře wedaucjch.
dá mi se, s kým howořjm, buď Jozue být nebo Mogžjš.

Odpowěděl s přjsným pohledem na to saudce powážný:
eyřidšjm oprawdu časům čas náš se wyrowná,
eš swětské i swaté připomjná pjsmo déginné.
eb kdo za těchto dnůw žiw byl koli, buď wčera neb
dnes,
en byl giž roky žiw; takowým děge wšecko dawem se.
álo-li pomnjm zpět, šediwé mně na hlawě stářj
dá se ležeť, má geště gará gest gakkoli sjla.
! my ginj w prawdě k tomu se přirownáwati smjme,
W době gemuž nuzné se ukázal we kři horaucjm
Pán bůh, w oblaku nám se také on a ohni ukázal.

Když pak teď zas geště farář na to dále mluwiť chtěl,
A kteraké muž a lid měl přjhody, wyptati žádal,
Rychle mu w tom do ucha slowy druh tagnými pošeptal:
Mluwte se saudcem dál a howor připrawte na djwku;
Gá ale půgdu kolem gi hledat, zase pak se nawrátjm,
Gak gi naleznu. I přiswědčil gemu kýwna duchownjk,
A zwědatel stodoly, kře i zahrady pilně probljdal.

K L I O.

Když se duchownj pán pak saudce cizjho otázal,
Gak mnoho snášeli giž, gak dáwno wyhnáni od obce;
Řekl na to muž: Negsau krátké naše strasti obecné;
Neb my wšechněch let hroznau gsme wypjgeli hořkosť,
Hrozněgi, žeť neypěkněgšj nám nádège zhasla.

Kdož by zapjrať chtěl, wysokoť že mu plésalo srdce,
A w hrudi wolněgšj hned čistěgi pulsy mu tlaukly,
Když prwnj auswět toho slunce nowého wycházel,
Kdyžť o práwu slyšeť bylo člowěka, wšechněm obecném
O swobodě wraucné a o té rownosti chwalebné!
W době oné daufal každý, že žiw bude sobě;
Zdála se wazba trhať, co negedny swjrala země,
Giž drželo w ruce soběctwj a zahálka ničemná.
Zdaž zraku národowé neobrátili w zádawě dnů těch
K hlawnjmu swěta městu, kterým ono giž bylo dáwno.
A spanilé to gméno nynj neyhodněgi neslo?
Gména-li zwěstitelů prwnjch přeblahého poselstwj
Menšj těch byla, gežto umjstěno gest mezi hwězdy?
Člowěku pak každému duch, i mluwa zdažli nerostla?

Myť neyprw, gako sausedowé rozpáleni žiwě.
Powstala wogna, a ozbrogených se bljžili Frankůw
K nám tahowé, a přátelstwj se přinášeti zdali.
Cožť i přinášeli, neb duše gim byla nadchnuta wšechněm:
Utěšený pak strom swobody wšude sázeli chutně,
Wšem wlastnost slibugjce i wlastnj wšem panowánj.
Plésala tjm welice mládež, radowal se starý wěk,
Tance se wedly kolem nowopostaweného praporce.
Skůro bylo Frankům tak zjskati zwjtězugjcjm
Mysli mužůw neyprw swým bodrým postupowánjm,
Srdce potom ženštin powabem přemohaucně milostným.
Sám i zdál lehkým mnohožádné wogny se nátisk,
Neb zakrýwala náděge nám před očma budaucnost,
Do znowa otwořených wábjc naše pohledy prostor.

Ó gak gest to radostný čas, když w tanci otáčj
S newěstau se ženich w bljzkého sňatku nadánj!
Byl wšak onen spanilegšj čas, kdy, co neywyššjho
Zná člowěk, bljzké bylo nám a widjno dosažné.
Rozwázán každému gazyk; rozpráwěli hlasně
Starci, mužj, ginoši citu a wznešené plni mysli.

Než nebe se zkalilo brzy. O přednost panowánj
Wálčil rod zkazilý a nehodný zgednati dobro.
Druh druha usmrcowal, i utiskali sausedy klidné,
Bratry nowé, i wysjlali k nim swau lůzu soběckau,
Kwasilit welicj mezi námi a laupili hrubě,
Laupili a kwasili i do neymenšjho maličej,
Gen pečugjce, by nezbylo nic od dneška na zegtřek.
Náramná byla nauze, a zrostal den co den autisk,
Nikdo nedoslechl nářku; bylit oni té doby pány.
Tehdy gala wzteklost i toho, kdož mysli pokogné;
Každý gen dychtil, gak wšecku by pomstil urážku,
A dwakrát zklamané hořkau gak náděge ztrátu.
Ke straně Germánůw posléz se obrátilo štěstj,
Pospěšným od nás pochodem Frank na zpět utjkal.
Ach, tu teprw smutný gsme osud byli cjtili wogny!
Welké gest duše wjtězitel, neb zdá se alespoň,
A překonaw napotom, co swého, člowěka šetřj,
Když k aužitku mu gest nábytkem slauže mu denně;
Zákona wšak nezná utěkač, kdy se gen smrti bránj,
A wšeliké tráwj bez rozpaku dobro na rychlost.
Pak geho mysl rozpálena gest, a w srdci probauzj
Ukrutnau zlobu zaufánj. Giž nic mu swatého
Wjce nenj; laupj to wšecko. Diwá geho žádost
Násilná ctným gsauci ženám zděge z rozkoše hrůzu.
Smrt wšude gedno widj, a poslednj chwjle užjwá
Ukrutně, krwi rád gsa, i rád též kwjli a lkánj.

Tehdy nynj zápal wzteklý uchopil se našincůw
Pomstiti za ztracené, a statně chrániti zbytku.
Ke zbrani sáhl každý wáben spěchem utěkagjcjch,
A bledawau twářj a zraku strašiwého plachostj.
Tak neustále nynj zwonu wálečného hlahol zněl,
Ant i nebezpečnost zuřiwý neuhášela zápal.
Wšecka nynj na ručest we zbrog rolnictwa pokogná
Přjprawa se změnila; s kosy krew, tu i krápěla s widlj,
Bez šetrnosti padal nepřjtel, bez smilowánj.

Soptila tu wzteklost i slabost potutedlně bogácná.
Kéž bych člowěka wjc w mrzkém tom zmatku neuzřel!
Na wzteklá přjgemněgšj gest zwjřata pohled.
Nemluwiž o swobodě, gako sám by se řjditi uměl!
Wšecko tudjž rozpuštěno gest, kdy se hradba odegme,
Zlé, gež byl hluboko zákon do kauta zaháněl.

Ó muži wýborný! gemu odwece wážně duchownjk,
Gestli na člowěka newřete, wám proto nelze ge láti,
An zloby giž gste wytrpěli dost od pustoty lidské!
Wšak když na smutné pohlednete na dny ty zpátky,
Sám wyznáte, že též dobré gste uhlédali často.
Zůstáwáť w lidském mnoho dobroty ukryto srdci,
Leč že nebezpečnost gi budj a nauze pobádá
Člowěka býti giným za boha nebo angela strážce.

Odpowěděl na to s usmánjm gemu saudce nehanný:
Maudře wy mi připomjnáte, gako w domě po ohni
Se připomjnáwá pohořelcowi truchljcjmu
Na zlato a střjbro ztopené, w rumu různo ležjcj.
Málo toho w prawdě, wšak i málo to gest drahocenné;
Zchudlý chutně kutá wlastnjk, a nálezu rád gest,
Tak gá rád weselau obracjm mysl k nemnohu dobrých
Skutkůw, gež posawad zachowáwá geště mi paměť.
Wyznáwám, že widěl gsem gá se nepřátele mjřiť
Město chtěgjcj wyswobodiť, gá lásku i přátel,
Lásku widěl rodičůw i dětj na se bráti nemožnost;
Gak se mužem stal náhle ginoch, gak zmladnuli opět
Starci, a gak ginochem se w náhle ukázalo djtě.
Též i slabé pohlawj ono, gakž obyčegně prawjme,
Obgewiloť ducha přjtomnost, ba i sjlu rekownau.
Tak přede wšjm gen čin spanilý ten geště připomnjm,
Gegž směle djwka u nás, wýborná panna, dowedla,
S holčaty gežto sama w welkém byla zůstala statku;
Neb mužowé spolkem byli též na nepřjtele táhli.
Náhle ono stawenj rozběhlá cháira přepadla

[redacted]

Laupežiwá, a tudjž se w swětnici wedrala ženských.
Uzřeli tam panny twářnost přesličně urostlé,
Holčata ljbezná, nazwal by spjše ge dětmi.
Podgala ge sweřepá žádost,, že se bez citu řjtj
Na hlauček zděšený i na djwku tu mysli hrdinské,
Tehdy wytrhši hned z nich gednomu od boku šawli
Sekla ho násilně, swalený že krwácege zheknul.
Pak ranami zmužilými udatně wyprostila djwky.
Geště ťala čtwero laupežnjků, ti wšak uprchli.
Pewně uzamkši dwůr, na pomoc tak we zbrogi ždála.

Tehdy duchownj pán uslyšew té pochwalu djwky
Náděgi tu pro přjtele hned w swé mysli pogjmal,
I kde se octla, tudjž wyptáwati byl si umjnil,
W autěku tom smutném zdali teď se s lidmi nacházj?

A wšak ljkárnjk přistaupil k nim tu na rychlost,
Uběhaný, a potrhna farářem, dj mu pošepmo:
Předce tu djwku mezi sty giných posléze našel gsem
Podlé popsánj! tedy pogďte a wizte gi očma;
Wezměte saudce také, abychom gi wyšetřili dále.
Když se poohledli, zmizel od nich saudce tu chwjli
Odwolaný, nebo lid maudré geho byl rady žádal,
Tehdy farář se za ljkárnjkem rychle ubjral
Ke skulině hradby, kdež tento mu chytře okázal,
A řka: Widjte-li djwku? onu hle, co djtě obláčj,
Dobřeť znám wetchý kartun, gako ceyšku tu modrau,
Giž Herman gj w uzlu přinesl. Dary rozdala dobře.
Toť patrná znamenj, i ostatnj wšecka hodj se;
Neb gj čerwenawý klenuté prsy dwihne kyrýsek,
Pěkně owjgen, a černá gj šněrowačka přiléhá
Těsně; košilný lem w okružj gsa šwárně nabjrán
Obkličuge bradu gj kulatau čistotně a prostě;
Bodro gewj se gegj sličná hlawa w době wagečné,
Gsau wrkoče pleteny mnohokrát o stříbrny gehly;
Ač že sedj, spanilau my předce widjme urostlost,

Sukni také modrau weleřásnau od šněrowačky
Faldy mnohými dolůw k blahodobným wláti se hleznům
Bez pochybyť že to gest. Nuže pogďme a zwjdati hleďme
Gestli také dobrá, ctnostná a djwka domácná.

Opět řekl mu farář gi skaumage očma sedjcj:
W prawdě mi diwno nenj, že mládce zažehla milostj:
Před zkušeného muže zraky snadno držj ona průbu.
Šťastný ten, komu twář sličnau dala přjroda matka!
Tať wšude geg chwálj a nenj on nikde cizincem.
Každý bljzko ge rád, a každý dljti si žádá,
Gestliže přjwětiwost toliko k geho twáři se laučj.
Djwka, ugišťugi wás, takowá mládenci se našla,
Gešto stkwostně mu obweselj žiwota dny budaucj,
Wěrně silau ženskau w každé gemu době pomocná.
A w tělu tak sličném čistá duše gistě obýwá,
Zdá i mladost se gará šťastné připowjdati stářj.

Tehdy se ljkárnjk na to zas rozwážliwě ozwal:
Často klamáwá lesk! neměřjm gá snadno powršku:
Neb gsem prawdu oné průpowědi častěgi poznal:
Na kwap hned žádnému neměř, leda žeť by prwé s njm
Proštici byl stráwil soli: neb tebe čas gen ugistj,
K tobě se on gak má a gaké mezi wámi ge družstwj.
A proto my dobrých u lidj se ohledněme neyprw,
Gimžtoť holka ta známa, o nj pak zpráwu dadj nám.

Dj mu farář, gda za njm: Chwáljm též gá tu pozornost
Sobě nenamlauwáme! giným namlauwati trudno.
I šli přjmo potom statnému naproti saudci,
Genž po swých se pracech teď w úlici semto ubjral.
A k němu hned maudrý se obrátil takto duchownjk:
Řekněte, my w bljzké té zahradě spatřili djwku,
Tam hle sedjcj pod gablonj, an djtě obláčj
W obnošený kartun, gegž dostala bez pochyby w dar.
Nám se gegj způsob ljbil: zdá býti se hodná —
Řekněte nám, coť wjte; my ptáme se w ohledu chwalném

i pak saudce tudjž přistaupiw k zahradě gi zhledl,
rěděl: Tu znáte; předešle co wyprawowal gsem
silém činu tom, gegž panna dowedla udatná
chopiwši a gj sebe i swogat ochraňowawši —
la ta! hned znáti na nj; gest od rodu statná,
dobrá gak silná; přjbuznjka starého
wala smrti, an ho žalost utrápila posléz
zbodau wlastnjch dědin i městečka celého.
bolesti neméně tichau ona snášela myslj
rátau ženicha zmilelého; ginoch to šlechetný
ú prwém wysoké myšlénky snažiť se o čestnau
ost sám do Pařjže pošed, nesl záhubu hroznau:
m gak doma on proti křiwdě a swéwoli wálčil.
kl saudce. Oba dwa se laučili, djky činjce.
a duchownj minci zlatau (neb střjbro prwé giž
ěterau hodinau milosrdně wšecko porozdal,
yl wyhnanců smutné tahy mjgeti uzřel,)
podal gi a takto prawil: Rozdělte penjz ten
šjm mezi wámi, a rač bůh žehnati dárku!
wal se wšak ten muž, nic nechtěge wzjti.
ne, prawil, něco předce peněz, něco šatstwa unesli;
ieť pak, než bude ztráweno, dřjwe se wrátiť.

owěděl tu farář, do ruky wtisknuw gemu minci:
dnůw ať nikdo nemešká dáwati, nikdo
e nezpěčuge, co mu dobré srdce podáwá!
newj, co pokogně držj, bude dlauho-li mjti;
cizj zdali dlauho gemu procházeti země
nu od zahrad a rolj geg wěrně žiwjcjch.

! prawil na to ljkárnjk, weda sobě ochotně:
á wzal byl k sobě penjze, ty wšecky by měl gste,
š gak weliké; neb gsau mezi wámi potřebni
nnozj: wšak bez daru předc neodegdete, aspoň
idauc, skutek ač že za wůlj zpátky ostáwá.
wytáhl za řemen pytljk, bylť pěkně wyšjwán,

Wes kožený, w němž weždy tabák byl sobě schowáwal.
Zdobně otewra dělil; nebo tam několik bylo dýmek.
Dar to malý, připogil. Gemu pak na to saudce prawj zas:
Wždycky tabák dobrý přjgemný gesti pocestným.
Pak na to ljkárnjk swůg gal se chwáliti knaster.

A wšak pryč ho farář odtáhl. Od saudce odešli.
Pospjcheyme! prawil muž wěhlasný, očekáwá
S auzkostj mládec, by slyšel weselé to poselstwj.
Šedše pospěšně o wůz mládence podepřena našli
Pod ljpau. Bugnj kopytem koni deptali tráwnjk;
On ge na uzdě držel stoge tjše a zjrage před se
W myšlénkách ani neznamenal pak dřjwegi přátel,
Až wolali zdálj znamenj mu dadauce radostná.
Gišť opodál howořiť ljkárnjk kwapně počjnal.
Přikročili wšak bljž. I ugaw ruku mládce duchownjk
Rychle mu dj, wzaw od úst slowo ljkárnjkowi, a řka:
Sláwa ti ó mládenče! twoge zraky a twoge srdce
Wěrné dobřeť gsau zwolily! Blaze tobě i družce
Twé mladosti. Ta hodna tebe; proto pogdiž a obrať
Wůz, abychom na koneo tam wesnice skůro dogewše
Hnedky požádali gj a domů tu dušinku powezli.

A wšak mládec stál a slyšel bez zgewny radosti
Poslowu řeč weselosti plnau a nebesky zněgjcj.
Zastenal on hluboko, řka: My rychlau sem geli gjzdau,
A snad zdlauha domů pogedem a zahanbeni zpátkem;
Neb hle, když tu čekám, mne nedůwěra, péče, pochybnost,
Wšecko napadlo, co gen milugjcj stěsňuge srdce.
Mysljte, když přigdeme gen, hned djwka že půgde
S námi, že poň bohati gsme, chudá ona po swětě blaudj?
Pozdwjhá chudoba, kdy newinná. Djwka na mále
Přestáwá, činná se widj; tak gesti gegj swět.
Mysljteť, takowé že krásy a způsoby ženská
Mohla wyrůsti, by nikdy dobrého newábila mládce?
Mysljte, dosawad že uzawřela srdce milosti?

A proto náhle negezděme tam; neb snad bychom odtud
S hanbau zdlauha domůw obrátili. Gá se obáwám,
Žeť něgaký mládec tjm srdcem wládne, zadána
Gest ruka giž statná, a ginému přisljbila wěrnost.
Ach! gá s swým potazem před nj budu státi zahanben.

Tehdy farář geho k utěšenj giž otwořil ústa,
Leč do řeči wpadnul spolnjk gemu rychle howorný:
Před časy arci bychom takowau byli negměli těžkost,
Když každá wlastnjm byla wěc gednána během swým.
Rodičowé synowi sprawnau newěstu wyhljdli;
Pak neyprw zawolán přjtel důwěrně domácj;
Ten napotom k rodičům zwolené poslán gsa newěsty
Námluwčj, w oděwu slušném, obyčegně po gjdle,
We swátek byl nawštjwil newěstina otce,
Měšťana hodného, rozmlauwage drjwe obecně,
Pak rozmlauwánj sem a tam rozwáděge chytře.
Po dlauhých oklikách posléz i o dceři zmjnka
Chwalná i chwalná o domu, odkud šlo poselstwj.
Maudřj snadno domyslili se; i posel se domyslil
Wůle gegich na ručesť, i mohl se wygádřiti dále,
Sám ani koš mrzutý nebyl, an se zawrhlo podánj.
Wšak když se zdařilo, wždy potom námluwce prwým byl
Hostem w domě u každičké u weselky domácj.
Coť žiwi manželowé takowj pomnjwali wděčně,
Čj ruka způsobná spogitelkyně gich byla swazku.
Než pak teď to wšecko, gakož i giné zwyky dobré,
Přestalo giž, každý namlauwá sobě genom sám;
Nechť i také tedy koš rukama wlastnjma si wezme,
Když bude snad mu podán, a stůg si zahanben u djwky.

Buď gak buď! řekl dále ginoch, genž sotwa pozor měl
Na slowa ta wšecka, giž i ustanowil se na mysli:
Sám gá půgdu a sám uslyšjm z úst djwky osud swůg,
Gjsto se důwěřugi, ženě gak kdy se důwěřowal muž.
Dobré gest a rozumné wše co prawj ona, wjm to.

Byť mělo být to na posledy, předceť geště gedenkrát
Rád uwidjm černých těch očj ten pohled upřjmný;
Nelze-li pak tisknauti gi k srdci, to tjlko a tu hruď
Geště také uwidjm, jež obemklo by rámě to rádo;
Geště ta ústa i rád uwidjm, gichž bosk geden a slib
Ušťastnj mne wěčně, a odkaz wěčně zamautj.
A wšak opusťte mne, nečekeyte a béřte se na zpět
K otci a matce domů, aby se přeswědčili wámi,
Žeť se nemýlil syn, že hoden gest djwky šlechetné.
Tak tedy pusťte mne! pěšinau gá přjmo po chlumci
Tam ke hrušce našj a po winnici segda dolůw mám
Bljže domů. Kéž roztomilau i radostně a spěšně
Tam přiwedu! Snad možno, že popljžjm se samotný
Tau stezkau a nikdy wesel na ni wjce nepůgdu.

To řka duchownjmu hned otěž w ruce pánu odewzdal
Genž gi rozumně ugal pěnawými zawládage koňmi,
Rychle na wůz wstaupiw na wozkowo sjdlo zasednul.

Ty wšak prodléwals prozřetelný sausede a řka:
Přjteli! rád swěřugi duši wám s duchem i wšj myslj,
Wšak tělo, kosti tušjm tak dobře opatřeny negsau,
Když otěže swětské osobj ruka sobě duchownj.
Tys k tomu pak maudrý usmál se faráři, a řekl gsi:
Sedněte gen směle a mně s tělem duši bez strachu swěřte
Neb ruka ta způsobna otěž giž dáwno ge wésti,
A zraky ty cwičeny woliť obrat wždycky prozorně.
Býwali my w Strasburce také wůz řjditi zwyklj,
Průwodčjm gsa mladého baróna; kdežto co den wůz
Průgezdem hlučným wedený rachotjwal ode mne
Silnici na prašnau až tam ku palauku a ljpám,
Skrz walný lidu hluk, genž den procházkami tráwj.

Odpoly utěšený wstaupil na kolesnici saused,
A seděl, as kdo gako k chytrému se odskoku chystá.
Cwálali rychle domů ořowé, po konjrně bažjce,

Oblak ale prachu pod kopyty hmotnými wínil se.
Dlauho ginoch stál geště a prach wystaupati spatřil,
A prach spatřil ulěhati; tak stál dlauho zamyšlen.

E R A T O.

DOROTA.

Gak, kdo swětem putuge, kdy na slunce, západu dřjwe,
Swůg zřetel obrátj posledně, na rychlomizjcj,
We křowinách temných napotom neb w auboči skalnj
Zřj podobiznu geho; kamž on koli očma pohledne,
Spěšně předeň wstaupj a barwami krásně se mjhá:
Takto se Hermanu ljbezná děwy mjhala twářnost
Tjše kolem, k obilj stezkau pak zdála se gjti.
On z diwného se ze sna wytrh' a zdlauha obrátil
K wesnici, opět pak podiwil se; neb ay, gemu opět
Přišla wstřjc wysoká spanilé té postawa djwky.
Djwá se s pozorem; i nenj podobizna to prázdná,
Gest děwa, džbán welký a malý za držadla nesaucj,
Každý z nich w gedné ruce; kráčela ke zdrogi bystře.
W ústřety gj gda radostně, gegj pohled mu dodáwal
Sjli a mysli, gi zadiwenau tak oslowil a řka:
W práci-li zas tebe, wýborná ó djwko, nacházjm?
Ráda pomocna lidem ge wodau občerstwiti pjljš.
Řekni mi, proč sama ty k daleké studánce přicházjš,
Anto ginj pokogj se wodau, giž wesnice dáwá?
Owšem žeť tato gest zwláštnj moci a k chuti ljbá.
Gistě nemocné té gi neseš, co gsi chránila wěrně.

Pozdrawenj dobrá hned wljdně mu oddala djwka,
Řkauc: Tak nahrazenau giž mám zde ke studni tu cestu,
An nalezám dobrého, kterýž nám tak mnoho poskytl.
Neb ge na dárce pohled gako dar sám potěšitedlný.

Pogďte, pohledněte sám, kdo wašj štědrosti požjwá,
Djky tiché přigmauc těch, genž občerstweni wámi.
A wšak byste hned zwěděli, proč semto přicházjm
Gá wody čerpat, kdež čistý neustawně teče zdrog,
Řeknu to wám, že lidé nepozornj zmautili wšecku
We wsi wodu, šlapagjc s koni i s woly we zdrogi, genžto
Nápog bydlitelům dáwá, tak i wšecka mytjm též
Zašpinilit koryta, zanečistili wšecky i studny.
Každý gen na sebe myslj, gak potřebu bljzkau
By spokogil hned rychle, nemyslj pak na budaucnost.

Řekla a s průwodcem k njzké sestaupila studni
Po stupnjch širokých, oba tam spolu sedli na zjdku
U zdroge. Nahnula pak se ona, aby čerpala; i hned
Džbán uchopiw též on wedlé nahnul se a čerpal.
Uzřeli obraženau podobu swau w modru nebeském
Mjhati, a sklonilit se a pozdrawilit se w zrcadle.
Deyže mi pjti, prawil bodrý ginoch; i dala džbán mu.
Pospolu pak seděli důwěrně, na nádoby gsauce
Opřeni. Tehdy potom děwa opět přjteli řekla:
Powěz gak nalezám zde tebe, proč bez wozu, dále
Od mjsta, kde prwé tě gsem uzřela? Gak gsi přišel sem?

Djwal se k zemi on rozmyšlege; pak zraky tjše
Pozdwihl zhůru, a gj do očj laskawě pozjral
S utěšeným pokogem; gj wšak rozpráwět o lásce
Nelze nigak mu bylo; z zraku gj neswjtila láska,
Gasný gedno rozum, welege slowa wésti rozumná.
Rychle se pak sebraw důwěrně tak odwece djwce:
Gá ti powjm mé djtě, a na twau řeknu otázku:
Skrz tebe gsem gá semto přišel! nač bych to zapjral?
Gá sice šťastně žiwu se swými milými rodičmi,
Gimž sprawowat gich dům a statek rád wěrně pomáhám,
Syn gediný, mnohonásobné pak gsau naše práce:
Gá pole zastáwám a otec doma hospodařj nám
Pilně; celek w činné zachowáwá matka žiwosti.

šak snad seznala ty gsi také, gak welmi čeládka
ıspodyni zde z newěry, tam ze swéwole trápj,
kdycky měniť gi nutj a za gednu druhau chybu bráti.
proto dáwný čas giž máti si žádala djwky,
ıžto negen by rukau, ale gj i pomáhala srdcem,
sto gegj dcery, giž bohu žel, postrádala záhy.
lyž gsem dnes u wozu spatřil tebe, bodroobratnau,
ıdy zdrawosti plné uwiděl, též rámě mohutné,
lyž slowa twá uslyšel maudrá, zůstal zaražen gsem,
ıspjšil pak hned k rodičům tebe chwále cizinku
ısluhy podlé twé. Ale teď gá sem gdu ti řjci
ıdost gich gako mau. Odpusť že zagjkawě djm to. —

Nic se neostýcheyte, mu dj ona, wšecko mi řjci,
'yť neurážjte mne, i gáť to wděčně přigjmám.
·owna to řekněte gen, slowo to polekať mne nemůže,
'y mne nagjmáte na službu pro otce a matku,
ych zastáwala wám wěrně blahozachowaný dům,
'e mně i pak hodnau daufáte nalezti děwečku,
práci způsobnau, též méň surowého i smyslu.
:edloženj krátké; bude má odpowěď i krátká.
á gdu s wámi následugjc, kam osud mne wolá můg.
est zaplacen můg dluh; k swogatům omladnici opět
sem tu přiwedla, gegj zachowánj mjlo ge wšechněm;
iž gich po hromadě neywjce, druzj se wynagdau.
'šickni za gisto magj, že domůw se w krátce nawrátj:
ık se wždycky kogj wyhnanci; i neklamu gá se
arně, po té smutné smutná doba nastane geště:
ozpogena swěta wazba; spogiť gi nemůže nic opět
iž, co přigde na nás, neywyššj k posledu nauze!
dyž se w domě žiwiť hodného člowěka službau
'ýborné před očma panj mohu, ráda činjm to;
sb putugjcj djwka ge weždy powěsti pochybné.
á gdu s wámi, co gedno našim ty džbány odewzdám,
ěch dobrých i lidj požehnánj sobě wyžádám.
ıgdte! widěť ge musjte, i též přigmauti mě od nich.

Uslyšel on s potěchau hotowost tu djwky ochotné
W rozpaku, měl-li by gj tau chwjlj wyznati prawdu;
Wšak gi nechať w omylu pro zatjm gemu zdálo se neylép,
Wésti domů a teprw o gegj se ucházeti lásku.
Ach! a zlatý ten kraužek uhljdl na děwčině prstu;
Tehdy nechal gi mluwiť poslauchage pilně, co řekla.

Takto nynj pak dlaužila řeč: Nawraťme se, každý
Djwku hanj, kteráž u studny dlauho prodléwá;
A předc pak tam, kdež se pramen řine, ljbě se žwatlá.
Tak wstali a spolkem gednau ohlédli se geště
Zpět na pramen čistý, sladká oba podgala tauha.

Mlčky potom wzawšj do rukau oba džbány za aucha
Zhůru šla po stupnjch, Herman pak djwku prowázel.
Gednoho džbánu na nj žádal, by břjmě ulehčil.
Nechte, mu dj ona; lép se nosj tak tjhota rowná.
Pán, co budaucně poraučeti má, ten nech mi neslaužj.
Nehleďtež na mě přjliš oprawdowě, gak by negistý
Můg byl osud! Žena záhy služiž pro swé powolánj:
Neb slaužjc toliko panowánj dogde koncčně,
Gak zaslauženy wlády, panj w domu náležegjcj.
Slaužj swým rodičům dcera, slaužj bratrowi sestra,
A wšecken po žiwot pro giné sem tam chozenjm a
Dwjhánjm, nošenjm, chystánjm wěčně bawj se.
I blaze gj, gestliž tomu zwykne, že cesta nižádná
Gj odporna nenj, w noci pak gako we dne ge rowno,
Nikdy že práce malá, neb tenká gehla nenj gj,
Zauplna žeť sebe zapomenauc žiwa gedno giným gest!
Neb gako matka wšech těch má ona potřebu ctnostj,
Když kogenec gi budj w nemoci, krmi žádage od nj
Oslablé, tak gj připogj se péče k bolestem.
Dwadcet w spolku mužů nesneslo by tjže podobné.
Nésť gj pak nemagj, nébrž uznáwati wděčně.

Takto mluwjc s wůdcem po boku skrz zahradu přišl
Až na mlat stodoly, kdež šestinedělku ležjcj

Zastala, dcerky také weselé, ona děwčata, gežto
Druhdy wyprostila mužně, ty obrazy krásy newinné.
Wstaupili a w gednom s dwěma djtkama wstaupil i saudce
W každé gedno drže w ruce, ty ztracené w dawu on teď
Matce přiwedl, běželit celowat gj hnedky radostně,
Pak se bratru těšit, druhu, gegž byli neznali geště;
Pošli potom k Dorotě přátelsky gi pozdrawugjce,
O chléb žádali gi, o gablka, a pjti přede wšjm.
Tehdy podáwala džbány kolem. Pili djtky i chutně
Šestinedělka pila s dcerami, pil i k posledu saudce,
Wšickni občerstwili se, i chwálili pak wodu stkwostnau.
Nákyslá, čerstwá a zdrawá byla člowěku pjti.

Tehdy tu gim prawila s wážným děwa pohledem a řkauc:
Dnes to, lidičky, tušjm ge na posledy, wám že podáwám
Džbán k ústům a wodau wyprahlé nawlažugi rty:
Když wšak wás napotom w čase horkém nápog občerstwj,
Když čistý uhasj zdrog žjzeň w chládku sedjcjm,
Na mne také a na mau přátelskau pomněte službu,
Ne pro přjbuznost konanau gako wjcegi z lásky.
Dobro, co wy mně prokázali, w mé bude paměti wěčně.
Laučjm gá se neráda sice, w té době druhým wšak
Každý wjce těžek než k rozkoši; wšickni konečně
Gestli nenj brzo náwratu, rozptýlit se musjme.
Mládenec ay tuto gest, genž dárky ty obětowal nám,
Ten dětský oblek gako hognau zásobu gjdla.
Tento přišed mne nagal, bych gá w geho slaužila domě
Wýborným rodičům bohatým. Neodepřela gsem to;
Neb slaužjt wšude djwka, i těžko by gj bylo w domě
Poň na zahálce seděť a slaužit dáwati sobě.
Půgdu tedy s njm ráda; widj mi se býti rozumný.
Takž i budau rodiče, gako gest pak slušno magetným.
Dobře se měgte milá přjtelkyně; těšte se mjle
Swému rozencowi, genžto na wás tak zdráwě se djwá,
Když geg k swým přituljte prsům w tom rubku barewném,
Pomněte na mládence, gehož ten dobroty dar gest,

Genž i také mě, wašinku, šatiť a žiwiť chce budaucně.
Giž muži wýborný, tak řekla obrácena k saudci:
Měgte wy děk, we mnohé že přjhodě byl gste mi otcem.

Klekši před dobrau posléz ona šestinedělku
Pohnutě ljbala gi; ta plačjc děwu žehnala šepmo.
Tys ale saudce zatjm chwalný tak Hermanu řeknul:
Přjteli! wás k dobrým domosprávcům slušno počjsti,
Gižtoť hospodařiť s notným lidem usilugj wždy.
Neb gsem často widěl, skot a braw že se při měně skaumá,
Člowěka pak, genž wšecka chowá dobra, gestliže správný,
Wšecka hubj a rušj, když sobě nepráwě počjná,
Gedno berau tak na zdař bůh a na náhodu w dům swůg
Pozdě potom pykagjc, že se tak rozmyslili kwapně;
Wšak wy tušjm tomu lép rozumjte, wybrawše si djwku
Hodnau sobě i swým rodičům ke službě domácj.
Wažte si gj! dokawad bude w domě ta hospodařiť wám,
Sestry nepohřešjte, aniž dcery matka — otec wáš.

Přišlo zatjm několik přjbuzných kautnice bljzkých
K nj s ledačjms, lepšj gj přjbytek ohlašugjce.
A slyšeli djwčin rozmysl, i žehnali mládce
Dobro tušjce a obzwláštnj myšlénky magjce.
Neb tak gedna druhé k uchu řjkaly tagně a běžně:
Gestli bude z toho pána ženich, ta schowána ge dobře.
Herman ugaw gi potom za ruku gj takto prawil, řka:
Pogďme; neboť den se schyluge, městečko podál gest.
S žiwěgšjm howorem ženy teď obgjmaly djwku,
Táhl gi ginoch, wzkazugjcj geště pozdrawowánj.
Tehdy děti s křikem a náramným chwátaly pláčem
Djwku za sukni, druhé nechtjc se spustiti matky;
Než ženy gedna druhá gim řjkaly rozkazugjce:
Tjšc děti! ona půgde do města a k wám se nawrátj
S cukrowinau dobrau, giž wám byl onehdy bratřjček
Obgednal, když čáp ho okol cukráře přinášel.
Zas brzo gi uwidjte s pozlacenými penjzky.

Pak děwu pustily djtky a Herman sotwa uwedl gi
I obgjmánjm i plachetkám z dáli kynaucjm.

MELPOMENE.

HERMAN A DOROTA.

Tak dwa ti se proti nakloněnému ubjrali slunci,
Gežto, hrozjc bauřkau, w hlubokých se skrýwalo mračnách,
Z zákrowu pak brzy tu brzy tam žeřawými paprsky
Předtušenj nosné metalo w pole oswěcowánj.
Kéž nám nepřinese, prawil on, snad bauře hrozjcj
Kraupy aneb ligawec silný! neb žeň ge překrásná.
A s potěchau wysoké, wlnobitné zhljželi žjto,
Gežto wzrůstu gegich wysokého dosáhalo klasmi.
Řekla potom swému průwodci a přjteli djwka:
Dobraunký! wy gemuž lepšj neyblјže powinna
Swůg gsem osud a přjtulek, anto mnohým w poli šjrém
Bauře hrozj wyhnancům! Řekněte wy mně přede wšjm
A rodiče mne znáti naučte, kterýmžto budaucně
Slaužiti mám z toho srdce; i může wyhowěti snadno
Pánowi, kdož ho zná, čině, což gemu důležitěgšj,
Neb na čem on strnulé pewen ustanowil se we mysli.
Powěztež mi tedy, gak zjskám otce i matku.

Odpowěděl na to pak mládec dobrý a rozumný:
Ó děwo wýborná, dobrá, gak welmi tě chwáljm,
Žeť se na mysl rodičůw ty našich neyprwněgi tážeš!
Neb gsem darmo posud snažowal se slaužiti otci,
Hospodařiw neginak, než gak by to mé bylo wlastnj,
Ráno wečer byw gak o rolj tak o winnici pečliw.
Máteř gsem spokogil, ta toho znala wážiti sobě,
Neywýborněgšj ona w tobě i djwku nalezne,
Hospodyniť kdy budeš, gako bys o swé měla péči.
Wšakže otec ne i tak; poněkud ten lesku milowný.

Dobrá djwko nemysli, že gsem snad bez citu, chladný
Tobě cizj že tudjž gá swého tak odhalil otce.
I přisahám, takowé slowo teď že swobodně poneyprw
Wstaupilo můg na gazyk nezwyklý žwatlati darmo.
Ty wšak důwěrnost děwo wšecku ze srdce mi wábjš.
W žiwobytj něgaké dobrý otec ozdoby žádá,
Zewnitřnjch znamenj žádá gak lásky, tak úcty.
On by snad s horšjm služebnjkem zaspokogil se,
Genž by užil toho, zůstana pak na dobrého nelaskaw.

Řekla radostně na to, spolu též kroky cestě po temn
Rychlegšj zdwogugjc welelehkým pohybowánjm:
Gistau náděgi mám, oba snadno že uspokogjm ge;
Neb mateřin smysl gest gako by wlastnj moge bytnost,
Ozdobu zewnitřnj gsem pak hned poznala w mládi.
Sausedowé naši francauzštj mnoho dáwali gindy
Na zdwořilost; byla měšťanu tak gako šlechtě obecná,
Též sedláku také; každý swogatům gi poraučel.
Tehdy u nás obyčegně děti u wečer gako ráno
Pokloněnjm njzkým, slušným ruky pocclowánjm
Pozdrawili rodičůw, způsobně i za dne si wedli.
Cožkoli gá tedy wjm, čemu gsem hned z mládi uwykla,
A co mi srdce welj, rodičům to ráda prokáži.
Wšak kdo mě teď poučj a powj, gak k tobě se mjti,
Ans gich syn gediný a budaucně také welitel můg.

Tak prawila, když pod hruškau byli práwě se octli.
W náplni lesk' se měsjc spanilé k zemi ssjlage swětlo;
Noc byla, poslednj cele zakryty slunce paprsky.
Odporné ležely proti sobě před nimi spausty
Zřegmělgi, gasno co we dne, a temné gak w noci stjny.
Rád pak přjwětiwau uslyšel we stjnu otázku
Wýtečného stromu Herman, na milém gemu mjstě,
Kdež slzy dnes gého pro sličnau wyhnankyni tekly.
Když si pak odpočinauc poněkud byli u stromu sedli,
Řekl gj láskyplný mládec za ruku w tom ugaw gi:

Nech ti to srdce powj, gjm we wšem řeď se swobodně.
Dále mluwiť nesměl, doba gakkoli přjzniwa nadála,
Odkazu bál se, na prstu pak ach! ten kraužek ucjtil.
Trápjcj znamenj; seděliť tedy tjše a mlčky.
Djwka protrhla wšak mlčenj, řkauc: Ó, co ge sladká
Ta spanilá lúna, rowná se i gasnotě dennj.
Zřegmě w městě widjm domy i dwory, tamto i okno
W lomenici, skoro žeť bych mohla tabulky počjtat.

Co zde widjš, na to zdrželiwý gj odwece mládec,
Gest byt náš, do něhožto nynj tebe přjmo uwádjm;
Okno to — gest od swětnice mé, tam we střeše, okno.
Snad že nynj bude twým; uděláme proměnu w domě.
Nám, co widjš, obilj, k zjtřegšj ke žni dozráwá.
W tomto si odpočinauce budemť obědwati stjnu.
Giž tu dolů přes winnici a přes zahradu segdem.
Neb hle k nám těžká od západu bauře se bljžj
S blýskánjm a libé plnolúnj zakryge temnem.
Wstawšj tehdy dolů walným se ubjrali žjtem
Přes pole otcowské, radugjce se gasnotě nočnj;
W skůře se pak ke winohradu octli a staupili we mrak.

Takto gi přes mnohočjselné wedl desky kamenné,
Gež z hruba gen kladené za stupně slaužily w odřj.
Kráčela zdlauha dolů, ruku na plece wůdci kladauci,
An kmitawým swětlem skrze listj zjrala lúna,
Dřjw než zůstawila we tmách, mrakem ukryta, párek.
Pečliwě podpjral mládec děwu, powěšenau naň,
Než ta, nepowědomá těch cest i nerownoty stupňůw,
Potkla se w chůzi, zachrupla noha, ona k pádu se chýlj.
Kwapně ginoch ruku důmyslný hned wztáhna, milenku
Zhůru chopj a držj; ona pak naň sklesla po lehku,
Hruď se obau se hrudj i s ljcem potkalo ljce.
Tak stál mramorowé podoben soše, nepřituliw gj
Taužegi, brž, wůlj přjsnau, se zpjrage tjži,
Cjtil břjmě gegj spanilé i teplotu srdce.

I balsam duše teď na rtau swých w oddychowánj,
A s pocitem mužným wznešenau nesl djwky hrdinnost.

A wšak ona zatagiwši bolest, žertowně mu řekla:
To znamená mrzutost, řjká, kdo w rozpaku býwá,
Když do domu gdaucjm noha před prahem u wchodu
chrupne.
Lepšjhoť w prawdě znamenj bych žádala sobě!
Počkeymež trochu, bys rodičůw s haněnjm se nepotkal,
Služku chromau že wedeš, wybrať si neumějge lepšj.

U R A N I A.

N A D Ě G E.

Músy, wy gežto prawé býwáte milosti pomocny,
Cestau až dosawad mládence dobrého gste wedly,
A před námluwami k hrudi geště mu djwku přitiskly,
Ljbezného sňatek mi pomozte skončiti páru.
Genž nad gich štěstjm se dělá, rozdělte ten oblak.
Řekněte wšak neyprw, co nynj se w domě udáwá.

Matka netrpěliwá po třetj teď přišla do gjzby,
Kdež mužowé seděli, odkudž wystaupla nedáwno,
Wyprawugjci o baufce a zamračenj se měsjce,
Noc že nebezpečná, tak dlauho že negde domů syn.
Přátely pak haněla, že, nerozpráwěwše se djwkau,
Od syna, bez námluw, se hned rozlaučili rychle.

Ay, neděley pak zlé horšjm! gj takto newrlý
Trestal otec; my čekáme také sami, gak to wypadne.

Tehdy, pokogně sedě promluwil k nim, ugaw slowo,
saused:
Wždycky za to w takowé nepokogné chwjli činjwám

[redacted]

Djky neboščí tatjkowi, wšj že netrpěliwosti
Chlapci kořen mi wytrh', že nezůstalo ni wlasenjčka.
Gá naučil se čekať gako žádný w gistotě mudřec.

Řekněte, dj mu farář, kterakým během on to dokázal.
Rád to powjm, neb pamatowať můž sobě to každý,
Řekl opět saused. W neděli kdysi, geště chlapec, gsem,
Žďáti netrpěliwý, očekáwal chtiwě kočáru,
Genž nás měl pod ljpami tam k studánce dowezti.
Dlauho negel; gá čerstwě běhal sem a tam co lasička
Přes schody zhůru dolů, ke dweřům a hned zase k oknu.
Gá se celý třepetal, ruce mi třměly, gá stoly drápal,
Gá i dupal nohama, k hotowému i pláči nabjral.
Na wše se muž djwal mjrný, ale k posledu, když gsem
Durdil se přjliš, tu pogaw za ruku mne pokogně
K oknu dowedl a mluwil ke mně slowa tahle powážná:
Na proti gest, ač zawřena dnes, truhlářowa djlna.
Zjtra otewře gi; tuť bude hýbati se struh a pilka;
Takto pak od rána pracugj až k wjčeru pilně.
Wšak pamatug na to, přigde že gitro budaucně gedenkrát,
An bude se wšemi tam towaryšmi se hýbati mistr
Odměřugjc ti rakew, hotowjc i gi pilně a sličně.
I přinesau od tamtud ochotně tu chýži prkennau,
Gež nás, trpěliwého netrpěliwého uzamkne,
A střechu tjžjcj brzo welmi ge určena nésti.
Hned gsem wšecko widěl we swé se to stáwati mysli,
Prkna widěl spogená, hotowiť černidlo widěl gsem;
Pak sedě trpěliwě očekáwal u okna kočáru.
Gestli lidé čekagjc běhagj teď někdy pohybně
A wšeligak se duřj, tu přigde rakew mi na paměť.

Dj usmáw se farář: Pohnutliw gest smrti obraz,
Maudrému wšak ne strašidlem, zbožnému ne koncem.
Neb k žiwotu prwnjho pudj a učj geho gednať,
A druhu ke spasenj w zámutcjch náděgi sjlj.
Oběma se stáwá žiwotem. Neprávě otec wáš

Rozčilenému tak ukazowal smrt we smrti chlapci.
Radše ukažme mladým cenu, co blaho dospělo, stáři,
Pak i starci mladost; z wěčného nech okruhu wezmau
Potěšenj, a žiwot žiwotem nech takto se končj.

A wšak dwéře se otwořily. W tom pár se ukázal
Wýtečný; podiwem gala přátele, otce i máteř
Způsoba newěsty mládencowu způsobu rowná.
I samy dwéře zdály se být k přigetj podob auzké
Tak wysokých, spolu gižto nynj wystaupili na práh.
Herman swým gi uwedl rodičům slowy rychloletými:
Eyhle! tu djwka, prawil, gak gj žádáte wy sobě.
Otče milý! laskawě gi přigmětc, zasluhuget to,
A wy matinko se gj hned wyptáweyte na wšecko,
Byť gste hospodyni w nj seznali hodnu se býti.
Na stranu spěšně potom weda wýborného faráře
Dj gemu: Důstogný pane! rychle mi w nauzi pomozte,
Rozwážjc uzel, an geho rozwazu gá se užásám.
Neb gá djwky nenamlauwal za newěstu, i myslj,
Služka že gest; utečeť, zmjnjme-li náhle o sňatku.
Wšak buď hned rozhodnuto! děl ona zůstati nesmj
We bludu tom, gako gá i negistoty nesnesu děle.
Spěšně ukažte i tu swau maudrost, gižto my ctjme.
Obrátil se tudjž wýborný k spolku duchownj,
A wšak, žel! zarmaucena giž duše djwčina slowmi
Otce, gež on wesele w dobrém ale smyslu pronášel:
Gsem tomu rád, mé djtě, widjmť to radostně, že syn m
Otcowu chuť, genž swým to časem byl zřegmě ukázal.
Neykrašsj bráwal gen k tanci, naposledy pak wzal
Neykrašsj i domů si panj; byla gest to matinka.
Neb z newěsty, gakauž wywolj kdo si, hnedky ge znáti
Čjhože muž ducha gest, a gak mnoho sám sebe wážj.
Wšak k rozmyslu wy též měly potřebu gen času málo?
Neb se widj, žeť následowať geho těžko ne přjliš.

Zběžně to gen Herman zaslechl, gemu třásly se aud
U wnitř, a ticho pak we celém bylo spolku nagednau.

[redacted]

Než děwa wýtečná slowy ausměšnými takými
Gakž gj zdálo se, horšena, a w duše dotknuta hlaubi,
Stála-tuť ruměncem letawým od ljce do šjge
Gak politá, zdržela wšak předc se a sebrala smysly.
Řekla starému potom netagjci do celka bolesti:
Ku přigetj takowému, wěru! mne nepřiprawil syn,
Způsob wážného když měšťana w otci mi ljčil.
Wjmť, že před wámi, wzdělaným mi státi ge pánem,
Genž maudře, dle osob, s každým gistotně zacházj.
Zdá se ale, s chudinau dost autrpnosti nemáte,
Gežto nynj na práh wstaupá, wám slaužiti wolná;
Sic neukázali by mně nynj tak w úsměchu hořkém,
Žeť daleká od wás gako od syna podstata má gest.
Owšem s uzljkem že malým, a chudá že přicházjm
W dům blahozásobený žitele bezpečny činjcj;
Znám ale gá se celý i staw ten gasně ponjmám,
Hodno-li to mne hned takowými tu ausměchy týrať,
Gichž trpkost nazpět mne z práhu takořka zahánj?

S auzkostj Herman welebnému přjteli kýwal,
By w to kročiw gako prostřednjk blud zahnati pjlil.
Spěšně přistaupil mudřec. Wida djwky potichlau
On mrzutost a bolest tagenau, slz krůpěge w očkách,
Ne hned rozplésti zmatenj w swé mysli umjnil,
Nébrž radše gegj dél geště skaumati srdce.
A protož on slowy gj tak zkaušebnými domlauwal:
Gistě nedobřes to rozwážila djwko cizinná,
Kdyžť u cizjho se tak slaužiť rozmyslila kwapně,
Co znamená pánů w dům staupiti rozkazugjcjch;
Ustanowjť na celý rok osud ruky gedno podánj,
A slib ten gediný napotom mnoho snášeti wáže.
Negsau neytěžšj w službách chody unawugjcj,
Negsau pot hořký, neho wěčné nádawa práce;
Neb se sluhau dělný snažugeť se stegně swobodnjk;
A wšak páně trpěť newrlost, kdy neprávě hanjwá,
Neb kdy tu tak, tu ginak sám w sobě na rozpaku, žádá,

A k tomu prudkost geště panj, ano snadno hněwá se,
Pak surowá i swéwolná nezpůsoba djtek:
Těžko ge to snášeť a konať k tomu geště powinnost
Hned bez meškánj, ani pak mrzutosti ukázať.
Ty k tomu způsobná nezdáš se, an otce newinný
Tak tebe žert urazil, wždy wšakť obyčegno to býwá
Škádliti, žeť se ginoch gj ljbj, djwku swobodnau.

Důtkliwě tak mluwil on. Geho řeč, tuze cjtila djwka;
Nezdrželať tu se déle, gegj cit wyskytowal se
Mocně, i nadwjhnauc hruď tesknau wzdechla srdečně.
Pak na to řekla tudjž, horké slzy hogně ronjci:
Nikdy newj člowěk maudrý w zámutku radiť chtě,
Gak slowo málo geho chladné ducha oswoboditi můž
Od bolu, genžto se nám wysokým nebe saudem ukládá.
Wy gste šťastni a bodři, i gak že by wás urazil šprým!
Než churawý, kdy se lehce ho dotkne, bolestně to cjtj.
Nic mi platno nenj, bych i se přetwářeti mohla.
Ať se ukáže hned, co by pozděgi gen mi bolesti
Přimnožilo, w trápjcj tagně i wehnalo bjdu.
Pusťte mě opět pryč! nesmjm w tom zůstati domě;
Půgdu hledat swoginy strastné, giž opustila gá gsem
W neštěstj, sama sobě wolje, což zdálo se lepšj.
Pewně umjněno gest; a protož mohu wyznati wám teď,
Cožby w srdci ginak bylo mém se skrýwalo léta.
Tenť ausměch otcůw hluboko mne ranil, ne že tak snad
Pyšna i citliwa gsem, gak nepřjstogno ge služce,
Nébrž w srdci že mém k mládenci wznikla oprawdu
Sklonnost, genž wyprostitelem mi dnes se ukázal.
Neb hned prwnjkrát, kdy na silnici byl mne opustil,
Stále mi w mysli tkwjl; i pomněla gsem na tu djwku
Šťastnau, gižto chowá we swém snad srdci newěstu.
A když gsem ho u studny nalezla, tu pohledu tak gsem
Radowalať se geho, gako byl by zgewil se nebešťan;
Ráda i pošla za njm, když za služku mne nagjmal.
Srdce mi owšem lahodilo, upřjmně to wyznám,

[redacted]

Sem po cestě, že snad by mi geg bylo někdy zaslaužiť,
Bych domu potřebnau učiniť se podporu mohla.
Ach! ale teď teprwé cjtjm, do gaké dala gsem se
Gá tu [illegible], na bljzce tichého miláčka
Bydleti [illegible] cjtjm, gak wzdálena djwka chudobná,
Byť neyhodněgšj byla, od ginochů bohatěgšjch.
Wšecko to wám gsem řekla genom, byste znali srdce
Z náhody uražené, gež přjčina této žalosti.
Neb měla gsem se nadjti, tiché žádosti krygjci,
Žeť by skůro přiwedl do domu on sobě newěstu;
Ó, gak bych napotom tagné gá snesla bolesti!
Šťastně nynj gsem wystražena, i šťastně tagemstwj
Z tesknýeh wyšlo prsau, pokawad zlo to gest léčitelné.
Tak powědjno budiž. A nynj w tom domě nemůže
Nic mě držeť, kde trwám plna gsauc úzkosti a hanby,
Náklonnost směle wyznawšj i tu čáku nemaudrau.
Nic mi nezbránj ani noc njzkými se mračny
Zastraucj, ani hrom hrochagjcj, gegžto slyšjme,
Nezbránj ligawec, genž wně násilně se srážj,
Bauře ani hlučná. Toť gsem giž trpěla wšecko
Autěku na smutném, rychlých na bljzku nepřátel.
Do swěta půgdu nynj opět zachwácena wjrem
Gsauc času a zwyklá giž dáwno opauštěti wšecko.
Měgte se dobře! nezůstanu délegi; gest weta po wšem.

Tak prawila, ke dweřům na zpět se rychle berauci
S uzljkem dosawad pod paždj, gegžto přinesla.
Matka wšak rukama uchwátila oběma djwku
Kol těla gi wezmauc, a hlasně diwjc se a žásnauc
Řekla: Co to znamená? k čemu gsau ty pláče daremné?
Gá tě nepustjm pryč; wždys pak syna mého newěsta.
A wšak otec s newolj stoge naproti a hledě na pláč
Djwčiny, ta slowa gim mrzutá hned promluwil, a řka:
Tehdy za neywyššj howěnj mi se dostalo posléz
Ke dne že záwěrku se mi wěc děge neynemilegšj.
Nic mi protiwněgšjho nenj gako ženské pláče,

Wáżněplnj křikowé konagjc úsilně to zmatkem,
Což by trochem rozumu wykonať se událo pohodlně.
Na to poöjnánj diwné ge mi těžko se děle
Djwati. Skončete wy si to; gá do postele půgdu.
Hned se i obrátil w pospěch a do ložnice kráčel,
Kdež gemu manželské lože stálo, i kde w noci ljhal.
Geg ale syn zadržel, pák dj gemu takto prosebně:
Otče nepospjcheyte, aniž se hněweyte na djwku:
Neb gen gá gediný na celém tom zmatku winen gsem,
Gegž přjtel zweličil swým geště přetwařowánjm.
Mluwte welebnjče! swěřeno bylo wám co ode mne.
Nemnožteż mrzutost gako auzkost, skončete radše
Wěc tu, neboť bych wás nectil tak welmi budaucně,
An zloradost mjsto spanilé maudrosti gewjte.

Odwece důstogný s usmánjm takto duchownjk:
I kteraká chytrost krásné to wywábiti mohla
Wyznánj té dušce a nám to srdéčko otewřjť,
Zdaž ti z péče tudjž rozkoš nepowstala i slast?
Mluw tedy sám! neb načže giný by měl to wygasniť?
Wystaupil tedy Herman a řekl gj ta slowa wljdná:
Ljto nebuď ti slzj ani krátké této bolesti,
Neb dokonáwá mé a, co żádám, i twoge štěstj.
Gá ne za služku cizj wýtečné djwky nagjmat
K studni přišel; nébrž bych twé mohl žádati lásky.
Ach, ale bázněplné zraky mé sklonnosti nemohly
Srdce twého widěť, přátelstwj spatřily gedno,
Když ze zrcadla pokogného zdroge pozdrawilas mne.
Gen tě domů přiwésti, to giž mně půl bylo štěstj.
Teď ge celé mi činjš! Ó buď wjtána srdečně! —
Se hlubokým pocitem na mládce pohljžela djwka,
Obgata pak nebránila se geho pocelowánj,
Gežto milownjkům taužjcjm slib ge radostný
Šťastného žiwota, gež konce wīdj se nemjti.

Ostatnjm pak wyswětlil hned wšecko duchownjk.

[redacted]

A wšak djwka srdečně milá přistaupila k otci,
Skláněla se, ruku odtaženau gemu ljbala, řkauci:
Z mysli wypustjte práwem slzy, gežto prwé gsem
Překwapená lila od žele, teď ligi w ohni radosti.
Ó, odpusťte onen mi pocit, odpusťte i tento,
Deyte i do štěstj wepravit se, co nowě mi přáno!
Prwnj pak mrzutost, gjž gá zmatená winu nesla,
Buď též poslednj! K čemu wám se zawázala služka,
K wěrné službě a láskyplné, dcera wám gi prokáže.

Obgal hned gi otec zatagiw slzy; přišla i matka
Důwěrná, a srdečně gi ljbala, pak ruku djwky
Wezmauc třásla rukau; tak stály tu obě plačjce.

Pak na to rychle farář uchopiw, dobrý a rozumný,
Neyprw otce ruku, stáhl oddawacj gemu prsten,
(Zdlauha genom, neb pewně na silném on wězel audu,)
Wzaw i potom matčin prsten děti snaubil a řeknul:
Geště gedenkrát kraužky zlaté tyto určeny buďte
Pewně upjti swazek, cele by podobal se prwému.
Tento ginoch hlubokau láskau gest k djwce proniknut,
Djwka ta wyznáwá, že ginoch gj rowně ge žádán.
Wás tedy zasnubugi zde a žehnám k době budaucj,
Wůli obau mage w tom rodičůw a přjtele swědka.

I hned se skláněl, požehnánj gim přege, saused.
Wšak kdy duchownj pán se potom gal wtýkati kraužek
Djwce na prst, i druhý uwiděl, tomu diwě se, prsten,
Gegžto i pečliwě byl znamenal giž u zdroge Herman,
Přjwětiwým žertem gj hned na to oslowil a řka:
Gak? po druhé ty se snaubjš? ať prwnj se ženich snad
Nepřihodj k oltáři, a nám oddawky zakáže!

Řekla mu djwka na to: Ó, nechtež této památce
Chwjli mě obětowať! wele zasluhugeť to dobraušek,
Genž mi gi w rozchodu dal, wjc pak se domůw nenawrátil,

Wšecko widěl napřed, kdy čilá k zwolnosti ho láska,
Když žádost w změněné aučinně pomáhati wládě
Pohnala geg do Pařjže, žalář kdež naň čekal a smrt.
Buď tu zdráwa prawil. Gá půgdu, wšecko se hýbá
Teď na zemi gednau, i zdá se, že wšecko se různj.
Zákony základnj pewných wlad rozpadugj se,
Od dáwného magetnjka laučj se magetnost,
Od přátel přjtel, laučj od lásky se láska.
Zůstawugi zde tebe; kde tě opět někdy naleznu —
Kdož wj? rozmluwa ta snad gest mezi námi posledn[j].
Dobře prawj, člowěk na zemi žeť gedno cizincem,
Wjce cizincem teď než gindá staltě se každý.
Poklady se stěhugj, a nenj naše půda ta wjce.
Střjbro, zlato se topj z nádob wetchých a poswátných
Swět se rušj blahoutwořený, gako měl by pogjti
We směs a noc, na se obnowenau pak způsobu bráti
Srdce-li mi zachowáš, nagdem-li i druhdy se opět
Na ssutinách swěta, pak twory gistě stanem se nowým
Celkem přetwořenj, osudů prostj a swobodnj.
Neb takowé kdo dny přečkal, co ho pautati může!
Wšakže, nemá-li to býť, abychom kdy z pohromy této
Šťastně wynikše, s radostj se obgjmali opět,
Ó, tedy můg obraz zachowey wždy na srdci tanauc[j],
Bys rownau myslj neštěstj nesla i štěstj.
Gestli nowý tebe byt a nowé swazy někdy přiwábj.
Cožkoli tobě osud připrawj, toho ráda požjwey.
Čistě milug milugjcjho, buď wděčna dobrému,
Wšakť i potom gen lehce nohau postaw se pohybnau
Neb pro ztrátu nowau dwogité pogmau tě bolesti.
Buď ti swat sice den; žiwota wšak wjce neważ si
Než gako dobra giného, a dobro ge wšecko omylno.
Takto šlechetně mluwil, nezgewil pak nikdy se wjce.
Wšecko gsem ztratila, i na wýstrahu myslila často,
Teď na ni též myslјm, an zde znowa pěkně mi láska
Připrawuge štěstj, spanilau i mi náděgi chystá.
Odpusť wýborný mně přjteli, žeť tě držjcj

[redacted]

Gá drkotám! Tak plawci widj se, kdy ke břehu přistal,
Žeť neypewnějšj pod njm wždy se země koljsá.

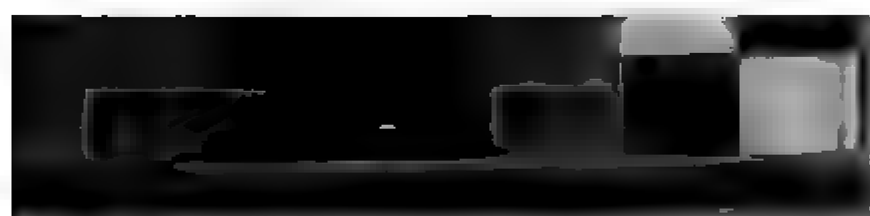
To řkauc, nastrčila wedlé sebe prsteny djwka.
Tehdy ženich s mužným pocitem gj odpowěděl tak:
Tjm tedy stálegšj při powšechném buď kolotánj
Náš spog djwko milá! setrweyme a držme,
Pewně se držme a pewně i pěknau statku magetnost.
Neb člowěk w čase nestálém nesmýšlegc stále
Rozmnožitel psoty gest, a gi dále a dálegi šjřj.
Kdo wšak pewně se ustanowj, swěta sám ge si twůrcem.
Neslušnoť gest nám to strašné pohybowánj
Dálegi wésti, a tak sem tam kolotať se na mysli.
Naše to gest! tak prawme a tak toho brániti hleďme!
Neb posawad wždy ti národowé chwálj se udatnj,
Genž pro zákon a bůh, štěstj rodičůw, žen a djtek
Wálčili a, spolu se protiwiwše nepřjteli, klesli.
Tys moge; a co nynj moge, gest než gindy mogegšj.
Nechci chowať toho zkormaucen, a požjwati pečliw,
Brž udaten a silen. Zahrozj-liť nám wrah obecný
Teď či budaucně, sama mne ty wystrog, braň ty podey mi.
Wjm-li, že dům ostarán ge tebau se milými rodičmi,
Ó, tedy se protiwj tato hruď nepřjteli bezpeč.
A kdyby každý tak myslil, tu by powstala sjla
Naproti sjle, a wšecky pokog by oblažowal nás.

O m y l o w é.

Str.	20	řádek	4	*mjsto*	Leskem	*má býti*	Leskne
»	22	»	19	—	wýgewy	—	wýsewy
»	29	»	zdola 8	—	žiwot,	—	žiwot w
»	53	»	19	—	šumjcjmi	—	šustjcjmi
»	68	»	posl.	—	nebi	—	nebe

NOWOČESKÁ

BIBLIOTHÉKA

WYDÁWANÁ

NÁKLADEM ČESKÉHO MUSEUM.

Číslo III.

W PRAZE.

W KOMMISSÍ U KRONBERGRA I ŘIWNÁČE.

1 8 4 3.

JANA MILTONA

ZTRACENÝ RÁJ.

PŘELOŽENÝ

Z ANGLICKÉHO JAZYKA DO ČESKÉHO

OD

JOSEFA JUNGMANNA.

DRUHÉ WYDÁNÍ.

NÁKLADEM ČESKÉHO MUSEUM.

W PRAZE.

W KOMMISSÍ U KRONBERGRA I ŘIWNÁČE.

1843.

P Ř E D M L U W A

k druhému wydání.

Překlad tento ztraceného ráje mezi roky 1800. a 1804. wyhotowený, w roce pak 1811. poprwé a to jen w 450 wýtiscich na swětlo wydaný, dáwno již ze skladů kupeckých a téměř z paměti milowniků literatury české wymizel. W posledni tu dobu, kdež literatura naše přičiněnim některých wlastencůw prostrannějši sobě pole zjednala, stalo se opět doptáwáni na něj, z té nepochybně přičiny nějakau do sebe cenu miti se zdajici, že mezi prwnimi spisy nynějši epochy literatury wlastenské se wyjewil. Odhodlaw se wydawatel k žádosti některých přátel swé drobnějši spisy w jednom swazku sebrané wážnému obecenstwu podati, jakožto prwni částku nowočeské bibliothéky, wydáwané sborem pro

rýž w roce 1669. poncjprw na swětlo wyšel. rak wznešený tento básnjř za žiwota swého wážen byl, toho důwodem jest neomylným, že mu bylo najíti knihaře, kterýž by jeho ztracen tlačiti se podwolil. Sám ten nápis byl na ur protože tehdáž, co se nábožen̄stwí týkalo, z ob bylo wyšlo. Posléze jakýs Tompson dal jem dublonů, t. j. asi 200 zl. za to dílo, kteréž p dědicům téhož Tompsona na 10,000 dolarů přineslo. Ano i ten knihtlačitel, obáwaje se kaupiti zboží, jehož ceny nikoli neznal, ujedn spisowatelem, aby polowice peněz těch se ne wyplatila, než žeby druhé wydání té básně w jehož ale Milton nedočkal se. Zůstal chudým slowútným, a jeho jméno rozmnožiti mělo počet žů důwtipných a welikých, jednak od osudu p sledowaných. Umřel léta 1674. w 66. roce Wýborný Addison prwní prawau ztraceného ráj nu ukázal a Miltona Homeru a Virgiliowi na postawil, od kterého teprwé času Angličané básníře našeho, a zwláště ztraceného ráje, sobě počali. Tolik mohl jediného saudce swětlý dek, tu kde předsudků mrákota twárnost pr zkrýwala! Prawí, že byl Milton w mládí sličné ři, swětlošedých wlasů, a welmi přijemné po postawy, a obhraubnosti těla prostřední, udatný ný, střídmý, nelhostejný, a nepřítel opilstwí a je silného. Naučiw se z wlastní swé za lot zkušenosti škodné býti studowání noční, časně, málo kdy po dewáté hodině na odpočí wstáwal před pátau. Od září, powídá se, až do

sti jarní nejživější byla jeho obrazotwornost, tomu chtí, že w jaře; jakkoli jest, nacházejí té nerownosti w spisech jeho, a widěti, že býwal jeden z mnohých. Jsa bez zraku, pro ání zdrawí, w swětnici pohybowal jakýmsi k tomu příhodným, a na warhany hráwal; tří jeho, kteréž po sobě pojal, žen, byla dcera Richarda Powella, zemana, jinak na- nenáwiděli Milton smýšlejícího, tak že wětší diw kterak státi se mohlo to manželstwo, než kte- wé prwní měsíc mělo rozwedeno býti, leč že widauci jej, an se s jinau zasnubuje ženau, se k nohaum jeho, a swazek přísně mezi se- mezi ním znowu upewnila. Snad odtud se ono místo w zpěwu X. w mysli jeho počalo:

„— — — I pojme útrpnost
Adama, a obměkčeno srdce jest
jeho. Wida ji, jen ještě nedáwno
žiwot swůj, swé potěšení jediné,
síce k nohaum ponížennu w úzkosti atd.

Též pak znamenati, že na mnohých, a sice ženějších místech, sebe sám a příhody swé činu měl, n. p. we wypsání Adama, maje o manželské smýšlení; Ewin pak obraz jest prý obraz manželky. Z této Marie měl tři dcery, z nichž starší w pracích jeho mu platnau službu ko- Nebo, ač jedno mateřským jazykem mlawily, čísti w jazycích nowých i starých, totiž, ském, řeckém a hebrejském, čítaly spisowatelo- mu, kdykoli čeho z knih potřebí měl. A dcery je propustě, nawrátil wychowání příjem- ší poblahé a powaze jejich. W prose, ač

mnoho, wšak nedobře psal. Mezi spisy jeho rhyt
mickými jmenujeme:

1. *Ztracený ráj*, ku kterému obraz pojal
Miláně na swé cestě, wida tam prowoditi hru,
zwanau: *Počáteční hřích*, w jejímž nesmyslu zkryt
předmětu toho wznešenost znamenaje, umínil i sa
psáti o též wěci smutnohru, kterau wšak brzo
hrdinské básně proměnil, a mnohotwárným wtip
wywedl, moha práwem slauti twůrcem básnířst
swatého, dráhy prwé netřené, po kteréž pozd
Klopstock, Gessner, Wieland, Bodmer a jiní za st
pami Miltonowými tak slawně kráčeli. Wěděti hod
jest, že welký Newton ztracený ráj, na mnoha
stech důmyslností swau wyswětlený, wydal w Lond
r. 1750. we dwau dílech čtwercowých. Přeložili t
wýborný spis do Wlaské řeči Pawel Rolli, w Pař
1757; do Frančiny w prose Ludw. Racine, též
Paříži 1755; a nedáwno kněz de Lille we werší
kteréž přeložení mu 10,000 zl. wyneslo. Do němči
přeložen w prose od Bodmera w Zürichu 1749;
hexametru od Zachariae w Altoně 1760; a od Bür
jambem w Berlině 1793. Do polského jazyka
Jacka Przybylskiego w rýmích, w Krakowě 179
Do rusského w Moskwě r. 1780.

2. *Ráj získaný*, báseň hrdinská obsahu i ce
skrownější.

3. *Allegro a Penseroso*, dwě popisující básně.

4. *Hry, a drobné básně*, kteréž se swrchu
tčenými spisy nejlépe wydány od Hawkinsa w Oxf
dě 1824. a od Todda w Londíně 1826.

Žiwot Miltonůw obšírně wypsal doktor Johns

[redacted]

Zpěw prwni.

Satan se swými Angely zatracený w pekle wyšed ze y obrátí se k druhu swému Belzebubowi, a drží s ním o powstání z úpadku. Oba zdwihnau se z ohniwého jeza sirnau zemi. Satan, jako kníže čertů, budí a wolá luky. Těch nezčíslná množstwj wznesau se a sšikují wy. Wyčítají se jich wůdcowé pode jmeny modl, poslawných w zemi Kanaan a w kraginách pomezních. Kníže k ním, a těší je nadějí wydobytí nebe, připomínaje proroctwí nebeské, že po jich úpadku měl býti stwořen owý s nowými obywateli. Poważení wěci té a obrání odkůw hodných obecné wšech zůstawí radě. Čerti swostawí Pandemonium, palác Satanůw. Stawowé pekla jí.

Neposlušnost prwní člowěka i plod
stromu zakázaný, jehož požití
zhaubné wneslo smrt a bídu wšelikau
na swět, s ztrátau ráje, až nás Bůhčlowěk
wykaupil, a získal opět blažené
ono sídlo: — zpíwej Muso nebeská!
Ty, jenžs na Orebě, wrchu tajemném,
neb tam na Sinai nadchla pastéře, [1])
aby o nebe a země počátku
z směsice lid učil zwolený: či tě
hora těší Sionská, a Siloe [2])
potok, u swatyně boží tekauci?

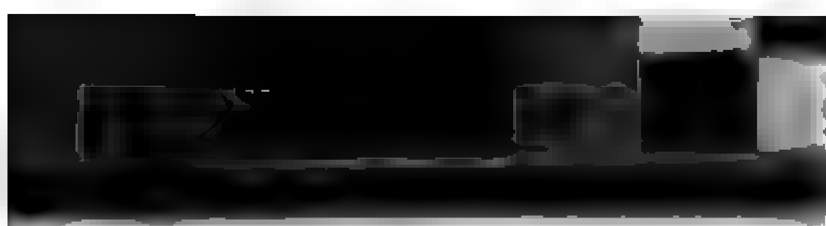
1) Mojžíše, nejstaršího spisowatele židowského, an owce swate Jetra pásl.
2) Siloe, Siloah, studnice a potok, o němž Izai. VIII. 6. Wiz [illegible] sw. str. 47.

Wzýwám odtamtud twau pomoc k písni swé,
kteráž nad Aonské [3]) hory wzlétnauti
směle míní po wěcech, až dosawad
prosau ani weršem newypravených.
Zwláště pak ty Duše,[4]) jenžto spanilé,
klamu prázdné srdce slawným předkládáš
chrámům, wyuč mne; jeť wšecko wědomo
tobě, an, jsa od počátku přítomen,
wzpjatými, co holubice líhnaucí,
křídly, mocněs nad bezednau snášel se
propastí [5]) ji čině plodnau; oswětiž
mysli temnotu, a zotaw mdlobu mau,
by lze bylo, předmětu tak welkého
hodnau písní opatrnost a sprawedlnost
stezek Páně oswědčiti před lidem.
Powěz nejprwé — nic není na nebi
tajno tebe, ani w hlaubi pekelné, —
powěz, proč w tak blahém stawu milosti
rodičelé naši, Boha nedbawše,
zlehčili si jeho příkaz jediný,
jsauce jednak páni swěta celého?
Kdo je zawedl k odboji tak mrzkému?
Kdož? Had pekelný! Ten záwistí a mstau
plana, zklamal matku lidské rodiny.
W dobu tu jej pýcha z nebe wyhnala
se wší rotau pozdwižených angelů,
jichžto pomocí se nad swá knížata
prahna wznésti, mněl, že s Boha samého,

3) t. j. Helikon, Parnas, kteříž wrchowé jsau w Aonii, a hornatém dílu Beotské krajiny; jindy sídlo Mus.

4) Ducha swatého wzýwá, jakožto básník křesťansky; dle 1. 17.

5) Dle 1. knihy Mojž. 2. Znamenati jest, že Milton be písma sw. následowal, a ničeho nepřidal, coby jemu na odpor mohlo. My pro ušetření místa jen sem tam toho, odwolajíce knihu a kapitolu písem swatých, podotkneme.

by se opřel, jest, a z pupné hrdosti
proti stolici a wládě nejwyšší
wojnu, drzí wojnu ztropil na nebi;
marným usilowáním! Jej wšemocná
ruka Páně swrhla dolů po hlawě
planaucího, s nadpodwětrné oblohy,
s ztroskotáním přehrozným a znicením,
do bezedné záhuby, by meškal tam
w pautech diamantowých, a w horaucím
ohni, jenžto směl se s Bohem potkati.
Dewatero časů, jací den a noc
smrtedlnému wyměřují člowěku,
s šeredným swým plukem ležel zmožený,
wáleje se u propasti ohniwé
nesmrtedlník, bez dechu. Sauď jeho jej
k hněwu schowal wětšímu; teď blahosti
ztráta trápí jej a muky powěčné.
Kolem obrací swé oči teskliwé,
jewí zděšení a tauhu, smíšené
s pýchau zawilau a záštím hlubokým.
Náhle, jak jen stačí oko angelské,
zhlédne strastnau tu a diwau pustinu,
žalář přehrozný, a kolem jako pec
welká, planaucí; ač žádné z plápolu
toho swětlo newzniká, brž hmotná tma,
ukazující jen bídy diwadla,
stíny bolestné a smutku končiny,
kde ni útěcha, ni poklid nebydlí,
sladké, ač jest wšudy, není naděje;
kdež jest muka neskonalá, potopa
síry wždy horaucí, neztráwitedlné.
Taký obyt wěčná odbojníkům těm
připrawila sprawedlnost; tu wězení
jejich stanowila, we tmách náramných,
wykázawši podíl jim tak daleko
od Boha i swětla nebe, jako jest

[redacted]

třikrát z středu swěta k nebes wýsosti.
Ach, což jiný obyt, odkudž spadli, byl!
Tuto druhy swého pádu, zchwácené
wlnami a wichrem ohně lítého,
pozná hned, a uzří, an se u boku
jeho wálí jeden, jemu nejbližší
we zlobě a moci, dlauho napotom
známý w zemi swaté pod Belzebuba [6])
jmenem: k němuž Arciwrah, jenž Satanem
w nebi slowe, přetrh strašné mlčení,
takto jal se říci slowy smělými:
Tylis to — než ach! jak spadlý, ó jak jsi
nepodobný tomu, jenž se w blažené
swětla říši, hojným bleskem odín byw,
swítil nad tisíce duchů přejasných!
Tylis to, jejž pospolitá úmluwa,
rady jednota i mysli, zárowná
naděje a smělost k chwalné wýprawě,
druhdy se mnau spojila, teď běd a psot
rownost spojuje! ai, jak jsme hluboko
spadli, s jaké wýsosti! tak hrubě byl
silnější s swým hromem ten! i kdožtě znal
posawad té líté braně moc? Než mne
ani to, ni coby koli horšího
wítěz mocný w hněwě na nás uwalil,
nepřiwede k pokání: i nezměním,
ač se proměnil ten blesk můj zewnitřní,
stálé mysli swé, a wraucné newole,
že mi zkřiwdil na potupu zásluh mých.
To mne k wálce s Swrchowaným pohnulo,
to i k tuhé půtce shluklo nesmírná
zbrojných wojska duchů, kteří zbrdnauti
smějíc wládau jeho, wládu obrali

6) Wlastně se dle půwodního textu Belzewul jmenuje. W Biblí Halskau na str. 11.

sobě mau, a zepřeli se ohromné
síle jeho, sílau mužnau, w pochybné
bitwě nebes na planí, a zatřásli
jeho trûnem. Coť, že pole ztraceno?
po wšem weta není: nedobytedlná
wûle, pomsty žádost, wěčná nenáwist
zbýwá nám, a neznající pokory
odwaha; i mûžli podpor nezlomných
býti wíce? Toho na mně moc a hněw
jeho newymučí, bych swá před ním snad
křiwal kolena, a šel mu k milosti,
neb ho uznal za Boha, an nedáwno,
lekaje se síly toho ramene
trnul o swé panstwí! toťby nehodno
w prawdě, toby hanba, toby potupa
byla, horší toho spádu. Nemûžli
božská naše moc a bytost nadwětrná
pojíti, a my tau walnau příhodau
w opatrnosti jsme i zbraní prospěli,
powedemeť, naději se, šťastněji
wálku, chytrostí neb mocí, po wěky
neukojitedlni, s welkým wrahem swým,
jenžto nyní u witězném plésání,
samodržec, wládne nebes králowstwím.
Takto chlubně hlásal angel odstupce,
ač jej přehluboké hnětlo zaufání.
Jemuž rychle takto wece smělý druh:

Kníže! hlawo tronowládných mocnářû,
kteříž wedše w pûtku zbrojné Serafy
pod twau zpráwau, sami neustrašeni
w skutcích strašných, w nesnazenstwí uwrhli
krále nebes dáwného, a zkusili,
mocíli či losem swrchowán on jest.
Wímť a želím na tu strastnau příhodu,
překonání smutné, mrzkau porážku,
jež nás nebe zbawila, a mohútná

[redacted]

tato wojska hroznau wšecka záhubau
přikwačila hluboko, tak hluboko,
jakž pojíti bylo božským podstatám;
duch a mysl, ti překonání neznají,
brzy se i žiwost wrátí, ačkoli
sláwa naše uhasla, ač blažený
staw náš w neskonalé tápá mizině.
Ale co, ať wítěz náš, (jest, tušim, moc
jeho wšemocná; i mohl jen wšemocný,
taká wojska, jako naše, přemoci,)
co, ať proto dchu a síly nechal nám,
bychom, snášejíce muky statečně,
nabažili mstiwau jeho prchliwost,
nebo, jako otrokowé wojenští,
byli jemu na službu, a konali,
co by welel, buď tu w ohni pekelném
práce robotné, neb tamto w mrakotné
hlaubi omrzalá jeho poselstwí?
Mnedle, co jest platna síly čitedlnost
neumenšené, co platna podstata
wěčná trpícímu muky na wěky?
Načež Arciwrah dí slowy křepkými:
Spadlý Cherube, jest bídno, čiň neb trp,
slabým býti! Toho wšak buď jist, že se
w dobrém wíce nebudeme kochati,
ale w zlém, w té naší jedné potěše,
jelikož to zpupné wůli odpůrce
čelí na odpor. Ať hledí opatrnost
jeho sobě ze zla dobro wywésti,
naše snaha buď, mu překážeti w tom,
nacházet' i w dobrém cestu ke zlému;
někdy se to podaří, a zjitří jej,
tušim, náramně, a jeho nejlepší
rady zwrátí od cíle. Ai! powolal
prchlý wítěz poslůw hněwu a msty swé
k branám nebeským, a sirný přehnal se,

[redacted]

jenžto střílel po nás w bauři, ledowec,
ulehly ty wlny ohniwé, co nás
padající s srazu nebes chytily:
sám ten rudokřídlý hrom, jenž bauřliwým
třískal wztekem, wychrlew snad wšechny swé
střely, ustal buče we propasti té
hlaubi bezedné. Nuž tedy užiwme
doby nám, buď z nedby, nebo z sytoti
hněwu přáné od wraha. Zříš onyno
plané, wyprahlé a pusté rowiny,
sídlo zkázy, bezswětlé, krom sinalých
mihot toho bledého a strašného
plamene? Tam pojďme z jeku ohniwých
těchto wln, a jestliže tam oddechu,
oddechněme sobě: tam swá ubitá
shromáždiwše wojska porokujeme,
kterak bychom wrahu swému napotom
ublížili nejwíce, jak ztráty swé
nabyli, a znikli této ukrutné
psoty; jaké pookřání w naději,
a kdy nic, co zbýwá rady w zauľání?
Takto mluwil Satan k druhu blízkému,
wzdwihna hlawu nad wlny, a očima
plaje jiskřícíma; těla ostatkem
plyna ležel, rozprostřený w šiř a dél,
s mnohá jitra: welkosti tak náramné,
jako, o nichž líčí bájka, potworní
Titanowé 7) zemorodci wálčiwši
s Jowem, Briarej a Tyfon, bydlitel
sluje Tarsu starého, neb jako ta

7) *Titanowé*, synowé nebe i země. Jeden z nich, Gyges, měl ruk a padesáte hlaw. *Tyfon* (Typhoeus) maluje se od básníří septící ohněm potwora. Před ním bohowé do Egypta utekli, w řata se proměniwše; posléz ho Jupiter hromem odklidil. *Tarsus*, sto w malé Asii, w krajině Cilicii.

[redacted]

mořská, Lewiatan, 8) potwora, ten twor
nejhrubší wšech mořských děl, co w moři jich
praudném plowe koli: jej kdy náhodau,
na půlnočních pěnách najde spícího
plawec, w přepadeném od tmy korábu,
má, prý, za ostrow, a wmetaw do kůry
kotwu lupinaté, meškå za wětrem
jeho u boku, dokawad wody noc
okrýwá, a jitro wáhá žádaucí.
Takto, zdélí hrozný, ležel Arciwrah,
spatý w moři horaucím; i nebylby
nikdy otud wstal, ni zdwihl hlawu swau,
leč že Boha wšewládného byla w tom
wůle, kteráž tmawým jeho úmyslům
uzdu pustila, by opětowanau
zlostí, jiným chtěje zlého, na sebe
zatracení uwalil, a uwiděl
wzteklec, kterak z jeho zloby wyplýwá
láska nesmírná a milosrdenstwí
na zawedený jím lid, než na něho
trojnásobný padá stud a hněw a msta.
Nyní z hlaubi náramnau swau postawu
zpřímí wzhůru; šlehne plamen z obau stran
ostrým pyrámem, a uprostřed walůw
rozšklebí se otwor dolu strašného.
Potom rozpaw křídla, letmo wynikne,
nalehna pak na mrákotné powětří,
letí, břímě nezwyklé, až na suché
stane zemi, zemli jest, co ohněm žže
tuhým, jako moře pálá tekutým;
w barwě rowná pahoru, jejž podzemních
wětrů od Peloru 9) urwe násilí,

8) Milton zdá se pod Lewiatanem, jenž wlastně Krokodil jes
rozuměti náramného Kraka, který w Norwegii co ostrow nějaký d
powěsti se jewíwá. —

9) Předhoří w Sicilii Capo. di Faro.

neb kdy hřmící Etny pukne hrozný bok,
an se zňawše střewa její pálčiwá
wzhůru wztekle wyrazí a zsilíce
bauří, ztráwí žážehem a zůstawí
w popele a kauři wšecku krajinu.
Také postání se jeho dostalo
nohaum proklatým. S ním přistal jeho druh.
Obadwa se honosí, že z horaucích
wyrwali se wln, co mocní bohowé,
wlastní swau silau, ne z wůle Wěčného.
 Toli jest ta země, to ta krajina,
prawil strastný Archangel, to jest ten byt,
kterýž nyní wzíti máme za nebe?
za nebeské swětlo, tento smutný mrak?
Budiž tak, když on, wládnaucí nyní sám,
kázat' smí, co práwem býti má: čím dál
od něho, tím líp; jejž rozum wyrownal
druhým, nad rowné jen síla wypala.
Žehnám wás, wy pole wěčně blažená!
witej hrůzo! witej swěte pekelný!
A ty peklo nejhlubší, ai, nowý twůj
bydlitel, jenž tobě mysl přináší,
ani časem ani místem nezměnnau.
Jeho mysl jest mu příbytkem, a w ní
nebe z pekla, peklo z nebe stwořit' můž
sobě. Což mi na tom, kde jsem, wždycky jsa,
kdo jsem byl, a kdo mám býti, jeho jen
menší! jejžto hrom byl zwýšil nade mne?
tu nám aspoň wolno; nic tu nestwořil,
čeho nám by zawiděť mohl wšemocný;
odtud newypudí nás: tu bezpečně
panowati budeme; a mním, že jest
panowat', i w pekle hodno žádosti:
lépe w pekle pán, než sluha w nebesích.
Wšak, proč necháwáme wěrných přátel swých,
spolníků a druhů toho osudu,

ležet' užáslých w tom kalu bezsmyslném,
proč jich newoláme k wzetí podílu
swého w tomto přenešťastném obytu,
nebo k zkaušce poslední, zdaž možno co
w nebi získati, či w pekle potratit'?
Řekl jest Satan; odpowěděl Belzebub:
Wůdce stkwaucích těch pluků, jichž přemoci
nemohl nižádný krom Wšemohaucího!
Jak jen uslyší twůj hlas, to swědectwí
žiwé sladké jejich druhdy naděje
w úzkostech, to heslo, které w nejtužší
nesnázi, a w dawu bitwy wražedlné
slýchali, to jisté w každém útoku
znamení, hned ožiwau, hned odwahy
nowé pocítí, ač powaleni teď
leží na twářích w tom moři horaucím,
kdež i nás ten úžas prwé zachwátil,
není diwu! spadlé s také wýsosti.
Ledwa dokonal, i pilí úhlawní
k břehu jíti wrah, swau těžkau pawézu
z wětrných částek, walnau kola šíř i tíž,
uwrh za se; okruh její prostranný
wisí jemu na plecích, co w náplňku
měsíc, jehož kauli mudřec Toskanský [10])
we Fésolách z hlídky prohledacím sklem
noční zpytá dobau, nowých hledaje
hor a řek a krajů w jeho peřestém
kruhu. Kopím, proti němuž nejhrubší
sosna, w horách uraubená Norwegských
k stežni lodi wálečné, by útlau se
zdála třtinau, podpíraje trudné swé
kroky, po horaucí kráčí celině;
ne tak po lazurném nebi kráčiwal!

10) Galilei, w umění hwězdářském a wěcí přirozených dosj
a na slowo wzatý, jehož Milton osobně znal.

Wřelé powětří naň wtírá odewšad,
obklopen jest plápolem. I wytrwá
wždy a u jezera u plamenného
stana, wolá na swé pluky, způsoby
angelské, jichž bez sebe tu leželo
jako listu kryjícího na podzim
Wallumbroské [11]) potoky, jež wysocí
Tuských lesů zastěňují sklepowé;
nebo jako třtiny, stlané po březích
moře rudého, an wětry lítými
ozbrojený kormautí je Orion; [12])
kdežto Buzirisa [13]) s jízdau Memfisskau
wlny zhltily, že pojma w nenáwist
zrádně stíhal pohostinné Gosenské, [14])
jižto s bezpečného břehu na těla
wrahů tonaucích, a kola ztříštěná
wozů jejich, plésajíce patřili;
tak jich husto leželo, a ohniwé
krylo moře, w záhubě a zděšení
pšotném nad swau hroznau proměnau. On je
wolá hlasem hromowým, až wšecka se
ozwe dutá hlaub: Wy moci, knížatstwa,
bojownici, slični nebes kwětowé,
nebes druhdy wašich, ach, teď ztracených!
Tenli úžas duchy wěčné uchwátil?
či jste toto místo sobě obrali
k pookřání ode trudů wálečných;
zdaž w tom plápolu tak spíte powlowně,
jako jindy w kwětných nebe dolinách?

---

11) Slowútné údolí s opatstwím w Toskaně, jakoby řekl: vallis umbrosa, stinné údolí.

12) Zhwězdění, o němž domnění jest, že bauře přináší.

13) Farona; Memfis, město w Egyptě.

14) Gosen, krajina w zemi Egyptské, kdež sw. Patriarcha Jakob a synowé Israelští bydleli, prwé nežli je Mojžíš přes moře rudé wywedl.

Či jste přisáhli w tak mrzké postawě
sklánéti se witězi, jenž nyní zří
Cherubíny powalené u wlnách,
s ztříštěnými braněmi a praporci,
ažby, prohlédawše k swému prospěchu,
sběhli jeho pomsty od bran nebeských
raučí poslowé, a zašlapali nás
w tomto umdlení, neb hromy spatými
přibodali ke dnu toho jezera?
Wzhůru, procitte neb spěte na wěky!
Slyší jej, i hanbí se, a na hbitá
wzskočí křídla; jak kdy bdíti nawyklí,
an je spáti našel wůdce na stráži,
wálečníci protrhnau a wzchopí se,
pomatení za chwíli, než cele je
mine dřímota. I pocitují hned
bídy swé a lítých muk, wšak poslechnau
tudíž wéwodowa hlasu; nezčíslní
počtem, jak kdy Amramowce [15]) mocná hůl
za dnů strastných Egypta, jsauc wztažena
břehem, zbudila mrak smolný kobylek,
jenž se přihnaw wětrem wýchodním, co noc
černá zawěšen byl nad bezbožného
Faraona králowstwím, a weškeré
Nilu zatměl končiny. Tak nezčíslně
duchů zlých se pod pekelným wznášelo
klenutím, an ječel kolem wůkol nich
plápol jízliwý. Až kopím wztyčeným
na znamení welký Sultán pokyne
letícím, tu w rowné wáze na sirnau
spadnau celinu, a zastrau wšecku plaň.
Množstwí, jaké ledná lidné půlnoci
bedra jedwa wylila, by přes Dunaj
jdauc a Rýn to plémě její barbarské

15) Mojžíše, an byl syn Amramůw.

walilo se k polední co potopa,
tam až za Gibraltar k pískům Libyjským. [16])
Tudíž od roty a pluku každého
wůdcowé a hlawy kwapí tam, kde stál
welký wéwoda; i byliť wšickni
bohorowné způsoby a postawy,
důstojenstwa knížecí a mocnosti
sédáwalé prwé w nebi na trůních;
o nichž ale nyní we dskách nebeských
není památky, an pro swé buřictwí
mrzké smazáni jsau z kniby žiwota.
Aniž měli posud jmena, od synůw
Ewy potom nabytá, když po zemi
těkajíce, z dopuštění božího,
k pokušení člowěka, skrz lest a klam
swedli welnau lidstwa část, by strhše se
Boha, twůrce swého, newidědlnau
Páně sláwu obrátili do šelmy,
ctěné řády stkwostnými, a plnými
nádhernosti, zlata, by se skláněli
ďáblům, jako bohům žiwaucím. W ten čas
mnoho modl a jmen jim dáno w pohanstwě.
Wypraw Muso jména to; kdo dřiw, kdo záz
probudiw se powstal z tůně horaucí
na hlas krále welkého; kdo k němu
na břeh tíhne po jednom, dle hodnosti,
ano zástup stojí wzdáli po růzou?
Wůdcowé to, kteří z hlaubi pekelné
wysuwše se po laupeži na ten swět,
směli stawěti swá sídla napotom
wedlé sídla Páně, obětnice swé
k obětnici jeho, božsky slaweni
mezi národy, a směli ostati

---

16) Gothowé, Hunowé, Wandalowé w dawních národech se po opět wysypali.

blízko Hospodina hřímajícího
s Sionu, a sedícího u prostřed
Cherubů; ba často w jeho swatyni
stawěli swé modly, mrzké ohawy!
zprzňujíce swými bludy kletými
slawný swaté služby řád, a božskému
swětlu swau se rauhajíce temnotau.
Prwní Moloch [17]) byl, král strašný, zbrocený
krwí lidských obětí a slzami
rodičů, ač jim pro trub a bubnů chřest
slyšet' nebylo swých wřesku nemluwňat,
daných w zápal modle jeho zuřiwé.
Ctil ho Amonita w Rabbě, na wodných
rowinách, a w Argobě a Basanu,
až tam k praudu nejzazšího Arnona.
Nejsa spokojen tím smělým sausedstwím
zmámil srdce krále maudrého, a hle!
proti chrámu Páně stawí jemu chrám
Šalomaun; a obracuje w modlobáj
sličnau Hinnon dolinu, jež Tofetem
slowe odtawad, a černau Gehennau, [18])
strašným pekel obrazem. Nyní přitáhl
Chamos [19]) synů Moab chlipné strašidlo,

17) Modla z mědi slitá w podobenstwí osoby králowské; ta stá-
la s roztaženýma rukama, a pod ní udělán byl oheň, tak že wšeck
byla rozpálena. Byl také před ní mezi dwěma stěnama udělán jin
oheň, kterýž jí ku poctiwosti hořel, a skrze ten oheň kněží modlářš
podáwali žiwých dítek do loktů té rozpálené modle, kteráž je w
swých ohniwých rukau až do smrti upalowala. Tím způsobem žid
obětowali swé wlastní dítky té modle, a zatím kdy se to dálo, dě
lali weliký křik a bili na buben, aby nebozí rodičowé swých dě
plakati a kwíliti neslyšeli, kteréž tak obětowány a mučeny byly. Z
příčinau takowého bubnowání to údolí Tofetem slaulo, nebo Tof
slowe buben. Wiz Putow. sw. str. 76.

18) Gehenna, peklo. Matauš V.

19) Bůh chlipnosti, jedno s Priapem.

[redacted]

od Aroer ku poledni, Abarim,
paušti: w Hesbon, Horonaim a we Seon
králowstwí, blíž Sibna wínorodného
kwětné doliny, až k Asfar jezeru.
Peor druhé jeho jmě, kdy ponuknul
Israele w Sitim, na swé od Nilu
cestě, wzdáti jemu smilné oběti;
wylita jest na ně Páně horliwost!
Odtud rozšířil swau mrzkost oplzlau
téměř k háji lidozhaubce Molocha,
k hoře pohoršení; wražda s chlipností
sausedila, až je zbožný Josiáš
obě odtud zahnal w peklo horaucí.
S nimi přišli ti, co tam, kde plyne Frát
staromezný, až kde Egypt od Syrska
dělí řeka, slauli Astoret a Bál, [20])
ona žena, tento muž; (i wolnotě
duchům jedno z dwau, neb obě přijíti
pohlawí; tak nehmotná a jemná jest
jejich podstata, již žádný swal ni swaz
netíží, ni slabých křehká podpora
kostí, jako tělo břemenné; i brž
w swětlé, tmawé, zweličené, zmenšené,
w jakékoli způsobě, swá konají
díla příkoří, i skutky milosti.
Pro ty Israel swé síly žiwaucí
znedbaw často, sprawedliwých oltářůw
nenawštěwowal, a nízko kořil se
ukydaným bohům; protož nízko jej
w bitwách potíráwal dosti chatrný wrah.
K těm se připojiwši, přišla Astarot, [21])

20) Jména bohů w Syrii a Palestině ctěných; zdá se, že pod
lunce a měsíc se rozumějí. Tu diwnau digressí o duších Mil-
rozmluw jistého Michala Psella wzal.
21) Syrowé Venuši tak nazýwali. Putow, sw. str. 111 a 347.

u Feniků jméno její Astarte,
paní nebe, s rostaucíma rohama.
Její stkwaucí modle panny Sidonské
při měsíci konáwali slib a zpěw.
Zazněl jí i Sion písní, kdežto chrám
její strměl na wýsostech urážky.
Wystawěl ho král, jenž, srdce ač že byl
spanilého, přilnul wilně milostí
k sličným modlářkám, a od Hospodina
uchýlil se k ohawnosti pohanské.
Thamuz [22]) přitekl; ran jeho wýročních
na Libanu Syrské díwky kwílily
zpěwy milostnými s letní den. I žeť
rudým tokem k moři tichý Adonis [23])
ze skal plyne mateřských, jím z rány se
obnowené Thamuzowa lila krew.
Zažehla tím zápalem i Sionské
dcery báseň frejowná, a spatřil jich
wilné wášně w síni chrámu swatého
Ezechiel, wida duchem prorockým
temnau modlářského Judy ohawnost.
Nyní přihnal ten, jenž w prawdě zatruchlel,
když mu archa jatá obraz zwířecí
jeho stroskotala; tuť we wlastním swém
chrámu ležel, bezhlawý a bezruký,
špalek zdélí powalený na zemi,
u podnože swé, swým k hanbě ctitelům,
Dagon [24]) jméno jeho; mořská potwora,

Dle Luciana byla ta bohyně tolik co Selene (měsíc) u Řekůw; në wšak plodistwau moc přírody předstawuje. Wiz Funkes Lexicon.

22) U Řekůw *Adonis*. Bájeno, že na hoře Libanon od d[illegible] kance usmrcen byl. Venuše ho do kwítka anemone obrátila.

23) Řeka nyní Ibrahim zwaná.

24) Wiz 1 Samuel k. 5.

jsauci člowěkem a rybau odpolu.
Jednak wysoký mu strměl w Azotě
chrám, i obáwán byl na Palestinském
pomoří, w Gat, Askalon a w Akaron,
tam až k Gaze pomezní. Teď přibral se
Rymon, [25]) w líbém Damašku měl milý swůj
byt, kde čistý, Abany a Farfaru,
potok břehy smáčí úrodné. I ten
proti domu Páně drze počínal
sobě; ztratiw sluhu malomocného,
získal krále, bláznowého wítěze
swého, Achaza, jenž slepau zbožností
zrušiw oltář boží, nowý po Syrsku
wystawil, a mrzké pálil oběti,
skláněje se bohům, jež byl přemohl.
Za těmi jmen druhdy známých přistali
Osis, Hor a Osiris, [26]) s swau družinau,
jižto potworami, kauzly mámili
Egyptčany powěrné i kněze jich,
aby w zwířecí, než w lidské podobě,
hledali swých bludných bohů raději.
Zapáchal tím jedem také Israel,
z snešeného zlata tele udělaw
sobě na Orebu; odbojný pak král
zdwojil mrzkost tu, jak w Betel, tak i w Dan
připodobniw Boha k pasaucímu se
wolu, Hospodina! který za jednu
půlnoc wšecko pobil prworozené
w zemi Egyptské, i lid i howada,
bohy jeho bečící. Z wšech poslední

25) II. kniha Král. kap. 5 a 16.

26) *Osiris* a *Isis*, Egyptčanům slunce a měsíc; muž a žena, tr a sestra: Osiris pod obrazem býka strakatého (Apis) ctěn byl: is, obraz přírody. *Horus*, obau jich syn, pro lékařstwí a wěštby swátý.

[redacted]

wydáwají diwý hřmot, a weškeré
k tomu wojsko pokřikuje wesele,
až se pekel třese klenutí, a wně
strachem trne směsice a dáwná Noc.
Náhle wznikne deset tisíc praporů
w temném powětří, a pstře se barwami
wýchodními; s nimi wstane dřewců les
hrozný; lebka na lebce, a pawéza
na pawéze stojí dawem w šíř a dél
nesmírnau; i postupují falanxem [33])
dokonalým, k zpěwu hudby Dorisské, [34])
fagotů a fleten líbých; jakowá
druhdy zbrojící se w bitwu hrdiny
naplňowala šlechetnau odwahau,
by ne wztekem, nébrž mužstwím uwážným
oddychajíce, co skála trwali
w hrůze smrti, k autěku neb ústupu
nepohnuti mrzkému; jíž w moci to
býwá utěšiť a upokojiti
slawným zwukem trudnau mysl, a zahnati
péči roj a zámutků, běd a psot,
rowně z smrtedlných i nesmrtedlných
duší. Takto daufajíce w spojenau
sílu, stálau myslí, mlčkem kráčejí
líbé při hudbě, jenž lehčí těžké jich
kroky po horaucích drahách. Přitáhše
nyní wůči, stanau, strašné průčelí,
w hrozné délce, s blýskawými braněmi,
oštípy a štíty, na wzor předwěkých
drábů, čekajíce, co by weliký
kázal wéwoda; on šiky zbrojené

---

33) Gistým šikem starých wojáků, k útoku schopným; wýtečnější byl Macedonský.

34) Dorisská hudba byla nejwážnější; Lydská nejsmu… Frygská nejweselejší.

zbíhá okem zkušeným, pak weškeré
wida wojsko w slušném řádu, prohlíží
wšecky, bohy w postawě a twářnosti,
po jednom, a posléz sčítá auhrnkem.
A tu srdce jeho chlubnau pýchau se
nadýmá, a twrdne w zteklém úporu.
Nikdy w swětě od stwoření člowěka
neshlukla se taká síla, ježby
proti té se mohla zdáti walnější
nežli ona drobná pídimužíků
pěchota, wydawši bitwu s jeřáby; [35])
byť i weškeu k ní se z Flegry přirazil
obrů rod, neb reků plémě, wálčilých
u Theb a u Troje, s bohy oběma
stranám pomocnými; neb, jenž w bájkách jest
slawný, Uterowec se swým rytířů
Armorských a Britských oborem, a co
jich se koli, wěřících i nekřtěnců,
ztéci widěl Aspramont a Montalban,
Damašek neb Maroko a Trebizond, [36])
neb co Byzerta jich s břehů Afrických
wyslala, kdy Karel Welký se wšemi
panošemi padl u Fontarabie. [37])

---

35) Naráží na bájku starořeckau, dle které Pygmaea, matka [k]mene lidí na píď dlauhých, od Junony, že nad ni pro krásu se wy[n]ášela, do jeřába obrácena jest. A tudy že národ ten s jeřáby neústa[l]e wálčí, prawí basníři. *Flegra* město w Macedonii, kde Gigantowé [s] Jowem wálčili. *Theby*, město w Beotii, kde Eteokles a Polynikes, [O]edipowi synowé, wálčili. *Troja* z Iliady Homerowy město wědomé. [Ute]rowec, syn Utera, Artur král, jehož často prowázeli rytíři Britští [a] Armorští; nebo stál w swazku s králem Armorským čili Bre[ta]ňským.

36) Wšecko jména z Římanů známá, jichž tu čtením Milton ne[ra]z se chlubí: chyba jeho neřídká.

37) Takto podlé Španělských historiků. Jiní prawí, že Karel [V]elký, získaw nad nepřátely, w pokoji umřel.

Takto sílu lidskau drahně předčíce
duchowé, wšak swého wůdce strašného
byli poslušni; on mezi jinými,
powahau i zrůstem zpupně wznešený,
stál co wěže; způsob jeho neztratil
ještě původní swé jasnosti; i byl
na pohled ne menší, nežli Archangel
strastný; zbyt jen sláwy jeho zatmín jest:
jak kdy slunce nowowzešlé prohlédá
mhlau pohorní, ze swých zuté paprsků;
neb kdy, zkryté od měsíce zatměním
posmaurným, mrak hrozný na půl národůw
rozsýpá, a leká krále změnami.
Tak, jsa zatmín, stkwěl se nad ně Archangel;
čelo wšak mu hlubokými zoral hrom
jizwami, a swadlé líce osedl trud;
jednak pod obočím jeho bezstrašná
tkwěla odwaha, a pýcha zúmyslná,
pomsty žádaucí. Wztek okem wyráží,
ač w něm útrpnost a wnitřní hryzotu
znamenati, ano widí druhy swé,
čili následníky swého zločinstwa,
jindy blažené, ach, nyní na wěky
k hrozným odsauzené mukám; tisíce
duchů, winau jeho nebe zbawených,
swětla wěčného, pro jeho bouřictwí,
wždy mu wěrných, ač jich sláwa uswadla,
jako wadnau s nebe bleskem potřeni
dubowé a sosny hrdé na horách;
s ožženými wrchy wýtečné jich pně
stojí o nahotě na pohořelé
paustě. Teď se k mluwě chystá, protož hned
w dwojitých se řadách křídlo ku křídlu
chýlí do půl kola, obkličuje ho
s welmoži. Wšecko ticho pozorem.
On se třikrát pokusí, a třikráte,

[redacted]

pýše na úkor ho slzy polijí,
jakými jen plačí angelé, až pak
se lkáním ta slowa průchod nalezla:
Ó, wy myriady nesmrtedlníků!
mocnářstwa! jimž rowen byl jen Wšemocný!
s ním i chwalně sweden boj, ač krutý wzal
konec, jak to místo, jak ta změna to
swědčí, hrozná k wyřknutí. I kteráž mysl
wšeho wědomí, co bylo i co jest,
znajíc hlaubi, předwědaucím tušením
nadíti se mohla, aby tolika
bohů síla spojená, tak statečně
bojující nesla porážku? I kdo
mní, ač po ztrátě, že by se plukům těm
walným, jichžto wýhost nebe wyprázdnil,
neudálo powstati, a mocí swau
wydobyti wlasti swé? Co mne se tkne,
buďte swědky nebeští wy plukowé,
máli bojácnost či rada nehodná
w naději wás zklamala? Než ten, jenž teď
řídí nebe sám, až posud bezpečně
seděl na trůnu, skrz dáwnau ztwrzeném
powěst, zhodu nebo zwyk, a stkwěje se
stálým králowského blesku úplňkem,
tajil wždycky sílu swau, i totě nás
w pokušení uwrhlo i w pád; již wšak
známe jeho moc, a známe wlastní swau;
netřeba ho wyzýwať, ni wyzwaným
nowé báť se wojny; to nám za lepší
stránku zbýwá, kauti tajné obmysly,
zjednať klamem, čeho nelze násilím;
aťby na nás shledal posléze, že kdo
přemohl mocí, přemohl wraha od polu.
Snad že nowé swěty zplodí prostranstwí;
bylať powěst w nebi, ano zaměřil
z dáwna nowý stwořiť swět, a uměstiť

[redacted]

na něm rodinu, swé zwláštní miláčky,
jimžto příti chce, co synům nebeským:
tam jen třeba na zwědy, buď prwní náš
útok, tam, neb jinam kamkoli: i jižť
déle nebude ta jáma pekelná
duchů wěziť nebeských, ni mrakem jich
krýti propast ta. Než wěc ta nejprwé
w plném sněmu zraj. Wšak k míru naděje
není: kdož se pokoří? Boj tedy, boj
zjewný nebo zkrytý ustanowen buď.
Řekl, a k ztwrzení slow jeho wynikly
tudíž miliony mečů plamenných,
wydobytých z pošew mocných Cherubů;
peklo náhlým zaraženo pobleskem.
Litě zuří proti Swrchowanému;
wedauce pak powyk wojny strašliwý,
štítů zwučících a mečů břinkotem,
zpupné proti nebi mecí rauhání.
Stála hora w blízce, jejíž hrozný wrch
soptal ohně praud, a walící se kauř;
zpod se blyštěl korau stkwaucí, na důwod,
že jest kowů žíly zkrýwal u wnitřku,
z síry zplozených; sem letí na ručesť
walný pluk, jak kdy se zástup minéřů,
zbrojný kracemi a rýči před wojskem
říti králowským, chtě stany obehnať
příkopy a náspy. Mamon 38) wůdce jich;
Mamon z duchů s nebe padlých nejnižší.
Již i w nebi nízko nosil zrak a mysl,
wíc se obdiwowaw nebe bohatstwí,
drahé podlaze a zlatu ryzímu,
než cokoli božského a swatého
bylo zříti w stanu blahoslaweném.
Jeho nabádáním jsauce nejprwé

38) Po Syrsku bohatstwí znamená.

wyučeni, lidé zemi laupili,
matku swau, a zryli její wnitřnosti
bezbožnýma rukama pro poklady,
lépe ukryté. Tu hluk ten, otewřew
w hoře ránu, spausty zlata wytasí.
Nebuď diwno žádnému, že bohatstwí
w pekle roste, peklo toho wzácného
jedu nejhodnější. Ale tuto se
učte lidské chwalitelé bystrosti,
diwy o Babelu wyprawující,
aneb o Memfisských králů nádherných
dílech,[39]) kterak lidské slávy památky,
co jich zděla koli moc a umělost,
w niweč mizí před tím, co tu duchowé
zawržení stawěli, w té kratičké
době, ježby lidé snažní za wěky
bezčíslnými newywedli rukami.
Blízko w plání mnoho dolů wyryto,
w které zpodem žíly zlata plynného
běží z jezera. Tu jiný podiwně
zástup rudu rozpauští, a odmísiw
druhy shání trusky s kowu wraucího.
Třetí hluk, wryw rozmanité do země
formy, z dolů wraucích diwným průduchem
naplní jich dutost wšecku, na rychlost,
jak kdy u warhanách, dchnutím jediným,
wítr mnohé řady píšťal prodmychne.
Nyní znáhla přenáramná stawení
wznikne z země, jako pára, při sladké
hudby sauzwuku a zpěwu labodném,
w způsob chrámu wůkol osazeného
slaupením, a ležícího na slaupích,

39) Naráží na ony, mezi sedm diwů swěta počtěné, zdi Babylonské a wisuté zahrady Semiraminy a pyrámy, na jichž jednom přes [illegible]00 lidu za 20 let pracowalo.

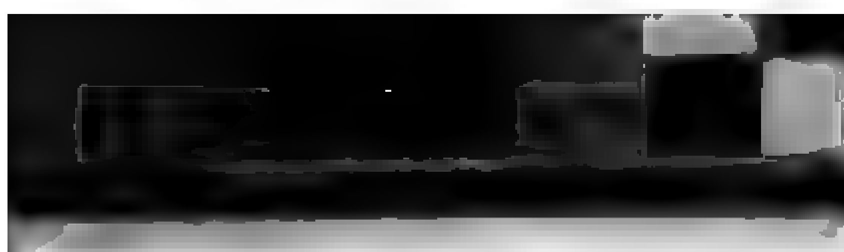
[redacted]

se zlatým přewazem, z dílny Dorisské.
Podwlaky a swisle řezbau wypuklau
dmau se nádherně; krow z zlata ryzého.
Ani Alkairo, ani Babylon,
když se jejich sláwa nejwíc wršilą,
newídali krásy také we chrámu
Serapisa aneb Bela, [40]) bohů swých;
ani taká sídla měli králowé
jich, kdy s Assyrií Egypt o přednost
horlil w chlipnostech i moci. Již ten stroj
hrdý strmí wzhůru wysoko, a w tom
wrata, rozpawše swá křídla měděná,
otewrau se, jewíc u wnitř prostranstwí
walné: hlazenau a zdobnau podlahu,
mnohé s klenutého stropu hwězdných lamp
řady wisící, a kauzly wtipnými
uprawená swětla, ježto hořawé
tráwí klí, a swítí jako obloha.
Nyní kwapné množstwí wejde s úžasem,
jedni dílo, druzí mistra welebí,
w nebi známého pro mnohé wěžaté
zámky, sídla oberlaných angelů,
knížat ode Pána mocí nadaných,
aby, we swé každý hierarchii, [41])
zprawowali oswícené zástupy.
Aniž neneznán byl w staré Grecii;
Mulcibrem [42]) pak chromým w Ausonii slaul,
kdež i, kterak s nebe spadl, bájeno,
od hněwného Jowa přes krystalowé

40) Belus, syn Nimrodůw, druhý král Babylonský, a první wěk, který za Boha držán a ctěn byl; u Feničků slaul Baal. Ser tolik co Apis.

41) wládařstwí kněžské.

42) jako *Mulcifer*, kterýžto, že uměl železo rozpauštěti w žel, tak nazwán jest. Ausonie Wlachy znamená.

cimbuří byw swržen; padalť od jitra
do poledne, od poledne k wečeru
rosnému, s den letní, až se západem
slunce, jako kapající s zénitu [43])
hwězda, dopadl Lemna, wýspy Egejské.
Takto mylně bájeno; on dáwno byl
před tím s rotau shozen odbojnau, a nic
jemu k platnosti, že w nebi wysoké
stawěl wěže; neznikl swými nástroji,
nébrž po hlawě i se swým oborem
pilným w peklo, tam by stawěl, smrštěn jest.
W čas ten okřídlaní hlásní z rozkazu
wůdce jmau se s obyčeji slawnými
zwukem trauby ohlásiti u wojště
welký sbor, an tudíž držán býti měl
w Pandemoně, [44]) nowém hradu stoličném
Satana i jeho rad. Kdo, takto zní
prohlášení, wolením neb úřadem
w třídě wšeliké a pluku nad jiné
předčí hodností, ten k sněmu přijď! a hned
po stech, po tisících přibírají se
walem stádně; an již na ně čekáno.
Nestačuje brány wchod, ni walná síň,
walná, jako ohrazené hony, kde
w zbrojném cwičení jezdění pobízejí
zápasníci z pohanského rytířstwa
reky smělé w kolbu nebo w metání
dřewců smrtících, an na zábradle se
Sultán kochá kratochwílí krwawau.
Wyrojí se po zemi i w powětří
s hustě chwělých křídel šumem ječícím.
Jak kdy wčely w podletí, an na býka

43) Čelní punkt na nebi.

44) Shromáždění wšech duchůw: dle slowce Pantheon w Římě řím.

wystaupilo slunce, lidnau mládež swau
z aulů wysýpají w broznech, létají
po kwití a swíží rose sem i tam,
nebo po lopatce hladké, předměstí
slaměného hradu swého, nosíce
wonný balsám, hmyzejí a rokují
o wespolních wěcech. Tak se zarojil
duchů wětrný hluk a w tísni obýwal,
až se dalo znamení, a ejhle, diw!
ti, jenž nad obry, plod země potworný,
zrůstem předčili, teď w pidimužíky
drobné zkrátí se, a w úzkém prostranstwí
stanau nezčíslní; i podobají se
onéno, za Indskau horau, trpaslíků
rodině neb čarodějným přístrachům,
které podlé hájů, nebo u žídel
opozdilý wesník noční dobau zří,
nebo mní, že zří, an měsíc rozsudí
s nebe pohlédá, a blíže k zemi swůj
bledý kloní běh. Ti ryčných hledíce
plesů bawí ucho hudbau lahodnau:
jemu srdcem chwěje strach i weselí.
Takto z nesmírného zrůstu duchowé
nadwětrní se w útlé swraskše postawy
zdrobněli, 45) a jakkoli jich bez čísla,
měli w pekelné dost wůle radnici.
Dále wnitř w swé podobě a rozměru
Cherubi a Serafowé důstojní
w pokojíku zwláštním, w tajné swětnici,
sedí spolu; polobohů tisíce
na stolicích zlatých, w radě úplné.
Po mlčení po nedlauhém přečteno
prowolánj, pak se počal walný sněm.

45) Voltaire haní to zwraštění se duchů; Zachariä s jejími zastáwá.

Zpěw druhý.

Počíná se sněm pekelný. Satan se tíže, máli býti nowojna předsewzata k wydobytí nebe čili nic? Moloch radí jnu, Belial a Mamon radí poklid a založení králowstwí pekle. Přijato jest wynešení Belzebubowo, aby se napřed šetřila prawda dáwného proroctwí w nebi o nowém swětě, rodině na něm stwořené. Pochybnost, koho poslati na zwě- Satan sám se podwolí cestě. Zůstáno na tom. Sněm skončí. Čerti udají se do rozličných zaneprázdnění, a w zličné strany pekla. Satan nastaupiw cestu, přijde k bram pekelným, které nagde zamknuté. Jeho poznání se s Smr- a Hříchem. Hřích mu otewře brány. On koná cestu skrz narchii Chaosowu až k hranicím přírody, a tu znamená alekа spaustu tohoto swěta.

U wýsosti na stolici králowské,
jež se nad bohatstwí celé Indie
blýskala, i nad zlato i nad perly,
co jich koli stkwostný wýchod nádhernau
přílišností na swá sype knížata,
seděl Satan, k bídné této přednosti
záslubami zdwižený. Jak wysoko
nad naději ze zaufání wynikl,
tak se nad tu wýši wzpíná wysoko;
marné s nebem wálky nejsa nasycen,
aniž nabyw ze zkušení maudrosti,
takto swého srdce pýchu odkrýwá:
Wládcowé a panstwa, božstwa nebeská!
jelikož w swé hlaubi žádná nemůže
propast nesmrtedlných bohů, jakkoli
ztištěných a padlých, dlauho držeti,

zwěsil zuřiwý nám wrah, a potupně
stíhal do hlubiny nás, kdo necítil,
s jakým nucením a pracným útěkem
padali jsme dolů? snadno tedy nám
wyniknauti. »Bojíme se následku!
zdali opět na se máme wyzwati
silnějšího, jehožtoby prchliwost
k naší zkáze cestu horší nalezla!«
K horší zkáze? téli obáwati se
w pekle? co můž mnedle býti horšího,
jako tuto bydleti, tu sehnánu
býti s hojné blahosti, a w mrzkau hlubinu
odsauzenu býti k psotě náramné?
kde nás ohně neuhasitedlného
bolest mučí, bez naděje ustání,
hněwu jeho otroky, kdy koli nás
neukojitedlný bič a trápicí
wolá k kázni hodina. Strast nad tuto
wětší zhubí nás a zničí docela.
Což se lekáme? co dlíme roznítiť
na nejwyšší stupeň jeho prchliwost?
Buď že w lítém wzteku celo wyhladí
nás, a bytost w niweč uwede:
lépe, mnohem lépe tak, než abychom
bytost měli, ale bídnau po wěky; —
buď že božstwí naše nemůž přestati:
horšího tu čeho není báti se
s strany této. Nabywše pak zkušení
čijem dosti síly k tomu do sebe,
bychom nebe plenili, a týrali
osudný a nedostupný jeho trůn
wěčným útokem; což kdy ne zisk, je msta
Skončil zamračeně; z jeho pohledu
čněla mstiwost zaufalá, a strašliwá
bitwa Boha menšímu. Wstal Belial
s druhé strany, s mírnau, wlídnau powahau

Neztratilo nebe ducha nad něho sličnějšího; k welkým zdál se toliko činům, k důstojnosti jedno weliké stwořen býti; ale wšecko bylo w něm šalebné a prázdné; strdí jakkoli kwapal jazyk jeho, znaje nejhorší obraceti w nejlepší, a pomásti nejzralejší radu. Nízká byla mysl jeho; k auhoně jen wtipná, k činům pak ušlechtilým bojácná a wáhawá. Ucho lákal nicméně, a takto se nyní lahodnými ozwal důwody:

Já bych, starostowé, radil k zjewnému boji, nejsa w nenáwisti posledním, by mi hlawní důwod, wojnu radící, nezrazowal wojny nejwíce, a se strastným přebídného konce úkazem býti newiděl, an nejrekownější hrdina swé radě sám a činům se nedowěřuje, swau wšecku udatnost na zaufání zakládá, a za účel prací snažných wyhlazení po bídné stawí pomstě. Jaké pomstě? Nebeské náspy oplýwají wůkol oděnci strážnými, jenž weškeu nedobytedlným činí přístup. Často jejich plukowé rozhoštěni leží po wšech bezedné hlaubi březích, nebo letem pošmúrným táhnau w panstwí noci temné w šíř a dél na zwědy, a nebojí se útoku. Bychom pak si průchod silau protřeli, byť i s černau bauří peklo za námi w patách klopotajíc, nebes přejasné swětlo zkalilo, i přec by welký wrah weškeu nezhubený na swé stolici seděl neporušeně, a nebesa

nadpowětrná, neznajíce poskwrny,
ohně chatrnějšího a psoty swé
wítězněby zníkla; námby zahnancům
nezbýwalo nic, než kruté zaufání.
»Rozlíťme, prý, wšemocného wítěze,
aby on swůj na nás wšechen wylil hněw:
to nás zahubí. To naše útěcha,
nebyť naprosto.« O bídná útěcha!
Kdož, buď sebe trudnější, by ztratil rád
tuto bytost rozumnau, tu božskau mysl,
celau wěčnost kwapně probíhající;
kdoby wolně, bez smyslu a bez zniku
umra, pošel smetený a ztracený
do propastné, tmawé nestwořenosti?
kdož pak wí, byť to i dobré bylo, zda
mstiwý wrah to dáti může, zdali chce?
můžli, pochybno; že nechce, jisto jest.
Wylije on, maudrý, wšecken pojednau
hněw swůj, zwykem zpozdilých a nesmyslných,
aby zplnil žádost protiwníkům swým,
zničil w zlosti ty, jež k wěčným jeho zlost
chowá mukám? »Čemu dlíme, prawí nám
raditelé wojny, jsauce určeni,
schowáni a dáni mukám na wěky?
Čiňme jakkoli, co zbýwá trpěti
wíce nám, co zbýwá trpěť horšího?«
Zdali jest to nejhorší, tak seděti,
tak tu rokowať, a tak se zbrojiti?
Ha! kdy ondy, pohnáni a ubiti
hromem nebe třepícím, jsme klopotně
utíkali, hlaubi, by nás ukryla,
prosíce, i tuť se peklo útěchau
zdálo býti ranám těm; neb kdy jsme tam
k horaucímu přikowáni jezeru
leželi, to horší bylo zajisté! —
Což, by onen dech, jenž tento zuřiwý

oheň roznítil, jej opět sedmerau
zdmýchal wzteklostí, a na nás uwalil?
Co, by opět s hůry pomsta ustalá
hromorudau ozbrojila prawici
ke trýznění našemu? Co, aby se
otewřely sklady pekla, obloha
jeho plamenným se na nás sesula
náwalem, (a wisí strach ten nad námi,
úraz hlawám našim stále strojící;)
my pak w tom, kdy smýšlejíce ku smělé
bádáme se wojně, bauří ohniwau
zchwáceni a smeteni, a každý k swé
přibodeni byli skále, za hříčku
hřmícím wětrům; nebo w žhaucím jezeru
spąti okowy a pauty, we lkání
stálém, bez oddechu, bez útrpnosti,
bez úlewy, na wěky a beze wší
konce naděje se trápiť museli?
To by, wěru, bylo horší! Wojnu wám
tedy, zjewnau jako tajnau, zrazuji
wedlé zdání mého. Což s ním pořídí
síla nebo klam, kdo jeho podwede
mysl, an jedním wšecky wěci wzezřením
prohlédá? On s hůry nebe wšeliké
naše wida hnutí sobě zlehčuje,
mocný síle naší tak se zpičiti,
jako maudrý překaziti úmyslům.
»Nuže, myli, pokolení nebeské,
w takém zawržení, w takém wyhnání
žíti máme, trápení a okowy
mrzké nesauce?« I lépe, saudím, to,
než co horšího, kdy osud káže tak
newyhnutedlný, a rozkaz wítěze
wšemohaucí. K trpení i konání
síla jest nám stejná, aniž zákon ten,
jenž tak welí, bezprawný. Tenť prwní byl

rozmysl náš, zda mohútného wraha jsme
maudře obojowali, ač nejisti
konce. K smíchu jsau, kdo sobě we zbrani
počínají udatně a hrdinsky,
pozbywše pak té, teprw se strachují,
čehož jim se dříwe bylo naditi,
nésti okowy a muky, wyhnanstwí,
potupu, a coby koli uwalil
na ně wítěz. Toť náš saud; i jestliže
poneseme ten, snad časem welký náš
protiwník, tak zdálen jsa, ni urážín
wíce, pustí z mysli nás, i hněw, a tím
spokojí se trestem; zatím nebuda
zdmýchán, tento oheň zteklý ulewí;
brzy znikne lepá naše podstata
jízliwého kalu, aneb otrlá
nepočije ho; ba snad i powahu
změní swau, a přirozenost oblekši
toho místa, s litau posléz horkostí
spřízní se, a bez bolesti snese ji;
bude swětlo ze tmy, z hrůzy lahoda.
Nad to, kdož wí, jakau napotomních dnů
přinese nám změnu neskonalý let,
změnu blaženau. Jest mezi šťastnými
staw náš zlým, wšak mezi zlými nejhorším
není, horšímli ho neučiníme.
Takto radil slowy pláštěm rozumu
oděnými k lhostejnému ustání
Belial a k leniwosti klidné, ne
k klidu: po něm Mamon mluwil takto, řka:
Buďto, bychom s trůnu krále shodili
nebeského, wojnu wedem, wojnali
nejlepší se widí, buďto, abychom
ztraceného práwa swého dosáhli.
Jeho shodiť, tenkráte se zdařiti
můž, kdy osud stálý změně wrtkawé

ustaupí, a Chaos rozhodne zpor náš:
marnáli jest prwní naděje, jeť i
druhá marná. Jaký nám jest na nebi
míti stánek, pokud není přemožen
nebes král? I dejme tomu, žeby on,
zchlácholen jsa, wšem nám za slib nowého
poslušenstwí milost prohlásil: ó jak
bychom, mnedle, před ním mohli skraušeně
státi, přísný jeho rozkaz berauce;
kterak štěbetnými zwelebowati
žalmy jeho trůn, a pěti nucené
Haleluja; anby zatím mrzutý
pán náš seděl pánowitě, jeho pak
oltář mrzký dýmal ambrosiowým
kadidlem a kwítím, z naší oběti
porobné! Hle, tenby úkol, tatoby
radost byla w nebesích. Jak trudno jest
tomu klaněti se wěčně, na koho
newřeš! Ustaňme již jednau bažiti
po panošstwí jasném, jehož dobyti
mocí nelze, z lásky, třeba w nebesích,
přijíti jest nehodno. I raději
w sobě sami štěstí swého hledejme;
buďme žiwi ze swého, a pro sebe,
w této walné paušti, wolně, bez aučtů,
wywoliwše sobě tuhau swobodu,
nežli chlapské slávy lhostejnější jho.
Tuť se welkost naše w prawém zastkwěje
blesku, kdyžto z wěcí malých weliké,
z ujmy zisk a štěstí hojné z neštěstí
wywedem, a w samé bídě ujmem se,
proměniwše prací swau a stálostí
muky w pohodlí. Zdaž hrůza z mrákotné
swěta toho hlubiny? Jak často pán
nebe wšewládný se w kalotmawý mrak
prostírá, a trůn swůj, bez umalení

[redacted]

slávy kryje welebností pošmaurnau? .
z noci její temné hučí hlubocí
hromowé, a třesk a blesk swau wztekloští
w peklo nebe obrací! I zdalito,
jak on po nás tmu, tak po něm swětla my
nemůžeme twořiti? Máť země ta
pustá skryté poklady a zlato; má
drahé kamení, a máme zběhlost my,
bychom wýborného něco zdělali
sobě. Čím se nadto nebe honosí?
Bude také z muk těch časem žiwel náš,
pronikawý pak ten oheň zlahodní,
krutý jakkoli, a kdy se s powahau
naší spřízní, ztupí newyhnutedlně
břitkost jeho. Wšecko k radě pokojné
zůwe nás, a bádá k tomu, abychom,
založíce tuto nowau osadu,
zpráwným řádem, běd a psoty zniknauti
hleděli, a k tomu wždycky majíce
zření, kde a kdo jsme, wojnu pustili
z mysli docela. Tu máte radu mau.

Dokonal. I wznikne náhle w sboru šust,
zwuku wětrů šumějících podobný,
jížto lítě perau w duté skaliny;
kormautiwše za celau noc jezero,
chraplawým teď jekem plawce, od bdění
unawené, w twrdý pohřízili sen;
jichžto lodi bylo w skalném přistawu
wrci kotwu náhodau. Tak Mamonu
zwučná zněla pochwala. I líbil se
welmi jeho nález k míru radící,
nebo wíc než pekla nowé báli se
bitwy; tak se hromu w nich a meče strach
Michalowa přemítal, a nemalá
tužba nowau založiti osadu

w pekle, jížby bylo zpráwným řízením zdorowati.někdy obci nebeské.

Znamenaw to Belzebub, jenž nejwýše seděl po Satanu, wážným powstane wzhledem. Stoje, obce slaupem býť se zdá; walná rozwaha a péče obecná wyryty jsau w čelo jeho hluboko, z twáři pak se jemu switi králowská rada; stojí welebný, ač w záhubě, mudřec, rowen Atlantowi plecema, [1] jimžby nésti bylo tíži králowstwí nejwalnějších. Pohled jeho pozornost tichau welí, tichau jako klidná noc, nebo w létě wětřík polední. I řekl:

Trůnowé a wládařowé, potomci nebe, moci nadwětrné! či těchto jmen odřeknauti se, a proměnice swůj podpis, pekelnými máme knížaty slauti? K tomu snešení se obecné uchyluje, bychom, zůstanauce zde, založili zrostající osadu. Sní se wěru nám, a newíme, an král nebeský nám toto místo wykázal za žalář, ne za bezpečnau útěchu před mocným swým ramenem, neb bychom snad, nebeské tu jsauce prosti poroby, proti jeho stolici se nowými spikli smluwami. On w úzké drží nás wazbě, podál odmrštěné jakkoli od něho, a neúchranným wězně swé traudí jhem; on, buďte jisti, powěky w hlubinách i na wýsosti, prwní i poslední, wždy bude kralowati sám,

1) Atlas byl hwězdář, o němž prawili, že nesl nebe na ramenau.

aniž jakau jemu částku králowstwí
ujme rozbroj náš, ba nad peklo i swé
wztáhna panstwí, berlau nás w něm železnau,
jako zlatau nebe, bude říditi.
Nač tu sedíme, a o wojnu a klid
rokujeme, kdežto, wojnu woliwše,
ztrátu jen jsme nenabytnau získali?
Žádný posud nepodáwal pokoje,
aniž hledal kdo. Neb mnedle jakého
nám se otrokům jest míru naditi,
nežli přísné stráže, kázně swéwolné?
Jakým odměniti my se můžeme
klidem? Jakým, nežli záštím hlubokým,
nenáwistí, zpaurau neukrocenau,
mstau, a neústawným, wážným obmyslem,
jakby swého wítěz užil nejméně
wítězstwí, a nad tím, co nám ukládá,
my trpíce čijeme, co nejméně
plésal! Nebude nám doby příhodné
scházeti, i aniž třeba úsilím
nebezpečným naléhati na nebe,
jehož příkré zdi se z hlaubi naprosto
útoku ni obležení nebojí.
Což ať snažší dráhu k cíli najdeme?
Jestiť kdesi místo, (nemýlili se
staré w nebi proroctwí;) jest jiný swět,
blahé sídlo pokolení nowého,
jemuž jméno člowěk; ten má w dobu tu
stwořen býti, podlé naší podoby,
w důstojenstwí sic a moci nižší nás,
ale pánu w nebi wíce příjemný.
Tak on mezi bohy pronesl wůli swau,
přisáhaje, až se nebes obloha
celá wůkol zatřásla. Tam obraťme
mysl, skaumajíce, jací tworowé
tamto, jaké powahy a podstaty;

na čem záleží jich moc, a slabost jich;
kterak zaskočiti je by nejsnáze
bylo, mocíli či lstí? ač zawříno
nebe jest, kdež wládce jeho bohuje,
bezpečen jsa sebau sám. I leží snad
ono místo, nejzadnější krajina
panstwí jeho, na ráně, a těm, kdo ji
obýwají, zůstawená k hájení.
Tam snad, wpádem náhlým, skutek prospěšný
wywedem, a buďto wšecko stwoření
jeho popleníme ohněm pekelným,
nebo podmaniwše je, tak jak jsme my
sami zahnáni, tu drobnau zaženem
obec jeho; ztrpímeli, alespoň
na swau přewedeme stranu, by jí bůh
wrahem byl, a zrušil wlastní dílo swé
pykající rukau. Toť by hodná msta
byla! toby radost jeho nad naší
psotau zkazilo, to radost zšířilo
naši jeho nad zmatkem, an k nám by snad
miláčkowé oni jsauce po blawě
w kázeň swrženi, zde proklínali swau
křehkau tkaninu a štěstí uswadlé,
uswadlé tak brzy. Prawte, o toli
pokusiti se, či tuto w mrákotách
o králowstwích marných sníti wolíte. —
Takto Belzebub tu radu ďábelskau
přednášel, již Satan prwé wynašed
jemu zwláště předložil; neb odkawad,
leda od půwodce wšeho zlého jest
mohla pojíti ta zloba hluboká,
zkaziť pokolení lidské w prwotním
kořenu, a zemi peklem zprzniti,
wše to welikému twůrci na wzdory?
wzdory ty wšak rozmnožily toliko
sláwu jeho welebnau. Než líbí se

[redacted]

úmysl ten smělý stawům pekelným;
jiskří se jim oči radostí, a hned
jedním swolí hlasem. Načež on swau řeč
obnowil: Ó, což jste dobře saudili,
dobře rokowání dlauhé zawřeli,
božští sborowé! a sami welci, welké jste
předsewzali wěci, které na wzdory
saudům jeho z nejnižší nás hlubiny
zdwihnau k bydlu starému. Snad, we twáři
swětla pomezního, udá nám se wpád
učiniti sausedský a příhodný,
jenž nám nebe nawrátí; snad líbezný
získáme tam příbytek, kde pěkné nás
swětlo z nebe nawštíwí, kde wýchodních
jasnost paprsků ty naše poskwrny
zmyje bezpečně, kde líbý, příjemný
wětřík, zhoje tyto jizwy od ohně
hlodawého, milým bude dmýchati
balsámem. Než mnedle, koho wyšleme
hledat toho swěta, koho najdem s to?
Kdo se wydá na to, aby odwážně
do mrákotné, bezedné a nesmírné
wkročil propasti, a skrze hmotné tmy
skaumal cestu netřelau, neb rozwina
neunawená swá křídla, wětrným
bral se letem walnau přes rozsedlinu,
ažby blaženého dopadl ostrowa?
Která může síla, která obmyslnost
jíti bez úrazu, skrze bedliwé
stráže, husté bdících wůkol angelů
posádky? — Jeť opatrnosti weliké
jemu potřebí, i nám w tom snešení!
Složenatě na tom, koho wyšleme,
wšecka obce tíž i naše naděje.
Tak děw sedl, a sednuw oka bystrého
se žádného nespustil, jsa tauhy pln,

zdali kdo mu poswědčí, zda odporen bude kdo, neb o ten čin se pokusí směle. Ale wšickni sedí w němotě, uważujíce to nebezpečenstwí walné myslí hlubokau, a s úžasem každý na druhého twáři čte swůj strach. Žádného tu ze wšech nebeztekaucích bojowníků nalezнauti wybrance nebylo tak smělého, by na hroznau dráhu tu se odwážil, až posléze Satan, jejžto sláwa jasná zwýšila nade druhy swé, jsa wlastní wědomým sobě ceny, samowládce nadutý pýchau, sedě bez pohnutí, takto rce:

Nebešťané! empyrejští trůnowé! Slušná naše rozwaha, a ticho to hluboké, ač strachu prázdné! Dlauhá jest, twrdá cesta z pekla w swětlo wedaucí; přísné naše wězení! Ten hrozný sklep hlodawého ohně dewaterau zdí obehnán jest kolem; nadto z žhaucího diamantu brány, pewně zamčené, zabraňují wýchodu. Kdo skrze ty projde, projdeli jen kdo, hned chopí jej prázdná nepodstatné noci hlubina, rozšklebená náramně, a w kotlinu strastnau pohřížiti jej a zničiti hrozí docela. Být pak i odtud se w jakýkoli swět neb cizí krajinu wywřel, můž co daufati, než neznámá nebezpečenstwí a trudné zniknutí? Zle bych wšak se hodil k trůnu tomuto, Stawowé! zle k této wládě králowské, zdobné sláwau, zbrojné mocí, kdyby zisk obce, podaný a uznaný, mne swau zahnal tíhotau, a nebezpečenstwím

[redacted]

od úsilí. Proč bych byl se uwázal
w toto králowstwí, a nezpěčowal se
panowati, zpěčuje se zárownau
nebezpečenstwí i sláwy nésti část?
obě pánu w rowné míře přisluší,
ano nebezpečenstwí tím slušno mu
wíce, čím se wýše jemu nad jiné
w sláwě udá seděti. Nuž, jděte wy
mocnářowé, hrůzo nebe, ačže jste
spadlí; obmýšlejte doma, jelikož
toto domow náš má býti; smýšlejte
některakau této bídě úlewu,
můžli peklo stát se snesitedlnějším,
lzeli kauzly, nebo léky jakými
zlahodit neb stawit muky w ukrutném
tomto příbytku. Wy bděte, střehauce
wraha bedliwého, anto zatím já
po celém té černé zkázy pomezí
hledat budu wyproštění wšechněch nás.
Skutku toho se mnau žádný nezdílej.
Powěděw to, wstane král, a námítkám
ujde chytře, aby, jsauce wzbuzeni
jeho rozmyslem, snad mezi hlawami
druzí, w jistotě že jim to odeprau,
netřeli se k tomu, čeho prwé se
báli; nicméně, kdy oslyšáni jsau,
nezdáli se býti soky hrdinstwí
jeho, kaupiwše tu chwálu lacino,
ježto walná měla nebezpečenstwí
státi jej. I bojí wíc se rozkazu
jeho, nežli wšechněch příhod cesty té.
Nyní jedním rázem wšickni wstanau s ním.
Wstání to jich podobá se bučení
hromu dalekého. Sklánějí se mu
nízko poctau šetrnau, a bohem jej,
Bohu nebeskému rowným, hlásají,

wzdáwajíce díky jemu nemalé,
pro zisk obecný že nedbal wlastního.
Neztratíť i zatracenci weškeré
ctnosti swé. I newypínej tedy se
tuto člowěk skutky licoměrnými,
ježto chlauba zplozuje, a barwená
zbožnau horliwostí, tajná nádhernost.
Tak se skončil pochybnosti plný sbor
w temnostech, a wšickni nad swým wýborným
plesí wůdcem. Ne jinak, než jako kdy
s wrchu hory powstal oblak mrákotný,
ano spala prudkost wětrů půlnočních,
zkabonil se jasný nebe oblíčej,
žiwel kalný na pošmúrnau mračil se
zemi, nesa sníh neb déšť; a nyní pak
slunce w rozžehnání sladkém prostírá
wečerní swau záři: pole okříwá,
pěje hejno pernaté, a bečící
braw se weselí, až zplésá wrch i důl.
Hanba člowěku! tu sworně s čertem čert
obýwá; jen člowěk z tworů rozumných
žiw jest w newoli. Ač sobě slibuje
milost nebeskau, a wí, že mír chce Bůh,
přece chowá w srdci nenáwist a hněw,
wede litý boj, a půtkau ústawnau
plení zem, a ztírá jeden druhého
w zteklé slepotě, tak jakoby, (ó kéž
učí nás to swornosti!) dost pekelných
neměl wrahů člowěk, kteří na jeho
zkázu dnem i nocí snažně číhají.
Tak kdy konec wzala rada Styxowá, [2])
odcházeli wládykowé pekelní
w pořádku, a u prostřed jich mohútný
kráčel zpráwce, sám se nebes odpůrcem

1) Pekelná, od řeky Styxu, o níž doleji zmínka.

zdaje býti; nejinak, než pekla Cár
hrozný, ubíral se s sláwau náramnau,
w bohorowné způsobě, jsa obklíčen,
kolem wůkol, od Serafů ohniwých,
s pawézami stkwaucími a braněmi
strašnými. I káže nyní po sněmu
ohlásiti, zwukem trauby králowským,
welké snešení: a tudíž ke čtyrem
wětrům jme se čtwero kwapných Cherubů
k ústům nasadiť ty kowy zwučící,
mluwa hlásných wyswětluje zwuku smysl;
slyší jich pak daleko a široko
dutá hlaub, a weškeu zástup pekelný
křikem ohromným swau jewí pochwalu.
Odtud s myslí klidnější, a poněkud
pookřálí mylné stínem naděje
jdau na různo duchowé, a tíhnauce,
každý stíhá cestu swau, kam náklonnost
wede jej, neb smutná mysl, trudného,
kdeby utěšení swému zámutku
nabyl nejsnáze, a zkrátil mrzutau
chwíli, než se welký wrátí wéwoda.
Část jich w plani neb we wýši u wětru,
letmo, nebo během rychlým, harcuje,
jak w Olympii[3]) neb w honech Pythických;
část buď plaché koně prohání, buď swá
kola prudká ode cíle waruje,
neb se w šiky pořádá. Jak kdy, by měst
hrdých stráhla, znikne wojna na nebi
pošmúrném, a wojska bitwu úprkem
swedau w oblacích; tu z obau průčelí

3) Olympia, město na půlostrowě Peloponesu, slowúta her, za starodáwna každý pátý rok tam držených. Pythické, wla Pythské, od města, Pytho řečeného: hry ty byly ke cti Apolinowi osmi, pak po čtyrech letech drženy, že hada Pythona škodliwého

wyrážejí rytířowé wětrní,
kopí mecíce, až na se nejhustší
dotrau plukowé; z jich skutků wálečných
celá z obau končin hoří obloha.
Druzí wztekem zuřiwého Tyfea
skály rwau a pahory, a na wichru
jezdí; diw že peklo diwoký ten jich
snese hřmot. Jak kdy, swým zdobný wítězným
wěncem, z Echalie táhl Alcides,
cítě w sobě z raucha jedowatinu,
trhal sosny Thessalské i s kořáním,
za náramnau bolestí, a Lychasa
s wrchu Ety w moře swrhl Eubojské. 4)
Jiní, srdce měkčího, se zabrawše
w tichau dolinu, tam zpěwem angelským
k zwuku harfy mnohé pěli wlastní swé
hrdinstwí, a strastnau w bitwě porážku,
hořekujíce, an swobodná, prý, ctnost
poddána jest násilí a příhodě.
Stranný byl to zpěw; než jeho líbeznost
(diwli? pěli nesmrtedlní duchowé,)
peklo stawila a nadchla rozkoší
k nim se dawem traucí posluchatele.
K sladkým rozmluwám, (neb ucho bawí zpěw,

---

4) Thyer práwem saudí, že toto podobenstwí pod obyčejnau ...ností Miltonowau jest; nebo co mnedle Herkules proti Ange... ...adlým a sosny jeho proti horám? Kterak slabé to narážení na ...a! Echalie, wlastně Oechalie, město w Beotii, kteréž Her... podwrátil, proto, že *Eurites* král, připowěděw tomu, kdo by ...yny jeho w střílení z luku předčil, dáti *Jolu* dceru swau, Her... ...wi, kterýž toho dowedl, jí dáti se zpěčowal. *Deianira*, žena ...esowa, chtěci požíwati nedílné lásky jeho, poslala mu po Ly... ...i oděw zbrocený jedowatau krwí Nessa Centaura, prwé od Her... zabitého, domnějící se, žeby, gakž jí Nessus umíraje toho po..., oděwem tím lásku stálau u muže si zjednula. Ostatek z textu ...umí.

ducha wýmluwnost), si sedli na stranném
jiní wršku opodál, a hlaubali
mysli wznešenau, co jest opatrnost,
předwědění, wůle, los: los nezměnný,
wůle zwolná, předwědění úplné.
W zmatení tom bludném konce nenašli.
Mudrowali mnoho o dobrém a zlém,
o blaženosti a bídě konečné,
o wášni a klidu, o haně a cti.
Wše to marné umění, a jalowá
maudrost, která jednak kauzly líbými
sladila jich trud a bolest za chwíli,
zbuzujíc w nich mylnau naději, aneb
zbrojíc zawilé jich prsy urputnau
trpěliwostí, co trojím ocelem.
Jiní po plucích a hejnách welikých,
s dobrodružskau odwahau, se na zwědy
pustí daleké tím swětem přesmutným,
jestliže by wolnějšího příbytku
propůjčil jim jiný kraj. I berau se
čtyřmi cestami, dle pekelných čtyř řek,
jenž swé smutné wody linau w jezero
horaucí. Tu hrozný Styx, tok smrtedlné
nenáwisti, tamto mrzký Acheron
teče, hluboký a trudem černý, zde
Kocyt, od nářku tak zwaný hlasného,
jímž se rozléháwá truchlý jeho břeh;
tu swé walí wlny lítý Flegeton,
praudným ohněm rozzteklenč páluje.
Odtud podál wáhawý a tichý tok,
jmenem Léthe, řeka zapomenutí,
wážně krautí wodní mateniny swé.
Z té kdo pije, zapomíná žiwota,
zapomíná zámutku i útěchy,
rozkoše i bolesti. Hned za řekau
tauto zimní jakás leží krajina,

diwoká a temná, stálau ubitá
bauří wichřice a hradu hrozného,
jenžto nikdy nejihne, brž u walné
uwržen jsa záwěje, zdí starých být
zdá se zwalištěm. Wše jest tu led a snih
přehluboký; propasti, co Serbonská
mezi Damětau a Kasem, pahorem
starým, kaluže, 5) kdež celá uwázla
wojska: wřelý witr mrazem plápolá,
zima ohniwé tu skutky pronáší.
Sem, od wzteklic jatí harpyjonohých,
zatracenci přinášíni býwají
w dobách určitých, by jednak bolestnau
čili změnu náramností ukrutných,
ukrutnějších pro změnu! Tak pojatí
ze wzteklého ohně w ledu trápí se,
aby uhaslo jich teplo nadwětrné;
pak je zkřehlé, ztrnulé a omrzlé
wůkol opět w oheň bauře zametá.
Těkají dle břehů řeky Léthejské
sem a tam jen ku wětší swé bolesti.
Tauží, prahnau w každém kroku dosíci
moku wnadného, jen jedné krůpěje,
jížby w nepaměti sladké pozbyti
bylo wšech swých běd a muk, wšech naprosto;
jsauť i blízko u břehu, než odpírá
osud přísný, pokušení každému
brání gorgoninau 6) hrůzau Medusa

---

5) Jezero mezi *Damietau* městem a *Kasem* horau, blíže ústí
Drobný písek to jezero často přikryl, tak že se pewné zemi
la, a jakž Herodot wyprawuge, celá wojska tam se potopila.
6) *Gorgony*, tři sestry; z nichž jedna, Medusa, že we chrá-
swatyni Neptunowi objímati se dala, tím od té bohyně tre-
ak, že se krásné kadeře její do hadů proměnily, na kteréž co
o, i hned zkamenělo. *Tantalus* pro drzost swau, od bohůw

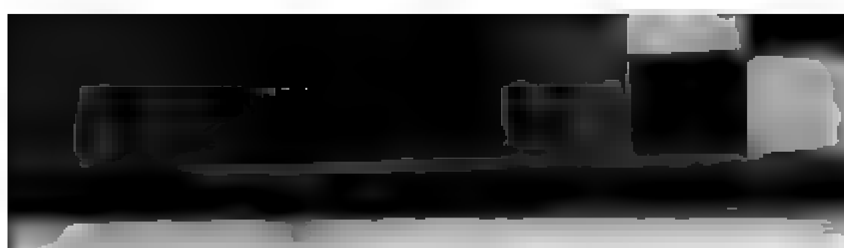
brodu střehauci; ba sama od sebe
woda, kdy se jí, co žiwo koli jest,
dotkne, walem utíká, jak druhdy rtů
žízniwého utíkala Tantala.
Takto těkajíce chůzí ztracenau
smělců bludné roty, bledí od strachu
přehrozného, zděšenýma očima
zhlédli teprwé swůj osud žalostný,
aniž jakau nalezli jsau útěchu.
Prošli mnohé tmawé, strašné doliny,
kraje přebolestné, hory ohniwé,
hory ledné, skály, jámy, jezera,
bahna, zmoly, lauže, stíny smrtedlné!
smrti spaustu! jižto klna stwořil Bůh
zlau, jen k zlému dobrau, kde jest žiwa smrt.
žiwot umírá, kde wšecka na opak
plodí přirozenost; diwné potwory,
obludy a šeredy, a příšery
newýslowné, hroznější, než jakowé
báseň bájila neb hrůza smyslila,
Hydry, [7]) Gorgony a mrzké Chiméry. [8])
Zatím Boha nepřítel i člowěka
Satan, rozpálen jsa činu welkého
rozmyslem, a hbité pojaw peruti,
k branám pekel na pustý se oddá let.
Brzy w prawo, brzy táhne na lewo;
teď se wyrownaným nese po hlaubi
křídlem, nyní zwýši wěže wynikne
wzhůru, k pekla ohniwému klenutí.
Jak kdy loďstwo podál widěť na moři,

---

do Tartaru odsauzen, kdež u wodě a blízko pěkného owoce hladem i žízní trpí, že woda i owoce tknutí jeho utíká.

7) Mnohohlawý had, jakéhož Herkules zabil.

8) Ohněm soptící potwora, mající hlawu lwí, tělo kozí, ocas dračí.

wise na mračnách, a wětrem plowaje
rownonočním, z Bengaly, [9]) neb z ostrowů
Tydoru a Ternate, skad kupci swé
wonné wozí zboží, táhne po walných
Ethiopských wodách, moku kupeckém,
ku předhoří w noci, střeha stežeje
nebeské. Tak widín z dáli Arciwrah.
Již zdi pekla znáti, wzwýši strmící
k stropu hroznému, a dewatero bran,
trojí z mědi pauhé, trojí z železa,
trojí z twrdé skály diamantowé,
neproniknutedlné, ohněm obdané,
neporušené. A u bran na obau
stranách sedí strašliwé dwě obludy;
jedna zdá se po pás ženau spanilau,
ale mrzce w šupinatý končí se
ocas, ohromný a switý, w ještěra
smrtícího žihadlem. Té u prostřed
těla powyk wedau psowé pekelní
stálým štěkáním, a rozdírajíce
Cerberowé [10]) tlamy, hrdlem hlasitým
wyjí ohawně. Dle wůle wšak, kdy jim
překazí co w křiku, zpátkem zalezše
zkrytě hafají a skolí w žiwotě
jejím. Ne tak omrzalé potwory
Scyllu [11]) trápily, kdy w moři myla se,
od Sicilských břehů šumných Kalabry
dělicím, ni takto mrzké za noční

---

9) Bengala, králowstwí a město w Indii wýchodní. Ternate a ...lor, ostrowy Molucké, na moři wýchodní Indie.

10) *Cerberus*, tříhlawý pes s hadím ocasem a s hady okolo ...; ležel na břehu řeky pekelné, w jeskyni.

11) Nymfa pěkná, která, že pohrdala Glauka, mořského boha, ...wší, na žádost jeho od Circe, w kunzlech zběhlé, kaupající se u ...ěle, do potwory obrácena gest; horní její část skalau byla, delaí hromadau wyjících.

kwapí čarodějnicí, kdy na wzkazy
tajné powětřím se béře, po čichu
krwe dětské, k kaužedlnícem do plesu
Laponským, an měsíc, trpě násilí,
tmí se na jich čáry. Druhá podstata,
toli podstatau, co nemá nižádné
znalé po audůw a příhbí spojení,
toli wěcí může slauti, co se jen
stínem zdá, neb obojím se jedno zdá,
litá s deset wzteklic, černá jako noc,
hrozná jako peklo, sedí chwějíci
šípem strašliwým; co hlawau widí se,
k wínku králowskému podobný má stroj.
Nyní Satan na blízku, i wywstane
s sídla swého potwora, a jde mu wstříc
krokem ohromným, jak jde, tak peklo se
třese. Diwí se, co by to bylo, wrah,
nezděšený, diwí se a nebojí.
Mimo Boha, mimo syna Božího,
ničehoť se nelekal, a pohlédna
hrdě, takto prwní počne mluwiti:
Odkawad a kdo jsi, mrzká obludo,
že, ač hrozná jsi a strašná, potworným
tuto čelem swým mi zastaupiti smíš
cestu k branám těm? I projdu, jista buď,
skrze ně, a nedbám, co jest wůle twá.
Odstup, nebo zakus swého bláznowstwí,
shledajíci skutkem, pekel ohawo,
co to jest, zpíčiť se duchům nebeským!
Jemuž plná wzteku wece příšera:
Tys ten Angel zrádce, tys ten, kterýž byl
mír a wíru zrušil w nebi nejprwé,
před tím nezrušenau; kterýs w odbojnau,
pyšnau wálku potáhl s sebau třetí část
nebe synů, proti Bohu spiknutých;
za co, odmrštěni jsauce od Pána,

ty i oni, zatraceni tuto jste
do pekelných muk a bídy na wěky?
A ty zatracenče k duchům líčíš se
nebeským, a soptíš hrdé wzdory tu,
kde já kraluji, a bys se rozzteklil
wíce, kde já kraluji a panuji
nad tebau? Zpět w muky swé, ty šalebný
zběhu, zpět se kliď, a dodej perutí
spěchu swému, než tě bičem štírowým
mrsknu meškajícího, neb jedna tě
z luku toho střela hrůzau uchwátí
nezwyklau, a nepočitau bolestí.
  Takto dí to hrozné strašidlo, a tak
řka a hroze, w způsobu jest desetkrát
hroznější a šerednější. Ze druhé
strany Satan rozpálený hněwem stál
bez strachu, a zahořel co kometa,
jenžto, podlé náramného ještěra,
na půlnoční ohniwěje obloze,
poroztřásá z naježených wlasů swých
mor a wojnu. Oba sobě na hlawu
rozpřáhnutím naměřují smrtedlným,
aniž hodlají jich ruce osudné
opáčiti ránu. Takowě se pak
supí jeden na druhého, jak kdy dwě
černá mračna, plná střelby nebeské,
hřmíce nad mořem se sejdau Chwalinským;
tuto stojí čelem w čelo za chwíli
bez hnutí, až na znamení wanaucích
wětrů swedau černau půtku w powětří.
Tak se dwa ti mocní na se bitcowé
mračili, a peklo wíce zčernalo
nad mračením jich. Tak stáli hotowí
k půtce. Jednau utkati se toliko
s takým wrahem mělo býti oběma! —
A teď by se byly činy weliké

dály, jimiž wšecko mělo zawznúti
peklo, leč že kauzedlnice hadowá,
kteráž, klíče osudného střehauci,
u bran pekla seděla, teď zdwihši se
mrzkým mezi ně se wrazí powykem:
Otče, dí, ó kam, kam cílí ruka twá,
w syna twého jediného? — Jaký tě,
synu, jímá wztek, že šípem smrtedlným
otci měříš do hlawy? a pro koho?
proň, jenž na hoře teď sedí, směje se
otrokowi tobě, konajícímu,
co ti káže jeho hněw, jenž u něho
slowe sprawedlností, hněw, jenž w jistý den
strašnau oběma wám strojí záhubu.
Prawila, i upustí mor pekelný
na ten křik, a Satan takto odwece:
Tak mi diwný powyk twůj, tak diwno, co
prawíš, že i náhlá tobě ruka má
skutkem wáhá říci, co mé mínění,
ažbych zwěděl od tebe, kdos podwojná
způsobo, a pročže, utkající mne
prwníkráte w tomto dolu pekelném,
otcem díš, a tento přelud synem mým.
Neznámť wás, a nikdy mrzčích twářností
newiděl jsem nad něho a nad tebe.
Jemuž odpowí bran wrátná pekelných:
Což jsi na mne zapomněl, a očím twým
zdám se být tak mrzkau? já, tak pěknau ti
widěwši se w nebesích, když we sboru
w twáři Serafínů, s tebau spojených,
w smělé rotě proti nebe králowi,
náhle bolest tebe strastná chopila,
kalné twé a záwratiwé plynuly
oči w mrákotách, a plápol z hlawy twé
zhusta střelowal; až její lewá se
strana rozewřela široko, a tu

w způsobě a twáři jasné podobna
jsauci tobě, stkwělá krásau nebeskau,
zbrojná wynikla z twé hlawy bohyně.
Já to byla; užásli se plukowé
nebeští, zpět uskočili nejprwé,
jsauce zděšeni, a zwali hříchem [12]) mne,
držíce mne za znamení neštěstí;
bywši ale známa, líbila jsem se
jim, a získala swých wděků powabem
nejodwrácenější, zwláště tebe, jenž,
wida we mně dokonalý obraz swůj,
zapálils se milostí, a podtají
rozkoš dělil se mnau, tak že počalo
zrostající břímě w mém jest žiwotě.
Zatím wálka propukla, a swedeny
bitwy na nebi, kde, (ó zdaž mohlo to
jinak býti?) wšemohauci nepřítel
úplné wzal wítězstwí, my — porážku,
mrzký útěk skrze wšecka nebesa;
dolů naši hnáni jsauce, po hlawě
s wrchu nebe dolů do té hlubiny
padali, a w pádu obecném i já:
w doby ty ten mocný klíč mi w ruku dán,
kázáno mi těchto bran wždy zawřených
stříci, jimiž, leč že já je otewru,
nikdo neprojde. Tu sama, w myšlénkách,
seděla jsem, ale nedlauho, kdy ai,
těžek od tebe a hrubě narostlý
žiwot můj teď podiwného počije
hnutí, pracných ku porodu bolestí.

12) W germanských řečech, mezi kteréž anglická z weliké
dy náleží, hřích (the Sin) ženského, a smrt (the death) mužského
lawí jest, a tudy se podlé ducha jich řeči hřích smrti matkau
nž představuje. Celá tato, od jiných tuze chwálená, od jiných
čná allegorie založena jest na Epist. Jakob. I. 15.

Posléze ten omrzalý potomek,
jejžto widíš, jenž jest wlastní plémě twé,
protrh cestu násilím, z mých wyrwal se
wnitřností, že pro hrůzu a pro bolest
zkrautil se a změnil weškeren můj zad.
Ale tento můj, z mých beder pošlý wrah
wynikne, a napřáhne swým osudným
strašně šípem, šípem wšecko hubícím.
Utíkám, a wolám — smrt! i třáslo se
peklo nad tím hrozným jmenem, zalkajo
w slujích swých, a ohlas opětowal — smrt!
Utíkám, i stíhá mne, byw, jak se zdál,
wíce chlipností než hněwem zapálen.
Uchwátiw pak mne, jsa mnohem rychlejší,
matku zemdlenau, a objaw násilím
zprznil smilně. Z smilstwa toho powstaly
potwory ty wyjící, jež stálým mne,
jakžto widíš, obkličují powykem.
Hodinu jak hodinu je počínám
na nowo, a porozuji s bolestí
nesmírnau, neb kdy jim whod, tu w žiwo
jenž je zplodil, wracejí se, skolíce
hryzau střewa má, swůj žer, a opět se
wyhrnauce, týrají mne wnitřními
strachy, bez oddechu, bez ulewení.
Před očima, naproti mně zuřiwá
sedí smrt, můj syn a wrah. Ten na n
štwe, a z nedostatku lupu jiného
pohltilby mne swau matku w rychlosti
leč že wí s mau zkázau zkázu také sw
býti spojenu, a wí, že buď kdy buď
lahůdkau mu trpkau, jedem býti má
takté osud pronesen. Než, otče! ty
střez se, prawím, hrotu jeho zhauby
ani marně daufej neranitedlným
býti w této stkwaucí zbroji, jakkoli

po nebesku ztužené; neb smrtící
síle jeho, leda ten, kdo bohuje
u wýsosti, neodolá nižádný.
Skončila, a chytrý wrah, wzaw nauku
sobě, zlahodněl, a tak jí zwolna dí:
Drahá dcero! jelikož mne nazýwáš
otcem swým, a toho syna krásného
ukázalas mi, ten drahý základ mých
s tebau pěstot w nebesích, a rozkoše
tenkrát sladké, nyní hořké pomněti,
co nás napadla ta změna ukrutná
mimo pomyšlení, mimo nadání,
wěz, že nepřicházím jako nepřítel,
nébrž, abych zhostil toho bydla muk,
tmawého a smutného, jak tě, tak jej,
tak i wšecky sbory duchů nebeských,
kteří, brannau rukau pílíce swých práw,
s nebe padli s námi: od těch wyslán jsa,
wydáwám se na tu drsnau wýprawu,
sebe za wšecky, a chodem saukromným
wstaupím do bezedné hlaubi, putuje
skrz tu hroznau prázdnotu, a zpytaje
místo zdáwna předpowěděné, a dle
shodných znamení w tu dobu stwořené,
okrauhlé a walné; místo blahosti,
w nebes okolí, a na něm štípenau
nowých osadníků rodinu, jenž snad
prázdné po nás wyplňuje prostranstwí;
jednak zdálenější, aby nebesa,
jsauce přelidněna mocným zástupem,
nowými se nezdwíhala bauřemi.
Buď že to, buď jiného cos tajného
wywedeno jest, já toho wyzwědět
pospíchám, a zwěděw, rychle wrátím se,
bych wás uwedl na místo, kde ty a smrt
wolně bydleti, a proletowať se

-ho, nedozřeni jsauce, budete
čistém, balsámowau wůní wanaucím
owětří, a do syta a w hojnosti
níti pokrmu, a wšecko za lup swůj.
Řekl, i widěli se oba potěchu
čiti náramnau, a smrt se strašliwým
hrozně zašklebila smíchem, slyšeci,
že swůj zkrotí hlad, a blahoslawila
chřtán swůj, do časů tak dobrých schowaný.
Pléše neméně i matka její zlá,
těmito pak slowy mluwí k rodiči:
Klíče od pekelných dolů z úřadu
sic a z nařízení wšemohaucího
nebes krále ostříhám; on zakázal
otewříti bran těch diamantowých;
odpírati šípem wšemu násilí
hotowa tu stojí smrt, a bezpečna
překonání od wšeho, co žiwo jest.
Wšak, co powinna jsem jeho rozkazům,
jenžto nenáwistník můj sem dolů mne
do mrákoty hlubokého Tartaru [13])
swrhl a w úřad omrzalý uwázal
nebešťanku mne, a w nebi zrozenau,
do těch smrtedlných a stálých mdlob a
obklíčenau od strachůw a powyku
plodu mého wlastního, jenž na mých s
litě pase wnitřnostech? Tys otcem mý
ty mým působcem, tys dal mi žiwot
koho, nežli tebe, býti poslušna,
koho následowať mám? Ty w brzce
na ten nowý blahosti a swětla swět
uwedeš, tam mezi bohy blažené,
kde já kralowati na prawici twé
budu w rozkoši, tak jakož přislušn
na twau dceř a milostnici, po wěky

13) Pekla.

Takto řekši, wezme osudný ten klíč,
mrzký nástroj bídy naší weškeré;
plazí ku bráně swůj ohon zwířecí,
na rychlost pak zdwihši spusty ohromné,
jimiž, kromě samé ní, by celého
pekla nepohnuly moci, zakrautí
w dutém zámku klíčem zubatým, a ai,
tudíž wšecky záwory a zápony
ze železa litého a z pauhých skal
pustí: otewrau se letmo w náhlosti
prudkým rozwodem, a s jekem wrzawým
wrata pekelná, a na jich stežejích
hřímá skřipající hrom, že w nejnižší
otřásá se Ereb hlubokosti swé.
Otewřela, ale zamknauť předčilo
nad moc její; stála brána do kořen:
s rozpjatými křídly praporečných wojsk
šiky, pod rozwinutými táhnauce
znameními, mohli jíti naskrze
s koňů powodem i wozůw, u walných
řadách, taktě otewřená daleko
stála, soptíc, co nistěj nějaký,
dýmem náramným a rudým plamenem.
Nyní očím jejich w náhlém wzezření
ukáže se siwé hlaubi tajemstwí,
mrákotný a nezměřený okean
bez břehu a beze dna, kde šíř i dél,
wýš i čas i prostranstwí se ztracují,
kdežto stará Noc a Chaos, předkowé
přirozenosti, swau wedau newládu
wěčnau, mezi jekem wojny ústawné,
udržujíce se jedno zmatením:
neb tu horko, zima, mokro se suchem,
čtyři lítí sokowé, wždy o přednost
wálčí, uwodíce w bitwu nedošlé
atomy; ti, stranice k swým praporcům

zwláštním, podlé pokolení rozličných,
w lehkém, těžkém, ostrém, hladkém oděni
powlowně neb kwapně zarojují se
hlukem, bezčíslní, co písek na wyschlých
u Cyreny [14]) pustinách, jenž od wětrů
zápasících zbauřen býwá do hory,
ku přidání wáhy lehkým křídlům jich;
kam jich přilne nejwíce, tam witězstwí
stane chwíli. Sedí Chaos za saudce,
swým pak saudem rozmnožuje různici,
jížto kraluje: blíž něho weliká
prostřednice wšecko řídí, Náhoda.
U té diwé propasti, té dělohy
přírody, a snad i hrobu jejího,
kde ni zem, ni mok, ni wzduch, ni oheň jest
nébrž wše to, w těhotných swých příčinách,
pomíšeno zmateně, a ústawnau
kormauceno půtkau, lečby wšemocný
twůrce, nowé twoře swěty, uwodil
časem w pořádek tu látku mrákotnau, —
u té diwé propasti, a na kraji
pekel stojí opatrný wrah, a swau,
pohlédaje chwíli, cestu rozmýšlí;
nemalý to w prawdě přejíti má brod!
zaráží pak w ucho jeho hlasitý
neméně a wražedlný hřmot, než kdy,
bychom k welkým malé wěci rownali,
wpadši Bellona [15]) swau střelbau bořící,
zteče hlawní kterés město, zkaziti
chtíci je; neb kdyby tato nebeská
ztrhala se obloha, a žiwlowé,
jsauce zbauřeni, z swé osy zwrátili
utwrzenau zemi. Posléz plachetní

14) Město a krajina w písčité Lybii.
15) Bohyně wojny u Římanů.

wztáhne k letu křídla swá, a odpichna
dno, se s dýmem wstupujícím wyřítí:
drahně takto mil, co w chmurné stolici
wzhůru jede odwážník; než pozbyw jí,
brzy w ohromné se octne prázdnotě.
Z nenadání, darmo křídly třepaje,
skapne, přímo dolů, deset tisíců
sáhůw hluboko, a ještě padalby,
ledže losem škodným odskok náramný
od kteréhos baušliwého oblaku,
nadaného sanitrem a ohněm, zpět
wyrazil jej zhůru zase tolik mil.
Jedwa odtrna již opět w bahniwé
tůni, mořem ani zemí nejsaucí,
téměř wázne; šlapaje ten hrubý kal
pěšky odpolu a letmo odpolu,
plachtami i wesly sobě pomáhá.
Jak kdy noh, skrz pauště spěchem křídlatým
přes hory a bařinaté údolí
honí Arimaspa, [16]) jenž mu podtají
z čilé stráže ukradl zlato hlídané:
tak se snaží wrah, a spěchá přes bahna,
skály, planě, pahory a kaluže,
hlawau, křídly, rukama i nohama,
plyna, tona, bředa, letě, plaze se.
Posléz wůbec rozlehlý a litý jek,
křiků mámících, a hlasů zmatených,
ze tmy duté, ohlušuje jeho sluch,
hlukem nejohromnějším. Tam naměří
bez strachu, s kým by tu koli utkal se

16) *Arimaspowé*, jednooký národ w Scythii. Herodot a jiní wyprawují, že mezi nimi a ptáky, nohy (gryphus) zwanými, pro zlato stálá byla půtka, protože nohowé jeho střáhli, Arimaspowé odciziti hleděli.

z wládařů neb duchů na pohraničné
propasti, w tom lítém jeku bydlících,
chtě se ptáti, která wede nejbližší
cesta k břehu tmy a k swětla pomezí,
kdyžto ai, trůn Chaosůw a temný stan
jeho w propastité uzří hlubině
rozložený široko: s ním na trůnu
sedí černorauchá Noc, z wšech bytostí
nejstarší, a wlády jeho spolkyně:
u nich bydlí Ork i Ad [17]) i strašného
Demogorgon [18]) jména, potom na blízce
Rozhlas, Náhoda i Hřmot i Zmatenost
wšecka zkormaucená, pak i Nezhoda
tisícerými wždy zwučná ústami.
K nimžto Satan drze wece: Mocnosti,
duchowé té pohraničné propasti,
Chaose a Noci dáwná! nejdu k wám,
u wašem bych tropil bauře králowstwí,
nebo wyzwěděl, co w něm jest tajného;
přinucen jsa putuji tau mrákotnau
paušti, anto cesta má skrz rozlehlé
waše wládařstwí jde wzhůru ku swětlu.
Sám a bez wůdce a téměř ztracený
hledám přímé dráhy tam, kde pošmaurné
waše končiny se s nebem stýkají.
Jestli ale opět panstwí wašemu
ujal nowau částku nadwětrný král,
tam chtě přistati já skrz tu hlubinu
jíti mínim, wy mi cestu ukažte.
Ukázawše welkau z toho získáte
odplatu, an já tu waši ztracenau

17) *Ork* u básníků za Plutona se béře; *Ad* za každé tmaw
sto: obé za peklo.

18) *Demogorgon* neb Demiurgus býwal bůh, jehož samému
staří moc kauzedlnau připisowali.

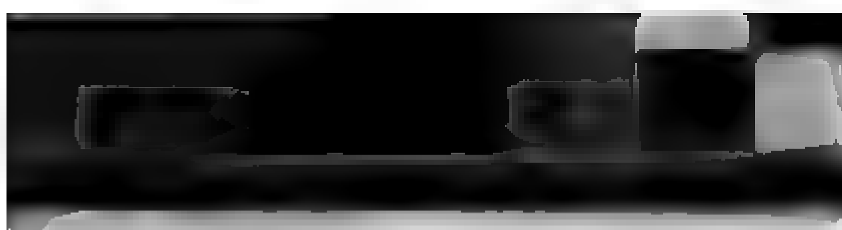
krajinu, již sobě jiný oswojil,
zprostiw násilí, w prwní zas úwedu
mrákotu a zpráwu: (ten mé pauti cíl!)
tam má opět wáti dáwné praporec
noci. Wáš buď prospěch weškeren, má msta.
Takto Satan; jemu starý Anarcha
zajíkawým jazykem a nesličnau
twáří odpowí: Znám tě a wím kdo jsi,
cizozemče, mocný wůdce angelský,
jenž se ondy zpíčiw nebes králowi,
byls přemožen. Widěl jsem i slyšel jsem;
neutíkal taký zástup po tichu
skrze hlaubi zděšenau, kde pádem pád,
hlukem hluk byl stíhán, tak že zmatenost
pomátla se hůř, a z brány nebeské
hrnuly se miliony wítězů
stíhajících. Já tu na swém pomezí
uměstil jsem sídlo swé, bych, nemoha
wšeho, aspoň to, co zbýwá, zachowal
uchwacowané, a skrze newole
wnitřní slabé, dáwné noci králowstwí.
Stwořeno tu nejprw peklo, wězení
waše, jdaucí zpodem w drahnau šíř a děl;
tu zas nebesa a země, nowý swět,
nad mým zawěšený panstwím na zlatém
řetěze, w tu nebe stranu, odkawad
pluci spadli waši. Tamli cesta twá,
nemáš daleko, a wšak i wíce jsi
blízek nebezpečenstwí: jdi, pospíchej,
lup a boř a kaz, wše to jest ziskem mým.
Umlknul. I nemešká, ni odpowí
wíce Satan, nébrž nad tím wesel jsa,
konečně že najde moře toho břeh,
s čerstwau mužností a silau nabytau
wzhůru wztyčí se, co pyrám ohniwý,
w diwau rozlehlost, a skrze klopotný

[redacted]

žiwlů zápas, jímž jest wůkol obklíčen,
wyniká. I u wětšítě úzkosti,
wětším nebezpečenstwí, než Argo, [19]) kdy
po Bospoře mezi úrazčiwými
plaula skalinami, neb kdy Ulysses [20])
wyhýbaje w lewo zhaubné Charybdě,
wprawo míjel wíru. Také podnikal
nesnáze a práce; ale podnikal
on je toliko, neb jak on wywázl,
tu (hned po člowěka pádu,) podiwná
změna! hřích a smrt se walem řítíce
po jeho (tak nebes wůle!) šlepějích,
dlaží širokau a bitau silnici
přes hlaub tmawau, jižto wraucí kotlina
ztrpí pitomě, most délky náramné,
sahající do pekel až k okruhu
nejzazšímu tohoto swěta křehkého.
Tím zlí duchowé se procházejíce
zwolna těkají, by lidi smrtedlné
zkaušeli neb trápili, krom kterých Bůh
nebo dobrý angel střeže milostně.
Konečně se jednau swatý swětla splyw
zjewuje, a s nebe walů, w daleké
tmawé noci lůno, střílí blyštící
úswity: zde přírody jest nejzazší
krajina, a Chaos cauwá, jakowě
z posledních swých náspů hnaný nepřítel,
s menším powykem, a hřmotem klidnějším;
s menší také prací, až i pohodlně
plowe Satan, tiššími teď wlnami,
w saumraku, a jako koráb ubitý

19) Loď, na které Jason pro zlaté rauno plaul.

20) Hrdina Řecký, který od Trojy se wraceje 10 let b
u Sicilie mezi wírem a skalinau, Charybdis zwanau, w neb
stwí byl.

od bauře, až bez stežně a prowazců,
chutě ku přístawu chwátá. Časem pak
w prázdné pustotě, co w jakém powětří,
rozprostřenýma se wáží křídlama,
by si bez nesnáze nebe obezřel
empyrejské, rozložité w obwodu
dalekém, buď hranaté buď okrauhlé
formy, s wěžmi z opálu a baštami
z žiwých safírů, ach druhdy domow swůj!
potom na řetěze zlatém wisící
tento swět, ne wětší, než co z nejmenších
hwězda nějaká, s swým podlé měsícem.
Semto zlostné pomsty wztekem nadšený
proklenec se pustí w době proklaté.

Zpěw třetí.

Bůh s swého trůnu widí Satana letícího k nowému swětu, a ukazuje ho Synowi. Předpowídá pád člowěka swobodného i mohaucího se opříti pokušení ďábelskému, než wyjewí milosrdenstwí swé. Bůh Syn přimlauwá se za člowěka. Bůh otec oswědčuje, že člowěk, k zadosti učinění sprawedlnosti božské, musí umříti s celým potomstwem, ležby sprawedliwý někdo hodný zhladil winu jeho, wezma trest jeho na sebe. Bůh Syn obětuje se na smrt za člowěka. Bůh Otec přiwolí ku wtělení synowu, a káže Angelům ctíti w něm Wysídše. Satan kraužc po záswětowých končinách najde limb. zwaný rájem hlaupých. Odtud pustiw se w swět nowostwořený, potká se s sluncem. Dowí se od Uriela, ředitele slunečného, o cestě do osady lidské, a obrátiw se k zemi, w brzce dopadne wrchu hory Nifatu.

Witej swětlo swaté, prworozený
nebe synu! čili Boha wěčného
spoluwěčným zwáti tebe paprskem
mohu bez hany? an swětlem jestiť Bůh,
bydlející w nedostupném od wěků
swětle, bydlející w tobě, wýtoku
jasný jasné nestwořené bytosti!
Čilis jméno praudu zamilowalo
nadwětrného, jehož žídla nelze jest
powěděti? Dříwe slunce bylo jsi,
dříwe nebes, a co pláštěm na slowo
Páně přiodilo nowowzešlý swět
hlubokých a temných wod, kdy wyňat jest
z networné a prázdné nekonečnosti. —
K tobě přicházím zas křídlem smělejším,

ušeď toho stygického jezera,
ač jsem dlauho dlel w těch paustách mrákotných
w letu swém skrz nejzazší a střední tmu,
opěwaje Směsici a wěčnau Noc
jinými, než Orfeowa [1]) zniwala
lyra, zwuky. Naučila nebeská
Musa sstaupiti mne chodem mrákotným,
pak i wystaupiti k tobě, jakkoli
trudná to a řídká wěc. Já bezpečně
k tobě přicházím, a cítím moc té twé
žiwotní a swrchowané pochodně:
ty wšak nepřicházíš tyto na oči,
ještoto, prahnauc zříti pronikající
dnowé paprsky, se wůkol nadarmo
točí, newidauce, ach, ni úswitu:
takť je hrubě jasná krůpě zhasila,
nebo tmawý zkalil zálew. Nicméně
neustáwám putuje, kde obcují
Musy, ku pramenům čistým, w stinný háj,
na pahorky wýslunné, jsa nadešen
wraucí k swaté písni milostí; a zwlášť
tebe Sione, a kwětowané ty
potoky, jež milým hrkem tekauce,
umýwají tobě patu poswátnau,
nocí nawštěwuji; aniž nenemám
w mysli dwojí ono dwé, jimž w osudu
rowen jsem, ó kéž i w sláwě, — Tamyra [2])
slepého, a Meonowce slepého,

---

1) Orfeus, syn Apollina a Musy Kalliopy pěl báseň o noci, níž ještě pozůstáwá.

2) *Tamyris*, básník, který wyzwaw Musy w pěšku, a přemožen byw, slepotau trestán jest.

Meonowec, jest Homer.

Tiresiáš z Theb, a *Phineus*, básníři a proroci w starožitnosti uslauli, ač slepí.

5*

pak i Tiresiáše a Phinea,
staré proroky. A potom můj se duch
kochá w myšlénkách, w swé počty samoděk
libě plynaucích; tak jako čilý pták
pěje w mrákotě, a stinnau okrytý
hauště oponau, swé noční přehudá
písně. Tak se roku časy wracejí,
leč mně newrací se den, ni lahodný
příchod wečera, ni rána, anito
kwítí pohled jarního, a podletních
růží, ani skotu, ani raunného
stáda, ani božské twáři člowěčí!
ale mrákotná a stálá temnota
obkličuje mne, a wyobcowán jsem
z stezek weselého s lidmi obchodu;
na místo pak knihy pěkných umění
dán mi bílý list, kde díla přírody
wšeliká jsau smazána a zmařena;
jeden přístup maudrosti mi zawřín jest
naprosto! Tím wíce ty, ó nebeské
swětlo, swětiž u wnitřnosti mé, a mysl
u wšeliké moci její objasňuj;
tam mi oči wštěp, tam odtud weškeru
zapuď mhu, bych uwiděl a zwěstowal
wěci newídané okem smrtedlným.
Nyní otec wšemohaucí s oblohy
jasné, kdežto nade wšecky wýsosti
sedí wýše, spustil oko přezřící
jedním krátem děla swá i děla jich
wšecka. Hustě, jako hwězdy, okolo
něho stáli swatí, požíwajíce
z twáři jeho přenesmírné blahosti.
Na prawici seděl jednorozený
Bůh Syn, stkwělý obraz sláwy Otcowy.
Nejprw shlédnul na zemi, a opatřil
naše prworodiče, to prwní dwé

[redacted]

wšeho posud pokolení lidského,
postawené w ráji blahoslaweném,
sbírajicí nesmrtedlné owoce
rozkoše a lásky, wždycky trwalé
rozkoše, a lásky neosočené,
o samotě šťastné. Potom přehlédl
peklo, a walnau prostřed mezerau,
pak i Satana, jenž letí u nebes
pomezí, z té strany noci, wysoko
w temném powětří, jsa hotow přistati
mdlýma křídlama, a nohau dychtiwau
na powrchní spaustu swěta tohoto,
kterýž, maje pewné zemč podobu
bez obloby, obestřín jest, pochybno,
mořemli či powětřím. Jej Hospodin
wida s wysoké swé hlídky, odkawad
wše, co bylo, jest, i bude, spatřuje,
takto wšewědaucně počne k Synowi:
Synu jednorozený! ai, jaká zlost
uchwátila protiwníka našeho,
jehož žádné meze, žádné záwory
pekla, ani řetězowé přetěžcí,
ani hrozné rozsedlina propasti
udržeti nemohly! Tak wšecek se
pění k zaufanliwé mstě, jenž toliko
na jeho se hlawu swalí odbojnau!
Nyní, prodraw se skrz wšecky těsniny,
letí w kraji swětla, blízko u nebe,
přímo tam, kde wzdělán jest ten nowý swět
se swým člowěkem. Tam chwátá w úmyslu
zahladit ho mocí, neb, což hůře jest,
swésti lestným podwodem, i swede jej;
skloní člowěk ucha swého k úlisné
jeho lži, a nenesnadně přestaupí
přikázaní mé, ten základ jediný
poslušenstwí swého: tak i on, i rod

jeho padne newěrný. Čí winau? čí,
než swau wlastní? newděčník! má wše, což mohl
míti, ode mne: já dobrým, newinným
stwořil jej, a zwolným stáť i padnauti.
Takto mocnosti a duchy nadwětrné
stwořil jsem, co stojí, i co padli. Swau
wůlí stál, kdo stál, swau wůlí padl, kdo padl.
Zwolni nejsauce, což mohli za důwod
dáti přímý prawé oddanosti swé,
stálé milosti a wíry, činíce,
co by museli, ne co by wolili?
jakáž chwála jim, a jaká líbost mně
z poslušenstwí takého, kdy wůle by
jich a rozum (jeť i rozum woleni),
neužitečni a sebe nemocni
jsauce, bez samočinnosti slaužili
potřebě, ne mně. Jsau tedy swobodni
práwem, aniž práwě mohau winiti
twůrce swého, stwoření neb osud swůj:
jakby předuložení snad zmáhalo
jejich wůli, neúchranným puzenau
wýřkem, nebo předwěděním hlubokým.
Odboj jich jest jejich řízení, ne mé:
předwídámli, nemá předwídání to
moci na jich winu, kteráž jistěby
byla stala se, i nepředwěděná.
Tedy bez donucení a účinku
osudůw, neb nezměnného wědomí
mého, zhřešili, swým sobě půwodem
jsauce w saudu swém i wolení;
tak jsem stwořil wolnými, a wolnými
buďte, leč se sami dadí w porobu;
musil bych je sic w jich změniť přírodě,
odwolati wěčný wýřek wznešený,
nezměnitedlný, jenž zřídil wolnost jich,
oni zřídili swůj pád. Twor prwní padl

dobrowolně, sám se zkusiw, sám se swed,
padne člowěk, od prwního swedený;
člowěk tedy milost najde, onen nic.
Milosrdenstwí a sprawedlnost, to dwě
na nebi i na zemi buď slávau mau;
zwláště pak se stkwěj mé milosrdenstwí.
An Bůh takto mluwil, rozšel se
po wšem nebi zápach ambrosiowý,
lina newýslowné nowých radostí
pocítění w blahé duchy zwolené.
Nade wyrownání Bůh Syn widín byl
přeslawný; w něm Otec weškeren se stkwěl
zobrazený podstatně, a na božské
twáři jeho spatřína jest útrpnost,
láska bez konce, a milost bez míry;
jižto wyrážeje k Otcí takto dí:
Otče! laskawě jsi zawřel wznešený
úsud swůj, že člowěk milost nalczne;
budiž za to na nebi i na zemi
slaweno twé jméno nezčíslnými
swatých písní zwuky, jimiž zniti má
wůkol trůn twůj wěčně blahoslawený.
Nebo má býť člowěk cele zahuben,
člowěk, poslední, tak milé dílo twé,
nejmladší twůj syn, tak lestně swedený,
ač ne cele bez swé winy? Odstup to,
daleko to odstup, Otče, od tebe,
jenž jsi saudce tworů wšech, a sprawedlně
saudíš sám. Či swého cíle odporník
takto dosáhne, a twému překazí,
wykoná swau zlost, twau zmařiw dobrotu;
neb se zpupně wrátí, do zatracení
jednak těžšího, wšak s pomstau nabytau,
wleka s sebau w peklo wšechen lidský rod,
zawedence swé? I zdabys sám ty twor
zničil swůj, a zahubilby pro něho,

[redacted]

co jsi ku swé ráčil sláwě stwořiti?
pochybná by dobrota i welikost
byla twá, a zlehčowána snadníčce.
Jemuž twůrce weliký tak odpowí:
Synu můj, mé duše zwláštní miláčku,
synu prsau mých! mé slowo jediné,
maudrosti a účinliwá sílo má!
wše jsi mluwil tak, jak w mé jest mysli, wše,
jak jsem já byl ustanowil od wěků.
Nemá člowěk býti cele zahuben:
komu wůle, spasen buď, ne z wůle swé,
ale z popřáné mé jemu milosti.
Ještě jednau jeho kleslau obnowím
sílu, ačže zmožena, a poddána
mrzkým od hřícha jest žádostem;
ještě jednau, zotawen jsa ode mne,
postawí se, w pole rowné, naproti
smrtedlnému wrahowi, jsa zotawen
ode mne! by wěděl, kterak křehkým jest
po swém pádu, a že wyproštěním swým
powinen jest mně, a žádnému než mně.
Některé jsem sobě přede jinými
zwláštní zwolil milostí, toť wůle má.
Ostatek mé wolání a wýstrahu
často uslyší, by w hříšném stawu swém
ukojili boha rozníceného,
dokawad je zůwe milost hotowá:
neb já oswítím jich smysly zatmělé
s dostatkem, a změkčím skalná srdce jich
k želi, k modlitbě a ku poslušenstwí.
Na žel, modlitbu a na poslušenstwí,
buďte jedno upřímná, wždy pozorno
bude ucho mé, a shlédne oko mé.
U wnitř dám jim prowodníka jistého,
saudce swědomí; kdo toho poslechne,
dobře užitého swětla za swětlem

nabude, a setrwaje bezpečně
dojde konce. Kdo wšak dlauhočekání
mého, kdo dnů milosti mé zanedbá,
neokusí jich, a twrdý zatwrdí,
slepý zaslepí se wíce, aby kles
padl hlaub; a nad těmi se zamkne mé
milosrdenstwí.[3]) Ne wšemu ale jest
zadost posawad. Skrz neposlušnost swau
člowěk bezpráwně se stane newěrným,
zhřeší proti nebi swrchowanému,
božstwí požádá, a pozbude co měl;
neostane jemu, čím by očistil
zradu swau, a zatracen a oddán jsa
na záhubu, umře se wším potomstwem,
leč žeby se jiný našel za něho,
hodný jako wolný, kdoby přinesl tu
těžkau náhradu a trpěl smrt za smrt!
Rcete nebesa, kde tolik lásky jest?
kdo z wás podwolí se býti smrtedlným,
aby ze smrtedlné winy wykaupil
člowěka, a práw jsa spasil neprawé?
obýwáli w nebi tolik milosti?
Tázal se, než wšickni nebes kůrowé
němí stanuli, a bylo mlčení
na nebi: ni zástupce ni přímluwce
neměl člowěk, tím se míň kdo odwážil
uwaliti na se winu smrtedlnau
za něho, a dáti wýplatu. A teď
wšecka bez nápravy lidská rodina
měla býti zhubena, a wydána

3) Želeti jest, prawí Thyer, že Milton tak snížil Božstwí swr-
owané, dada mu do úst to hrozné učení o milosti dne jednoho, po
rém se polepšiti člowěku lze by nebylo; to Milton z tmawého, hor-
ého tehdejších časů bohoslowí do sebe wssal. Ostatně, jak swrchu
wено, wěrně Milton písma sw. že následowal, widěti jest u p.
Žid. 1. 3., Jana V. 26., Žalm XVI. 10. a t. d.

přísným saudem na smrti a pekla trest,
leč že Bůh Syn, w němžto bydlí úplnost
smilowání božího, swé nejdražší
prostřednictwí takto obnowí a rce:
Otče! prošlo slowo twé, že nalezne
milost člowěk, milost pak by nenašla
cesty, jakkoli ji wždycky nalézá,
ona, jenžto z okřídlaných poslů twých
nejrychlejší, nawštěwuje wšeliký
twor, a ke wšem přichází dříw tužby jich,
hledání a prosby? Blaze člowěku,
že tak přichází; on její pomoci
hledať nemůže, jsa w hříchu zahuben,
nemaje ni rukojmě ni okupu
za se, weškeren dlužný, weškeren zabitý.
Wiz mne tedy zaň, já žiwot za žiwot
dáwám! na mne wšecken hněw se oboř twůj,
mne wiz za něho. Já proň se odřeknu
lůna twého, slože tuto nejwyšší
po twé sláwu, wolně wolím umříti.
Nech ať pustí smrt swůj wšechen na mne wztek
zmohši mne, ne dlauho w černé moci swé
bude držeti; tys dal, že w sobě sám
žiji wěčně, žiji tebau, jakkoli
nyní se co dlužník smrti poddáwám,
s wším, co mého může umříti: a wšak
zaprawiwšího ten dluh ty w hrobu mne
mrzkém neostawíš w kořist jí, ni dáš
bydleti mé duši nepoškwrněné
s porušením na wěky. I powstanu
wítězně, a přemoh wítězitele,
oblaupím jej z lupu chlubného, a tu
smrtí rány zkusí smrt, a zbawená
hrotu smrtedlného klesne w potupu.
Já pak u wysokém slawně powětří
jaté peklo na odiwu powedu,

na příkoru peklu, wšecky mocnosti
mrákot spaté w okowách. Ty, potěšen
buda, s nebe dolů na diwadlo to
shlédneš s úsměchem, an já, žes zsilil mne,
potru weškeré swé wrahy, posléze
pak i smrt, a smrti kostmi zplním hrob.
Potom se wším wybawenců zástupem
wstaupím, po wzdálení dlauhém, na nebo,
nawrátě se, Otče, ku spatřowání
twáři twé, w níž neostane mračínka
hněwu twého, nébrž klid a smíření
bude stálé: žádná prchlost na potom,
radost bude čistá w obcowání twém!
Ustala tu slowa jeho, wlídný wšak
pohled mluwil ještě, mlčkem zjewuje
nesmrtedlnau lásku k lidům smrtedlným,
nad niž jen se stkwěla jeho synowská
poslušnost. Co obět, obětowání
ráda swému, čeká wůle Otcowy.
Diwem jato nebe wšecko, co by to
znamenalo, kamby měřilo; než w tom
Wšemohaucí odpowí mu takto, řka:
O ty, jenž sám na nebi i na zemi
nalezen jsi smírce lidu pod hněwem,
Synu můj, mé potěšení jediné!
Wíš, jak milá jsau mi wšecka díla mú,
kterak milý člowěk, posléz jakkoli
stwořený, že lůno mé a prawici
mau proň wolím tebe zbawiti, a sám
ztratiw na čas tebe, zachowati chci
rod ten ztracený. Ty tedy jeden jej
wykaupiti moha, pojmi přírodu
jeho k swé, buď mezi lidmi člowěkem
na zemi, a staň se tělem w dobu swau,
ze semene panny, rodem zázračným.
Buďiž hlawau pokolení lidského,

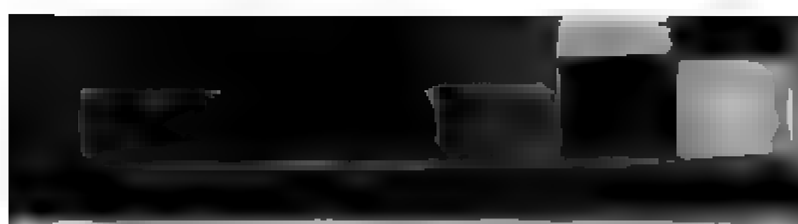
[redacted]

místo Adama, ač pošlý z Adama.
Jakož wšickni zhynau w něm, tak w tobě se,
druhém štěpu, zotawí, kdo zotawen
bude koli, kromě tebe nižádný.
Obwiní swé syny on, twá zásluha
sejme winu toho, kdo se odřeknc
sprawedlných i nesprawedlných skutků swých,
žiw jsa přeštěpený w tobě, od tebe
bera žiwot nowý. Tudy sprawedlně
člowěk za člowěka zadost učiní,
snese saud a umře, umra powstane,
powstana pak zkřísí wšecky bratry swé,
spasené swým drahým žiwotem. A tak
láska boží zhladí pekla nenáwist,
wydadauc tě na smrt, aby wykaupil,
draze wykaupil, co pekla nenáwist
snadno zadala, a posud zadáwá
u těch, ježto danau zhrzí milostí.
Aniž pak, kdy sstaupiw wezmeš člowěka
přírodu, twé wlastní ujma stane se;
raději, že král jsa w blahoslawenstwí
swrchowaném, Bohu rowný, jedné s ním
požíwaje radosti, wšes opustil,
aby zachowal swět cele ztracený,
nalezen jsi býti wíce z zásluhy,
nežli z rodu práwa, synem Božím, jím
nejhodnějším býti, wíc že dobrý jsi,
než že důstojný a welký; jelikož
láskau nade sláwu wíce oplýwáš.
Tedy ponížiw se, budeš powýšen
na stolici tu, i s člowěčenstwím swým,
tuto kralowati budeš wtělený
Bůh i člowěk, Boha syn i člowěka,
pomazaný wšechněch král, an wšecka moc
dána tobě; panuj wždy a užíwej
zásluh swých: twé wládě wšecky podrobím

trůny, knížatstwa i moci, před tebau
klekať bude každé koleno, wšech, kdo
w nebi, na zemi i w pekle bydlejí.
Když se pak, byw s nebe w sláwě čekaný,
na oblacích pokážeš, a rozhlásí
archangelé twoji strašliwý twůj saud,
tudíž od wšech wětrů žiwí, tudíž i
mrtwí zkříšení z wšech wěků minulých
ku wšeobecnému saudu pokwapí;
takowý je hlahol ze sna protrhne!
Ty, w twých swatých sboru, budeš sauditi
lidi zlé i angely, a porazí
wšecky nález twůj, a peklo, s úplným
počtem, napotom se zawře na wěky.
Zatím shoří swět a z jeho pýření
s nowým nebem nowá země wynikne,
sprawedliwých obydlí, a po dlauhém
sužowání tomto uzří zlatý wěk,
zlatých plodný činů, zwítězující
radost s milostí a s prawdau spanilau:
tenkrát i ty složíš berlu králowskau;
netřebatě tenkrát berly králowské:
wšecko we wšem bude Bůh. — I klanějte
bohowé, an proto wše chce umříti,
klanějte se Synu, ctíce jej co mne!
Ledwa skončil Wšemocný, i ozwalo
radostným se křikem množstwí Angelů,
hlasitě, — byliť počet jejich nezčíslný;
sladce, — bylyť hlasy Blahoslawených;
znělo nebe plésaním, a Hosana
hlučné naplnilo blahé krajiny.
Hluboko a pokorně se před obau
trůnem sklánějí, a w poctě oslawné
na celinu nebe wěnce metají,
kwětem milosti a zlatým prowité
kwětem nesmrtedlné milosti! jenž byl

[redacted]

druhdy w ráji podlé stromu žiwota
zakwétal, než brzy pro pád člowěka
w nebe přenešen, kde prwé rostl, i teď
swůj má zrůst i kwět, a stíní wysoce
nad pramenem žiwota, i tamto, kde
řeka blaženosti, nebes u prostřed,
walí kwítnicemi elysijskými
mok swůj ambrowý: tím nikdy wadnaucím
kwětem blaženci swé stkwělé kadeře
zkrašují, a prowíjejí paprsky.
Nyní, zedranými wěnci postlaná
hustě, jasná podlaha, jenž bleskem se
podobati zdála k moři z jaspisu,
usmála se čerwcem růží nebeských.
Owěnčení znowu harfy uchopí,
harfy wěkozwučné, taulů na způsob
s beder jich se třpytící, a s přístupem
sladkým synfonií libých rozhudau
swatý zpěw, a plodí rozkoš welebnau.
Zpíwá celé nebe, celé jeden jest
sauzwuk. Takowátě swornost w nebesích.
Tebe, Otče, opěwali nejprwé,
wšemohaucí, nesmrtedlný, nezměnný,
nekončený, wěčný králi! tworů wšech
půwodce, žídlo swětla, sedící
newidědlně, prostřed slawné jasnoty
nedostupném na trůnu; i také kdy
úplnau swých blesků záři přitmíwáš,
a skrz mrak, jenž jako schrána swítící
wůkol obestírá tebe, prohlídá
jasnem náramným twá šerá obruba:
přece slnau nebesa, a Serafi
nejjasnější nesmějí se blížiti,
až kdy přisloní swé oči křídlama.
Tebe potom pěli tworů prwoto,
Boha podobenstwí, jednorozený

ynu! w jehož obličeji patrném,
ez mraku jsa widitedlný, stkwěje se
Otec wšemohaucí, jinak nemoha
patřen býti od stwoření žádného:
tobě slávy jeho bydlí wyrytá
mnost, w tobě odpočíwá přelitý
elký jeho duch! Skrz tebe učinil
ebe na nebi, a moci wšeliké
:ho skrze tebe dolů zapudil
ypínající se mocnářstwa. W ten den
ešetřil jsi strašných hromů otcowých,
ni plamenného wozu zastawil
ola, pod nímiž se nebes otřáslo
ěkostálé ztwrzení, ans po šíjích
zdil pomateným wojskům angelským.
ebe, když jsi od stíhání zpět se bral,
elebili twoji křikem hlasitým:
ynu přioděný silau Otcowau,
hrozné pomstě jeho nad nepřátely;
e tak nad člowěkem, skrz ně padlým; jej,
Otče slitowání, Otče milosti!
esaudils tak přísně, nébrž mnohem wíc
řilnul k milosrdenstwí. I jedwa pak
ediný a drahý Syn byl úmysl
hledal twůj, že křehkého jsi člowěka
esaudil tak přísně, nébrž mnohem wíc
řilnul k milosrdenstwí, i hned, by twau
měwu zkrotil prchliwost, a skončil boj
ezi dobrotau a sprawedlností,
jewný na twé twáři, — newšímaje si
lažení, w němž seděl druhý po tobě,
bětowal sebe na smrt, za winu
člowěka. O bezpříkladná milosti!
milosti jen w Bohu možná! zawítej
Synu Boží, lidu wykupiteli,
udiž jméno twé mi hojným napotom

[redacted]

písně předmětem, wždycky harfa má
k chwále Otce twého připoj chwálu twau.
Takto nad okrskem hwězdným, w nebesích
s radostí a chwalozpěwy tráwili
chwíle blažené. W ty doby na pewném,
tmawém této swěta spausty okruhu,
jehož wydutost je schránau swítících
kaulí uzawřených w ní, a za hrázi
Směsici, a wpádům staré mrákoty,
Satan přistaw kráčí. W dáli okruh byw,
w blízce celina jest neobmezená,
tmawá, bohopustá, diwá, průchodná
strachům noci bezhwězdné, a hrozícím
wěčně bauřkám hlučné wůkol Směsice,
nelaskawý nebe pás! krom strany té,
kteráž, od náspů že nebes dalekých
slabau záři blyskawého powětří
béře, hlasnau bauří méně bita jest.
Tuto kráčel Satan polem obšírným,
jak kdy sup, jenž, wylíhnut jsa na sněžném
hřbetě Imausu,[4]) s nímž bludný mezuje
Tatařín, se z prázdné lupu končiny
stěhuje, chtě brawokrmných po stráních
jehně uchwátiť neb kůzle ssající,
letí k zdrojům Gangesa neb Hydaspu,[5])
toků Indických, a chwíli meškaje
w letu, padne náhle na Serikanské
holopusté planiny, kde Chinez swůj
třtinný, wětrů dchem a wesly, pudí wůz:
tak w tom wichrobitném kraji samotný
wzhůru dolů těkal, lupu pilný wrah,
samotný, i nebylo tu nalézti
žádného, ni žiwého, ni mrtwého

4) Wrch w Asii, díl pohoří Kaukasa, nyní Mustag nazwaný.
5) Dwě řeky Indie wýchodní.

tworu; tenkrát žádného, než napotom
marná wšeliká a pominutedlná
wěc sem wzhůru, na wzor powětrných par,
wystaupila od země, kdy lidská hřích
díla nadul marností: i wšeliká
marná wěc, i wšeliký, kdo u wěci
marné zakládá swau wšecku naději
slávy, wěčné pochwaly, a blahosti
w tom neb onom žiwotě; tu každý ten,
jenžto na zemi swau bráwal odplatu
za krwawé powěry a horliwost
slepau, prahna lidské chwály dosíci,
hodnau béře mzdu, tak prázdnau, jako jsau
činy jeho: wšecko nedokonalé
dílo přírody, a wše, co nezdárné,
nedošlé a potworné a zwrhlé jest,
sem se s země zabírá, a na prázdno,
ažby zahynulo cele, těká zde:
ne, jak soudí se mnohým, w blízkém měsíci;
jehoť pole stříbrná jsau příbytkem
swatým zwolencům, neb duchům prostředním
mezi angelskau a lidskau rodinau.
Sem, zle spatých dcer a synů zplozenci,
z wěku starého se octli obrowé,
s swými skutky marnými, ač slowútní;
Babelu též stawitelé na planí
Sinear; i tu by s marným úmyslem,
kdyby z čeho bylo, Babel stawěli.
Jiní přišli po různu: ten co, by jmín
za boha byl třeštík, w Etny plápol se
Empedokles swrhl, a ten co do moře,
chtě se kochat elysiem Platona,
skočil Kleombrot, a jiní nedošlci,
paustenníci[6]) blbowé a fráteři,

6) Jako celý tento ráj hlupců, wzatý z Orlando furioso, chutí

[redacted]

černí, bílí, šedí, i s swým řeydéřstwím.
Tu ti putují, co na Golgatu šli
hledat mrtwého, jenž žije w nebesích:
též i ti, co, aby ráj jich neminul,
před smrtí se přestrojují bláznowě
w hábit Dominikůw nebo Františkůw;
bludné ti i stálé hwězdy míjejí,
míjejí i křišťálowau oblohu,
od jejížto wáhy chwění slowútné
hwězd, i prwotní jich hnutí pochází.[7])
Již je swatý Petr nebes u wstupu
čekat s klíčem widí se, již nohy swé
stawí na nebeské brány práh, kdy ai!
prudká wichřice, se strhši s obau stran,
zamete je příčmo, deset tisíc mil,
do powětří zcestného. Tu widěti
kuklí, hábitů a kápí zedraných
třepati se caparty, i s těmi, kdož
nosí je, pak ostatky a růžence,
rozhřešení, pásky, bule, odpustky
hříčkau wětrům. Wše to wichrem smetené
letí za swět daleko, w limb rozlehlý,
známý hlupců rájem, jenžto neneznám
mnohým potom byl, teď pustý, nelidný.
S tau se kaulí tmawau potkal w dráze swé
wrah, a dlauho putowal, až posledně
záře dnícího se swětla na rychlost
k sobě obrátí mdlé jeho kročeje;
uzří zdaleka stroj stupňů spanilý

---

přewrácené onoho času, tak i ten chatrný wýpad na Římské náb[...] stwí, wášniwé tehdáž obau stran nenáwisti, (ač že to obojí tak w[...] šené básni daleko nehodné jest) laskawý čtenář připsati a za kými spisu toho ctnostmi jednau neb druhau wadau jeho new[...] se žádá.

7) Podlé starého hwězdářstwí.

strměť ku nebeským náspům wysoko.
Hlawiny, ač nákladnější, zdály se
dílo brány králowského paláce,
zdobné brilantowými a zlatými
swislemi; a wýchodními perlami
zhusta jiskřila se wrata, jakowé
wyobraziti jest nelze na zemi,
wzorem žádným, ani štětkau stínící.
Po takowém widěl Jakob žebříku
sstupowať i wstupowati Angely,
jasné strážců zástupy, kdy Esaua
utíkaje w Padan Syrskau, w poli Luz
usnul širým pod nebem, a procítiw
ze sna, zwolal: Tutě brána nebeská!
Každý stupeň obsahowal tajemstwí.
Aniž stáli wždycky, nébrž zdwižení
časem k nebi mizeli, a zpodem se
dulo, z jaspisu a perel tekutých,
moře stkwaucí, přes které, kdo přichází
s země, plawí se, neb že ho přeprawí
Angelé, a neb že prudce u woze
letí, od ohniwých hřebců taženém.
Nyní stupně dolů byly spuštěny,
by se lehkým wstupem drážđil wrah, neb by
tíže nesl swůj wýhost z brány blahosti:
přímo proti níž se zpodem otwírá,
práwě nade ráje sídlem blaženým,
cesta dolů k zemi, cesta prostranná,
prostrannější mnohem, než ta napotom
přes Sion, neb onano, ač široká,
přes zaslíbenau, tak milau Bohu zem,
kterauž, nawštěwujíce ten šťastný lid,
Angelowé jeho sem tam s poselstwím
zhusta chodili, an Pán swůj obzwláštní
naň měl wzhled, tam od Panea, kde swůj má
Jordán znik, až k Bersabě, kde swatá zem

hledí k Egyptu, a mezem Arabským.
Taký otwor widín jest, kdež dána hráz
tmám, jak ta, co dána dutí mořskému.
Nyní Satan, stoje zpodním na stupni
schodů zlatých, jdaucích k bráně nebeské,
na důl pohlédne, a náhle s úžasem
uzří swět ten celý. Jak kdy wyzwědač
mrákotau a pauští s nebezpečenstwím
chodiw celau noc, teď w milém úswitě
na obwýšné hory témě doleze,
odkud oko jeho náhle wýhlídku
najde dobročinnau w cizí kterýs kraj,
uwiděný poprwé, neb w nějaké
slawné hlawní město, ryčně ozdobené
cimbuřím a wěžemi, jež, wzstupuje
z hory, slunce swými zlatí paprsky:
takowým, ač nebe wídal, diwem jat
zloboh jest; než wětší jat on záwistí,
wida swět ten celý w kráse takowé.
Wůkol popatří (a mohl, jsa wysoko
nad oponau walnau dalekostinné
noci) ode wáhy [8]) strany wýchodní
k raunné hwězdě, přes moře co Atlantské
Andromedu za půlnebe unáší:
potom zhlédne na šiř k úhlu od úhlu;
nedleje pak déle, přímo do prwní
swěta končiny se na důl wysuje

---

8) Wáha, jedno z dwanácti znamení nebeských, stojí naproti skopci, tak že kdy ona wychází, tento zapadá. Prawí se, že Andromedu nese: proto, že toto zhwězdění na wzor ženské osoby nad skopcem se představuje, a on tedy zapadaje widí se nositi Andromedu do Atlantských záliwů — do welikého moře západního přes okolek obezření. Od úhlu k úhlu, to jest od půlnoci k polední, jenž se širokostí země nazýwá, protože staří o zemi od wýchodu k západu wíce wěděli, než od půlnoci k polední; toto délkau, ono šíří nazwauce. Newton.

letem pospěšným, a křiwau krautí se
dráhau, čistým, mramorowým powětřím,
pohodlně, skrz nezčíslné množstwí hwězd,
z dáli hwězd, a z blízka swětů jinakých,
swětů jinakých, neb blahých ostrowů,
nápodobných Hesperidským zahradám [9])
druhdy slawným, s polinami šťastnými,
doly kwětnými a háji; ostrowů
třikrát blažených! než jakým blažencům
sídlem byliby, tím nemešká se teď.
Předewšemi zlaté slunce, podobné
k nebi bleskem nejwíce, jest wábilo
oko jeho: tam se letem uchýlí
skrze čistau oblohu: zda nahoru,
čili dolů, ku středu či zástředně,
trudno říci. Došel, kde to welebné
swětlo podál sprostším hwězdám hromadným,
které králowského jeho od oka
chowají se w zdálenosti powinné,
zasílá swau záři; ony wedauce
hwězdné plesy do počtu, jenž působí
roky, měsíce a dny, se okolo
utěšené lampy jeho pospěšně
točí hnutím rozličným, neb od jeho
magnetowých točeny jsau paprsků,
mile zahříwajících wes mír, a w část
každau proniknutím milým lučících
uewiděně newiděnau moc i w hlaub;
tak se diwný dostal jasnu jeho stan.
Tamto přistal zloboh; wada, jakowé
nikdy posud na slunečním okrsku
nespatřili hwězdáři skrz sklené swé

---

9) W nichž zlatá jablka od hrozného draka hlídána byla. Nazwány se tak od Hespera (Vespera) t. wečera, protože na západ, pod wečerní hwězdau ležely, dostawše se za podíl třem dcerám jeho, ježto Řekům *Hesperides* slauly. Snad Kanarské ostrowy.

[redacted]

nastroje. I bylo, kdežto stanul on,
místo newýmluwně jasné nad weškeren
této země kow, a drahé kamení.
Částky ne sic rowné, ale zárowně
napojené swětlem paprskujícím,
jako žeřawé jest ohněm železo:
kowli, zlato se a čisté stříbro zdá;
kámenli, byl karbunkul, neb chrysolit,
rubín, nebo topaz, aneb oněchno
dwanácte, co na prsau se swítilo
Aronowi: též i kámen, widěný
často w mysli raději, než w jistotě,
kámen ten, neb jemu podobný, co tu
dole mudrci tak dlauho hledali
darmo, ač že uměním swým mohútným
létawého wíží Herma,[10]) ač že sám
Proteus[11]) starý, u wšelikau proměnný
podobu, jím wywolaný z jezera,
wyjewí se w prwotní swé způsobě.
Jaký diw, že pole tu a krajiny
wyzíwají samočistau žiwnau moc,
řeky picím plynau zlatem, jedním kdy
tknutím mocným slunce, arcichymik ten,
z také od nás dálky skrze wlhkostí
zemských smíšení, jest mocen wywésti,
tuto w tmách, tak mnohé wěci přestkwostné,
barew spanilých, a wzácných účinků?
Tutě nowých wěcí drahně s úžasem
spatřil ďábel bez zslnutí; w šíř a w dél
walnau oko neslo, neboť wýhledu
nekryly tu záwady ni stínowé;

10) t. j. rtuť.

11) Bůh mořský, který se do wšeliké způsoby proměniti w

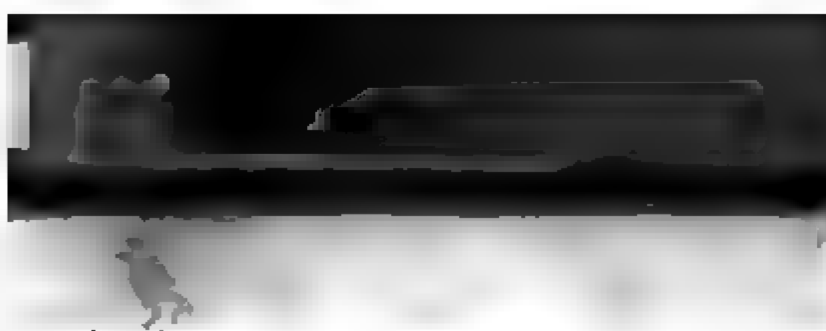
Opět wýstřelek wšeobsahující známosti Miltonowy, jakkoli tato wčasné!

samé bylo wýsluní, jak w poledne,
kdy swé slunce ohně ssílá s rowniku,
tak wystřelowaly jeho paprsky,
přímo do hory, že wůkol z temných těl
nikde nešli stínowé, a powětří,
čisté nad míru, zrak jeho sílilo
ku poznání nejdálnějších předmětůw.
Brzy podál welebného postawu
zočí Angela, jejž w slunci zřel i Jan: [12])
týlem obrácený, jednak s nezkrytau
stáltě jasností; leb jeho wěncowal
zlatý ze slunečných birét paprsků,
nenejasněji mu wůkol lopatek
pěknokřídlých, chwějíce se, plynuly
kadeře. Jej wážná jakás městknala
wýprawa, neb rozjímání hluboké.
Rád byl mrzký duch, že daufal najíti,
kdoby zprawil putující jeho let
k ráji, člowěkowu sídlu blahému,
konci dráhy swé, běd našich počátku.
Dříwe jednak jal se změnit způsob swůj,
být chtě prost wší nesnáze a meškání.
A tu se co panic Cherub ukáže,
ne jak z prwních jeden, z twáři nicméně
jeho smálo nebeské se jinošstwí;
taktě přetwořen byl dobře. Pod wěncem
wlasy jemu splýwajíce w prsténkách
hrály po lících; měl křídla sličnými
zdobná barwami a zlatem skropená.
Raucho na spěch wykasal, a podpíral
uctiwé swé kroky hůlkau stříbrnau.
Nemohl, aby slyšen nebyl, kráčeti:
angel jasný, tiché slyšaw kročeje,
obrátí swůj paprskowý obličej,

12) w Zjew. XIX. 17.

po sluchu; a tudíž poznán od wraha
Archangel jest Uriel, jeden z oněchno
sedmi, jižto Hospodinu přítomni
jsauce, stojí trůnu jeho nejblíže,
čekajíce rozkazů, a oči jsau
jeho zbíhající wšecka nebesa,
nebo snášející dolů na zemi
kwapné wzkazy jeho, přes sucho i mok,
po moři i zemi. Přijda dí mu wrah:
Uriele! neb ty z duchů oněchno
sedmi, jižto před twáří a před trůnem
Boha w jasné stojí sláwě, prwní jsi,
zwyklý prawau wůli jeho wznešenau
zwěstowati po wšech nebe wýsostech
synům jeho, žádostiwým zpráwy twé:
tu i podobným tě jistě úřadem
ráčil poctiti, bys, okem jeho jsa,
toto nowé tworstwo wůkol prohlížel.
Newýmluwná tauha zříť a poznati
wšecka díla Páně, zwláště člowěka,
jeho potěchu a miláčka, an proň
wšecky tyto wěci zřídil podiwně,
wábila mne putowati z Cherubůw
kůru, o samotě: jasný Serafe,
powěz, na které z těch kaulí switicích
člowěk stálé sídlo má, či stálého
nemá sídla, nébrž z těchto switicích
kaulí na každé mu wolno bydleti?
kdež ho najdu, bych buď s tajným úžasem,
buďto s podiwením zjewným widěl jej,
jehož swěty nadal twůrce weliký,
na kterého splýwá tolik milostí,
bych jak w něm tak we wšech wěcech stwořen
oslawowal wšeho mira půwodce,
jenž swé wrahy práwě swrhl do pekel
nejhlubších, a k naprawení ujmy swé

stwořil tento nowý bžahý lidu rod,
k službě lepší; maudrýť we swých cestách Pán!
Takto mluwil ošemetník pokrytě;
podwodíť jak člowěka tak angela
licoměrnost, zloba jedna chodící
newiditedlná, leč Bohu samému,
z jeho wůle, na nebi i na zemi:
často bdíwá maudrost, jednak usnauci
nedowěra u wrat jejích, sprostotě
swěří stráž, an dobrota tu zlého se
nebojí, kde k zlému není podoby.
Taktě zklamán Uriel, duch nad wšecky
bystrooký w nebesích, a wládař nad sluncem,
kterýž na klam podwodníku mrzkému
w upřímnosti swé tak odpowěděl, řka:
Sličný angele, twá tauha, wedauci
ku poznání božských děl, a k slawení
působce jich welkého, ne hánliwým
slauti může wýstupkem, ba chwály jest
hodna, ač to podobá se k wýstupku,
žes sem s nadwětrných se bytů zabral sám,
aby na swé oči zřel, co jiní snad
w nebi podlé zprávy znají toliko.
Diwní zajisté jsau jeho činowé,
milo wšecky znáti, hodno nositi
s radostí je wšecky w žiwé paměti.
Které wšak se udá mysli stwořené
pochopiti počet jich, a maudrost tu
neskonalau, kteráž způsobiwši je
pookryla příčiny jich hluboko?
Widěl jsem, jak na hlas jeho shlukla se
hmotná swěta látka, spausta nesličná:
uslyšela směsice, stál litý jek,
stála neskončenost jatá mezemi:
až kdy kázal druhé, prchla temnota,
swětlo probledlo, a z neřádu byl řád.

Kwapně na swé stání tekly zmatené
žiwly, země, woda, wětry, ohňowé,
wzhůru wynikla tresť nebe nadwětrná,
oživená wzory rozmanitými,
jenž se skaulily a byly hwězdami
nezčíslnými, jakž tu widíš točiť se;
každá swé má místo, každá swůj má běh;
sám ten wesmír kolem wůkol obchází.
Shlédni! kaule ta, co switi z strany k nám
swětlem odtud obráženým toliko,
země jest, byt člowěkůw, a swětlo to
její den, sic ji co druhau půlkauli
nochy zastírala; měsíc sausedský,
(tak zow naproti tu hwězdu spanilau,)
w tmách jí přispíwá, swůj oběh měsíčný
skonáwaje wždy, a obnowuje wždy,
nebes u prostřed, a swětlem půjčeným
naplňuje potrojný swůj obličej,
roste, ubýwá, a zemi zjasňuje,
brání noci bledým panowáním swým.
Místo to, jež ukazuji teď, jest ráj;
bydlo Adama, ta clona — jeho stan;
cestau nezablaudíš tau, mne wolá ma.
Děw se obrátil, a Satan nízko se
uklonė, (jakž wyšším duchům w nebi zwyk,
kde swé šetrnost a pocta práwo má,)
odpuštění wzal, a k zemským krajinám
s Ekliptiky, zdárnau hnán jsa nadějí,
dolůw příkrým letem kwapil wíruje,
až pak doletěl byl wrchu Nifatu. [13]

---

13) Hora na pomezí Armenie, nedaleko wrchowiště Tigru, jakož naswědčuje Xenophon ze zkušení. Básník dáwá přistati Sa na ten wrch, proto že s Mesopotamií hraničí, do které nejlepší wykladatelé ráj kladau.

Zpěw čtwrtý.

a uzření ráje Satan rmautí se náružiwostmi wšeliký-
řeči slunci, proklínuje Boha i sebe, a utwrzuje se u
zetí zločinstwa. Opsání hory, na které byl ráj. Satan
iw hradby ráje, promění se w krkawce, a usedne na
žiwota. Obraz rozkoší rájských. Satan wida Adama
diwí se jim, a dowěděw se z jich rozmluwy, že strom
sti byl jim zakázán, ukládá způsob zkušení jich, aby
zakázaného owoce. Uriel, ředitel slunce, oznamuje Ga-
i, strážníkowi ráje, že widěl podezřelého ducha putují-
nowém swětě. Gabriel připowí wyšetřiti jeho. Noc.
a Ewa rozmluwiwše jdau na odpočinutí. Jich modlitba
. Opsání jich stánku. Gabriel rozsílá po zahradě stráž
Zefon a Ituriel najdau w stánku kníže čertůw, an we
 žáby Ewě spící w ucho sny dmyše. Satan protiwí
ieli a do pitky se hotuje; než naposledy. přestrášený
im na nebi, utíká z ráje.

Ó, by nyní zazněl hlas ten wýstražný,
enžto proroku zněl mocně na nebi
 zjewení, [1]) kdy drak, jsa swržen po druhé,
řišel zuřiwý se pomstít nad lidmi,
ěda země obywatelům! ach, snad
asně wystraženi jsauce o příští
raha tajného, by prworodiči
aši ušli, blaze ušli smrtedlným
eho úkladům: neb nyní ponejprw
atan, nyní, rozpálený wzteklostí,
a zem staupil, swoditel, pak žalobník

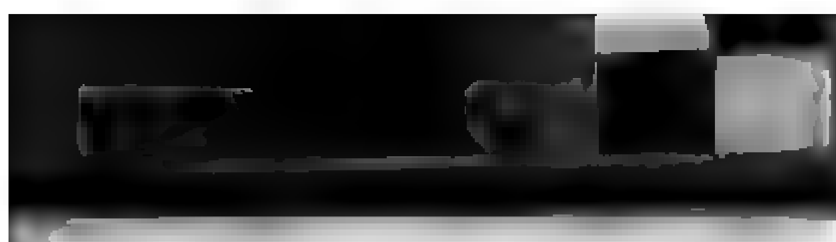
1) Zjew. Jana XII 12.

[redacted]

lidské rodiny, by pomstil na křehkém,
na newinném člowěku swé porážky
w prwním potkání, a pádu do pekel.
Jednak nepotěšený swé prospěchem
dráhy, smělé jakkoli a daleké,
aniž maje k chlubení se příčiny,
začal proklatau swau zlost, jenž porodu
blízka jsauci, nyní zmítá se a wře
w hrudi jeho bauřliwé, a na něho
zpátkem naléhá co nástroj ďábelský.
Strach a nejistota hněte neklidnau
jeho mysl, a bauří ze dna peklo w něm,
(neboť peklo w sobě nosí, okolo
něho peklo jest, a o krok jediný
nemůž pekla dál než sebe utéci
změnau místa) budí w něm teď swědomí
spěcí zaufalost, a budí pomnění
hořké, čímtě byl, čím jest, čím býti má,
horším: stíháť horší muka horší čin.
Časem na Eden, jenž nyní rozkošně
padá wůči, upře smutné oko swé,
časem na nebe a slunce, plným teď
bleskem swítící s swé wýše poledni:
potom rozmýšleje mnoho dí, a lká:
Ó, [2]) jenž sláwau uwěnčené náramnau
shleduješ, co samowládce, podobné
bohu této swěta spausty, před jehož
pohleděním wšecky hwězdy zkrýwají
umalené hlawy swé; i wolám já
k tobě, jednak nepřátelsky, jmenem tě
zowa, slunce! bych ti řekl, jak newražím
na twau záři, že mi w pamět uwodí,
s jakého jsem stawu spadl, jak slawným byl,

---

2) Když Milton nejprwé hodlal ze ztraceného ráje smutnau hru učiniti, byly tyto werše jí za počátek.

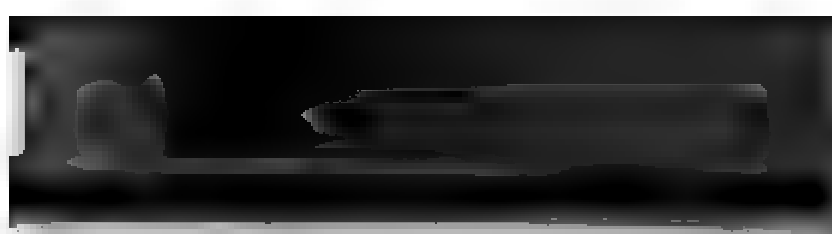
wyššim nad tebe, až pych a zpupnost mne
horší swrhla w nebi wálejícího
proti nebes králi swrchowanému.
Ach, a proč? i nezaslaužil odměny
na mně takowé, jenž w tom mne, co jsem byl,
stwořil důstojenstwí, nepředstíraje
nikdy dobroty mi swé; a netěžká
byla služba u něho. Co mohlo být
snažšího, než chwálu jemu wzdáwati?
w malau odplatu; a díky činiti,
díky powinné! než u mne wšecko se
dobro zwrhlo w zlé, a zlobu zplodilo;
wzdwižen jsa tak wysoko, jsem hanbil se
z pokory, a mněl, že wýš jsa o stupeň
budu nejwyšším, a w okamžení prost
dluhu nesmírného neskončených děk,
jež wždy spláceti a wždycky dlužným být
bylo břemenné; i zapomínal jsem
to, co od něho jsem bral, a nepomněl,
že se znáním k dluhu dlužnau nestáwá
wděčnost, nébrž zplacuje, jsauc pojednau
powinna i prosta: jakéž břemeno?
Ó kéž mocný osud jeho určil mne
nižším kterýms angelem! toť zůstal bych
blaženým, a nebyla by zbudila
pýchy we mně neskončená naděje.
Wšak, proč ne? — i mohltě wládce některýs
rowně welký pnauti se, a na swau mne
potáhnauti stranu: jednak wládcowé
jiní, rowně welcí, předce nepadli,
nébrž nepohnutě stáli, wnitř i wně
zbrojni proti pokušení každému.
Měls ty rownau státi wolnost, rownau moc?
Měl: i na kohož, a nač ti naříkať,
nežli nebes na lásku, wšem zdílenau
zárowně? i budiž tedy prokleta

láska jeho, jelikož mi stejná jest
nenáwist i láska, obě wěčnými
trýznice mne mukami. — Ne! budiž ty
proklet sám, že proti jeho wůle twá
wywolila, čehož pyká sprawedlně.
Nastojte, já bídný! kam se uteku
před hněwem a zaufalostí nesmírnau?
kam se wrhu koli, wšudy peklo jest;
sám já peklo jsem, a w nejpropastnější
hlaubi propastnější hlaub se otwírá,
pohltiť mne hrozící, tak hrozná, že
peklo kázně mé jest nebem proti ní. —
Ustaň jednau, ustaň! ach, co žádného
není želu místa, není milosti?
Kromě poddání se, není žádného!
Toho slowa pak mi pýcha zbraňuje,
zbraňuje mi bázeň studu před duchy
dolními, jež jinau chlaubau, jinými
sliby, nežli poddáním se, zawedl jsem,
wynášeje se, že sobě podrobím
Wšemocného. Nastojte, což newědí,
jak té marné chlauby trpce zakausím,
jaký zármutek má střewa kormautí,
když se před mým w pekle trůnem sklánějí;
korunau a berlau strmě wysoko
upadám tím hlaub, jsa jedno nejwyšším
w bídě; takowau má pýcha útěchu!
Buď to wšak, že bych se mohl pokáti,
buď, že z milosti swůj prwní míti staw:
ó, jak brzy zas by mysl wysokau
wýsost zbudila, jak brzo k tomu se
neznala, co licoměrná přisáhla
poddanost! a učiněné w bolesti
sliby napotomní wydáwalaby
zwůle za wymušené a neplatné.
Jakež pak tam smíření, kde smrtelná

wášeň ránu zaryla tak hlubokau?
Toť by mne jen w horší wrhlo poklésku,
w těžší pád; toť drahá kaupě bylaby,
dwojí za bolest tak krátké úlewy.
O tom wí můj trestatel, a protož on
tak je wzdálen od podání pokoje,
jako od prošení já. Ai tedy již
po naději weta! místo wyhnanců,
místo wyhostěnců nás si utwořil
nowé milostníky, lidský rod, a proň
tento swět. Pryč tedy naděje, pryč ty
hrůzo s nadějí, i ty hryzaucí
swědomí! wše dobro pro mne ztraceno!
Nuž ty zlo buď dobrem mým! skrz tebe já
zdělím aspoň panstwí s králem na nebi,
skrze tebe wíc než z půle powládnu,
jakž to brzy lid, i tento pozná swět.
Takto mluwě tměl se wášní wšelikau
w twáři, hněwem, záwistí a zaufáním
třikrát změněné, což jeho strojený
škaredilo obličej, a zrazen byl,
jestliže naň které oko patřilo.
Prázdnyť jsau tak mrzkých náružiwostí
mysli nebeské. To znamenaje wrah
utajil swau bauři klidem powrchním.
Strůjce lsti! jenž prwní byl, kdo swatosti
pod přikrowem podwody se zanášel,
ukrýwaje hlubokau swau zlost a mstu.
A wšak nebyl s to, by wystraženého
zklamal Uriela; onť jej okem swým
na důl prowázel, a widěl Assyrské
na hoře[3]) jej w zasmušení, w jakowém
nehodí se býti duchu blažšímu:
widěl plaché twáření a powahy

3) Nifatě, o níž swrchu.

jeho wzteklé, mnějícího sama se
býti, neznamenána a nezřena.
Odtud zdwihne se a táhne nepřítel
k mezem Edenu, kde utěšený ráj,
w blízce teď, swým zelenitým obwodem
wěncuje, co polní twrzí, planité
téměř příkré pustiny, jíž srstnaté
boky peřestým a diwým obrostlé
houštím brání dostupu: a k temeni
pnau se w kolmau wýši stíny nádherné
cedrů, jedlí, sosen, rozsochatých palm,
wstupujíce řádně, stíny nad stíny;
sličné lesní diwadlo! a nad wrchy
jejich strmí náspy ráje zelené,
daleká nás wšechněch otci wýhlídka
na nížinu panstwí jeho okolní!
Wýše náspů stála řada okrauhlá
stromů wzácných, pěkným těžkých owocem,
zlatým owocem i kwětem pospolu,
sličným měňawosti barew žiwaucích,
na něž swými radostněji lučilo
slunce paprsky, než na spanilý mrak
západní, neb mokrý luk, an zemi bůh
deštěm porošuje. Tak byl milostný
onen kraj! Tu za čistějším čistější
powětří mu wane wstříc, a do srdce
dýše zdárně jarní znik a potěchu,
hodnau k zapuzení wšeho zámutku,
jen ne zaufalosti. Měkcí wětřící,
wonnými chwějíce křídly, střásají
zápach kwítkowý, a šepcí, odkawad
nabrali té balsámowé kořisti.
Jak kdy těm, kdož oplynuwše Naděje
předhoří, i Mozambik[4]) teď minuli,

4) Aužlabí mezi jihowýchodním pomořím Afriky a ostrow Madagaskarem.

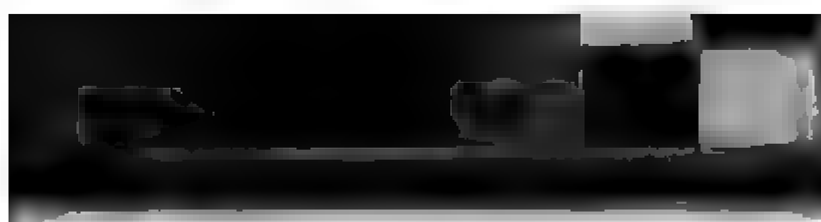
po moři, sewerowzchodní wětrowé
s břehů Arabie šťastné kořenných
zawíwají líbě wůní Sábejskau; [5])
dlauhá plawba, ale samým mila jest
meškáním, a drahně mil, jsa líbé rád
wůni, starý Okean [6]) se usmíwá:
tak tu městknaly ty wonné sladkosti
wraha, tráweninu jich, ač líbost w nich
wětší měl, než w dýmu rybím Asmody,
jímž, ač rozkochaný, hnán jsa od choti
Tobiašowce, k swé škodě, z Medie
utekl do Egypta, kdež i swázán jest. [7])
Nyní pod ten diwoký a strmý chlum
přišel Satan zdlauhawě a w myšlénkách;
dále nemohl jíti; hustě spletené
jako w jednu křowinu, tu zrostliny,
chamradí a chrastí, wšecku zamátly
cestu člowěku i zwěři chodící.
Jedna byla brána, slunce na wýchod,
z druhé strany; kteréž wida Arciwrah
pohrdl wstupem příslušným, a z potupy
skokem lehkým přes weškeren wysoko
skočiw chlum i hradbu náspů nejwyšších,
stanul w ráji. Jako laupežný kdy wlk,
jejžto pudí hlad se hnáti po lupu,
počíhaw, kde pastéřowé stáda swá
zawírají wečer w polní stawadla,
w bezpečnosti skočí lehce w ohradu:
neb jak zloděj, chtěje měšec zlaupiti
některému sausedskému boháči,
podstatnéli dwéře, pewně zawřené
záworau i zámky, brání útoku,

5) Sába město w Arabii šťastné, na kadidlo bohaté.
6) Moře, pod twárností boha wyosobené.
7) Wiz Tob. XIII.

háje balsámem a wonnau slzící
ambrau, sady zlatolícím owocem
nawěšené milostně, chuť bawícím,
Hesperidské bájky, prawdiwéli kde,
prawdiwé tu jedno. Prostřed widěti
luhy, palauky, a stáda škubící
měkau tráwu, nebo kopec palmowý,
nebo kwětné lůno wodné doliny,
prostirající swé wnadné bohatstwí,
kwítky každé barwy, růže bez trní.
Jinde opět stinná jeskyně neb skrýš
s chladným ústupem, jež réwí záclonné
brunátnými hrozny mile obkládá
wybujnělé: za tím wody chřestící
se příkrých se walí strání, na různo,
nebo w jezero, kde třepenatý břeh,
owěnčený myrty w křišťálowém se
zhlídá zrcadle, swé praudy spojují.
Pějí ptactwa kůrowé, a wětříci,
jarní wětříci dchem wonným dyšíce
s luk a hájů, chwějícím se wedau šust
lupením, an zatím wšeobecný Pan [11])
s Hórami a Graciemi kolujíc,
jaro wěčné uwádí. Ni planiny
Enny [12]) sličné, kdežto, sama pěknější
kwítek, kwítí méně pěkné trhajíc,
Proserpina chycena jest od Dita

11) Staří wšecko wyosobowali: Pan (Wše) jest příroda; Gracie (milostnice, wděky) gsau příjemní časowé roku; Hóry (hodiny) jsau čas potřebný ku zplození a ukončení wěcí wšelikých. Milton tedy tuto básnířsky prawí: že nyní přirozenost w nejpěknější swé dokonalosti byla, a každá chwíle něco nowého a dokonalého přinášela.

12) Enna pěkná planina w Sicilii; *Dafnin* háj s řekau *Orontem* blíže Antiochie w Syrii, kdežto studnice byla jména stejného s onau Kastalskau w Řecké zemi a jako tamta básnířskau mocí nadíwala. Pramen Kastalský jest pramen wěštírí básnířský. *Nisea*, ostrow w Africe. Cham, syn Noemůw, Egypt a Libyi osadil.

mračného, jiż Ceres swětem hledala
teskliwě: ni při Orontě rozkošný
Dafnin háj, ni pramen wěšti Kastalský,
wrownati se mohli ráji w Edenu:
ani Nissa, opásaná Tritonem
řekau wýspa, Cham kde starý (Pohanům
slowe Amonem, i Jowem Libyckým)
ukryl s Amaltheau dítě kwětaucí
Baccha, před macechy Rhey očima;
ni, kde krew [13]) swau Abyssinští králowé
chowají, wrch Amara, [14]) jmín od mnohých
prawým rájem, Ethiopskau pod čarau,
u hlaw Nílu stkwaucím skalím zamknutý,
zwýší jízdy za den celý; daleko
jednak za Assyrskau ohradau, kde wrah
widěl bez potěchy wšecku potěchu,
nowé, diwné žiwočichů rodiny.
Dwa z nich, wýtečnější jsauce postawy,
wznešení a přímí, jako bohowé!
krytí rauchem uctiwosti wrozené,
w nahém důstojenstwí, zdáli wšeho se
pány býti; práwem: z jejich twářnosti
božské swítil obraz twůrce slawného,
maudrost, prawda, swatost přísná, čistotná;
přísná, jednak na synowské stawená
zwolnosti; což prawá wážnost člowěka.
Ač nestejní oba, jakož nestejné
widělo se býti jejich pohlawí;
k rozjímání on, a k boji způsobný,
ona k lahodě a sladkým podnětům;
pro Boha on sám, w něm ona pro Boha.
Jeho čelo spanilé a prostranné,

13) t. j. syny swé.

14) *Amara*, hora w Abyssinii w Egyptě, w náramně pěkné kragině hlídkau wybornau mezi skalinami alabastrowými.

[redacted]

jeho sličné oko wládu ručilo
neobmezenau; a wlasů jaciuty
wůkol s pautce wisely mu po mužsku
w kučerách, ač jedno k plecem širokým:
ona po pás lepý, na wzor záslony,
nesla nestrojené zlaté wrkoče,
wlasy prosté, ale wůkol swíjené
we hrající prsténky, tak jako swé
réwa wije ručičky. Což porobu
jewilo, než utěšenau porobu,
welenau i přijímanau šlechetně,
wzdáwanau s tichým oddáním při skrowné
hrdosti a sladkém lásky zdráhawé
odtahu. A článků těla tajemných
posawad se nekrylo, a nebyl ten
winný stud, stud za účinky přírody.
Stude nestaudný, ó hanbo hanebná,
hříchu plémě, což jste rod ten pomátly
lidský stínem, pauhým stínem čistoty,
wzawše z žiwota mu žiwot nejblažší,
sprostotu, a neúhonnau newinu!
Takto nazí chodili, a bez hanby
stáli před Bohem i Angely, že zle
nečinili. Tak se weda za ruce
šlo jest dwé to nejmilostnější, co kdy
w milostném se objímání slaučilo;
Adam nejlepší wšech mužů, synů swých,
Ewa nad dcery swé wšecky nejkrašší. —
Pod záslonau libošumné hustiny,
na trawníku, blízko swíží studénky,
posadili se, a po swé zahradní
sladké práci, jaká jedno wětříků
zůwe ochladu, a oddech zslazuje,
žízni zdrawoty a chtíči lahody
přidadauci, obědwali owoce,
stredné owoce, což samo sklonité

ętwí podáwalo zwolna sedícím
ı měkém a kwětném trávy koberci.
ıdli zdrawau libiwost, a žíznice
ɔ kor čerpali mok z žídla plného.
ozmluw lahodných a milých úsměchů
ké šetřeno, i zábaw mladosti
ušných spanilému páru, spjatému
lahým swazem manželstwí, a w samotě.
'ůkol skákawě si hrala wšeliká
emská zwěř a diwočina, co jí teď
ıowá koli háj a paušť, neb les a sluj;
ırýmowně si wede lew, a w dlapě swé
ěstí kůzle; nedwěd, tigr, lewhard, rys
ıáčí před nimi, sám neobebný slon
ımáhá se bawiť je, a swrcuje
ıbkau traubu swau: tu chytrý chaulí se
ehotiwě had, a wina w Gordické [15])
ıly obon mrštný, osudné swé lsti
ıwod dáwá zřejmý: jiná na tráwě
tá zažíwajíc leží s očima
ewřenýma, neb ke swým brlohám
'áčejí: an slunce nyní sklonitým
ıchýlené během k mořským pospíchá
trowům, a po wstupacím žebříku
ıbe wycházejí hwězdy průwodní
'ijdaucího wečera, kdy, jako prw,
ıtrnulý stojí wrah, a posléze,
dwa našed mluwu, takto zaúpí:
Peklo! co to widí smutné oči mé!
ísto blaženosti naší posedli
ıorodí tworowé, snad země plod;
ť ne duchowé, ač jasných nebeských
ıchů málo menší, na něž mysl má

ı Naráží na onen uzel, který Gordius, Frygský král, na
ém zadrhl a Alexander Weliký mečem přeťal.

hledí s podiwem, i milowati je
mohlaby. Tak žiwě božská stkwí se w nich
podoba, tak walnau ušlechtila je
krásau ruka twořící! Ó bladké dwé!
newíš ty, jak blízka jest twá proměna,
kterak zmizí radost twá, a zůstawí
bídě tebe, bídě wětší nad toto
rozkoše twé chutnání. Toť blazi jste;
ale blahost ta, by dlauho trwala,
utwrzena zle; a toto wznešené
sídlo, waše nebe, špatně na nebe
ohrazeno jest, by wraha takého,
jakowý dnes wešel, mohlo zniknauti;
wraha, wšak ne z nepřízně; mně líto wás
nuzných, ač mne líto není žádnému.
Spolku hledám u wás, hledám zpřízněni
úzkého, tak úzkého, že buďto já
s wámi, buď wy semnau máte bydleti
napotom: můž být, že bydlo mé ne tak,
jako tento pěkný ráj, wám bude whod;
přijměte wšak dílo twůrce wašeho:
on je mně, já wám zas dáwám mile rád.
peklo, rozewra swé brány nejširší,
přijme wás, a přiwítají knížata
jeho: tamtoť wětší bude prostranstwí,
než w tom kraji úzkém, pro mnohý rod wáš.
Za to, že tam bydla není lepšího,
mějte díky tomu, jenž mne bezděky
pudí mstíť se na wás, jednak nekřiwých
pro toho, kdo křiw. I byť (jakž prawdě jest,)
nad newinau waší zželelo mi se,
přece příčinaby obce sprawedlná,
cti a wlády zhojnění, ne beze msty,
swěta toho dobytím, by nyní mne
k skutku dohnala, jejž jinak spáchati
zatracen jsa jakkoli, bych zhrozil se.

Takto mluwil wrah, a barwau potřeby
l po tyransku ďábelský swůj čin.
tom na důl s wysokého na stromě
la snesl se mezi stáda hrající
ernohých, a teď se tím, teď oním stal,
se srownáwalo s jeho úmyslem,
lěť z blízka kořist swau, a podtají
ečí neho skutků skaumať jejich staw.
ní lwem jsa, s plamennýma očima
chází je wůkol, nyní jako tigr,
rý za náhodau w lese wyslídiw
terém dwě útlé srny hrající,
pně sehne se, pak wstana tu i zde
á shrbený, až najde, odkudby
čiw úprkem ge obě uchwátil
snáz každau w jednu dlapu. Dychtiwě
í, — anto Adam Ewě, prwní muž
wní ženě takto wece, — slyšeti
nowé mluwy hlahol plynaucí:
Účastnice jediná, a jedna též
tko wšech těch radostí, a nejdražší
a nad wšecko! i toť, že mocnost ta,
niwší nás i swět ten prostranný,
nesmírně dobrá jest, a dobrem swým
lrá tak a wolná, jako nesmírná;
o, zdwihši z prachu, postawila nás
akém blaženstwí, ač žádné nemáme
ní zásluhy, ni lze nám konati,
by prospěti jí mohlo, kterážto
né od nás žádá služby, šetřiti
ázaní jednoho a lehkého;
i wšemi ráje rozmanitými
my, chutné nesaucími owoce,
dati z toho stromu wědění,
eného podlé stromu žiwota.
tak blízko roste u žiwota smrt:

cokoli to smrt, jest to co hrozného;
nebo wíš, že smrtí jmenowal to Bůh,
jísti s toho stromu, s této jediné
známky poslušenstwí, mezi známkami
tolikými wládení a mocnosti
udělené nám, a panstwí daného
nad jinými žiwočichy na zemi,
w powětří a moři. Neprotiw se nám
tedy jeden rozkaz lehký, majícím
wolné práwo požíwati do wůle
wěcí ostatních, a sobě obrati
bez překážky rozmanité rozkoše.
Oslawujme raději a welebme
jeho dobrotu swých prací rozkošných
pílením, buď raubajíce bujné ty
zrostliny, buď pěstujíce autlé to
kwítí; což ať těžké, s tebau — sladké jest.
Ewa dí: Ó, pro něhož a z něhož já
učiněna, z jehož těla tělo jsem,
bez něhož i žádné nejsauc platnosti,
wůdce můj a hlawo má! myť owšem wšecku m
chwálu dlužni jsme a díky wezdejší;
zwláště já, jenž šťastnějšího požíwám
dílu, požíwajíc tebe, tolika
nadaného přednostmi, an družiny
nikde nemáš rowné sobě. Toho dne
často zpomínám, kdy ze sna ponejprw
probuzena, nalezla jsem ležící
w chládku sebe na kwítí, s swým podiwem,
kde a kdo bych byla, odkud zde a jak?
Nedaleko hrkot wody chřestící
z sluje wycházel, a prostírala se
plynná hladina, a stála bez hnutí
čistá jako obloha: tam pojdauci,
s nezběhlými smysly lehnu na tráwník
zelený, chtíc nahlížeti w tiché to

ješ druhým nebem mněla jsem.
e klonim patřeci, ai naproti
ı se kloní w mokré jasnotě,
ɩ patřeci. I uchýlím se zpět,
se zpět; i wrátím brzy se
šením já, i wrátí brzy se
ːením ona, na mne odměnným
ıjící saucitem a milostí.
ɔych upírala posud oči swé,
ı tauhau prahnauci, leč takowý,
ıa mne, zazněl hlas: »Co widíš zde,
widíš, twore pěkný, jsi ty sám.
ı tamten přichází, i ustaupá;
ıu pojď, já powedu tě, kde ne stín
ːmných objímání twých, brž ten,
ɔs ty podobau a s kterým ty
se budeš, neoddílně twým,
mu twory tobě podobné,
proto matkau lidské rodiny.«
i činiť bylo? pojdu na rychlost
dlně wedená, až zahlédnu
wárnost urostlau a spanilau
worem, jednak ne tak spanilau,
ː lahodnau, a krotce milostnau,
jemná twárnost u wodě. Tu já
y následuje woláš hlasitě:
e, Ewo krásná, kohož utíkáš?
tíkáš, ai z toho sama jsi,
ěla jeho, z kosti jeho kost!
ı tobě bytost dal, jsem zapůjčil
boku swého, blízko od srdce,
ıého žiwota, chtě u boku
níti tebe napotom, ó má
itelná, drahá potěcho!
luše mé, má tauho, druhá má
ko! — Prawiw rukau laskawau

jal jsi mne, i oddám se a widím, jak
spanilost a maudrost mužská jest
nad krásu, ta jedna pěknost prawdiwá.
Takto arcimatka naše obecná
prawila, a s pohlédáním manželské
powabnosti nehanné a krotkého
wzdání, polauobejmauci přilnula
ku praotci našemu, a odpolu
její wzdmuté prsy nahé s jeho se
utkáwaly, jsauce zlatem plynaucím
wlasů prostých ukryty: on kochán jsa
její sličností a wděky wolnými,
usmíwal se spanilejší milostí,
než se na Junonu [16]) Jowiš usmíwá
obtěžkaje mraky kwitím májowým;
až i stiskne matronálské její rty
čistým pocelowáním: pryč ďábel se
uhne záwistný a s zlostným žehráním
hledě po boku, tak tauží do sebe:
Omrzalý úkaz, pohled bolestný!
Tu ti rájowci se pěstí wespolek
objímáním, (blaženějším Edenem)
chutnajíce rozkoš jednu za druhau,
an já zatracen jsem do pekla, kde ni
potěcha ni láska, nébrž ukrutná
bydlí žádost, (muka naše nemalá,)
žádost nenabažená, a bolestnau
tauhau trápící. Než nezapomenu,
co jsem slyšel z jejich úst; ne wšecko jim,
zdá se, náleží. Tam stojí jeden strom
osudný, strom wědomosti, k požití
zbráněný. Co? wědomost jim brání se?

16) Juno tu znamená oblaky, Jowiš wyšší powětří. Smysl
jak se směje nebe na parnatý země obor, když plodná činí
wšecky wěci po jaru.

podezřelá, diwná wěc! i proč by té
záwiděl jim pán? zda hřích, zda smrt to jest,
že se wí? i zdaž jen za newědomím
stáwá jich? jest to ten jejich blahý staw,
to ten důwod wíry, poslušenstwí jich?
krásný základ, na nějžby se událo
stawiť záhubu! I wzbudím w mysli jich
žádost wědění, a nechut k rozkazům
záwistiwým, nalezeným zúmyslně
na porobu jich, jež sic by wědomost
bohu wrownala; tím býti prahnauce
okusí a umrau: totě podobné!
Dříwe ale půjdu dobře wyskaumat
této zahrady, a každý wyzwím kaut;
mohuť z náhody se s někým potkati
z nebe duchů pocestných, kdes u žídla
nebo w hustostinném ústupu, a ten,
o čem hodno, zprawí mne. Měj, ano lze,
měj se dobře blahé dwé, a užiwiž,
než se wrátím, užiw krátké radosti,
dlauhá potom tebe bída zachwátí.
To děw, odwrátí swé kroky nádherné
jednak s chytrým pozorem, a putuje
po horách i dolinách, skrz les i paušť.
Zatím w odlehlosti nejzazší, tam kde
s nebem okean a země mezuji,
slunce nachýlené zwolna zachází,
přímým wzhledem na wýchodní do ráje
bránu mecíc wečerní swé paprsky.
Jest to hora z alabastru, zwržená
k oblakům a spatřitedlná z daleka,
jedna s země stezka pne se dostupná:
jeden u wýsosti wchod, wše ostatní
náhlé skalí jest, jenž strmí swěšené,
k nedolezení. Tu mezi slaupowím
skalným seděl strážců wůdce angelských,

Gabriel, a čekal noci. Okolo
něho we hrách cwičila se rekowných
nebe mládež nezbrojná, než na blízce
braň jich, kopí, pawézy a přílbice
wisí, zlatem plající a demanty.
Semto sjeda na slunečném paprsku
přišel Uriel, jak leti na podzim
střelující hwězda náhle skrze noc,
ohniwé kdy páry tíží powětří:
wýstraha to plawcům, odkud střící se
wichrů násilných. I počne s kwapností:
Gabrieli! tobě losem tento dán
úřad jest a pilná stráž, by w blahé to
sídlo newešlo co zlého. Toho dne
u wysokém poledni k mé přišel duch
kauli, žádostným se zdaje poznati
wíce z Wšemocného děl, a obzwláštně
člowěka, ten obraz jeho poslední.
Popsaw jemu cestu, pozorowal jsem,
kterak pln jsa spěchu wětrem wírowal;
ale na půlnoční hoře Edenské,
kdežto přistal, brzo widím jeho twář
nenebeskau, temnau zlými wášněmi.
Stíhalo jej oko mé, až we stínu
ukryt jest; toť zatracenců, tušim, kdos
nowých tropit bauří přišel z hlubiny;
toho wyšetřiti bude péče twá.
Nato křídlatý mu wece bojowník:
Urieli! není diw, že bystrému
oku twému, w oné jasné wýsosti
slunečného okršku, nic neujde
w swěta spaustě, široko a daleko.
Jednak skrze tuto čilau posádku
neprochází nikdo, mimo ty, kdož jdau
s nebe, dobře wědomí; a od času
poledního nešel tudy žádný twor.

Jestli jaký zlý duch tyto přeskočil
meze zemské z úmyslu, že trudno jest,
wiš, w tom překaziti jeho podstatě
nadwětrné hmotných hrází záporau.
Pokud ale w těchto ráje polinách
někde číhá w jakékoli způsobě
ten, jejž prawíš, zwím to dříwe úswitu.
Slíbil on, a Uriel se k úřadu
wrátil swému po tom jasném paprsku,
nachýleném nyní na důl ke slunci,
pod Azory [7]) zašlému; buď ono še
kwapným nad míru swým denním oběhem
tu se octlo, buď že méně hnutedlná
země, kratším obrátíc se k wýchodu
tokem, na západu žůstawila je,
zkrašující šarlatem a zlatem swým
odbíjeným trůnní jeho oblaky.
Wečer blížil se, a saumrak šediwý
posupným swým rauchem wšecko přiodíl.
Ticho prowodilo jej, an pták i zwěř
wšeliká w swých daupatech a w hnízdech swých
uložili se; jen slawík bdějící,
ten jen celau noc pěl milau píseň swau,
tichu k potěše. Teď nebe stkwělo se
žiwým safírem a hwězda wečerní,
jasná, méně jasných družek wůdkyně,
nastaupila, až měsíc, wzejda w pošmaurné
důstojnosti, zjewil newyrownané
swoje swětlo králowské a rozprostřel
na temnostech šerých stříbrný swůj plášť.
Tu dí k Ewě Adam: Sličná manželko!
noci hodina a tworů wšelikých
uspání nám welí odpočinutí,
an Bůh práci s oddechem, co s nocí den

7) Ostrowy w západním moři.

[redacted]

střídati se chtěl, a rosa w chwíli tu
padající snowá, měké dřímoty
tíhotau nám očí wíka zawírá.
Jiná zwířata, den celý prázdníce
těkají, a po nepráci oddechu
méně potřebují: člowěk jisté má
duše, těla zaměstknáni wezdejší;
a to jewí hodnost, jewí šetrnost
Páně wšelikterých jeho kročejů:
kdežto z jiných žiwočichů bezpracných
z jednání swých žádný aučtů nedáwá.
Zjitra, než se prwní swětla záplawau
wýchod ulíčí, my wstawše půjdeme
do swé milé práce, pilní oprawy
oněch stromů kwětných, oněch zelených
pořadí, kde chodíwáme w poledne,
pozarostlých wětwím, zlehčujícím si
naše dílo nesporé, a welícím
wíce ruk, než máme, na oklestění
bujných haluzí. Ten rozestlaný kwět,
ono nakapané gumi, ležící
nezhledně a neswárně, chtí sebráni
býti, miláli nám chůze pohodlná:
zatím příroda snu žádá posily.
Jemuž Ewa dokonalá w pěknosti:
Půwode a wůdce můj! twau wůli já
bez odtahu zplňuji; toť káže Bůh:
Bůh ti zákonem, ty mně; a newěděť
wíce nejblažší jest ženy wědomost,
její chwála. S tebau obýwající,
zapomínám chwíle; w každém počase,
w každých proměnách se kochám zárowně.
Sladek jest dech jitra, sladek jeho wznik,
i to ranní ptactwa prozpěwowání:
milo slunce, kdy ta pole rozkošná
oswěcuje wýchodními paprsky.

an se kwět i tráwa, strom i owoce
třpytí rosau; sladka wůně úrodné
země po dešti, a sladko blížení
lahodného weččera, pak tichá noc
s slawným zpěwákem a s pěkným měsícem,
a s tím nebes perel hwězdným oborem:
jednak ani jitra dech, kdy wyniká
s zpěwem ptactwa ranního, ni slunce wzchod
nad tím krajem rozkošným, ni tráwa, kwět
stkwaucí od rosy, ni zápach po dešti,
ani weččer lahodný, ni tichá noc
s slawným zpěwákem, s tau chůzí w měsíci,
s hwězdným bleskem, není sladka bez tebe.
K čemu wšak ta swětla, k čemu slawně to
diwadlo, an každé oko zawřel sen?
Dí jí na to wšeobecný předek náš:
Boholidská dcero, Ewo wýborná!
tytoť wůkol země běh swůj konají,
od wýchodu k západu, a od kraje
k kraji pořádně, ač nenarozeným
posud národům swé swětlo služebné
chystajíce, chodí wzhůru, chodí w důl:
jinak mrákota by w noci získala
staré práwo swé, a udusila by
žiwot u wšakerých wěcech přírody,
jež ty jemné ohně nejen zjasňují,
brž i milým teplem mnohých účinků
pěstí, hřejí, žiwí, w mírnost uwodí;
nebo z části ssílají swau hwězdnau moc
na wšeliký plod, jenž roste na zemi,
tudy schopný ku přijetí zralosti
wlité od mocnějších slunce paprsků.
Tedy, byť jich w noci nikdo newiděl,
darmo neswítí: a mníš, by nebylo
člowěka, že nižádných by diwačů
nebe nemělo, a žádné chwály Bůh?

[redacted]

Miliony netělesných na zemi
tworů obcují, nech člowěk bdí neb spí,
spatřujíce s neústawnau pochwalau
díla jeho, den i noc: jak často jsme
od strminy ohlasného pahrbku,
nebo z hauště o půlnoci slýchali
hlasy nebeské, i zwlášť, i w střídawých
písních, welebící tworce welkého;
často kdy, buď stádně stojí na strážích,
nebo nočně obcházejí tento ráj,
při nebeském zwuku znících nástrojů,
plným harmonie počtem, zpěwy jich
dělí noc a srdce k nebi wzdwihají.
W takých rozmluwách se wedli za ruce
k stánku swému blahému: toť příbytek
byl, jejž obral swrchowaný Bůh, kdy wše
štípil lidem k útěše a požitku.
Za krow bylo hustostinné spletení
z bobkowí a myrtů, a co do hory
wíce wonným se a tuhým listím pne:
akant s rozmanitým, líbě páchnaucím
křowím, ohrazowal stěny zelené:
rozmanité kwěty krásné, kosatec
barew rozličných a růže s jasmínky
wznášely a slučowaly hlawy swé
dílem mosaikowým. W zpod fioly,
jacint, šafrán, wykládaly podlahu
krumpowáním bohatým, a stkwostněji
hrály barwami, než drahé kamení.
Jiné twory tam, zwěř, ptactwo, hmyz a čerw
wjíti nesměli; w tak welké člowěka
měli uctiwosti. Nedostalo se
w stánku rowně poswátném a saukromém
Sylwanu [18]) ni Panu, ač jen smyšleným,

18) Sylwan, bůh lesů; Pan, bůh pastýřů Faunus, bůh rolníků.

nikdy pospati, ni Faunům a Nymfami
w takém obýwati stínu. W zkrýši té
kwitím, wěnci, bylinami wonnými
Ewa snaubená swé prwní ustlala
lože manželské, a nebes kůrowé
pěli píseň swatební, an w onen den
genialní Angel otci našemu
byl ji přiwedl w obnažené pěknosti,
wíce zkrášenau a wíce milostnau,
nežli byla wšemi dary od bohů
zbohacená Pandora, (ach, w příhodě
Ewě rowná!) — kdežto Japetowici
nemaudrému jsauci dána od Herma,
oklamala krásným okem lidský rod,
k pomstě nade krádcem ohně Zewsowa. [19]
Takto ke stinnému bydlu přišedše
stanuli, a oba širým pod nebem
modlili se Bohu, učiniteli
nebe, země, powětří i oblohy,
ku kteréžto hleděli, a měsice
kruhu swětlého a osy hwězdnaté.
Ty jsi zdělal noc, ó twůrce wšemocný,
ty i den, jejž pracnjistau ztráwený
skonáwáme, blazí skrze odměnnau
pomoc swau, a lásku odměnnau, ten wrch
wšeho štěstí, daného nám od tebe
w tomto místě rozkošném, a přílišně
wolném, kde twé účastníků hojnosti
málo jest, a zbyt twůj práš na zemi.
Jednak zaslíbil jsi zbudiť ze dwau nás

19) Prometheus, syn Japetůw, ukradl oheň z nebe. Jupiter, by pomstil, seslal mu po Hermowi neb Merkurowi Pandoru; on wšak nepřijal, nébrž bratr geho, méně maudrý, Epimetheus. Ten dowedl s zpozdilau žádostí wědění, že otewřewši pušku, wšeliké zlé obšíší, do swěta je wypustila.

pokolení zemi naplňující,
ježtoby twau neskončenau dobrotu
welebilo s námi, i kdy nespíme,
i kdy, jako teď, snu darůw hledáme.
Tuto jednomyslně a bez jiných
obsluh wykonawše prostau modlitbu,
Bohu nejmilejší, wešli do stánku
wedauc se, a nemajíce swlékati
obtížné ty šaty, jež my nosíme,
tudíž podlé sebe položili se,
aniž, mním, se Adam od swé spanilé
ženy odwrátil, ni ona tajemným
zwykům lásky odpírala manželské:
nechať co chce mluwí přlané pokrytstwí
o čistotě, swatyni a newině,
zowa nečistým, co čistým hlásá Bůh,
welí některým a powoluje wšem.
Twůrce náš chce množení, kdo odporen
jemu? zhaubce, člowěka i Boha wrah!
Witej, lásko manželská! ty zákone
tajný, lidské potomnosti prameni,
jedna ze wšech wěcí, w ráji obecných,
swatá wlastnosti! Skrz tebe zápaly
cizoložné z srdcí lidských wyhnány,
w stádě nerozumných howad těkají;
skrze tebe, založenau na práwu,
rozumnosti, prawotě a čistotě,
drahé přátelstwí a wšecka příbuznost
otce, syna, bratra, nejprw poznány.
Odstup to, bych hříchem zwal, neb haněl tě,
nehodnau měl místa nejswětějšího,
židlo wěčné sladkých potěch domácích!
Čisté, neposkwrněne jest lože twé,
a i -zdáwna; swatí, patriarchowé
Tu milost zlatými
i tu swatí ústawné

její pochodně, tu křídly zawíwá
šarlatnými, panuje a pěstí se,
neli w kupných neřádnice úsměchách,
w bezmilostném, bezradostném, náhodném,
prázdném požíwání; neli u dworů
milosti, ne w bujném přestrojowání,
w tanci smíšeném, ne w bálu půlnočním,
w hudbě ne, již ulkaný tam na službu
hledí milowník swé hrdé milence,
potupení hodnější. Tak uspáni
od slawíka jsauce, w sladkém usnuli
objímání tito; audy nahé jich
kryly růže, sprchlé s krowu kwětného,
nahrazené jitrem. Spí, ó šťastné dwé,
nejšťastnější, wětšíholi nepiliš
štěstí, wěda, wíc že nemáš wěděti.
Nyní noc swým stínu klinem změřila
na tom walném podměsíčném klenutí
cesty půl, a od swé brány slonowé
w zwyklé době Cherubíni wyšedše,
stáli w brani u wojenském pořadí,
k stráži noční hotowi, an Gabriel
nejbližšímu wůdci takto prawí, řka:
Uzieli! [20]) wezma stráže polowu
šlakuj pilně k poledni, a druzí ať
krauží k půlnoci, na západ sejdem se.
A hned, jako plamen, w dwé se rozděli,
část se po kopí, část chýli po štítu. [21])
Wyňma z oněch silné, chytré duchy dwa,
blízko stojící, ten dáwá rozkaz jim:
Iturieli a Zefone, wy dwa
spěchem křidlatým ten ohrad wyzwězte,

20) Slowo síla Boží. Ituriel pak znamená zjewení Boží, a Zefon [illegible], a toho, který tajemstwí hledá. Příhodná jména k úřadu.
21) t. jest na prawo a na lewo.

Nuže, mámli wálčiti, ať nejlepší
wálčí s nejlepším; ten který wyslal wás,
neli wy, neb on i wy: tím wětší tu
bude chwály zisk, tím menší škoda má.

Bázeň twá, dí Zefon smělý, ručí nám,
co by proti tobě z nás i nejmenší
pořídil. Jsiť bezbožen, a tudy slab!
Nedal odpowědi wztekem nepřítel,
nébrž jako pyšný oř, an železné
bryze udidlo a slini nádherně,
kráčel napřed, wálčiti i utéci
wida neplatné. Neb s hůry podjal strach
srdce jeho, jinak neustrašené.
Již se blíží k západu, kde plukowé
strážní práwě sešli se, a w spojených
úzce stáli řadách, k nowým hledíce
rozkazům, k nimž wůdce jejich Gabriel
stana w průčelí tak wolá hlasitě:

Přátelé! i slyším chůzi rychlých noh,
semto kwapících, a nyní po blesku
Ituriel se a Zefon jewí w tmách:
s nimi třetí kdos; chod jeho králowský,
lichá ale jasnota; dle powahy
zpupné zdá se býti kníže pekelný;
podobné, že neodejde bez půtky:
mužně stůjte, číháť w twáři jeho wztek.

Ledwa dokonal, kdy přijdauce ti dwa
jewí w krátkosti, kdo, koho wedau, jest,
kde ho nalezli, čím zaměstknaného,
w jaké postawě a zkrytém způsobu.
K němuž z ostra hledě, takto Gabriel:

Proč, ó Satane, jsi z mezí wykročil
uložených zlobě twé, a překážíš
w službě jiným, jižto s tebau neklesše,

mají moc a práwo z tebe zwěděti,
proč jsi w tento ráj se jíti odwážil;
chtě, tak zdá se, ublížiti spícím těm,
kterým tuto Bůh dal obyt blažený?

Jemu s pohrdliwým čelem wece wrah:
Gabrieli, ty jsi w nebi držán byl
maudrým, sám já takowým jsem tebe měl;
po té otázce mi o tom pochybno.
Žiwli ti je kdo, jenž by se trápil rád?
kdoby z pekla, moha to, se newyrwal,
zatracen jsa jakkoli? ty zajisté
pililby a w které koli utíkal
směle místo, od bolesti wzdálené,
kdeby daufal změnit muky s radostí,
nahraditi brzo bolest potěchau.
Té jsem hledal tuto. Tobě malá dba,
an jen dobré znáš a zlého nezkusil.
Wytýkáš mi mezi uloženau nám?
ať si utwrdí swé brány železné
lépe ten, kdo nás w tom mračném příbytku
wězit chce! To dosti na otázku twau;
prawda ostatek: jak dí, tak našli mne,
to wšak není úkor, není násilí.

Tak on zhrda. Jemu Angel rekowný
s powržliwým praví takto úsměchem:
Jaká ztráta w nebi toho angela,
jenžto maudrost zná a upadl z hlauposti!
z wězení pak prchna na rozpacích jest
powážně, zda má ty zwáti maudrými,
kdož se jeho tíží, jaká odwážnost
bez dowolení jej z mezí pekelných
wywlekla; tak maudrým saudí utéci
káry swé, a zhostiti se trápení.
Suď tak zpupníku a setrwej, až hněw,
kterému ty utíkaje nabíháš,

[redacted]

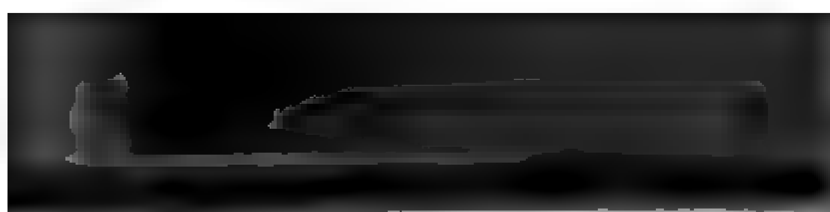
sedmerým tě spěchem uchwátí, a zpět
zamrská tu čilau maudrost do pekla,
ježto nezprawila tebe, nižádnau
býti muku rownau pobídnutému
hněwu neskončenému. Než čemu sám?
proč se celé peklo s tebau neřítí?
jichli muka méně mukau, méně jest
hodna útěku? či ty jich k snášení
méně tuhý? Srdnatého wéwody!
který prwní muky utíká! ó toť,
kdyby zjewil duchům prawau příčinu
útěku, ty zběhem sám by nestal se!
Načež ďábel takto prawí posupně:
Že se nelekám, ni krčím před mukau,
wíš to dobře, posměwačný Angele.
Nejsměleji ostál jsem, kdy we bitwě
žhaucí hrom ti hlučně přispíwal, a twé
napomáhal brani, jinak nestrašné.
Než twá slowa wždycky, prw i posawad,
tresci z newědomí tě, co příslušno
twrdé po zkaušce, a po zdaření zlém
wůdci wěrnému, neodwážiti se,
mimo zwědy, k wšemu nebezpečenstwí:
protož já, já sám jsem prwé wydal se
na let skrze propast pustau, wyskaumat
swěta nowě stwořeného, o kterémž
nemlčí w pekle powěst; tu daufal jsem
lepší najíť obydlí, a zchwácená
wojska swá tu usaditi na zemi,
nebo w středním powětří; byť bych i pak
proto držení měl ještě zkusiti,
coby ty i s těmi pluky šwárnými
proti tomu směl, jimž snáze byloby
pánu na wýsosti hleděť na službu,
žalmowati wůkol jeho stolice,
a se podál plaziť, nežli bojowať.

Jemuž rychle wece Angel bojowný:
Mluwiti a zapírati na rychlost,
říci, že jsi pekla utekl z maudrosti,
potom pro zwědy, ne wůdce, lháře jest,
Satane! a ty se wěrným nazýwáš?
Ó ta slowa wíry swataurážná!
Komus wěrným? odbůjců swých zástupu?
wrahům! tělu také hlawy hodnému!
To ta byla waše kázeň wojenská,
to ten wíry slib a waše poslušnost,
zrušiť wíru Bohu swrchowanému?
A ty, mrzký pokrytče! ty o wolnost
smíš se zasazowati? kdo tebe wíc
klaněl se a plazil, slauže otrocky
wznešenému nebe mocnáři? a proč?
aby swrhna jej mohl bohowati sám!
Ale pozoruj, co káži tobě: pryč!
pryč se kliď, tam odkuds prchl: od této
chwíle w těchto tebe mezích napadnu
poswátných, zpět w jámu pekel zawleku,
tudíž w okowách, a tamto přitužím
takowě, že pohrdati napotom
neudá se záworami slabými.

Takto hrozil on; než Satan nedbaje
pohrůžek, jej dále týral wztekleji:

Chystej okowy, až budu wězněm twým,
pyšný strážný Cherube! než naděj se
prw té celé tíže mého počiti
silnějšího ramene, ač nebe král
na křídlech twých jezdíwá, a ty s tau swau
otročinau, jhu zwyklau, ten witězný
jeho taháwáte wůz, tam po dráze
slawné nebe dlaženého hwězdami.

Takto mluwil. Tehda jasné Angelů
wojsko stalo z čerwena se ohniwým;

zostřiwše pak w měsícowé rohy dwa
řady swé, i počali ho swírati
wůkol zhusta upřenými kopími;
jak kdy na dozralém ke žni obilném
poli osinatí klasů hájowé
chwějíce se lnau, kam wítr je nachýlí;
stane rolník pečliwý, a bojí se,
za nadějné zrno aby na humně
newzal plew. Z té strany Satan zděšený
sebral wšecku sílu swau; a šíře se
stál co Atlas hora,[22]) nepohnutedlně,
strmě k nebi temenem; a lebky wrch
jeho posedl rychloperý strach, i měl
w swé cos pěsti, štít i kopí pospolu.
Nyní hrozní šli se státi činowé,
netoliko ráj tau mocí, alebrž
hwězdná nebe obloha, i wšecky snad
žiwly měly zbořeny a ztříštěny
býti náramným jich bitwy úsilím,
leč že wěčný Bůh, tak strašnau předjíti
chtěje půtku, wywěsil swau na nebi
wáhu zlatau, do té doby k spatření
mezi Astrey a štíra znamením,
na které, co stwořil, wážil nejprwé,
okrauhlau tu zemi wisutau a to
rownowážné, okoličné powětří,
nyní wáží wšelikeré příhody,
wojny, králowstwí. K té připal záwaží
útěku a půtky wrahowy, a hle!
wyletě to druhé tklo se hřídele,
kteréž wida Gabriel, dí wrahowi:
Satane, znám sílu twau, a znáš ty mau;

22) Wysoký wrch w Mauritanii. Obr jakys, Atlas, hlawau Medusinau do skály obrácen jest. Představuje se w té způsobě, nesa kauli nebes na plecí.

í naše, ale s hůry dána nám:
šš tedy hlupstwí jí se chlubiti,
što wíc, než nebe dalo, nemůže
twá, ni má, ač zdwojená jest má,
apati tebe jako země prach:
od tamto wiz, a sám čti osud swůj
ebeském tom znamení, kde wážen ty,
ty lehkým jsi a slabým wyjewen,
íraje. — Pohleděl a seznal wrah
ky lehkost swé; i nemeškal, a prchl
taje; s ním prchlí noční stínowé.

[redacted]

darmo, neníli, kdo naň by popatřil.
Bděje shlédá nezčíslnýma očima
jasné nebe, na koho? i na koho
nežli na tebe, ty tauho přírody!
Co tě zočí koli, potěšeno jest,
wšecko kochá powab twůj, a wšecko mdlí
za twau krásau w tesknotě. I powstanu
jako na twůj hlas, než nenaleznu tě,
chtěci naleznauti, dám se do chůze,
zběhám drahně stezek, tuším, samotná,
až se octnu tam, kde strom ten wědění
stojí zakázaný. Krásný widěl se,
krásnější než we dne obraznosti mé:
tak kdy stanu s podiwením patřeci,
ai tu kdos, w té způsobě, tak křídlatý,
jako jeden z těch, jenž s nebe často k nám
přicházejí. Rosné jeho kadeře
ambrosií kapaly; ten hledě podobně
na ten strom: Ó strome, prawil, spanilý,
přetížený owocem! což nižádný
neulehčí tobě, žádný sladkosti
neokusí twé, ni člowěk, ani bůh?
Tak se wědomostí božskau pohrdá?
Záwistli, či který úmysl saukromný
brání požíwati tebe? — Braň kdo braň,
mně, mně dobra twého, jež ty podáwáš,
nikdo nezbrání; nač by tu štípen byl?
Řekl, a nemeškaje rukau odwážnau
rwal, a jedl. Mne hrůza jala studená
nad smělými slowy, skutkem smělejším
ztwrzenými náhle. On pak, nadchnut jsa
potěšením, prawí: Božské owoce!
sladké w samém sobě, sladší pro zákaz!
Zakázános tuším, že jsi jediné
bohůw hodné, jemuž Boha z člowěka
učiniti by se událo; a proč

ła člowěk bohem býti neměl by,
dobro, bywši wíce zděleno,
i hojněji a neuráží se,
lawí wíce dárce dobrého.
k, twore šťastný, Ewo angelská!
a zděl a jez: jsauc šťastná, šťastnější
š býti, důstojnější nemůžeš;
staň se mezi bohy bohyní
om, a složiwši ty okowy
ké, obcuj w powětří, tak jako my;
i wstaupej w nebe, za zásluhau twé;
ak žijí bozi, a tak žiwa buď!
a přijda podáwal mi owoce,
yl urwal, k ústům podáwal mi je:
sá, chutná wůně taký chtíč
íla jedení, že, zdá mi se,
hla jsem nejísti. I okusím:
pak i s ním se octnu w oblacích,
widím zemi porozestřenau
írně, a rozmanitý, daleký
d: diwný mi ten let, a změna ta
ého zwýšení, kdy na rychlost
wůdce můj, a já, tak zdá mi se,
uci se dolů padnu we spaní.
k ráda probuzená spatřuji,
yl jen sen! Tak Ewa taužila
nu noc; jíž Adam wece truchliwě:
dobo mé twáři, dražší půlko má!
ak, jenž we snách tížil mysl twau,
rowně mne; nic mi se nelíbí
wůj neobyčejný, snad, bojím se,
od zlého. Než odkud by to zlé?
ě nemá místa: čistaus stwořena.
k wěz, že w duši mnohé skrownější
slauží rozumu, co wládcowi;
mezi těmi úřad zastáwá

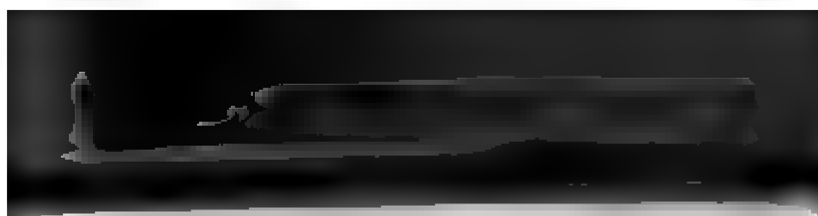
tebe k úswitu, že, jsauci jistá dne
rukojmě, swau jasnau wěnčíš korunau
jitro líbezné? chwal w okrsku ho swém,
kdy se dní, w tu sladkau prwní hodinu!
Slunce, jenž jsi toho swěta welkého
duch a oko, wyznej wětším býti jej,
chwal ho w wěčném běhu swém, w swém wýcho
w polední swé wýši, i w swém padání!
Měsíci, jenžs někdy slunce průwodčím,
někdy obíháš s hwězd stálých oborem,
stálých we swém okrsku, jenž obíhá!
Wy ohňowé druzí, kteří blaudíce
tajné plesy wedete, ne bez pění,
zwučte jej, jenž jiskru ze tmy wykřesal!
Powětří, wy žiwly, plody přírody
nejstarší, co čtwerotwárně smíšeni,
wěčným jdauce kolem, znik a posilu
dáwáte wšem tworům, slawte, welebte
Boha welkého w swé každé proměně!
Mhly a wýzewy, jenž nyní wstaupáte
s hor a jezer parných tmawě, pošmaurně,
až by slunce waše raunné obruby
zlatem powleklo, wždy ke cti welkého
swěta twůrce wstaupejte: a buďto že
zastíráte mrakem nebe bez barwy,
buď že na zem suchau w dešti spadáte,
k chwále jeho wstaupejte i spadejte!
Wanaucí wy od úhlů čtyř wětrowé,
chwalte jej i powlowným i prudkým dchem;
chwějte wrchy swé, wy sosny, s rostlinau
wšelikau w znak chwály jeho chwějte se;
studénky a wy, jenž hrkem tečete,
libozwuční potoci, wzni chwalně jej
hrkot wáš! Spoj hlas swůj každý žiwočich,
ptáčkowé, jenž pějíce se wznášíte
k branám nebeským, let wáš, a hlahol wáš

křídlami a zpěwem wznášej jeho čest! Wy, co w wodě plowáte, co bydlíte na zemi, neb kráčíte, neb hmyzíte, oswědčujte, ránemli jak wečerem nezní wrch i důl, i zdroj i swiží chlad chwálau jeho, rozebráni zpěwem mým. Wítej, králi wesmírný! buď milostiw, uděluj jen dobra nám, a jestli noc zdělala co zlého, nebo ukryla, rozpuď, jak to swětlo rozpuzuje tmy!

Tak se w newinnosti modlili, a mysl jejich brzy pokoje a útěchy wnitřní nabyla. I kwapí po rose perlowé a wonném kwítí do sadu libého, kde stromů hájek owocných bujnorostlé wětwí w dálku přílišnau rozkládá, a jalowému objetí brániti je potřeba. Neb snaubíce pojí s jilmem réwu, ježto wdána zaň jsauci, wůkol něho rámě obnáší manželské, a wěnuje mu hrozny swé brunátné; on za wlastní je přijma plod zdobí jimi neplodné swé haluzy.

W tomto zaměstknání milosrdný Bůh z hůry na ně shlédl, a kyna powolal Rafaele k sobě, towaryšského Angela, jenž s Tobiášem dáti se ráčil na cestu, a jemu snaubiti díwku, sedmi mužům strastně snaubenau.

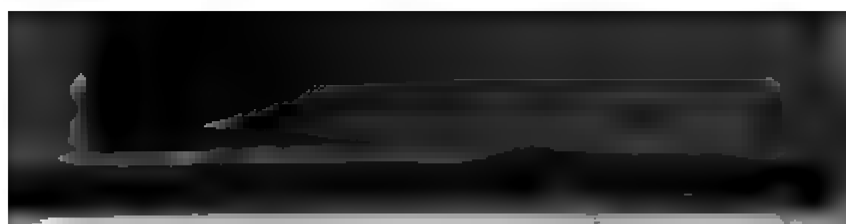
Rafaeli! slyšíš, prý, jak na zemi Satan sobě počíná, jenž z pekla se wywřew, skrze propast přišel mrákotnau do ráje, jak této noci lidí dwé zarmautil, a umínil i je, i w nich wšecku zmařiť rázem lidskau rodinu. Protož jdi a dnes co přítel s přítelem

Poznawše ho rychle strážní Angelé
před důstojností a welkým poselstwím
jeho wstali uctiwě; toť tušili
snadně, za welkým že chwátal poselstwím.
Minuw stkwaucí jejich stany, bral se teď
blaženau tau krajinau, skrz lesiny
myrtowé a nardy; paušť sladkosti!
Tuť swé prwotiny mladau bujností
wynášela příroda, a panenskau
fantasí zbyt lahodnosti wšeliké,
bez prawidla, bez umění, po různu
rozprostřela w požehnání nesmírném!
Jej, kdy z kořenného lesa wycházel,
uzří Arciotec náš, jenž práwě, kdy
slunce wypoledněné swé paprsky
wraucí na důl spauštělo, a chladnau zem
w lůně jejím zahříwalo nejhlubším,
seděl u wchodu swé stinné besedy.
U wnitř Ewa, w slušné době chystala
oběd, chutné úrody, jež kochati
měly prawý chtíč, a k žízně hašení
mízu mléčnau z jahodek, a z hroznů mok,
nápoj středný; jižto Adam wolá, řka:
Ewo, spěšně pojď, a wiz tam na wýchod
mezi těmi stromy, jaká přeslawná
podoba se béře k nám; toť druhé se
widí ráno o polední switati;
kterýs welký rozkaz s nebe přináší,
snad i pobyť s námi ráčí tento den!
Spěchem běž, a co ti koli w zásobě,
přines w zbytečnosti, bychom příslušně
uctili a měli toho našeho
z nebe hosta: slušno dárci podati
částku z darů jeho, dáti z hojnosti
hojně, tu kde rozhojňuje příroda

úrodný swůj zrůst, a za požíwáním
jsauci úrodnější, učí neskrowniť.
Jemu sličná wece Ewa: Adame
swatý země prachu dchnutím žiwota
nadešený od Boha! i malá tu
stačí zásoba, kde wždycky uzralé
na wšech tobě wětwích kyne owoce.
Wyňmu to, co za schowáním schránliwým
získá trwalost a ztráwí mizy zbyt.
Půjdu wšak, a co kde réwa, štěp a tra
podá, z toho taký wýbor úrody
snesu angelskému hosti k zabylstwu,
že jej uhlédeje, wyzná na zemi
býti štědrost Páně jako na nebi.
Takto řekši ochotnau se obrátí
twáří, pečujíci w duchu hostinském,
jaký wýbor nejhodnějších lahůdek,
jaký zwolí řád, by skrze nesličnau,
zle spojenau, nezpůsobnau směsici
chut se neurazila, by raději
krmě hodná ke krmi chut za chutí
zbuzowala přelahodnau proměnau.
Snažně tedy z každé útlé balauzky,
co jen koli země, matka wšerodná,
wynáší, co wýchodní a západní
Indie, co Pontské[4]) nese pomoří,
Pénůw břeh, neb Alcinoa králowstwí,
česá mnohotwárnau, chutnau úrodu,
w drsné powlace i w hladké lupině,
w strauči kosmatém i twrdých skořepkách,
hojnau daň! a štědrau rukau předloží
wrchowatě. K pití tlačí neškodný

4) W malé Asii. Pénůw břeh, t. Karthago w Africe. Alcinous, ostrowa Fécie w Adriatském moři, jenž nyní Korfu slowe, jsa sty. na olej, na owoce atd.

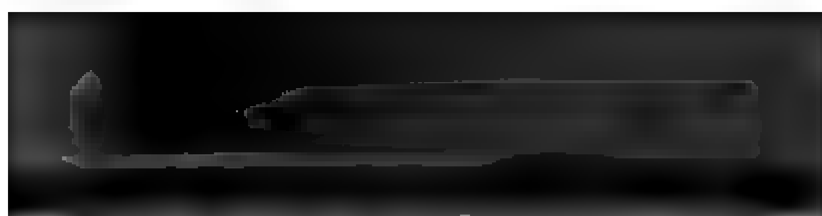

nepřeberný, dobročinný tworů wšech krmitel, nám k potrawě a rozkoši káže růsti ze země! Snad bytostem duchowním to pokrm nechutný; to wím jediné, že ten, kdož uděluje wšem krmě swé, jest jeden Otec nebeský.

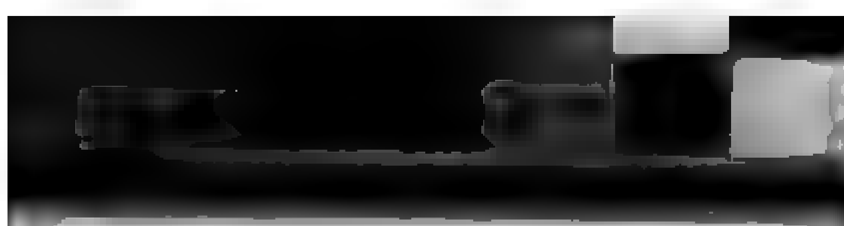
Jemuž Angel: Tak jest, čehož tedy on, (jehož welebena budiž na wěky chwála!) člowěku, jenž z části duchem jest, uděluje k potrawě, to pokrmem libým může býti duchům nejčistším. Potřebujeť pokrmu tak duchowní bytost angelská, jak waše rozumná. Smysly obdařeny obě, jimišto widí, slyší, cítí, čijí, chutnají; obě zažíwané částky tělesné obracují w netělesnau, žiwnau moc. Což jest koli stwořeno, to pokrmem žiwo. Tak swůj pokrm tenčí žiwlowé přijímají z hrubších; moře ze země, z obau těchto zase wyšší powětří, z powětří pak tyto hwězdy nebeské, nejprw měsíc, jakožto wšech nejnižší; wady ty, co zasmušují okrauhlau jeho twář, jsau páry, kterých dosawad neobrátil w bytost swau. Ze mblawého swrchu jeho pokrm k jiným wstupuje hwězdám. Slunce, které wšechněm planetám uděluje swětla, na wděk odewšech wlhké béře wýzewy a k wečeru s Okeanem hoduje. I oplýwá w nebi sice wšeliký strom žiwota plodem ambrosiowým; tam na réwí zraje nektar, z každé wětwe medowá kane ráno rosa, jako perlami stkwí se nebes celina: než Bůh ten ráj

dobrotau a rozkošemi nowými
nadal tak, že nebi můž se rownati;
nemni tedy, abych jisti štítil se.
Tak se usadiwše stolili; i jedl
Angel též, ne na oko, brž prawdiwým
chtíčem jedení; a ujala i hned
krmi horkost tráwicí, a do těla
obrátila jeho. Parau ostatek
wyjde u duchů. Co diw, an zlatoděj
z krušce kowu hrubého skrz ohně moc
dělá ryzí zlato, nebo dělati
mní se moci. Zatím Ewa stolícím
hledí na službu, a číše sladkého
plné moku wěncuje. Ó newino
ráje hodná! jestliže kdy, tenkráte,
tenkrát jistě směli Boží synowé
zamilowať tento lidský obličej;
ale w těchto srdcích láska newilná
panowala, ani známo žehrání
jméno, peklo uražených milenců.
Tak kdy střídmým pokrmem a nápojem
spokojili přírodu, i powstala
náhlá w Adamowi myšlénka, by w té
hodné době nepominul zwěděti
od Angela, jaké wěci nad tímto
swětem stwořil Bůh, a jaké w nebesích
bydlí bytosti. Neb znamenal, jak jej
předčí daleko jich krása welebná,
widěl, kterak jejich stkwaucí způsoba,
Božstwí záře! kterak mocnost přemáhá
lidskau daleko, i pročež powážně
takto k nebeskému prawí wyslanci:
Nebešťane, kterýž s Bohem přebýwáš!
Wím já teď, žes na člowěka nemálo
laskaw, pod jehož jsi wešed nízký krow,
ráčil okusiti zemské úrody,

wolnau službu swau, kdy to, co musí, chce
za losem, ni může jinak woliti?
Já i wšickni zástupowé angelští,
jižto stáli w twáři Boha wládného,
trwali jsme w šťastném stawu, jako wy,
dokud poslušenstwí naše trwalo;
ta i jedna naše byla bezpečnost.
Swobodně my slaužíme, že swobodně
milujem; nám na wůli, buď milowať,
buďto nic, tím stojíme i padáme.
Mnozí padli, padli w neposlušenstwí,
a tím z nebe do pekla; ó hluboký
pád, z jak welké blahosti, a w jakau strast!
Jemuž welký rodič náš: Ta slowa twá
s rozwahau a s radostnějším pozorem,
učiteli božský, slyšel jsem, než kdy
Cherubínů zpěwy s wrchů sausedských
s sladkau w noci hudbau rozléhají se.
Ano to, že čin a wůle swobodny,
wěděl jsem; neméně to, že, abychom
milowali swého učinitele,
rozkazu pak jeho byli poslušni,
máme pomněti, jenž jest tak sprawedlný,
měl jsem wždy a míti budu na srdci;
jednak co jsi o té dálé na nebi
zjewil příhodě, w mé mysli zbudilo
jakaus pochybnost a tužbu slyšeti
(twáli wůle) wyprawení úplné:
diwná to a hodná ticha swatého
wěc as bude k slyšení. I máme dne
drahně ještě, slunce ledwa jednu půl
dráhy změřilo, a ledwa počíná
druhau na tom welkém pásu nebeském.
Takto Adam prosbu wedl, a Rafael
wlídně swoliw počal takto za chwíli:
Welkau na mne skládáš wěc, ó praotče

lidu! trudnau, tížnau práci. — Kterakž mám
půtku newiditedlnau a wýprawu
duchů wyprawiti smyslu lidskému?
kterak bez žalosti úpad tolika
slawných, dokonalých druhdy, dokawad
w dobrém trwali! jak posléz jiného
swěta odkrýwati tajemstwí, jichž snad
wyjewiti neslušno? Než, k wýstraze
twé to powoleno. Tedy wyličím,
co by pochop smyslů lidských předčilo,
podobenstwím, hmotné k netělesnému
přirownaje. Wšak, co ať jest tento swět
nebe obrazem, ať jejich stwoření
podobnější, nežli jmíno na zemi?
Swěta toho nebylo, a diwoká
panowala směsice, kde nebe se
točí teď, a země na swém swěšená
odpočíwá prostředku, kdy jeden den,
(nebo čas, i u wěčnosti, srownaný
s hnutím, wyměřuje wěci trwalé
tím, co přešlo, jest a přijde,) taký den,
jakéž přiwodí rok nebes, nadwětrných
pluci duchů, za rozkazem nejwyššim,
bezpočetní před trůn Wšemohaucího
od wšech nebe končin dostawili se
s Hierarchy swými w jasných pořadích.
Deset tisíc tisíců tu znamení,
praporců a zástaw, w střed i w před i w zad,
praudně wálo w powětří, a dělilo
Hierarchie a řády w stupních jich,
w jichžto krumpowání stkwaucím pálaly
mnohé swaté památky, a obrazy
chwalné horliwosti jich a milosti.
Tak kdy w kolách nesmírného obwodu
stáli, kolem w kole, neskončený Bůh,
podlé něhož w slávy lůně seděl Syn,

w prostřed, jako s hory plamenné, jíž wrch
stal se pro blesk newidědlným, mluwil řka:
Slyšte, pronárody swětla, Angelé,
trůny, panstwa, knížatstwa i mocnosti!
slyšte slowo mé, jenž trwá na wěky!
Tento, jehož zříte na prawici mé,
jediný jest syn můj, dnes jsem zplodil jej,
králem na té swaté hoře pomazal,
wašim králem, zapřisáh se u sebe,
že má před ním klekať každé koleno
na nebi, a wyznati jej za pána.
Buďtež tedy pod tím welkým náměstkem
w úzkém spojení, co duše jediná,
wěčně blahoslaweni. Kdo jeho si
zlehčí, ten si zlehčí mne a zruší mír,
toho dne pak, odmrštěn jsa od Boha,
od patření blaženého, w temnosti
spadne nejzazší, a we propastnau hlaub,
w žalář, bez wykaupení a bez konce.
Takto mluwil Wšemohaucí. Každý duch
slowem jeho zdál se býti potěšen;
zdál se býti, ale nebyl potěšen
každý. Tento den, jak jiné slawné dny
zpěwem tráwili a plesem okolo
hory swaté, plesem plným tajemstwí,
jemuž onen hwězd a planet okršlek
w kolowání swém se nejwíc podobá;
zmatené to křižowiny, kraužení
zástřední a zawilé, než pořádné
nejwíce, kdy nepořádným widí se,
a w jich hnutí harmonie nebeská
zněla zwuky wnadnými, že samo i
ucho božské naslýchalo s potěchau.
Wečer byl, (máť wečer swůj i switání
nebe, líbau pro změnu, ne k potřebě;)
tu se k hodům sladkým berau od plesu

s žádostí: a dokola jak stanuli,
dáni stolowé a náhle zwršeni
krmí angelskau, a plynul brunátný
nektar w perly, w ryzí zlato, w démanty;
stkwostný wina plod, jenž roste w nebesích!
Pak na kwítí, zdobni wěnci swěžími,
pojedli a pili w spolku lahodném,
čerpajíce nesmrtedlnost s weselím,
od přepití bezpečni, kde sytostí
míra sama zamezuje wýstupek,
před wšedobrým králem, jenž swau otewřel
ruku štědrau, wesel jsa jich weselím.
Když noc ambrosiowá s swým oblakem,
wydchnutým z té božské hory wysoké,
odkud zniká stín i swětlo, oblíčej
nebe jasný w libý saumrak změnila,
(netemněji tam se pozastírá noc,)
a kdy uspila wše rosa růžowá,
kromě oka Páně nikdy spícího,
wšudy kolem po rowině široké,
širší než by zem tu rozpjal w jednu pláň,
(takowé jsau dwory Páně!) angelský
zástup, rozdělený w pluky swé a tmy,
rozložil swůj tábor, žiwých u praudů,
pod žiwota stromy, byty nezčíslné,
wyzdwižené náhle, stánky nebeské,
kdežto spali w chladu wětrů wonaucích,
mimo ty, jenž zpěwy libozwučnými
welebili střídau swrchowaný trůn,
celau noc. Ne i tak Satan bděl. To jest
nyní jméno jeho: prwní na nebi
wíc se neslýchá. Ten z prwních jeden byl,
ano ze wšech nejprwnější Archangel;
w moci welký a walným nadaný
důstojenstwím; ale plný záwisti
proti Synu Božímu, že w onen den

ctil jej Otec weliký, a wyhlásil
Mesiášem pomazaným za krále.
Pohled ten se pýše jeho uwiděl
nesnesitedlným, a mněl se zkrácena;
hněwem zanewřew a zlostí hlubokau,
hned jak, tichosti a spaní pěstaunka,
půlnoc šeré přiwolala hodiny,
umínil on odtrhnauti se wšemi
swými pluky, opustiti stolici
swrchowanau, bez pocty a poklony,
potupně, a zbudiw druha prwního
pod swau wládau, dí mu takto podtají:
Spíš, můj drahý towaryši? zawřelo
spaní wíka očí twých, a w paměti
máš ten úsud wčerejší, tak nedáwno
wyšlý ze rtů Wšemocného w nebesích?
Tys mi jindy twá, já tobě jindy má
swěřowáwal myšlení: wždy bdíce jsme
byli za jedno; jak může spaní teď
dwojiť nás? wiš, že nám zákon nowý dán?
Nowý zákon králůw nowá smýšlení
zbudiť může w sluhách nás a rozwahu,
jaké zlé by z toho mohlo pojíti;
wíc zde o tom říci není bezpečno.
Swolej tedy hlawy našich tisíců,
mluwiž jim, že z rozkazu, než šerá noc
swleče s sebe stinný mrak, i já, i jichž
pod mým wéwodstwím se chwějí praporce,
domů potáhneme letem pospěšným
na půlnoc, a učiníme příprawy
slušné ku přijetí krále, welkého
Mesiáše, též i welkých rozkazů
jeho, anto w spěch swá projde králowstwí
wítězoslawně, a wydá zákony.
Takto křiwý Archangel; i porušil
druha swého srdce neozbrojené

jedem zlosti swé. Ten jde a powolá,
zwlášť i wesměs, moci wládných pod wládau
swau, a prawí, jak mu praweno, že dán
rozkaz nejwyšší, by dříwe nežli noc,
dříwe nežli šerá noc se uklidí
z nebe, wyzdwihla se swatowládařská
korauhew; a dolože ten zámysl,
mnohá prohazuje slowa dwojitá,
símě žebrání, by zkusil wíru jich,
nebo porušil. Než wšickni poslechnau
hesla zwyklého, a wyšších rozkazů
welikého wéwody; neb weliké
w prawdě bylo jeho jmě, a wysoká
w nebi důstojnost, a jeho oblíčej,
jako jitřní hwězda žene stádo hwězd,
wábil je, a lží a klamem za sebau
potáhl třetí částku nebe zástupů.
Zatím oko wěčné, ježto zpytuje
schrány srdce nejhlubší, tam se swaté
hory swé a z prostřed oněch zlatých lamp,
kteréž nočně hoří před ním, widělo
bez jich swětla odboj wznikati, a w kom,
jak se mezi syny jitra rozmáhal,
jací plukowé se shlukli na odpor
přikázaní jeho; tu se pozasmáw,
takto k jedinému prawí Synowi:
Synu, dokonalý blesku sláwy mé,
dědici mé celé moci! tenkrát nám
hrubě potřeba swau ubezpečiti
wšemocnost, a o braň postarati se,
kterauž bychom zachowali dáwnau tu
wládu swau a božstwí: taký powstáwá
nepřítel, jenž naměřuje wznésti trůn
rowný našemu, tam na tom půlnoci
walném rozlohu: ni spokojen jsa tím,
umyslil on sobě bitwau zkusiti,

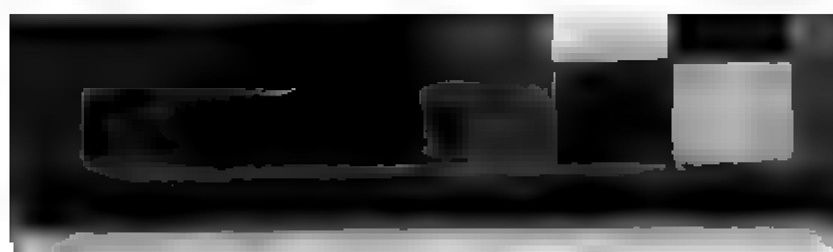
coby naše práwo a co byla moc.
Rokujmež, a w takém nebezpečenstwí
sebrawše, co stáwá síly, na rychlost,
wynaložme k obraně, ať nadání
dříwe neztratíme této wýsosti
welebné, swé swatyně, a hory swé.
Jemuž pokojnau a jasnau twáří Syn,
božsky jasnau, utěšenau nad míru,
wece: Mocný Otče, práwě pohrdáš
nepřátely swými, a jsa bezpečen,
radám jich a bauřem marným směješ se;
z nichž i já, jejž oswěcuje nenáwist
jejich, sláwy nabudu, když uwidí
dánu w ruce mé moc wšecku králowskau
k zhaubě pýchy jich, a skutkem shledají,
budeli mi pokořiť twé odbůjce,
čili nejšpatnějším býti na nebi.
Tak děl Syn. Než Satan s swými mocmi již
daleko se octl spěchem křídlatým;
s wojskem jako hwězdy noční nezčíslným,
neb co ranní hwězdy, rosy krůpěje,
jimižto se w slunci perlí list i kwět.
Mnohé planě, mnohé walné protáhli
obce trůnů, mocnářů, a Serafů,
w trojím stupni jich; kraje, proti nimž
nebylaby wšecka wlast twá, Adame,
než co zahrada ta proti oboru
země weškeré, i moří weškerých,
kdyby okrauhlost jich celá w jednu se
roweň podala, ty wšecky prošedše
posledně se do těch končin půlnočních
přibrali, a Satan w hrad swůj králowský
na wysokém chlumu, podál switíci,
jako hora uwalená na horu,
pyrámy a wěžmi, wytesanými
z lomů diamantowých a zlatých skal,

palác Swětlonoše welkého; to má
jméno stawení to w lidském jazyku,
kteréž on, ne dlauho potom, snaže se
Bohu we wšem rowen býti, podlé té
hory, na níž wyhlášen byl Mesiáš
w twáři nebe, horau shromáždění zwal,
neboť sem swau wšecku swolal družinu,
pod zámyslem rozkazu, se raditi
o přijetí slawné krále, jenž prý měl
čekán být, a hánliwými podwody
pod zástěrau prawdy sklonil uši jich.
Trůny, panstwa, knížatstwa i mocnosti!
nejsauli ta slawná jména napotom
blyskotami prázdnými, an za wýřkem
jiný kdosi nyní wšecku oswojil
sobě moc a zatemnil nás pod jmenem
krále pomazaného, skrz něhož ten
celý pospěch půlnočního tažení
děje se a kwapný sbor, jen pro radu,
jak a kterým nowé pocty způsobem
umyslili bychom sobě nejlépe
přijíti jej, přijdaucího ku wzetí
nezplacené posud daně kolenné,
na twář padání, tak nízké pokory,
těžké jednomu! což dwěma, jemu, i
kteréhož teď obrazem swým wyhlásil?
Což wšak, by se duch náš s lepší potázal
radau, zniknauti jha toho naprosto?
Chcete šíje shýbati, a wolíte
hbitá křiwať kolena? Ne, nechcete,
dobřeli wás znám, a známeli se wy
sami, jsauce nebe rod a synowé,
nepoddáni žádnému, a jestli ne
stejní wšickni, wšickni aspoň swobodni,
stejně swobodni; neb není řád a staw
proti swobodě, on s ní se srownáwá.

[redacted]

Kdo to widěl, kdy se dálo stwoření
jeho? tyli útwor pamatuješ swůj,
když ti twůrce bytost dal? My newíme
času, kdeby nás, jak nyní, nebylo,
aniž wíme, byllì jaký před námi;
samozplozeni a samozkříšeni
jsauce, wynikli jsme z wlastní moci swé,
kdy běh osudů swé kolo naplnil,
zralý plod, těch nebes, naší dělohy,
nadpowětrni synowé. Moc naše jest
naše wlastní, wlastní naše prawice
wyučí nás skutkům nejwznešenějším,
účinkem to shledáme, kdo rowen nám!
potom uwidíš, co máme w úmyslu,
prosbauli, či hrozbau ztéci jeho trůn.
Tuto nowinu, tu zprávu nésti pil
králi pomazanému, a utíkej,
než co horšího twůj útěk zachwátí.
Řekl, a na wzor jeku přehlubokých wod
slowům jeho temným hlukem zwučela
pochwala skrz neskončené zástupy.
Jemu ale bez strachu, ač u prostřed
wrahů, odpowěděl Seraf plamenný.
Ó ty bezbožníku! duše proklatý,
opuštěný odewšeho dobrého!
Widím pád twůj určený, a nešťastný
twůj ten zástup zapletený úkladnau
zradau twau, a rozjedenau nákazu
úhony i trestu twého. Nepečuj
napotom se wyprostiti ode jha
Mesiáše božského; to milosti
práwo odjato jest tobě; jiný saud
wzešel nad twau hlawau bez odwolání.
Zlatá berla, kterau ty jsi potupil,
zželezněla k potřeni a zlomení
twého neposlušenstwí. I dobra jest

rada twá, než pro tu ne, ni pro hrozbu,
něbrž uteku těch stanů proklatých,
než je žhaucí hněw, jenž wisí nad nimi,
spalujícím náhle ztráwí plamenem,
bez rozdílu; nebo w brzce naděj se
ucítiti do swé hlawy jeho hrom,
oheň zžírající; potom, kwíle, znej
twůrce, až ti zhaubce bude poznati!
  Takto mluwil wěrný Seraf Abdiel,
mezi newěrnými wěrný on jen sám,
mezi nezčíslnými zrádci nezrádný,
nepohnutý, neswedený, bezstrachý,
zdržel wíru, lásku swau i horliwost;
ani množstwí, ani příklad swésti jej
mohly od prawdy, neb stálau změniť mysl,
samotného jakkoli. I wywřel se
z prostřed jich, a drahnau cestau odcházel
skrze nepřátelský posměch, kterýž on
myslí ztrpěl welikau, a bez bázně
moci, posměch odměňuje posměchem,
plece ukázal jich wěžím nádherným,
odsauzeným k obořeni brzkému.

Zpěw šestý.

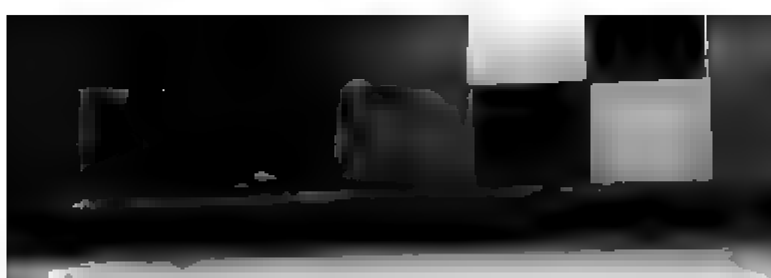
Rafael wypravuje dále o rozbroji Angelůw. Jak Bůh přijal horliwost Abdiele, a dal rozkaz Michalowi a Gabrielowi wálčiti s odbojníky. Prwní bitwa Angelů až do noci, w které se Satan s swými pluky ukryl. Rada čertůw, a wynalezení děl pekelných. Druhá bitwa na nebi, w které střelba čertů poráží pluky Michala, než ti na konec wyrýwají hory a zawalují děla satanská. Bůh posílá swého Syna, kterému witězstwí bylo schowáno. Mesiáš rozkázaw swým wojskům býti toliko swědky swé moci, padí čerty z nebe. Ti padají w peklo, Mesiáš witězoslawně wracuje se k Otci.

Celau noc se polem nebe rozlehlým
neustrašený a nestíhaný bral
Abdiel, až jitro, od kolujících
probuzené hodin, rukau růžowau
otewřelo brány swětla. Jestiť sluj
w hoře Páně, blíže trůnu jeho, kdež
tma i swětlo neskonalým střídáním
wcházejí a wycházejí za sebau,
ježto w nebi roztomilau proměnu
způsobuje, jako den a noc. Kdy z té
strany zniká swětlo, w onu mrákota
wstupuje, a čeká noci, w kteréžto
swau by opět rauchau nebe přistřela.
Na zemi by. owšem jedno saumrakem
byla noc ta. Nyní wzešlo spanilé
jitro, jak se, empyrejským oděné
zlatem, na nebeské třpytí wýsosti:
před ním noční mizel mrak, jsa pronikán

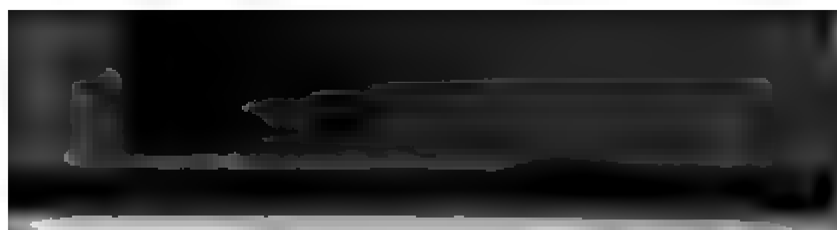
wýchodními paprsky, kdy po celé
rowni hustořadé jasné zástupy,
wozy, braně plamenné a ohniwé
hřebce, obrážející se blesk na blesk,
uzří oko jeho. Wojnu znamená,
wojnu w wýprawě, a widí známé již,
o čem nowinu se nésti domníwal.
Wesele se tedy mezi přátelská
wojska přimísí, jejž swoji přijali
s walnau radostí a prokřikowáním,
že on jeden, z mnoha tisíc tisíců
padlých jeden on, jsa zdráw se nawrátil.
Tudíž k hoře swaté prowodili jej
s plésáním, a před trůn Swrchowaného
stawili, kde z prostřed zlatostkwaucího
oblaku se tento libý ozwal hlas:
Sluho boží, dobřes dělal, dobře boj
lepší bojowal, a prawdy samotný
bránil směle proti množstwí buřičů,
w slowech mocnější, než oni we zbrani:
za prawdy pak swědectwí jsi wytrpěl
hanu wšeobecnau, horší k trpení
nežli násilí: tys pílil jediné
setrwati w twáři Boha příjemným,
ač tě swěty přewráceným saudily.
Za to již tě snažší čeká wítězstwí,
by se, bez pomoci přátelských těch wojsk,
proti wrahům swým, mohl wrátit slawněji,
neža se potupený od nich odebral,
zkrotě mocí ty, kdož rozum za práwo,
prawý rozum za práwo se zpíčili
přijíti a Mesiáše za krále,
záslahy swé práwem kralujícího.
Wyjdi kníže nebes pluků, Michale,
jdiž i ty, jenž w bojowné jsi nejbližším
jemu moci, Gabrieli! uweďte

[redacted]

w bitwu ty mé syny nepřemožené,
uweďte a zšikujte ty zbrojené
tisíce a miliony swatých mých,
w počtu zárowném s tau rotau bezbožnau
odbojců; ty ohněm, mečem hubícím
ztecte udatně, a stíhajíce je
do pokrajných nebe končin, zapuďte
od Boha i blaženosti do místa
káry jejich, Tartarowé hlubiny,
otwírající swé hrdlo plamenné,
ku pohlcení jich pádu hotowé.
Tak dí Swrchowaný hlas. I mračí se
hora chmurným oblakem, a wywalí
wzhůru černomraké dýmu kotauče
s litým ohněm hněwu probuzeného
w znamení. A nyní strašně s wýsosti
nadpowětrná trauba jasná zawzněla,
na kteréžto heslo moci bojowné,
ježto s nebem stály, w šiku čtwernatém
spaté, neodolatedlnau jednotau
hnuly k předu pluky swými jasnými,
po tichu, dle harmonie hudebné,
zbuzující k smělým činům rekowné
zápaly. Tak táhly s bohorownými
wůdci swými pro Boha a pro jeho
Mesiáše bojowati, stuženy
nerozpojitedlně: ani wcestný wrch,
ani těsné údolí, ni tok ni les
rozdwojili šiků jejich pořádných;
nebo wysoko se braly w powětří,
wolně nesaucím jich kwapné kročeje.
Jak kdy ptactwa pokolení weškera
w slušném řádu přibrala se na křídlách,
powolaná, přes Eden, by přijala
jména od tebe: tak ony přes mnohá
položení daleká, a přes mnohé

ly rozložité nebe krajiny,
eikráte delší swrchu země té.
léž wyskytne se w dáli k půlnoci
obbledě, od končiny k končině,
z ohniwý, co šiky bojowné
prostřený; brzy na to spatřiti
ežené hroty kopí nezčíslných,
bic daw, a rozmanité pawézy,
owáním uličené honosným;
anowy pluky, wzteklým posměchem
lející dobyt ještě toho dne
wau nebo nenadálým útokem
ě wýsosti, a na trůn posadiť
wu jeho záwistníka, zpupného
oinatele; než jejich obmysl
emným a marným byl se ukázal
prostřed dráhy swé. Toť owšem diwné nám
ělo se nejprwé, by Angelé
ngely se bitwau měli zuřiwau
kati, ti, jižto potkáwali se
wnau rozkoší a jednomyslnau
ostí, co téhož Pána synowé,
ebíce žalmy Otce wěčného.
i teď strhl se bitwy hluk, a litý hřmot
ku wše krotší přetrhl myšlení.
soko co Bůh se prostřed pokáže,
slunecojasném sedě woze, wéwoda
bojníků, následowný božského
az důstojenstwí! kolem okolo
menným Cheruby a zlatými
wézami obklíčený. Staupna teď
rűnu stkwaucího (an wojsko od wojska
jen úzký dělí rozstup, mezera
hrozná! tak stály řady strašliwé
em proti čelu w délku náramnau)
d swé mrakohusté stádce předběžné

w ostré čelo, dříwe boje sražení,
Satan wysokým a pyšným kročejem
wyjde jako wěž, w swém drahém oděni
z démantu a zlata. Abdiel, jenž stál
w prostřed nejmocnějších, činy smýšleje
weliké, té pýchy snésti nemoha,
takto doswědčil swé mužné odwahy:
Ó, že tolik zbýwá k Bohu podoby,
tu kde wíry, tu kde prawdy nezbýwá
žádné! proč i moc i síla nepadla,
tu kde padla ctnost, a není nejslabším
ten, kdo nejhorší? — Než, buďte na oko
moc a síla jeho nezmoženými;
já s ním, naděje se božské pomoci,
wejdu w zápas, jak jsem s jeho rozumem
zápasil, a shledal zlým a křiwým jej.
Slušné, by, kdo w půtce prawdy přemáhal,
získal we zbrani, a odnesl zárowné
tu jak tamto wítězstwí! Jeť arci to
howadný a mrzký zpor, kdy rozumu
s silau bojowati jest; než tenkráte
rozum dáwá to, že rozum zwítězí.
Takto rozmýšlel, a druhé předběhna
wůdce, kwapí wrahu wstříc, a napoly
cesty utkaw, tímto rozpáleného
předejitím wyzwe k boji bezpečně:
Pýšku, utkán jsi? tys měl, že zpupnost
po čem prahla, beze wšeho dosáhne
odporu, že bez obrany stolice
Páně, strana jeho opuštěna jest
pro strach před silau, neb smělým jazykem
twým: ó hlupce tebe! jenž jsi nepomněl,
kterak trudno wálčiti se Wšemocným,
jenžto z ničeho by nekončená mohl
wywoditi wojska w zkázu bláznowstwí
twému; nebo, wztáhna jedno rámě swé,

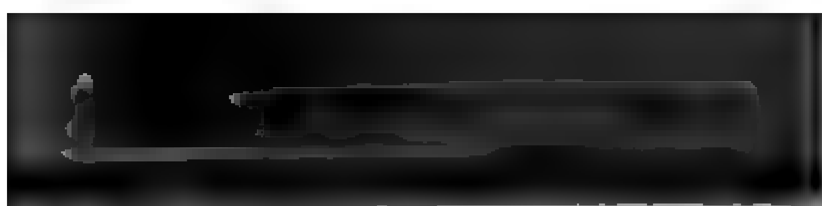
přesábnancí wšecky moze, w jeden ráz,
bez pomoci, skončiť tě, a pohřížiť
do mrákoty wojska twá. Než tuto wiz,
že ne wšickni z twé jsau družiny, že jsau,
kteří wíru zwolili a pobožnost,
ač jsi ty jich newiděl, kdy jeden já
w bludníků twých swětě nesmyslným jsém
se wšech widěl se: teď widíš stranu mau;
ač se pozdě, kterak někdy malá část
prawdu zná, an tisícowé chybují.
Jemu welký wrah dí s twáří potupnau:
Na twé neštěstí, neš práwě k pomstě mé,
kteráž tebe přede wšemi hledala,
z útěku se nawracuješ, swárliwý
Angele! by přijal hodnau wýplatu,
prwní úraz od wyzwané prawice
této, že se podušilý drzostí
jazyk twůj směl urauhati třetině
shromážděných bohů pro obhájení
božstwí swého, ježto, dokud jiskra w nich
božské moci bude tliti, žádnému
wšemocnosti práwa přiznať nemohau!
Toť jsi jistě předstihl towaryše swé,
baže po té cti, by pérko uškubnul
se mne nějaké, a tímto rekowným
činem zkázu předpowěděl ostatním.
Jenom ještě toto krátké přiměři!
By se nemohl chlubiti, že nedána
tobě odpowěd, i powím, kterak se
máší u mne: myslil já jsem nejprwé
swobodu a nebe duchům nebeským
jedno býti; nyní ale spatřuji,
že jich drahně w službu lenost uwedla.
Duchy otrocké, jen k zpěwu, k slawnostem
jenom hodné! takowé jsi ozbrojil:
sudce, nájemníky nebe uwádíš

[redacted]

w bitwu; chlapstwo proti swobodě. Dnes, dnes
toho důwod obě strany wydadí.
Dí mu zkrátka, jednak wážně Abdiel:
Odpadlče! ty stále blaudiš, aniž pak
bludu konce nalézáš, cos od prawé
stezky byl se uchýlil. I bezpráwně
jméno dáwáš chlapstwa službě wzdáwané
tomu, kterémuž ji wzdáti welí Bůh,
Bůh neb příroda; i Bůh i příroda
welí službu wzdáti nejhodnějšímu,
tomu, který wšecky jiné přesáhá.
Otrok jest, kdo slauží tobě, tomu, jenž
powstal proti hodnějšímu, než jest sám.
Otrok jest, kdo slauží tobě buřiči,
totě chlapskému swé zlosti otroku,
jenžto wolným službu wyčítati smíš.
Zprawuj ty swé tedy w pekle králowstwí!
já, já službu Páně sobě mile rád
obírám, a co mi wěčně blahý Bůh
káže, plním ochotně a poslauchám
hodných poslušenstwí jeho rozkazů!
Ty wšak w pekle okowů, ne králowstwí
naděj se. Teď zatím toto ode mne,
jenž prý z útěku se zpátkem wracuji,
beř twá hlawa přiwítání bezbožná!
To řka, wztáhne ruku k ráně šlechetné.
Newisí, než padne rána w náhlosti,
jako bauře, Satanowi na chochol
zpupný, žeť ni zrak, ni křepkost myšlení,
nedím jeho awéza jej úrazu
wywarowať mocna byla takého.
Deset kroků walných zpět se potácí,
při desátém s kolenama kleslýma
na mohútné kopí stane opřený.
Jak kdy wětrowé a wody podzemní,
protrhše si průduch, horu odrazí

polaukleslau s wšemi swými sosnami.
Chopí úžas odbojníků knížata,
zuří wztekem náramným, že wéwoda
jejich tak jest přemožen. I plésají
našincowé, wykřikují radostně
pro naději wítězstwí, i wytécí
k boji prahnau statečně. Tu traubiti
Michal w Archangelskau traubu rozkáže.
Zawzní po rozlehlé nebi třepící
zwuk, a wěrný zástup pěje Hosanna
Nejwyššímu! Nemeškají odbojná
stáda, wyřítí se litým úprkem;
wojsko s wojskem swede bitwu sražením
přehrozným. I znikne wůkol jek a wztek
bauřliwý, a powyk, jehož dosawad
nebýwalo w nebi nikdy slýcháno.
Meče o brnění strašnau břinkají
neshodau, a temně hřmíce walí se
rozzteklená kola wozů měděných.
Diwoký a strašliwý jest bitwy hřmot!
Šimějících šípů oblak plamenný
létá nad hlawami, kryje ohniwým
obě wojska stropem. Tak se stírají
litě pod plápolajícím klenutím
obě strany úprkem a wzteklostí
neuhasitedlnau. Bučí po nebi
hluk, a bylaby se chwěla, kdyby již
stála, země weškera až do střew swých.
Není diwu! nebo milionowé
rozhorlených Angelů se z obau stran
obořili, wojska, z nichžto nejmenší
wšemi žiwly wládnauti, a každého
jich se mocí ozbrojiti mocen byl.
Kterak strašná byla síla weškerých,
kdy se wojsko s wojskem zteklo nezčíslné,
aby hrozným zanícením wálečným

udatnosti skutkem posud nezkusil.
Jižlis těchto nejmenšího obrátil
na útěk, i byť i koho porazil,
zdali tudíž newstal nepřemožený?
Mneli tedy snáze, mneli rozkazy
drzími a hrozbau zapuditi mniš?
Nemyl se, že tento konec wezme boj,
jenž se tobě bojem zlého, ale nám
sláwy bojem nazýwá; i buď jak buď,
nebo zwítězíme, nebo do pekla,
jež ty bájiš, obrátíme nebe to,
bychom získali zde aspoň swobodu,
kdy ne králowstwí: teď zatím ani twé
síly největší, ni by ti přispěl ten
zwaný wšemohaucím, neuteku pryč,
hledalť jsem tě na blízce i dalece.

Umlknau, a k newýmluwné strojí se
oba bitwě. Nebo kdo, by angelským
mluwil jazykem, ji wyprawiti můž,
k jaké z wěcí přirownati pozemských,
jenžby lidskau mysl zdwihla k pochopu
bohorowných mocností? A bohům se
rowni zdáli w chůzi jako postawě;
zrůstem, hnutím swým i braní způsobní
stanowiti wládu nebe welkého.
Již se chwěly meče jejich plamenné
křížem w powětří, a bleskem strašliwé
wywíjeli luky! na wzor slunci dwau
paprskují náramné jich pawézy
proti sobě. Trne strachem nadálost.
Na prawo i lewo, tu kde seč a daw
bitwy nejlítější, kwapně ustaupí
wojska angelská, a drahné prostranstwí
stane wůkol, pro náramnost rozpudů
nebezpečné. Jako kdyby (jestli lze
k wěcem malým přirownati weliké)

roztrhla se pewná wazba přírody,
nebo kdyby wojna mezi hwězdami
propukla, a zlowěštni dwa planety
úprkem se na obloze sehnawše
litý swedly boj, tak že by we hřmotném
potýkání pomátly se kaule jich.
Rozpřaženým obapolně ramenem,
jehož mocnost k samé wšemohaucnosti
dosáhala, stáli naměřujíce
ránu, která měla půtky skončiti,
nepotřebující opětowání.
Kwapnosti a síly byli zárowné;
ale Michalowa meče ostrosti,
kterým ze zbrojnice Páně nadán byl,
žádná hmotnost, žádná útlost duchowa
odolati nemohla. I udeří
ostří jeho, walným padna násilím,
na Satanůw meč, a rozrazí jej w dwé:
aniž wáhá, nébrž rychlým oblaukem
wrátiwši se wzhůru, ránu hlubokau
zatne jemu w prawý bok. Tu nejprwé
Satan počil bolesti, a krautil se
sem a tam a swíjel; tak ho náramně
rozewřenau ranau tnaucí protkl meč.
Zawřela se sic, ne dlauho rozdílná,
nadpowětrná jeho podstata, a wšak
z rány lil se walem nektarowý tok
krwe, jaká z duchů může plynauti
nebeských, a smáčel celau jeho zbroj,
nedáwno tak stkwaucí. Rychle odewšad
jemu k pomoci se hrnau Angelé
nejsilnější. Část se stawí na odpor,
část pak wůdce na pawézách odnáší
k wozu jeho, za bojiště dalcko.
Tam jej kladau škřípícího bolestí,
hněwáním a studem, že mu nebylo

býti nepřemoženým, že takowá
hanba pýchu jeho mysli zkrotila,
ač se w moci Bohu rownым býti mněl.
Ozdrawi wšak brzy; nebo duchowé,
jsauce žiwné moci plni naskrze,
(ne co křehký člowěk, jehož žití jest
w střewách, hlawě, srdci, plícech, neboli
w jatrách toliko) jen kdy se zniči, mrau.
Plynutá jich bytost rány smrtedlné
nepřijme, co tekuté to powětří:
celi srdcem, hlawau, okem, uchem jsau,
rozumem a smyslem, a dle libosti
tělo, barwu, způsobu a postawu
berau na se, hmotnau nebo powětrnau.
Rowné hodní paměti se na druhé
straně dáli činowé, kde Gabriel
mocný bojowal, a smělým praporcem
wrážel mezi husté šiky Molocha,
krále lítého! ten, do boje ho zwa,
posmýkati připatého ke kolu
swého wozu hrozil jej, i samému
Bohu ulál jazyk jeho rauhawý.
Rozštípen jest ale tudíž na poly,
od hlawy až po pás; s roztroskotanau
zbraní pádí z bitwy ruhač, bolestí
řwaucí. — Stejnau udatností na obau
křídlech wojska chlubné wrahy, náramné
obry we brnění diamantowém,
walem klátí Uriel a Rafael,
tento Adramelecha, a onenno
Asmodéa, mohútná dwě knížata!
Stydělić se býti Boha menšími;
teď je ale útěk učí smýšleti
skrowněji. I utíkají, ranami
bolestnými skrze pancíř hluboce
prosekaní. Newáhal i Abdiel

na bezbožnau rotu bnáti hrdinsky,
nébrž poráží a kůle úprkem
prawým Ariele nejprwé, a pak
Arioka; potom obra hrozného
Ramiele žhaucím mečem potírá.
Tisíců zde jiných mohlbych zwěčniti
jména na zemi. Než tito duchowé
swatí, spokojeni sláwau na nebi,
lidské nežádají chwály; druzí pak,
ačkoliw i oni mocí bojownau
diwy konali, a baží po chwále
pro jich saud a wyhlazení z prostředku
swatých, w černém buďte zapomenuti!
Nebo udatnost, jak brzy zhostí se
prawosti a prawdy, žádné pochwaly,
nébrž potupy a hanby hodna jest,
byť i sebe wíce prahla po chwále
marnau žádostí, a skrze neprawost
pocty hledala. I pročež po wěky
odsauzeni buďte w zapomenutí!
Teď, kdy nejmocnější padli wrahowé,
zmatena jest bitwa stálým útokem
našich; neřád mrzutý a porážka
wznikla hrozná; weškeren zpodek postlán jest
střištěnými braněmi, a na jedné
hromadě i wůz i wozič wálí se
zwrácený, i dchnaucí ohněm ořowé:
zbytek, přemožen jsa, cwálem utíká
skrze Satanowo wojsko umdlené,
jehož část se s tíží bránila, a část
postaupala bledým strachem zchwácená;
tenkrát strachem zchwáceni a bolestí
byli ponejprw, a prchli hanebně.
Tolik na ně zlého spaury uwalil
hřích, až posud strachu, útěku a muk
nepoznali. Ale swatí čtwerhraným,

[redacted]

hustě spatým šikem neporušeně
táhnau k předu, jsauce neranitedlni,
zbrojí neproniknutedlnau odíni.
Takowého nad swé wrahy prospěchu
nabyli z swé newiny, že hříchu se
warowali, zpaury nedopustili.
Stáli w bitwě nezlomní a prázdní muk,
byť i jimi síla z místa pohnula.
Nyní noc, swé šeré stíny prostrauci,
wzešla na nebi, a milé welela
příměří a sladké ticho, po mrzkém
hřmotu wálky. Chmurná její záclona
wítěze i přemožené ukryla.
Na dobytém poli Michal se swými
stanuw angelskými přemahateli,
zbudí wůkol strážné jejich posádky,
Cherubiny podál ohněm chwějící.
Z druhé strany Satan s swými odpůrci
zmizel, stěhuje se do tmy daleko;
poklidu jsa prázden, nočně stawů swých
k radě powolal, a wešed mezi ně,
takto s nestrašliwau myslí počal, řka:
Ó wy, jichžto síla w nebezpečenstwí
nyní zkušena, jichž nepřemoženost
oswědčena jest, ó drazí přátelé!
hodní netoliko swobody, (i toť
kořist malá!) nébrž, po čem prahneme
wíce, panstwí, sláwy, pochwaly a cti!
Jeden den jste snesli w bitwě pochybné,
(jestli jeden den, i proč ne wěčné dny?)
wše, což nebe pán měl nejsilnějšího,
ježto s trůnu swého poslal proti nám,
i co sám byl saudil za dostatečné,
aby wůli naši sobě podrobil.
Ale ne tak dálo se! — I mním, že jej
za omylného již můžem napotom

držeti, ač jmín byl od nás dosawad wšewědaucím. Prawda, že jsme, chatrněji ozbrojeni jsauce, powytrpěli něco nesnází, a posud neznámých bolestí, jichž ale známých nedbáme, ano nyní zjewno, tuto nadwětrnau bytost naši smrtedlného úrazu býti nechopnau a nezhynutedlnau, jelikož i nejhlubšími prokláua jsauci ranami, se na okamžení uzawře, a wlastní moci zahojí. Pro tak malé zlé jest, tuším, snadničký prostředek. Snad lepší braň a silnější oděw bitwu budaucí nám k prospěchu, wrahům k zkáze obrátí, neb wyrowná to, co mezi námi rozdíl činilo, jehož přirozenost neučinila. Jestliže jich sílu jiná zwětšila tajná příčina, i této, jelikož zdrawé mysli naší posud bez ujmy stáwá, rozum náš a rada wyskaumá.

Sedl. I wstane Nesroch, [1]) prwní w knížetstwu shromážděném. Stoje, jak kdo teprw se wywřel z kruté seči, welmi zchwácený, s ztříštěnau a rozsekanau na kusy zbraní, zamračeně odpowí a rce:

Zprostiteli nowých pánů, jenž jsi práw našich získal požíwání swobodné bohům nám! I bohům samým trudné to, liché jest to úsilí, se potkati s nerownými w oděni, a s bolestí téci proti těm, kdo bolesti a muk prázdni jsau. To zahubí, to zkazí nás newyhnutedlně. Neb co tu prospěje

---

1) Wiz o něm IV. Král. XIX. 37.

[redacted]

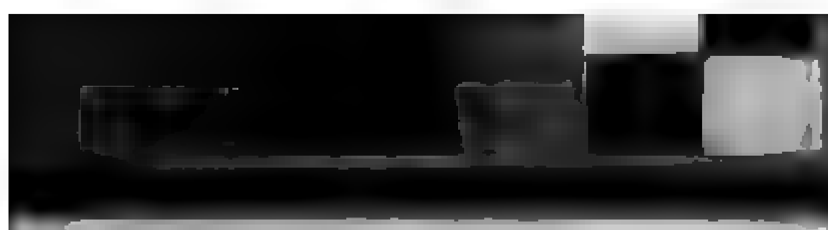
udatnost a síla nepřemožená,
kdežto nejwalnější rámě wšemocnau
zemdlí bolestí? I mohli bychom snad
žiwobytí wésti prázdné rozkoše
bez oželení a w spokojenosti;
blaze jistě žije ten, kdo spokojen!
Bolest ale, dokonalá bída jest,
jest zlé nejhorší, a jsauci nesmírna,
wšecku trpěliwost poráží i mysl.
Ten, kdo wyskaumá, čím bychom silněji
wrahům, posud neraněným, škodili,
neb se stali také neranitedlni,
získá na nás sobě s wyprostitelem,
tak se u mne snáší, rownau zásluhu.
Načež Satan klidným wece pohledem:
To, co práwem saudíš hodné k prospěchu
býti našemu, již nalezeno jest;
já jsem nalezl je! Kdo swýma popatří
očima na jasný swrchek celiny
této nadpowětrné, kdež stojíme,
toto walné božských luhů prostranstwí,
ozdobené kwitím ambrosiowým,
štěpy, úrodau a prorostlinami,
drahým kamením a zlatem, — jenžby tak
patřil na ně powrchně, by nepomněl,
odkud rostau pod celinau z hluboka?
Tam jest wezpod látka tmawá, syrowá,
ohniwé a prudké pěny způsoba.
Tato, jsauci tknuta nebe paprskem,
wyletí a rozwine se w okolním
swětle sličnau krásau. Nech ať této nám
tmawé hlaubi lůno, zpodním těhotné
ohněm, poskytne; ta hustě nabita
w duté, oblé, dlauhé děla, z druhé pak
strany tknutím ohně porozzteklena
bywši, wyšle z dáli třeskem hromowým

mezi wrahy naše množstwí běd a psot
takowé, že wšecko, co nám přijde wstříc,
roztříští a prawým zklátí powalem.
Leknau se, a pomyslí, že hřmiteli
odjata je střelba strašná. Nedlauhá
bude práce; dříwe jitra naději
owěncuje skutek. Zatím okřejte,
jsauce bázně prosti! kde se opatrnost
s silau sjednotí, nic není twrdého;
tím by míň tu slušné bylo zaufání.
Skončil. Slowa jeho kleslé srdce w nich
powzdwihla a zotawila mdlející
naději. Wšem diwno wynalezení;
každý nálezcem se býti domníwá.
Tak, co nalezeno, snadným widí se,
ač se nenalezené jim widělo
nemožným. Snad mezi twými potomky
w budaucnosti (zmůželi se neprawost)
kdos, jsa oddán na neštěstí, neboli
za ďábelským ponaukáním, wynajde
rowný nástroj k trestu synům člowěčím,
k boji přilnaucím a wraždě odměnné.
Kwapně nyní z rady letí do práce,
bez námitek. Hýbají se nezčíslné
ruce úsilím, a drahnau prorywše
nebe částku, w okamžení widí ten
zárod přírody w swém hrubém početí:
sanitrnau a sirnau pěnu nalezše
mísí, waří wtipným uměním, a trau
w černý prach, a odwážejí w zásoby.
Část žil zkrytých dobýwá (jimž podobné
má i země tato) kamení a rud;
potom děla sléwají, i kaule pak,
zkázu wýhoznau! část přizpůsobuje
třtinu k podpalu, jíž jedno dotknutí
zhaubný zažže blesk. Tak dříwe switání

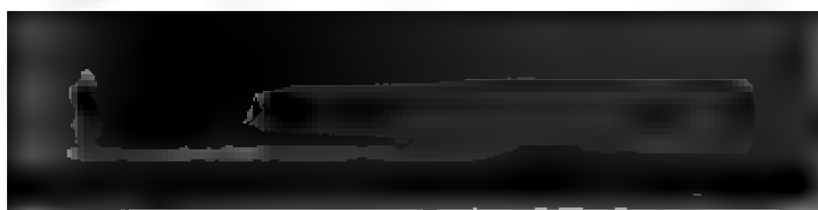
[redacted]

wšecko, pod příkrowcem noci wědomé,
tajně skončili a uspořádali
s tichau opatrností, newyzrazeni.
Teď, kdy pěkné ráno w nebi wyniklo,
wstali pluci witězní, a do zbraně
trauba jitřní zazněla a do zbraně
staupla stkwaucí wojska, w zlatém oděni,
zšikowána rychle. Mnozí z dnících se
pohlédají pahorků, a zwědowé
jejich lehkozbrojní wšecky zwídají
strany, kraje wšecky, aby wystřáhli
nepřítele, kde a jak jest daleko,
zdali utiká, či k bitwě strojí se,
staupáli či stojí. Náhle uzří jej,
ano pod rozwinutými praporci
zdlauha, ale w pewném šiku blíží se.
Nazpět nejkwapnějším letem Zofiel, [2])
Cherub rychlokřídlý přiletě,
takto žiwým hlasem wolá w powětří:
Zbrojte, bojowníci, zbrojte se! Ai wrah
na blízku! I mněli jsme, že uprchl;
nikoli! Dnes dlauhého chce stíhání
uspořiti nám. Již neuteče wíc;
hustě jako mrak se béře. W twáři mu
sedí bezpečná a litá odwaha.
Dobře tedy upni diamantowé
každý oděni, a lebku urownej;
každý, drže pewně puklíř okrauhlý,
zakrý hlawu swau, neb tušim dnes ne déšť
skrápějící, ale bauře hromowých
šípů sprchne s ohniwými nálepy!
Tak jich střeha budí k pozoru; a hned
prosti jsauce zawazedel wšelikých,
w šiky stawí se, a wzhůru traubiti

2) Slowo: wyzwědač Boží.

uslyšíce bez strachu, se hýbají
k předu pořádně: kdy eihle! na blízce
táhne těžkým krokem hrozný walný wrah,
wleka w dutém klíně střelbu ďábelskau;
z obau stran se hustí hrnau plukowé,
zacláněijce, by úklad zakryli.
Přitáhše pak wůči, stanau za chwíli
obě wojska; a tu Satan w čelo se
postawiw tak poraučeti slyšán jest:
Na prawo i lewo chyl se průčelí!
aby wšickni naši nenáwistníci
widěli, že pokoje a poklidu
hledáme, a otewřeným náručím
přijíti je wolni jsme, jen jestliže
otewřenost naši oblíbí, a nám
nenkáží týle. Toho bojím se.
Ale nebe swědkem buď! ty nebe buď
swědkem, kdy swé wyneseme podání
zřetelně. Wy, kdo jste k tomu určeni,
konejte swůj úřad; podotkněte jen
zkrátka, co jim tuto chceme přednésti,
a to na hlas, aby wšickni slyšeli.
Tak se slowy dwojsmyslnými posmíwaw
dokoná. I rozdwojí se průčelí
po lewé i prawé tíhna do křídel.
A tu widěť podiwnau a zwláštní wěc!
slaupy w trojnásobné řadě na kolách
položené; k slaupům nejwlastněji se
podobaly, nebo klaptům wydutým
z dubů nebo jedlí w boru wysokém
zraubaných a otesaných na hladko,
trojí, z mědi, z železa a z kamene;
do kořen pak hrdla strašným rozděwem
otwíraly na nás, oznamujíce
pokoj jalowý; a stana za každým
Seraf chwěje, třtinau zpodem jiskřící.

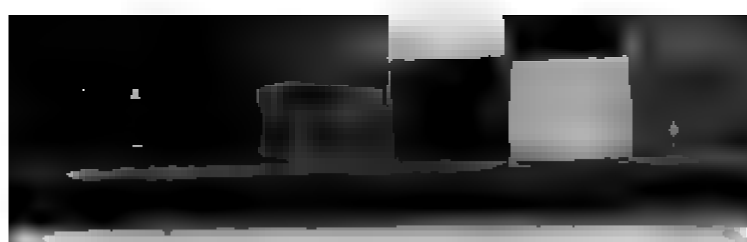
W úžasu a pochybnosti hluboké
stojíme, wšak nedlauho, an na rychlost
Seraf každý wztáhna třtinu pojednau
tknutím lehkým jiskru k úzké přičiní
pánwici: w tu chwíli wšecko w plápolu
stane nebe, rauče ale walný kauř
chumelí se ze tlam dlauhokrkých děl
hřmotem hromowým, že pro tu náramnost
puklo lůno powětří, a ďábelská
hrdla plijí krupobití železné,
spaté peraunowé střely, jimižto
na witěze wzteklým chrlí úprkem,
tak že nikomu, by jako skála stál,
na nohách se udržeti nebylo.
Po tisících klátí se a padají
Angelé i Archangelé powalem.
Zbroj jest winna pádem; nebo zbroje
lehaunce by byli, jakžto duchowé,
uchýlením aneb rychlým skrčením
ušli úrazu. A nyní mrzuté
wzniklo pomatení wůkol, pád na pád!
Husté šiky zřediti, nic nebylo
k platnosti. Což tedy? K útokuli jsau
hnali, hanebná jich opět porážka
wrahům k opětowanému wydala
posměchu. Již druhý Serafínů řad,
před očima stoje, hrozí druhý ráz
hromů wyslati; a nestatečného
útěku se mnohem wíce lekali.

Uzřew nesnáz jejich Satan, úsměšně
takto wolá k druhům swým: Ó přátelé!
proč se zpupní witězowé neblíží?
Nedáwno si zhrda kráčeli, a kdy
přijíti je otewřeným náručím
wolni jsme, (i zdali wíce lze?) a swá
poklidná jim slowa prohazujeme,.

na obrátku změňují swůj úmysl,
wytrhnau, a wedau diwné křepčení,
jakby plesu hleděli, ač ples se ten
trochu třeštiwým a plachým býti zdá.
Plaší snad, že klidu jim jsme podali?
Uslyšíli opět naše podání,
tušim, že se snesau w oka mžiknutí.
Jemu rownym šprymem wece Belial:
Wůdce! slowa, která k nim jsme pronesli,
byla slowa walná, plná wážného
obsahu a moci nepochopené!
Jakož znamenáme, wšickni wespolek
wrtěli se walně, mnozí klopýtli.
Kdo je dobře chápá, hodnau pochopnost
míti musí od hlawy až do paty;
nepochopili se, aspoň mají to
dobré do sebe, že ukáží, kdy nám
křiw je nepřítel, a přímo nekráčí.
Takto stáli, šprymy prohazujíce
kratochwilné s posměchem, a naduti
jsauce pýchau, domněli se wítězstwí
jistého, i žeby Wšemohaucímu
rowni byli nalezeným nástrojem,
pewně wěřili, a strhše sobě smích
z hromu jeho, rauhali se angelským
wojskům, ježto státi trudné widěli,
trudné za chwili: jimť hněw a horlení
roznícené brzy zbroje poskytlo,
jížby odolali psotě pekelné.
Na kwap (eihle! jakau moc a wýbornost
mysli Bůh swým stálým wštípil Angelům!)
celé wojsko shodí zbroj, a ku horám
(hor a dolů položení rozkošné
tolikotě nebe obraz na zemi)
na rychlost, co blyskotiny swítící,
běží, letí, páčí hory z základů

[redacted]

se wší tíhotau jich lesů, skal a wod;
chopiwše pak za čupryny wymrští
wzhůru kořáním, a nesau w náruči.
Hrůza jme a úžas wojska odbojná,
kdyžto widí chlumy nésti zwrácené
zpodem w wrch, a děl swých řady potrojné,
náhlau zkázau okryté, a wšecku w nich
naději swau walných wrchů zwalištěm
zařícenau hluboko. Teď podobná
na ně kwapí záhuba, a na hlawy
jejich mračná šumem letí předhoří;
přikwačeno jest jich množstwí nesmírné,
zbroj pak jich tím wíce psotu rozmáhá;
zarylo se roztříštěné brnění
w útlá těla, tak že muky snášeli
nesnesitedlné a lkalř bolestí.
Dlauho usilují, než se docela
wywrau ze záhuby; ach, jak skrze hřích
swětločistá jejich bytost zhruběla!
Chopili se rychle braně podobné
odpůrci, a blízké hory trhali
z podwalin; a nyní hora o horu
w powětří se stýká lítým sražením;
bojující kryje hrozná mrákota;
pekelný jest jek a hřmot; boj zemský by
proti němu dworskau zdál se jenom hrau.
Powstal zmatek nad zmatek, a zasuté
nebe zříceniny mrzké zprznily,
leč že wšemohaucí Otec, kterýžto
we swatyni nebe sedě bezpečně
wšecky řídí wěci, opatrností swau
wše to předwěděl a maudře dopustil
pro zplnění swého swrchowaného
úmyslu, by tudy Syna oslawil
wěčného, a pomstiw nad nepřátely,
ukázal, že wšecka jemu dána moc

ebi! I pročež takto k Synowi,
iwládci swému, promluwí a rce:
ipraku mé sláwy, Synu rozmilý,
iož twáři zjewná plnost swítí se
twí newiditedlného, w jehožto
u stáwá wše, co konám slowem swým!
ušemohaucí! Dwa dni uběhli,
dni, jaké počitáme na nebi,
oho, co s swými Michal mocnostmi
l krotit odbojníků nezbedných.
á jich byla wálka; nemohlo
býti, an se taká utkala
ka zbrojná; nebo zůstawil jsem je
m sobě. Wíš, že wšecky rownými
čil jsem; a rowni jsau, krom nepatrné
d nerownosti, kterau činí hřích.
owělť jsem s saudem jich, a bylo jim
ltce ústawné u zmatku trwati
ončeném. Wojna konala, co můž
a konati, a uzdu pustiwši
řádným zápalům, i horami
ojila je, a hřmotem diwokým
nebesa, a hrozí záhubau.
dni minuly, a třetí náleží
, tobě schowán jest! i proto jsem
íwal tak dlauho, aby skončeni,
wojny chwála, byla chwála twá,
ož jí žádný nemůž skončiti
iě tebe. Moc a milost nesmírná
tobě, aby wšickni poznali,
wé moci na nebi i na zemi
moci rowné. Tak jsem různici
aby bylo zjewno, že jsi ty
odnější mého dědic králowstwí
tzaný pro swé swaté zásluhy.
li, welkomocný Synu, we jménu

[redacted]

Otce swého! wsedni na můj wůz, a puď
kola jeho prudká, pod jejichžto se
hřmotem podwaliny třesau nebeské!
wezmi weškeru mau zbraň, můj luk i hrom,
přepaš mečem mým swá bedra mohútná;
stíhej, hoň to pokolení temnoty
ze wšech nebe končin w propast nejhlubší,
ať zwí, co to jest si Boha zlehčiť, neb
Mesiáše, krále pomazaného!
Řekl, a přímo na Syna swé úplňkem
záře swítí, w obličeji jehožto
weškeren se obraz Otcůw obráží.
Takto mu pak wece božstwí synowské:
Otče swrchowaný, králi na nebi
prwní, nejswětější, nejdůstojnější!
Tyť wždy prohlédáš, by swého oslawil
syna: chci i tedy já, jak slušno jest,
oslawowať tebe: na tom zpoléhá
chwála wšeliká a potěšení mé,
kdy ty sobě we mně dobře libuješ,
zjewuje, že wyplněna wůle twá,
kterau plniti mi blahoslawenstwím,
nebem jest! Twau moc a berlu ochotně
nyní přijímám, a mile nawrátím,
kdyžto we skonání wšecko budeš ty
we wšem, w tobě já, a we mně na wěky
wšickni, kdo ti milí jsau; těch, kterých ty
nenáwidíš, nenáwidím já, a twau
hrůzu mohu obléci, jak oblékám
smilowání twé, jsa we wšem obraz twůj.
Wyjdu zbrojný mocí twau, a wyplením
z nebe roj ten odbojníků; swrhu je
do wězení muk a wěčné mrákoty,
k červu nikdy neumírajícímu,
jenž se zpěčowali býti poslušni
swaté wůle twé, jíž poslauchati jest

weškerého plnost blahoslawenstwí.
Potom twoji swatí nepomíšeni,
w dáli od zlých, wůkol swaté hory twé
písně počnau wznešené, a wůdcem mnau
pěti budau haleluja po wěky.
Řekl, a na swau podepra se berlu wstal
od prawice sláwy, kdežto seděl byl.
Počalo pak třetí swaté switati
jitro, rozedníwaje se na nebi.
Zwukem wichrowým a litým plamenem
jede prudký nebeského otce wůz,
beze spřeže, ducha zwodem wlastního
puzený, a podlé něho podstaty
Cherubínů čtyř, a čtyry majících
diwné twáři, cwálají, co hwězdami
celá těla jich a křídla stkwějí se
mnohooká; mnohooká z berylu
kola jsau, a mezi nimi mihawí
plamenowé. Křišťálowá obloha
nad hlawami jich a safírowý trůn,
plný ambry, plný barew duhowých,
stane na woze, kde on, w swé nebeské
zbroji, ze třpytících Urim, díla božského,
wstaupiw posadil se jest; s ním po prawé
ruce sedne orlokřídlé wítězstwí,
po lewé pak jemu wisí luk a taul
plný hromů trojzubých, a walí se
wůkol něho kauře mrak, a wýlewy
lité plápolu a blesku žhaucího.
Obor swatých, deset tisíc tisíců
silný, wyšel s ním, a w dáli stkwěl se jda;
dwadcet tisíc wozů Páně (slyšel jsem
počet jich) s ním jelo, na dwě zdělených
strany. Tak se wznáší, jeda na křídlech
Cherubowých w wýši po křišťálowé

[redacted]

obloze a sedě na safirowém
trůnu, stkwaucím široko a daleko.

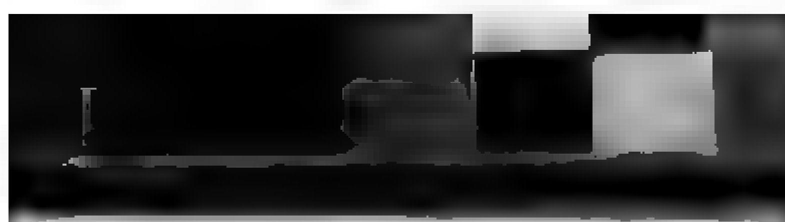
Uzřeli jej swoji s newyprawenau
rozkoší, a zaplésali widauce
náhle, ano od Angelů wzdwižená
wzhůru třpytila se walná korauhew,
Mesiáše nebeského znamení.
K němu tudíž wůdce Michal po obau
přilne křídlech; wšecky w tělo jediné
jedna pojí hlawa! Před ním božská moc
jdauci cesty jeho připrawowala;
wrátily se na swá hory wyrwané
místa z jeho rozkazu, i slyší jej
wrchowé, a uklidí se w rychlosti.
Wypohodí opět nebe twáři swau;
hory doly jaro kwětné objímá.

Widěli to přenešťastní wrahowé,
nicméně se k půtce měli odbojné,
zatwrzeli blázni! Tu kde zaufati
bylo, měli naději; i mohlali
přewrácenost taká w duších bydleti
nebeských? Než, jaké pýchu znamení
zkrotí, jaký zázrak srdce obměkčí
zkamenělé? Twrdli wíce, tu kde se
rozplýwati bylo; trudná záwistí
bolela je duše, že ho widěli
w sláwě; sláwy žádostiwí podobné
k nowému swé šiky srazí odporu.
Mněli zajisté, že silau nebo lstí
Bohu posléze a Mesiášowi
odolají, neb, by jim se získati
neudalo, w zhaubě aspoň obecné
najdau záhubu. I tekau zmužile
w bitwu konečnau, a pyšně hanebným
zhrzí ustaupením aneb útěkem.

Obrátiw se nyní k wojsku z obau stran
stojícímu dí Syn Boha welkého:
Stůjte jasní plukowé, ó Angelé,
Swatí, stůjte! odpočiňte od boje
tento den! I wěrné bylo, přewěrné
bojowání waše! Libowalť si Bůh,
že jste sprawedliwě wedli jeho spor,
neustrašeni, a jak wám praweno,
tak jste wedli sobě, nepřemoženě.
Ale trest těch proklenců si schowalo
jiné rámě. Jeho jest, neb toho msta,
koho ustanowil on; a k tomuto
skutku počtu ani množstwí nestačí
žádného. Nuž, stůjte jedno patříce
z dáli, kterak Boží hněw skrz rámě mé
zachwátí ty bezbožníky ohawné.
Mnau, ne wámi pohrdli, mně záwidí,
na mne čelí litá jejich zuřiwost,
že mne swrchowaný Otec, jemužto
wláda, moc a chwála w nebi náleží,
oslawiti ráčil podlé wůle swé.
Pročež w ruku mau jich osud postawil,
by se nabažili té swé žádosti,
wjíti se mnau w zápas, kdo jest silnějším,
wšickni proti mně, či sám já proti nim?
Jelikož jen wšecko měří na sílu,
pohrdají jinau chwalau wznešenau,
aniž dbají, kdo je w ctnosti přesáhá:
nejsau hodni potýkání jiného.
Skončil Boží Syn, a wlídnost twáři swé
změnil w hrůzu; nelze snésti pohledu
jeho! Náramným pak hněwem wyteče
na záhubu wrahů swých. I rozwinau
náhle čtyři Cherubowé hwězdnatá
křídla swá, jež lemují kol strašné tmy.
Roztáčeji pak se kola plamenná

[redacted]

hřmotem, jaký příwal praudný s strmých skal
běžící, neb útok wojska působí
nezčíslného; přímo pak se na wrahy
oddá bezbožné a jede jako noc
temná. Pod stopami žhaucích jeho kol
zatřásá se wěkostálá obloha,
wšecko drkoce krom trůnu božského.
Rychle wrahů dostihne, a prawicí
Boží deset tisíc hromů uchopiw,
mece před sebau a rány hluboké
wtíná w srdce jich. I trnau úžasem;
ohromena jest i smělost jich i mysl,
od ruky jim padá nestatečná braň.
Trůny padají a mocní Serafi
walem zkláceni; on jeda potírá
štíty, přilbice, i hlawy w přilbicích.
Přáli sobě, aby opět padaly
na ně hory, kryjíce je před hněwem
jeho! Po bocích též létá bauře střel
od těch čtwerotwářných, mnohookých čtyř;
kola také soptí střely ohniwé,
kola mnohooká, kola žiwaucí.
Jeden jimi wládne duch a z každého
oka prchá oheň, spalující blesk
mezi zatracence, oheň wšecku w nich
sílu trávící a mužnost nawyklau,
jenž je hubí, tře a klátí bezduché.
Aniž odpolu swau sílu nakládá,
nébrž prostřed letu zdržuje swůj hrom,
chtě je wypleti, ne w niweč uwésti.
Wzdwihá upadlé a jako stádo koz
nebo brawů bázliwých je pohání
ohromené, pustě na ně daw a strach,
až tam k křišťálowým náspům nebeským.
Prowalí se náspy zpodem do wnitřku
daleko, a rozwalina prostraunná

hoprázdné hlaubí temnost odkryje.
ılédawše widění to potworné,
ůzau uskočí, než wětší od zadu
ozí zlé: i swrhují se po hlawě
ılem dolů s kraje nebes; wěčný hněw
ılá za nimi w tu jámu bezednau.
dyšelo peklo nesnesený hluk,
dělo, an s nebe nebes padá část:
lo chtělo utéci, jsa zděšené;
s přísný osud černé základy
ho uwrhl hluboko a utužil
lkol pewně. Po dewět dní padali.
čí pomatená Směš, a w desetkrát
ětším tápá zmatku, an skrz diwoké
zno její přenáramný spád a daw
zčíslnými bauří zříceninami.
ısléz wšecky spolu peklo zíwaje
ıbltí, a do se zawře; peklo, byt
jich hodný, naplněné plápolem
ızhasitedlným, dům bolestí a běd.
ıbe, rádo jsa, že zniklo břemene,
zy zprawilo swých náspů walnau strž,
ž se na swé místo sama wrátila.
Sám teď wítěz po wyhnání nepřátel
esiáš swým triumfálním wozem se
átil: wšickni jeho swatí, očití
ıemohaucích skutků jeho swědkowé,
plesáním mu táhli wstříc, a táhnauce,
stínu rozkladitých palm, skrz wšecky swé
dy jasné, pěli píseň wítěznau,
li wítěze, jej, krále slawného,
na, dědice a pána, wládaře
ınowati nejhodnějšího! Než on,
lebes jsa, bral se wítězoslawně
tředkem nebe, do dwora a do chrámu
e swého mocného, jenž trůnuje

[redacted]

na wýsosti. Ten jej přijal w sláwu swau, kdež i sedí na prawici w blahosti.

Tak jsem na twau žádost, wěci nebeské přirownaje k zemským, co se na nebi dálo, ku wýstraze tobě wyjewil. Odkryto ti jest, co mělo člowěka tajno býti: powzdwižení nebeských mocí, wojna mezi Angely, a spád oněch přehluboký, jenž se wysoko pnauce odpírali s Satanem. On teď tobě záwidí a kuje lsti, by swedl k zpauře tebe, aby blahoslawenstwí zbawen jsa, ty jemu účastníkem byl trestu jeho, psoty wěčné; to by mstau, toby potěchau mu bylo, na wzdory Bohu widěť tebe druhem bídy swé. Ty wšak neposlauchej jeho wábení; napomeň i té, jež slabší tebe jest! Buď ti k wýstraze ten příklad strašliwý, kterak neposlušnost odplacuje Bůh. Oni pewně mohli státi, nicméně padli; měj to w paměti a waruj se, aby nezhřešil, jak oni zhřešili!

Zpěw sedmý.

Na prosbu Adamowu Rafael powídá, jak a proč ten stwořen byl. Jak Bůh, wypadiw z nebe Satana i jeho y, wyjewil úmysl stwořiti nowý swět a nowé na něm tele. Bůh Syn, slowo Otce, ozbrojený wšemohaucností, rem Angelů walným jeda, wywede ten swět z propasti koná šestidenní dílo stwoření. Duchowé nebeští, uwe-ie hymny každý den stwoření, prowodí zpět tworce s fem.

S hůry sejdi, Nebešťanko! práwěli
tak tě nazýwám; jejíhož božského
hlasu následuje, wzlétl jsem nad Olymp,
wýše letu Pegasowy peruti.
Tebe wzýwám samu, ne jen jméno twé.
Nejsi Musa z oněch jedna dewíti,
aniž byt twůj na wrcholi Olympu
starého; twá wlast a sídlo w nebi jest.
Ty, než pošly hory, než se prýštily
studnice, jsi obcowala s maudrostí
wěčnau, s maudrostí, twau sestrau, pějíci
předc twáří Otce wšemohaucího,
potěšeného twým zpěwem nebeským.
Žes mne prowodila, w nebes nebe jsem,
zemský host, se odwážil, a oddychal
empyrejským, umírněným od tebe
powětřím. Sweď rownau zase odtawad
nečnosti mne a nawrať do žiwlu
mého, by oř ten bezuzdný
swalil, jak druhdy dálo se

s Bellerofontem,[1]) ač s menší wýsostu,
dolů mne, a já, spad na pustotiny,
netěkal tam blaudící a ztracený.
Půl mi zbýwá písně, jednak w pomezí
užším toho swěta spatřitedlného:
stoje na zemi, ni nad os znešen jsa,
zpíwám bezpečněji hlasem smrtedlným,
nezměnným ni chropotem ni němotau,
ač jsem na zlé časy, na zlé časy padl,
na zlé jazyky, a tma jest wůkol mne,
wůkol nebezpečenstwí a samota![2])
jednak nesamoten já, že ráčíš ty
nawštěwowať mne i w nočních dřímotách,
i kdy wýchod barwí ráno brunátně.
Zprawuj, Nebešťanko, wždycky píseň mau,
hodných wynajdi, ač málo, slychačů!
Oddal ale barbarskau tu neshodu
Baccha s besedníky jeho, potomky
diwoké té luzy, která Thrackého
na Rhodopě rozsápala zpěwáka,
kde ho les i wrch byl slýchal s potěchau;
až i zpěw i harfu hluk ten pohřížil
ukrutný, a Musa swého nemohla
chrániť syna[3]). Přispěj ty, to prosím, líp:
ty jsi dcera nebe, ona pauhý sen.
Powěz bohyně, co následowalo
po tom wyprawowání, jímž Rafael,
wlídný Archangel, tak smutným příkladem
ostřehl odstaupení Adama, by, co

1) Bellerofon, syn Glaukůw, udatný jinoch, který w mnohých pûtkách obdržel wítězstwí; chtěje wšak na křídlatém koni (Pegasowi) do nebe letěti, spadl na paušť Alejskau.

2) Wiz žiwot Miltonůw.

3) Orfeus, Thracký básník, od Bacchantek na wrchu Rhodopě rozsápán byl, aniž ho musa Kalliope, máti jeho, wyprostiti mohla.

na odstupce w nebi, nepřipadlo naň
w ráji též a na rod jeho weškeren,
kdyby, maje netknauti se wědění
stromu, přestaupil ten příkaz jediný,
k zachowání snadný, tu kde wýborem
úrod chutných kojiti swůj mohl chtíč
nejnestálejší. On se swau manželkau
Ewau snažným pozorem, a welikým
podiwem a utišením poslauchal
o wěcech tak wznešených a podiwných,
wěcech nepředstawitedlných rozumem,
jako nenáwist a wojna na nebi,
u Boha, tam w pokoji a blahosti,
s zmatkem takowým; než zlé to na rychlost
zpět co potopa se na ty swalilo,
od nichž půwod mělo swůj, a nemohlo
pomícháno býti s blahoslawenstwím.
Pročež Adam, znikna pochybowání
powstalého w mysli swé, tau nehříšnau
jat jsa tužbau zwěděti, co blíže se
jeho týkalo, jak tento zřetedlný
nebe swět a země nejprw počal se,
kdy a z čeho stwořen, z jaké příčiny,
co se w Edenu, co zběhlo mimo něj,
dříwe jeho paměti, jak onen, kdo
jedwa zmočil jazyk swůj, wždy nahlédá
w žiwý potok, plynutým swým hrčením
nowau působící žízeň. Takto se
hosta nebeského dále wyptáwá:
Welké, diwu plné wěci, rozdílné
welmi od tohoto swěta zjewils nám,
přítel božský, a nebe milostně
poslaný, by záhy wywarowal nás
toho, co, nejsa známo, přinésti
bylo zkázu nám, a lidským rozumem
postižení nebylo: zač nesmírné

[redacted]

jeho dobrotě my díky wzdáwáme
nesmrtedlné, přijmauce tu wýstrahu
s slawným slibem, zachowati bezměnně
jeho swrchowanau wůli, našeho
účel stwoření. Než, že jsi laskawě
ráčil pro nauku naši zjewiti
wěci nedomyslitedlné člowěku,
jednak podlé wůle Boha nejwyšší
wěděť potřebné, rač nakloniti se
níže k nám a powěděti, co by snad
prospíwalo neméně, jak nejprwé
počalo se nebe to, jež widíme
wzdálené tak wysoko a zkrášené
chodícími ohni nezčíslnými;
potom pak i, činící neb plnící
wšecko prostranstwí, ten obor powětří
dalekolitý, a objímající
wůkol tuto kwětnau zem; co pohnulo
twůrce, aby, w swatém bydliw poklidu
od wěků, tak pozdě stawěl w směsici;
počaw, brzoli on skončil dílo swé,
pokud nezbráněno tobě odkryti,
oč my se ne k wyzwědění tížeme
wěčné jeho wlády, nébrž abychom
welebili wíc, čím wíce známe jej.
A to welké swětlo dnowé drahně má
ještě cesty konati, ač sklonité,
zdrženo jsa zawěšené na nebi
hlasem twým; twým mocným hlasem kochané.
žádá déle meškati, by zaslechlo
wyprawowať tebe o swém zrození,
o powstání rodící se přírody
z hlaubi neslíčné; anebo přispíší
hwězda wečerní a měsíc slyšeti
tebe, přijde noc, a ticho přiwede;
sám i poslauchaje bdíti bude sen;

nebo jemu wzdáliti se kážeme,
až by skončila se píseň twá, a pak
propustíme tebe dříwe switání.
Taktě prosil Adam hostě wzácného;
a tak božský Angel sladce odpowí:
Naplním i tu twau žádost opatrnau.
Jednak wšemohaucí díla wyčísti
můžli který hlas neb jazyk Serafůw?
člowěkali s to, by myslí chápal je!
Seč by wšak ty byl, a co by slaužilo
twůrci k pochwale a tobě k šťastnosti,
nebuď tajno tebe; totě s hůry mně
uloženo, bych nasytil lačnost twau
po wědění w mezích swých; z těch wykročiť
waruj se, ni dauřej wlastním důwtipem
dostihnauti wěcí newyjewených,
kteréž newidědlný, wšemohaucí sám
Hospodin byl noční okryl mrákotau,
nezdílné ni na nebi ni na zemi.
Dosti jest co skaumať, dost co wěděti
mimo to. Než wědění, jsa potrawau,
žádá w ehtíči mírnosti, by nad míru,
jakau snese mysl, newystaupilo:
nezážiwnáť přílišnost, a brzy se
maudrost w hlupstwí, krmě w wítr obrátí.
Nuže wěz, že hned jak s nebe Swětlonoš,
welebnější druhdy mezi Angely
nežli tato hwězda mezi hwězdami,
s planaucími pluky swými do hlaubi
swržen byl, a welký Syn se witězně
wrátil s swými swatými, tu wšemocný
wěčný Otec, s wýše trůnu pohleděw
na jich množstwí, k Synu takto promluwil:
Mylně wrah náš záwistný se domníwal
wše s ním býti zbauřeno, by pomocí
rotníků té nedostupné, wysoké

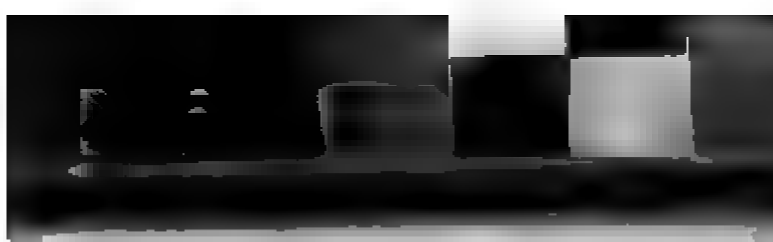
[redacted]

twrzi, sídla božstwí swrchowaného,
dobyw, shodil nás, i potáhl do zrady
mnohých klamem, jichž tu místa nestáwá
wíce; widím wšak, an mnohem wětší díl
zachowal swau wíru neporušeně.
Nebe ještě hlučné dosti počítá
bydlitelů k držení swých králowstwí
rozlehlých, a k swým w tom chrámu wysokém
službám powinným a slawným obřadům.
Nicméně, by nad swau w srdci nepýchal
zlobau zpáchanau, že zpustil nebesa,
mněje být to k škodě mé, i naprawím
takau ztrátu, ztrátali to, zhubiti
sebezhaubce; stwořím na okamžení
jiný swět, a z jediného člowěka
lidu nezčíslného nowau rodinu,
bydlející tam, ne zde, až po stupni
zásluh wyniknau, by sobě posléze
otewřeli cestu sem, a zkušeni
byli poslušenstwím dlauhým. Potom se
země w nebe, nebe w zemi obrátí,
jedno ze dwau bude blahé králowstwí,
jedna rozkoš, jeden spolek na wěky.
Zatím wolně bydlete, wy nebeské
mocnosti, a ty mé slowo, Synu můj
jednorozený, skrz tebe způsobím
wšecko to; ty wyřekni, a tak se staň.
Duch můj zastěňující a mocnost má
tebe prowázej: jdi, přikaž hlubině
w mezech jistých nebem, zemí státi se.
Bez mezí jest hlaub, an já jsem plnící
nekonečenost; aniž prázdné prostranstwí,
ač, jsa neobmezen, já swé dobroty
newyléwám, moha činiti i ne.
Potřeba a příhoda se neblížte
ke mně, co já wolím koli, osud jest.

Takto mluwil Wšemohaucí, a co on
mluwil, to i Slowo jeho, synowské
božstwí, w skutek uwedlo. Jsau bezstředné
činy Páně, času, hnutí rychlejší:
jednak ušim lidským, kromě w postupné
řeči, wyprawený býti nemohau,
wyprawený, by je rozum pochopil
zemský. Welká radost, slawnost witězná
byla na nebi, kdy takto zjewenau
uslyšeli wůli Wšemohaucího.
Chwálu Nejwyššímu hlučně zpíwali,
dobrau wůli budaucímu člowěku,
mír a pokoj nowé jeho osadě!
Chwálu tomu, jehož sprawedliwé hněw
pomsty wyhnal bezbožníky daleko
od swé twáři, od příbytku sprawedlných!
Čest a chwálu tomu, jehož maudrosti
wytwořiti bylo dobré ze zlého;
jenžto prázdné od zlých duchů prostranstwí
naplniti ráčil twory lepšími,
by tudy milost swau a dobrotu
wylil na swěty a wěky bezčíslné!
Takto pěli nebešťané. Zatím Syn
bírá se do swé welké wýprawy,
řepásaný pasem wšemohaucnosti,
wěnčený důstojenstwí božího
maudrosti, láska nesmírná
němž se swítily, a Otec weškeren.
wozu jeho přidán obor nezčíslný
růnů, wládců, Cherubů a Serafů,
duchů křídlatých, a wozů křídlatých
z zbrojnice Páně, kdežto od dáwna
a tisíce mezi dwěma horama
sáděnýma k slawnému jich stálo dni
hotowě. Krásný pojezd nebeský!
Samowolně (zprawujeť je žiwý duch)

[redacted]

nyní přijedau a Pána čekají.
Otewrau se wěkostálé do kořen
nebe brány líbým zwukem točíce
na zlatých se stežejích, a radostně
wypauštějí krále slávy, jdaucího
w duchu swém a slowu mocném utwořit
nowých swětů. Na pomezí nebeském
stawí se a widí s břehu hlubokau,
nezměřenau propast, pusté, mrákotné,
diwé, hrozné moře, ze dna zbauřené
wětry lítými a wzhůrubitnými
wlnami, co hory, aby wysoké
ztekši nebe, pomíchalo střed i os.
Ticho, wlny zkormaucené! zpokoj se,
hlaubi! řeklo tehdáž Slowo wšemocné,
konec waší nezhodě! — A nemešká,
nébrž wjede na Cherubů perutech
do Směsice hluboko a do swěta
nestwořeného. I slyšela ho Směš.
Za ním weškeu jeho zástup w přejasném
bral se průwodě, jsa pilen widěti
stwoření a diwy jeho mocnosti.
Stanau kola rozjetá, on do ruky
wezma zlaté kružidlo, jež hotowé
stálo w boží schráně wěčné, opíše
wesmír ten a wšecky wěci stwořené.
Wstřediw jednu stopu, druhau otáčí
wůkol skrze walnau tmawau hlubinu,
řka, tak sahej daleko, tak daleké,
swěte, buďte meze twé a obwod twůj!
Takto stwořil nebe, takto zemi Bůh,
látku nesličnau a pustau! Byla tma
nad hlubinau mrákotná. Tu Boží duch
nad wodami klidnými swá plodící
rozpaw křídla, wznášel se a naléwal
moci žiwotní a teplo žiwotní

paustu plynutau a srážel do zpodu
ný, studený a tartarowý kal,
odporný; pak poje s podobným
wnáwal podobné a ostatek
lělowal na různo; a uprostřed
šal powětří, a zemi od sebe
nowážnau na střed její zawěsil.
)wětlo buď! řekl Bůh; a swětlo nadwětrné,
otina wěcí, wýbor nejčistší,
iklo z hlubiny, a z swého domowa
wýchodu skrze tmawé powětří
owati počalo, jsa skulené
oblak paprskowý; (slunce nebylo
swad;) tak ono zatím bydlelo
oblakowé schráně. Widěl Bůh, že jest
tlo dobré; swětlo od tmy oddělil
dwě půlkaule: dnem swětlo, nocí zwal
. Tak wečer byl a ráno, prwní den.
i minul bez zpěwu a slawení
i nebeských, kdy swětla mladého
ýmanau ze tmy záři spatřili;
, w němž nebe se i země zrodila!
lněn jest radostí a okřikem
ken dutý wšehomíra okršlek;
ně w zlaté harfy wšickni udeří,
alozpěwy Bohu, twůrci pějíce,
ly prwní jitro, i kdy wečer byl.
lluwil opět Bůh, a řekl: Buď obloha
střed wod, a odděl wody ode wod!
pak wzdělal oblohu, a rozprostřel
té to, čisté, jasné, žiwelné
ětří, a wylil wůkol nejzazší
utosti této země rozlehlé:
né, jisté meze, zpodní od wrchních
y dělicí; neb jako zem, tak swět
stawil tichoplynných na wodách,

[redacted]

na dalekém křišťálowém jezeře.
Oddálil pak hlučnau Směši nezbodu,
aby s týkáním se končin protiwných
nebyl w celau spaustu zmatek uweden.
Zwal pak nebem oblohu, a kůrowé
wečerní a ranní pěli druhý den.
Stwořena jest země, ale w lůně wod
jsauci zkryta, w swé nedošlec děloze,
nejewila se, a walný Okean
twářnost její zaléwal, ne nadarmo,
nébrž obměkčuje teplau, plodistwau
wlahau wšecken obor její, k početí
přizpůsobowal tu matku welikau,
plnau rodné wlhkosti. I řekl Bůh:
Shromažďte se nyní wody pod nebem
w jeden kraj, a suché místo ukaž se! —
Tudíž hory náramné se ukáží,
wyplynauce; kopily se hřbety jich
široké a holé w chmurné oblaky,
wrchowé jich dostihali oblohy.
Jak se wzdmuté kopce wzdwihly wysoko,
tak se wpadlé země lůno spustilo
nízko, w lože široké a hluboké,
mnohých jemné wod! Sem spěchem radostným
wody kulíce se chwátaly, jak kdy
krůpě po suchém se prachu kaulejí.
Část se dula waly krystalowými,
jiné přímo kwapily; tak náhlý běh
wrazil mocný hlas jich spěšným wýlewům.
Jako na zwuk trauby wojska (slyšel jsi
o wojskách) se k swému řítí praporci:
tak se dawy wody walem za walem,
kudy průchod, hrnuly, kde strmina,
praudem trhawým, tu kudy po rowni,
tokem hladkým, nehrozíc se hor ni skal;
nébrž buďto pod zemí, buď w oklikách

walných křiwolakým bludem tekauce
nalézaly wýpad swůj, a hluboká
w bařinatém bahně ryly úžlabí
snadno, až byl wšemu místu kázal Bůh
suchým býti, wšemu, kromě wýmolů,
w nichžto nyní plynau řeky, wlekauce
stále táhlau mokrost swau. I nazwal Bůh
suché místo zemí, shromáždění wod
welké nazwal mořem; wida pak, že to
dobré bylo, řekl: Zploď země wšelikau
bylinu a tráwu wydáwající
símě, plodný strom a chutné nesaucí
owoce, dle pokolení zwláštního,
w němžby bylo símě jeho na zemi! —
Ledwa řekl, a země holá, posawad
holá, pustá, nesličná a nepatrná,
měkau tráwu wydala, a celau twář
její kryla líbá drnu zelenost.
Potom s rozmanitým listím byliny,
ježto, wzkwětše náhle, prostíraly swé
barwy rozličné a zweselowaly
lůno její přesladkými zápachy.
Ledwa co ty kwětly, wzhůru bujněla
hustá réwa hroznatá, i táhla se
wonná dyně, wystaupili na poli
w šikách klasowé, a nízký keř i chrast
motaly swé kadeřawé čupryny.
Posléz, jako w tanci, wstali wýteční
stromowé a rozkládali wětwe swé
s hojným owocem neb kwětem perlowým.
Uwěnčeny hory lesů hauštěmi,
křowím doliny a žiwé studnice,
potok břehy dlauhými, že země se
nyní nebi zdála býti podobnau,
sídlem, kde by bohowé i bydleti,
i se procházeti mohli s potěchau,

[redacted]

obcujíce w jeho stínech poswátných.
Ještě Hospodin byl nedštil na zemi,
ani bylo, jenžby pole zdělával,
posud člowěka, než wycházely mhly
rosné ze země, a zapojowaly
zemi weškeru i wšecky rostliny
polní, které, dřiw než rostly ze země,
stwořil Bůh, i wšelijaké byliny,
než je zeleniti nesli slaupkowé.
Widěl Bůh, žeť dobré jest, a tak se den
wečerem a jitrem třeti znamenal.
Buďte swětla, řekl opět Wšemocný,
na obloze nebeské, a od noci
oddělujte den, a buďte znamením
časů nočních, dnů a kolem jdaucích let:
buďte za swětla, jež býti stanowím
na obloze nebeské, by dáwala
zemi swětlo swé! — A stalo jest se tak.
Učinil pak Bůh dwě swětla weliká
(welká ku prospěchu lidskému!) a z nich
swětlu wětšímu dal zpráwu nade dnem,
menšímu dal změnnau zpráwu nad nocí;
hwězdy také učinil a postawil
na obloze nebeské, by temnau zem
oswěcowaly, a změnnau držely
zpráwu nade dnem, a zpráwu nad nocí,
dělily pak od tmy swětlo; spatře swá
díla, widěl Bůh, žeť wšecko dobré jest.
Nebo mezi wšemi těly na nebi
prwní slunce, kauli walnau, způsobil,
z látky nadwětrné, ač nejprw bezswětlé;
potom měsíc okrauhlý, a wšecku hwězd
welikost; a posel nebe hwězdami,
z husta jako pole. Pojaw swětla část
wětší z schrány jeho chmurné, wylil je
na okršlek slunce, w němžto otwory

zdělal ku přijetí záře plynuté;
držeti jsa mocno wpité paprsky,
stálo jest, co palác swětla na nebi.
Odtud, jako z žídla swého, ostatní
hwězdy nabírají ohně lsknaucího
do swých zlatých bání; odtud rohy swé
zlatí zorní hwězda; takto nábytek
rozhojňují swůj, buď že se w paprscích
jeho smáčejí, buď že se obráží
o ně swětlo jeho, ač se člowěku
pokazují z dáli jedno w drobnosti.
Nejprwé to kníže swětla welebné,
dnowládce, se na wýchodu zjewilo,
odíwaje odtud celé půlnebe
žiwým paprskem, jsa rádo cwálání
swému po rozlehlé nebes wýsosti.
Je pak s Plejadami 4) saumrak šediwý
plesem předbíhá, swé splywy lahodné
rozléwaje. Bledý měsíc, zrcadlo
jeho, stojí proti němu na západ,
wypůjčuje sobě twáři úplňkem
swětla od něho; jiného netřeba
swětla jemu w stání tom; tak zdálený
trwá do noci; tu potom střídau swau
na wýchodu swití, oběh welikau
nebe os, a drží zpráwu na nebi
zdílnau se tisíci swětly menšími,
se tisíci tisíc hwězd, jenž w noci se
wypryskují mílo, pstrauce oblohu.
Tehdy, prwníkráte swětly jasnými
wečer weselý a ráno weselé
zdobni jsauce, wěncowaly čtwrtý den.
Bůh řekl: Wydej woda žiwé duše hmyz
w hojnosti, a lítej ptactwo nad zemí,
wztáhši křídla pod oblohau nebeskau.

4) [illegible], kuřátka.

Bůh pak stwořil welryby a wšelikau
žiwau duši hmyzející, kteraužto
wody wydaly dle pokolení jich
w hojnosti, a ptactwo křídla mající
podlé pokolení jeho; wida Bůh
že to bylo dobré, požehnal jim řka:
Ploďte se a množte se, a naplňte
wody mořské, jezerní, i praudných řek;
rozmnožujte se i ptactwa na zemi.
Tudíž řeky, jezera i zátoky
zahmyzí se nezčíslenými množstwím ryb,
perutím a šupinami lsknaucími,
pod zeleným mokem, slízkajících se
hromadně, že powstáwati mělčiny
w prostřed moře widí se; tu pojedné,
tamto stádně škubí mořské porosty,
píci swau, a skrze háje těkají
korálowé; nebo žiwým hrajíce
leskem, slunci ukazují w poskoku
brnění swé wodní, zlatem skropené.
Část buď zwolně we skořípkách perlowých
čeká na bahnitý žer, buď we zbroji
pewné pod skalami číhá na laupež:
na hladině jesetr neb winutý
delfín pohráwá: část, zrůstu hrozného,
plowajíce nejapně swým ohromným
hnutím rmautí okean; tam Lewiatan,
nejhlubší z tworů žiwých, na hlaubi
rozprostírá se co předhoří, a spí
nebo plawá, zdaje být se ostrowem
plynaucím, a polykaje plýtwami
plije tlamau jezero. W ten samý čas
břehy, kaluže a teplé jeskyně
nezčíslné swé plody z wajec wylíhly,
která, pukajíce libým rozlupem
na swět wydala swá holá písklata;

ježto zpernatěwše brzy rozstřela
křídla swá, a s třepetáním wznesla se
do powětří, zhrzejíce nížinau
země; pod oblaky patřiti jich let.
Tamto na skalách a wršich cedrowých
hnízdí orlice a bočan zobatý.
Částka porůznu se wznáší pod nebem,
jiné, smyslnější, w hejnách společných,
zšikowané pořádně, a nadané
časů wědomostí cestau powětrnau
putují, a přes moře a přes země
letí wysoko, a změnným předletem
polehčují sobě. Tak swau důwtipný
jeřáb koná roční paut. Je nese wítr,
kormautí se, kudy táhnau, powětří,
nesčítatedlnými křídly ubito.
S wětwe na wětew se proletujíce,
zabýwala lesy drobná ptáčata
zpíwáním, a rozkládala peřestá
křidélka, až k wečeru; ni tenkráte
štěhotati ustal slawík spanilý,
nébrž celau noc pěl sladké písničky.
We stříbrných jezerách a potocích
jiné kaupaly swé prsy pernaté.
Labuť, zkrýwajíci krk swůj oblaučný
pod nádherným bílých křídel wydutím,
pyšně plawe weslatýma nohama;
jednak časem, opustíci mokřinu,
wzlétne wzhůru na mohútných perutech
w nebe středowětrné. Jiné po zemi
chodí pewné; hřebenatý kohaut, jenž
klarynowým zwukem tiché zwěstuje
hodiny, a druhý ten, jejž ozdobný
šlechtí ohon, duhowými pstrauci se
žiwě barwami a oky hwězdnými.
Tak kdy wody rybami, a powětří

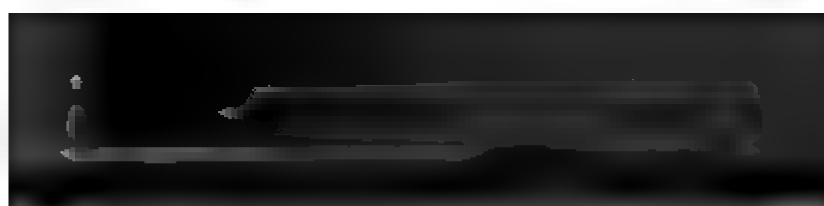
[redacted]

ptactwem naplněny byly, líbezný
wečer s jitrem oslawili pátý den.
Nastal šestý tworstwa den a poslední,
s líbým zwukem wečerních a ranních harf.
Bůh řekl: Wydej země žiwau wšelikau
duši, podlé pokolení jejího,
howada a zeměplaz, a zemskau zwěř
podlé pokolení jich! — A slyšela
země: otewřewši plodné lůno swé,
porodila rázem množstwí nezčíslné
žiwočichů, dokonalé způsoby,
učlánkowaných a zrostlých úplně.
Ze země se wzdwihly, jako z daupat swých,
líté šelmy, jimžto nyní obydlím
pustý les a haušť, neb jeskyně a sluj;
mezi stromy wzdwihly se a kráčely
po dwém; na polích a lukách zelených,
porůznu neb hromadně se pasaucí,
powstal u welikých stádech dobytek.
Telily se nyní hraudy drnowé;
nyní odpolu se zjewil plawý lew,
dobýwaje zadku swého tlapami,
potom wyskočiw, jak by se wymkl z paut,
zadupá, a naježenau potřásá
hříwau: tigr, lewhart, rys, co krtowé,
wstáwajíce wyhrabují ze země
kopce nad sebau. Tu křepký z celiny
jelen ratolestné wznesl parohy.
Ledwa z swého jílu slon, twor nejhrubší
na zemi, swých členů wzdwihnul náramnost:
bečíc rostla, jako beylí, wlnatá
stáda, rostli wodozemní tworowé,
říční kůň a luskowatý krokodyl.
Náhle, co se koli plazí po zemi,
wyšlo, žížaly a čerwi. Onyno
místo křídel hebké chwěly oháňky,

šatice swých útlých tilek složení sličným nádherného léta oděwem, zlatem, čerwcem, blankytem i zelenem; tito, jako linie, swůj podlauhlý rozměr wlekli, táhnauce se po zemi sledem křiwolakým. Ne tu naprosto drobné twory, mnohé z braku hadího, diwné hrubosti a délky, swíjely ještěrowé klauby swé a na křídlách zlétly. Prwní wylezl skrowný mrawenec, o budaucnost pečliwý a nesaucí w malé těla schráně srdce weliké, časem snad wzor sprawedliwé rownosti obcím sjednocených w swětě národů: Po něm rojná wčela ukázala se, kteráž krmí truboe, swého manžela, lahodně, a klene plásty woskowé medem naléwajíc. Není ostatním počtu; tobě známa jejich přiroda; dals i jména wšem: též neneznám tobě had, ten mezi wšemi polními nejchytřejší žiwočich, jenž, jakkoli urostlosti náramné a zježeným chocholem a měděnýma očima hrozný, poslušen jest twého wolání.

Třpytělo se nyní nebe w úplné sláwě, a tak otáčelo hnutí swá, jakož byla weliká prwohnutele ruka dala prwní kolům jeho běh: země w přebohaté kráse smála se milostně, a země, woda, powětří zwěři, ryb a ptactwa hlučným obžiwly chozením a plowáním a létáním. Ještě na den šestý něco zbýwalo, dílo mistrowské, a účel stwoření; twor, jenž neshrbený, nezhowadilý

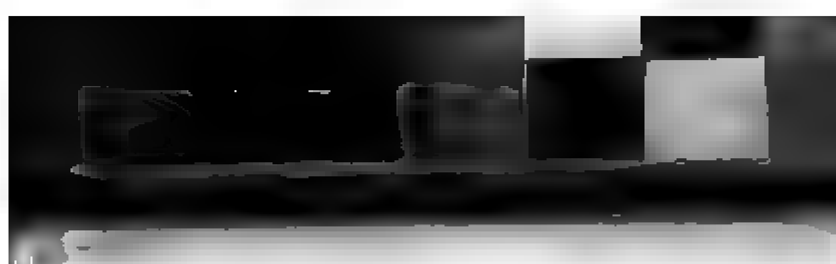

jako jiné twory, nébrž rozumu
swatým obdařený swětlem w upřímé
postawě a s čelem jasným kráčelby,
jiným panuje a znaje sebe sám,
welkomyslný a s nebem spřízněný,
jednak wděčný poznati swé blahosti
půwoda, a k němu srdce, wzhled i hlas
wyzdwihati nábožně a kořiť se
jemu, Swrchowanému, an pánem jej
nade wšemi díly swými učinil.
Tehdy wšemohaucí, wšudy přítomný
Hospodin (i kdež by jeho nebylo?)
takto Synu swému řekl hlasitě:
Učiňme teď člowěka dle obrazu
našeho a k podobenstwí našemu,
člowěka, jenž panowání držel by
nad rybami mořskými, a nad ptactwem
nebeským, a nad howady polními,
nad wšelikau krajinau, i wšelikým
zeměplazem hmyzejícím na zemi!
To řka, tebe Adame, ó člowěče,
prachu země! tebe učinil, a wdechl
w chřípě tobě božské dchnutí žiwota,
k podobenstwí swému tebe učinil,
k podobenstwí božímu, a w žiwau byls
duši. Muže stwořil tebe, ženu pak
pomoc twau, to čině pro rozplození.
Požehnal jest potom člowěku, a řekl:
Ploďte se, a množte se, a naplňte
zemi, podmaňte ji sobě, panujte
nad rybami mořskými, a nade wším
ptactwem nebeským, a nade wšelikým
žiwočichem, jenž se hýbá na zemi.
Tak tě stwořeného (kde jsi stwořen byl
koli, nemá posud jména místo to,)
postawil w ten libý háj, w tu zahradu,

sličnau stromy božskými, jichž owoce
milé na pohled a k jídlu chutné jest,
stromy, co jich země koli wynáší,
rozdílnosti nestihlé! A swobodné
požíwání tobě wšech jich úrody
utěšené dal, jen s stromu wědění
dobrého a zlého jísti zabrániw.
W který koli den by s něho okusil,
smrtí umřeš! smrt jest hříchu následkem.
Střez se! zprawuj žádosti, ať nezchwátí
tebe hřích, a druška jeho černá smrt.
    Skončil Bůh, a widěl dílo swé, a hle!
wšecko dobré bylo. Tak se dokonal
líbým wečerem a ránem šestý den,
ne wšak dříw, než až se twůrce weliký,
jednak neumdlený, z díla nawrátil
w nebes nebe, wysoké swé obydlí,
widěť odtawad swět nowostwořený,
panstwí swého přísadu, jak wypadal
s trůnu jeho patřený, jak spanilý,
dobrý, s welkým jeho twarem srownalý.
Wracowal se prowozený okřikem
wysokým, a hlukem deset tisíc harf
libohlasných angelskými sauzwuky;
powětří a země opětowaly
zpěw ten lahodný; (wiš o tom, slyšels jej;)
nebe plésalo i wšecka zhwězdění,
naslýchaly planety, a stanuly
w běhu swém, an jasný průwod wstupowal.
Otewřete wěčné brány, zpíwali,
otewřete nebe brány žiwaucí;
wpusťte twůrce welkého, an z díla se
béře slawně, z díla šestidenního,
stwořiw swět! I protož teď i napotom
otwírejte často zlaté brány swé!
nebo často ráčí nawštěwowať Bůh

[redacted]

stany sprawedlného lidu, s potěchau;
často křídlaté swé posle wyslance
k zwěstowání božské jeho milosti
neústawně chodící. Tak zpíwal ten
průwod slawný w stupowání swém. Než on
skrze nebe, ježto stkwaucí brány swé
otewřelo široko, se k wěčnému
Boha stanu přímau cestau ubíral,
širokau a walnau cestau, jejížto
prachem zlato jest, a hwězdy dlažením;
hwězdy, jaké zdobí cestu do nebe,
onu mlíčnau cestu, pasem nebesa
otáčející, a stlanau hwězdami.
A teď sedmý wečer wzešel nad zemi;
slunce zapadlo, a wywstal z wýchodu
saumrak, noci předchůdce, kdy na swatém
wrchu nebe hory wysokostrmé,
swrchowaném Boha trůnu, powěky
bezpečném a pewném, mocnost Synowská,
wrátiwši se, sedla s welkým Otcem swým;
bylť i on, ač sedě, sstaupil se Synem
(takowétě moci wšudypřítomnost!)
newiditedlně, a řídil stwoření,
cíl a půwod wěcí wšech; a od díla
odpočíwaje, den sedmý poswětil,
požehnaje jemu, že dne sedmého
Swrchowaný odpočinul od díla.
Nepominul jednak swatým mlčením:
neustaly líbé harfy znějíce,
slawné píšťaly a sladké cymbály,
libozwučné warhany, a lahodné,
zlatostrunné hausle jemné mírnily
hlaholy, a k tomu zpěwy míšeny,
pospolně i zwláštně. Oblak ze zlatých
kauřící se kadidlnic kryl hory wrch.
Tworstwo zpíwali a skutky šesti dnů.

Welebná jsau, Hospodine, díla twá,
neskonalá mocnost! kterak tebe mysl,
Pane, obsáhne, ký jazyk wyslowí?
Wětší jsi dne toho, než kdy wrátil se
od witězstwí nad zbojnými angely;
tenkrát tebe welebili hromowé;
stwořiť ale wíce jest než rušiti!
Kdo se tobě wrowná, králi wšemocný!
Pane, kdo dá mezí twému králowstwí!
Snadnos pyšný útok duchů odbojných,
snadno marnau radu jejich zapudil,
jižto bezbožně twé ujmy hledali,
ctitelů twých počet chtíce zmaliti.
Jewí sláwu twau ten, kdo jí na ujmu
hledí, proti wůli swé. Ty užiwa
zloby jeho, wíce dobra působíš.
Swědkem buď to druhé nebe, nowý swět!
Tam w tom krystalowém moři prajasném
jest ten saused nebeský, tam nesmírná
téměř leží welkost jeho s hwězdami
nesčíslnými; každá hwězda podobně
swětem jest, a bydlitele chowá swé.
Ty jen znáš jich účel, ty jen znáš jich běh.
Mezi nimi země, sídlo člowěka
utěšené, s mořem wůkol olitým.
Třikrát blazí lidé, blazí synowé
lidští! jež byl Bůh tak welmi powýšil,
jež byl k swému stwořil obrazu a dal
tamto bydleti, a za mzdu powinné
chwály panowati nad wším stwořením
jeho, w moři, na zemi i w powětří;
tamto pokolení rozmnožowati
jemu sprawedliwých a swatých ctitelů!
Třikrát blazí, pokud blahoslawenstwí
znají swé a setrwají upřímí!

Takto pěli. Zněło zwučné po nebi
haleluja; a tak Sabat swěcen jest.
Nyní tedy wyplněná žádost twá,
zwěděti, jak swět a tato wěci twář
powstala, co dříwe twého stwoření
bylo od počátku, by twé potomstwo
poznalo to od tebe. A žádáš-li
wíce, buď to jedno w míře lidské, rci!

Zpěw osmý.

Adam tázaw se na swětla nebeská, béře odpowěď pobnau, a wýstrahu, by se staral raději o wědomost toho, mu býti může prospěšnějším. On přestaw na tom, powídá běh o swém stwoření; jak ponejprw zočil swět, a přinebyl do ráje. Jeho rozmluwa s Bohem o samostatnosti. drží towaryšku; s jakým citem přijal ji. Rafael mu daw učnau nauku, wrátí se do nebe.

Angel dokonal. Než taká líbeznost
tkwěla w Adamowě uchu za chwíli,
že co wrytý dlauho poslauchaje stál;
posléz, jako procítiw, mu wděčně dí:
Jaké tobě díky, jakau odplatu
wzdáti možné, historiku nebeský!
jenž tak hojně ukojil tu žízeň mau
poznání, a s nakloněním laskawým
ráčil wyjewiti wěci, bez toho
neskaumatedlné; než nyní slyšené
s podiwem a radostí, a jakož jest
slušno, s chwálau welikému wzdáwanau
twůrci. Jedna zbýwá ještě pochybnost,
kterau wyswětliti můž jen swětlo twé.
Patře na tu spaustu překrásnau, ten swět
z nebe, země složený, a rownaje
welikost jich obau, widím zemi tu
zrnkem býti, písečkem i atomem,
proti obloze, kde hwězdy nezčíslné
w nesmírném se widí točiť prostranstwí;
toť jich zdálenost a brzké každý den
obíbéní ukazuje důwodně.

[redacted]

Uwážímli, žeby byly toliko
k oswícení tmawé země twářnosti,
diwno býwá mně, jak maudrá, sporotná
příroda té nerownosti náramné
mohla býti půwodem, a zbytečnau
rukau učiniti tolik wzácných těl,
tolikkráte wětších proto jediné,
(jakž mi přichází) a oběh ústawný
uložiti kruhům jejich, den jak den
opětowaný, kdy zatím uprostřed
osedělá země, jížby lépe se
dostalo běh kratším konať okolkem,
majeci k swé službě sebe wzácnější,
nabyla by swého konce bez hnutí
wšeho, brala swětlo swé a teplo swé,
berni přinášenau z dálky nesmírné,
netělesným spěchem, spěchem wypsánu
býti skrze žádný počet nemožným.
Tak děl otec náš, a podlé twáři swé
widín do hlubokých zabírati se
myšlení; to Ewa znamenajeci,
tu kde podál seděla, jim na očích,
s wážnau pokorau a wděkem, w tom kdo ji
widěl, tauhu přítomnosti budícím,
wywstane a k owocím a kwítkům swým,
milým schowancům, se béře, widěti
zdárný pupen jich a kwět, jenž na její
příchod rozwíjeli se a pod pěknau
rukau jeji ochotněji zrostali.
Jednak nebéře se, jako rozmluwau
nebawena takowau a nechopná
wěcí wznešených; tu ona potěchu
sobě schowala, až Adam samé to
wyprawil by ji, a ona slyšela
sama: poslauchalať muže raději
nežli Angela, a wyptáwala se

jeho raději. On, totě wěděla,
sladkých míchal do rozmluwy výstupků,
a co pozatmělého, to manželskau
wyswětlowal přstotau: ne slowa ji
jedno ze rtů jeho těšila. Ó kdež
takowé teď láskau dwé a wážností
slaučené jest odměnnau? Tak béře se,
rowna jsauci bohyni, ne bez dworu!
ji, co swětlowna swau, wždycky prowázel
obor wděků powabných, a odewšad
wůkol ní střelami lučil žádosti
do wšech očí, widěti ji prahnauci.
Rafael pak tážícímu praotci
laskawě a wlídně takto odpowí:
Že se ptaje skaumáš, nic ti nelaji;
jest, co kniha Boží, nebe před tebau,
aby četl díla jeho podiwná,
poznal časy, roky, měsíce a dny.
K tomu, točíli se nebesa či zem,
wěděť netřeba, kdy dobrý počet twůj;
ostatek i lidem zkryl i Angelům
maudře twůrce weliký, swých tajemstwí
newyjewě těm, jimž obdiwiti se
lépe byloby. Neb kdyby domněním
zanášeť se chtěli, w hádku jim dal swět:
podobné, by marným jejich důmyslům
usmál se, kdy zpupně časem potomním,
zdělajíce sobě drobný nebe wzor,
hwězdy sčítati a wesmír náramný
řídiť budau, stawice a bořice
k zastání swých domnění; jak opáší
kauli zástřednim i středním čáráním,
kruhem wedlé kruhu, kolem na kolo.
Již to z rozmlauwání twého zawžiti,
jenž jsi wůdce potomstwa; ty mníš,
že by tmawé země kauli skrownější

[redacted]

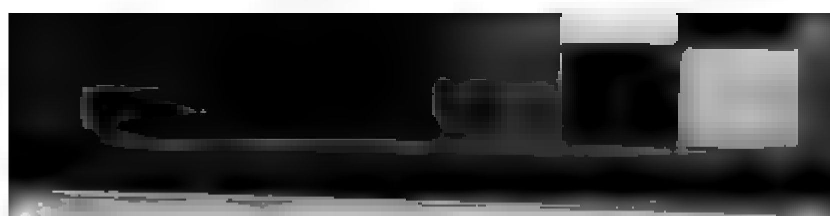
welká nebe swětla býti neměla
na službu, a neslušelo obloze
takau konať cestu, ana seděci
klidná země sama béře prospěch swůj.
Pomni wšak, že jasnota ni welikost
nezawírá přednosti: můž být, že zem,
ač jest proti nebi skrowna, nestkwěla,
wíce bohatstwí a dobra stálého
chowá do sebe, než slunce, jehož snad
plané w sobě samém swětlo toliko
w plodné zemi účinek swůj pronáší,
kdežto jinak neúčinných paprsků
jeho podiwná se teprw jewí moc.
Ne wšak zemi, tobě obywateli
slauží jejímu ta swětla přejasná.
Ta pak nebe rozlehlost nechť oswědčí
tobě twůrce twého sláwu wznešenau,
jenžto stawil prostranně, a daleko
wztáhnul míru swau, by bylo člowěku
poznati, že neostáwá w swém, a to
obydlí že příliš wolným pro něho,
by je wyplnil, a malá jeho jest
částka; ostatek že stwořen k účelu
pánu jeho wědomému nejlépe.
Newýslownau spěšnost swětel nebeských
wšemocnosti jeho božské přičítej,
kteráž hmotným wěcem téměř duchowní
uděliti mohla kwapnosti. Ni já
zdám se tobě nehbitým, jenž w úswitě
wyšed z nebe, přebýwání božího,
dříwe poledne jsem přistal w Edenu,
z dálky nedostihlé počtem wýslowným!
To wšak, připauštěje hnutí oblohy,
namítám, bych slabé býti ukázal
o něm pochybnosti twé: ni takowé
být to wydáwám, ač tobě takowým

zdá se bydlícímu tuto na zemi.
Bůh, by smyslům lidským odňal stezky swé,
nebe od země tak welmi oddálil,
žeťby, píle oněch wěcí wýsosti,
zbíaudil zemský zrak, a w bludu nenabyl
zisku. Což, ať swěta středem slunce jest,
wůkol něhož obapolným puzené
přitahowáním w swých kolách rozličných
hwězdy plesají? Jich putující běh,
wysoký neb nízký, nebo ukrytý,
staupající w před i w zad, neb stanaucí,
widíš na šesti, i což ať země ta,
ač se widí powně státi, sedmým jsa
planetau, swé trojí hnutí rozdílné
wede nečitedlně? jež buď kruhů tři
hnutí příčnímu ti wolno připsati,
buďto, aby slunci běhu uspořil
pracného, ten přenáramnau prudkostí
nad hwězdami točící se prwokruh[1])
wzíti newiditedlný, ta domnělá
dne a noci kola: čemuž u tebe
nepotřeba wíry, jestli důmyslná
země sama, putující na wýchod,
béře den, a odwrácenau půlkaulí
od paprsků slunečních se potkáwá
s nocí, ana druhá w záři smáčí se.
Co ať swětlo zemské, obrážeje se
skrze průhledné a široé powětří,
měsícowi swému hwězdau stáwá se,
swítí jemu w den, on swítí w noci jí

1) Primum mobile, dle zdání hwězdářů starých, byl kruh, který tí wzaw od Boha prwní, je jiným nebes kruhům dáwal. Kdyby ten za našich časů psal, jistě, že by, co o nebeských tělích a o jejich tuto praví, docela jinak wypadlo. Tenkrát ale ještě mezi jím a nowým hwězdářstwím wětší učených částka wiklala se.

[redacted]

odměnně, swé pole, bydlitele swé
maje zarowen. Ty widíš wady w něm
na wzor oblaků, a z oblaků se déšť
líti můž, a deštěm swrchek swlažený
nésti úrodu, swým tworům k pokrmu.
Snad i jiná druhdy slunce nalezneš
od služebných prowázená měsíců,
mužské s swětlem ženským polučující,
(oživujeť dwojí pohlawí to swět)
jichž snad kaule každá žiwí twory swé.
Nebo, aby toto walné přírody
prostranstwí, wšech žiwočichů zbawené,
zpuštěné a prázdné, jen se třpytělo,
každá jeho kaule jen ten skrowný lesk
sesílala zemi z dálky takowé,
swrch pak země bydlitedlný wracowal
swětlo jim, jest plná pochybnosti wěc.
Jednak, takliž tomu, čili není tak;
zdali slunce, drže zpráwu na nebi,
wzchází nad zemi, či země nad slunce;
počínáli to swau cestu plamennau
od wzchodu, či od západu tato swůj
tichý nastupuje běh, a powlowným
nezáwadným tokem otáčejíc se
wůkol osi, tebe s lehkým powětřím
obnáší, té péče neměj mysl twá.
Wše, co tajemného, poruč na nebi
Pánu, jemu slauže, jeho boje se.
Nad jinými twory, kdež jich koliwěk
stáwá, panuj on sám dle swé libosti;
ty se dary jeho wděčně zabýwej,
milým rájem tím, a pěknau Ewau twau!
Nebe, by, co tam se děje, wyskaumal,
příliš wysoké; buď maudrým na zemi!
co se tebe, co twé týče přírody,
o to mysli! aniž zpytuj jaké jsau

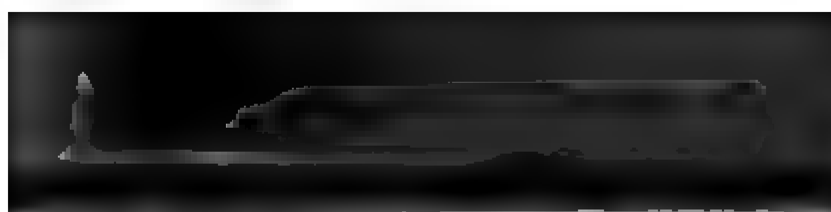

swěty mimo ten, a jací tworowé
žijí tam, co osud, staw a stupeň jich;
na tom dosti měj, co tobě zjeweno
o zemi, a o wýsosti nebeské!
Jemu, prost jsa nejistoty, Adam dí:
Jakž jsi docela mau žádost naplnil,
duše rozumnosti, jasný Angele!
Wyučils mne žiwobytí prawého
snadné cestě, warowať se omylu,
jenžby žití mého sladkost zahořčil,
jelikožto Bůh sám kázal starostem
swírajícím zdáliti se od ducha,
aniž sužowati nás, leč že bychom
hledali jich sami, myslí blaudící
marných po wědomostech. Než ten jest pud
wtipu lidského a mysli, těkati
bezuzdně, a nenacházeť těkání
konce: ažby wýstrahau neb zkušením
wyučila se, ne mnohé umění
bezpotřebných, zatmělých a hlubokých
wěcí, ale těch, jenž slauží k prospěchu
wezdejšímu, prawau býti maudrostí:
wšecko, co jest nad to, marnost být a dým,
ano šílenost, jíž býwá u wěcech
člowěk nejdůležitějších nezběhlým,
nepřiprawenym, a owšem zpozdilým.
Tedy s wýše nebe dolů snesme se
letem pozemským, a mluwme o wěcech
příručních a prospěšných, jichž mnohá se
nahoditi může hodná poptání,
propůjčíli w tom se twá mi laskawost.
Uslyšel jsem od tebe, co dříwe mé
událo se paměti; teď poslyš ty
wyprawowať mne, snad tobě neznámý
příběh můj: dne ještě stáwá, a ty zříš,
kterak dráždť tobe wšecko wymýšlím,

[redacted]

zowa tě i k swému wyprawowání;
zpozdile! leč že to pro odpowěd twau.
Nebo u tebe jsa, mním že w nebi jsem;
sladší pak jsau uchu mému slowa twá
nad owoce palmowé, ač po práci
hlad a žízeň kojí nejlahodněji,
kdyžto sladkého čas přijde oddechu:
jednak ono w krátké době nasytí,
twá pak slowa, božským wděkem nadaná,
nasycení nepřidadí k sladkosti.
Jemuž Angel s ochotností nebeskau:
Jsau i twoji rtowé nenelahodní,
lidský praotče! a nenewýmluwný
jazyk twůj, an Bůh tě, sličnau wnitř i wně
podobu swau, dary nadal hojnými.
Tobě lahody a wděky na službu
hledí stále we mluwě i mlčení,
w každém slowě twém a w každém hnutí twém
aniž méně tebe máme w paměti,
nežli druhy služby swé, a zpytujem
rádi stezky Páně wzhledem člowěka,
widauce, že ctil ho Bůh, a zárownau
obdarowal láskau. Nuže wyprawuj;
neboť nebyl jsem dne toho přítomným:
připadla mi cesta, kdy ty stwořen byl,
daleká a pustá, cesta w mrákotu;
wýběh s celým plukem k branám pekelným,
(ten byl úřad náš) a opatrowání,
by, an Bůh byl w díle swém, ký zwěd neb wrah
z pekla newyšel, a Pánu nebylo
w unáhlení nad tak smělým wýstupkem
pomísiti stwoření a záhubu.
Ne, že snad by oni z mezi kázně swé
mimo wůli jeho mohli kročiti,
nébrž jako Swrchowaný wšewládce
wysíláwá u wznešených úřadech

nás a skaumá poslušentwí ochotné.
Uzawřeny byly, pewně zawřeny
strastné brány záworami walnými!
Jednak z daleka již powyk slyšeti,
jinaký, než jako zniwá ples a zpěw!
nářek hlasitý a bludný, ryk a wztek.
Radostně jsme odtud, jakž nám kázáno,
před sobotau Páně wzhůru kwapili
k břehům swětla. Ty wšak nyní wyprawuj!
Těší twá mne slowa, jako tebe má.
Tak dí boborowný duch; tak otec náš.
Říci, kterak lidský žiwot počal se,
trudno člowěku! Kdo zná swůj počátek?
Žádost obcowání s tebau delšího
mohla toliko mne k tomu přiwésti. —
Probudiw se jako z hlubokého sna,
na kwětné jsem tráwě měkce prostřena
nalezl sebe, balsámowým skropen jsa
potem, jejžto swými slunce paprsky
osušilo na rychlost, a přijalo
dýmající wláhu tu. Pak upřímo
k nebi obrátím swé oči s podiwem,
patře chwíli na tu širau oblohu;
až, jsa dwižen přirozeným popudem,
wyskočím, a jako wzhůru snaže se,
stanu přímý na nohách, a okolo
sebe widím hor a dolů proměnnost,
stinné lesiny a planě wýslunné
s tekutými spády praudů hrčících,
u těch mnohá tworů hnutí, chod i let,
šwitořící ptactwo na ratolestech;
wše se smálo; zápachem a radosti
okříwalo srdce mé. Již sebe sám
ohleduji, spatře článek po článku:
nyní krokem, nyní tryskem pobíhám
ohebnými audy, jak mne žiwaucí

u wnitř pudí moc. Než kdo, a odkud bych
a proč byl ? to wědomé mi nebylo.
Pokusím se mluwiti, a mluwil jsem,
po wůli mi jazyk byl a jmenowal,
co jsem zočil. Slunce, tak dím nejprwé,
slunce, pěkné swětlo! a ty od jeho
záře oswícená země, ó jak jsi
wesela a sličná! hory, doliny,
řeky, lesy, planě! a wy, w nichžto jest
znik a dchnutí, rcete, pěkní tworowé!
rcete, byloli wám zříti, odkud jsem
takowým, a odkud zde. Ne od sebe!
Od kteréhos činitele welkého,
nesmírného w moci, jako w dobrotě.
Rcete, jak ho poznati, jak ctíti mám,
od něhož mi dchnutí to, a znik, a cit
blaženosti této nepochopené.
Tak jsem wolal, těkaje, kam newěda,
podál od místa, kde prwním dýchal jsem
powětřím, a toto blahé uwiděl
swětlo; a kdy odpowědi neznělo,
na zelené tráwě, kwitím protkané,
sednu zamyšlený. Tu mne sladký sen
přepadl nejprwé, a dawem lahodným
překonal ty dřímající smysly mé,
bez bolesti, ač mi bylo, jak bych se
do prwního zase stawu wracowal
nečitedlného, a w niweč rozplýwal.
Náhle sen mi koláci se na mysli,
jehož twárnost fantasii lahodně
býti mne a žíti doswědčowala.
Božská podoba, tak mi se widělo,
přijdauc prawila: Twůj obyt, Adame,
čeká tebe; wstaniž prwní člowěče,
lidu nezčíslného otče prwotný!
Žes mne wolal, přicházím tě w blaženau

dowest zahradu, twé sídlo určené.
To řka, pojme za ruku a wzdwihna mne,
přes pole a wody, jako u wětru
nese lehce, slizkým letem, bez kroků.
Posléze mne stawí na wrch planitý
hory lesnaté, a wůkol dalekým
uzawřený obwodem, jejž mnohý štěp
wýtečný a procházky a besídky
okrašowaly, že nic, co na zemi
widěl jsem, tak utěšené nebylo.
Každý strom tu krásným stížen owocem,
wábicím i chuť i zrak, že rwáť i jísť
rozechtělo se; w tom procitnu, a zřím
wše to před očima w prawdě, jak mi sen
žiwě malowal. I jmu se bloudíti
znowu, leč že mi se zjewí wůdce můj,
stoje prostřed stromowí, Bůh Hospodin!
Potěšený, jednak s strachem klaním se
jemu, padna k nohám jeho s pokorou.
Wzdwihne mne, a takto prawí laskawě:
Koho hledáš, já jsem půwod wěcí wšech
wůkol tebe, na dole i wýsosti!
Tento ráj jest twůj, jáť dáwám za wlastní,
aby dělal jej a žiw byl z úrody
jeho! S wšelikého stromu rajského
jísti budeš, podlé srdce líbosti,
swobodně, a nedostatku nebude
tobě; ale s dřewa, jehož požití
činí dobrého a zlého wědění,
kteréžto jsem, jako základ jediný
poslušnosti twé a wíry, u prostřed
ráje štípil, podlé stromu žiwota,
(pomni na má slowa!) jísti waruj se,
waruj se a lekej jeho následku!
nebo wěz, že který den by s něho jedl,
přestaupiw mé přikázaní jediné,

[redacted]

bude umříť tobě newyhnutedlně,
býti smrtedlným, a z ráje blahého
jíti na swět plný strastí, běd a psot!
Hrozně wyřekl tu přísnau zápowěd,
kteráž posud strašliwě zní w uchu mém,
ač jest na mé wůli trestu ujíti;
brzy jednak přijma jasnost twáři swé,
takto laskawě swau mluwu obnowil:
Nejen toto krásy plné okolí,
wšecku zemi tobě dám i potomkům
twým: buď posedena wámi; panujte
nad wšelikým žiwočichem na zemi,
w powětří a w moři. Ryba, zwěř i pták
buďte podrobeni wám, a na důkaz
budiž toto ptactwo wšeliké, a zwěř
tato podlé pokolení jejího,
přiwedena k tobě, aby jména swá
wzala od tebe, a s nízkau pokorau
zaslíbila tobě wěrnau poddanost.
Tak i zástup w žiwlu wodním bydlící,
ač se tu, že nelze jemu powětřím
oddychati tenkým, nemůž stawiti.
Řekl, a ai! hned zwěř i ptactwo blíží se
po dwém; ona lichotiwě shrbená
jdauci, ptactwo s spuštěnými perutmi.
Dal jsem jména wšechněm, jakž jsau předemnau
kráčely, a widěl jsem jich přírodu;
takau známostí Bůh nadal rozum můj
náhle. Toho ale nikde nebylo,
ježto mně se zdálo nedostáwati.
Směle tedy dím té božské podobě:
   Ó co, jaké jméno tobě, (wyššímť jsi
člowěka, i co jest koli nad něho)
Newyslowitedlný! jakau poctu ti
wzdáti mám, ty wšeho míra půwode,
wšeho dobra dárce, jenž tak hojně jsi

prohlédal a štědře k blahoslawenstwí člowěka. Než newidím, kdo semnau by zdělil je: i jakéž štěstí w samotě, jaké požíwání, a bych požíwal wšeho, jaká spokojenost jednomu?

Tak já odwážně, a jasné widění wíce zjasnělo a řeklo s usmáním:

Co ti slowe samotau, i nenili powětří i země plná rozličných žiwočichů, podrobených wůli twé, by tě bawili a hráli před tebau? Znáš jich jazyky i stezky; mají pak oni také poznání a umu dar nepotupný: s těmi měj swé zabylstwo, wládna jimi. Welké jest twé králowstwí! Tak děl Hospodin, jsa widín weleti. Dosáh dowolení mluwy, za milost prosím já, a odpowím mu pokorně:

Neurazte tebe, Wládce nebeský, slowa má! ó twůrce, buď mi milostiw, an, co srdce žádá, ústy pronáším. Neučinilli mne náměstníkem swým, stawiw druhé twory nízko pode mnau na zemi? i jakýž mezi takowau spolek nerownosti může powstati, jaká [illegible]oda, jaká prawá útěcha? ježto odměnnau a w míře zárowné wzdáwanau i přijímanau býti chce, kdežto nestejnost, kdy jedno činné jest, ospánliwé druhé, walnau působí nezhodu a zoškliwí se w krátkosti. Towaryšstwo míním, po němž srdce mé tauží, hodné, s nímž by zděliť rozumné bylo útěchu; jež míti s howady není člowěku; wše s pokolením swým pěstí se, lew se lwicí; tak maudře jsi

[redacted]

spojil wšecky, dwé a dwé. I nemůže
s skotem pták, pták s rybau, s býkem opice
bydleti, tím méně člowěk s howadem.
Načež s zalíbením wece Wšemocný:
K sladkému a wýtečnému prohlédáš
štěstí, wywoluje sobě družebnost,
Adame; a radost prostřed radostí
nechutná ti samotnému nižádná.
Co se tobě o mně zdá, a stawu mém?
Widímli se tobě dosti blaženým
čili nic, jenž samotný jsem od wěků?
aniž znám, kdo druhým by neb podobným
mně, ať nedím rowným byl. S kým tedy já
obcowati mohu, ledu se twory,
jež jsem učinil, a již jsau wzhledem mne
nekončeně menšími, než ohledem
tebe wšeliktera zemská stwoření?
Dokonal. I dím mu opět s pokorau:
Wýsosti a hlaubi wěčných stezek twých
newyskaumá slabé lidské myšlení,
Swrchowaná bytosti! Ty w sobě sám
dokonalý jsi, a není žádného
nedostatku w tobě. No tak člowěk jest
obmezený: tento má proč žádati
obcowání k pomoci neb potěše
w nedostatcích swých. Ni rozplozowání
tobě potřebí, že nekončený již,
že, ač jeden, w počtu dokonalý jsi.
Člowěk ale owšem nedokonalý
sečten jest, a z podobného zplozuje
podobné, a rozmnožuje obraz swůj:
nedostatečný, a tudy potřebný
lásky odměnné a přízně předrahé.
Ty w swé saukromnosti jednak samoten,
nejwýbornější jsi sobě družinau,
aniž obecenstwí hledáš spolního;

a wšak, kdy ti libo, můžeš tworů swých powzdwihnauti na jaký chceš wysoký stupeň jednoty neb spolku, zbožniw je. Mně wšak není zpřímiť howad shrbených, ani w družebnosti jich se kochati.

Tak dím, propůjčené užiw swobody, důwěrně, a slyšen jsem. I daltě mi tuto odpowěd hlas Boha laskawý:

Podobalo mi se tebe, Adame, skaumati; i nalézám, že nejen znáš žiwočichy, jež jsi práwě jmenowal, brž i sebe samého, a z mluwy twé dyše swobodně duch wolný, obraz můj, ne tupému udělený howadu. Práwěs saudil spolek jeho nehodným býti tebe; wždycky smýšlej tak. Já, nežs mluwil, wěděl jsem, že není člowěku dobře býti samému: ni mínil jsem těch, ježs widěl, dáti tobě w společnost, přiwodiw je ku skaumání toliko, kterak o hodném a slušném saudil by. Než, co nyní přiwedu, to zalíbíš jistě, podobenstwí twé, twau příhodnau pomoc, tebe druhého, a tauhu twau, naprosto dle srdce twého žádosti.

S[illegible]il, aneb já jsem wíce neslyšel, tak má zemskost silau jeho nebeskau přemožena jsaucí, dlauho jakkoli wytrwawši, napjatá k té wýsosti nebeské, té přewznešené rozmluwy, (jak kdy wěcí bleskem smysl náramným ustane a zsine) sklesla, hledajíc we snu okřání; ten přišed na rychlost, přiwolaný od přírody k pomoci, zawřel oči mé. Mé oči uzawřel, ale otewřenau schránu zůstawil

[redacted]

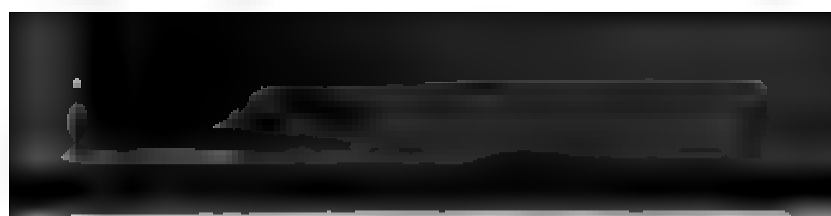
obraznosti mého zraku wnitřního.
Tím, ač spě, jsem jako u wytržení
uwiděl, kde ležím, widěl podobu
slawnau, před níž bdě jsem stál; ta sklonic se,
otewře můj lewý bok, a z žeber mých
wyňmc jedno žebro, teplem srdečným
zahřité, a žiwau krwí smočené.
Drahná byla rána, ale zcelela,
jsauci wyplněna tělem, chwíli tu.
Nyní působil a twořil rukama
žebro to, a z rukau jeho twořících
wznikla bytost w podobenstwí člowěka,
jiného však pohlawí, tak milostně
krásná, že co po wšem swětě zdálo se
krásným býti, býti krásným zdálo se
méně teď; neb shromážděno pospolu
w ní jen samotné, a w jejím pohledu,
kterýž od té doby linul w srdce mé
sladkost nikdy necítěnau dosawad,
nébrž wšecka wůkol nadchnul stwoření
duchem milosti a lásky rozkoši.
Nyní zmizí, zůstawíc mne w mrákotě.
Procitnu a běhám prahna nalézť ji,
nebo její ztráty želeť na wěky,
odříkaje se wší jiné rozkoše,
kdyžto, ai! mi zjewí se ne daleko,
jak jsem we snách spatřil ji, wším ozdobna,
w čem jí zem i nebe mohly přispěti
k umilostnění: i přicházelatě
na hlas nebeského učinitele
swého, newidomě jednak wedena
jsauci od něho a neneumělá
swaté milosti a zwyků manželských.
Wděk byl w kroku jejím, nebe we twáři,
spanilost a láska w každém pohnutí!
Nesnesa té radosti, dím hlasitě:

Ó toť srdce útěcha! Ty zplnil swé
slowo, twůrce milostiwý, wšedobrý!
dárce krásy wšeliké! Než nejkrašší
tento jest twůj dar, mně popřáný. Ó toť
tělo z těla mého, z kosti widím kost,
sebe před sebau. I bude tedy se
zwáti mužátka, že z muže wzata jest.
Protož otce opustiw i matku swau
přidrží se ženy muž, a napotom
jedním tělem, srdcem, duší stanau se.
Slyšela; než jakkoli ji přiwedl Bůh,
přece newina a staudnost panenská,
wlastní ceny wědomí, a její ctnost,
chtěci ne bez námluwy a hledání
býti získána, a nenabíhawá,
newtírawá, ale straniwá, a tím
žádaucnější; nebo abych dořekl,
sama nehříšná a čistá příroda
pudila ji, widaucí mne, k útěku.
Následuji; wědoma, co slušno jest,
ona, přijme s důstojností powolnau
pronešení mé. — W stan wedu swatební
zardělau co jitro: nebe weškero,
wšecky blahé hwězdnatosti w dobu tu
linuly swé splywy nejwýbornější:
zem wšé přízně wydáwala znamení,
wydáwaly hory; ptactwo plésalo;
swíží wětříci a wětři lahodní
šeptali to lesinám, a křídlama
růže metali, a wůně metali,
ze křowiny powanauce kořenné;
až ten milowný pták noční swatebnau
pěje píseň, welel hwězdě wečerní
pospíchati nad horu a zažíci
záhy utěšenau k swatbě pochodni.

[redacted]

Tak jsem tobě wyprawil swůj celý staw,
celý obsah této zemské blahosti,
jížto požíwám. To sluší wyznati,
že i w jiných wěcech milau nalézám
potěchu, wšak, nechť mi prospějí neb ne,
přece změny nepočije duše má,
aniž walné tužby; míním lahody
chuti, zraku, čichu, bylí, owoce,
kwítí, procházky, a sladký ptactwa zpěw:
tu mi jináč naprosto, tu s rozkoší
spatřuji i týkám se, tu prwní jsem
cítil náružiwost, hnutí podiwné!
Silen dosti w požíwání wšelikém
slab jsem proti mocným krásy powabům.
Buď že we mně, pochybiwši příroda,
zůstawila kteraus částku tuze mdlau
snésti předmět takowý; buď ujmauci
boku mého wyňala wíc, než co whod:
na ni aspoň příliš wlila ozdoby,
swrchek její ušlechtiwši wýtworně,
ač že wnitřek méně ukončeným jest.
Widímť ji, dle twaru přirozenosti,
wyprawenu býti mysli chopnostmi
nižšími, ač žeť ty mnohem wzácnější;
samu twárnost její méně podobnau
k toho, který oba stwořil, obrazu;
slaběji pak pronášeti powahu
dané nad jinými twory swrchnosti.
Než, kdy k rozmilosti její přistaupím,
tak se dokonalau w každém ohledu,
tak se wědomau swé býti ceny zdá,
že, co plílí říci nebo činiti,
zdá se maudrým, ctnostným, zprávným, nejlepším
Wšecko wyšší umění, kde ona jest,
ustaupá, a maudrost, kdy s ní rozmluwí,
stojí zaražená, hlupstwím zdajíc se;

slowútnost a rozum jsau jí na službu,
jako tworstwa účelu, ne případně
stwořené; a, slowem wšecko zawříti,
šlechetnost a welkost mysli zdělaly
w ní swůj milý chrám, a strašnau uctiwost
daly wůkol, na wzor stráže angelské.
Načež Angel s staženým mu obočím:
Neobwiňuj přírody: ta na ní co
bylo, konala, ty čiň, co na tobě,
aniž chtěj se nedowěřiť maudrosti:
ona neopustí tebe, leč by ty
powrhl jí, kdy potřebna ti nejwíce,
připisuje wěcem cenu přílišnau,
méně wýborným, než sebe býti znáš.
Nebo proč tě diw a rozkoš podjímá?
pro powrchnost! pěknau, hodnau zajisté
pěstoty, twé cti a lásky twé, ne wšak
poddanosti. Powaž oba, potom suď!
Býwá, že jest k největšímu prospěchu
sebewážnost, založená na práwu,
dobře zřízená: čím wíc to prawidlo
w skutek půjde tobě, tím tě ona snáz
uzná hlawau swau, a prawé přednosti
podrobí swé okrasy: tak ozdobnau
jsauci stwořena, by wíc ty kochal se,
a tak důstojnau, by čestně milowal
družku swau, jež zná, kdy méně maudrým ty.
Jestli citu smysl, jímž lidská množí se
rodina, ti nad wšelikau přichází
rozkoš příjemným, i pomni, an je týž
dán i howadům i zwěři wšeliké;
bylťby nezdílným a nezobecnělým,
maje do sebe, co hodno bylo by
člowěka a náružiwých zápalů.
Co wšak w spolku jejím bude wznešené,
wnadné, lidské, rozumné, to miluj wždy;

slušnať milost, náružiwost neslušna
proti prawé lásce. Láska šlechtí mysl,
srdce šíří; má swé sídlo w rozumu,
rozwážliwá jest, i stupeň, po kterém
k nebes lásce staupal by a nepadal
w rozkoš tělesnau, a protož družky twé
není nalezeno mezi zwířaty.

Jemuž Adam odpolu di zardělý:
Ani její powrchnost tak spanilá,
ni co w plození wšem tworům obecné,
ač že swatěji a wýše o loži
smýšlím manželském, tak welmi kochá mne,
jako ony wděku plné způsoby,
ony lahodnosti, jimiž oplýwá
její každé slowo, každý její čin,
s láskau spojené a sladkým poddáním,
dowodícím mysli naší jednotu
prawdiwau, a jednu duši w obau nás;
shodu, příjemnější dwěma snaubencům,
než jest hudby jednohlasné uchu zwuk.
To wšak nezmáhá: já jedno zjewuji
pocítění swé, jsa nepřekonaný;
namítá se mnohý předmět smyslům mým,
představený rozličně, wždy wolně wšak
lepší schwaluji a wolím schwálené.
Nehaniš, že miluji, a powídáš
milost cestau býť i wůdcem do nebe!
Odpusť, neprawáli má jest otázka,
milujíliž také nebes duchowé?
kterak wyrážejí lásku odměnnau?
pohledem? či pomíšením paprsků?
tknutím dalekomocným či bezstředním?

Usmál jest se Anděl; žhaucí červenost,
barwa milosti a růží nebeských
polinula jeho twář, i wece mu:

Dosti měj, že blazí jsme, a bez lásky
žádná blaženost. Co tobě w těle jest
požíwati čistého, a čistým jsi
stwořen, toho požíwáme zwýšeně,
nenalézajíce záwad nižádných
kůže, příhbí, členů, těla hmotného;
zcela, jako s powětřím to powětří,
splynau, objímajíce se, duchowé:
ni jim w čistém čisté lásky zápale
obmezených smyslů potřebí, jak kdy
s tělem tělo, duše s duší obcuje.
Nelze wšak mi dále. Slunce, odchodu
heslo mého, za zelené sstupuje
země předhoří a wýspy trávnaté,
Hesperidské, žehnaje se líbezně.
Měj se dobře, stálým buď, a miluj! wšak
nejprw toho, jehož milowati, jest
býti poslušným, a zachowáwati
stále přikázaní jeho wznešená;
waruj se, by newynikla nad rozum
náružiwost twá, a ty snad nepáchal,
co by nehodné twé bylo swobody.
Štěstí nebo strast i swau i synů swých
w sobě zawíráš: buď pečliw o wšecky!
sradujem se, já i wšickni blaženci,
setrwáš-li. Stojíš! stát i padnauti
na twé wůli jest, twé wůli swobodné.
U wnitř dokonalý, nechtěj zewnitřní
pomoci, a oddaluj wše od sebe,
co by k přestaupení tebe wábilo!
To řka, wstal. Jej takto s dobrořečením
Adam prowází: Nuž, kdy tě držeti
déle nemožno, jdi hoste nebeský,
nadpowětrný posle jím nám seslaný,
jehož wrchní dobrotu já welebím.

[redacted]

nowěstu, a Neptuna a Junony
wášeň mnohá léta Řeka prohání
na wodách, a syna Cythereina. [1])
Ó by jen mé mluwě ducha hodnosti
udělila nebeská ta pěstaunka,
ježto nawštěwowať ráčí, bez prosby,
w noci mne, a w mysl dřímajícímu
dáwá wzácná myšlení, a lehký tok
nehledaných weršů, co jsem obsah ten
ku hrdinské sobě písni oblíbil,
dlauho obíraje, pozdě nastaupě.
Od přírody wojen nikdy nedbal jsem,
za hrdinský předmět jměných toliko;
mistrowstwím to zdáwna, síci na kusy
po dlauhé a omrzalé nesnázi
wymyšlené w marných bájkách rytíře;
o lepším pak stálé mysli hrdinstwí,
trpěliwosti rekowné, neznělo
písně; líčily se kolby, zápasy,
hry a skwostná oděni, a pawézy
wykládané, koni s zlatostkwělými
pochwami, a šwární, hrdí jinoši,
již se harcují a kolí na honech;
potom hody w wečeřadle wéwodském,
kdeto jídlonoš a češník s nohsledů
posluhují hejnem. Nízké, nehodné
zpěwu předwrhy; z těch jména hrdinstwí
nemůž wzíti píseň, ani osoba.
Mně, jenž k wěcem těm ni dby ni schopnosti
nemám, wznešenější předmět dostal se,
jemuž jména toho z sebe nabyti
možné jest, leč žeby wěk a zimní kraj
srazily má křídla rozpjatá; i toť

1) t. ztracený ráj jest hodnější a wznešenější báseň hrdi-
ská nežli Iliada, Aeneis a Odyssea.

snadno mohlyby, by wšecko dílo to
bylo mé, ne její, ježto s wýsosti
w noci přichází a dyše w ucho mé.
Slunce zašlo, zašla hwězda wečerní,
ona, ježto saumrak, který krátký čas
mezi dnem a nocí býwá rozsudím,
uwozuje na zemi, a půlkaule
noci celý, ode konce ku konci,
obhled zastřela, kdy Satan, nedáwno
před hrozením uběh Gabrielowým
z ráje, nyní, w úmyslné ztwrzen jsa
lsti a zlobě, přílna k zkáze člowěka,
aniž dbaje, co by jemu horšího
pošlo z toho, nawrátil se bez bázně.
W noci utek, w půlnoci se nawrátil,
zemi obíhaw a warowaw se dne
od doby, co wládař slunce Uriel
wchodu jeho wyšetřil a Cherubů
wystřehl strážných. Odtud strachem hnán jsa, sedm
pořád zběhlých nocí těkal s mrákotau.
Třikrát čáru rownonočnú okraužil,
čtyřikráte oběhl zemi od úhlu[*])
k úhlu; osmé nyní noci wrátil se
w Eden, našed kradí, proti wýchodní
stráži Cherubů, wchod nepodezřelý.
Bylo místo u ráje, již není ho
wíce, hřích, ne čas tu změnu způsobil,
kde swé wlny Tigris srážel w hlubinu
podzemní a z části žiwým pramenem
wznikal w ráji podlé stromu žiwota.
W tu se řeku pustí wrah, s ní wyplyne,
obalený mhlau, a hledá, kde by mu
ukrýti se bylo. Zběhal wšecku on

*) t. třikrát země obor od wýchodu k západu, a čtyřikrát od
noci k poledni oběhl.

[redacted]

zem i moře, od Edenu přese Pont,
přes Méotis kaluži až za řeku
Obu na půlnoc, a odtud k samému
úhlu polednímu; na dél k západu
od Oronta, tam, kde hráze welkému
Okeanu Dariena ukládá;
odtud do kraje, kde Indus s Gangesem
w širokych swé wlny hrnau wýmolích.
Takto celý swěta obor zběhaje
slídil bystrým pozorem, a wšeliké
skaumal twory, který nejpříhodnějším
byl by k jeho úkladům; a našel jest
hada z žiwočichů nejchytřejšího
býti na poli. Jej, dlauho přemítaw
w mysli, rozpačitý, zdáním konečným
obéře, stroj hodný, nejhodnější krow
lichoty, w nějž wejda, swé by úmysly
schowal černé, nejbystřejším před okem;
nebo w lestném hadu, co by prowáděl
koli, mněl, nic podezřelé nebude,
jmíno ze wtipu a wlastní chytrosti
pocházeti, jímžto jiný žiwočich
domnění by wzbudil moci ďábelské,
ukryté a činné w smyslu howadím.
Tak on umínil, než prwé bolestná
wášeň jeho w tento nářek propukla.

Země, nebe podobo! ba nad nebe
lepší, sídlo bohů hodné, stawené
na wzor nowý, se starého oprawau!
Což by za lepším Bůh stawěl horšího?
Nebe zemské, wůkol něhož plésají
jiná nebe, switíce a nosíce
služebné swé lampy, swětlo nad swětlem,
pro tě jedno, jak se zdá, a pojíce
w pěkné twáři twé swých drahých paprsků
swaté wléwání! Jak w nebi Hospodin

stredem jest, ač wšudy wztažený, tak ty
w středku s každého daň béřeš okruhu:
w tobě, a ne w nich, ta jejich plodistwá
zjewuje se moc, w twé trávě, zrostlinách,
w šlechetnějším plodě tworů, stupněmi
nadešených žiwotem a majících
zrůst a cit a um; což wše je w člowěku!
S jakau potěchau, by mne co těšilo,
mohl jsem objíť wás, wy sladce proměnné
hory, doly, řeky, lesy, planiny!
země, moře, břehy háji zwěnčené,
skály, jeskyně a sluje! Nemám wšak
stání w wás, ni útěchy: čím widím wíc
wůkol sebe rozkoše, tím cítím wíc
u wnitřku swém bolesti w tom mrzutém
sídle odporů: mně dobro wšeliké
w jed se obrací, a w nebi horším by
staw byl můj. Než ani zde, ni w nebesích
bytu nehledám, leč že bych překonal
nebes Swrchowaného, a nedaufám
tím, co hledám, méně bídným státi se,
nébrž učiniti jiné, jak jsem já,
byť i na mne připadlo co horšího.
Neboť jedno zkázau býti potěšen
může duch můj neklidný; a zkazímli,
nebo k záhubnému skutku získám jej,
pro něhož to wšecko učiněno jest,
wšecko to se brzy za ním sesuje,
slaučeno jsa ke štěstí i bídě s ním;
k bídě tedy ať se zkáza rozšíří!
Má to bude sláwa mezi mocnostmi
pekelnými, že jsem zbaural jedním dnem,
což byl Wšemocný šest dní a nocí šest
twořil, neústawně dělaje, a kdož
wí, jak dlauho prwé přemýšlew, ač ne
déle snad, než co jsem jednau nocí já

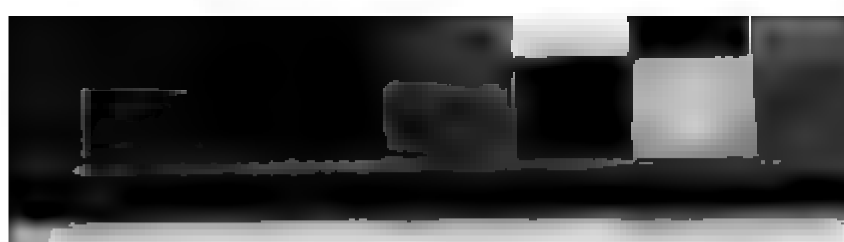
[redacted]

wyswobodil od poroby neslawné
jednu téměř půlku mocí Angelských,
ztenčiw sluhů jeho daw. On, na pomstu,
nebo aby zplnil lichý počet swých,
buď že, stwořiw staré, neměl síly wíc
stwořiť nowých Angelů, (zda stwořil je
naprosto) buď na potupu wětší nám
umínil jest místo naše osadiť
twory ze země, z tak nízké pošlými
přípravy a nebeskými nadať je
dary, dary našimi. Co umínil,
wykonal; i stwořil člowěka, a proň
slawný swět, a zemi jemu k obydlí,
pánem nazwal jej, a w službu křídlaté,
ó té nehodnosti! dal mu Angely,
sluhy plamenné, by bděli, zemského
pilni úřadu. Těch já se strachuji,
wyhnauti pak chtěje jejich čilosti,
obalený oparů mhlau půlnočních,
po tmě kradu se a wšechen prolézám
chrast i luh, by najíti kde bylo mi
hada spícího, a w jeho zmatené
zkrýť se kotauče, i černý úklad můj.
Zahození mrzké! já, jenž s Bohy jsem
wálel o přednost, mám nyní státi se
zwířetem, tu podstatu, jež na božstwí
wzpínala se wýši, s hmotným smísiti
kalem, wtěliť se a zžiwočišněti!
Než, kam ctižádost a msta se nesníží?
Tomuť, kdo se pne, tak nízko klesnauti,
jak wstal wysoko, a dříw neb později
podrobiť se wěcem nejmrzutějším.
Pomsta, jsaucí nejprw sladka, brzy se
trpce na sebe zpět sama obrací.
Nechť, já nedbám, jen ať, co se na wyšším
nepowedlo, na tomto mi zdaří se,

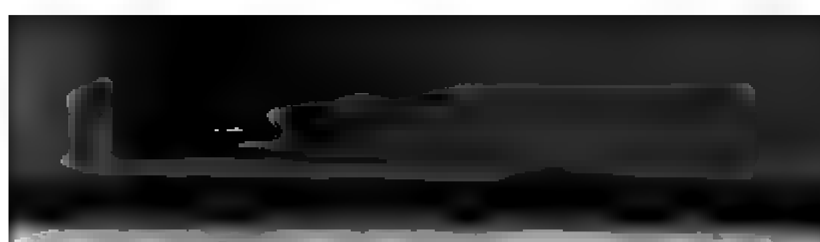
jenž mau wšecku na se záwist obrátil,
na tom nowém nebes Pána kochánku,
člowěkowi z hlíny, synu hrdosti,
na potupu naši z prachu stwořeném.
Tak se hodnau wzdora wzdorau wyplatí!
To řka, chrastím, po suše i mokřinách,
na wzor černé mhly se táhna, nastaupí
slídění swé půlnoční, kde nejdříwe
hada našel by; i najde jej, an spí
twrdě, switý w mnohých kruhů labyrint;
ne již w hrozném stínu, w pusté jeskyni
tenkrát, neškodný jsa, nébrž na drnu
trávném, nestrašný a nestrašený spal.
Do úst jeho Satan wšel, a zwířecí
smysly, w srdci nebo w hlawě, posedna,
nadchnul brzy rozumem, ač we spaní
nepřekazil, příští rána čekaje.
Teď, kdy od wýchodu swatý zaswital
paprslek a urosené operlil
kwítí, ježto libé ranních kadidel
wydychalo wýzewy, kdy z welkého
země oltáře wšech wěcí líbezné
k nebi wznášely se dchy, a pochwalau
tichau welebily twůrce, příjemným
jeho chřípě naplnice zápachem:
wyšlo lidu dwé, a k tworů bezhlasných
choru připojilo hlasnau chwálu swau.
To kdy wykonáno, ranní požíwá
chwíle, wětříků a wůní nejsladších;
potom rokuje, jak nejlép toho dne
konalo by práci přibýwající,
(přibýwalo jest jim práce den co den,
aniž zmohly ruce dwau tak welký sad)
a tu Ewa takto počne k manželu:
Adame, my, pěstujíce stromy ty,
byliny a kwítí této zahrady,

[redacted]

pílíme swé milé práce určené;
jednak, dokud rukau nepřibude nám,
wždycky pod prací nám dílo poroste,
píli na úkor. Co we dne zklestíme,
zraubáme, neb podepřem a swížeme,
jedna neb dwě noci sobě zlehčují
bujným zrůstem, paustu přiwozujíce.
Pročež poraď ty, neb slyš, co nyní mně
přišlo w mysl. Rozdělme my napotom
práci swau! Ty půjdeš, kam tě powede
náklonnost, neb neúchranná potřeba,
winauť ke stromu ty lesní lilie,
nebo lnaucímu, kam lézti, pokážeš
břečtanu, kdy zatím já, w tom růžowém
jaře, myrty smíšeném, co oprawiť
naleznu, až k poledni. Neb kdy, co den,
práci wolíme tak blízko u sebe,
jaký diw, že pohledy a smíchowé,
nebo o předmětech nowých náhodná
rozmlauwání práci naši zdržují,
owšem nesporau, ač záhy počatau;
než se zaslaužila, jest tu weččře.
  Jí tu lahodnau dal Adam odpowěd:
Jediná má družko, Ewo jediná,
nad wšecko mi přirownání milejší,
dražší nad wšeliká žiwá stwoření!
Dobřes radila, a dobře na mysli
uwážila swé, jak bychom nejlépe
wykonali dílo to, jež tuto Bůh
ustanowil nám: já zato nemohu
nechwáliti tebe: nic tak chwalného
není, coby žena měla do sebe,
jako kdy se hospodářstwí ujímá,
jsauci w dobrém muži swému k pomoci.
Jednak, ne tak přísně práci uložil
Hospodin, snad abychom, kdy potřeba

zbránili si okřání, buď pokrmem,
buďto (jenž jest pokrm mysli) rozmluwau,
buď tím pohledů a smíchů přesladkým
zabylstwem; neb smíchy plod jsau rozumu,
wlastnost člowěka, a lásce za pokrm,
lásce, jež jest neposlední žiwota
účel lidského. Ne strastných do lopot,
do potěchy stwořil nás, a potěchu
spojil s rozumem. Těch besed, průchodišť,
jista buď, jak daleko jich potřebí
ku procházce, spojenýma rukama
ochráníme snadno, aby nezpustly,
ažby mladší nám w tom ruce přispěly.
Jestli wšak, že tebe častá zsycuje
rozmluwa, i mohli bychom laučiť se
na chwíli; neb samota jest poněkud
spolkem nejlepším, a krátká zdálenost
nawrácení zslazuje. Než jiná mne
smutí bázeň, aby jsauci zdálena,
škody které nezwalas: wíš, jaká nám
dána wýstraha, a jaký nepřítel
zlostný, kterýž nad swým stawem zaufaje,
našeho nám záwidí, chce w stud a strast
klamem uwrhnauti nás, a na blízce
očíhuje kdesi, mimo pochybu,
s chtíwau nadějí swé tužby dosíci,
a, což jeho zisk, nás různé nalézti,
nedaufaje, spojené by zklamal nás,
an by kwapně jeden přispěl druhému
ku potřebné pomoci: buď že to jest
hlawní zřetel jeho, naši odwrátiť
wíru od Boha, neb lásku zrušiti
manželskau, jež mezi wšemi blahostmi,
co jich požíwáme koli, budí snad
záwist jeho nejwíce. Buď tak neb hůř,
ty se od wěrného boku nezdaluj,

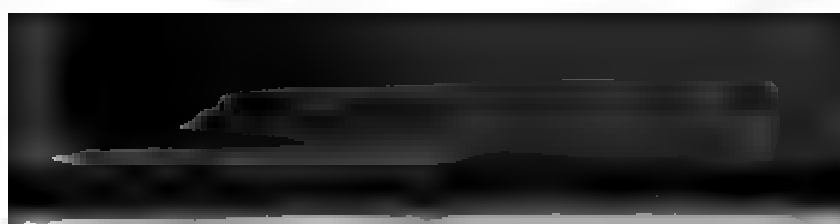
jenž ti bytost dal, a stráž a ochranu
dáwá stále. Slušno jest a bezpečno,
tu kde číhá škoda nebo neslávwa,
ženě při swém státi manželu, jenž by
zastal ji, neb zdílně krutý snášel los.
Načež panenská mu Ewy spanilost,
jako twrdším uražená milenka
slowem, libě mračnau twáří odpowí.
Synu nebe, země! zemský wládaři!
že jest nepřítel, jenž hledá zkaziť nás,
zprawena jsem od tebe i Angela,
kterého jsem, kdy se laučil, zaslechla,
tamto za křowinau temnau stojecí;
práwěť jsem, že wečer kwítky zawíral,
domů wracowala se. Než, aby ty
o mé k Bohu nebo k tobě stálosti
pochybowal proto, že jest nepřítel,
jenž by zkusil ji, to slyšeť od tebe
neočekala jsem. Ty jeho násilí,
nebojíš se, že ho, jsauce, jakož jsme,
od smrti i od bolesti swobodni,
trpěť nemůžem, zpět můžem nawrátiť.
Od úkladu jeho tedy bázeň twá;
rowná tedy bázeň twá, že stálá by
milost má i wíra, jeho úkladem
mohla býti zwiklána neb swedena;
taká pochyba, ó jak ti na srdce
mohla wstaupiť, Adame! tak nehodně
o té smýšlel by, jež tak ti draha jest?
Dí ji Adam slowy chlácholícími:
Boholidská dcero, nesmrtedlná
Ewo! takás; hříchu, hany swobodná;
ne z nedowěry ti odchod zrazuji
od swé twáři, nébrž abych zkušení,
které léčí wrah, tě zbawil naprosto;
nebo, koho zkusil, buď i naprázdno,

pokušitel, toho mrzkým zakálel
domněním, že u wíře a stálosti
chybným držel jej a neozbrojeným
proti pokušení. Tobě zajisté
ošklivost a hněw by wnada ke zlému
zjednala, byť pak i neúčinliwau
jewila se. Nepokládej tedy mi
za zlé, an se snažím takau potupu
zahnat od tebe, již tobě samotné
strojí wrah; nám oběma, ač smělý jest,
nesmí strojiti, a osmělíli se,
prwní jistě na mne útok učiní.
Ani sobě zlehčuj jeho klam a lest:
chytrýmť musí být, kdo swodil Angely;
aniž mni, že cizí pomoc zbytečna.
Já skrz mocné pohledů twých wléwání
zrostám w každé zdárnosti, jsa w twáři twé
wíce maudrým, opatrným i silnějším
(kdyby síly těla bylo potřebí,)
jelikož by stud, tu kde ty přítomna,
stud a strach být překonánu největší
we mně wzbudil moc, a slaučil wzbuzenau.
Proč i ty by podobného, kde jsem já,
citu neměla, a ono zkušení
se mnau podniknauti zpěčowala se,
s swědkem nejlepším twé ctnosti zkušené.
Takto manžel starostliwý laskawě
mluwil choti swé; než Ewa myslíci,
že se křiwda sláwá její wěrnosti,
tak swůj odpor sladkým hlasem obnowí:
Tenli osud náš, tak býti saužen
w těsné meze ode lsti a násilí
wrahowa a nemoci se opříti
zbrojí rownau, kdyby potkal jednoho;
jaké štěstí w stálé bázni od škody?
škoda jednak nejde před hříchem, a byť

wrah i zkusil nás, a mrakým pohaněl saudem o prawosti naší, jeho saud mrzký hany do nás nezůstawil by nižádné, a mrzčeji se wrátil naň. Proč ho tedy báti se? kdy dwoji nás čeká chwála jeho za podezřením, křiwým patrně, a my klid najdeme w sobě, přízeň u Boha, a swědectwí ze skutku. I což jest wíra, láska, ctnost nezkušená, na zewnitřní toliko podepřená pomoci? I nemnémež tedy, by staw náš tak nedokonalým zdělal twůrce maudrý, aby bezpečen nebyl jeden sám: i jestli tomu tak, křehkáť naše blaženost, a w takowém nebezpečenstwí by rájem nebyl ráj!

Na to Adam odpowí jí horliwě: Ženo! dobráť každá wěc, jak božská ji spořádala wůle: ruka twořící dokonalým, ukončeným zdělala wšeliktery twor, tím wíce člowěka, a co blahost jeho ubezpečuje před násilím zewnitřním. W něm samém jest, jednak w moci jeho, nebezpečenstwí. Bez wůle mu nelze s zlým se potkati; Bůh wšak swobodné mu wůle zanechal; jestiť swobodné co slauží rozumu; rozum pak mu prawý dal, než bedliwau welel pozornost a pilné šetření, aby, zdajícím se dobrem podjat jsa, křiwě nesaudil a wůle nebádal k toho wolení, co Páně zákonu čelí na odpor. Ne pro nedowěru tedy, pro něžnau tě lásku častěji napomínám: napomeň ty také mne. Pewně stojíme, ač klesnauť mohauce,

že to nenemožné, aby rozum náš
s krásným powrchně se potkal předmětem,
nastraženým od wraha, a w osidlu
upadl nenadále, z nedby bystrého
pozoru a dané jemu wýstrahy.
Nechoď w pokušení tedy, jemuž jest
lép se wyhnauti, a nejbezpečněji
neodtrhowať se nikdy odemne;
přijdeť pokušení samo. Wydati
žádáš důwod stálosti: i wydej prw
důwod poslušenstwí! stálau tebe kdož
pozná býti, pokušení newida
twého? to kdo doswědčí? Než, jestli mníš,
že by pokušení, náhle připadlé,
méně bezpečné nás oba nalezlo,
než ty po té zdáš se býti wýstraze —
jdi! neb kde jsi bezděky, tu přítomná
nejsi; jdi w swé přirozené newině!
podepři se na swau ctnost, a sebeř ji
wšecku: Bůh swé, zhledem tobe, dokonal
dílo: konej ty, co slušno na tebe!
Takto mluwil otec rodu lidského.
Jemuž swéhlawě, ač krotce, Ewa dí:
S powolením tedy twým a s wýstrahau
tauto, zwláště proto, čeho k záwěrku
rozumná twá slowa jedno podotkla,
že by nenadálé pokušení nás
oba méně připrawené nalezlo,
jdu tím raději. Tak hrdý, tuším, wrah
nebude mne slabší dříwe hledati;
budeli, tím wíc jej zardí odpor můj.
Takto řekši, z ruky swého manžela
hladce wyrnkne ruku swau, a lehaučce,
na wzor Nymfy lesní, jedné z Oread,
Dryad, nebo Deliina oboru,

plešc do háje; ba samu Delii [3])
w chodu předčila, a w rowném bohyni
způsobě, ač ne, jak ona lučištěm
nebo taulem zbrojna, nébrž nádobím
zahradním, jak ohněm neprobřešilé
zdělalo je umění, [4]) neb Angelé
přinesli. Tak zdobná, nejpodobněji
widěla se jako Pales, [5]) neboli
Vertumna ubíhající Pomona,
nebo jako Ceres, panna mladosti
kwětné, ještě nepoznaná od Jowa.
Dlauhoť oko jeho wraucím pohledem
prowází ji radostně, ač taužebné
po zůstání jejím: často o brzké
nawrácení opětuje on ji prosbu swau;
často ona slowo swé, že přijdauci
w stánek o poledni, wšecko k sladkému
schystá obědu a k poobědnímu
odpočinutí. Ó příliš zklamaná,
přenešťastná Ewo! mylnau kojíš se
nadějí, že kdy se wrátíš. Nastojte!
žádného ti wíce w ráji nebude
příjemného obědu, ni zdrawého
odpočinutí! Tak walný úkladník
leží we kwítí a stínu, číhaje
s záštím pekelným, by cestu zamezil
tobě, nebo na zpět poslal zbawenau
wíry, newinnosti, blahoslawenstwí!
Nebo nyní od switání nepřítel,

---

3) Dianu, tak zwanau, že na ostrowě Delu se narodila.

4) Naráží na únos ohně od Promethea, o němžto swrchu.

5) Bohyně chowání dobytka. Vertumnus byl bůh zahradů ročních. Zamilowán jsa do Pomony, bohyně požitků stromů bráwal na se střídně podobu oráče, žence, winaře a pastýře; kterýmižto proměnami staří časy roku představowali.

hadem pauhým na pohled, se wyřítiw
slídil, kdeby našel ono lidu dwé
posud samotné, a wšak w něm budauci
wšecku rodinu, swůj žádostiwý lup.
Pole, háje, chrastiny a besedy
proléžá, i každý sádek libější,
procházky a utěšené štěpnice
jich, kde které žídlo, nebo stinný tok.
Hledá obau: jednak žádá, aby mu
samu Ewu nalézti se událo;
žádá, než tak řídké nenaděje se
wěci, kdy, jak taužil, mimo nadání,
widí Ewu o samotě, w oblaku
wonných par ji státi widí odpolu;
tak se rděly hustě růže wůkol ní.
Ona ponachýlená, co útlých jest
prautků, kwítí wzdwihuje, že hlawičky
jeho, jednak ustrojené w inkarnat,
čerwec, lazury a zlato, wisely
sklopené; je tyčinkami z myrtowí
podpírá; než sebe, kwítek nejkrašší,
zapomněla býti neopatřenau,
podporu swau dalcko, a bauři zlo!
Blížil jest se had skrz mnohé procházky
pod wysokým stínem cedrů, sosen, palm,
odwážně se snuje; nyní ukrytý,
nyní zřejmý mezi hustě spleteným
křím a kwítím lemujícím meze wše;
Ewino to dílo. Rozkošnější sad,
nežli ony wymyšlené zahrady
ožilého Adonisa 6) neboli
Alcinoa slawného, kde hostěn byl

6) t. ony krásnými kwítky wysazené nádoby neb hrnce, kte-
slawnosti toho bůžka ženy a panny na hlawách nosily a do
y metaly.

starého syn Laerta,[7]) neb onano
nebáječná, kdežto druhdy pěstil se
s spanilau swau Egyptčankau maudrý král.[8])
Diwno jest mu místo, žena diwnější.
Jak, kdo w lidném městě dlauho zawřen byw
mezi domy těsnými a rybami,
wyjde letní ráno čerstwým oddychat
powětřím wen w utěšenau wes neb dwůr
podměstský, wše jemu rozkoš působí,
zelenité rolí, lauka sečená,
wonný chléwů zápach, dojný skot i braw,
každý weský pohled, každý weský hlas;
událi se jemu zříti náhodau.
Nymfě rownýn krokem jdaucí děwici,
tuť, co milé bylo, zdá se milejším,
nejmilejší ona, w jejíž twářnosti
wšecka pospolu se rozkoš nachází.
S takým potěšením uzřel lestný had
tuto kwitnici, tu zkrýši lahodnau,
kde, tak časně, meškú Ewa samotná.
Nebes krása její twáři angelské,
ozdobené milau, ženskau tichostí,
utěšená newina a příjemný
powab wšelikého hnutí jejího
proměnily zlobu jeho w uctiwost,
líté jeho mysli weškeu jed a wztek,
jenž jej pudil, oblaupením přejmauce
rozmilým. W ty doby zlostník zbawen stal
zlosti swé, jsa tupě dobrým na chwíli.
Spadlo s něho nepřátelstwí, lest a klam,
zášti, nepřízeň a msta. Než horaucí
peklo, které wěčně, byť i w nebi byl,
w jeho střewách žhne a palá, přetrhlo

7) Ulysses.
8) Šalomaun.

rychle radost tu, a teď tím krutěji
trápí jej, čím wíce widí rozkoše,
neurčené pro sebe. I budí swau
tudíž nenáwist a zlost, a zločinná
w sobě takto podpaluje myšlení:
Kdes se octla mysli má! jak sladký to
ujal popud tebe, že co semto nás
wedlo, zapomněla jsi, toť nenáwist,
a ne láska, ani ráje za peklo
naděje. I nedaufám se bawiti
jakau rozkoší, chci rozkoš naprosto
pokaziti, kromě té, jež w zkáze jest;
jiná potěcha jest pro mne ztracena.
Nuže, nechať smějící se užiwu
příhodnosti. Eihle žena samotná,
wystawená pokušení každému!
Manžel od ní jest, jak widím, daleko,
jehož wyššího se bojím rozumu;
silen jsa a udatnosti wznešené,
článků obrowých, ač z země slepených
křehké, jest mi wrahem dosti strašliwým.
Jest i prostý ran, já nic: tak tuze mne
peklo proti tomu, jenž jsem w nebi byl,
snížilo, tak bolest síly zbawila.
Z ní tak spanilé, tak božsky spanilé,
hodné, jižby milowali bohowé,
nejde hrůza, ač i hrůza chodíwá
z milosti a krásy, jestli nenáwist,
nenáwist, jíž lásky příkrow zastírá,
ſim se neprotiwí moci walnější;
tu, tu k zhaubě jejich cestu zwolil jsem.
  Tak děl u sebe wrah rodu lidského,
zlostník u wnitřnostech hada najatých
schowaný, a cestu k Ewě nastaupil.
Neplazilť se ještě tahem oblaučným
po zemi, jak od té doby plazí se:

nébrž, stoje na ohonu skrauceném,
strmí uwršený, kraužek na kraužku,
jako do hory se pnaucí labyrint;
chocholí se hlawa, z očí karbunkul
swítí, zlatem zeleným se pstraucí krk
wstáwá z kruhůw pyrámu, jenž po tráwě
kolotá se ohromnými wlnami.
Pěkná, milá byla jeho postawa;
aniž od té doby hadů milejší
plémě wídáno; tak krásný nebyl ten,
w nějž se s Hermionau Kadmus obrátil
w Illyrech, 9) neb w Epidauru lékař bůh,
aniž onen, jehož oblekl podobu
Jowiš Ammonský neb Kapitolinský,
tamto pro Olympii, zde pro tu, jež
Scipiona, 10) sláwu Římskau, zrodila.
Nejprwé, jak ten, kdo hledá přístupu,
jednak překaziti w čem se obáwá,
postraně se laudí mnohým okolkem:
jak kdy koráb, od zběhlého řízený
plawce, blízko ústí řek neb předhoří,
podlé wětrů mění běh i plachty swé:
tak se laudil had, a hebkým ohonem
dworné swíjel kotauče, by Ewino
wábil oko. Ona, prací zajatá,
slyší hlahol listowého chřestění,
ale nedbá jeho, jsauci nawyklá
hrám a žertům wšelikého před sebau
žiwočicha polního, jenž wolněji
slyšel její hlas, než tamto změněná

9) Kadmus, Fénický princ, osadil se w Řecké zemi, a založil Béotskau obec. Prawí se, on že prwní abecedu do Ewropy přinesl, a bájka nowější přidáwá, že s Hermionau ženau swau do hadů dwau obrácen jest. Aeskulap, bůh lékařstwí, pod obrazem hada ctěn byl. Olympia, matka Alexandra Welikého.

10) Africanus řečeného.

stáda čarodějné Circe [11]) wolání.
Již se odwážně i před ní postawí,
newolaný, jako s obdiwowáním.
Často chochol zježený a kowowé
šíje hladkost nakloňuje pochlebně,
líže zem, kde noha její kráčela.
Němé wyražení jeho wlídnosti
posléz oko Ewy na se obrátí;
tu on s radostí, že u ní pozoru
zjednal sobě, takto hadím jazykem
počne hlaholiti lstiwé zkaušení:
Nebuď tobě diwno, paní wšewládná!
můžli tobě, ježtos sama největší
tworstwa diw, co diwno býti; aniž zbroj
oči swé, to nebe plné milosti,
hněwem proti mně, an takto přicházím
k tobě samotný a nenasyceně
na twau hledím krásu, nelekaje se
welebné twé twáři, jížto samota
swatá wíce welebnosti dodáwá.
Pěkná podobizno twůrce pěkného!
Wšecky wěci, které z daru jeho máš,
wšecky wěci dchnutím žití nadané,
zwelebujíce twau krásu nebeskau,
s wytržením sladkým hledí na tebe.
Ó, že na tebe tam nikdo nehledí,
kde by wšeobecným byla odiwem!
neli zde, w tom těsném, různém okolí
mezi zwířaty, jichž tupí smyslowé
nijak chápati twé krásy nemohau.
Jeden widí tebe člowěk. Než co jest
jeden? tyť by měla jako bohyně,
jsauci mezi bohy, bráti ústawnau
čest a službu od nesčíslných Angelů!

11) Která Ulyssowu družinu do swiní proměňila.

[redacted]

Tak se lísal pokušitel. Lichota
jeho našla průchod w srdce Ewinu.
Ona diwěci se hlasu hadímu,
naposled, ne bez úžasu, tak mu dí:
Což to znamená? tu jazyk zwířete
lidská mluwí slowa, lidská pronáší
myšlení? — Toť u mne aspoň za pewné
bylo drženo, že mluwa zwířatům
zchází, an w den stwoření je němými
stwořil Bůh, a wšelikého nechopné
welel řeči hlaholu; jich rozumu
nejista jsem byla: často nemalá
jeho záře w pohledu a jednání
jich se zjewuje. I tebe hada jsem
z žiwočichů polních býti wěděla
nejchytřejšího, ne wšak i člowěčím
nadaného hlasem. Obnowiž ten diw,
powěz, jakým způsobem jsi z němého
stal se mluwícím, a odkud laskawým
na mne před jinými tworů plemeny,
které wůkol sebe denně spatřuji?
Mluw, ten diw jest hoden wšeho pozoru.
Odpowěděl takto swůdce podwodný:
Swěta králowno, ó Ewo přejasná!
snadno mi, co kážeš, tobě prawiti,
jsem i poslušenstwí tobě powinen.
Býwal já jsem, co jsau jiná howada
na pošlapané se tráwě pasaucí,
nízké mysli, jakož byla ztrawa má,
neznaje než ztrawu swau a pohlawí,
ničehož jsem chopným nebyl wyššího,
až dne jednoho, kdy blaudím po poli,
udá mi se zříti dobročinný strom,
w odlehlosti, obtížený owocem
ulíčeným roztomilau směsicí
brunátné a zlaté barwy nejkrašší.

Přistaupím a díwám se; tu lahodná
wůně, powanauci s každé halúzky
chutným zápachem, wíc kochá smysly mé,
nežli sladkost browá, nebo z wemene
mléko kanaucí, an wečer ssajíce
pohráwají beránci a kůzlata.
Wida jablka krásná, tužby počiji
náramné, již ukojiti umínim
bez odkladu. — Hlad a žízeň, walní dwa
badatelé, rozdráždění owoce
powabného wůní, k té mne pudili
smělosti. I opletám se wůkol pně
mechowatého, neb jeho wysokých
wětwí twé neb Adama by mělo co
dosáhnauti rámě; kolem okolo
s záwistí a tauhau díwajíce se
stála zwířata, wšak nelze dosíci
bylo jim. Já na wrch stromu wyniknu,
tam kde wnadný jeho mile kyne zbyt,
rwáti nemeškám a pojím do syta.
Nikdy po tu chwíli rowné rozkoše
nepočil jsem w pokrmu ni nápoji.
Nasycen jsa posléz, cítím podiwnau
w sobě proměnu; mé wnitřní moci se
stanau rozumem, a mluwa nezchází
déle, nemám swého nic než podobu.
Od té doby wysokým a hlubokým
rozjímáním zanáší se mysl má;
jemným rozumem wše, což jest na nebi,
na zemi i prostřed widitedlné,
spatřuji; a wšecko pěkné, dobré jest.
Než, co pěkné, dobré jest, to wšecko w twé
božské podobě, w twé krásy paprsku
nebeském, jest spatřowati pospolu.
Není, co by rowným, co by po tobě
druhým bylo w kráse. To mnau pohnulo,

bych, snad newčasně, swau čest a poklonu přišel wzdáti tobě, práwem příslušným tworstwa královně a paní wšewládné!

Prawil lestný pekelník. I wece mu neopatrná Ewa s wětším úžasem: Hade! přílišná twá chwála jablek těch sílu, již jsi shledal, činí pochybnau. Powěz wšak, kde roste onen strom, a jak odtud daleko? neb mnoho rozličných stromů Páně roste w ráji, jichžto my posud neznáme; tak walná k obrání jest tu hojnost, že i wětší úrody částka owšem nedotčenau zůstáwá; nébrž bez nákazy wisí na stromích, až by k požíwání rozmnožila se lidská rodina, a wíce bylo ruk odlehčowať tíže plodné přírodě.

Nato chytrý ještěr prawí wesele: Králowno! Tam přímá, aniž daleká cesta; za myrtowím tamto na jednom místě, u studénky, kdež ta skrowná haušť balsámem a myrhau páchnaucí: já tam, kázatili račíš, hned tě dowedu.

Doweď tedy, řekla Ewa. On tu ji weda, do kruhů se swíjí pospěchem, pne a táhne se, jsa rychlý ku zkáze. Wznesla naděje, a radost zjasnila hřeben jemu. Jak kdy bludný powstane oheň z par olejných, anto od chladu zhustne nočního, a wětrů dýmánim wzejme se a plápolá, (zlý prý ho duch často řídí) létaje a leskna seludným swětlem omámí a zawede pocestného do bláta a kaluže, močidla a bahna, kdežto tápaje zhaubu nachází, jsa zbawen pomoci:

tak se blýskal ještěr proklatý, a wedl
k zkáze Ewu, lehkowěrnau rodičku
naši, k stromu zbráněného wědění,
neštěstí a bídy lidské kořenu.
Ona uhlédawši jej tak wůdci dí:
Hade! mohliť jsme té sobě uspořiť
cesty zbytečné; ač na zbyt owoce
strom ten nese. Budiž důwod u tebe
moci jeho, diwné owšem, jestliže
w skutku jest! Než, stromu toho owoce
nelze nám se dotknauti; tak přikázal
Hospodin; ten jeden božský jeho hlas
dal nám příkaz; ostatně jsme za práwo
sami sobě, rozum náš nám práwem jest.
Jížto swůdce takto lestně odpowí:
W prawdě! řekl Bůh, že s stromu každého
w ráji nebudete jísti, jednak wás
pány nazwal nad zemí i powětřím?
Jemu takto Ewa, ještě bez hříchu:
Se wšech stromů rájských jísti můžeme;
ale s stromu owoce, jenž wyrostá
ráje uprostřed, Bůh řekl, nesmíte
jísti: tkneteli se jeho, umřete.
Ledwa co ta krátká slowa wyřekla,
počíná si lstiwý zrádce směleji,
jewí horliwost a lásku k člowěku,
hněwá se a zpauzí pro učiněné
jemu bezprawí, a jako podjatý
wášní, kolotá se diwně; nicméně
šetří slušnosti a wážně powstáwá,
jakby měl co pronášeti welkého.
Jak kdy který znamenitý u starých
řečník, w Římě swobodném neb w Athénách,
kdežto, od té doby němá, zníwala
wýmluwnost, zpor weda předůležitý,
sebraný stál do sebe, swým hnutím, pohledem,

[redacted]

tělem posluch získaje, než řečňowal;
časem pak, i wstupu k řeči nezlrpě,
s walným počal o swé práwo horlením;
takto stoje, hýbaje a zpauze se
pokušitel, počne s náružiwostí:
Swatá, maudrá, maudročinná zrostlino!
matko umění! teď já té síly twé
pociťuji zřetelně a spatřuji
wěci wšeliké w jich wlastních příčinách,
nejwyšších i skaumám stezky půwodů,
ač jsau jminy maudrými. Ó králowno
wšeho míra; newěř těmto ukrutným
smrti pohrůžkám: i neumřete. Jakž
by jste mohli? od owoce? toť wám dá
žiwot poznání; či od hrozitele?
na mne pohleď, na mne, jenžto dotkna se
jedl jsem a žiji přece, žiwota
nabyw dokonalejšího, nežli mně
osud udělil, že jsem se nad swůj díl
wypnul směle. Zdali, co smí žiwočich,
nesmí člowěk? nebo Bůh se pro malau
winu hněwem rozníti a neschwáli
nestrašené ctnosti raději, jiż trest
ohlášené smrti (co jest koli smrt)
nezapudil od toho, co k žiwotu
wede šťastnějšímu skrze poznání
dobrého a zlého? Dobré poznati,
kterak sprawedliwé! jestli pak, co zlé,
zlým jest w prawdě, proč by znáť se nemělo,
moha wystříháno býti snadněji!
Nemůž, sprawedliw jsa, Bůh wás zhubiti,
nejsa sprawedliw, ni Bohem nebyl by:
netřeba se báť a býť ho poslušnu.
Sama waše smrti bázeň zapudí
bázeň tu. Proč takau wám dal zápowěd?
proč? by strachem jaté w nízkau uwázal

[redacted]

službu wás a držel w new̌edomosti.
Wí on, w který koli s něho jísti den
budete, že oči waše, zakryté
posud, ač se jasné zdají, temností,
prohlédnau a otewrau se jasněji;
budete w tu chwili jako bohowé,
zlé i dobré, jako oni, wědauce.
Že, jak já jsem u wnitř člowěkem, tak wy
bohy budete, jest prawé srownání:
z hada člowěk já, wy z lidí bohowé!
Toť ta smrt, jež čeká wás, že wyzuwše
lidskau oblečete božskau podstatu;
tužby hodná smrt, buď sebe pohrůžka
wětší, — ježto nepřináší zlého wíc!
Což jsau bohowé, že člowěk nemohlby
jimi býti, požíwaje zárowné
s bohy krmě? bohowé jsau z počátku,
mají prospěch ten, že o nich wěříme,
ano wše, co jest, z jich moci pochází.
To mi pochybno! neb widím překrásnau
tuto zemi, zahříwanau od slunce,
zplozowati wše, je nic. I kdyby, což
jest, jich dílo bylo, kdožby wěděni
dobrého i zlého w tento zamknul strom,
že kdo s něho okusí, ten maudrosti
bez jich wůle nabude? a w tomli jest
urážka, že člowěk hledí poznání?
Co mu škodí waše wědomost, a co
proti jeho wůli může tento strom
dáti wám, kdy wšecko jemu náleží!
Či to záwist jest, a záwist bydleti
w prsích může nebeských? Ta příčina,
ta i mnohé jiné tobě dowodí,
jak wám potřebné to krásné owoce.
Směle, ženo božská, utrhni a jez!
Dokonal, a slowa jeho podwodná

[redacted]

w Ewy srdce snadný přístup nalezla.
Stane wrytá s upřenýma očima
na owoce, wnadné samým pohledem;
w uchu jejím zněla ještě přemluwná
slowa, plná, jakož jí se widělo,
rozumu a prawdy. Již se polední
blíží hodina a tužší přiwodí
lačnost, probuzenau od přechutného
úrody té zápachu. I prahnulo
urwati a jísti tužbau náklonnau
chtiwé oko její; jednak stanauci
za chwili, tak sebau sama rozjímá:
Welká jest twá moc, ó ze wšech nejlepší
owoce, ačs zakázáno člowěku,
welká zajisté a diwná! jehožto
okušení, strachowané předlauho,
dalo mluwu němotě, a neschopný
k řeči jazyk wyučilo welebiť
chwálu twau: twé chwály sám, an zakázal
tebe, Bůh nás netajil, zwaw stromem tě
wědomosti: wědomosti dobrého
jako zlého. Zapowěděl napotom
s tebe jísti; ale jeho zápowěd
s tebe jísti wíce poraučí, a nám
swědkem jest, že dobré, jehož potřebí
máme, bydlí w tobě. Dobra, kterého
nezná, nemá člowěk; máli neznaje,
jedno jest mu, jak by neměl naprosto.
Co nám mnedle zapowěděl Bůh? co, než
dobré? prawdu znáť, a býti maudrými?
Taký zákaz newíže. — Wšak co, ať smrt
nástupnými swiže pauty nás, co nám
platna ducha zwolnost? Saud jest náš, že kdy
wnadného se tkneme stromu, umřeme.
Umřel had? on jedl, a žije dosawad,
rozumuje, mluwí, zná a přemýšlí,

nerozumným prwé byw. Což toliko
pro nás nalezena smrt? nám jedno se
zabraňuje tento pokrm duchowní,
šelmám stanowen jsa? šelmám, tak se zdá.
Než, had okusiw ho prwní, člowěku
přeje, o získaném dobru ochotně
dáwá zpráwu, swědek nepodezřelý,
z pauhé lásky, beze lsti a podwodu.
Čehož bojím se, neb čeho raději
mám se báti, newědauci, co to jest
zlé a dobré, trest a práwo, Bůh a smrt?
Zde, zde pomoc roste, božské owoce!
krásné na pohled, a k jídlu wábící,
maudročinné moci. Proč bych pojednau
tedy duše, těla nenakrmila?

Takto řekši, rychle na strom w nešťastné
době wztáhne ruku swau, a rwe a jí.
Čila země ránu, dala příroda,
zalkající skrze mnohá díla swá,
heslo žalosti, že wšecko ztraceno.
Nazpět do křowí se umkne winný had
nepatrně; neb Ewa, w sladké wlepená
owoce, nic wůkol sebe newidí;
w žádném, zdá se jí, že posud owoci
neokusila tak walné lahody.
Buď že prawda bylo, buď že domnění
bludné mysli, ano maudrost wznešenau,
brž i samé božstwí, míti do sebe
nadála se wysoce. I polyká
lakotně a bez střídmosti, newědauc
že, co jí, jest smrt. A sytá posléze,
takto, jak by mstem se byla opila,
wece k sobě w utěšeném weselí:

Ó, wšech stromů králi! mocná, wýtečná,
nejwzácnější w tomto ráji zrostlino!
blahý dárce maudrosti! twa spanilá

Diwnoli, kde jsem, ti bylo Adame?
Po tobě mi teskliwo, a bez tebe
trudná byla chwile. Tauha milosti!
nikdy cítěna, jíž ach! kéž nečiji
wíce; nikdy wíce sobě nežádám,
jakowě jsem nezkušená žádala,
bolestného od twé twáři zdálení.
Zwláštní jednak, podiwná jest meškání
mého příčina. I wěz, že není ten
strom tak nebezpečný, jakž nám praweno;
s něho jísti neotwírá do zlého
cesty, nébrž oči božsky otwírá,
čině bohem jej, kdo s něho okusí.
Shledán jest té moci býti. Maudrý had,
zákazu buď nemaje buď nedbaje,
s něho jedl a neumřel, jak hrozeno
bylo nám, ba od té chwíle mocen jest
hlasu lidského a smyslu lidského,
rozumuje k podiwu, a překonal
swými tak mne důwody, že také já
jedla jsem, a rowný w sobě shledala
účinek. Jsau otewříny oči mé,
záclona s nich spadla; duch se zsiluje,
srdce k božstwí pne a šíří, jehož jsem
pro tebe jen žádala, ni bez tebe
pílím. Štěstí mi jen s tebau zdělené
štěstím jest, a tu kde tobě rowného
není podílu, i mně se nechutí.
Jez i tedy ty, ať rowný osud nás,
rowná pojí láska, rowná útěcha;
sice, kdyby nejedl, stupeň rozdílný
rozdwojil by nás, a mně by pro tebe
odříci se božstwí wíce nebylo.
Tak swau Ewa s potěšením příhodu
powídá, než její líce nemírnau
zahořely rdělostí; a na druhé

straně Adam, slyše o prowinění
ženy osudném, stál wšecek ztrnulý,
užaslý a truchlý; hrůza studená
kosti jeho pronikla a zwolnila
wšecky členů swazky: z ruky umdlené
switý pro Ewu mu wěnec wypadl,
a hned oprchaly růže uswadlé.
Němý stál a bledý! až pak naposled
takto wnitřní w sobě přetrhl mlčení:
Ó ty nejpěknější tworstwa ozdobo,
dílo Boha poslední a nejlepší!
twore, w němž, co mysl a oko bawiti
může, nad míru se stkwělo pospolu:
ženo swatá, božská, dobrá, milostná!
jak jsi zhynula, jak náhle zhynula,
uswadla a zchřadla, smrti snaubena
napotom, jak přestaupiti mohla jsi
rozkaz onen přísný! kterak zprzniti
zapowěděné to swaté owoce!
Totě jakéhosi wraha podwedla
zrada prokletá, a s tebau w záhubu
uwrhla i mne; jeť pewný rozmysl můj
s tebau umříti! Jakž býti bez tebe!
kterak lásky twé a spolku sladkého
zapomenauti, ó družko předrahá,
žíti w pustém lese opět jednomu!
Byť i jinau stwořil Ewu Bůh, a já
jiné wydal žebro, přece ztráty twé
neustalo by mé srdce želeti!
Cítím, cítím silný swazek přírody;
tělo z těla mého, z kosti mé jsi kost:
jeden bude staw náš, dobrý nebo zlý!
Takto prawiw, jako kdo se po smutném
sbírá neštěstí, a ujda rozpakům
strastným, w neúchranné zlé se podáwá,
tato klidná slowa k Ewě obrátí:

[redacted]

Smělý byl twůj skutek, Ewo odwážná!
u welkés se dala nebezpečenstwí,
byť jen wztáhla byla oko žádaucí
na to swaté, swaté zdrželiwosti
owoce, ať nedím jedla, jehožto
tknutí klatba stíhá. Ale weta jest;
co se stalo, aby odestalo se,
neučiní los, ni wšemohaucí Bůh.
Snad i neumřeš, snad není wíce tak
drzím skutek ten, že již to owoce
zobecnělo, znewážené od hada,
jenž je dříwe nás i porušil i jedl.
Neumřel pak on, a žije, žiwota
nabyw, jak ty prawíš, mnohem wyššího
člowěkowa. Walný důwod, že i my,
okusíce jeho, wýše wstaupíme
podlé srownání, a býti nemohau
z nás, než bozi, angelé a půlbozi.
Aniž wěřím, aby, ač nám hrozil Bůh,
twůrce maudrý oprawdowě zhladil nás,
prwní dílo rukau swých, tak wysokým
důstojenstwím nadané, a za pány
stanowené wšemu jeho stwoření.
Padl by i swět, kdy bychom padli my,
newyhnutedlně, an podroben jest nám.
Tak by stawě w zmatku pohřízil
pěkná díla swá. I nemůž o Bohu
to se mniti. On by, jakž mu koli jest
snadno obnowiti celé stwoření,
nerad zhubil nás, by posléz protiwník
nezplésal a řekl: Ai! jak nestálé
těch je štěstí, kterým nejwíc přeje Bůh!
kdož mu milým dlauho? prwé zhubil mne,
nyní člowěka: i kohož napotom?
W takowý se posměch wrahu newydá.
Buď jak buď, náš osud pewně slaučen jest:

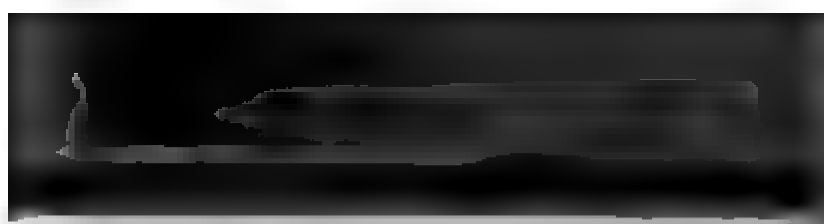
jednomu se oba saudu poddáme.
Umruli, i smrt mi bude žiwotem
s tebau. Taktě silný swazek přírody,
jenžto srdce mé k mé pojí wlastnosti;
wlastnost má jsi ty: co ty jsi, to jsem já:
nikdy twůj a můj se nerozdwojí staw,
jedno jsme, jen jedno tělo; zhubuje
tebe, swé bych wlastní pílil záhuby.
Takto Adam. Jemuž Ewa odwece:
Ó ty chwalitebný lásky náramné
wzore, wznešený a zjewný příklade,
hodný následowání! Než, jsauci tak
nedokonalau, jakž twé kdy, Adame,
ctnosti dostihnu? Že z twého boku jsem
pošla, to jest ach! má chlauba neywětší:
ráda tebe poslauchám, kdy o spolku
naší mluwíš lásky. Jedna duše w nás,
jedno w obau srdce! toho pěkný dá
důwod tento den, an díš, že wolen jsi,
dříwe nežby drahé pauto milosti
naší smrt neb jiná zkáza hroznější
rozdrtila, jednu semnau zpáchati
winu, jedno pročinění, jestliže
jaké, jísti toto pěkné owoce,
jehož síla (jako wždycky z dobrého
dobré pochází) ten blahý lásky twé
důkaz zjednala. I nikdy jinak by
nebyla twá útlost takto poznána.
Kdybych wšak, že na smělost mau připadne
hrozná smrt, se nadála, i wolila
bych, co nejhoršího, sama trpěti,
newábíci tebe, chtěla umříti
opuštěná, nežli tebe bádati
k skutku jakému, jímž twá by útěcha
škodu wzala, zwláště nyní po takém
důwodu tak prawdiwé a wěrné twé

[redacted]

lásky newyrownané; než jiný já
cítím následek, znik žiwota, ne smrt;
otewřené oči, nowau naději,
nowé rozkoše, chut božskau! že co prw
nejsladčeji lahodilo smyslům mým,
hořkým již a trpkým zdá se proti ní.
Následuj mne, Adame, a wolně jez,
pustiw mimo sebe weškeu smrti strach.
Řekši, muže obejme, a radostí
něžně pláče; cítí cele šlechetnost
lásky jeho, anto k wůli choti swé
mile obral snésti božský hněw a smrt.
W díkčinění (nebylali takowých
hodna díků mrzká jeho powolnost?)
dá mu wnadného s té wětwe owoce,
přehojně a štědře. Neostýchá se
jisti on, ač proti lepší rozumu
radě, nejsa sweden, nébrž překonán
pošetile od ženského wábení.
Zatřásla se opět země, probnaná
na skrz bolestí, a lkala příroda
podruhé; swůj mrakem přistrauc obličej
hřímá nebe z hluboka, a smutnými
zpláče krůpějemi nade zpácháním
smrtedlného hříchu počátečného!
Ale Adam neznamená, lakotně
požíwaje owoce, a sama swau
Ewa opětuje winu, bez bázně,
lahodíci muži milým spolkem swým.
Nyní, jako zpití wínem opojným,
oplýwají w rozkoši, a w mysli swé
mnějí božské moci sebe účastny,
křídlatějí, nízkau zemí zhrzíce.
Ale jablka zrádná jiné plodila
skutky: podnítila chut w nich tělesnau.
První na Ewu on chlipně pohlédá,

ona rownau odplácí se wilností;
zahořeli do sebe, až posléze
Adam takto láká Ewu k rozpustě:
Nyní wýbornau a něžnau uznáwám,
Ewo, chut twau býti; chut, tu maudrosti
částku nemalau, an podlé chuti se
wšecko řídí domnění, a swrchek úst
sudím slowe. Twá to wšecko pochwala,
ježto jsi tak stkwostný uprawila den.
Mnoho radosti jsme posud tratili,
warujíce se té libé úrody,
aniž nám, co w požíwání rozkoše,
dotud bylo známo; jestliže, co jest
zakázáno, takau radost působí,
přál bych, aby místo stromu jednoho
deset bylo zapowěděných. Než pojď;
nyní pookřálí budem pěstiť se,
jakož slušno po kwasu tak lahodném.
Nebo krása twá, co tebe ponejprw
wida, zasnaubil jsem sobě, ozdobnau
wšemi dokonalostmi, tak horaucích
nezažehla nikdy we mně zápalů
k požíwání tebe, nyní pěknější
než kdy jindy, skrz tu mocnau zrostlinu.
Takto děl, a rozkochaných nespořil
pohledů a pěstot, dobře rozumín
od Ewy, jež nakažliwé lučila
okem zápaly. Ji chopiw za ruku
wede na stinný, a na wzor besedy
zelenitým krowem hustě zastřený
trávník, bez odporu. Kwití ložem jich,
trojník, jacint, zlatohlaw a fialy
swiží, měký země koberec. A tam
milostí a milostnými hříčkami
žičili se hojně, na ukončení
obapolné winy swé, a potěchu

hříchu swého, až je přepadl rosný sen,
unawené rozkochaným zabylstwem.
Když se síla podwodné té úrody
weselícím dýmem ducha libezně
zmámiwši, a swedši rozum k omylu,
wydycháním ztenčila, a těžší sen,
z hrubé páry zplozený, a obrazy
nepokojný trápícími ustaupil,
wstali, bez okřání, jedno na druhé
smutně hledíce, a brzy widěli,
kterak jasné bylo oko jich, a mysl,
kterak temná! Newinnost, ta záclona
swatá, zkrýwající škodné wědění
zlého, byla ztracena; pryč zmizela
prostota a sprawedliwá dowěrnost
s počestností, studu nahé wydadauc
winnému; ten okryl je, ač odkrýwal
mnohem wíce: tak wstal silný Dánowec,
Herkulesský Simson z lůna newěstky,
Filistynské Delily, a procítě
spatřil oholenu býti sílu swau.
Jsauce zbaweni a prázdni weškeré
ctnosti, dlauho oba w hanbě zarděklé
zaražení seděli, až naposled
Adam, ač ne méň než Ewa pýřil se,
tato z sebe slowa mocí wynutká:
Ewo! nešťastná ta doba, w které jsi
toho klamawého čerwa poslechla,
kdo ho učil koli lidským mluwiti
hlaholem. Jen že jsme padli, prawda jest;
lež, co o zbožnění našem slibowal.
Oči naše w prawdě otewříny jsau,
známe zlé i dobré, dobré ztracené,
nalezené zlé. Ó trpké owoce
wědomosti, učili jen znáti nás,
že jsme nazí, zmuzeni, a zbaweni

cti a wíry, čistoty a newiny,
přirozených ozdob swých, teď obawně
zkálených a zprzněných! že naše twář
mrzkými jest znamenána žádostmi,
odkudž wše, což zlého, odkud sám ten stud,
to zlé poslední, ten swědek ztracené
newiny a ctnosti, béře půwod swůj. —
Jak se na oblíčej Páně osmělím
napotom, jak na Angely wzhlédnauti,
jež jsem jindy s wytržením widáwal?
Zslne zemské oko mé, kdy podob jich
božských nesnesčně jasný zočím blesk.
Ó, kéž o samotě bydlím na paušti
w tmawé lesině, kde schrány wysoké,
neproniknutedlné od slunce a hwězd,
prostírají stíny čiré, šediwé
jako wečer! krýte sosny, krýte mne
cedrowé swým bezpočetným wětwowím!
Ale poraďme se w této úzkosti,
čím by nejlépe swé jeden před druhým
těla zastřel údy, jež se nejwíce
zdají slušnosti a studu k úrážce:
nechať některého stromu lupení
široké a hebké, spolu swázané
u wěniky, naše bedra přepáše,
okrýwaje wůkol těla prostřední
část, by snad ji stud, ten nowý příchozí,
neosedl, a z nečistoty nelál nám.
Takto radil on, a oba do lesa
kwapí hustého, kde sobě fíkowý
zwolí strom, ne tento pro swé owoce
znamenitý, nébrž onen dosawad
w Dekaně a Malabaru rostaucí,
jenž swá wůkol ratolestná ramena
podál wztahuje, až k zemi sklonité
kořaní se halazy, a zrostají

[redacted]

kolem, jako dcery wůkol mateře,
kdež se na wysokých klenau stínowé
slaupích, ohlas průchodiště probíhá
zwučný: tam, kdy wedrem slunce náramným
upaluje, milé hledá ochlady
pastýř Indický, a k pasaucímu se
stádu z noci pozíraje zelené.
Toto shromáždiwše listí, široké
jako slawných Amazonck pawézy,
z něho wázali, jakž důwtip nahodil,
k přepásání nahoty swé wěníky.
Záclona to marná, pokud okrýti
měla hřích a obáwaný stud! ó jak
nepodobná k oné dřewní newině
nahé! Takto opásané pernatým
pasem našel Kolon Američany,
diwoké a nahé obywatele
lesů, po wýspách a březích porostlých.
W tomto oděwu, a jakž se domněli,
s hanbau dílem okrytau, ač bez klidu
wnitřního a pokoje, se posadí
plakajíc: jim z očí lil se slzí déšť,
u wnitřku pak líté wznikly wichřice,
líté wášně, zášti, prchlost, nenáwist,
nedowěra, neswornost, a náramně
kormautily jejich mysl; tu krajinu
tichau někdy, plnau klidu blahého,
nyní neklidu a bauře: rozum w nich
nepanowal wíce, wůle nedbala
wýstrah jeho, otrokyně tělesné
chuti, kteráž, wypnauci se nad rozum,
ze zpod uchwátila jeho wrchnější
králowstwí: w tom krutém ducha rozbroji
Adam, s diwým pohledem a způsobem
nezwyklým, swau k Ewě mluwu obnowil.
Kéž jsi jenom byla, slow mých poslušná,

jak jsem tebe prosil, u mne zůstala,
když tě diwoká ta žádost taulání,
nešťastné to ráno, newím odkawad,
napadla! až posud bychom šťastnými
byli, ne jak nyní z wšeho wyzuti
dobra, zahanbeni, nazí, znuzeni!
Protož nikdo bez potřeby napotom,
jak by powinnau swau wíru prokázal,
nechtěj hledati! kdo do pokušení
leze, wěz že upadati počíná.
Jemuž Ewa láním brzy pohnutá:
Jaká tobě slowa, muži newhodný!
ze rtů wyšla; toli nyní wině mé,
nebo, jak to zůweš, chuti k taulání
přičítáš, co, byť i sám byl přítomen,
tak se mohlo státi, ba i samému
tobě. Nikdy, tu neb tamto zkušený,
w hadu zrady, tak jakž mluwil, mluwícím,
nepostřehl by. I jak jsem, newidauc
žádné mezi námi hněwu příčiny,
mohla wěděti, že hledá škody mé?
Byloli mi wždycky při twém meškati
boku, proč jsem bezžiwotným raději
žebrem neostala w tobě? Jsa ty wšak
hlawau, pánem mým, i proče mi naprosto
nezakázal jíti, wida takowé,
jakos prawil, nebezpečenstwí? Leč ty,
odemluwiw nedlauho, a powoliw
snadně, chwálils mne, a wlídně propustil.
Kdyby stále byl a snažně odpíral,
nebyla bych já i s tebau zhřešila.
Načež Adam, unáhlený prwnikrát:
Toli twá jest láska, to twá náhrada
za mau lásku k tobě, Ewo newděčná!
již jsem držel neproměnnau, kdy ne já,
ale ty jsi zhynula; žiw moha sám

býti, požíwaje blahoslawenstwí
nesmrtedlného, co jsem si wolil? — smrt!
zkázu s tebau! Nyní swého příčinu
pádu skládáš na mne, an prý, odporu
zanedbal jsem stalého! i což jsem mohl
činiť wíce? pamatowal, střehl jsem
tebe, předpowěděl nebezpečenstwí,
učil o wrahu, jenž číhá podtají;
co bych činil nad to, bylo násilím:
násilí se k zwolné wůli nehodí.
Ale drzost nesla tebe, bezpečnau
w mysli, že by s žádnau neutkala se
škodau, ba i chwály w půtce nabyla.
Snad i já jsem chybil, příliš milowaw,
co se dokonalým w tobě widělo,
maje za to, že se nemůž zlého nic
pokusiti o tebe. Ach, pozdě již
bludu želím toho, jenž mne zločincem
učinil, a tebe žalobnicí mau!
Tak se děje s mužem, který na ženy
cenu tuze zpoléhaje, powolí
její wůli. Zbraňowání neztrpí;
zůstaw samu sobě, budeli to zlým,
prwní ona tobě wyčte powolnost.
Takto oba nářkem chwíli daremným
tráwili, než sebe žádný newinil;
marné pak jich wády konce nebylo.

Zpěw desátý.

Angelowé, kteří drželi stráž w ráji, zasmuceni pádem ...wěka, wracují se do nebe osprawedlnit se z úřadu. Bůh ...e ohlásí, že wstaupení Satanowo do ráje překaziti nemo..., a posílá Syna saudit wínníků. Bůh Syn sstupaje do ráje, ...dí a milostiwě odíwá Adama i Ewu, nahé. Hřích a smrt, ...ustiwše bránu pekelnau, stawějí most w krajině Směsice, potkají se na mostě s otcem swým. Satan wracuje se do ...el powídá Čertům swau wýprawu. Obrátí se on i wši...i do hadů. Wzroste les stromů podobných zapowěděnému ...ráji. Čerti lakotně rwau owoce, plné hořkého popela. ...ích a smrt dojdau na místo. Bůh Otec předpowídá, že ...a ty potwory přemoná, a káže Angelům učiniti změny na ...i i w powětří. Adam wida proměny, pláče a odhání Ewu; ...z ho těšiti usiluje; posléz udobří jej, a radí k násilné ...rti. Adam rady té nepřijme, nébrž lepší dáwá naději. ...ha o milost žádají.

Zatím omrzelý ten a ohawný
skutek Satanůw, jak w hada způsobě
swábil w ráji Ewu, ona manžela
swého k jídlu osudné té úrody,
wyšel w nebi na jewo. Což před Boha
okem ukryje se wšewidaucího,
neb, kdo zklamá srdce jeho wšewědné?
We wšech wěcech maudrý on i sprawedlný,
nezabránil Satanowi zkusiti
mysli člowěka, jenž dosti silen byl
zbrojí rozumu a wůle swobodné
odkryti a pokaziti osidlo

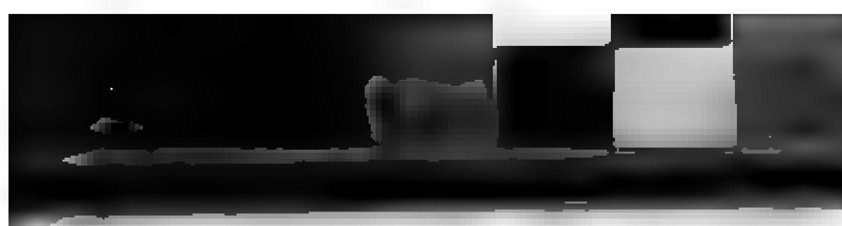
[redacted]

lstného přítele i wraha zjewného.
Znalit jsau, a míti měli ústawně
w paměti ten příkaz Páně weliký,
aby, buďte jakkoliwěk wábeni,
netknuli se toho nikdy owoce.
Jej wšak přestaupiwše, trest (i mohliliž
méně?) práwem uwalili na sebe.
Spěšně z ráje na nebesa wstaupili
Angelowé strážní, mlčkem, w zármutku
pro člowěka; zwěděliť jsau o stawu
jeho, diwíce se, kterak chytrý wrah
podtají se wkradl, a nebyl uwiděn.
Tudíž jak ta nepříjemná nowina
od země bran donesla se nebeských,
s welikau ji každý slyšel bolestí.
Temný smutek neušetřil toho dne
nebešťanů twáří, jednak, smíšen jsa
s citem útrpnosti, blahoslawenstwí
nepřekazil jich. Daw lidu odewšad
sběhl se nadpowětrného, žádostiw
slyšeti a znáti co se událo.
Oni před trůn Otce swrchowaného
wydat aučtu kwapili, a důwody
prawé pilné stráže swé. I nalezli
pochwalu, an přewelebný, wěčný Bůh
prostřed saukromného swého oblaku
s hromobitím zjewil takto wýřek swůj:
Sbore angelský a wy, jenž z úřadu
nešťastného přicházíte, mocnosti!
netruď wás a nesmutiž ta příhoda
na zemi, jíž wěrná waše pečliwost
předstihnauti nemohla. Já ondy wám,
co se státi mělo, předpowěděl jsem,
kdy se wyrwal zrádce z hlaubi pekelné,
prawě wám, že skutek zlý, jejž zpáchati
pílil, wykoná, že jeho lichotau

swáben buda člowěk, wíru přiloží
klamům proti twůrci swému. Žádné naň
wýpowěd má newložila potřeby,
ani nejmenšího popud násilí
pohnul wůli jeho, wolnau, stawenau
w rowné wáze, tak že stáť i padnauti
mohl; než padl jest, a můž co jiného
nyní následowati než pokuta,
smrt, w den přestaupení jemu hrozená?
Mní on jistě prázdnu býti hrozbu tu,
jelikož ho bez odtahu (jak se bál)
nezchwátila pomsta: ale uhlédá
brzy, dříwe než se skončí tento den,
prodléwání odpuštěním nebyti.
Ne tak sprawedliwost, jako dobrota,
zhrzená se wrátí. Kohož ale jich
saudit pošli? koho, nežli tebe, můj
náměstníku, synu můj! Tys ode mne
nadán mocí, aby saudil wšecko, což
na nebi i na zemi i w pekle jest.
Snadno poznati, an k sprawedliwosti
připojuji smilowání, ssílaje
tebe, lidu prostředníka, přítele
jeho, wykupitele i wýplatu
dobrowolnau, aby sám i člowěkem
maje býti, saudil winu člowěka.
Řekl Otec nejwyšší, a rozwina
po prawici záři welebnosti swé,
linul wyjasněné božstwí na Syna;
on, jsa Otce swého obraz swítící,
božsky laskawě mu odpowí a rce:
Hospodine wěčný! twá jest ústawa
wšeliká, mně na nebi i na zemi
plniť slušno swrchowanau wůli twau,
by se tobě we mně, milém synu twém,
wždycky dobře zalibowalo. I jdu,

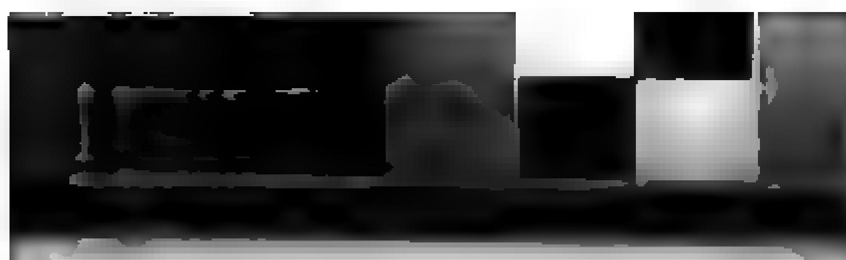
[redacted]

odsaudím ty winníky twé na zemi;
ale wiš, že, kdo by koli saudil je,
saud jich já, kdy přijde doba, ponesu:
taktoť před tebau jsem sebe zawázal,
nelituje toho; práwem zajisté
poobměkčím nález, na mne padnauti
mající. Tak s smilowáním sprawedlnost
porownám, že oběma se za dosti
stane, obě blesku nabudau, a ty
ukroceným budeš. Služby, oboru
netřeba, an patřitelů nebude
žádných, kromě dwau, kdož budau sauzeni.
Třetí, který prchl, již práwě sauzen jest,
jewný zběh, a zákonům wšem odpůrce;
přeswědčení dalších hoden není had.
Prawiw takto, wywstal s paprskowého
sídla, s wýsosti swé sláwy pobočni.
Trůni, panstwa, mocnosti a knížatstwa
prowázeli jeho k branám nebeským,
odkud s okolím swým pokáže se ráj.
Dolů přímo sstaupí, spěchem, jakéhož
nejrychlejší nedostihne mžiknutí.
Již se od poledne podál chýlilo
slunce k západu, a w době nawyklé
probuzení wětříkowé lahodní
dmýchati se jali, roznášejíce
po wší zemi milý chládek wečerní,
když to Bůh Syn, z hněwu mnohem chladnější,
prostředník i saudce, přišel wýpowěd
dáti člowěku. I uslyšeli hlas
Hospodina chodícího po ráji,
od powlowných wětrů k ušim nesený
jich, kdy schylowal se den; a slyšíce,
ukryli se, muž i žena, před twáří
jeho w prostřed stromů rájských. Powolal
pak Bůh Adama, a prawil jemu, řka:

Kdež jsi Adame? tys jindy radostně
z dáli wstříc mi chodíwal: i není mi,
že tu nejsi, líbo. Teď tu samota,
kdežto jindy newolaná powinnost
na potkání chodila. Zdaž přicházím
w malém blesku? nebo která proměna
oddaluje tebe? kde jsi? ukaž se!
Wyšel Adam, za ním Ewa, kwapnější
k hříchu, zdlauha kráčela. Jich obličej
wšecek zkormaucen a znepodoben byl;
nebylotě lásky w jejich pohledě
ani k Bohu, ani k sobě odměnné;
nébrž wina zjewná, studť a nepokoj,
zášti, urputnost a nenáwist a hněw,
zaufalost a podwod. Adam dlauho se
zajíkaje, takto krátce promluwí:
Hlas twůj w ráji slyšel jsem, a bál jsem se,
že jsem nahý; protož zkryl jsem se. I dí
jemu dobrotiwý saudce bez lání:
Hlas můj často slýchal jsi, a nebál se,
nébrž radowal; jakž tobě nyní tak
hrozným jest? Kdo, že jsi nahý, oznámil
tobě? Okusilli s stromu owoce,
s něhož jísti tobě zapowěděl jsem?
Jemu s truchlau myslí Adam odpowí:
Nebesa! ó jakž mi trudno před saudcem
státi swým, že buďto wšecku na sebe
winu wzíti mám, buď drahau winiti
polowici, družku swého žiwota!
jejíž chybu, že mi wíru zdržela,
krýť by raději, než w hanbu wydati
bylo podobné. Než tíží potřeba
neúchranná, trudné, strastné mušení!
jinak na mau hlawu nesnesitedlná
spadne hříchu tíž i trestu. Bych i pak
tajil čeho před tebau, ty, co bych já

tajil, wyjewil by lehce. Žena ta,
kterau jsi mi stwořil za pomocnici,
dar twůj nejwýbornější, tak spanilá,
ach, tak dobrá, příjemná a nebeská,
že se z rukau jejích zlého nebylo
báti, jejíž čin, buď jaký koliwěk
w sobě sám, wždy obraz wznášel prawosti,
ta mi s stromu podala, i jedl jsem!
Dí mu na to swrchowaná přítomnost:
Byla ona Bohem twým, žes uposlechl
hlasu jejího, ne mého? byla ti
wůdcem, wyšší tebe, nebo rownau jen
tobě, žes se swého pro ni odřekl
mužstwí, nedbal wlády, kterauž tobě Bůh
nad ní dal, jež z tebe jest, a pro tebe,
dokonalejšího we wšech hodnostech
prawých? Sličná zajisté a milostná
byla, aby k milosti, ne k poddání
powábila tebe. Její ozdoby
pod dobrau jen zpráwau byly příjemné,
zpráwa neslušela jí; ta byla twým
práwem, kdy by sebe znal byl toliko.
To kdy řekl, wece Ewě w krátkosti:
Ženo, cos to učinila? rci a mluw!
Na to smutná Ewa, studem okrytá,
wyznajíc se s pokorau a bez mnoha
wymlauwání, takto swému saudci dí:
Had mne oklamal, i okusila jsem.
Uslyšew to Bůh, hned hada odsaudil
obwiněného. Ten ač, jsa žiwočich,
winy s sebe složiť nemohl na toho,
jenž swé zlosti učině ho nástrojem
zpřznil, proti přirození účelu,
nicméně, co porušená přírody
částka, zlořečen byl práwě. Wěděti
wíce nepřislálo člowěku, an swých

mocí důmyslů dál nemohl sahati,
aniž pak tím umalil by winu swau.
Jednak na Satana, hříchu půwoda,
w slowích tajemných saud wydal Hospodin;
na hada pak tuto klatbu uwalil:
Že to učinil jsi, budeš zlořečen
nade wšecka howada i nad wšecky
žiwočichy polní; po swém plaze se
břiše, žráti budeš prach dny weškeré
swého žiwota, a mezi tebau a
ženau nepřátelstwí položím, a twým
mezi semenem a jejím: símě to
potře hlawu tobě, patu jemu ty.
Takto zazněl úsud božský, zplněný
w onen čas, kdy Ježíš Kristus z Marie,
druhé Ewy, narozený Satana,
kníže powětří, byl padajícího
widěl s nebe jako blesk, a od mrtwých
wstana, knížatstwa i moci oblaupil,
na odiwu powodě je triumfem;
a kdy w slawném na nebesa wstaupení
jaté widěl wězně skrze powětří,
panstwí oswojené dlauho bezpráwně
od Satana, jejžto posléz pod nohy
poddá nám on, který jeho potření
předpowěděl dobu tu. A nyní se
k ženě se swým takto saudem obrátil:
Zmnožím bolesti a počínání twé
welmi; s bolestí swé děti roditi
budeš; bude muži twému pod mocí
wůle twá; on pánem bude nad tebau.
Posléz na Adama wynesl tento saud:
Že jsi poslechl hlasu ženy swé, a jedl
s stromu toho, jejž jsem zapowěděl, řka:
S něho jísti nebudeš? zlořečena jest
země pro tebe, a jísti bolestně

[redacted]

budeš z ní dny wšecky swého žiwota.
Bodláčí a trní bude ploditi
tobě, jedaucímu polní byliny.
W potu twáři swé ty jísti budeš chléb,
dokawadž se nenawrátíš do země,
poněwadž jsi z ní byl wzat. Znej půwod swůj!
Nebo prach jsi ty, a w prach se nawrátíš.
Takto spasitel a saudce seslaný
saudil člowěka, a smrti hrozící
ránu, na den prowinění wyrčenau,
stawil na čas drahný. Smilowaw se pak
nad nimi, že nazí stáli, powětrné
wystaweni nehodě, kdež proměna
nastáwala brzká, tenkrát na se již
ráčil služebníka způsob přijíti,
jak kdy učedlníkům nohy umýwal.
Nejinak, než otec dítek laskawý,
nahotu jich údů odíl kožemi
zwířat, zabiw je, neb nowau přioděw,
jako hada, koží, aniž obtížil
sobě těla odíť nepřátelů swých.
Netoliko těla jejich kožemi,
brž i wnitřní, hanebnější nahotu
okryl oděwem swé sprawedlnosti,
před Otcowým oblíčejem zastřew je.
Wrátiw pak se rychlým k němu wstaupením,
w lůno sláwy se a blahoslawenstwí
posadil, a wšecko udobřenému,
ač jest wšewědaucí, co se s člowěkem
dálo, wyprawowal s sladkau přímluwau.
Mezi tím, co tento wýstupek a saud
dál se w ráji, proti sobě Hřích a Smrt
w bráně pekel seděli, jež od doby
té, co skrz ni hřícha moci prošel wrah,
otewřená stála do kořen, a wen
z sebe litý plamen podál chrlela

w směsici. I takto wece Smrti Hřích:
Dítě mé! proč tuto na se hledice
prázdníme, an Satan, welký rodič náš,
do jiných se zabral swětů, hledaje
šťastnějšího sídla nám, swým potomkům
přemilým? Toť jisté, že ho zdaření
městkná blahé, nešťastným byw, již by se
wrátil ode wzteklých hnaný mstitelů;
nebo není místa příhodnějšího
k jeho kárání a pomstě jich. I mním,
že se nowá we mně síla rozwijí:
křídlatím, a prostranného nabýwám
panstwí za hlubiny této mezemi;
co mne táhne koli, buď to saucitnost,
nebo která síla spolurozená,
jsauci mocna w odlehlosti nejdalší
tajným přízně swazem wěci pojiti
jednorodé. Ty můj stínu nedílný!
půjdeš se mnau; neodlaučí od Smrti
Hřícha žádná moc. Než, aby obtížná,
neschodným a nepřebrodným jezerem
tímto, chůze nezdržela příchodu
jeho, wystawme (toť skutek odwážný,
ale tuším hodný wlády twé i mé!)
most, jenž od pekel až na ten nowý swět,
jímž teď Satan wládne, sklepy sahal by
swými, na památku naší zásluhy
welké o weškeré obce pekelné,
jenžby příhodnau byl cestau napotom
pro jich wýběhy neb přestěhowání,
jak by jedny každé wedl osud swůj.
Zablauditi nemohu: tak silné mne
bádá wnuknutí a podnět nezwyklý.
Načež kwapně wece stín jí wyzáblý:
Jdi, kam tebe koli los neb náklonnost
táhne mocná: já tu dlíti nebudu;

[redacted]

kam mne powedeš, tam půjdu bezpečně.
Již tu cítím mrtwoly, lup nezčíslný!
z wšeho, co tam žiwo, umrlčí mi puch
wane chutně. Pročež w smělém skutku twém
napomohu tobě wěrnau posilau.
Takto řkúci, wůni mile polyká
ze smrtedlné změny na zemi. Jak kdy
drawých hejno supů na mnoho se míl,
na den boje, k poli, kde swé rozbila
wojska stany, přibéře, jsa wábeno
chutí mrtwin žiwých, na budaucí den
přichystaných k smrti w půtce krwawé:
takto čenichá to lité strašidlo
mrzké, krautě prostrannými chřípěmi
hnilém w powětří, a z dáli čpí mu žer.
Nyní obě potwory z bran pekelných
w pustau, hroznau Chaosowu bezwládu
letí ze dwau stran, a mocně (welkáť jest
jejich moc) se wznášejíce nad mokem,
co kde plowá tuhého i lepkého
w černém, wzteklém moři ze dna zbauřeném,
hrnau odewšad, a walí hromadně
k pekla nístěji: jak kdy dwa strhnau se
wětři úhelní a na Kronionském
zawanauce moři silau odpornau,
spudí hory ledňaté a zápory
stawí w dráze, za Petsorau[1]) domnělé
do Katai bohatého pomoří.
Nahrnutau látku, suchau, zimawau,
udeřila žezlem zkameňujícím,
jako trojzubníkem, Smrt, a ztužila,
jako ztužen [2]) Delos druhdy plynaucí:

---

1) Krajinau na půlnoc Ruské země. Katai, půlnoční krajina Chiny.

2) Totiž od Neptuna, když tam Latona poroditi měla.

zbytek pohled její swázal ztrnutím
Gorgoniným, k nepohnutí: potom klím
upewnili asfaltským, ten, pekelných
zšíří bran, a na hlaub jeho do kořen
nawalený násyp; přenesmírný stroj
uwržený na pěnawé hlaubi; most
wysokosklepý a délky náramné,
připojený k hrázi nepohnutedlné,
toho swěta nyní bezobranného,
wydaného smrti; cestu širokau,
hladkau, powlownau a schodnau do pekel.
Takto (lzeli wěci k malým rownati
welké) Xerxes podmaniti chwátaje
zwolnau Grécii, táhl k moři od Susy,
wznešeného Memnonowa paláce,
umostiw pak cestu po Helespontě
slaučil Asii a Ewropu, a wln
zpauru přemnohými mrskal ranami.
Již to wtipné dílo, z skalin wisutých
nad poddutau hlaubí ustawený most,
wykonali uměle, dle šlépějí
Satana, tam kde' on stanul nejprwé
w letu swém, a přistal ubezpečile
od Chaosa na powrchní, neplodnau
stranu od okrauhlého swěta tohoto:
hřeby demantowými a řetězy
upewnili wšecek; tuze trwale
upewnili jej, a nyní, na krátce,
potkali se s nebe empyrejského
mezemi a s swětem tím, a na lewo
zůstawili peklo w dáli odlehlé:
trojí cesta před nimi, a w končinu
jedna každá rozdílnau se podáwá.
Práwě rozeznali dráhu do ráje
wedaucí, kdy eihle! Satan, w Angela
přejasného způsobě se ubírá

[redacted]

mezi Centaurem a štíra zhwězděním,
ano slunce wzstupowalo na skopce:
přestrojený byl; než milí potomci
otce poznali i přestrojeného.
On se, zklamaw Ewu, blízko do křowí
umkl nepatrně, a změniw podobu
čekal následků. I widěl, kterak mu
skrze Ewu neswědomau na muži
lest se powedla; a widěl hanbu jich,
hledajících pokrywadla marného:
zhlédna wšak jich saudce, Syna božího,
prchl zleknutý: ne žeby utéci
jeho daufal, warowal se toliko;
strachuje se, winník, co by na něho
uwaliti mohla náhlost saudcowa:
potom nawrátiw se nočně poslauchal,
kterak smutnau ubohé to lidu dwé
wedlo rozmluwu a nářek žalostný,
z něhož swůj si wybraw saud, a srozuměw
odložený býti k časům budaucím,
s potěchau a zpráwau spěchal do pekel.
U směsice břehu, tu kde podiwný
skončowal se most, ty, již mu naproti
kwapí, potká náhle, milé děti swé:
radostné to potkání; a šíří se
radost jeho nad dílem tak podiwným.
Dlauho stojí užaslý, až Hřích, ta dci
jeho wnadná, takto zruší mlčeni:
Otče! twé jsau tyto skutky wznešené;
twé ty trofeje, ač za swé neznáš jich,
ty jich půwod jsi, ty hlawní stawitel.
Hned jak srdce mé mne o tom zprawilo,
srdce mé, jež shoda kterás tajemná
pojí k twému přelahodným slaučením!
že jsi prospěl na zemi, jak tento sám
swědčí pohled twůj, i taužím na rychlost,

ač nás oddílely swěty, na rychlost
taužím za tebau i s tímto synem twým:
tak jest osud nás tři spojil mohútný!
Nezdrželo dél ni peklo w pautech nás,
ni to nepřebrodné moře mrákotné
od následowání wzácných sledů twých.
Ty, až potud u bran pekel wězeným
swobodu jsi zjednal nám: ty zsílil nás
stawěti tak obšírně a okryti
náramným tím mostem propast mrákotnau.
Twůj teď jest ten celý swět; twá udatnost
wydobyla, čehož nestawila jest
ruka twá: twá maudrost s lichwau získala
wše, co wojnau ztraceno, a zauplna
pomštěni jsme porážky swé na nebi.
Tuto králem buď, kdy tam ti nebylo;
tam nechť sobě wždy, jak bitwa určila,
wládne witěz, jelikož se z nowého
swěta stěhuje, jej zadaw wolně sám;
zadaw napotom půl tobě králowstwí,
zděleného Empyreja mezemi;
jeho čtwerhraný 3), twůj okrauhlý 4) jest swět;
teď již tebe zkus, a pozná sílu twau.
 Nato wesele dí kníže temnosti:
Pěkná dcero, a ty, jenžs můj wnuk i syn!
Welký důkaz wydali jste rodem wás
býti Satanowým. Chlubnéť jméno to,
slauti sokem nebes krále wěčného!
Poslaužili jste i mně, i weškeré
říši pekelné, tak blízko u nebes
brány triumf polučiwše s triumfem,
most ten slawný s dílem mým, a zdělawše
jedno z pekla s tímto swětem králowstwí,

3) Gassendi a jiní wydáwají Empyreum za čtwerhrané.
4) Tedy dokonalejší.

[redacted]

naše králowstwí, a jednu krajinu
naskrz průchodnau. Nuž, kdy já putuji
do temnosti, po té waší pohodlné
dráze, k připojeným ke mně mocnostem,
bych je zprawiw, radowal se nad tímto
s nimi naším zdař'ním: wy po této
cestě, mezi těmi swětel kaulemi,
waším panstwím, přímo k ráji wzstaupejte.
Tam wáš byt, tam kralowání blažené;
tam swau wládu na zemi i w powětří
držte, zwláště nad člowěkem, jediným
wšeho pánem; toho sobě w porobu
nejprw uweďte, a posléz zabíte.
Posílám wás, jako náměstníky swé,
s plnomocenstwím a swrchowanau moc
dáwám na zemi. Jen waše spojená
pilnost dá mi pewnau wládu w králowstwí
nowém tomto, hříchu skrz mé úsili,
skrze hřích pak smrti blaze wydaném.
Prospějeli síla waše spojená,
bezpečno jest peklo; jděte, snažte se.
Prawiw pustí je. Tu spěchem potwory
běh swůj nastaupí skrz hwězdy nejhlubší,
rozpryskujíce swůj jed: i poblednau
hwězdy, naražené jako mrtwicí
planety teď oprawdowé trpěly
zatmění. Wždy zatím Satan silnicí
sstaupá k branám pekelným, a z obau stran,
roztržená mostem řičí směsice,
ztekauc odskakujícími wlnami
zhrzející wztekem jejím podpory.
Otewřenau do kořen a zbawenau
stráže wešel branau wrah, a nalezl
různo wšecko. Nebo ti, jimž kázáno
tuto seděti, swau opustiwše stráž,
prchli na swět nowý: dále ostatek

stěhowal se do pekel, a hromadně
postawil se wůkol Pandemonia,
nádherného hradu Swětlonošowa.
Takto nazwán Satan ku podobenstwí
hwězdy jasné, ku kteréž jej rownali.
Tuto plukowé jich stáli na stráži,
kdyžto zatím stawowé jich wzácnější
sněmowali, sedíc, jaký osud by
wyslaného wůdce meškal. Tak byl on
odcházeje kázal, oni konali.
Jak kdy w Astrakaně prchá před Rusem
Tatar, wrahem swým, tam sněžném po poli:
nebo rohatého Turkůw měsíce
utíkaje w Taursko nebo Kosbii
Sofi[5]) Baktriansky, za Aladule
krajem holau zůstawuje pustinu:
tak tu wyhnancowé tito nebeští,
zůstawiwše bohopustých po sobě
drahně končin, sesuli se mrákotau
pekel k městu hlawnímu, a střehauce
jeho snažně, každau chwíli čekali
dobrodruha welkého, jenž wyšel byl
hledat swětů: on se středkem nepatrně
béře, maje kroj a zbroj co nejnižší
mezi angelskými pluky bojowník;
prošed pak skrz dwéře welké radnice
Plutonowy, stane newiditedlně
na wysokém trůnu swém, jenž od stupňůw,
bohatými osloněný čalauny,
strmí wzhůru we stkwělosti králowské.
Sedí za chwíli, a sám jsa newidín
wzhlédá wůkol. Posléz jako s oblaku
hlawa jeho třpytící a postawa
hwězdná zjewí se, ba stkwaucí nad hwězdy,

5) jméno panowníků Perských před časy.

ulíčená sláwau, co mu koli jí
dopuštěním Božím zbylo po pádu,
nebo září falešnau: i úžasl se
nad tak náhlým bleskem zástup Styxowý,
zoče, po jehožto bažil spatření,
mohútného wůdce nawráceného:
strhl se okřik hlasný; kwapně wstanauci
s sídla mrákotného walná wladyků
rada, s winšownau jej wítá radostí;
on jim kyna rukau ticho znamená,
těmi pak jich slowy získá pozornost:
Trůni, panstwa, wládařowé, knížatstwa,
mocnosti a moci! těmi jmeny wás
nejen práwem, brž i podlé wládení
jmenuji a zowu; blaze wrátiw se,
blaze nad nadání, wás teď s triumfem
wyprowodím z této jámy pekelné,
prokleté a mrzké, z domu bolesti,
z tyranowa žaláře! Teď, pánowé,
osednete walný swět, jen o něco
menší, než jest nebe, naše wlast. Ten' já
těžkau odwahau a nebezpečenstwím
welkým způsobil jsem wám. I dlauho by
powídati bylo, co jsem w pochodu
wytrpěl a konal, kterak trudně břcdl
skrze nepodstatnau, neobmezenau,
pustau propast mateniny přehrozné!
přes kterauzto nyní cestu Hřích a Smrt
wydlažili širokau, by přeslawným
wašim odlehčili krokejům. Než já
drát se cestau netřelau a plowati
kotlinami nezkrocené propasti
musil jsem, a we střewách se broditi
noci bezpočátečné a Chaosa
diwého, jenž z záwisti swých tajemstwí
líte memu odpírali průchodu,

ryčným křikem na swědectwí osudy
wzýwajíce nejwyšší: pak odtamtud,
kterak nalezl jsem swět nowostwořený,
o němž w nebi dáwno powěst hlásala;
dokonalé, diwu plné staweni!
sídlo člowěka, jenž našim wyhnanstwím
zblahoslawený má za swůj obyt ráj:
toho, by se zpustil twůrce, zawedl jsem
lestně, a to poslyšte a diwte se, —
jablkem! Twořec jeho pak, — i smíchu to
hodno! — uražený, wydal miláčka
swého, člowěka, i swět ten weškeren
smrti w lup a hříchu w moc, a tudy nám
bez úsilí, bez trudu, a bez práce;
tam se usadíme, tamto bydleti
budem, wládu nad člowěkem wedauce,
jakož nade wším on wládu wésti měl.
Prawda, že on také saudil mne, aneb
hada raději, to zwíře, w jehož jsem,
swodě člowěka, se ukryl podobě:
saud můj nepřátelstwí jest, jež mezi mnau
položiti chce a mezi člowěkem;
já že potru patu jemu, jeho pak
símě mau, než kdy? to není praweno,
potře hlawu. Kdožby mnedle za jedno
hlawy potření, i za co horšího,
swěta nekaupil? Tať zpráwa činů mých:
co wám nyní pozůstáwá, bohowé,
nežli tudiž wjíti w blahoslawenstwí?
Řekl, a stane chwíli, očekáwaje
wšeobecné pochwaly a okřiku
ušim milého; než, kam se obrátí,
slyší zewšad nesčislných jazyků
přeohyzdné sipění, hlas pohrdy
weřejné: i diwí se, wšak nedlauho,
diwiti mu jest se wíce nad sebau:

[redacted]

tenčí se a krátí jeho oblíčej;
přilnau k žebrům ramena a krautí se
swité spolu hnáty; až se zpotácew
swalí přepotworný had a po břiše
plazí se a wzpíná, ale nadarmo!
jeho podlé saudu wyšší uchwátí
moc, a tresce w té, w níž hřešil, podobě.
Usiluje mluwiti, než toliko
sikem za sik jazyk jeho widlatý
widlatým se ozwe jazykům; neb teď
nápodobnau wšickni wzali proměnu,
hady byli wšickni, drzích spolníci
činů jeho: strašně sipěl w swětnici
sikačů těch hwizd, již hustě hmyzejíc
wili ohony a hlawy potworné;
tu se ještěrů a zmijí, slepýšů,
štírů, hyder, roháčů a padalců
zarojilo wíce, nežli na zemi
Gorgoninau druhdy krwí skropené,
nebo na Ofiuse[6]) wýspě. Uprostřed
Satan, ze wšech největší, teď jako drak
wzrostl, hrubší onoho, jenž úpalem
slunce w Pythickém se zrodil údolí
z kalu Python náramný, a drakem jsa
nad jiné se mocen posud býti zdál:
za ním táhnau wšickni šíré na pole,
tam kde ostatkowé roty odbojné,
s nebe spadlců, na stráži neb we šikách
stáli řádných u wysokém nadání,
s triumfem že přicházeti uwidí
wůdce slawného. Než jiný naprosto
byl to pohled; stádo hadů šeredných:
strach je uchwátí a strašná saucitnost:

6) Ostrow ten před časy pro hadů množstwí pustý byl; n. slowe Monte colibre, a jest blízko pomoří Španělského.

widauce, i swau hned čijí proměnu:
z ruk jim padá meč, jim padá hrot i štít,
padají i sami: hrozný znowu sik
powstane, a hrozná wšecky pojímá
změny nákaza; jichž neprawost a trest
rowny byly. Tak se jejich pochwala
hwizdem stala potupným, a do hanby
triumf obrácen, z jich wlastních na se úst
kypící. W té jejich změně, na blízce
z wůle nejwyššího krále, wstane háj,
na muky jich zweličení, podobné
rostaucímu w ráji nesa owoce,
jehož, swodě Ewu, užil za wnadu
pokušitel. Na kteréžto diwadlo
diwné žádostiwě oči wpeřiwše,
domníwali se, že místo jednoho
množstwí nyní stromů zapowěděných
wyrostlo, jim pro bolest a wětší stud:
pro krutý jim hlad a žízeň horaucí,
ač že posměch čijí, nelze zdržeť se;
alebrž se přikuliwše hromadně
lezli na stromy, a osadili je
hustěji než onu hadí wrkoče
kadeřawau Megeru: a chtiwě rwau
jablka, pěkná na pohled, než luznější
oněch při žiwičném golfě rostaucích.
Sodoma kde splanula[7]; ta chuť i cit
podwáděla spolu. Mnějíce swůj hlad
blázni! tauto ukojiti pochautkau,
kauší místo jablek w popel přehořký,
jejžto rychle uražený swrchek úst
chřestným wrací prskáním. To kolikrát
hladem puzeni a žízní zkušují,
tolikráte přeošklivau nechutí

7) O těch dáwá zpráwu Flavius Josephus.

[redacted]

křiwí ústa, plná sazí, popela.
Často pak tím bludem byli mámeni,
ne co člowěk, nad nímž triumfowali,
padlý jednau. Tak je trestal mučící
hlad, a dlauhé, neustálé sipění,
až jim z wůle Boží bylo ztracenau
na se wzíti podobu. Tu hanbu prý
wýročně, dnů počet jistý, snášejí,
ku potření pýchy jich a radosti
posměwačné nade pádem člowěka.
Jednak powěst o swém zdárném prospěchu
rozšířili druhdy mezi pohanstwem,
bajíce, že had, jim zwaný Ofion,
s Ewrynomau, jež snad welewládná jest
Ewa, nad Olympem držel wysokým
zpráwu, odkud Ops a Saturn wyhnali
jej, dříw Jowa Diktejského zrození.
Zatím přezáhy to pekelníků dwé
stane w ráji: Hřích, již prwé moci swau
přičinliwý tam, teď tělem přítomný,
stále sobě obýwání zwoluje;
Hříchu w zápětí pak následuje Smrt,
neseděci dotud plawém na koni.[8])
Těmi pak tu slowy k Smrti počne Hřích:
Drahý Satanášůw potomku, ó wše
zmáhající Smrti! co se tobě zdá
o tom našem králowstwí? i zdaž, ač jest
trudnau cestau nabyto, tu bydleti
není lép, než tamto stříci tmawého
prahu w pekle? bywše oba nectěni,
nebáni, ty hladem polau zmořena?
Jemu pošlá z hříchu wece potwora:
Mně, již wěčná hladu muka sužuje,
nebe, peklo, ráj, jest jedno naprosto;
nejlépe mi tam, kde lupu nejwíce;

8) Zjew. VI. 9.

jímž tu, ač ho drahně, těžce tento swůj
nacpám žalúdek, tu dršťku ochablau.
Načež smilná matka tak jí odpowí:
Wezmi tedy napřed tyto wšeliké
byliny a zelí, kwět a úrody;
potom ryby, zwěř a ptactwo pernaté,
neposlední lahůdky! a cožkoli
kosa podtne časowá, to napořád
zžírej, až já, osedši to weškeré
plémě lidské, wšecku jeho nakazím
mysl i zrak i mluw i čin, až dozrál by
ten twůj nejsladší a nejpřednější lup.
Takto řkauce, cestau táhnau rozdílnau
na zetření nebo usmrtedlnění
wěcí wšech, a na štípení záhuby
uzráwající dřiw nebo později;
kteréž wida Wšemohaucí, u prostřed
swatých, s sídla swého paprskowého
tak k jich jasným řádům hlasu powýšil:
Eihle! jak ti pekelníci horliwě
kwapí na zkázu a zhaubu onoho
swěta, pěkným, cele dobrým ode mne
stwořeného; w stawu tom i trwať měl,
kdyby nebylo naň hlupstwo člowěka
zprowodilo těchto wzteklic plenících,
jež mi wytýkají hlupstwa samému:
to i kníže pekel, to i rotníci
činí jeho, že tak lehce dopauštím
jíti jim a uwázať se w místo tak
nebeské, a showiwaje wděčiti
zdám se nepřátelům hrdým, jižto se
smějí, jako kdy bych, jakaus podjatý
wášní, pustiw oddal wšecko neřádu
jejich slepě: newí, že jsem proto jich
powolal, psů pekelných, a přiwlekl sem,
aby slízali ten kal a špínu tu,

[redacted]

jížto hříšnost lidská čistau zprznila
přírodu, až nacpáni a nažráni
jsauce k zdechu wyssaným a zhltaným
lupem, jedním wítězného ramena
twého wztažením, ó Synu rozmilý!
posléz hřích i smrt i otewřený hrob,
uwrženi do propasti, zaříti
peklo na wěky, to hrdlo lakotné.
Zem i nebe nowé čistým stanau se
sídlem swatosti, a wady nepřijmau:
dotud wyřčená je klatba předchází.
Dokonal; a říše swatých hlasitě
pěla Haleluja. Jako mořský jek
zněla píseň hlasůw jejich nezčíslných:
Sprawedlné jsau cesty twé, a slušni jsau
we wšech wěcech twoji saudowé: i kdož
ztenčí tebe? Tento jest twůj milý Syn,
lidu wykupitel, skrze něhožto
nebesa i země nowě powstanau
wěkem budaucím, neb s nebe sestaupí.
Takto pěli; a tu twůrce ze jména
powolaw swých mocných Angelů, dal jim
rozličné, tě doby hodné úřady.
Nejprw kázáno jest slunci zříditi
tak swůj běh a swětlo swé, by po swrchu
zemském střídalo se horko s studenem,
ledwa snesitedlné, a z půlnoci
zimu shrbenau, a letní s poledne
wywolati wedro. Dán jest bledému
zákon měsíci, i pěti planetám
druhým powinnost i běh i twáři jich.
Čas i úhly wětrům wykázáni jsau,
kdy a kdo swým zemi, moře, powětří
kormautilby dchem; wí hrom kdy bučeti
strašně skrze mračná nebe klenutí.
Jsau, kdož dí, že Angelům swým rozkázal

příčkem hnauti země úhly oběma
stupňů dwadceti i wice od osi
sluneční; i wypáčili úsilím
na příč kauli: druzí pak, že kázáno
bylo slunci, prawi, schylowati se
šíří stejnau rownonoční od cesty
k býku s sedmi Atlantskými sestrami,
od blíženců Spartských k raku zwratnému:
odtud dolů přese lwa i pannu, pak
přes wáhu až k kozorožci hluboko,
a tak stanowiti času proměny,
wlastní kraji každému. Neb jinak by
stálý jara úsměch trwal na zemi
swížím strojné kwitím; wšudy den a noc
rowní byliby, krom pasů úhelních,
jichžto bydlitelům den by od noci
swítil netměný, že swau by odlehlost
nahrazuje slunce, nízko nad jejich
půlnebem wždy wůkol kolem chodilo,
neznaje ni wýchodu ni západu;
tu by chladné Kanady, a úžiny
Magelanské netížili sněhowé.
Než wšak, wida okušení úrody
slunce, jak tam Thyestowy [9]) od úcty,
z naměřené cesty zwratem uběhlo:
jakžby swěta bydlitelé nehříšni
byli jinak ušli, wíce nežli teď,
zimy třeskuté a wedra parného?
Tyto zwolna dále změny na nebi
rownau na zemi i moři zprawily
proměnu: mhly, požáry, a morowé,
hnilé páry! Nyní z Grůna končiny
zimawé a Samojedů lednatých

9) Atreus pozwaw bratra Thyesta k sobě, ze msty syna jeho
střeného k jídlu mu předložil. Slunce w běhu swém od oběda toho
č se odwrátilo.

[redacted]

břehůw, protrhše swé zámky měděné,
ozbrojení ledem, sněhem, krupami,
přiwanauce s přenásilným wichřením
Boreas a Cécias a hlasitý
Argest, lesy páčili a traudili
mořské z zpodu waly. Jim se naproti
Not i Afer, černý mrakem hromowým,
řítí od poledne: rownau wzteklosti
od wýchodu wyjeli a západu
Ewr a Zefyr, s fičícími po bocích
Širokem a Libekem. Tak nejprwé
wznikla mezi wěcmi bezžiwotnými
wojna záhubná: než, nyní neswornost,
dcera hříchu, kruté newření a smrt
mezi nerozumná wnesla zwířata:
nyní šelma wálčí s šelmau, s ptákem pták,
s rybau ryba: opustiwše pokrmy
trávné, zžírají se wesměs; člowěku,
nedbajíce jeho, buďto úskokem
wyhýbají spěšným, buďto zuřiwým
na potkání supí naň se pohledem.
Tyto bídy zrostaly, jež na díle
spatřil Adam, w nejtemnějším jakkoli
stínu ukrytý a péčím oddaný:
horší jednak bídy w sobě pocítil,
na baurliwém wášní moři zmítán jsa,
tímto odlehčiť si hledal taužením:
Ó já nuzný z blaženého! tak se ten
nowý, slawný skonal swět, a sláwy té
sláwa já jsem proklet z požehnaného?
Ukrýwám se obličeji Božímu,
tomu někdy wrchu mého blažení!
Blaze, kdyby tento konec nauzi byl;
winen jsem, a rád bych nesl winu swau;
než, to neplatné! wše, čehož požíwám,
wše, co zplodiť mám, jest klatba zmnožená.

Ó ty jindy s potěšením slyšený
hlase: Ploďte se a rozmnožujte se!
ty mi zníš co smrt. I což mi ploditi,
co mi rozmnožowati, leč prokletí
na swau hlawu? Cítě zlo, skrz winu mau
po wše wěky uwalené na sebe,
proklínati bude otce potomek!
Běda tobě, že jsi hřešil, Adame!
předku náš, ty za to díky měj! Než ty
díky proklínáním budau. Takto kdy
w bídě wlastní tápám, bída weškera,
wyšlá ze mne, litým na mne wrací se
přítokem! mne, střed swůj, celá tíhota
nauze zdawuje. Ó wrtké útěchy
rájské, wěčným nářkem draze kaupené!
Prosilli jsem, twůrce! bys mne člowěkem
z bláta způsobil a wywedl z temnoty?
nebo uměstil w tom ráji rozkošném?
Nepřičinilali k mému žiwotu
wůle má, i slušné to a sprawedlné,
aby w dřewní prach mne zase obrátil,
ano, odřekna se wšeho, wrátiti
žádám wše, co wzal jsem koli od tebe;
nemoha twých plniť twrdých wýmínek,
pod kterými dobra nehledaného
podržeti měl jsem. Ztráta jeho trest
dostatečný byl; i jaks jej citem mohl
zweličiti neskonalých bolestí?
Nepochopitedlná jest twá sprawedlnost!
Než, ať prawdu řeknu, pozdní jest můj zpor:
tenkrát zawrhnauti bylo wýminky
jakékoli, když mi předloženy jsau;
tys je přijal; zdali by ty dobra chtěl
požíwati, potom pak se hádati
o wýminky? Dej, že tebe stwořil Bůh
bez twé wůle; což, by syn twůj nezdárný

předestíral tobě trestajícímu:
pročs mne zplodil? já jsem tebe neprosil!
přijalli by ty tu hrdau wýmluwu
na potupu sebe? wšak, ne wůle twá,
zplodila ho přirozená potřeba:
Bůh tě stwořil z wůle swé, a ze swého,
by mu slaužil; jeho milost odplatau
byla tobě: slušněť tedy na wůli
jeho kára winy twé. I kořím se
jemu tedy; sprawedlná jest wýpowěď
jeho, že jsem prach, a w prach se nawrátím.
Wítej žádaucí, kdy padne, hodina
koli! proč pak ruka jeho prodléwá
s wykonáním saudu odloženého
na den tento? proč mi jest to přežiti?
proč mne tupí smrt, a wěk můj dlauží se
k mukám neumírajícím? Ó což bych
položil se w hrobě, w lůně matky swé!
tam bych odpočíwal, pospal bezpečně;
nehřímal by wíce strašný jeho hlas
w uši mé, a žádná bázeň o sebe,
aneb o swé syny, netrápila by
srdce mého tesknýma očekáwáním. —
Jediná mne ještě stíhá pochybnost,
žebych nemohl wšecek umříti, že to
čiré dchnutí žiwota, ten člowěčí
duch, jejž Bůh mi wdechl, by nemohl pojíti
spolu s tímto tělesným swým oděwem:
tuť bych w hrobě byl, neb w jinakém kdož wí
w kterém, hrozném místě mrtew za žiwa?
Strašné pomyšlení, jestli prawdiwé!
Ale proč? co zhřešilo, byl žití dech
toliko: a co, než w čem byl dech i hřích,
může umříti? I nemá tělo nic
takého; já umru tedy weškeren:
spokoj tím se, mysli má, an hlauběji

nemůž dosáhati rozum člowěka.
Zdali, nekončeným že jest Hospodin,
jest i jeho hněw? i byť i byl, a wšak
člowěk neskončeným není; tento jest
k smrtedlnosti odsauzen. Jak může mstu
na člowěku bráti bez konce, jejž smrt
skoná owšem? můžli nesmrtící smrt
udělati? totě odpor zřetedlný,
to i pro samého Boha nemožnost!
důwod slabosti, ne moci. Čiliž on
ze msty nekonečným k trestu udělá
konečného člowěka, by ukojil
prchliwost swau, nikdy neukojenau?
tuť by nad ústawy prachu pronesl
wýřek swůj, a přešel meze přírody,
nepřechoditelné nikomu. Než co,
ať jest smrt, ne jak jsem myslil, jediná
rána, z smyslů wyzující člowěka,
nébrž od toho dne bída napotom
nekončená, jížto w sobě počátek
cítím již i wůkol sebe? — Běda mně!
bázeň ta se hřmícím walí klopotem
na bezbrannau hlawu mau! I smrt i já
tedy wěčni jsme a spolu wtěleni:
aniž jsem já proklet sám; jest prokleto
celé we mně potomstwo! tu otčiznu
dostanete, synowé! ó kéž ji sám
utratím a nezůstawím nižádné!
wydědilí jsauce, jehož klnete,
by jste blahoslawili? Ach, žeť pak jest
zatracenu býti rodu celému
pro jednoho člowěka, tak newinně!
Newinně? I můž co ze mne pojíti,
leč co neprawo, a celé zkaženo
na mysli a wůli, chtě a páchaje
též co já? jakž božskau tedy před twáří

[redacted]

winy prosti mohau státi? Toho já
po wšem rozpaku, že křiw mi není Bůh,
příti nemohu. Má prázdná omluwa,
mudrující rozum můj, že winen jsem,
doswědčuje po wšem okorowání.
Na mne, na mne nejprwé i posléze,
jakžto na žídlo a půwod neřesti,
wšecka slušným práwem hany padá tíž.
Ó by padl i hněw! — Ach, žádost bláznowá!
ty tak těžké břímě, těžší země té,
těžší swěta celého, ač žena ta
zlá je dělí s tebau, chtělby nésti sám?
Tak i žádost twá i bázeň podobně
hubí wyproštění twého naději,
dowozuje býti tebe nešťastna
nadewšecky minulé i potomní
příklady, a Satanowi toliko
rowna w úhoně i trestu. Swědomí!
do jakés mne hroz a strachůw uwrhlo
propasti, kdež nenalezna wýchodu,
z wětší u wětší wždy tápám hlubině!
Takto Adam sobě stýskal hlasitě,
w tiché noci, ježto, ne jak člowěka
přede pádem, zdráwa, chladna, powlowna,
nébrž černým prowozena powětřím,
mhlami, a přehroznau kryta mrákotau
jsauci, wůči zlému jeho swědomí
w dwojnásobné hrůze wšecky stawila
wěci. Na zemi on ležel prostřený,
na studené zemi! často naříkal
na stwoření swé, a winil wáhawost
smrti, na den prowinění wypowěděné.
Ó proč, prawil, nejde smrt, a na jednu
třikrát milau ránu nezahubí mne?
čili slowa swého prawda nezdrží?
s sprawedlností wáhá božská sprawedlnost?

Ach, smrt nedbá hlasu, božská sprawedlnost
nepospíchá na prosbu a wolání
wážným kročejem! Ó lesy, studnice,
pahrbkowé, doliny a besedy!
ach, což radostnějším waši stínowé
zněli nadarmo k mé písni ohlasem! —
Jej kdy takto ztrápeného widěla
smutná Ewa, s žalostného wstanauci
swého místa, jme se slowy měkými
zkrocowati wášeň jeho zlícenau:
on wšak posupně ji takto odmítá:
Pryč mi z očí, hade! — Tohos nejwice
hodna jména, nenáwistná, falešná,
jako spolník twůj. To zbýwá toliko,
aby w způsobě mu jsauci podobna,
[illegible]dí barwau wystřáhala napotom
žiwočicha každého, by nebeskau
twáři twau, tím krowem falše pekelné,
nebyl oklamán! Než já bych pro tebe
zůstal blahoslaweným, leč pýcha twá,
taulawost twá marná, tu kde nejméně
bylo bezpečenstwí, na mau nedbala
wýstrahu, a slušnau pohoršila se
nad nedowěrau, a prahla widína
býti, třebas ode čerta samého.
Myslila ty brdě překonati jej,
utkající ale hada, swedena
byla jsi a přelstěna; ty od něho,
já pak od tebe, an jsem tě od boku
pustil swého, mněje býti dospělau
tebe w maudrosti i ctnosti každému
proti útoku; i nepomněl jsem já,
že ne ctnost, že ctnosti byl to prázdný stín;
nic než žebro, křiwé od přirození,
z lewé mi, jak skutek učí, wyňaté
strany, bohdejž wywržené raději,

[redacted]

bywši nad počet mých kostí uznáno!
Ó že Bůh, ten twůrce maudrý, kterýžto
blahé nebe duchy zlidnil mužskými,
stwořil posléze tu nowost na zemi,
pěknau wadu přirozenosti! i proč
muži nenaplnil swěta pojednau,
bez ženského, jak jsau w nebi Angelé,
pohlawí? neb jiných newynalezl
stezek k rozmnožení rodu lidského?
tuť by zlé to bylo wywarowáno,
to i jiné nezčíslné, jež pojíti
skrze ženu má. I pojdeť různice
mnohá z její lsti, a muži nesnadnost
pro tak úzké s pohlawím tím spojení:
buď že hodné sebe choti nenajde,
leč co blud neb neštěstí mu nahodí;
buď že té, jíž žádá, zřídka dosáhne
skrze přewrácenost její, alebrž
uwidí ji býti w rukau horšího:
milujeli ona, zbrání rodiče;
nebo prawau srdce swého milenku
zahlédne, ach! pozdě, s ženau protiwnau,
jenž jest hanba jeho nebo nenáwist,
slaučen buda na wěky: to w moře psot
swrhne jej a zruší pokoj domácí!
Wíce neřka, pryč se obrátil. A wšak
Ewa, nedadauci sebe zahnati,
slzy cedila a s rozerwanými
wlasy, padši k nohaum jemu pokorně,
objímala je, a za odpuštění
prosíci, w ten nářek žel swůj wylila:
Nezawrhuj mne tak krutě, Adame!
Nebe swědkem, jakau láskau upřímnau,
jakau chowám k tobě w srdci uctiwost,
oklamaná nešťastně, jsem mimo swau
wůli urazila tebe. Klečeci

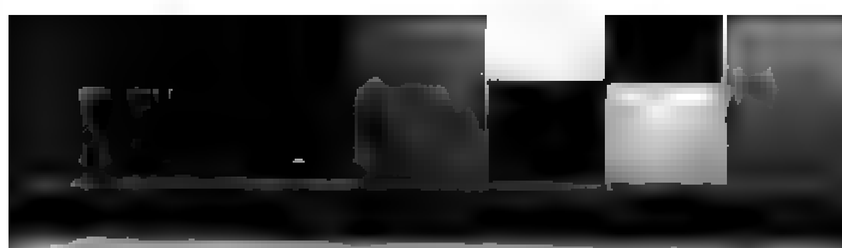
objímám twá kolena, a prosím tě,
by mi odpustil a nepozbawil mne,
na čem stáwá žiwot můj, swých pohledů
líbých, rady swé a wěrné pomoci,
jediné mé, w této strasti náramné,
podpory a síly! Kam se obrátím,
kde se otcnu, zawržená od tebe?
Ach, buď, pokud žijeme, snad krátkau jen
chwíli, pokoj mezi námi! Spojmež se
oba, jsauce oba w křiwdě spojeni,
rowným nepřátelstwím proti wrahowi,
jejž nám božská ukázala wýpowěd,
proti hadu lítému! a nepadni
na mne nešťastnau twá hořká nenáwist,
na mne ztracenau a mnohem nuznější
tebe! Prawda, oba my jsme hřešili;
twým wšak hříchem urazil se jedno Bůh,
ale mým i Bůh i ty: i wrátím se
opět saudné na místo a nezbedným
na nebe chci dotírati woláním,
aby wšecek saud ten, sňatý s hlawy twé,
uwalen byl na mne, na mne, příčinu
bídy, hodnau celé jeho prchlosti!
Utichlatě slzeci a u nohau
jeho, až by odpuštění nalezla
poznané a oplakané winy swé,
trnauc ležela. I pojme útrpnost
Adama, a obměkčeno srdce jest
jeho. Wida ji, jen ještě nedáwno
žiwot swůj, swé potěšení jediné,
nízce k nohaum poníženau w úzkosti,
stwoření tak krásné, milost za winu
prosící, a bez rady a pomoci!
wyzut jest tu chwíli z hněwu celého;
těmi pak ji wzdwihne slowy klidnými:
Neopatrnás a příliš dychtiwá

prw jak nyní, žádající celého
na se, jehož neznáš, trestu. Nastojte!
snášej prwé podíl swůj! jak odoláš,
nesauc posawad jen částku nejmenší,
hněwu jeho celému, kdy tobě tak
trudno jest mé twáři snésti nelibost?
Kdyby bylo prosbě saudů změniti
nejwyšších, i předstihal bych tebe já
na to místo s hlasitějším úpěním,
aby na mau hlawu ssul se celý hněw,
odpuštěno bylo tobě slabější,
dané w péči mau, mau winau zkažené.
Ale wstaň; nech wádě té a hanění
konec jest; již dosti hany snášíme!
nébrž láskau bojujme, by břemena
obapolné bídy jeden ulehčil
druhému. I mním, že wypowěděná
na den tento smrt ne náhlým stane se,
ale zdlauha kráčejícím zlým, a dnem
umírání dlauhým, který zweličí
muku naši náramně, a posléze
naše símě, símě strastné přepadne.
Jemuž osmělcným srdcem Ewa dí:
Ze smutného zkušení, ó Adame,
poznáwám, jak malé wáhy u tebe
mohau míti slowa má, tak chybnými,
ach, tak nešťastnými w skutku tenkráte
nalezená prawém; nicméně, žes mne
nehodnau swým opět oblahoslawil
přátelstwím a naději, že na nowo
získám lásku twau, tu mého jedinau
srdce potěchu, nechť žiji nebo mru,
nezatajím tebe, jaké myšlénky
wznikly dobu tu w mých prsau sewřených,
směřující k bídy naší oblewě,
nebo skončení, jenž trudné, smutné jest

sice, jednak protiwenstwí tohoto
snesitelnější a snazší k obrání.
Jestli o potomky naše rmautí nás
starost nejwíce, že k jisté zrozeni
jsauce nauzi, posléz pohlceni býť
mají od smrti. I trudno zajisté
býti jiným, býť swé wlastní rodině
nauze příčinau, a na prokletý swět
strastné ze swých beder plémě wywésti,
ježto po žiwotě, plném běd a psot,
má se krmí státť tak mrzké potwoře.
U tebe to, pokud není zplozeno,
nešťastnému překaziti zárodu;
bezdětným byw posud, zůstaň bezdětným:
tak se o swůj lup smrt krutá připrawí,
budauc přinucena námi se dwěma
spokojiti žaludek swůj lakotný.
Kdyby pak, že příliš trudno, domněl se,
obcuje a spatřuje a miluje
zdržeti se slušných skutků milosti,
manželského objímání sladkého,
nébrž tauhau, bez naděje, prahnauti
před prahnaucím rownau tauhau milencem, —
jenž by, mnedle, míru každau běd a muk,
jichž se obáwáme, přewyšowalo:
zbawme tedy sebe, zbawme símě swé
strachu wšeho pojednau, a hledejme
směle smrti: nebo, nenalezše jí,
wykonejme službu její na sobě
sami. Čemuž dlíme, strachem trnauce,
jehož koncem jest jen smrt: zwolíce
z tolikerých k smrti stezek nejkratší,
nechwátáme zhauby zhladit záhubau?
Tu buď umlkla, buď prudká zaufalost
přetrhla jest řeči její ostatek;
tak se pak w swém duchu, na smrt pomníci,

[redacted]

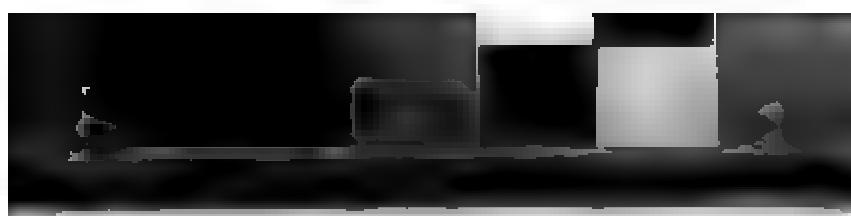
ztraudila, že lice její smrtedlnau
mřely bledostí. Než Adam, zawrhna
radu takau, z zaufaliwých rozmyslů
k lepší wznikl naději, a dí jí, řka:
Ewo, to twé žiwota a rozkoše
potupení zdá se býti důwodem,
že jest cosi w tobě welebnějšího
nad to, čím twá zhrzí mysl. Než žádost twá
samobitstwí zatemňuje welebnost
onu w tobě domněnau, a znamená
raději twůj žel a tesknost pro ztrátu
žiwota, i milowané nad míru
rozkoše. Než jestli smrti, jakožto
bídy konce, žádáš, domníwajíc se
wyrčeného trestu takto ujíti,
jista buď, že Bůh swé pomsty rameno
maudře ozbrojil, a swého nemůže
cíle chybiti. I bojím wíce se,
že by smrt, tak předchwácená, bolesti,
k níž jsme odsauzeni, nezprostila nás,
nébrž urputný ten skutek Wěčného
wyzwal by to zprawiť, by w nás žila smrt!
Prohlédejmež tedy k bezpečnějšímu
rozmyslu, jejž, tuším, w duchu spatřuji,
myslc na ta slowa saudu našeho:
twé že símě patu potře hadowi.
Bídná náhrada; leč že tím míněn jest,
jakož myslím, úhlawní náš nepřítel
Satan, ano w hadu zkryt jsa nalezl
lest tu proti nám. I tomu potříti
hlawu, msta by byla jistě! ztracená
jednak, by, jak radíš, rukau násilnau
sáhli bychom na sebe, neb bezdětní
žili wolně: tak by ušel trestu wrah
sauzeného, jenž by naše na hlawy
padl dwojitý. Nic tedy zmíněno

nebuď o násilí wíce, neboliž
neplodnosti wolné, zbawující nás
sladké naděje, a wkořeňující
wášeň w nás a pýchu, netrpěliwost,
swéwolnost a zpauru proti Bohu, a
jhu, jež práwem na nás ráčil wložiti.
Pomni, kterak laskawě, jak bez hněwu,
bez rauhání wyslýchal a saudil nás.
Mněli jsme, že záhuba, že náhlá smrt
oba zachwátí. Než ai! on toliko
bolest w dítek nošení a porodu
předpowěděl tobě, brzkým zplacenau
potěšením, plodem twého žiwota.
Se mne pak se klatba swezla na zemi.
Prací chleba swého dobýwati mám:
toli zlé? i nebyloli prázdnění
horší? oď swé tedy práce budu žiw.
K tomu péče jeho záhy prohlédla,
aby mráz neb horko netížilo nás;
milostiwě jeho ruce odíly
tělo naše nehodné, a saudě nás
smilowal se nad námi; i budemli
tedy prositi, čím wíce ucho nám
otewře, a srdce swého nakloní
k smilowání, uče dělať neškodným
ostré powětří i déšť i sníh i led,
jichžto příchod tamto w horách počíná
nebe licoměnné ukazowati,
anto wětrů wlhký, pronikawý dech
toto pěkně střelující stromowí
stírá, dera slíčné jeho kadeře.
To nás napomíná, bychom hledali
krowu lepšího a lepší teploty
pro zahřání zkřehlých audů swých; a dříw
než ta denní hwězda noci ustaupí
chladné, bychom buďto její paprsky

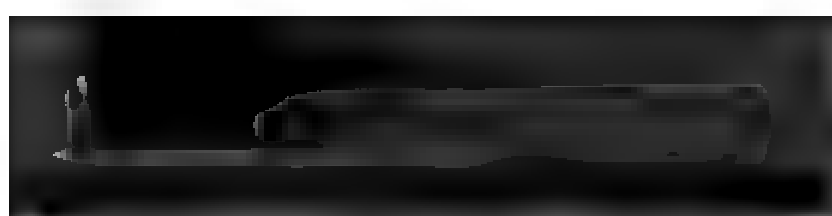
[redacted]

suchým w plápol roznícené paliwem
zachowali, buďto, strauce těla dwě,
wywodili oheň z lůna powětří.
Tak kdy onehdy dwě mračna sehnaná
srazila se w hůře lítým třasknutím,
křiwolaký wynikl blesk, a plamen seslaný
zažeh lepé sosny kůru žiwičnau,
utěšené z dáli teplo wysílal,
jenž by slunce mohlo zastati. On nás
na prosbu a žádost naši pokornau
wyučí, jak ohně tak i jiného
wšelikého užíwati prostředku
k ulehčení těchto nesnází a psot,
které naše způsobila neprawost;
tak že o to nebude nám pečowať,
bychom tento žiwot wedli pohodlně,
majíc od něho wždy mocný posilek;
až se, prachem jsauce, w prachu octneme,
w tom swém domowu, a odpočinutí
dojdem posledního. Což teď konati
příhodno? i pojďme tam, kde saudil nás,
tam se rozprostrauce před ním uctiwě,
wyznáwejme winu swau, a za milost
prosme zkraušeně, a zemi kropíce
slzami a neústawným wzdycháním
kormautíce powětří, ach! wzdycháním
wysílaným k nebi z srdce wraucího,
jewme lítost swau a tichau pokoru.
Jisté, že se od newole odwrátí
spokojený; w jehož twáři přejasné,
když se hněwným zdál a přísným nejwíce,
což se stkwělo jiného, než dobrota,
milosrdenstwí a láska nesmírná?
Takto kajicně byl mluwil otec náš;
aniž Ewa méně čila lítosti.
Tudíž pak se odebrali na místo,

kde je saudil Bůh, a rozprostřeli se před ním uctiwě, a wyznáwali tam winu swau, a prosili ho za milost wraucně, smáčejice zemi slzami horkými a neústawným wzdycháním, wysílaným zkraušeného ze srdce, kormautili powětří a jewili prawau lítost swau a tichau pokoru.

Zpěw jedenáctý.

Syn Boží modlitbu našich rodičůw Otci swému p
dá. Otec jich wyslyší, jednak oznámí, že nemohau d
dleti w ráji, a posílá Michala s plukem Cherubínů,
wyhnal z ráje rozkoše, napřed ale zjewil Adamowi, c
časem stane na zemi. Michal sstupuje. Adam ukazu
smutné w přírodě proměny. Jde nebešťanu wstříc. Ar
zwěstuje jemu wypowěd z ráje. Nářek Ewy. Adam se
Archangel uspiw Ewu, wede Adama na pahrbek rájsk
widění jemu zjewuje, co se mělo díti až do potopy.

Takto w zkraušené a nízké úklonè
modlíce se trwali; neb sstaupiwši
s nebe, sídla swého, předcházející
láska sňala kamenitost wšelikau
s srdce jich, a u wnitř tělu dala zrůst
nowému, jenž wylewalo wzdychání
newýslowné, duchem wraucí modlitby
nadchnuté a okřídlané kwapnějším
k nebi letem, nežli nejhlasitější
wýmluwnost. I wedli ne jak obecní
modlitelé sobě; prosba jejich pak
rowně důležitá byla, jako kdy
podlé staré powěsti, ač ne tak sic
jako tato staré, ono dáwné dwé,
Dewkalion s čistau Pyrrhau, w swatyni
Themidině, o wzkříšení lidského
rodu ztopeného wraucně prosili. —
Letí modlitba jich přímo do nebe,
aniž od záwistných jsauci zawána

bauří, uchýlila jest se z dráhy swé,
nébrž kwapně skrze brány nebeské
prošla, netělesná, pak se líbezným,
jímžto zlatý dýmal oltář, kadidlem
přioděwši, pomocí jich zástupce
welikého, stawí w twáři před trůnem
Otce Hospodina, jemužto ji Syn
představuje wesele s tau přímluwau:
Eihle, Otče! prwotiny úrody
zemské, již twá milost, w lidské štípená
srdce, wynáší! tu lkáni, modlitbu
tuto wonným pomíšenau kadidlem
w kadidlnici zlaté já, twůj syn a kněz,
kladu před tebau. Ó, tato úroda,
rostlá ze semene, ježs ty w zkraušeném
zasel duchu, mnohem chutná líběji
nad onu, již za ústawnau člowěka
prací, byť i w newinnosti setrwal,
wšickni rajští nosili by stromowé.
Nakloň tedy ucha swého ku prosbě
ponížené; slyš, ač němé, wzdychání
jeho! Newí k modlitbě swé jakých slow
užiti; dejž, ať ji já, já přímluwce,
slitowání jeho, tobě wyložím.
Wšickni, zlí i dobří, jeho skutkowé
na mne padněte: těm z mých se dostane
ukončení zásluh, za ony má smrt
wydá wýplatu. Ty Otče! přijmi mne,
přijmi tuto sladkau wůni pokoje
s člowěkem, ať po ten malý počet dnů,
wyměřených jemu, aspoň smířený,
kdy ne beze smutku, žiw jest před tebau,
až mu osud jeho, o jehožto já
oblehčení a ne odwrácení tě
žádám, až mu smrt dá w bránu lepšího
wjíti žiwota, kde se mnau spasenci

[redacted]

moji w radosti a blahoslawenstwí,
jedno se mnau jsauce, budau bydleti,
jakož já i s tebau, Otče, jedno jsem.
Jemuž Otec s nepošmaurnau jasností:
Staň se wše, co žádáš, Synu rozmilý,
za člowěka; wše co žádáš, uložil
dáwno jsem. Než, déle w ráji bydleti
zakazuje jemu daný odemne
zákon přírodě. Ti čistí žíwlowé
nesmrtedlní, neznajíce nižádné
hrubosti a míšeniny nezhodné,
wyřítí a wywrhau jej neduhem
naraženého, a dadí hrubého
w hrubé powětří, kde ztrawa smrtedlná
k porušení nejlép uzpůsobí jej,
k porušení, dílu hřícha, kterýžto,
na wšeliké wěci neduh uwaliw,
nezkažených pokazil. Já z počátku
dwěma nadaného dary stwořil jsem,
blahoslawenstwím a nesmrtedlností.
O prwní že přiwedl sebe bláznowě,
druhý bolest jeho uwěčniti měl,
leč jsem ku pomoci ustanowil smrt:
smrt se jemu tedy lékem dostane,
an jej, až se tuhým w jednom žiwotě
zkusí saužením a wěrau docela
přečistí a skutky wěrnými, i hned
w druhý dodá žiwot, s sprawedliwými
wzkříšeného w nebe, zemi obnowě.
Nyní ale we sbor blahoslawenců
powolejme z nebe končin dalekých:
nechci tajno býti jich, jak nakládám
s člowěkem, že widauce mé s hříšnými
nakládání angely, ač pewní dost,
w stawu swém se upewnili taužeji.
Dokonal; a na wznešené kynutí

Synowo hned strážce jasný udeří
w traubu, na Orebě snad, kdy sstaupil Bůh,
slyšenau, snad někdy hřmíti mající
na obecném saudu. Rozlehl se zwuk
její po wšech krajinách, a na rychlost
z přeblažených, stinných kwětem milosti
stanů swých, a od studnic a žídel, wod
žiwota, kde w radostných se kochali
společnostech, kwapí swětla synowé
za rozkazem nejwyšším a zasednau
místa swá. Tu s trůnu swrchowaného
Wšemohaucí jewí takto wůli swau:
Synowé! ai člowěk podoben jest nám,
znaje zlé i dobré, co byl owoce
jedl zapowěděné. Wšak, nechť se tím
wychlaubá, že poznal dobré ztracené,
zlé pak nabyté. Jak mnohem šťastněji
byl by chtěl jen dobré znáti, neznaje
zlého naprosto! Teď úpí, žalostí,
prosí zkraušeně, jsa pohnut ode mne
w duchu swém. Než, wím já prwé, kterak jest
zůstaweno sobě marným, nestálým
srdce jeho. Aby ale směleji
wztáhna ruce swé i na strom žiwota,
s něho nejedl, a nežil na wěky,
neb se nedomněl, že žije na wěky,
uložil jsem saudem jemu wyhnanstwí;
wypuzený z ráje půjde, z níž jest wzat,
orat země, země k němu hodnější.
Michale, ty rozkazy mé ostaráš!
Pojmi bojowníků wýbor plamenných
z Cherubínů sobě, aby nepřítel
brániť člowěka, neb w prázdné chtěje se
uwázati místo, nowých netropil
různic. Jdi a spěš, a z ráje božího
wyžeň bez lítosti ono hříšné dwé,

z místa poswátného neswaté, a kaž
jim i rodu jejich wýhost odtamtud
wěčný. By wšak mdloba nezchwátila jich
pod příkrostí saudu doplněného,
(widímť, an swé winy pláčí slzawě
s srdcem obměkčeným,) tajiž před nimi
hrůzu wšelikau. A jestli rozkazu
trpěliwě twého budau poslušni,
bez potěchy nepropusť jich od sebe.
Zwěstuj Adamu, co we dny budaucí
má se díti, tak, jakž tebe oswítím;
oznam mu i smlauwu, kterau w semeni
ženy obnowím, a tak, ač teskliwé,
propusť w pokoji a na stráž k wýchodu,
tam kde nejschodnější stezka do ráje,
postaw Cheruba, jenž meče plamenem
dalekochwělým by z dáli příchodce
plašil, střeha cesty k stromu žiwota,
by se ráj můj duchům mrzkým nedostal
za peleš, a za lup jejich stromowé
moji, jichžto ukradeným owocem
po druhé by oklamali člowěka.
Přestal Bůh. I hotowil se Archangel
přewelebný ku sstaupení brzkému:
s ním pluk jasný Cherubínů bedliwých.
Čtyry každý z nich, co Janus dwojitý,
twáři měl; a wšecky jejich postawy
osazeny oky, oky množšími
nad Argowy, čilejšími, nežli by
měkým Arkadijské fletny hlaholem
uspil Hermes, píšťaly swé pastéřské,
nebo prutem snodárným. A doby ty
procítiwši Lewkothea [1]) jala se

1) Slowe bílá bohyně, a znamená jitro; u Římanů sl Matura.

swětlem swatým pozdrawiti krytý mhlau
tento swět a swížím zemi kropiti
rosy balsámem. Tu prwní lidu dwé,
Adam s Ewau, wykonawše modlitbu,
čili s hůry posilek, a naději
nowau kruté zaufalosti zniknauti;
radost, ač že s bázní potud slaučenau.
Dí pak on ta Ewě slowa příjemná:
Ewo! podobno, že toto wšeliké,
ježto máme, dobro s nebe sstupuje:
by wšak od nás něco k nebi wzstaupalo,
mocné dosti Boha přeblaženého
myslí pohnauti, a jeho wšemocné
nakloniti wůle, trudno wěřiti.
Jedno modlitba a tiché wzdychání
z prsau lidských k trůnu Páně wyniká.
Nebo, kdy jsem, kleče s srdcem pokorným,
ukojiti taužil Boha prchlého,
zdál se, udobřený, ucha k slyšení
schylowati. Přeswědčení zrostalo
we mně, že wyslyšen budu laskawě;
klid se wrátil do srdce, a na pamět
mau ten slib: že potře wraha símě twé.
Načež w zaufalosti nijak pomněti
nebylo, to jisté mi se zdá, že smrt,
hořká minula, my žíti budeme.
Zdráwas tedy, Ewo! matkau lidského
rodu zwaná prawě, matkau wěcí wšech,
co jich žiwo w swětě, an skrz tebe žiw
člowěk jest, a wšecko žiwo pro něho!
Jemuž Ewa s smutným, tichým pohledem:
Zle se hodí chwalné jméno toto mně
přestupnici, ježto dána za pomoc
bywši tobě, osidlem twým byla jsem;
mně, mně hana, nedowěra, potupa
wšecka přileži. Než, neskončený byl

[redacted]

w smilowání saudce můj, že, příčina
smrti já, mám pramen býti žiwota.
Po něm laskaw ty, jenž mne tak wznešeně
nazýwati ráčil, hodnau jiného
příjmí! Ale wolá pole k práci nás,
w potu uložené, jakkoli ta noc
byla bezesná: neb ejhle! jitřenka,
nedbajíci newyspání našeho,
nastupuje s úsměchem swau růžowau
cestu. Wyjděmež! já nikdy napotom
od twého se boku nezdálím, kde nás
zajme práce koli, nyní lopotná,
až by zhasl den; ač, jaké lopoty
w těchto líbých procházkách? Tu bydlíce,
ačže w padlém stawu, žíme pokojně.
Takto dí, tak žádá Ewa pokorná;
ale zprotiwil se osud. Příroda
dala znamení: pták, zwěř i powětří
braly změnu. Powětří se, po krátké
ranní červenosti, náhle zatmělo:
na blízku, co střela, drawý Jowa pták,
sletě s dráhy powětrné, dwě ptačata
pěknoperá žene lítě před sebau:
tam s pahorku šelma lesem wladná, lew,
prwníkráte lowě, stíhá tichý pár
žiwočichů lesa nejspanilejších,
jelena i laň: jich útěk k wýchodní
čelí bráně. Znamenaje stíhání
toho Adam, prawí k Ewě s pohnutím:
Blízka jest, ó Ewo, jakás proměna;
snad že nebe w němém tomto diwadle
ssílá uložení swého předchůdce,
nebo wýstrahu již tuze bezpečným
trestu nám a smrti zniklým poněkud:
dlauholi, a ku jakému žiwotu,
kdož wí? snad i to, že prachem jsauce, w prach

obrátíme se, a nebude nás wíc.
Čemu sic by dwojí ony úkazy
utíkání před našima očima,
w powětří i na zemi, též po cestě,
w době též? Nač ona temnost k wýchodu,
dříw než polowici dráhy uběhl den?
Jaká tamto záře swítí na mračně
západním, co jitro, prostírajíci
paprskowau bělost modrém po nebi?
padá zwolna; zdaž co s nebe přináší?
Neblaudil; neb tudy zástup nebeský
dolů s jaspisowé sstaupiw oblohy,
osedl horu ráje. Slawné diwadlo!
leč že pochybnost a bázeň tělesná
Adamowi oko zkalila w ten den.
Nebylo tak slawné ono widění,
kdež se w Mehanaim potkaw s Angely
Jakob, uzřel pole jasným okrytá
wojskem; nezjewil se w Datan slawněji
na plamenné hoře tábor ohniwý,
proti králi Syrskému, an jíti chtě
jediného člowěka, co wražedlník,
zdwihl wojnu, wojnu neohlášenau.
Nechaw šiků jasných kníže Angelský
na hoře, by w ráje wešli držení,
sám, kde Adam zkryt byl, bral se, odín jsa
uwiděný. Tento zoče welkého
přicházeti hostě k Ewě takto rce:
Hotow se, ó Ewo! welké zpráwy jdau
s nebe nám. Tu chwíli bude stanowen
osud náš, neb nowý uložený nám
zákon: tamtoť se stkwaucího oblaku,
jenž se s horau stýká, kdosi sstupuje
z Nebešťanů, podlé jeho powahy
jeden z mocností neb trůnů wznešených:
w také welebnosti přichází! ni tak

strašný, bych se zhroziti, ni tak
w obcowání milý, jako Rafael,
bych se přiwinauť měl k němu s dowěrau:
důstojný a wážný jest. I wyjdu mu
w cestu uctiwě; ty slušně ustaupíš.
Řekl. I přibliží se w brzce Archangel.
Ne swau nebeskau jsa odín podobau,
nébrž jako člowěk bral se k člowěku:
po lesknaucí jeho zbroji wojenský
plynul oděw z žiwaucího šarlatu,
jemuž Sarský čerwec by se newrownal,
od králů a hrdin starých nosený,
w čase míru. Iris[2]) autky skropila.
Pod nespatau jeho hwězdnau přílbicí
stkwěla se w swých prwotinách zmužilost,
znikající z skončeného jinošstwí.
Po boce, co s Zodiaka oblauku
swětlého, mu wisel meč, strach Satana
hrozný; kopí w ruce jeho. Ukloní
nízce Adam se; než onen králowsky
stana bez úklony, jewí příchod swůj.
Welkým s nebe rozkazům, ó Adame,
wchodu netřeba: dost, twá že modlitba
wyslyšena jest, a smrt, w den poklésky
uložená, ještě tebe nezchwátí;
mnoho dnů ti dáno milosti, by mohl
káti se, a jeden skutek mrzutý
drahným skutků dobrých počtem okryti.
Snad i tebe ukrocený nebes Pán
od osobowání smrti laupežné
zprostí docela; než déle bydleti
w ráji tomto zbraňuje; já z něho tě
wyhnat přicházím; pryč z této zahrady
wywest tebe, aby potom, z níž jsi wzat,
oral zemi, zemi k tobě hodnější!

2) Duha.

Wíce nepřidal; neb Adam k zpráwě té
s ohromeným srdcem trnul ztruchlelý,
bez smyslu. Než Ewa, kteráž, jakkoli
zkrytá, wšecko wyslechla, tím úpěním
swého ustranění místo zradila:
Nečekaná ráno, horší nežli smrt!
Ach, tak tebe, ráji, opustiti mám?
tebe, wlasti rozmilá, wás, přeblahé
procházky a stíny, bohů obydlí
hodné! kde jsem nadála se dožiti
pokojně, ač smutně, lhůty toho dne,
jenž se oběma nám stát má smrtedlným!
Ó, má wečerní i ranní libostko,
kwítkowé, jimž w zemi jiné nebude
růsti; jichž jsem něžnau rukau hlídala
od paupátek rozwíjení prwního,
jména přidadauci! Kdo wám napotom
zjedná wýsluní, kdo skropí pramenem?
A ty, stánku manželský, což bawilo
zrak a čich, wším ozdobený ode mne!
S tebau mám se žehnati, mám bráti se
w ono údolí, w ten nízký odtud swět,
diwoký a temný? Kterak hmotnějším
tamto oddychati máme powětřím,
zwyklí nesmrtedlné jísti úrody?
Již tak Angel přejal mluwu laskawě:
Neplač, Ewo, nébrž trpěliwě nes
dobra ztrátu sprawedlnau: ni srdce twé
nemírně, což twého není, oblibuj.
Ne ty půjdeš sama, nébrž s mužem swým,
jehož powinna jsi následowati:
tu kde bydlí on, tu mni, že domow twůj!
Načež Adam, jehož hrůzy přestala
ztrnulost, a duch se zsílil užaslý,
takto Michalowi wece pokorně:
Nebešťane! buď žes jeden z welebných

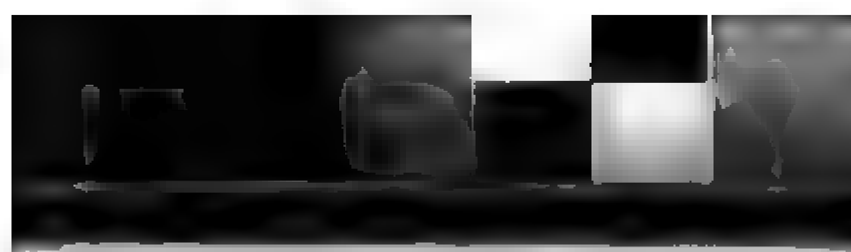
[redacted]

trůnů, buďto mezi nimi nejwyšší:
kníže nad knížaty, jakž tě podoba
hlásí; wlídněs wykonal swé poselstwí;
jenž by jinak oznámené ranilo,
wykonané zahubilo nás, ač že,
co jen lidská koli mdloba snésti můž
zámutku a úzkosti a zaufání,
přinesla twá zpráwa. Stěhowati se
máme z místa blahosti, z té krajiny
sladké, jedné naší w nauzi potěchy,
s níž tak oswojeny oči naše jsau,
proti níž se wšecka býti zdají nám
místa nehostinná, pustá, neznámá!
Ó, bych mohl se nadíti, že modlitba
změní wůli toho, který wšecko můž,
neustal bych, doráženje na něho
křikem nezbedným. Než toliko prospěje
proti wýřku jeho modlitba, co dech
proti bauři, ježto dawem powane
na toho, kdo wydchl jej; i poddáwám
tedy welkému se jeho rozkazu.
To mne trápí nejwíce, že wyhnán jsa
odtud, zasloněn mám býti před twáří
Páně, zbawen blažených naň pohledů!
Tuto mohl jsem nawštěwowať s poklonau
místo za místem, kde swým mne zjewením
božským zblažiť ráčil, říci synům swým:
Na té hoře zjewil se, tím pod stromem
widitedlný stál; w tom boru slyšel jsem
jeho hlas, tu u studénky mluwil s ním.
Mnohý wděčný oltář byl bych z tráwníku
stawil zeleného, mnohý uwršil,
na památku wěkům, kámen z potoka
lesknaucí, a obětowal, den co den,
sladkowonné gumi, kwítí úrody!
Tam w té swěta nížině, kde najíti

jasný jeho zjew, a božské šlépěje?
Nebo, utíkaw ho, pokud prchlý byl,
teď, že prodlaužiti ráčil žiwot můj,
nébrž zaslíbiti símě, radostně
widím sláwy jeho i tu nejzazší
obrubu, a sledy jeho welebím.
Nato Michal s twáří wece ochotnau:
Wědomo ti, Adame! že jeho jest
nebe to i země weškera, ne ta
skála sama. Jeho wšudypřítomnost
naplňuje zemi, moře, powětří,
též i každý žiwý rod; on činnau swau
mocí wšecko zsiluje, a zahříwá.
Tobě w držení a zpráwu weškeru
oddal zemi; nepotupný owšem dar!
Nemniž tedy rájem tím neb Edenem
obmezenu býti jeho přítomnost.
Tu snad hlawní sídlo býti mělo twé,
odkudž twá by šířila se rodina,
a pak od wšech země končin dalekých
putowala tebe welebit a ctít
Arciotce welkého. Než weta jest
po té prwotnosti; tamto w nížinu
s swými bydlet syny půjdeš napotom.
Jednak nepochybuj, že, jak tuto Bůh,
tak i w údolí i plani obýwá;
wšudy jeho přítomnosti znamení
uzříš patrná, a najdeš okolo
sebe dobrotu a milost otcowskau,
obraz jeho twáři, sledy božských stop.
Čemuž aby wíru dal, a ztwrzen byl,
před swým odebráním, wěz, že poslán jsem
zjewit tobě, co se we dny budaucí
díti s tebau má, i s twými potomky.
Zlé i dobré uslyšeti hotow buď,
milost swrchowanau w stálém zápase

[redacted]

s lidskau hříšností, by prawé učil se
trpěliwosti, a w mírnost uwodil
bázní radost swau a zbožným zámutkem,
snášel dobromyslně zlý i dobrý los.
Tak se tobě udá žíti bezpečně,
až by hotowého smrti přepadla
hodina. Wstup na tu horu! Nechať zde
Ewa (uzawřel jsem oči její snem)
dole spí, an pro budaucnost budeš ty
bdíti, wzorem rownym, jakož jsi ty spal,
k žiwotu kdy ona byla stwořena.
Jemuž takto Adam wděčně odpowí:
Wstupiž, wůdce jistý! kam mne powedeš
koli, půjdu za tebau, a poddám se,
třeba kárající, ruce nebeské,
nébrž proti zlému prsa obrátím,
abych, ozbrojen jsa trpěliwostí,
zwítězil, a z práce poklid wyzískal,
získatili jaký lze! — I wstaupili
oba na wrch strmé hory k widěním
božským. Byla hora w ráji nejwyšší,
s níž se země půlkruh w jasném přezoru
rozprostřený na nejdalší odlehlost
jewil hledícím. Té wýše neměla,
ni té wýhlídky ta hora, na kterauž
jiným zhledem, prostřed pauště, našeho
pokušitel druhého wedl Adama,
ukazuje wšecka jemu králowstwí
země okrsku, i moc a sláwu jich.
Obsahaloť oko jeho wšeliká
místa, nynější i staré powěsti,
mocnářů a králů sídla slowútná:
od Kambalských walůw, sídla hlawního
Kataiského Chána, od Samarkandy,
Temirowa trůnu, blíže Oxusa
řeky, do Pekinu, králů Čínezských;

Agru, Lahor, welikého Mogola,
dolů k Chersonesu zlatému a, jíž
Peršan wládl, Ekbatanu, napotom
Ispahan; pak Moskwu, Cára Rusského,
též i Byzantium, sídlo Sultána,
rodilého z Turkestanu; králowstwí
widěl Negowo,[3]) a přístaw Erkoko
nejzazší, i malé trůny pomořské:
Monzabu a Melindu a Sofalu,
jměnau za Ofir, až Kongo s Angolau
pod nejhlubším polednem; a odtamtud
Nigru od řeky až k hoře Atlasu,
walné Almanzora panstwí, Fez a Suz,
Maroko i Algiry i Tremizy;
odtud Ewropu, a kde měl státi Řím,
swětowládce; snad i Mexik bohatý
widěl w duchu, Montezumy stolici,
též i Peruanské sídlo bohatší
Atabalipy, a ještě nezpustlau
od laupeže Gwianu. — A nyní sňaw
s oka Adamowa Michal mrákotu,
způsobenau od owoce luzného
místo slibowané zraku jasnosti,
k šlechetnějšímu je zprawil widění:
swětlíkem a rautau nerw mu přečistil
zrakowý (neb mnoho zříti měl) a tři
wcedil na něj krůpě z zdroje žiwota,
jichžto síla wzácná sídlo nejhlubší
mysli jeho zraku tudíž pronikla,
tak že pro walné wšech duchů zchwacení
zawřel Adam oči swé a umdlew klesl.
Jehož ale pojma dobrý za ruku
Angel, takto k pozornosti zbuzuje:
Prohlédniž, ó Adame! a prwní wiz

3) Aethiopii.

[redacted]

skutek, kterýž hřích twůj zjednal prwotný
w některých z twých potomků, ač dřewa se
wyjmutého nedotkli, ni s pekelným
spolčili se hadem, aniž zpáchali
ten hřích twůj. Než z toho wšecka pochází
nákaza, a plodí skutky násilné.
Prohlédl a widěl pole zdělané
z částky, na něm žaté w snopech obilí:
brawné pastwiště a lisy jewila
oku druhá pole částka. Uprostřed,
na wzor mezníku, stál oltář prostičký
z drnu tráwného. Sem upocený žnec
nese prwotinu ze swé úrody,
zelené i žluté, maní sebrané
klasy, jak je dala w ruku náhoda.
Po něm přijde pastéř, tiché powahy,
nesa wýbor wzácný z prworozených
stáda: obětuje, rychle wynímá
tuk i drob, a potraušený kadidlem
klade na drobnické dříwí, obřadů
zachowaje slušných. Spadne přízniwý
s nebe oheň, ztráwí náhlým plápolem
obět libowonnau; ale neztráwil
druhé oběti, neb štědrá nebyla.
Rozlítiw se ten, kdy s druhým rozmlauwá,
udeří ho w slabinu a zabije
kamenem. I padne zbledw, a smrtedlně
lkaje pustí duši s krwe potokem
walným. Ustrnuw se nad ním otec náš,
takto na rychlost se ozwal k Angelu:
Učiteli! jakéž trpí weliké
neštěstí ten dobrý muž, jenž upřímnau
konal obět: čili jest to náhrada,
kterau béře pobožnost a čistá mysl?
Jemu wece Michal, také pohnutý:
Tito dwa jsau bratři, pošli z beder twých;

nesprawedlný zabil sprawedliwého
pro záwist, že shlédlo nebe na obět
jeho. Wraždy té wšak pomsta nemine,
ani ztratí odplatu swau pobožnost,
ač, jak widíš, powalený umírá
w krwi swé a w prachu. Dí mu otec náš:
Běda toho skutku i té příčiny!
Toli ale jest ta smrt, to dráha ta,
kterauž do swé wlasti, w prach se nawrátím?
Strašné diwadlo! jsa již tak ohawné
k widění a k pomyšlení ukrutné,
ó co musí býti hrozné k počití!
Wece Michal: Smrt jsi w prwní podobě
její spatřil na člowěku. Mnohé jsau
cesty w jámu potwory té wedaucí:
wšecky hrozné! jednak smyslům u wstupu
hroznější, než u wnitř. Mnozí násilně,
jakos tuto widěl, zemrau, od ohně,
potopy a hladu: wíc jich nestřídmost
zkazí w pokrmu; ta na swět uwodí
těžké neduhy, jichž zástup potworný
wyjewí se tobě, aby nauzi znal,
kterau na rod lidský nezdrželiwost
Ewy zprowodí. — A w tom se ukáže
smutný, tmawý, mrzutý dům neduhů,
plný churawosti wšeliké: tu křeč
leží ukrutná a klání mučiwé,
nátchy, swírající srdce bolení,
žření, kámen, padúcnice, swrab a wřed,
střewní dna, a mrtwice a posedlé
třeštění, a tupá melancholie,
hlawy záwrat měsíčný, a wadnaucí
hubenost a sauchotiny, široko
zhaubný mor, a wodnotělnost, lámání,
dychawičnost, kašel, rýma. Náramné
bylo zmítání a lkání hluboké!

[redacted]

Zaufanliwost obcházela od lože
k loži ochotně; swau kuši wítěznau
napínala smrt, než ranau wáhala,
ačkoli ji úpěnliwě wzýwali,
jako dobro nejwyšší a poslední
naději. Kdo, měj on srdce kamenné,
nezplakal by nad tak mrzkým diwadlem?
Adam zplakal, ač se z ženy nezrodil:
lítost muže přemohla a wydala
slzám na chwíli, až mysl mužnější
žele jemu přiskrowní; tu ledwa se
ukojiw, swůj takto nářek obnowí:
Jak jsi bídný, rode lidský! ó jak jsi
spadlý, dochowaný k stawu nuznému!
lépe, aby pošel dříwe zrození!
Dánli žiwot nám, by tak se uchwátil?
proč se přes moc wtírá nám? kdo, wěda co
béře, nezhrzel by žitím raději,
sobě podaným, neb záhy složiti
nežádal, jsa rád, že jest mu w pokoji
prostým býti. Můžli božský w člowěku
obraz, jenžto dobrým, přímým stwořen byl,
ač jest wadným teď, tak býti snížený
k nesnesené psotě, mukám nelidským?
Nemá člowěk, božskau nesa podobu,
pro ten obraz swého učinitele,
prost a prázden býti takých neřestí?
Obraz swého učinitele, dí mu
Michal, tenkrát wyzuli, kdy bezuzdným
w otroctwí se poddadauce žádostem,
twářnost hřícha, pána swého mrzkého,
oblekli a opáčili matky swé
Ewy poklésku. I protož hanebný
jich je trest, a zohawuje wlastní jich
podobu, ne božskau, kterau zprznili
sami, opowrhše swatým přírody

prawidlem, a obrátiwše zdrawí swé
w neduh škaredý a hodný, jelikož
neważili sobě božské podoby.
Uznáwám, dí Adam, slušnost saudu jich.
Leč, což není, mimo tuto bolestnau,
jiné cesty, po níž bychom dojdauce
smrti, smísili se s prachem příbuzným?
Jest, řekl Angel, pokud ono prawidlo:
Wšeho s míru! zachowáš, a weden jsa
od střídmosti, w pokrmu i w nápoji
posilku, ne obežerné rozkoše
budeš hledati. Tak tobě drahně let
uplyne, až jako zralé owoce,
sňatý powlowně, ne mocí urwaný,
k smrti dospěw, skapneš w lůno matky swé.
Dlauhowěkost to. Než, prwé přežiješ
mladost, sílu swau i krásu, uswadlý,
slabý buda šíd, a tupí smyslowé
twoji útěch, jež jsau nyní žádost twá,
nepochutnají. Ta bystrá, rozkošná
mladost pomine, a mráz a suchota
rozhostí se w černokrewných žilách twých;
pojde každá moc a wyschne wšeliký
pramen žiwota. I řekl rodič náš:
Neopru se smrti, dlauhowěkosti
příliš nepožádám; wynasnažím se
raději co nejsnáze a nejlépe
zniknauti to těžké břímě žiwota
do dne odewzdání jeho nosené;
trpěliwě dočkám swého zproštění!
Načež takto jemu Michal odwece:
Ani tuze miluj, ani nenáwiď
žiwota, a co jsi žiw, žiw dobře buď:
dlauzeli neb krátce, poruč nebesům.
Nyní k widění se hotow jinému.
Popatřil a widěl drahnau rowinu,

[redacted]

stany rozmanitých barew okrytau;
wůkol jedněch stáda pasaucího se
byla dobytka; tam z líbých nástrojů,
harf a warhan, sladký w ucho padá zwuk;
herce widěti, an klawisů a strun
cwičně dotýká a lehkým nadchnutých
prstů letem wšecku hlasů wýš i hlaub
probíhaje řádně, hlučnau pohání
fugu. Druhý, z jiné strany, u wýhni
stojí kowaje. Dwě hrudy celistwé
rozpustil a přehnal, měď a železo:
buď že oheň náhodný, jenž lesiny
na horách neb dolích ztráwiw požárem,
zahřel žily kowowé, a na swětlo
ústím rozwaliny kterés wylinul,
buď že splákna zemi potok wyryl je;
nyni w rozmanité wzory tekuté
sléwá kow, a nejprwé swé nástroje,
potom díla z něho robí řemeslná,
kowaná i litá. Potom jiný rod
s wysokých hor sausedských, kde sídlem byl,
sstaupil na rowinu; wedlé powahy
sprawedliwí mužì býti zdáli se,
pilní prawé boží cti a poznání
jeho z tworů widomých; i neméně
wěcí těch, jež pokoje a zwolnosti
poklad učí zachowati člowěka.
Nedlauho se krajem berau libezným,
ai! tu od stanů jde zástup hladkých žen,
drahým kamením a strojem swéwolným
zdobných. K zwučným harfám sladce milostné
prowozují zpěwy, plesem kráčejíc.
Zočili je mužowé, a jakkoli
wážní, těkati swých očí nechali
bezuzdně, a w prwních léčkách milosti
wázše, každý milowal a milenku

obral swau; a tudíž sňatků píleno milostných, až wyšla lásky wůdkyně, hwězda wečerní. Tu ohněm žádosti jsauce rozpáleni, zažhau pochodni swatební, a Polela, co manželských sňatků boha, ponejprwé wzýwají. Ples a hudba po staních se rozléhá. Diwadlo tak blažené, a milostné hříčky neztracené ještě mladosti, wěnce, kwití, zpěw a hudba přelíbá Adamowo srdce walně podjaly, kterýž, jak jest lidské sklonnost přírody, brzo přilna k radosti, tak zwolal, řka: Swětlo očí mých! ó blahoslawený kníže Angelský! i lepší mnohem jest toto widění, a wíce klidných dnů slibuje, než dwě ta předešlá; ach, tať nenáwist a smrt a muky hroznější wyrážela; ale zde swých účelů zdá se wšechněch dosahati příroda.

Jemuž takto Michal: Nesuď o ceně wěcí z rozkoše, ač s twau se powahau srownáwati zdají, an jsi k lepšímu stwořen cíli, swatý, čistý, nadaný božským obrazem! Ty stany rozkošné, jež jsi widěl, byly stany mrzkosti, w nichžto bydlí toho rod, jenž wrahem byl bratra swého. Řemesel a umění, jakáž oslazují žiwot, pilni jsau wynálezci důwtipní; než, na Boha, od jehožto ducha wšechen pochází důwtip, nemyslí, a neuznáwají darůw jeho. Jednak pěknau zůstawí rodinu. Ten, jejž jsi widěl, zástup žen krásný, byly dcery jich; co bohyně šwarné, hladké, ozdobné, ač domácích

[redacted]

prázdné ctností, na kterých se zakládá
čest a chwála ženy nejwýbornější.
K chlipnostem a chutí wilných zbuzeni
jsauce wychowány, zpěwy, plesy, stroj,
klewety a rozpustilé wzhlédání
oblibují toliko. Těm mužowé
střídmí (synů Božích jmě jim zjednala
pobožnost) swé cti a celé odstaupí
sláwy, mrzce! bezbožnicím ztepilým
za ničemný smích a luzné zabylstwo;
a tak teď, by brzo plauli wolněji,
plynau w rozkoších a wedau chechtání,
jehož swětem slz swět brzy opláče!
Jemu takto Adam, krátké zbawen jsa
radosti: Ó hanba, běda mužům těm,
že, tak pěkně nastaupiwše prawosti
cestu, na křiwau se náhle schýlili,
nebo w polowici dráhy ustali!
Tedy týž jest každé bídy člowěčí
pramen: od ženy se wždycky počíná!
Od zženilé mužů rozmařilosti,
dí mu Angel, počíná se raději!
Jsauce wyšším obdařeni rozumem,
lépe nastaupiti na swé měli by
místo. Ty wšak wizíš jiné diwadlo!
Pohlédne, a widí rozprostřený kraj
walný před sebau, wsi, role, dědiny,
lidná města s branami a wěžemi
wysokými; zbrojný zástup twářnosti
zakrnělé, litau wojnau hrozící;
obry hnátů náramných a odwážné
mysli. Část se w brani cwičí, opět část
jiná popěněné hřebce zabodá,
po různu neb w šikowaných wojensky
plucích, pěchoty i jízdy; anito
prázdno: žene tamto wýbor za kořist

skotů stádo, krásných býků, jalowic
krásných s tučné lauky, wlnonosný braw,
tiché owce s bečícími jehňaty,
ledwa pastéřowé prchli s žiwotem.
Na pokřik se strhne bitwa wražedlná:
stírají se přeukrutnau wzteklostí
plukowé! Kde nedáwno se popásal
dobytek, tu leží pole hromadně
braněmi a mrtwolami postlané,
krwawé a zpustlé. Jiní žebříky,
střelbau činí smělý útok na pewnost;
obleženci s walů mecí k obraně
hrot a kamení a síru ohniwau.
Na obau tu stranách widěť přehrozné
krwe prolití, a činy obrowské.
Jinde oberlaní městských we branách
hlasatelé zástup w radu wolají.
Šediwí a wážní shromažďují se
starci s bojowniky; mluwí řečníci:
ale bauře wznikají, až posléze
člowěk, důstojné a maudré powahy,
w středním wěku, wstana mnoho řečňuje
o práwu a křiwdě, wíře, pokoji,
o náboženstwí a saudu nejwyšším.
Urauhá se jemu množstwí weškero,
ba i násilnau naň ruku wztáhlo by,
leč že oblak ukryl jej a wychwátil
z dawu newidědlně. Tak se branná moc,
bezprawí a nátisk po wší rozmáhá
krajině, a není kam se utéci.
Adam, celý w slzách, takto bolestně
obrátiw se k wůdci swému naříká:
Jací tito nelidé! ó jací to
otrokowé smrti! již tak nelidsky
zabíjejí lid, a tisíckrát ten hřích
onoho, jenž bratra zabil, páchají.

[redacted]

Neníliž tu wražda bratří nad bratry,
lidí nad lidmi! Kdož wšak ten dobrý muž,
jenžto, leč že nebe wychwátilo jej,
o málo by zhynul pro sprawedlnost?
Totě plod zle spojeného manželstwa,
praví Michal, w němžto, jak jsi znamenal,
dobré s zlým se slaučilo. Dwě odporné
wěci, kteréž jestli swede bláznowstwí,
plody na těle i mysli potworné
wywodí. Ten hle! jest obrů, na slowo
wzatých mužů počátek! Neb w ony dny
síla toliko se stane podiwem,
ta i rekowstwím i ctností hrdinskau
nazýwána bude; w boji získati,
podmaniti národy, a kořisti,
nalaupené s mnohým krwe prolitím,
domůw nanésti, to stupněm nejwyšším
lidské bude sláwy; bude děláno
za triumfu čest, a jméno wítěze,
lidu ochránce a boha, neboli
bohů syna, jimžby slauti raději
bylo záhubci a morem národů.
Tak se powěst slawná získá na zemi;
a co hodno powěsti, to hluboké
zkryje mlčení. Než toho, sedmý jest
z tebe, jenžto w swětě plném úhony
práw jsa jeden, proto nenáwiděný,
proto tak byl wrahy osutý, že směl
sprawedliwým býti sám, a kázati
o Bohu a saudu prawdu nemilau;
toho, jakos widěl, w wonném oblaku
pojal Swrchowaný hřebci rychlými;
aby, prost jsa smrti, mezi spasenci
kráčel s Bohem w kraji blahoslawenstwí.
Takowátě ctnosti mzda. Bys pak i trest
spatřil úhony, ai, pohlédni a wiz.

Pohleděl a spatřil cele změněnau
wěcí twárnost; wojny hrdlo měděné
říčeť ustalo; hry, šprymy, weselost,
besedy a plesy wšudy panují;
sňatky, smilstwo, cizoložstwa, únosy,
jak kde na potkání Lada wábila:
potom od kwasů se rojí k různicem.
Posléz mezi ně kmet přijde welebný,
wyjewuje nad jich skutky nelibost
welikau, a swědčí proti cestám jich:
často w schůzky přichází, a nalezna
radowánky, žehrá, káže pokání
duším u wězení k saudu schowaným
brzkému. Než darmo jest! i přestane
kárati a umkne od nich stany swé.
Potom raubaw stromy rostlé na horách,
počne zdělávati koráb ohromné
welkosti, a loktem dél i šíř i wýš
wyměří, a oklejuje wůkol klím;
w boku dwéře postawí, a pokrmu
nabraw zásobí i lid i zwěř, a ai!
zázrak diwný! přijde w řadě určitém
z ptactwa, howad wšech, i hmyzu drobného
sedmero neb dwé, a posléz kmet a tří
jeho synowé a čtyry ženy jich.
Uzawřel je Hospodin. I powstane
witr polední, a křídly černými
wana široko, mrak weškeu pod nebem
sžene; hory mhlu a páry k posile
wykuřují; wisí jako tmawý strop
husté s nebe mračno; již se lije déšť
přiwalem, a lije se, až neznati
zemi. Wydwižen jsa, zplýwá na wodě
koráb bezpečně, a čelem rohatým
protírá a kolébá se po wlnách.
Každé lidu sídlo zchwátí potopa;

wšecka sláwa jich a pýcha hluboko
pohřízena jest, a moře mořem se
kryje neobmezeným. Kde nedáwno
w skwostných kralowala bujnost palácích,
řwau a hnízdí se teď mořské potwory.
Z lidské rodiny, tak welmi zmnožené,
zbytek celý w úzkém plyne korábu.
Jak jsi tehdáž bolestil, ó Adame,
wida rodu swého, ach, tak žalostnau
zhaubu! Tebe příwal jiný, tebe slz
příwal uchwátil, a sklonil ku zemi,
až, jsa od Angela wzdwižen laskawě,
mohl, ač mdlý, se udržeti na nohau,
jak kdy otec želí dítek před sebau
rázem zhubených, a ledwas Angelu
takto swého srdce úzkost wyprawil:
Strastné diwadlo! ó kéž jsem newiděl,
co se mělo díti w čase budaucím;
nesa toliko swůj wlastní zlého díl,
žil bych šťastněji a losu s každý den
měl co nésti. Nyní pak i ono zlé,
jenž jest wěkům udíleno zdáleným,
padá na mne, an jsem, než se zrodila,
widěl strast, dříw nežli jest, že býti má,
myšlénka mne trápí. Nechtějž wěděti
člowěk žádný před časem, co jemu se
státi má, neb dítkám jeho; zlého jist
může býti, kterémužto newyhne
předwěděním swým, a bude snášeti
u wyobrazení jako w jistotě
bolest trudnau! Ale weta po wšem jest;
není již, jenž by se stříhl, člowěka:
malý těch, kdo z powodně se wywřeli,
počet hlad a nauze brzy dotráwí,
bludných pustém na moři. I daufal jsem,
ažby násilí a wojna přestaly

na zemi, že lép se owšem powede;
mír a pokoj swatý wěncem blahých dnů
lidskau zkrásí rodinu: než, nastojte,
zklamán jsem! i wím, že pokoj zhubuje,
jako wojna moří. Wůdce nebeský!
odkudž to? i pojdeliž tu lidský rod?
Dí mu Michal: Lidé, kterés nedáwno
spatřil w rozkoších a chlipné stkwostnosti,
byli oni muži wzatí na slowo
w činech rekowných i smělých wýprawách;
ale prawé ctnosti prázdní. Proliwše
mnoho krwe, mnoho krajů zhubiwše
lidu podmaňowáním, a dosáhše
slawných tudy jmen a hojné kořisti,
přilnau k zwůli, rozkoši a prázdnění,
k lakotě a wilnosti, až swéwole
zpupná pych a wraždu zbudí z přátelstwí,
za dnů pokoje. I sami otroci
podrobení bojem, swatau ztratiwše
swobodu, i ctnost a bázeň potratí
Boží; odkawad jich zbožnost pokrytá
w tuhých bitwách nedosáhne pomoci
proti útočníkům. A tak ustydne
jejich wraucnost; pečliwí jen, kterak by
žiwot wedli bezpečný a rozkošný,
swětu dadí se a rozpustilostem,
na tom, w čem jim zpupný wítěz pozwolí,
dosti majíce. Wždy wíc, než s potřebu,
wydá země, pro zkušení střídmosti!
Tak se wšickni zkazí, wšickni pohorší,
střídmost, sprawedlnost, a prawda s wěrností
zmizejí! Jen jeden člowěk wyjmutým
bude od zkázy, syn swětla jediný
w twawém wěku; dobrý proti příkladům,
proti wábení a zwyku, nedbaje
pohrůžek ni potopy ni násilí;

[redacted]

ten jich, by se bludných warowali cest,
napomene, postawí jim před oči
plnau bezpečenstwí, plnau útěchy
ctnosti dráhu; zwěstuje jim, jaký hněw
čeká nekajících; ale wrátí se
s posměchem. Než Bůh, widauce to, že jest
muž ten sprawedliwý mezi žiwými,
káže mu tu diwnau archu stawěti,
(jak jsi zočil), aby znikl s domem swým
wšeobecné swěta toho záhuby.
Ledwa s zwířaty a lidem od zkázy
wyňatým se do korábu zabéře:
otewrau se průduchowé nebeští
pojednau a bude příwal na zemi,
we dne w noci; wšecky drahné propasti,
protrženy budau studnice, a wzdmau
jezero, že z hrází jekem wystaupí;
nad wýsokost hor se wznese potopa.
Tehdáž i ta hora rájská mocí wln
wywrácena bude: z sličné odranau
zelenosti síla praudu zachwátí
do hlubiny mořské. Tam se wkoření,
slatinný a holý budauc napotom
ostrow, telat mořských lože wýslunné,
skála, zwučná wodních ptáků škřečením.
Wěz, že swatým není žádné u Boha
místo, leč je prawým sami poswětí
lidé obcowáním. Nyní ale wiz,
co se potom dále přihoditi má.

Pohleděl, a uzřel koráb zplýwati
na wodách se stawících. I zapudí
mračna witr půlnoční, a suchým dchem
swraští twářnost powodně, co stařeny,
ano zatím slunce okem horaucím
na hladinu patří širokau a mok
pije chladný žízniwě. Tak opadá

zlehka moře wydmuté, a powlownym
do hlubiny umyká se odtokem;
zawříny jsau nyní wšecky studnice
propasti i průduchowé nebeští.
Nezplýwá již archy wíce, alebrž
na wysoké hory wrchu wáznauci,
zdá se odpočíwati; a hory z wod
dobýwají hřbetů, s jichžto wýsosti
bystré, hlučné praudy w utíkající
moře srážejí se tokem baufliwým.
Wyletuje nyní z archy krkawec,
za ním holubice, posel jistější,
wypuštěná dwakrát wětwe hledati
zelené, neb země, kdeby stanula
noha její; wrátiwši se podruhé,
nese w ústech oliwowý list. I oschl
swrchek země. Tehdy stařec z korábu
wyjde se wším oborem, a podwihne
k nebi rukau swých i oči s nábožným
díků činěním; i uzří nad hlawau
oblak rosný, na oblaku sličnými
duhu stkwaucí barwami, to rozkošné
s Bohem pokoje a smlauwy znamení!
Adamowo srdce, smutné nedáwno,
zaplésá, a zjewí on tak radost swau:
Ó, jenž přítomniti umíš budaucnost,
učiteli božský! Nyní počínám
znowu žíti, jist jsa tímto widěním
posledním, že člowěk s zwěří wšelikau
bude žiw, i jeho síměě. Tedy již
méně želím swěta synů bezbožných
zhlazeného; jeden wíc mne těší muž,
jenž tak dokonalým, jenž tak sprawedlným
shledán jest, že nowý z něho ráčí Bůh
wywoditi swět, a pustí weškeren hněw
mimo sebe. Jaký wšak jest oblauk ten

roztažený na nebi, co obočí
Boha ukojeného? či zápona
jest to kwětná, stahující plynutau
toho dešťowého mraku obrubu,
by se opět strhaw zemi nezalil?
Dí mu Archangel: Twé zdání prawé jest:
wolně hněwu swému přítrž učiní
Hospodin! ač nedáwno, že člowěka
stwořil, lituje čil bolest w srdci swém,
wida zemi býti plnau násilí,
chýliti se z cesty tělo wšeliké:
jednak, to kdy zhyne, milost u něho
najde sprawedlný, a lidská záhuby
znikne rodina; i smlauwu učiní,
potopy že wice k země zkažení
nebude, z swých moře hrází určených
newystaupí, nezalije swěta déšť
s žiwočichy jeho; nébrž uweda
oblak na nebe, swau duhu rozprostře
na něm krásnau, aby člowěk zhlédna ji,
pamětliw byl smlauwy té, že den a noc,
osetí a žeň, a s wedrem siwý mráz
budau trwati w swé střídě ústawné,
dokud zem i nebe, ohněm zčistěné,
nestanau se nowým sídlem sprawedlných.

Zpěw dwanáctý.

Michal wyprawuje dále od potopy swěta; wykládá, co ...mená símě ženy, mající potříti hlawu hadowi. Opisuje ...lení syna Božího, smrt jeho, z mrtwých wstání, na nebe ...staupení, a staw Církwe až do druhého příští jeho na saud ...lední. Adam potěšený sstupuje s hory s Michalem a jde ...Ewě. Ewa sladkými sny uspokojená, hotowa jest jíti z ...e s Adamem. Pluk Cherubůw se blíží s mečem plamenným; ...chal wywede Adama i Ewu z ráje. Postaweni byweše na ...ině, widí ráj naplněný hrozliwými twárnostmi, a podawše ...y sobě, jdau w swět za powodem prozřetedlnosti.

Jako pocestný, ač náhlí wýprawa
kwapná, odpočine w poledne: tak tu
Angel mezi zhlazeným a wzkříšeným
swětem zpočinul, by nač se tázati
měl snad Adam. Potom s sladkým přístupem
jme se obnowiti takto mluwu swau:
Widěls, an se počal, an se skonal swět,
powstal člowěk jako z kmenu druhého.
Ještě mnoho zbýwá, a twé, zdá mi se,
oko umdléwá: jest owšem tíhota
smyslům lidským, wěci božské poznati.
Protož dále tobě ústně wyprawím,
jedno náležitě pozoruj a slyš.
Nowý lidu národ, pokud, malý jsa
ještě, přísnost saudu w čerstwé zachowá
mysli, w bázni Boží, ctně a sprawedlně
bude žiw a rozmnoží se polehku,

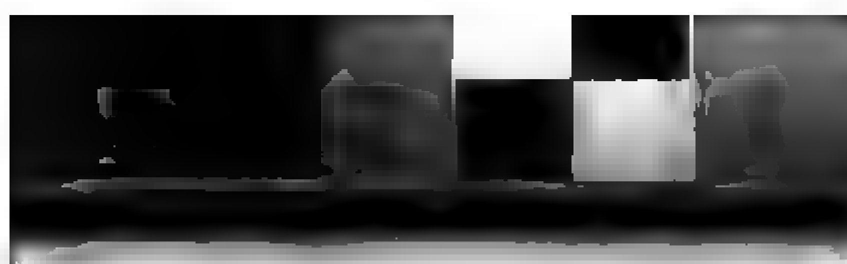
[redacted]

pole dělaje a bera úrody
hojné, wíno, obilí, a začasté
obětuje z skotů nebo brawů swých
býka, owci aneb kůzle, s štědrým mstu
linutím a obsluhami swatými,
bude dny swé w nepotupné radosti
tráwiti a přebýwati drahný čas
klidně, wedlé pokolení, pod zpráwau
otců swých, až člowěk jeden powstane,
srdce zpupného a chwály žádaucí;
pěknau rowností a stawem bratrským
nejsa spokojen, moc sobě nad bratry
swými oswojí a panstwí nehodné,
swaté swornosti a práwům přírody
wýhost dá; a bude lowiti, ne zwěř,
ale lid, i rukau násilnau i lstí,
kdo se zpěčí wjíti w jeho porobu.
Lowcem bude silným před Hospodinem
nazýwán, že nebes Pánu na wzdory
Boží swěta wládu sobě osobí.
Slowa buřičem, sám jiné winiti
bude z buřičstwí. Ten s druhů zástupem,
přiwinutých rownau k němu žádostí
wlády tyranné, buď pod ním, nebo s ním,
wyjde z Edenu a w poli na západ
černau najde jámu, kde se žiwice
prýští wřelá z podzemí, úst pekelných.
Z té a z cihel usmyslí si stawěti
město nádherné a wěži, jejížto
wrch by nebe dosáhal, a zdělati
sobě jméno, aby, kdy se rozptýlí
po wší zemi, nezhynula paměť jich,
bez ohledu, dobráli či zlá. Než Bůh,
kterýž newiděně lidská prochází
obydlí, a zhlíží skutky člowěka,
sstaupil na zemi, by widěl město jich,

prwé než jich wěž by wěže přetměla
nebeské; a ku potupě marnosti
wložiw na jazyky ducha změtení,
zhubil mluwu mateřskau, a místo ní
nasel nezhodný slow hlahol neznámých.
Na rychlost pak znikne štěbet ohawný
mezi stawiteli: každý hlasitě
křičí, nerozumí jeden druhému;
ochraptěwše posléz, jako posměchem
odměnným, se jítřili a wztěkali;
byltě welký w nebi smích a díwání
dolů; uslyšen jest hluk, a widína
směska: takowý byl konec stawení
směšného a nazwáno je změtením.
Načež Adam s nelíbostí otcowskau:
Zlořečený syn! jenž tak se wypíná
nad swé bratry, uchwacuje nedanau
wládu od Boha. Jen ryba, zwěř a pták
w ruce naše dáni jsau, to práwo nám
podal Bůh, a nad člowěkem člowěka
neučinil pánem; nébrž zůstawiw
sobě jméno to, chtěl lidi od lidí
býti wolnými. Než tento wýtržník
nemá na tom dost, že pychem člowěka
trápí násilným, i Boha samého
wyzwati a wěží obehnati chce.
Bídník! jaké wzhůru wezme pokrmy,
pro sebe i pro ten zástup šálený,
aby w tenkém nad oblaky powětří
neuchřadly hrubé jejich utroby,
z nedostatku ne tak chleba, jako dchu?
Wece Michal: Práwě kleš člowěka,
jenž staw lidu klidný w taký uwalil
zmatek, usiluje mu tu spanilau
ducha stránku, zwolnost, moci odníti.
Jednak wěz, že pádem zašla prwotným

[redacted]

zwolnost prawdiwá, jež s prawým rozumem
wždy jest pospolu, a dílné od něho
nemá bytosti. Když rozum w člowěku
pozastíní se, neb slyšen nebýwá,
tudíž wášně urputné a žádosti
nezřízené wládu jeho uchwátí,
dadauc člowěka, až potud zwolného,
w mrzkau porobu. A tudíž, že on sám
w sobě nad rozumem wolným nehodných
nechá panowati mocí, Hospodin,
sprawedliwý w saudu, wydá příkoří
pánů násilných i jeho zewnitřní
zwolnost. Tyranůw jest potřebí; než to
newymluwí tyrana. I časem tak
od ctnosti (jenž rozum jest) se uchýlí
národowé, že ne křiwda, alebrž
sprawedlnost a klatba jakás osudná
odejme jim zewnitřní jich swobodu,
wnitřní ztratiwším. Buď tobě příkladem
stawitele korábu syn neważný,
kterýžto, že otce swého potupil,
těžkau nese klatbu, buda sluhau sluh,
on i s rodem neprawým. Tak druhý swět
půjde jako prwní wždycky od zlého
w horší, až je, unawen jsa bezprawím
jejich Hospodin, swé božské pozbawí
přítomnosti, od nich swaté oči swé
odwrátí, a zůstawiw je wlastním jich
porušeným cestám, zwláštní wywolí
národ sobě, od něhož by wzýwán byl:
národ od wěrného pošlý člowěka,
z té strany Eufratu, w zemi modlářstwí,
zrozen bude. O že lidé (k wířeli ?)
ještě za toho, jenž znikl potopy,
otce žiwota, w tu spadnau ohawnost,
by se klaněli dílu rukau swých,

dřewu, kameni, co Bohu žiwému!
Jeho ale ráči swrchowaný Bůh
z domu příbuznosti od ukydaných
bohů powolati we snách do země,
kterauž jemu ukáže, a w národ jej
učiniti welký, požehnaje mu,
že skrz jeho símě hojné na wšecky
pronárody splyne blahoslawenstwí.
Nemeškať, i jde, ač newí do jaké
země, wěře tomu, kdo ho powolal.
Widím jej, (ty nemůžeš) jak důwěrné
bohy, přátely, a wlast swau opauští,
Ury Kaldejské, a přes Haranůw brod
staupá: za ním dlauhým táhne průwodem
skot i braw i čeled mnohá: newyšel
chudý; a wšak Bohu, jenž ho do cizí
wybídl země, swěří wšecko zboží swé.
Již jest w Kanaan, již stan swůj rozbíjí
u Sichem a Mereh, rowni sausedské.
Tamto jemu w dar i jeho semeni
slibem Hospodin dá zemi weškeru:
od Hematu z půlnoci až k poledni
pauští, (zowu wěci posud neznámé)
od Hermonu wzchodního až na západ
k moři welkému; tu Hermon hora jest,
moře tamto. Widíš obě před sebau.
Wrch ten na břehu má Karmél nazýwán
býti; Jordan, dwaupramenná řeka ta,
prawá meze wýchodní: to pohoří
drahné Semír jest; i tam se rozhostí
wnuci jeho. Ta wšak slowa rozwažuj
bedliwě: že wšechněm země čeledem
požehnání wzroste w jeho semeni!
símě pak to jest ten welký spasitel,
kterýž hlawu potře zlému hadowi;
tudíž jasněji jej tobě wyjewím.

Požehnaný otec ten, jejž w budaucím
čase zwáti budau wěrným Abramem,
syna zůstawí a wnuka po synu,
w slávě, maudrosti a wíře rowného
sobě. Wnuk ten se dwanácti oborem
synů wyjde z Kanaan a do země
sstaupí, někdy Egypt zwané. Smáčí ji
řeka Nil: ai! tamto sedmi prameny
padá w moře. Aby bydlel w zemi té
po hostinu, powolá ho mladší syn
w času draboty; syn, jemuž skutkowé
wzácni druhé dadí místo w králowstwí
Faraonowě. Tam umře, zůstawiw
potomstwo, jež w národ zroste weliký.
Rozmnoženi jsauce, budau nowému
podezřelí králi, kterýžto, že se
zmohli přistěhowanci, jich zrostání
překážeje nehostinsky, otroky
z hostí udělá a zbije syny jich
noworozené; až bratři dwa, jich jmě
Mojžiš jest a Aron, jsauce od Boha
sláni, wyprostí ten lid, by rozlomiw
pauta, s kořistí a sláwau do země
nawrátil se slíbené. Než prwé ten
ukrutník, an Boha jejich neuzná,
aniž poslů jeho bude slyšeti,
musí zázraky a saudy hroznými
býti přinucen: w krew newycezcnau
obrátit se řekám bude nejprwé;
žáby, stěnice a hnusné žížaly
jeho dům i wšecku zemi naplní;
morem pomře dobytek, a po celém
těle pryštící se neštowicemi
wřed i jej i weškeren jeho raní lid;
krupobití s hřímáním a smíšený
s krupobitím oheň strhá oblohu

Egyptskau a spráší dolů přiwalem
baufliwým a zpřeráží, co uchwátí,
síji, strom i bylinu: co zůstane,
zžéře mračno kobylek; tma ukryje
wšecky končiny, tma makatedlná,
za tři dni; a posléz, jednau půlnocí,
wšecko w celé zemi prworozené
krutým padne pobitím. Tak zkrocený
desíti jsa ranami ten říčný drak,
poddá se, a cizozemce propustí.
Obměkčí se často jeho urputné
srdce, ale wždy se ledu podobá,
kterýž jihna we dne, twrdne taužeji
w noci, až, kdy propuštěný honiti
bude zástup, s wojskem moře zhltí jej;
ale jim dá jíti jako po suše,
odstaupiwši na prawo i na lewo
na wzor křišťálowé zdi; tak poslušno
bude holi Mojžíšowy, pokud on
s wyproštěnci swými břehu nedojde.
Diwné moci Bůh swým swatým propůjčí,
ač že s nimi sám w swém bude Angelu,
jenž je w oblaku a slaupu ohniwém
předcházeti bude, we dne w oblaku,
w noci w slaupu ohniwém, a poweda
zastíní je zatwrzelým před králem,
stíhajícím cesty jich: i bude je
stíhať celau noc; než přiblížiti se
zbrání jemu tma, až k bdění rannímu.
Tehdy z oblaku a slaupu pohlédne
Bůh a wrahy pomate, a roztříští
kola wozů jich, an z jeho rozkazu
Mojžíš znowu na moře swau mohútnau
wztáhne hůl, a moře, holi powolné,
srazí se a šiky jejich přikwačí!
Wywolený zástup bude bezpečně

[redacted]

do Kanaan se bráti od břehu, skrz paušť,
cestau nerownau, by wejda nepobídl
Kanaanitů k odporu, a nezběhlý
w boji sám snad strachem do Egypta se
newrátil a newywolil raději
sobě porobu a žiwot neslawný.
Sladší ctným i nectným žiwot bez boje,
leč jich zápalčiwá pudí zaufalost.
Nemá býti bez zisku jich meškání
dlauhé na paušti; tuť zprávu založí
obecnau a zwolí saudce wznešené
z pokolení dwanácti, by řídili
zástup podlé zákona. Bůh s Sinai
hory (třásť se bude siwý její wrch
pod nohama Páně) s walným hřímáním,
blýskáním a zwukem trauby třepícím
uloží jim zákon: z částky obecná
stanowící práwa, z částky swatému
při obětech řádu wyučující.
Wše.to jedno stín a obraz onoho
bude semene, jež hada potřewši
wykaupení zjedná rodu lidskému.
Wšak, že smrtedlnému uchu hrozný jest
Páně hlas, i žádá lid, by wůli mu
jeho Mojžíš zwěstowal, a pozbawil
strachu jej. I swolí k jejich žádosti,
dobře wědomý, že k Bohu přístupu
není bez prostředníka, a poněkud
wezme na sebe ten úřad důstojný,
w podobenstwí prostředníka wětšího,
kteréhož on předpowí, a proroci
opěwati budau w časy potomní.
Tehdy, kdy se řád a práwo upewní,
s takým zalíbením wzhlédne Hospodin
na lid, wůle jeho šetřící, že swůj
mezi nimi stawiť ráčí příbytek.

Nejswětější s smrtedlníky pobude.
Udělá se, wedlé jeho předpisu,
z cedru, zlatem obložená swatyně,
bude truhla w ní, a w truhle swědectwí
smlauwy jeho; swrchu stkwaucí ze zlata
slitownice stane; křídla wztažená
Cherubínů jasných zastrau ji, a sedm
třpytících se, jako hwězdy nebeské,
bude hořeť lamp, a stane nad stánkem
we dne oblak, w noci oheň blýskawý,
krom, kdy bráť se budau po taženích swých.
Posléz uwede je Angel do země
zaslíbené Abramu i semeni
jeho. — Nelze wyprawiti ostatku,
jaké swedau bitwy, kolik porazí
králů, jaká podrobí si králowstwí,
aneb, kterak slunce, u prostřed nebe,
stane za den celý, nemeškaje noc
w běhu powinném, an člowěk rozkáže:
Staniž slunce w Gabaon, a zastaw se
měsíc w Ajalonu, nízkém údolí,
dokudž nepotře swých wrahů Israel.
Takto jmě wnuk z Abrama, syn Isákůw,
míti má i s weškerým swým potomstwem,
jemuž wydobyti bude Kanaan.
Dí mu, přejaw Adam řeč: Ó wyslanče
nebeský, mých mrákot oswětiteli!
Milés nad míru to wěci wyjewil,
zwláště co se Abrama a semene
týká jeho! cítím ai, že oči mé
otewříny jsau, a srdce okříwá,
ustrašené pomyšlením, jakýby
osud čekal mne i lidské rodiny.
Widím onen den, den jeho weliký,
w němž se požehnání wšechněm dostane
národům Ó lásko nezaslaužená

[redacted]

ode mne, jenž neprawého wědění
na neprawé cestě žádostiw jsem byl!
Jednak nepochopuji, proč Hospodin
lidu, s kterým bydliť ráči na zemi,
rozličný a mnohý zákon uloží.
Mnohý zákon mnohé hříchy znamená;
jaké obcowání Bohu s hříšníky?
Jemuž takto Michal: Bude jistě hřích
mezi nimi, jelikož jsau potomci
twoji; tento jest wšak zřetel zákona,
by jim na důwod byl neprawosti jich,
nebo zákon hřícha k zpauře popauzí.
Widauce, an zákon winu odkryti
sice můž, ne wšak i odstraniti ji,
domyslí se býti toho potřebí,
by se, místo stinných očisťowání
obětí a krwe býků, wylila
dražší kterás krew, a trpěl newinný
za winné, a člowěk w sprawedliwosti
také, jemu skrze wíru přičtené,
našel milost před Bohem, a swého klid
swědomí, jež ukojiti zákonným
nemohl řádem, aniž cele plniti
zákon mrawný, mimo jehož plnění
není žiwota. Tak zákon wyjewí
nestatečnost swau, jsa dán tím ohledem,
by, kdy plnost přijde časů, lepší je
oddal smlauwě; způsobné a dospělé
od podob a stínu k prawdě, od těla
k duchu; od ústawy přísných zákonů
k swobodnému wzetí hojné milosti;
od služebné bázně k synowské, a od skutků
práwa k skutkům wíry. Protož, jakkoli
Bohu milý, Mojžíš, jsa jen zákona
služebníkem, nedowede do Kanaan
lidu zwoleného, nébrž Josue

nazýwaný u pohanů Ježíšem,
nesa jmě i úřad prostředníka,
kterýž, potřew hada nepřátelského
po dlauhém w té swěta paušti blauzení
člowěka w ráj míru wěčný uwede
bezpečně. I zatím pak w tom Kanaaně
zemském štípený lid dlauho pobude;
šťastný, leč kdy hříchowé se rozmohau
w národu a zruší pokoj obecný,
Boha dráždíce, by wydal w ruce jej
nepřátelské, od nichž, kdy se obrátí
na pokání, wychwátí ho začasté.
Saudci zpráwu jeho, potom králowé
powedau: z těch druhému, jenž slowútným
bude pro zbožnost a činy mohútné,
slib se stane utwrzený přísahau,
králowská že berla jeho potrwá
na wěky; a wšecka swatá proroctwí
shodným hlasem zawzněji, že z Dawida
(totě jméno toho krále) pojde syn,
ono ženy símě předpowěděné
Abramu i tobě: swěta spasitel
králům předohlášený, a poslední
z králů, jehož kralowání nebude
konce. Prwé ale welká nastane
poslaupnost, a jeho syn a nástupník,
weleslawný maudrostí a bohatstwím,
truhlu Páně, w staních dotud chodící,
w spanilém a skwostném chrámě umístí.
Po něm dílem budau dobří, dílem zlí
králowé, zlých wětší řad: jich ohawná
modloslužebnost a jiní hříchowé,
s lidu hříchem spojení, tak unáhlí
Boha jich, že je i zemi, město jich,
chrám i swatau skříni swau i náčiní
swaté zůstawí a wydá na laupež

[redacted]

tomu městu zpupnému, cos nedáwno
widěl w zmatku, Babylonem zwanému.
Tam jich w zajetí let nechá sedmdesát:
pak je odtud wywede, jsa pamětliw
na smilowání a smlauwu, kterauž byl
přisáhl Dawidu, že bude trwati
po wšecky dny nebeské. I wrátí se
z Babylona z wůle králů, pánůw swých,
nakloněných od Boha, a zdělawše
opět Boží dům, čas drahný w skrownosti
pobudau, až w lidnosti a bohatstwí
zrostše, nowými se ztraudí bauřemi.
Prwní ale w kněžstwu zniknau newole;
mezi muži, jižto, Bohu slaužíce,
mír by zachowati měli nejwíce:
sám i Páně chrám jich půtka poruší.
Posléz, nemajíce zhledu na syna
Dawidowa, berlu sami uchwátí,
jež se cizozemci w ruce dostane,
aby, kdy se zrodí, pomazaný král
prawý práwa neměl swého Mesiáš.
Jednak narození jeho zwěstuje
hwězda neobyčejná, i předejde
mudrce wýchodní, již přijdauce
w místo, kde to božské bude nemluwne,
obětují jemu zlato, kadidlo,
mirrhu. O tom místě Angel welebný
prostým pastéřům, stráž noční držícím,
zpráwu dá, i pospíší tam wesele,
uslyšíce od Angelů nebeských
píseň wánoční. I bude panna mu
matkau, otcem pak moc swrchowaného!
Wzstaupí na trůn dědičný a rozšíří
králowstwí swé po wšech země končinách;
plná chwály jeho budau nebesa!
Umlkl, znamenaje radost přílišnau

na Adamu ježto na wzor bolesti
w slzy by se wylila, leč wolný dech
těmito byl sobě slowy učinil:
Utěšený proroku! ó nejwyšší
ručiteli naděje! již patrně
widím, čehož wyskaumati nemohla
mysl má, proč nejwzácnější naději
naší mělo slauti ženy semeno.
Zdráwas, panno matko! Páně milenko!
narozená z beder mých, by z tebe se
narodil syn Boha swrchowaného,
s člowěkem se spojil Bůh. Toť jisté, že
s strachem smrtedlným had swého potření
očekáwá. Kdež a jaký wšak to boj,
jaká rána potře hlawu wítězi?
Jemuž Michal: Nechtějž mníti o boji,
aneb o ranění místném hlaw a pat;
Bůh ne proto sjednotí se s člowěkem,
by se wětší twému opřel wrahowi
silau; aniž tak se Satan překoná,
jemuž s nebe spádu úraz hroznější
nepřekazil dáti ránu smrtedlnau
tobě, kterauž uléčí twůj spasitel,
zahladě, ne Satanáše, alebrž
skutky jeho w tobě jako w rodu twém.
To se jenom, jehož ty jsi zanedbal,
státi může poslušenstwím zákona
Božího a podstaupením smrti té,
jejíhož ty trestu hodnýms učiněn,
ty, i co se z tebe zrodí we swětě:
tak jen ukojí se božská sprawedlnost.
Cele tedy zákon Boží wyplní
skrze poslušnost a lásku, ačkoli
samá láska wyplňuje jej. On twůj
na se wezme trest a lidským odín jsa
tělem, wystawí se pro tě na žiwot

[redacted]

potupný a klatbu smrti : slibuje
žiwot každému, kdo w jeho uwěří
spasení, jsa skrze wíru účasten
poslušenstwí jeho ; skrze zásluhy
jeho spasen bude, ne skrz zákonné
činy swé. I ztrpí hanbu, nenáwist,
jetí násilné a saud, a wydání
na smrt ohawnau a plnau bolesti,
ukřižowán bude swého od lidu ;
bude usmrcen, že žiwot přinese.
Wšak on přikuje i nepřátely swé
na kříž ; zákon tobě odporný a hřích
rodu lidského, by, ukřižowáni
jsauce, nesaužili zpoléhajících
práwě na to jeho zadostčinění.
Tak i umře, ale wstane od mrtwých
brzy ; dlauho panowati nebude
nad ním smrt ; než třetí ráno zaswitá,
uwidí jej hwězdy jitřní znikati
z hrobu, swěže, jako zorní wyniká
záře. Dána wýplata, a spasen jest
člowěk od smrti skrz jeho útrpnau
za člowěka smrt, a bude každému
žiwot dán, kdo daru jeho znenedbá,
brž jej přijme wěrau skutků neprázdnau.
Tento božský čin twůj zničí saud i smrt,
jíž jsi umříť měl, jsa w hříchu na wěky
zbawen žiwota : ten skutek Satanůw
potře, zlomí jeho sílu, překoná
mocná ramena dwě jeho, hřích a smrt.
Bude w jeho hlawě tkwíti hlauběji
smrti šíp, než potře patu wítězi,
nebo zbožným jeho spasencům, jichž smrt
jenom smrti rowné bude usnutí ;
lehký přestup ke wěčnému žiwotu !
Po swém z mrtwých wstání krátkau pomešká

dobu na zemi, a swým se wyjewí
učedlníkům, mužům, jiż ho blízci wždy
budau za żiwota; těm on úřad dá,
aby, naučeni bywše od něho,
wyučili národy a hlásali
wykaupení, křtíce ty, kdož uwěří,
praudem běžícím, by zmyti od winy
jsauce hřícha, ke żiwotu čistému,
byli k smrti hotowi, jak ohawné
koli, an i rownau umřel spasitel.
Takto wšecky učiť budau národy;
nebo nejen synům z ledwí Abrama,
brž i synům wíry jeho, po celém
swětě, kázati se bude spasení;
tudy každý národ bude požehnán
skrze símě jeho. Potom na nebes
nebe wzstaupí slawný wrahů twých i swých
wítěz; tehdáž bada kníže powětří
powede skrz wšecka jeho králowstwí
w okowech a nechá w hanbě trudného.
Wejda w sláwu, posadí se u Boha
na prawici, zweleben jsa na nebi
nade wšecka jména; odkawad, kdy swět
ku záhubě dozraje, w swé moci a
sláwě přijde na żiwých i mrtwých saud;
na saud mrtwých newěrných, a odplatu
wěrných, kterým wěčné blahoslawenstwí
připrawí buď w nebesích buď na zemi:
nebo celá země jeden bude ráj,
blažší, než jest Eden, sídlo rozkoše!
Prawil Archangel, a přestal u této
swěta welké proměny. I odpowí
Adam jemu s radostí a úžasem:
Nekonečná dobrota! ó dobrota
nesmírná! jenž tolik dobra ze zlého
wywede, ba zlé i w dobré obrátí!

[redacted]

Síla nad tu diwnější, co w počátku
wywodila nejprw swětlo z temnosti!
Newím, želetili mám, či býti rád
hříchu tomu, jehož jsem se dopustil,
z něhož mnohem wíce pojde dobrého,
wíce Bohu chwály, wíce člowěku
dobré wůle od Boha, a za hněwem
jeho smilowání hojné. Powěz wšak,
co, kdy wykupitel wzstaupí na nebe,
přihodí se wěrných jeho skrownému
počtu, mezi takým množstwím newěrných,
krutých prawdy nepřátel? Kdož powede
jeho lid, kdo od násilí zastane?
zdali, než se měli k němu, krutěji
nebudau se míti k jeho nástupcům?
Budau, prawil Angel; než on wěrným swým
pošle utěšitele, dle otcowa
slibu, Ducha swého, kterýž bydleti
bude w nich a zákon wíry, účinný
skrze lásku, w srdci jejich wyryje,
aby cestau prawdy kráčeli; a tak
ozbrojeni jsauce zbraní duchowní
Satanášowým se oprau útokům,
udusíce šípy jeho plamenné.
Nižádných se lidských neustraší muk,
ani smrti; wnitřní duše potěcha
jedinau jim bude za protiwenstwí
náhradau, z níž nabudauce posily,
často k užasnutí nejukrutnějším
budau mučitelům swým; neb jeho Duch
nejprw učedlníkům jeho štípený,
kázajícím mezi wšemi národy,
potom wšechněm wěřícím, je naplní
dary diwnými, že wšemi jazyky
budau mluwiti, a diwy činiti,
jakož jejich Pán je činil před nimi.

Pročež mnoho lidu w každém národě
získají, že poselstwí jich nebeské
přijme s radostí; a posléz, skonawše
službu swau, a stále cestau prawosti
chodiwše, a zůstawiwše po sobě
zpráwu o skutcích i o učení swém,
umrau. Na jich místo, jakž to powědí
sami, wlci přijdau, neučitelé,
wlci zuřiwí, již wšecka tajemstwí
zwrátí ku posměchu nízkému,
lakomstwí a pýchy swé, a poruší
powěrau a bájkami tu spanilau
prawdu schowáwanau w psaných památkách,
jenom duchem rozumínu budaucí.
Tehdy důstojenstwí, jmen a hodností
snažni jsauce, smyslí wládu duchowní,
jednak swětskau uchwátí, a swojíce
sobě ducha Božího, ač každému
wěřícímu rowně dán jak slíben jest,
pod zámyslem duchowního zákona
sáhnau ke swědomí mocí tělesnau,
wedlé zákona, jenž ani w písmě psán
nebude ni w srdci wyryt od ducha.
A to proč, než aby ducha milosti
potlačowali, i jeho nezdílnau
družku, swobodu; než aby baurali
žiwé Páně chrámy, pewně stojící
na osobné wíře, neli na cizí?
Nebo kdož, by slowa jeho, jakkoli
wědomí a mysli jiných odporná,
neomylna byla, může na zemi
shledán býti? jednak mnozí přednost tu
sobě osobí; a tudy násilí
trpěť bude prawá w duchu pobožnost,
an se domyslí díl wětší zástupu
dosti Boha ctíti řádem toliko

[redacted]

zewnitřním, a obsluhami prázdnými.
Ujde prawda zlolejnými ubitá
šípy; zhasne wíra, řídká bude ctnost.
Swět, jsa dobrým křiw, a laskaw na zlostné,
zalká pod břemenem swým, až zaswitá
den, den dobrým oddechu, a bezbožným
pomsty; w němž se zpomocník twůj nawrátí,
símě ženy, tajně prw, a zjewně teď
tobě slíbené, twůj spasitel a Pán.
Onť se zjewí na oblacích nebeských
s Otce sláwau welikau, a zahladí
Satana, i zhoršený skrz něho swět.
Tehdy, až se přepálí a přečistí,
nowá s nowým nebem země powstane,
wěky wěků založených na práwu,
pokoji a lásce, dadí owoce
stálé radosti a blahoslawenstwí.
Dokonal. I dí mu Adam naposled:
Ó jaks rychle změřil, blahoslawený
proroku! ten změnný swět, až tam, kde čas
ustane w swém běhu. Dále sama jest
propast; wěčnost, jížto konce nižádné
nedostihne oko! S welkau odcházím
naukau, a s welkým mysli pokojem,
maje tolik známosti, co nádoba
tato z hlíny mohla koli chápati,
nad kterauž se pnauti bylo hlupstwí mé!
To jest tedy w swětě maudrost největší:
býti Boha poslušnu a s synowskau
bázní milowati jej, wždy kráčeti
jako w přítomnosti jeho, šetřiti
božských jeho cest a na něj samého
zpoléhati. Milosrdný na wšecka
díla swá, wždy přemáhaje dobrým zlé,
z malých wěcí přewelikě wywádí:
wěcmi welmi prostými a slabými

zwrací moc a maudrost swěta celého.
Tedy, za příčinau prawdy trpěti
největší jest udatnost a wítězstwí
největší, smrt wěrným branau žiwota.
Takť swým příkladem mne učil spasitel,
jemuž čest a sláwa budiž na wěky.
Jemu Angel naposledy odpowí:
Toto wěda, došels wrchu maudrosti;
nenaděj se wyššího, by wšecky znal
hwězdy ze jména, i moci nadwětrné,
wšecka hlaubi tajemstwí a přírody
božská díla na nebi i na zemi,
w powětří i w moři; byť i celého
swěta bohatstwí a wládu obdržel.
Pročež skutky hodné připoj k wědění
swému; připoj wíru, ctnostné jednání,
mírnost, dobromyslnost, a onu wšech
ctností duši pěknau, lásku k bližnímu;
nebude ti žel, že ztratils tento ráj,
maje w sobě sám ráj mnohem šťastnější!
Sstupmež ale nyní s hory widění;
přišlať hodina, kážící odjíti.
Eihle! tamto postawená odemne
na pahorku stráž již čeká odchodu.
W průčelí pak jejích meč se plamenný
blýská; nelze tedy déle dlíti nám.
Jdi, zbuď Ewu: wyjewilť jsem též i jí
dobrau we snách budaucnost, a potěšil
srdce, tím ji uzpůsobiw náchylnau
wšecku k poddanosti. Ty jí nicméně,
co jsi slyšel, wypraw časem příhodným;
zwláště co se týká wíry w spasení
pokolení lidského skrz semeno
její, skrze ženy, prawím, semeno.
Tak wy oba w jednomyslné wěrnosti
žíti mnohá ještě léta můžete,

w smutku sice, za příčinau běd a psot,
jednak u větši i mnohem radosti,
kdyžto na blažený konec pomníte.
Dokonal, a oba s hory sstaupili.
K besídce, kde Ewa spěci ležela,
kwapí Adam napřed; ale ona bdíc
těmito jej slowy přijme klidnými:
Wím já, odkud ideš, a kam se ubíráš;
jest i we snách Bůh, a dáwá nauku;
on mi seslal dobrý, utěšený sen,
když jsem smutkem umdlená a úzkosti
byla usnula. I jdi, a poweď mne!
půjdu bez prodlení; s tebau jíti, jest
w ráji ostati, a w ráji trwati
bez tebe, jest jíti z něho bezděky.
Tys mi wšecko pod nebem, ty wšudy mým
rájem, sám jsa wyhnán z ráje winau mau.
Tať má aspoň, s níž jdu odtud, potěcha,
že, ač skrze mne jest wšecko ztraceno,
skrze símě slabé ženy, nehodné,
skrze símě mé se wšecko naprawí.
Takto řekla matka naše; slyšel ji
Adam radostně, než neodpowěděl.
Byltě již blízko Archangel, a s druhého
wrchu k stanowišti wykázanému
w šiku jasném Cherubíni sstaupali,
na wzor wětrného úkazu; i šli,
nesauce se swrchem země z powlowna,
jak se wzniklá z potoků mhla wečerní
nese po luzích, a plíží za patau
tíhnaucího domů z pole rolníka.
Zwýsi před wojskem se swítí wztřásaný
Hospodinůw meč, co strašný kometa;
šířeť powětří, a mírný prwé kraj
ohniwěti počne wedrem horaucím,
w způsob parna Libyjského. Uchopí

ano prodléwají, naše rodiče
Angel za ruku, a skrze wýchodní
wywed bránu, zůstawí je na blízké
dolu rowině, a zmizí w rychlosti.
Ohlédnau se zpět, a widí na wýchod
ráje, sídla rozkoše, ach! ztracené,
meče plamenného zážeh strašliwý ;
plná zbroje, plná hrozných oděnců
brána. Prolijí tu několiko slz,
přirozených člowěku, jež utrau wšak
rychle. Mohliť, an swět celý před nimi,
zwoliť sobě místo k odpočinutí ;
řídila je božská prozřetedlnost.
Posléz, wedauce se rukau za ruku,
teskliwě skrz Eden pustý kráčejí.

